Sergiu Ciocârlan
MĂRTURISITORUL DE CARE VĂ TEMEŢI -
Un roman care demască actualitatea bântuită de înrobiri de tot felul
Sergiu Ciocârlan
MĂRTURISITORUL DE CARE VĂ TEMEŢI
Un roman care demască actualitatea bântuită de înrobiri de tot felul
Editor
Fundaţia Justin Pârvu
Corectură
Mănăstirea Paltin petru Vodă Concept grafic copertă Atelierul de grafică, Bucureşti Copyright © Fundaţia Justin Pârvu ISBN: 978-606-8686-01-1
Comenzi la:
0756 400 945 sau atitudini.pv@gmail.com
Sergiu Ciocârlan

Sergiu Ciocârlan (n. 1979, Brăila) este profesor de Limba şi Literatura română. în 2011 obţine titlul de doctor în filologie cu teza Sensul tradiţiei în proza lui Ioan Slavici, Facultatea de Litere, Universitatea Bucureşti (Conducător ştiinţific: Prof. univ. dr. Mircea Anghelescu). Are articole publicate în Cuvântul, Luceafărul, Lumea credinţei, Ortodoxia, Tabor, Tribuna. De asemenea, a publicat articole de specialitate în volumele Studii de literatură română şi comparată, Bucureşti, Ed. Universităţii, 2009, şi Cercetări şi studii. Volumul Şcolii Doctorale a Facultăţii de Litere, Bucureşti, Universitatea din Bucureşti, 2010 (editori: Liliana Ionescu Ruxăndoiu şi Mircea Anghelescu). Este prezent cu un articol în cartea Mormântul cald de la Prislop: mărturii despre Părintele Arsenie Boca, apărute în „Lumea Credinţei”, Bucureşti, Editura Lumea Credinţei, 2012. în 2013 publică Jertfa unui preot mucenic: Miercurea Patimilor (ed. a II-a, 2014) şi Fără frică: despre curajul mărturisirii lui Hristos, două romane simetrice care propun soluţii de ieşire din universul concentraţionar de ieri (închisoare, lagăr, Canal) şi de azi (Pretextele din ce în ce mai explicite de provocare ideologică din societatea actuală, care s-au dezvoltat odată cu egoismul patimilor, nu semnalează oare un blocaj, o fundătură?), respingând atitudinea bicefală, spectrul umanităţii intrate în malaxorul dublului limbaj. 2014 este anul în care publică 5 cărţi. La începutul lui 2014,în februarie, publică romanul România furată. Raportul comisarului european Samuel Scheib (ed. a II-a, 2014), avertizând asupra pericolului din interior, insesizabil adeseori, care constă în consimţirea (din nepăsare sau din calcul) la asasinatele dictate asupra valorilor româneşti. în aprilie 2014 publică Literatura în lumina Ortodoxiei, o istorie a regăsirii rostirilor literaturii întru Cuvântul cel nesfârşit şi adevărat, dar totodată o inedită şi amplă lucrare de receptare critică, deschizătoare de drum în cultura literară românească. în noiembrie 2014 publică simultan, la Editura Egumeniţa, un volum de povestiri adresate tinerilor şi un volum de poezie. Minunatele întâmplări ale inimii şi alte povestiri este o colecţie de mărturisiri în care tinerii de azi cunosc emoţiile primelor întâlniri, se plimbă singuratici ţinându-se de mână, îşi şoptesc cuvinte preţioase, în timp ce Poemul iubirii veşnice deschide o fereastră spre frumuseţile nevăzute din inima tânărului care are de parcurs o întreagă istorie a renunţărilor la sinele fals, dominator, dispus să zdrobească pe celălalt, pentru a se dobândi pe sine, cel adevărat, întru Hristos.

Mărturisitorul de care vă temeţi este o carte-călăuză, prin actualitatea dominată de înrobiri de tot felul, pentru că propune un model neagreat în societatea de azi: atitudinea cuvântului, demnitatea cuvântului, libertatea cuvântului, aceste ipostasuri ale umanităţii noastre care au fost condamnate la moarte. Incomoda carte atinge câteva aspecte definitorii ale lumii prin care străbatem deseori cu o orientare precară: sclavia, slugărnicia, obedienţa parşivă, plecăciunea, umilinţa, supunerea necondiţionată, servilismul, dispoziţia de a executa orice, oricând şi oricum, acceptarea punctuală a ordinului primit pe linie de partid, alinierea la mersul ideologic al istoriei. Prin eroul-mărturisitor pe care-l propune acest roman, sunt demascate necruţător toate aceste devieri ale conştiinţei de la firescul şi libertatea vechii şi frumoasei noastre lumi româneşti.

3

Primele declaraţii înainte de un război lung şi costisitor: războiul întru Cuvânt

A rânduit Domnul să scriu încă o carte! O carte despre Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa, model de bărbăţie duhovnicească şi de rezistenţă a Bisericii în vreme de prigoană. Mă minunez de

purtarea Sa de grijă, fiindcă eu însumi aveam mare nevoie de ea. Dl. Costion Nicolescu îmi mărturisea, referitor la o carte publicată în aprilie, anul acesta, Literatura în lumina Ortodoxiei, că este un copil tare reuşit. Păstrând analogia, consider că Mărturisitorul de care vă temeţi este o minune de copil ce se naşte într-un moment foarte important al vieţii mele. Pentru mine este o bucurie, mai mare, cel puţin acum, decât bucuria care m-a însoţit la apariţia celorlalte cărţi. Nu am uitat de ele, ci participăm la"laltă la evenimentul minunat. în ultima vreme am publicat, este adevărat, câteva cărţi a căror lectură a stârnit diferite reacţii: pasiune, interes, adeziune, invidie, teamă, vituperări. O remarcă mi s-a părut plină de miez: „Dacă s-ar fi spus numai de bine de cărţile tale, ar fi fost o problemă." Ei bine, iată că apare încă o carte care a întâmpinat multe oprelişti, întârzieri, împotriviri şi care, fără îndoială, se va confrunta cu o acută rezistenţă în timp. Sunt conştient de consecinţele scrisului pentru că ştiu că ce I-am cerut lui Hristos nu este o delectare, un gratuit joc al cuvântului, ci un har care se primeşte cu un preţ necunoscut cititorului.

Mulţumesc Domnului şi Sfântului Ierarh Dosoftei, acest minunat luminător, care mi-au purtat de grijă

cât timp am traversat pustia cuvintelor amăgitoare ale acestei lumi, sfătuindu-mă a mă însoţi doar cu cele alese şi neprihănite cuvinte. îi mulţumesc Părintelui Gheorghe Calciu pentru că m-a însoţit mereu, învăţându-mă să nu dezertez, să nu fiu laş, ci să-l apăr pe el şi pe toţi cei care au suferit şi încă mai suferă într-o societate tot mai slugarnică, tot mai debitoare înregimentărilor de tot felul, care nu suportă valoarea şi succesul, sfinţenia şi eroismul, preferând mediocritatea şi tot ce-i îndoielnic, compromisul şi istoria fără nume. îi mulţumesc lui Danion Vasile, cel care mi-a lansat această provocare a scrierii unui roman despre Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa şi care m-a susţinut pe tot parcursul redactării lui, oferindu-mi şansa să cunosc oameni care mi-au împărtăşit din experienţa lor în preajma Părintelui şi pe care nu ştiu dacă aş fi putut să-i întâlnesc altfel. îi mulţumesc Părintelui Sorin Paul Grecu (căruia Părintele Calciu i-a fost diriginte), paroh la biserica Sfântul Apostol Pavel şi Toţi Sfinţii Români, din Londra, fără mărturisirile (generoase, intime, uluitoare) căruia cartea nu ar fi avut pulsul autentic atât de necesar. Le mulţumesc Părintelui Victor Dragomir, preot slujitor la biserica Sfânta Treime din Brăila şi Părintelui Filip Nicolescu Veselu, paroh la biserica Bunavestire (Greacă) din Brăila, elevi din generaţii diferite ai Părintelui Calciu, care au completat imaginea Profesorului şi Dirigintelui cu sfântă râvnă. îi mulţumesc Părintelui Mihail Popescu (elev al Părintelui Calciu în perioada 1974- 1978), paroh la biserica Spitalului Judeţean de Urgenţe din Piatra Neamţ, de sugestiile căruia am ţinut seama în exprimarea cât mai adecvată, cât mai apropiată de

duhul de mărturisire al Părintelui Calciu. îi mulţumesc domnului Marcel Petrişor, scriitor şi fost deţinut politic, coleg de celulă al Părintelui Calciu (în prima sa detenţie) care mi-a făcut onoarea şi bucuria să citească şi să aprecieze această carte, redactându-i un cuvânt de prezentare. îi mulţumesc Părintelui Gheorghe Cuza, preot slujitor la biserica Sfântul Nicolae din Brăneşti (Dâmboviţa), pentru medalionul retrospectiv şi nostalgic dedicat Dirigintelui său. îi mulţumesc Părintelui Emanoil Băbuş (elev al Părintelui Gheorghe Calciu în perioada 1974-1978), Profesor la Facultatea de Teologie Ortodoxă din Bucureşti, pentru lămuririle pe care le-am primit referitor la contextul în care s-au desfăşurat evenimentele descrise şi în această carte. îi mulţumesc Părintelui Prof. Dr. Mihai Valică pentru atenţia acordată lecturii acestui text din care a extras cu o precizie remarcabilă coordonatele acelei Românii care există datorită Sfinţilor, care are nevoie de Sfinţi ca de aer. îi mulţumesc Părintelui Ion Covercă, fost paroh al bisericii Sfântul Ioan Botezătorul din Militari fii (Părintele Calciu a locuit în Ghirlandei, fiind enoriaşul părintelui Ion Covercă) şi membru al Consistoriului Bisericesc în perioada în care Părintele Gheorghe Calciu a fost caterisit (6 octombrie 1984), care mi-a povestit (printre altele) că, deşi nu erau probe, totuşi s-a pronunţat hotărârea de caterisire a Părintelui. îi mulţumesc Părintelui Moise Iorgovan de la mănăstirea Oaşa, pentru adevărata conferinţă pe care a ţinut-o la telefon, relatându-mi destule întâmplări din care am înţeles că firescul, simplitatea, naturaleţea şi umorul Părintelui Gheorghe Calciu trimit la incontestabila calitate a omului ce iubeşte întru Hristos şi are puterea

de a-şi ierta vrăjmaşii. De asemenea, îi mulţumesc mai tânărului şi foarte bunului meu prieten

Teodor Onea, student în anul I la Facultatea de Medicină din Cluj, pentru lectura critică, pentru acribia cu care a cercetat textul în ansamblul său, sugerându-mi accente şi conexiuni care îmi scăpaseră din vedere şi care erau de absolută relevanţă. Mulţumesc maicilor mănăstirii Paltin Petru-Vodă, care nu au lăsat această carte să zacă într-un sertar, ci, cu multă încredere şi curaj, au acceptat s-o publice, dovedind că acolo este o insulă de libertate şi că educaţia primită de la Părintele Justin Pârvu nu suportă îngrădiri. Nu în ultimul rând, îi mulţumesc Părintelui Dumitru Vâlcu, duhovnicul meu, care, cu mult discernământ, mi-a dat de înţeles că libertatea nu înseamnă obrăznicie, ci curajul de a asculta numai de cei tari cu duhul.

Este important să precizez că la realizarea acestei cărţi am folosit pe lângă mărturiile celor care i-au fost elevi Părintelui, buni prieteni şi colegi de celulă, diferite materiale: interviuri, documentare, texte fără de care nu aş fi avut cum să ajung la un astfel de rezultat. în principal, am inserat în corpul romanului cele Şapte cuvinte către tineri care au circulat în variantă dactilografiată începând din martie 1978, folosindu-mă de diferite ediţii: Pr. Gheorghe Calciu, Şapte cuvinte către tineri, ediţie îngrijită şi prefaţă de Răzvan Codrescu, Bucureşti, Editura Anastasia, 1996; Preot Gheorghe Calciu, Războiul întru cuvânt. Cuvintele către tineri şi alte mărturii, text îngrijit de Răzvan Codrescu, Bucureşti, Editura Nemira, 2001; Preot Gheorghe Calciu, «Fiţi jertfelnici!». De la cuvintele către tineri la mărturiile testamentare, ed. îngrijită şi

pref. de Răzvan Codrescu, Bucureşti, Editura Christiana, 2012. De asemenea, de un indispensabil şi substanţial ajutor mi-a fost Viaţa Părintelui Gheorghe Calciu după mărturiile sale şi ale altora, ediţie îngrijită la mănăstirea Diaconeşti (Bacău), Bucureşti, Editura Christiana, 2007, carte pe care am parcurs-o de câteva ori, ca pe un adevărat curs universitar, pentru a pătrunde în duhul trăirilor şi întipăririlor lăuntrice ale Mărturisitorului, din copilărie şi până după trecerea sa la Domnul, colecţionând în inima mea cuvinte, impresii, gesturi şi atitudini, mărturii vitale pentru aluatul romanului. Menţionez că am folosit bucăţi de text din manuscrisul confiscat de Securitate al Părintelui Gheorghe Calciu, manuscris publicat şi în partea a doua a mai sus amintitei ediţii. Nu am vrut să (re)inventez roata, ci m-am străduit să dau textului credibilitate, autenticitate, argumente pentru o lectură nu neapărat cât mai puţin gratuită, dar cât mai ostenitoare, mai împreună-pătimitoare, implicându-l pe cititor într-un război total pe care să-l poarte alături de eroul cărţii. Dialogurile utilizate din acest manuscris pe care nu aveam cum să le pun între ghilimele, se înţelege (cu atât mai mult cu cât în multe dintre ele am intervenit, activând nuanţe) sunt extrem de pilduitoare şi nu confiscă libertatea cititorului.

Despre ce este vorba mai exact într-o carte de aproape 500 de pagini? Părintele Gheorghe Calciu este surprins într-un decupaj ce vizează perioada martie-aprilie 1978, adică timpul în care îşi redactează cele şapte Cuvinte către tineri şi pe care le susţine în faţa elevilor seminarişti de la Seminarul Radu-Vodă din Bucureşti. Pornesc de la presupunerea că aceste

Cuvinte nu vă sunt cunoscute. Ce importanţă au ele? Ce mai pot spune astăzi? Au trecut, iată, aproape patru decenii de când au răsunat aceste predici în biserica mănăstirii Radu-Vodă: la ce bun să le mai auzim şi noi astăzi? Nu trăim cumva alte vremuri? Am încercat să intru în logica unui cititor obişnuit, a unui cititor care vrea să fie lămurit cu privire la Cuvintele acestea. Merită citite? Din punct de vedere istoric, ele par anacronice. Astfel de fapte nu se mai petrec astăzi, în sensul că nu se mai dărâmă bisericile, Securitatea nu mai ameninţă din umbră, există libertate etc. De altfel, suntem tot mai mult şi mai des trimişi spre context. Este adevărat, contextul are un rol important în descifrarea sensului acestor Cuvinte, dar cu o condiţie: contextul să nu devină justificare pentru o gândire reductivă. Pentru a nu se întâmpla lucrul acesta, este nevoie de o delimitare: pe de o parte, există un plan socio-istoric, care poate fi reconstituit (contextul), iar pe de altă parte, este momentul uluitor de curaj şi atitudine care a marcat întreaga istorie ulterioară, iar consecinţele acestui act ajung până la noi şi trec dincolo.

în acest sens, istoria este o unitate, ceva nefragmentat: Duhul întinde punţi şi uneşte. Cuvintele acestea nu sunt nişte simple spuneri. Părintele însuşi mărturiseşte undeva că ele sunt adevărate revelaţii care i se dădeau de sus cu puţin timp înainte de miercuri, atunci când, seara, în timpul Postului Mare din anul 1978, se adresa tinerilor seminarişti. Consider că sub semnul acestor Cuvinte se leagă istoria de atunci cu aceasta de azi. Să stăm puţin şi să medităm asupra sensului profund pe

care îl dezvoltă gestul Părintelui
10
Mărturisitor Gheorghe Calciu în lumea noastră, în viaţa noastră. Poate că aceste Cuvinte ar fi trebuit reluate şi analizate atent, fiindcă în ele se găseşte posibilitatea noastră, a românilor, de a fi liberi. Posibilitatea de a nu mai fi batjocoriţi de atâţia care zic că noi suntem laşi, că noi nu suntem ca grecii sau ca sârbii, că noi tăcem şi plecăm capul, că noi suntem cuminţi, prea cuminţi şi nu sărim imediat la război. Există în istoria noastră recentă gesturi şi atitudini marcante pentru conştiinţa întregii Românii. Nu zic că sunt uitate, dar sunt neaprofundate. De cei care sunt casapii acestei ţări, sunt marginalizate, banalizate, iar de către cei care suferă într-o Românie încătușată astăzi, sunt insuficient însuşite. Vorbesc de Cuvintele Părintelui Calciu, vorbesc de testamentul uluitor al lui Mircea Vulcănescu: „Să nu ne răzbunaţi!”, vorbesc de îndemnul lui Radu Gyr: „Ridică-te, Gheorghe, ridică-te, Ioane!”. Cum să fie înţelese acestea toate? Care să fie atitudinea noastră? Ce vom căuta şi ce vom găsi uitându-ne în adâncul acestor Cuvinte?

Sunt sigur că aceste Cuvinte nu sunt date nouă întâmplător. Există în ele ceva compatibil cu fiinţa noastră, ceva potrivit vieţuirii noastre în dorinţa de a-I urma lui Hristos. Nu mă voi referi la acestea toate, ci doar la Cuvintele Părintelui Calciu, cu toate că, implicit, căutând calea în aceste Cuvinte pătrundem esenţa tuturor răspunsurilor lui Dumnezeu către noi, românii. Istoria noastră este un dialog cu Domnul, dar din puţina dispoziţie de a asculta pe Domnul, nu reuşim să înţelegem istoria. Văicăreala cotidiană, sudalma, cârteala consistentă, toate acestea nu fac decât să confirme abandonul nostru. Şi, totuşi, nu este asta
11
calea. înţeleg foarte bine dificultatea asumării Cuvintelor astăzi. Este foarte greu să pretinzi după o biată lectură că ai găsit în Cuvinte ceva care te-a şi uluit. Fiindcă în aceste Cuvinte este multă durere, nu se poate atinge frecvenţa lor până când inima ta nu e dispusă să vibreze întru aceeaşi stare. Dispoziţia lăuntrică de a primi Cuvintele poate face dintr-o biată lectură o cale mântuitoare. Dar ai nevoie de multă iubire ca să poţi simţi acea durere şi să strigi Cuvintele în inima ta. încă o dată spun: este o descoperire de la Dumnezeu ceea ce i s-a întâmplat Părintelui Calciu.

Atunci când Părintele era gata să renunţe, pentru că aceasta este atitudinea omenească, Dumnezeu i-a trimis pe acei tineri care l-au întărit şi l-au convins să poarte lupta mai departe. încerc să pătrund sensul adânc al curajului Părintelui, un sens care s-a ascuns multora astăzi. De aceea şi Cuvintele li se par vagi, nedepline. Lucrurile stau în felul următor: Părintele a reuşit să depăşească în sus noianul de atitudini omeneşti într-un moment în care de peste tot veneau ameninţări, îndemnuri la cuminţenie, smerenie, ascultare. A rezista într-un astfel de context, total defavorabil luării unei decizii răscumpărătoare, ţine de purtarea de grijă a lui Dumnezeu. Curajul său nu este memorabil ar fi prea puţin spus -, ci este o trăsătură definitorie a poporului român. Clătinându-se conştiinţele, Domnul a trimis semn că aceasta este calea.

Să vedem clar acest parcurs al nostru într-o lume încurcată şi întârziată în atitudini omeneşti. Suntem educaţi să primim gândul că timpul nostru nu mai suportă o astfel de atitudine. Dimpotrivă, îi este mai necesară ca oricând. Să legăm firul istoriei şi să vedem
12
că lumea noastră s-a configurat datorită jertfelor, a curajului martirilor de a-şi pune viaţa pentru noi. Consecinţele actelor martirice se prelungesc în noi, în fiinţa noastră. Nu trebuie să curmăm aceste consecinţe, ci să ne lăsăm călăuziţi de ele. în Cuvintele Părintelui Calciu am văzut că această cale a răstignirii este în vâna poporului român: curajul de a spune cuvântul care ţine în sine puterea de a te lăsa oricând răstignit pentru ca viaţa cuvântului să nu piară. Puţini au înţeles la vremea respectivă forţa de pătrundere a acestor Cuvinte. Notele informative relevă faptul că setea de libertate care sălăşluia în Cuvinte i-a făcut să scape situaţia de sub control. Urmările atitudinii Părintelui Calciu nu au putut fi apreciate just de către autorităţile care controlau absolut orice. Deşi Părintele Calciu era în închisoare, afară, în colivia mare, se produceau anomalii. Cuvintele lucrau. Gestul de curaj dospea.

Dar consecinţele Cuvintelor nu se limitează la contextul acela. Noi înşine devenim oameni în contextul lor, deoarece contextul duhovnicesc al Cuvintelor este mai generos decât orice context istoric. Nu gândesc separat segmentele de istorie, ci, cuprinzând în mine însumi sensul Cuvintelor, străbat prin toate acele contexte unificându-le, fapt imposibil din punct de vedere logic. Avem,

totuşi, un singur Domn, şi credem Lui ca unui împărat şi Dumnezeu. El este Cel Care i-a dat Părintelui Calciu puterea Cuvintelor. Puterea mărturisitoare este inconfundabilă: ne adună de peste tot de pe unde ne-au risipit laşităţile noastre, fricile, slăbiciunile, nesinceritatea, amânarea. Nu trebuie interpretate ca fapt istoric izolat, ci ca paradigmă duhovnicească. Tot ce-i duhovnicesc este
13
ieşit din comun, miră, surprinde. Curajul Părintelui nu este bravură, ci partea nobilă din noi care se revoltă împotriva a ceea ce este urât, încătuşat, prihănit, autosuficient.

Ar trebui să înţelegem fiecare cât de importante sunt Cuvintele astăzi. Simt în mine însumi că, dacă aceste Cuvinte n-ar fi fost spuse, tragedia României ar fi fost fără ieşire. Cu mucenicia Sfinţilor Brâncoveni e la fel. Cu fiecare Sfânt reuşim să ne închipuim pe noi înşine. Cine suntem noi? Am fi putut oare să ştim fără aceste răspunsuri minunate? Este firesc să cred că eu sunt ceea ce sunt datorită acestor Sfinţi, acestor Mărturisitori întru care Domnul a binevoit. A sosit vremea să pătrundem sensul adânc al Cuvintelor, să intrăm în contextul lor: un teritoriu aspru, plin de lupte şi de răni. Poate că suntem mai puţin pregătiţi ca niciodată să rezonăm la aceste Cuvinte, dar ne vom proba în focul lor. Vine timpul şi a început deja să mulţumim Domnului că ne-a dat, prin Mărturisitorul Gheorghe Calciu, Cuvinte vii.

Am scris cartea Mărturisitorul de care vă temeţi, fascinat de aceste Cuvinte, în care am văzut un curaj rar şi preţios: curajul de a nu tăcea atunci când de peste tot apasă teama. Cititorul este pus în situaţia de a alege în ce sens poate să-şi edifice gândul, lumea lăuntrică, viaţa. Poate să fie un om, un erou, un mărturisitor al Adevărului, al libertăţii, un sfânt; sau poate să fie un ipocrit, un laş, un defector, o slugă. De fapt, aici este cheia înţelegerii situaţiei în care ne găsim astăzi noi, românii. Anii de comunism au germinat acest flagel al gheboşeniei care s-a răspândit neverosimil de eficace în societate, dictând realitatea zilei, actualitatea aceasta
14
insuportabilă. După 1989 programul de pauperizare a ţării a fost atât de bine articulat, încât verticalitatea şi-a rupt spinarea în chingile lui. Stăpânii recenţi ai României sunt asiguraţi tot timpul de sociopsihologi (plătiţi cu sume de neimaginat pentru omul de rând) că sărăcia demoralizează, debilizează, dospeşte aluatul acru şi stătut al laşităţii, al poltroneriei.

îmi amintesc de felul în care mergea Mara, celebrul personaj al lui Slavici din romanul cu acelaşi nume, când n-avea bani: cu capul în jos, privirea plecată, adusă de spate şi cum mergea Mara atunci când a dobândit stabilitate financiară: călcând mai rar şi ţinându-se drept. Astăzi, noi, românii, suferim mai mult decât oricând bătaia de joc făţişă a celor ce se cred şi s-au înfiinţat aici ca stăpâni ai noştri. Eu nu-i cunosc pe aceştia şi nu ştiu de unde vin! Durerea este că oamenii devin docili şi acceptă compromis după compromis, temându-se de izolare. Vor să fie cu cei mulţi. Dar cei mulţi, iată, sunt mânaţi cu biciul către staulul concentraţionar şi România e cu capul pe masă. Aşa se negociază cu noi: ca şi cu nişte câini, ca şi cu nişte animale. Ni se trânteşte bocancul pe grumaz şi dialogăm. Ei se răstesc la noi şi noi horcăim agonic. Speculând cuminţenia şi echilibrul acestui popor, îşi permit să fie legiuitori. Este o inflaţie de smerenie, o smerenie prost înţeleasă, prin care suntem siliţi să ne încovoiem tot mai mult. Biserica este atacată sistematic şi i se porunceşte să se integreze cât mai rapid într-o societate guvernată de minorităţi. Şcoala este îngropată efectiv în dosare, tabele şi analize şi profesorii sunt umiliţi printr-un plan de remunerare mizerabil. Sistemul de educaţie este solicitat agresiv şi
15
profesorul se transformă din zi în zi într-un sclav pe plantaţie, înrobit de tot felul de dispoziţii aberante. Sistemul de sănătate a fost vândut şi noi trebuie să suportăm înregimentarea într-un nou sistem, pe cât de electronic, pe atât de parşiv. De ce? Cunosc mulţi oameni care refuză această îndobitocire, această înrolare nesilită în rândul celor ce vor trage la galere până la ultima suflare.

N-avem ce face??? Ba da. Cu siguranţă avem de dat un răspuns mai devreme sau mai târziu. E timpul să învăţăm să pierdem. Să avem curajul să pierdem în ordinea aceasta pământească, lumească şi să câştigăm în planul conştiinţei. Nu suntem slugile nimănui! Cine are de gând să slugărească şi să se umilească la nesfârşit în faţa vremurilor ce vin tăvălug peste noi, s-o facă ţinând seama că umanitatea nu este o joacă: nu mai poţi fi om după ce ai anchilozat cu întreaga fiinţă în poziţie patrupedă. Sunt perfect conştient că Părintele Gheorghe Calciu ne învaţă să intrăm de-a dreptul în război, fără timorări, fără ezitări, fără regrete, ci cu bărbăţie, privind moartea în faţă, căci

asta învăţăm din cartea aceasta: să murim nouă, adică visurilor noastre de ţărână, gândurilor slabe şi lesne de clătinat, lumilor noastre populate de temeri şi frici. Eu vreau să fiu liber, indiferent de consecinţele pe care le implică gestul meu. Nu vreau să tremur pentru un biet serviciu sau pentru că nu mai exist ca asigurat al CAS.

Fiecare acţionează potrivit conştiinţei sale. înţeleg libertatea ca luptă neîncetată cu propriile-mi patimi. înţeleg libertatea ca luptă aprigă pentru cuvântul viu. înţeleg libertatea ca delimitare clară de toate ameninţările acestei lumi, murind ei. Nu poate să

nu mă doară faptul că li s-a dat voie ucigaşilor să intre la noi în ţară şi să ne căsăpească. De aceea nu pot tăcea, de aceea mă rog, de aceea scriu. Şi eu, citind un cuvânt, un rând, o pagină, pot duce viaţa asta mai departe. Nimic nu-i uşor, fiecare pas e-o suferinţă. Dar, citind, poţi purta povara încă o zi, încă o săptămână, toată viaţa. Consider că Părintele Gheorghe Calciu este o tipologie vie, o definiţie a gândirii şi a rostirii româneşti tot mai urgisită, tot mai condamnată la dispariţie, deoarece există în ea o putere răscumpărătoare, un duh de restaurare a fiinţei româneşti care nu convine stăpânilor de azi. Războiul întru cuvânt îi înciudează pe cei ce produc subcultură a Duhului în serie. Oameni fără nume, fără atitudine, fără conştiinţă. Orice atitudine, orice împotrivire sau nealiniere se converteşte pentru stăpânii recenţi ai României într-un semnal de alarmă: nu cumva sclavul să se răscoale. închei, mărturisind deschis că port o luptă care nu are cum să se sfârşească până când toţi aceşti pretinşi stăpâni ai sufletului românesc nu vor abandona agenda lor mârşavă şi nu ne vor vorbi aşa cum merităm. Ne vor vorbi ca unor oameni, îi vom respecta şi le vom arăta bunăvoinţă. Ne vor porunci ca unor sclavi, îi vom ameninţa şi noi: în cuvânt şi în faptă.

Sergiu Ciocârlan,

Brăila, 25 septembrie 2014 Pomenirea Sf. Cuv. Serghie de Radonej

„Singura şansă de supravieţuire a creştinismului răsăritean este aceea a unui război întru Cuvânt. Soluţia noastră este aceea a lui Calciu-Dumitreasa”.

(N. Steinhardt)

„Rămânem strâns uniţi în jurul ierarhiei şi ierarhilor noştri, fiindcă fără ierarhie Biserica ar fi ca un organism fără schelet tare. Rămânem în jurul lor şi le amintim că sunt conducătorii spirituali a cel puţin paisprezece milioane de credincioşi români şi că printre aceştia se găsesc oamenii cei mai buni, care ştiu să unească iubirea de patrie cu universalitatea iubirii creştine, ca şi credinţa cu adevărata cultură”.

(Pr. Gheorghe Calciu, Cuvânt suplimentar către tineri)

Cititorule!

Dacă ai cumpărat sau căpătat cartea aceasta a lui Sergiu Ciocârlan, foarte bine ai făcut. Şi iată de ce: întâi, pentru că te-ai procopsit cu un subiect pe care mulţi îl caută, încercând să-l dezbată, comenteze şi cerceteze în fel şi chip. Rari sunt însă aceia care reuşesc s-o facă precum autorul acestei cărţi. Şi-ntr-asta-i toată procopseala de care vorbeam căci mai rar aşa pleaşcă sau noroc. Să ai la dispoziţie o prezentare a unui sfânt de care zicem şi noi şi autorul atâţia se tem, nu-i de colo până acolo. Şi încă ceva. Pentru că-n literatura văzută de ardeleni, cum sunt eu, pe lângă procopseala pe care ţi-o dă ea, prin informaţia pe care o cuprinde, mai urmează şi deosebita desfătare a lecturii acestei informaţii. Şi ce informaţie! Privitoare la sfinţenie, în general, apoi la sfinţenia unui sfânt care inspiră, pe lângă cucernicie, şi teamă. Şi, apoi, curiozitatea care te roade. Cine-i acel sfânt care-ţi inspiră, după toate cele cuvenite, sfinţenie şi teamă? Da, şi teamă, pentru că aşa ai să vezi şi tu, parcurgând textul. Dar să nu anticipăm surpriza sau surprizele pe care ni le face autorul, că-i mare meşter în a ne spune ceva şi pricopsitor şi desfătător despre sfinţi, sfinţenie şi despre cine sunt (sau au fost atunci) cei care s-au ridicat împotriva unor atari lucrări şi lucruri.

Marcel Petrişor

Chipul României şi al omului recent între ruine şi deziluzii

de Pr. dr. Mihai VALICĂ

Această nouă carte, Mărturisitorul de care vă temeţi, a lui Sergiu Ciocârlan, scriitor de excepţie şi unul dintre tinerii mărturisitori creştini actuali, nu face publicitate Părintelui Calciu, întrucât

Părintele a fost şi este de mare notorietate. Autorul arată, în mod magistral, că Părintele a câştigat duhovniceşte cel mai mult atunci când toţi cei din jur credeau că a pierdut totul, şi îl considerau deja nebun, dacă nu chiar mort, din punct de vedere profesional şi social.

în ipostazele de atitudine a Părintelui, de demnitate preoţească şi didactică, faţă de directorul de seminar, de politrucii, consilierii patriarhali, inspectorii de culte şi de securiştii vremii, Părintele era mai viu, mai lucid şi mai împlinit ca oricând.

Un preot adevărat, un profesor de Teologie responsabil, este eroul care câştigă şi atunci când pierde. Că un sfânt câştigă mereu nu au înţeles mulţi, nici atunci şi nu înţeleg nici măcar azi, nici cei ce au condus şi nici cei ce conduc destinele Bisericii şi ale învăţământului teologic. Unii, dacă nu sunt în tagma celor ce mărturisesc, simt cel mai bine că mărturisitorii inspiră, pe lângă cucernicie, şi teamă.

Alţii, s-au temut de atitudinea sfântă a mărturisitorilor şi atunci, iar unii se tem, chiar şi azi, mult mai tare, deoarece, între timp, Dumnezeu i-a făcut sfinţi, tocmai pe cei pe care ei înşişi i-au prigonit. Ce poate fi mai rău decât să te temi de sfântul cu care ai fost contemporan, coleg,
21
sau l-ai avut subaltern, pe care l-ai caterisit, pentru că se opunea unui regim ateu, pe care l-ai turnat la securitate şi l-ai considerat duşman, în loc să-l fi privit ca model şi prieten, ori împreună lucrător împotriva răului? Plata şi răsplata celor ce nu au vrut să fie de partea celor curajoşi şi mărturisitori le este doar teama şi frica viscerală de acţiunile lor proprii şi de cei prigoniţi... nu cred că, şi de Dumnezeu!

Unii dintre profesorii de seminar se temeau chiar şi de noţiunile sacre de teologie, cum ar fi: îndumnezeire, misticism etc., şi chiar de oficierea unui parastas de un an pentru elevii seminarişti, morţi în cutremurul din martie 1977. Şi pentru un astfel de moment, de mare durere pentru elevii care-şi pierduseră colegii sub dărâmături, era nevoie neapărat de binecuvântare arhierească, pe care arhiereul o dădea, nu de puţine ori, după ce primea la rândul său, binecuvântare de la partid! Acuzat că Părintele nu face ascultare mereu de superior, el răspundea: „eu de cei slabi cu duhul nu ascult. Eu ascult numai de cei tari cu duhul!”.

Părintele Calciu, văzând atitudinea de slugărnicie fără margini şi de frică permanentă de oricine şi de orice a unor profesori şi chiar arhierei, văzând starea duhovnicească a elevilor şi atmosfera tulburată de ateismul oficial, s-a hotărât să aibă poate o ultimă izbucnire împotriva ideologiei ateo-comuniste.

„Seminariştii fuseseră obişnuiţi să nu întrebe, iar cu această dimensiune amputată a spiritului, tinerii păreau mai degrabă nişte moşnegi senili, o ceată de elemente reeducate (pe placul Partidului, care nu suferea decât predica socială, propovăduirea progresului la care să fie părtaşă Biserica)o, descrie cu mare talent literar, starea reală a vremii şi a oamenilor, autorul acestei cărţi.
22
în acest context, Părintele Calciu ţine Cele şapte cuvinte către tineri, pe care autorul le prezintă într-o manieră romanţată, dar aproape de realitatea celor petrecute.

Esenţa mesajului era de a-i învăţa pe elevi să nu le fie frică de nimic şi să fie rezistenţi la ateizarea României. Această atitudine i-a adus noi prigoniri şi persecuţii, atât din partea ateilor, cât şi din partea unor responsabili eclesiali, care erau preocupaţi mai mult să pregătească pe viitorul preot ca preot cetăţean, decât ca preot al lui Hristos.

Persecutorilor fără nume ai Părintelui Calciu, care trăiesc şi azi, şi între timp, s-au transformat în cercetători ai fenomenului Calciu, şi nu simt deloc sentimentul vinovăţiei, Părintele le spune şi prin autorul cărţii că i-a iertat de mult şi că îi aşteaptă să îi îmbrăţişeze sus, ca pe nişte fraţi în Hristos.

Dacă Părintele i-a iertat, noi nu-i judecăm, dar dorim să facem un apel la conştiinţa lor, pentru a-şi recupera ceva din vremea risipirii, şi le spunem că nu trebuie să se teamă de sfinţii care i-au iertat, demult, pe persecutorii lor, ci să se teamă, mai degrabă, că nu se pocăiesc pe măsură, şi că şi-ar putea pierde, astfel, chiar mântuirea.

Iată câteva motive reale de teamă şi de regrete, pentru tine, persecutorule: vei rata veşnicia din cauza laşităţii şi a ipocriziei tale; ai avut teamă doar de oameni şi deloc de Dumnezeu; te-ai făcut prieten cu lumea, dar vrăjmaş cu Dumnezeu, ştiind bine ce spune Sf. Apostol Iacob, că prietenia lumii este duşmănie faţă de Dumnezeu (Iacob 4, 4); în timp ce Părintele Calciu răbda persecuţii, învăţa cu frică de Dumnezeu şi binecuvânta, tu te agitai, te umileai în faţa celor nemernici, şi-i

negociai trădarea; Părintele a traversat istoria şi a răscumpărat-o, în timp ce
23
tu, între timp, ai devenit un nou persecutor şi sub vremurile mai recente, deoarece ai trecut, doar, într-o altă tabără, mai democrată şi cu pretenţii mondialiste şi ecumeniste, ce-i drept, de perspectivă, dar prietenă tot cu lumea şi în duşmănie cu Dumnezeu, şi fii sigur, persecutorule modern, că vei pierde lamentabil şi de data aceasta, dacă nu treci de partea lui Dumnezeu şi a Bisericii Sale luptătoare!
(Vatra Dornei, 20 iulie, 2014)
24
Mărturisirea unui ucenic
de Pr. Sorin Paul Grecu
Părintele meu[1],

Mă certai când aveam 15 ani şi făceam obrăznicii la Seminar, spunându-i mamei că dacă nu mă cuminţesc n-o să ajung preot niciodată, căci te supăram cu copilăria şi nepriceperile noastre. Şi iată că, din 1978, când ne-ai părăsit datorită excluderii sfinţiei tale din învăţământ, nouă, celor ce ne-ai fost călăuzitor patru ani de zile (1974- 1978), ni s-a dat, căci Dumnezeu a pus în inimile noastre, înţelegerea a ceea ce tu voiai mai târziu să ne înveţi. Tu spuneai să fim jertfelnici.[2] Te-au supărat mulţi. în 21 de

[1] Selecţie din cuvântarea înregistrată la mormântul Părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa, de la mănăstirea Petru-Vodă, în ziua de 19 iunie 2013 (n. red.).
[2] Părintele Sorin Paul Grecu, supranumit şi „demolatorul lui Lenin şi al lui Petru Groza", este unul dintre elevii promoţiei 1979 de la Seminarul Teologic Radu-Vodă din Bucureşti, care l-a avut ca profesor diriginte până în 1978 pe Părintele Gheorghe Calciu. Referindu-se la acest episod al grevei foamei care a precedat demolarea statuilor criminalului Lenin şi a trădătorului de neam Groza, de la începutul lui martie 1990, Părintele Gheorghe Calciu afirma: „Aşa a biruit preotul Grecu prin post şi rugăciune pe diavolul crimei şi pe susţinătorii lui oficiali [...]. Mărturisesc cinstit că am fost înfiorat de un dublu sentiment. Pe de o parte, spaima că prin cuvintele mele pusesem oarecum în pericol viaţa unui om, pentru că, fără intervenţia divină care schimbase cursul plănuit de neocomuniştii de la conducerea ţării, părintele Grecu ar fi putut să se îmbolnăvească şi să moară. Pe de altă parte, m-am simţit mândru că unul din foştii mei discipolia mers pe drumul curajului de a lupta împotriva slujitorilor Satanei fără a se teme pentru viaţa lui şi, în plus, deoarece cuvintele mele, rostite fără nici o intenţie specială, prinseseră rădăcini şi rodiseră decizia fostului meu discipolo(Vezi Părintele Gheorghe Calciu, Mărturisitorul prigonit, Piatra Neamţ, Editura Crigarux, 2007, pp. 279-280) (n. red.).
25
ani şi jumătate de temniţă te-au supărat mulţi, dar tu nu te-ai supărat pe nimeni. Te rog să mă ierţi că n-am fost la slujba petrecerii tale de aici de pe pământ la cele veşnice, însă astăzi m-a învrednicit Dumnezeu să ajung la mormântul tău să-ţi spun cât te-am iubit dintotdeauna, cât te iubesc, cinstindu-te cât voi trăi pe acest pământ. îi mulţumesc lui Dumnezeu că te-am cunoscut şi mi-ai fost profesor patru ani şi îţi spun că în bisericuţa din Londra, din curtea casei mele, acum, în momentul acesta, untdelemnul se află în candelă pentru tine, cu icoana ta, cu a părintelui Justin Pârvu, cu a părinţilor de a căror sfinţenie se vor bucura deplin copiii şi nepoţii noştri. Te-am dojenit, părinte profesor, în 2003, că nu ai ripostat la ce ţi-au făcut comuniştii şi chiar unii din administraţia bisericească şi mi-ai spus că: „Părinte Sorin, suntem datori să iertăm, că şi Iisus ne-a iertat pe noio.

Părinte drag, ce minunat dar de la Dumnezeu acesta de a te fi cunoscut, de a-ţi fi fost elev! îi mulţumesc Domnului că mi-a ascultat rugăciunea şi că rugăciunile tale m-au ajutat să înving şi să slujesc în limba română Sfânta Liturghie pentru românii care ne petrecem viaţa pe pământ străin şi care, dacă va vrea bunul Dumnezeu, ne vom întoarce cândva aici, în ţară, în viaţă ori în moarte. Dacă rugăciunea ţi-a fost ascultată şi trupul tău se odihneşte în pământ românesc, roagă-L pe Domnul ca şi cu noi, risipiţii români de pretutindeni, să se întâmple asemenea minune!
26

Iar acum... despre această carte! Mărturisitorul de care VĂ TEMEŢI. De ce nu Mărturisitorul de care NE TEMEM? încerc să-mi răspund mie, în primul rând. Cu siguranţă că revelaţia divină pe care a primit-o acest tânăr scriitor punctează istoria noastră într-un fel care se va dovedi hotărâtor

mai devreme sau mai târziu. Această carte, prin titlul ei, se adresează celor care au crezut şi cred că funcţia şi gradul pe care îl au în această viaţă vremelnică le pot da dreptul de a opri mărturisirea Adevărului. Aşa s-a întâmplat şi atunci când Părintele Gheorghe Calciu mărturisea Adevărul, dar şi acum când, deşi nu mai este cu trupul printre noi, se încearcă ascunderea adevărului despre acest mare mărturisitor al lui Hristos.

Cu siguranţă că Sergiu Ciocârlan nu se va opri aici. El este ales de Dumnezeu să dea generaţiei lui şi apoi generaţiilor viitoare acest curaj de-a nu se teme în mărturisirea Adevărului. De Ghiţă (aşa cum îi spuneau prietenii) s-au temut patriarhi, arhierei, monahi, preoţi, ofiţeri de securitate şi chiar conducătorul RSR, Nicolae Ceauşescu, din al cărui ordin personal a fost arestat a doua oară. S-au temut atunci când era printre noi cu trupul, dar de ce se mai tem acum, când nu-l mai avem?

Aşa cum mi-a mărturisit autorul, mulţi pică examenul încă de la titlu, nefiind în stare să mai aibă un dram de prudenţă şi să cerceteze conţinutul acestei cărţi. Ba găsesc titlul provocator, ba că e foarte comercial, ba devin morocănoşi şi nu mai spun decât că „Nu e bine..., nu e bine deloc!”, ba trec subit la ameninţări pe care le proferează pe un viclean ton patern: „Crezi că Securitatea nu mai lucrează? Crezi că nu ştie ceea ce scrii şi publici?

Ai văzut cum a murit preotul Dobre Rizea?[3] Nu crezi că scriind aceste cărţi înaintezi prea mult pe un teritoriu necunoscut? Dacă ai fi monah, aş mai zice, dar eşti căsătorit, ai familie, ai soţie, ai copil... Gândeşte-te bine!”. Intimidări, intimidări. Şi totuşi de ce? Doar s-au spus atâtea lucruri despre Părintele Gheorghe Calciu! Şi sunt destul de multe cărţi ce au apărut cu acest mare Mărturisitor al poporului nostru.4 Ce ar putea aduce în plus o carte precum cea a lui Sergiu Ciocârlan ca să poată crea acest flux vizibil al temerilor?

Veţi găsi răspunsul în această carte, iar eu vă încredinţez că va mai trece poate o jumătate de veac până când chipul lumii noastre se va fi primenit suficient

[3] Preotul mucenic Dobre Rizea, slujitor la Parohia Cuvioasei Parascheva din Brăila, a fost asasinat mişeleşte pe 26 aprilie 1989, la vârsta de 37 de ani. Anul acesta s-au împlinit 25 de ani de la trecerea jertfitorului la cele veşnice. Fie pomenirea sa neîncetând în inimile noastre! (n. red.).

4 Şi pentru a lămuri în ce măsură îi dezorientează pe unii titlul, este ilustrativă întâmpinarea unui om care, neasigurându-se de lectura cărţii, a trecut direct la atac (cu ironie şi suficientă ignoranţă): „Şi, din păcate, o Viaţă a Părintelui Calciu s-a scris deja!”. Evident că s-a scris! De altfel, în acest roman au fost folosite multe informaţii din cele ce apar în cartea publicată la Editura Christiana. Dar firesc ar fi fost să întrebe: „Cu ce mă va surprinde această carte, dat fiind faptul că au fost publicate atâtea cărţi referitor la Părintele Gheorghe Calciu?”. Nefiind vorba de o ajustare a realităţii la ideile mele (capcana baconiană a lui idola theatri) şi nici de ceea ce un critic literar cunoscut numeşte „the jig-saw puzzle fallacyo, adică iluzia că aspectul spre care trimite titlul cărţii ar exista cu adevărat, constat că absenţa logicii necesare în faţa acestui titlu se descompune într-o sumă de avataruri care justifică realitatea empirică a întâlnirii cuvintelor: Mărturisitorul de care vă temeţi (n.red.).

pentru ca să nu se mai teamă de Sfântul care şi din mormânt provoacă frica.

(Parohia Sfântul Ap. Pavel şi Toţi Sfinţii Români Londra)

Amintiri din Seminar

de Pr. Gheorghe Cuza

îmi aduc aminte cu plăcere şi mare bucurie de anii de seminar (1974-1979). Vremurile acelea, mai puţin tumultoase faţă de cele de acum, adică fără atâta tehnologie de comunicare şi informare, ne-au oferit posibilitatea de a studia teologia într-un mod simplu dar eficient şi consistent, păstrându-ne puritatea de copii veniţi în general din mediul rural.

Am avut un mare avantaj, ca să avem ca diriginte pe Pr. Prof. Gheorghe Calciu Dumitreasa, care a fost pentru noi un adevărat părinte, un bun păstor, un al doilea tată. Cu toate că nu a putut exercita această misiune decât pe o perioadă de aproximativ 4 ani (1974- 1978), motivul fiind cunoscut: prigoana comunistă pe care a suferit-o după aceea. Părintele diriginte era un preot cu vocaţie, pătruns de frumuseţea şi valoarea adevărurilor veşnice, pe care le propovăduia. Slujitor desăvârşit la altar, înzestrat de Dumnezeu cu o voce frumoasă, fiind pătruns de măreţia jertfei liturgice şi de importanţa cuvântului pentru zidirea sufletească a discipolilor săi. Ca profesor de limba franceză,

ne-a oferit posibilitatea de a intra în tainele cunoaşterii, având multă pricepere şi abilitate de a ne transmite din vasta sa cultură.

Părintele diriginte era un om „mic la stat dar mare la sfat”, cu un suflet larg, cu inima caldă şi deschisă faţă de toţi. Un om integru, iubitor de dreptate şi adevăr. Avea întotdeauna o vorbă bună şi înţeleaptă, un cuvânt de mângâiere şi încurajare pentru toţi.

De multe ori ne-a oferit posibilitatea de a vedea lucruri frumoase, prin pelerinajele pe care le organiza cu

clasa noastră, cea mai numeroasă din istoria seminarului, pentru că eram 70 de elevi în această promoţie. Avem multe amintiri plăcute din excursiile pe care le organiza cu noi, fie la mănăstirile din jurul Bucureştiului: Ţigăneşti, Pasărea, Cernica, Snagov, Ciorogârla, fie în ţară la mănăstirile din Moldova sau Oltenia. De fiecare dată mergea cu noi ca un păstor care îşi duce turma în oazele cele mai bune, fiind energic şi imperativ, cu toate că suferise enorm din cauza prigoanei comuniste.

Părintele Calciu Gheorghe a pus întotdeauna mai presus de toate, interesele Bisericii şi ale neamului, decât cele personale. Pot spune că i se potrivesc cuvintele Sfântului Apostol Pavel care a zis spre sfârşitul vieţii sale pământeşti: „Lupta cea bună am luptat, călătoria mi-am împlinit, credinţa am păzito.

Parohia Brăneşti II Protoieria Pucioasa
(Arhiepiscopia Târgoviştei)

Dedic acest roman Părintelui Gheorghe Calciu-Dumitreasa, model de bărbăţie duhovnicească şi de rezistenţă a Bisericii în vremurile de prigoană.

O să încep cum vrei tu, cititorule, nu cum îmi place mie

În ultima vreme, după cum s-a putut observa de noi toţi (şi de cei care susţin şi de cei care combat eroismul), circulă în ţara noastră foarte multe istorii pe care mulţi dintre cei cu care am vorbit le păstrează ca pe nişte documente de suflet. A vorbi cu oamenii şi a-i asculta pare a fi rămas un mod sigur de a comunica lucruri adevărate. Oficial, istoriile acestea sunt foarte puţin sau mai deloc vizibile, dar neoficial ele capătă dimensiuni legendare şi poporul este atras de ele, pentru că simte în ele ceva viu, ceva ce nu poate uita şi nu se poate uita, oricât de mult s-ar strădui să o facă cei puşi să scrie astăzi istoria ţării noastre. Poate vă veţi întreba: cum, are istoria noastră de azi eroi? Şi cum mai poate fi eroism azi, într-o epocă antieroică? Nu e caraghios să scrii astăzi despre un erou? Va fi cu sabia în mână sau cu mitraliera sau o fi vreun Superman de prin filmele americane?

Desigur, întrebările acestea şi le pot pune şi bătrânii şi tinerii din România de azi fiindcă, să vedeţi de ce şi voi începe cu tinerii care nu mai înţeleg aproape deloc eroismul, iar eu le dau dreptate, pentru că nu au cum să înţeleagă eroismul ca eroism. Dacă eu aş fi încă o dată elev la şcoală şi mi s-ar vorbi despre eroism ca eroism, atunci m-aş revolta, iar revolta mea ar avea temeiuri foarte juste. Aşa că mă gândesc dacă nu cumva insistenţa aceasta pe eroism ca eroism este o direcţie falsă, pe care suntem purtaţi dintr-o inerţie a repetării la nesfârşit a neadevărurilor ce vor să fie instalate ca adevăruri. Până atunci să înţelegem şi eu şi voi ce înseamnă

eroism ca eroism. Eroismul ca eroism este un eroism fără eroi. Poporul nostru a crezut dintotdeauna în eroi şi mărturisesc că şi eu am crezut de mic şi încă mai cred (sper că m-am discreditat îndeajuns în ochii criticilor care nu-i văd pe eroi din cauza eroismului privit în zilele noastre mult mai corect decât era înţeles înainte şi chiar numit altfel, mult mai onorabil, cu un nume care are mare trecere prin Europa: toleranţă).

E datoria mea să întâmpin nelămuririle cititorilor acestei cărţi şi de aceea răspund acum, de la bun început, ca să nu fie vreun echivoc în petrecerea lecturii unei cărţi ce nu-i deloc la modă, ba chiar e deconectantă. „Eroismul a apus, tataie, lasă-ne cu poveşti dintr-astea!” Ştim că eroismul a apus pentru că ni s-a spus de atâtea ori, până când am sfârşit a crede. Orice, numai eroism nu. I-am auzit pe mulţi vorbind cu sfătoşenie şi har despre eroii noştri din vechime, despre Burebista, Decebal, Mircea cel Bătrân, Neagoe Basarab, Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu, Horea, Cloşca şi Crişan, Avram Iancu, Ecaterina Teodoroiu şi alţii, pe care nu i-am amintit aici, însă toţi se opresc la sfârşitul celui de-al doilea război mondial. Ce se-ntâmplă? Oare nu mai avem

eroi? Am intrat într-o nouă eră, într-o etapă a existenţei noastre în care nu mai e nevoie de eroism? în literatură, cel puţin, epopeea a decăzut, nu mai avem roman de război. Dar nu asta voiam să vă spun, ci faptul că, din 1947, eroismul a furnizat două grile de lectură total diferite, antinomice: una care viza tradiţia eroismului în România, lupta pentru identitate spirituală şi naţională, cu eroi aidoma celor consacraţi, iar alta care se fundamenta pe distrugerea acestei tradiţii, pentru a impune un eroism necunoscut de poporul român,

cu eroi care nu erau ai noştri şi care aveau un singur chip fără nume, căci numele fusese schimbat cu o lozincă internaţionalistă: libertate, egalitate, fraternitate. Vă întrebaţi, probabil, de ce aveau un singur chip fără nume, aşa cum m-am întrebat şi eu. Acest chip fără nume se numeşte ideologie. Ce este ideologia? O învăţătură care delegitimează, care te scuteşte de povara istorică a numelui sub masca eroismului. Fals eroism, falşi eroi. Adevăraţii eroi au fost închişi pentru 5, 10, 20 de ani sau şi mai bine. în închisorile comuniste au fost mulţi eroi, dar şi afară, în aşa-zisa libertate, unde soţiile, mamele, părinţii, apropiaţii celor închişi au pătimit eroic. Dragii mei tineri, am avut eroi în munţi, am avut eroi la Canal, am avut eroi în Bărăgan, la Mislea, Dumbrăveni, Miercurea Ciuc, Piteşti, Gherla, Jilava şi în multe alte locuri, că e plin pământul de sângele acestor eroi. Eroii au scris pe pământul ţării noastre numele lor cu sânge. Luaţi puţin pământ de jos, când aveţi timp, şi o să vedeţi că am dreptate. însă nu pentru dreptate vă îndemn, ci pentru libertate. Luaţi cu degetul tina ţării voastre şi priviţi-o atent. Faceţi acest exerciţiu şi o să ne revină memoria pe care ne-au amputat-o ideologiile.

Dar nici după 89 nu s-a recuperat dimensiunea aceea esenţială a eroismului. S-au încăpăţânat să nu creadă decât în trecerea timpului, fiindcă, dacă trece timpul, adevărul poate fi privit mai relaxat. Eroul se transformă cu timpul în personaj, lupta lui devine roman, basm, anecdotă, realitatea se decorporalizează şi capătă profil fantomatic. Ei bine, am observat că azi este mult mai comod să lucrezi cu fantome. Fantomele au locul lor, ştim ce-i cu ele, ştim că sunt fantome şi că nu uzurpă dreptul celor care au trup etc. Dar fantomele nu

sunt eroi. Fantomele sunt fantome şi-atât. E greu de înţeles? Atunci unde sunt eroii? Păi, nu mai sunt. Eroi nu mai sunt de mult, ăhă! Adică eroi dintr-ăia, cum credem noi, care încă mai avem un imaginar infantil. Acum suntem înconjuraţi de un set complet de eroi care te şi uluiesc prin insistenţa cu care vor să ne convingă că singurii eroi sunt doar ei, iar istoria pentru asta este istorie, ca să se desfăşoare până la momentul actual, când poate fi înţeles corect eroismul. Revin la şcoală. Nu mi-au plăcut niciodată profesorii care, venind pentru prima dată la clasă, ne sfătuiau pe noi, elevii, să uităm tot ce-am învăţat până în acel moment la disciplina respectivă, fiindcă abia de-acum înainte vom afla adevărul. îmi dădeau senzaţia că tot ce-a fost înainte a fost timp risipit, aruncat fără discernământ direct la coşul de gunoi. Şi, apoi, mai era o întrebare care creştea în mine. Nu cumva peste un an sau doi va veni un alt profesor, care să-mi spună că şi ceea ce am învăţat cu acesta, care susţinea că de la el începe adevărul, este o cheltuială inutilă?

Eu observ acum, în România, dragi tineri, o campanie furibundă a demitologizării. întotdeauna ieri este un mit pe care noi îl interpretăm greşit. Cine să ne înveţe? Cine să ne spună? Nu trebuie să ne întrebăm de multe ori ca să fim învăţaţi aşa cum trebuie să fim învăţaţi. Să stăm bine şi să gândim. A-l interpreta pe ieri azi, a-l interpreta pe ieri mâine. E riscant. De ce mi se schimbă mereu profesorii? Ce trebuie să se şteargă din baza mea de date?

Dar eu vorbesc despre eroi într-o perioadă când e neproductiv să vorbeşti despre eroi, pentru că foarte mulţi s-au obişnuit cu acest climat antieroic şi reacţionează

la chestiile cu eroi. Şi totuşi eu, care m-am gândit la toate acestea, am zis că cel mai bine pentru azi este să vorbesc despre ieri. Cartea aceasta vrea să facă o surpriză eroilor de azi, confruntându-i onest cu un erou de ieri. Ştiţi ceva? Uitaţi cum facem. Adunaţi-i voi pe toţi eroii de azi care se exhibă prin te miri ce locuri şi situaţii, adunaţi toate modelele care se oferă fără a fi cerute şi veniţi cu ele la un duel sincer cu martori. Până la vârsta în care ai luat cartea aceasta în mână cu siguranţă ai un model. E posibil să mergi în tango cu eroi de diferite categorii, adică să-i apreciezi pe cei de ieri, dar, pentru că ţi-s mai apropiaţi cei de azi, să ţii şi la aceştia. Duelul pe care ţi-l propun va produce o separare netă a planurilor, va ierarhiza, îţi va arăta eroul. Nu pentru că eu am o încredere

excesivă în eroul pe care o să-l aduc înaintea ta, direct în piaţa centrală, să-l vezi bine, ci te chem pentru că ai curaj.

Dar să vedem cine este eroul acesta pe care eu l-am considerat necesar a fi personajul principal din cartea mea, renunţând la multe alte tipuri care, în comparaţie cu eroul meu, mi se par acum nişte veritabili măscărici. Este un copil de ţărani din Deltă, cel mai mic din cei unsprezece copii ai familiei Calciu, şi poartă un nume care nu e deloc potrivit pentru personajul central al unui roman de astăzi, Gheorghe. Prietenii îi spuneau Ghiţă şi se amuzau teribil cu el, fiindcă avea mult umor şi o poftă nestăvilită de a fi firesc. Copilăria şi-o petrecuse prin bălţile Mahmudiei, într-o lume sălbatică, naturală, plină de farmecul autenticităţii, pescuind, lucrând pământul, crescând animale, trăind într-o comuniune deplină cu rudele, vecinii, prietenii, dar şi cu plantele, păsările, gâzele şi toată viermuiala aceea a paradisului Deltei.

38

Crescuse cu un respect deosebit faţă de preot, de biserică, de bătrânii satului, datorită mamei, care era o femeie simplă şi credincioasă, care le impusese copiilor săi de mici rugăciunea şi mersul la biserică. De fapt, mama îi învăţase că în biserică trebuie să rabde când îi dor picioarele, pentru că, de vreme ce nu ştiu să se roage, pentru Dumnezeu durerea aceea e rugăciune. Până la vremea admiterii la liceu, acest copil nu ieşise niciodată din sat. însă nici nu simţise lipsa.

în 1940, avea vreo cincisprezece ani, când vărul său, care era mai mare şi care era în Frăţiile de Cruce i-a arătat că toţi acei băieţi au o educaţie aparte, sunt serioşi, responsabili, distingându-se între ceilalţi ca nişte adevărate modele. Pe Ghiţă Calciu îl atrăsese chiar de la început onestitatea, corectitudinea şi relaţiile dintre ei, adică valorile care i s-au părut foarte potrivite pentru vârsta lui, mai ales că era atât de neastâmpărat. Ceea ce i se cerea era să fie un bun elev, cu note mari la toate materiile, să fie cât mai demn, să fie dispus la sacrificiu pentru ceilalţi, pentru un ideal, iar idealul era slujirea lui Dumnezeu în viaţa neamului, învăţând să renunţi la patimi şi în primul rând la orgoliu. în acest sens cei mai mari îi trasau misiuni pe care trebuia să le îndeplinească alături de alţi doi-trei camarazi în condiţii aspre: noapte, ploaie, ninsoare, stimulându-i astfel în sensul eroic dorinţa de a ieşi din rândul celor comuni. Activitatea era exclusiv educativă şi nu avea niciun fel de implicaţie politică, economică, socială şi nici chiar morală, pentru că nu era vorba de reguli de bună convieţuire între turme de oameni, ci de transfigurare a fiinţei umane, de îndumnezeire a existenţei.

39

Postul era esenţial. Direcţiile lui pentru cei care urmau o astfel de disciplină erau următoarele: 1. Se citeşte de mai multe ori pe zi Paraclisul Maicii Domnului; 2. Nu se citesc ziare, nu se citesc niciun fel de cărţi, nu se admite niciun fel de distracţie sau măcar ceva care ar putea distrage sufletul de la rugăciune; 3. Nu se fumează. Nu se mănâncă nimic miercurea şi vinerea. în celelalte zile, mâncare de post; 4. Nu se joacă table, cărţi, nu se merge la spectacole. Nu se fac vizite decât numai pentru rugăciune; 5. Toată problema se pune în înfrângerea oricărei pofte, în biruirea pornirilor trupeşti şi materiale, în eliberarea sufletului de sub jugul materiei, în concentrarea în rugăciune, deci în apropierea cât mai mult de cei morţi, de sfinţi, de Mântuitorul Iisus Hristos, de Dumnezeu. Chemaţi în rugăciune morţii şi sfinţii neamului românesc, să se roage întotdeauna alături de voi; 6. Nu se fac discuţii contradictorii, care să ne facă să uităm că suntem în rugăciune; 7. Ţinuta, pretutindeni: acasă, pe stradă, în tren, ca în biserică. Trebuie să ştiţi că nu este vrăjmaş care să lupte şi să biruiască în contra postului şi a rugăciunii.

Deci nu era un moft, ci o angajare cu toată fiinţa. Ghiţă intuia sensul profund al comuniunii atâtor tineri, viaţa spirituală cât mai înaltă, şi se dedicase rugăciunii, ajutorării bătrânilor, săracilor, bolnavilor. Cam o dată pe lună se organizau în afara oraşului tabere în care se exersau înfrânarea instinctelor, stăpânirea voinţei, controlul pornirilor de mânie. Treptat, înţelesese de ce alţi colegi de-ai săi nu fuseseră primiţi în Frăţiile de Cruce, deşi îi fuseseră apropiaţi. Propunerile erau analizate de şeful Frăţiei, care avea criterii bine stabilite: fără obraznici,

40

fără delăsători, fără tineri care nu priveau responsabil viaţa.

Participarea la şedinţele Frăţiei reprezenta posibilitatea de învăţare a unor aspecte pe care fiecare le comunica de la un nivel destul de ridicat. Se vorbea despre rugăciune, despre credinţă, nobleţe, educaţie, necesitatea maturizării, întâmpinarea cu jertfelnicie a problemelor ce se iveau. Disciplina era severă, dar lucrul acesta îi convenea lui Ghiţă, care era obişnuit cu condiţiile aspre,

cu puţin. Erau educaţi pentru a deveni o elită a ţării. Când se întâlneau între ei, nu simţeau distanţe, fiindcă primiseră aceeaşi educaţie şi vedeau lucrurile la fel. Legile sintetizau totul. Legea disciplinei: fii disciplinat, căci numai aşa vei învinge. Legea muncii: munceşte. Munceşte în fiecare zi. Munceşte cu drag. Răsplata muncii să-ţi fie nu câştigul, ci mulţumirea că ai pus o cărămidă la înflorirea României. Legea tăcerii: vorbeşte puţin. Vorbeşte ce trebuie. Vorbeşte când trebuie. Oratoria ta este oratoria faptei. Tu făptuieşte; lasă pe alţii să vorbească. Legea educaţiei: trebuie să devii altul. Un erou. Legea ajutorului reciproc: ajută-ţi fratele căzut în nenorocire. Nu-l lăsa! Legea onoarei: mergi numai pe căile indicate de onoare. Luptă şi nu fi niciodată mişel. Lasă pentru alţii căile infamiei. Decât să învingi printr-o infamie, mai bine să cazi luptând pe drumul onoarei.

Ca şi ceilalţi, Ghiţă ştia că trăieşte într-o perioadă de persecuţie şi era pregătit pentru sacrificiu, pentru închisoare, pentrutortură, pentru moarte. De fapt, era esenţa educaţiei pe care o primea în Frăţie: să fie tot timpul gata să se jertfească, asumându-şi calea martiriului, iar preocuparea principală era aceea de a elimina

sentimentul de frică. Nu i se părea greu, fiindcă era tânăr şi instinctul de conservare nu era aşa mare. În 41-42 au venit arestările ordonate de mareşalul Ion Antonescu, dar Ghiţă a scăpat. Doar doi şefi din Frăţia de Cruce din Tulcea fuseseră condamnaţi. De ce? Doar nu întreprindeau nimic politic, nu aveau implicare ideologică, nu reprezentau o ameninţare socială. Şi atunci? Ghiţă ştia, ca orice alt tânăr din vremea aceea, că aşa ceva era de aşteptat. Şi Hristos fusese lovit şi batjocorit de fariseii şi cărturarii acestei lumi, iar cei de la care se aştepta un reviriment al Ortodoxiei româneşti trebuiau, la rândul lor, să sufere. Credinţa în Hristos era pusă mai presus de orice şi sacrificiul de sine pentru neam (doar ca neam românesc, credea Ghiţă, avem să dăm seama la Judecată). Cu un singur aspect nu se putea împăca: violenţa. Ghiţă nu era pentru violenţă. Era un păcat în pofida tuturor circumstanţelor atenuante invocate. Fără violenţă, fără asasinate. Din nefericire, se întâmplau, chiar dacă legionarii nu erau responsabili de toate crimele puse în mod viclean pe seama lor. Nimeni nu fugea de răspundere, dar asta nu scuza pe niciunul dintre cei care îşi propuseseră să meargă pe calea iubirii de aproapele în Hristos Domnul, dar eşuaseră lamentabil. Ghiţă gândea cam aşa: dacă accepţi suferinţa, dacă accepţi închisoarea, dacă accepţi moartea, nu mai vizezi violenţa. Fără răzbunare. Educaţia lor presupunea jertfă, nu răzbunare.

Trebuie să vă spun despre Ghiţă că avea foarte mult talent la literatură. în liceu, era chiar vicepreşedintele cenaclului literar şi organiza serbări, piese de teatru, spectacole, încât profesoara sa de Limba română,

care îl aprecia, a rămas foarte surprinsă auzind că merge la Medicină. Ghiţă alesese Medicina deloc întâmplător. Idealul tinerilor din Frăţiile de Cruce era să facă ceva pentru popor, iar el considerase că ajungând medic va putea ajuta mult la ţară, acolo unde viaţa curgea într-un ritm natural şi era bine să fie medici şi la sate. Era în anul 1946 şi începuse cursurile la Medicină când s-a dus la biserica Radu Vodă să audieze ciclul de conferinţe susţinute de Părintele Stăniloae intitulat „Perlele deşertului”. Ghiţă simţise imediat diferenţa de nivel duhovnicesc. Trebuia să urmeze această linie de rugăciune mai adâncă şi de jertfă pentru aproapele.

îl ajuta şi atmosfera din Facultate, unde duhul profesorului Nicolae Paulescu era încă viu şi toată lumea de acolo se străduia să-l păstreze, îl ajuta şi zestrea sa sufletească, educaţia de acasă, orientarea generală anticomunistă etc. I se păreau providenţiale cuvintele profesorului Paulescu, care mergea cu studenţii prin spitale şi, înainte să viziteze bolnavii, îi oprea în hol şi le spunea: „Domnilor studenţi, când mergeţi la bolnavi, să nu-i îngrijiţi ca pe nişte oameni mizerabili, nenorociţi. Să nu-i îngrijiţi nici măcar ca pe nişte bolnavi. Să-i îngrijiţi ca şi cum acolo ar fi Hristos, pentru că într-adevăr în ei suferă Hristos!”

în primii doi ani de facultate, Ghiţă era în grupul studenţilor ce ţineau de Frăţiile de Cruce şi care plecau vara prin munţi, în tabere. Numai că în 1948 a fost arestat. După instaurarea regimului comunist, începuseră arestările masive. Zeci de mii de arestaţi: ţărănişti, legionari, anticomunişti, studenţi, elevi, femei, bătrâni, toţi de-a valma aveau să umple închisorile comuniste. Ghiţă avea să fie arestat pe 21 mai pentru activitate împotriva

siguranţei statului şi condamnat la 8 ani de temniţă la Piteşti. Ghiţă căutase în sine şi nu găsise vreo

vinovăţie. Analizase posibilităţile de a găsi vreo culpă care să planeze asupra generaţiei sale, dar nu era vorba de aşa ceva. Suferinţa aceasta se datora voinţei lui Dumnezeu. Toţi aveau conştiinţa asta.

Celula era foarte bine organizată, mai ales că erau în ea mai toţi legionari: program de rugăciuni, program de dezbateri, cenaclu literar. Deşi erau păziţi de celebrul gardian Georgescu, reuşeau să mai doarmă în cursul zilei, să înveţe limbi străine, matematică, literatură. Unii erau închişi din 41, de pe vremea mareşalului Antonescu, şi admiraţia pentru aceştia era mare, pentru că aveau un echilibru în toate: nu se mâniau, nu se supărau, nu se amestecau în certuri, în discuţii inutile, nu-i interesa împărţirea hranei. Simpla lor apariţie avea un efect uluitor: îţi chema dragostea pentru ei prin dragostea lor pentru tine. Ghiţă simţise în preajma lor că sfinţenia nu e o vorbă goală.

în 1949, de Crăciun, a început reeducarea şi Ghiţă a intrat alături de toţi ceilalţi în iadul lepădărilor orchestrate de Nicolski şi Ţurcanu. „M-am lepădat de Mişcarea Legionară, m-am lepădat de ţărănişti, m-am lepădat de reacţionari, de acum am devenit un om nouo. Ghiţă îndura bătăile, dar nu pricepea un lucru: ce îi vor cere la sfârşit, când va fi spus tot ceea ce putea spune? Nu-i trecea prin cap. Trăia o stare de frică teribilă şi nici nu mai putea să se roage. Mai mult de-atât, îl bântuia gândul sinuciderii. Cu Ghiţă s-a întâmplat ceva inimaginabil. Trecuse printorturi pe care nu şi le putuse închipui şi inima sa se golise. Teroarea produsese o ruptură adâncă şi teribil de dureroasă în sufletul său.

Trăia o izolare îngrozitoare, entuziasmul se stinsese, promisiunile de rezistenţă, de sacrificiu, de glorie se spulberaseră, iar rugăciunea se pierduse. Se socotise prea tare pe sine însuşi? Posibil. Din ceatatorturaţilor trecuse în cea atorţionarilor.

Sufletul... cine poate măsura rezistenţa sa? Şi-a revenit greu, abia când au înscenat procesul reeducării în 1956. în momentul în care i-au cerut să afirme că acţiunea de reeducare a fost opera legionarilor, a spus: „Nu!” Din acel moment n-a mai făcut nicio concesie, ci şi-a păstrat poziţia care-l ţinea viu pe el, care fusese mort, dar, printr-o minune dumnezeiască, înviase. Dus la Casimcă, secţia specială a Jilavei, stătuse în celula 4 cu Marcel Petrişor, Iosif. V. Iosif şi Costache Oprişan, şeful Frăţiilor de Cruce pe ţară, care îşi scuipa realmente plămânii pe jos. Deşi distrus fizic, Oprişan răspândea lumină în jurul lui, ca sfinţii. Ghiţă simţise că lumina aceea îl hrănea efectiv şi-i vindeca rănile grele şi că Dumnezeu îl pusese în celulă cu Oprişan ca să se tămăduiască. Acolo, Ghiţă a făcut un gest care poate fi interpretat de unii ca fiind nebunesc, pentru că văzând atâta dăruire în simpla prezenţă a lui Costache Oprişan acolo, s-a hotărât să-şi taie venele şi să stoarcă o gamelă de sânge, ca după decantarea hematiilor să-i dea să bea limfa acestuia, pentru că pierduse mult sânge. Deşi în ciuda bătăilor şi ameninţărilor primite îl îngrijise, Oprişan avea să moară, în iulie 1958. Ghiţă îl admira pe Oprişan şi pentru faptul că avea o minte genială şi un mare har de poet. Fusese studentul lui Martin Heidegger, iar în ţară îi uimise pe D.D. Roşca, Blaga sau Bezdechi, profesorii săi. împreună cu Marcel Petrişor, Ghiţă memoră sute de versuri din amplul

poem „noologico sau din alte poezii, pe care le lipi direct pe inima sa. Deşi Oprişan murise, versurile acelea aveau să vegheze de-acolo, din inimă, nelăsându-l pradă deznădejdii.

Apoi, Ghiţă a fost mutat la Aiud, unde a stat până în 63, cunoscându-i în Zarcă pe Părintele Tudor Beju, pe Părintele Grebenea, pe profesorul Mânu, care ţinea cursuri de engleză şi de istorie a Americii, ce erau transmise prin morse sau pe săpun în toate celulele, pe Părintele Stăniloae, care ţinea conferinţe despre icoană, despre doctrine, pe prinţul Ghica, care nu doar că era foarte credincios, ci avea o nobleţe aparte, cerând voie celorlalţi să măture în celulă în locul lor.

Ghiţă nu se aştepta să iasă din închisoare dar, totuşi, pe 16 mai 1963 a fost eliberat şi i s-a stabilit domiciliul obligatoriu la Viişoara, în Bărăgan. Aici s-a întâlnit cu Părintele Constantin Sârbu şi în prezenţa părintelui inima sa era în sărbătoare.

în august 64, Ghiţă avea să se elibereze şi să plece din Bărăgan cu ultimul lot şi, la doi ani după aceasta, invitat de Părintele Sârbu, s-a dus la Biserica Sapienţei, unde simţise că pluteşte în aer o pace şi o preocupare de rugăciune mai puţin obişnuită decât în alte părţi. Era lucrarea duhovnicească a părintelui, care la scurt timp avea să fie „internat şi operat de urgenţă” şi ucis de Securitate.

în 1965, Ghiţă s-a căsătorit cu Adriana Dumitreasa, fiica unui alt fost deţinut politic, şi Dumnezeu a rânduit ca, nu după multă vreme, să dobândească şi un băieţel, Andrei. Ghiţă a încercat

să se reînscrie la Medicină, dar continuarea studiilor la aceeaşi facultate nu mai era posibilă. Se hotărâse pentru Filologie, secţia de
46
Limba franceză, şi după o vreme ajunsese profesor la liceu, dar nu era fericit, fiindcă în închisoare făcuse o făgăduinţă lui Dumnezeu că, dacă va scăpa sănătos la minte şi trup, se va face preot. Impedimentul pentru Teologie era cazierul său, cei şaisprezece ani de închisoare. Cine îl putea ajuta? Nimeni în afară de patriarh. Aşa că s-a dus la Patriarhul Justinian Marina şi i-a spus de legământul său, dar şi de faptul că nu-l primeşte nimeni cu anii de puşcărie pe care-i are. Patriarhul a scos din dosarul său autobiografia cu cei şaisprezece ani de detenţie politică şi Ghiţă a fost admis la Teologie. Deşi avea să întâmpine destule greutăţi în finalizarea studiilor (organele de stat descoperiseră că făcuse închisoare politică şi forţaseră Facultatea de Teologie să-l exmatriculeze, sub pretextul unor absenţe de la cursuri), Ghiţă îşi dă în cele din urmă licenţa (Patriarhul Justinian intervenise încă o dată în favoarea sa). în 1973 devine preot profesor la Seminarul Teologic din Bucureşti, predând Limba franceză şi Exegeza Noului Testament.

Desigur, Securitatea încercase în dese rânduri în această perioadă să-l racoleze ca informator, făcându-i percheziţii la domiciliu, ameninţându-l, chemându-l la birourile ei, se făceau presiuni asupra sa pentru a accepta colaborarea. Ghiţă a reacţionat la un moment dat, refuzând să mai răspundă convocărilor. în interiorul său se petreceau evenimente care anunţau omul ieşit din universul hidos al spaimelor şi traumelor, omul salvat lăuntric, care îşi recăpătase pe deplin libertatea. De ce i se redase viaţa? Ce rost avea viaţa lui de aici înainte? Dacă viaţa lui era un dar de la Hristos, oare nu lui Hristos trebuia să se dăruiască pe sine?
47

Din acest punct, Ghiţă a început o amplă acţiune de respiritualizare a vieţii bisericeşti, lucrând cu elevii din Seminar pe care-i observase plini de avânt şi de dăruire la început, aspirând spre chipul preotului desăvârşit, ca după cinci ani de studii seminariale să ajungă blazaţi, apatici, dezlănţuiţi, informatori, linguşitori sau intriganţi, nedeosebindu-se cu nimic de ceilalţi tineri orientaţi spre alte domenii. De unde atâta forţă de dăruire care să depăşească inerţia elevilor? Şi, totuşi, începând din 1975, acţiunea devenise din ce în ce mai vizibilă, chiar dacă avusese un început stângaci. Unii elevi răspundeau mai greu, alţii mai prompt, mai viu, participând la discuţii libere la orele de duhovnicie, iniţiind acţiuni de stăpânire a instinctelor, post, rugăciune, meditaţie religioasă, mai ales în perioada posturilor mari, comentarea unor articole din reviste şi ziare în care se permitea orice afirmaţie antireligioasă, clarificarea direcţiei de misiune preoţească în mijlocul ateismului revanşard. Era un cerc destul de mic, dar erau tineri care aveau înclinaţie spre viaţa spirituală, care îşi puneau în alt mod problema vieţii lor şi a responsabilităţii pe care preoţia o implică.

Cam în acest moment al vieţii se află personajul principal al acestei cărţi şi de aici înainte el însuşi va intra în scenă şi va vorbi şi se va înfăţişa aşa cum este. Desigur, acum puteţi să vă exprimaţi cu toată libertatea şi să spuneţi: „Ce poate să-mi spună mie un popă? M-am săturat de predici şi de sfaturi şi de discursuri sforăitoare! Cam intuiesc despre ce e vorba”. Este opţiunea liberă a oricărui cititor.

Dar eroul acestei cărţi nu este un popă ca toţi popii, veţi vedea în cazul în care continuaţi să citiţi mai
48
departe de introducerea aceasta. El este un om adevărat. Măcar pentru asta merită să petreceţi câteva ore alături de el. Veţi înţelege că umanitatea noastră este depăşită cu mult în sus. Dar noi nu suntem oameni? La sfârşit vom înţelege fiecare ce suntem: oameni sau adunătură cu fizionomie de pinguini care bat tot timpul din palme. Nu mă tem câtuşi de puţin pentru eroul meu. Eroul va fi întotdeauna un erou. Nu are nevoie de publicitate, nu are nevoie de vizibilitate. Ce-i important este că eroul câştigă şi atunci când pierde. Asta nu înţeleg cei mai mulţi.

Acum e vremea să intrăm direct în acţiune!
49

Capitolul 1

Invizibilii. Întâlnirea cu Stelu. Discuţia ce se poartă pe o frecvenţă cu totul diferită de cea oficială. Plicul ce conţine un document cât se poate de important este livrat.

Curierul diplomatic sosea în Bucureşti de două ori pe săptămână. Un tip slab şi blond, mărunţel,

cu trăsături comune: aproape invizibil. Exact persoana de care avea nevoie un astfel de serviciu politic. Sarcina tânărului curier era aceea de a plasa într-un anumit loc fotocopii ale dosarelor ofiţerilor conspiraţi, scrisori operative, documente importante, fotografii, informaţii pe film nedevelopat etc. Era trecut de nouă seara când intră pe strada Doamna Ghica venind dinspre Colentina cu o geantă micuţă, a cărei curea de piele maro trecea în diagonală pe pieptul său. Strada era pustie şi păstra de o parte şi de alta mormane mari de zăpadă, ce nu reuşiseră încă să se topească. Aburul dens al respiraţiei arăta cât de ger se lăsase afară, iar curentul tăios îl sili în scurt timp să-şi vâre mâinile în buzunare. Nici nu se uita la vreun număr. Ştia sigur unde trebuie să ajungă. La peste douăzeci de metri un beţiv cânta. îşi strânse nervos maxilarele şi începu să se grăbească. Cântecul se auzea din ce în ce mai clar.

foaie verde mărăcine,Dă, mamă, cu biciu-n mine, aaaa... (Beţivul cânta de mama focului, mergând legănat dintr-o parte în alta a trotuarului).

ia dă-te într-o parte şi lasă-mă să trec! şuieră printre dinţi curierul, încercând să-l ocolească încă o dată,

fiindcă beţivul se dezechilibrase de vreo două ori, blocând chiar locurile prin care se putea trece.

ooaaaaaaaa! Aha! Vrei să treci repede ca socialismul prin republica noastră, nu-i aşa, tinere? zise beţivul destul de limpede, întrerupt doar de un singur sughiţ. Mai aşteaptă, bre, oleacă, că doar n-o fi foc!

ce vrei? întrebă precaut tânărul.

vreau să văd dacă eşti perspicace: suntem un popor de proşti? Ho, talane! Ho cu tata! porunci beţivul unui cal închipuit.

eşti băut!

ha! Ţi-ai dat seama! răspunse beţivul, clefăind a mulţumire. Băutura-i temelie! Beau „în cinstea ta (începu să declame caraghios, ridicând o cupă închipuită în aer şi uitându-se aiurea la neonul unui stâlp de iluminat), cea mai frumoasă din toate fetele ce mint!”. Ştii a cui e poezia, tinere?

nu, răspunse curierul enervat şi de întârziere şi de faptul că beţivul îl lua la întrebări dintr-astea, la care îi revenea sentimentul nesuferit că este evaluat ca un elev de treapta întâi.

minulescu. La viaţa mea am citit multe cărţi. Dar mi-au plăcut ăstea cu băutura. Asta fiindcă merg pe aceleaşi principii, ptiu!, nu ca alţii care nu ştiu pe ce lume trăiesc. (Se clătina puternic în timp ce vorbea). Acum răspunde-mi sau taci! Suntem? Ho! (începu iar beţivul către cal) că nu stai pe jar, prrrrrrrrr! Ho!

-Nu.

ba da, frăţioare! (încercă să-l ia de gât pe curier, dar nu reuşi, pentru că se împiedică şi se duse câţiva paşi în stânga lui).

Curierul se uită în toate părţile. Nu venea nimeni. Se gândi să-i aplice o lovitură exersată beţivului şi să scape mai repede de el. Timpul lui era preţios.

nu te mai uita peste tot, că nu ne-ascultă nimeni. Şşşşşşt! făcu beţivanul cu ochiul drept închis şi cu degetul la buze, aplecându-se din şale. Suntem doar noi. îmi place să discut cu tineri ca tine, mai ales că-mi pari dezgheţat, nu îmbrobodit de... (beţivul făcu un gest cu mâna prin aer prin care trimitea la lipsa de sănătate a comunismului).

Curierul se relaxă. Respiră mai adânc şi hotărî să aibă un pic de răbdare, ca să nu strice totul tocmai acum. Trebuia să lucreze inteligent.

de ce să fim un popor de proşti? întrebă el, intrând în jocul beţivului.

nu ţi-ai dat seama? îl pupăm în... pe Ceauşescu şi pe tovarăşa. Toţi! Hooooo! Opreşte căruţa! Hoooo! Prrrrr! Cea, talane! Mama ta de talan afurisit! Bagă-i zăbala-n gură! (Beţivul se lupta cu calul nărăvaş care trebuia supus cu forţa şi cu orice preţ).

şi ce-ai vrea să facem? întrebă curierul, pricepând că poporul român e calul căruia i s-a băgat zăbala-n gură.

să ne lămurim şi... Ho! Trrr!.... să ne lămurim! zise strâmbându-se şi făcând tot felul de ghiduşii din dinţi, din ochi, din buza care-i tremura ca la iepure (ba la un moment dat dădu şi din urechi, făcându-l pe curier să bufnească în râs).

cum să ne lămurim? se potoli brusc curierul.

păi noi nu ştim... multe! De câte ori am plătit noi datoria ruşilor, iar în Scânteia se spunea că n-am plătit-o încă? Ia spune mata! Veeeeeezi? Ai oăăăchi?

52

(Beţivul se duse aproape de curier analizându-l ca pe un fenomen rar). Ha! Are uuuochi! strigă el şi strigătul răsună ciudat pe strada pustie.

mda...

ho! Stai, nu pleca! (Beţivul păru dintr-odată potolit şi chiar arboră o mină ce precede un gând înţelept). Unde-i adevărul? zise mai mult către sine. De ce-au fost băgaţi în închisoare atâţia tineri studenţi, care reprezentau elita ţării?

pe mine mă-ntrebi? se uită uluit curierul la el, fiindcă beţivul începuse a se învârti în jurul propriei sale axe ca un titirez fără stare.

dar pe cine? răspunse beţivul, oprindu-se. Nu eşti cetăţean al republicii? (Se apropie iar ameninţător de mult.) Nu trebuia să ştii şi tu adevărul? Dacă nu ştim adevărul, de ce să mai fim cetăţeni? „Unde-i paharul? Adu paharul, să bem, să cinstim!”. (Beţivul trecuse imediat la o stare de veselie care-l dezorientă total pe interlocutorul său). Ho, panaramă de cal! Mai slăbeşte-mă o ţâră, că vreau să petrec avan!

Curierul se uită dintr-odată atent la beţiv. Abia se ţinea pe picioare, dar avea o gândire periculos de lucidă. Nu mai era convins că interlocutorul său era un cetăţean în stare de ebrietate avansată. încercă să se apropie de el, să vadă dacă era cu adevărat beat. Beţivul mirosea puternic a ţuică de prună.

ce mă miroşi? Ăsta-i mirosul meu naturell zise, făcând din ochi şi deschizând caraghios gura. Şi Nichita Stănescu şi Daniel Turcea miros la fel. Cu ei mă-ntâlnesc mai mereu în vreun local sau în vreo speluncă din Bucureştiul ăsta cenuşiu şi să vezi ce

53

frumos vorbim! Poeţi mari, mânca-te-ar tata! Ce ştii tu?! Ştii să joci sârbă? Hai să te-nvăţ io!

Curierul zâmbi. Beţivul era nostim. Nu părea un trenţăros, ci numai un cetăţean onorabil care ajunsese într-un moment al vieţii sale când lucrurile nu mai pot fi luate în tragic sau, mai precis, când categoriile tragicului devin acceptabile doar în starea produsă de euforia băuturii. Avea o fizionomie ciudată. Un cap mare cu gât lung şi subţire pe care fularul nu reuşea să-l acopere, ochii un pic încercănaţi, dar limpezi, gura mare, fremătând într-o continuă poftă de a spune ceva, obrajii roşii şi proaspăt bărbieriţi, câteva şuviţe de păr castaniu ieşindu-i în dezordine de sub căciula de astrahan, urechile cam pleoştite de mari ce erau şi înroşite. Fără să fie urât, avea o stare de veselie care fie te molipsea, fie te enerva la culme. (Curierul îşi trase mai bine căciula rusească pe urechi).

ia spune, tinere, încotro? începu beţivul după ce încercase paşii de sârbă şi nu reuşise decât o mişcare confuză şi împleticită a picioarelor.

încotro? întrebă neprietenos curierul, gândindu-se că ar putea avea un însoţitor când era atât de aproape de locul unde trebuia să plaseze documentul.

noi, poporul român! Eu sunt pregătit în fiece moment. Plec şi-acum alături de poporul român. Prrrrrrrr! Ho, talane, şezi blând că te ia mama.... mama... Mama lor de mama noastră! Stai jos, tinere, aici pe trotuar şi hai să ciocnim. Ia o gură de rachiu de la mama lui!

păi, nu scrie în ziar? Depăşim mereu obiectivele propuse. Cifrele de producţie...

54

Ai început prost! zise beţivul scărpinându-se la ceafă pe sub căciulă şi lăsând sticla jos, pentru că nu reuşea s-o mai ţină mult în aer.

cum?

ce ne interesează pe noi ce scrie la gazetă? Parcă nu ştim că... Tu trebuia să începi aşa: „Trăim într-un stat-miliţian care ne urmăreşte tot timpul şi ne ameninţă”. Şi zâmbi larg, de parcă aştepta să fie fotografiat.

eşti nebun! zise tânărul, dându-se câţiva paşi înapoi.

ei, aş! Ascultă încoace la mine! (îi făcu semn şi din mână şi din cap să vină mai aproape). Ieri m-am dus la un prieten care voia să cocoaţe tabloul lu Neculai la el în birou, ştii, cum e poruuuuncă de sus. Porunciţi! se îmbăţoşă beţivul deodată sărind pe cât se putea de drept în picioare şi cu mâna la chipiu. Ho! Stai, că nu ascult mereu de tine! Ce eşti tu? Fiară blestemată, nu cal ca toţi caii!

să nu spui că...

ba da, de Ceaşcă e vorba, tinere! zise bălăngănindu-se. Şi-i ţin eu scaunul (ţinea un scaun nevăzut) şi el se suie (făcu din arătător şi mijlociu un om care se urca pe un scaun) să bată un cui să stea tabloul cu tovarăşul acolo sus. S-a chinuit, dar nu mergea. I-am zis: „Ho! Nu vezi că nu merge bătut, trebuie împuşcat!”. A căzut cu tablou cu tot, deşi ţineam bine scaunul. Mie îmi plac oamenii curajoşi, nu ăştia care fac pe ei de frică! şi-i făcu cu ochiul, semn că el, curierul, nu era dintr-aceia.

vorbeşti cam mult şi mă implici şi pe mine. E periculos! Pentru asta ne pot aresta.

55

arestat poate fi oricine. Şi eu, şi tu! Dar plămânul... (Beţivul bătu cu arătătorul în fruntea sa lată)! Să respirăm liber, tinere! Trrrrrrrrrrrr, talane afurisit! Iote-l ce trage, nebunul! Opreşte, mă, că dau cu paru-n tine! Ce-mi fugi aşa de-a-n proasta? (Beţivul strunea cu greu armăsarul nevăzut).

ai familie?

a plecat la Domnul. Era femeie bună. „Unde-i paharul?”

care pahar?

a, nu, tataie, asta-i din cântec. Şşşşşşşşssssst! Mai taci din gură, că mă-nnebuneşti! Talanu-i prost, da vorbeşte. Lasă-l să vorbească, da ai grijă să şi tacă, că-i de belea! Copii n-am, deşi mi-am dorit măcar unul. Dacă aş fi avut un băiat, i-aş fi spus din prima: „Cel mai mare drac din istoria contemporană este comunismul!” Punct. Dacă ar fi fost fricos, nu l-aş fi recunoscut drept fiu-miu. Dar cred că, dacă aş fi avut un băiat, ar fi fost straşnic.

n-ai nici rude? păru interesat curierul.

n-am, tătuţule. Eu nu sunt rudă cu speriaţii. Ho! (Ţinea bine căpăstrul şi se făcea că dă în cal care abia se potolise). S-au lepădat toţi de mine. Sunt pe cont propriu. Plec de-aici şi mă duc unde vreau. Dacă vreau să stau, nimeni nu mă întreabă de ce mai stau. Fac ce vreau, vorbesc ce vreau, gândesc ce vreau. Nu mă conduce nimeni. Doar talanul ăsta afurisit mă duce unde vezi cu ochii! Hai cu tata! (Şi-l mângâie pe nevăzutul bidiviu cu multă dragoste). Ţin la el ca la copilul meu, mai zise beţivul şi-i dădură lacrimile.

eşti cel mai ciudat om pe care l-am întâlnit până acum! Şi de locuit unde locuieşti? întrebă tot mai curios tânărul.

56

pe unde apuc, băiete. Găsesc eu pe undeva fără obligaţii. Vreau trans... trans... ptiu! că nu mai vine!... parenţă şi soci... soci... trrrrrrr!...alismul nu oferă. în general pe drum. Eu sunt călător şi dorm pe cal. Nu pot să mă despart de drăguţul meu. Hai cu tata! Băiatu cuminte, că-ţi dă tata să mănânci un măr.

nu munceşti nicăieri? întrebă curierul, uitându-se fără să se mai mire cum beţivul scosese din buzunar mărul, muşcase din el, iar acum îi dădea şi armăsarului să muşte.

ştii ceva? se entuziasmă beţivul cu stânga pe sticlă şi cu dreapta mângâind calul care muşca din măr. Eşti cel mai drăguţ dintre toţi interlocutorii mei. Hai să-ţi spun cum mă cheamă! Zi-mi nea Stelu, Dumnezeu să-l ierte!

de ce? Ori eşti mort? se miră tânărul.

într-un fel sunt mort, băiete. (Beţivul plângea cu lacrimi adevărate, cum ştiu să plângă beţivii în astfel de momente). Stelu e mort pentru lumea asta încătuşată. Pe Stelu nu-l suportă cei care vor să trăiască liniştiţi într-o minunată lume nouă, pentru că Stelu iubeşte lumea veche, lumea de dinainte de 47. El nu vrea lume nouă. Lumea nouă e o lume urâtă, înregimentată, bolnavă de frică. Ho cu tata! Că s-a speriat şi el săracu de închisoare! Şşşşşsst! Cuminte, băiatu, că tata are grijă de el.

vorbeşti de mata la persoana a treia, constată zâmbind tânărul. Dar nu mi-ai răspuns la întrebare. Nu munceşti, nu-i aşa?

sunt şomerul cel mai râvnit din Republică. Toate fabricile şi uzinele mă solicită, iar eu refuz oferta lor. E prea periculos. Am observat că munca în fabrică te face

57

din ce în ce mai tăcut (beţivul făcu o mutră cu bot lung din buze ţuguiate), iar mie îmi place să vorbesc. Apoi am şi calul acesta, care are nevoie de spaţiu. Când vrea să o ia la galop unde să-l duc, că-i nărăvaş, mânca-l-ar tata pe el! (Şi-l îmbrăţişă pe cal şi-l sărută cu patimă).

vorbeşti de mama focului! râse tânărul pentru prima dată cu voie bună.

când am cu cine, mă entuziasmez. Dar mie-mi place munca! Ho, că nu te duc ziua la câmp, arătare de cal ce eşti! Ce-ţi spuneam? Muncesc numai pentru mine şi pentru căluţ, nu pentru ei, la

program. Fac sobe bune. Dacă vreau să iau bani, iau, dacă nu, nu. Cine mă obligă? Când muncesc, cânt. Cânt cântece haiduceşti. Prietenii mei sunt hoţii buni. Comuniştii sunt hoţii răi şi nu-i suport. Cu căluţul meu scot bani şi pot să trăiesc şi eu şi el, nu-i aşa, băiatul tatii? se adresă el calului.

Aici discuţia celor doi fu întreruptă brusc de un miliţian care gesticula nervos şi chiar se răsti la ei gâfâit. Se vedea că îi zărise de departe şi venise în grabă să curme dialogul care putea fi catalogat drept subversiv la ora aceea târzie.

n-aveţi treabă pe-acasă pe gerul ăsta, tovarăşi? Vă ţineţi de poveşti în buricul târgului, ă?

îi povesteam tânărului de minunile socialismului şi cum s-a construit pe oasele noastre această operă a tovarăşului din fruntea ţării! Ho cu tata, că nu-s vampiri pe-aici! Ho cu tata! struni beţivul calul speriat.

bă, beţivane prost, ţie îţi arde de glume cu mine? Zi! Ia să vă vedem actele!

58

Tânărul scoase buletinul. Miliţianul se uită atent. Pricop Gabriel, domiciliat în Bucureşti, strada Colonel Ştefan Stoika, nr. 123, născut la 14 noiembrie 1950.

şi ce cauţi pe-aici la ora asta?

profesorul meu locuieşte mai încolo. Trebuie să-i înapoiez urgent un curs, răspunse tânărul cu o stăpânire de sine extra”rdinară.

un curs? Ce-ai în geantă?

nu v-am spus? Cursul de Istoria Bisericii Române. Uitaţi-vă!

Miliţianul se uită în geantă, scoase câteva foi, citi câteva titluri şi subtitluri, după care mârâi nemulţumit.

bă, voi, popii, frânaţi procesul socialismului în România. Bine face tovarăşul că demolează bisericile. Atitudini duşmănoase, bă! Şi tu, derbedeule, ia arată-mi buletinul!

n-avem, domnule miliţian! spuse vesel beţivanul.

care n-avem, mă?

nici eu, nici calul. Hoooooooo, cu taaaata!

unde-i calul? Ori l-ai furat de pe undeva? se răsti miliţianul uitându-se atent şi la tânăr ca la un complice.

nu-ţi dau calul, nene! Du-te şi ia-ţi dacă n-ai! Hooo cu taaaata! (Beţivul se sucea pe toate părţile ca şi cum lupta cu calul ca să-l liniştească). Nu se-ntâmplă nimic! Nenea miliţianu era pe-aici prin zonă.

buletinul, bă! Nu mă duci pe mine cu de-astea!

n-avem! râse frumos beţivanul.

cum n-ai, mă? Cum n-ai? Da băutură cum bei, mă, panaramă?

59

nu-mi trebuie buletin ca să beau! răspunse şi mai vesel Stelu. Dar dacă vreţi să ştiţi cum mă cheamă, numele meu este...

taci! şuieră miliţianul, pocnindu-i o palmă. Tu crezi că eşti aici în Occident, să vagabontezi pe străzi? Numai în capitalism s-a mai pomenit bandiţi ca tine. La noi nu merge cu de-astea. Să mergem să ne găsim buletinul!

e greu de găsit, tovarăşe, că l-am pierdut pentru mulţi ani, poate pentru totdeauna. Eu merg, că am timp gârlă, dar dumneata o să te chinuieşti degeaba. Hai cu tata! Hai cu tata, căluţule! Ştiu că nu vrei, dar hai cu tata!

vedem noi! zise veninos miliţianul. Iar tu, întinde-o mai repede! Dacă m-ai minţit, te-ai ars!

Sticla rămase pe caldarâm. Stelu îi făcu din ochi în semn de despărţire, zâmbind cu toată faţa. în timp ce miliţianul se depărta dând în clocot cu beţivul lângă el, tânărul merse cu pas întins vreo cinci minute după care se opri şi traversă. Sună la o poartă mare din fier forjat, nu înainte de a-şi fi luat toate măsurile de precauţie. Aşteptă puţin şi auzi zgomotul unor paşi ce se apropiau. Poarta se deschise.

bună seara, domnule profesor!

bună seara! zise profesorul mirat, dar afişând un zâmbet neutru, care ascundea orice surprindere.

sunt studentul Marcus Palade şi am venit la dumneavoastră din partea domnului avocat Ivaşcu, pentru a discuta o problemă.

a, înţeleg, zise relaxat profesorul, invitându-l în curte şi închizând poarta. (Recunoscuse parola

curierului diplomatic). Ce ai pentru mine?
60
un plic, zise curierul scotocind într-un buzunar dublu al genţii şi dându-i plicul.
mulţumesc. îl aşteptam! Altceva?
asta-i tot. Să trăiţi! salută curierul cu tot respectul cuvenit unui superior.
o seară bună!
Profesorul închise poarta în urma curierului şi se grăbi să intre în casă, fiindcă îl prinsese frigul. Ieşise doar în pulover. Intră în biroul său, aprinse veioza, se aşeză pe scaun şi desfăcu plicul. înăuntru era o singură foaie îndoită, pe care nu scria nimic. Era albă. Se ridică de la birou şi lipi foaia pe marmura fierbinte a şemineului preţ de câteva clipe. întoarse foaia şi citi cele câteva rânduri: „Felicitări pentru avansare, tovarăşe colonel! Şi pentru mutare la DIE (Departamentul de Informaţii Externe). Numele tău va fi legendat cu titlul «Iliescu». Pregăteşte-te de o vacanţă la Paris. Te voi anunţa!” Urma apoi semnătura hieroglifică a generalului Plopeanu. Profesorul privi un timp rândurile, fără să le mai citească, apoi aruncă foaia în foc. Se duse la birou, luă plicul şi-l aruncă şi pe el.
61
Capitolul 2
Vagabondul şi libertatea. Despre ce vorbesc elevii noaptea într-unul din dormitoarele Seminarului Teologic Radu Vodă. Pregătirile secrete pentru parastasul de an. Din amintirile lui Paul
Curierul ajunse pe strada Radu Vodă şi dispăru grăbit într-o scară de bloc. Locuia acolo, în apropierea Seminarului, deşi pe buletinul său era trecută o altă adresă. De fapt, purta multiple identităţi. Se gândise tot timpul pe drum la Stelu şi era foarte contrariat. De unde avea beţivul curajul să spună lucruri care abia dacă erau şoptite? Şi cât curaj să-ţi dea băutura? Dar ce puteai să-i faci unui astfel de om, care n-avea acte, n-avea locuinţă, n-avea familie, rude, cunoscuţi? Cum să-l obligi, să-l determini, să-l faci să simtă că poate pierde ceva important? Ce ceva important? Curierul căută în mintea sa şi găsi că libertatea era ceva important. Dar libertatea lui Stelu nu se potrivea deloc cu ce credeau oamenii normali că ar fi libertate şi din acest punct totul devenea confuz, în sensul că frecvenţa aceea firească a comunicării se autocenzura, lăsând loc unei convenţii pe care mai toţi o numeau libertate. Văzuse un câine vagabond care mergea de colo-colo, ba încă mai şi rânjise şi mârâise la el ameninţător, mai ales după ce se uitase după o piatră şi se făcuse că aruncă în el, şi în mintea lui se produsese o asociere spontană între câinele vagabond şi beţivul Stelu.
Noaptea geroasă se lăsase adânc peste căminul Seminarului din dealul Radu-Vodă, care părea că se ghemuieşte într-un petic de întuneric de o consistenţă
62
stranie, ca şi cum ar fi vrut să se adăpostească de ceva ameninţător, de un pericol care se anunţa prin tot felul de semne în ultima vreme. Ba ninsese enorm, încât un grup de elevi seminarişti adusese pâine în saci, fiindcă rămăsese cantina fără aprovizionare, ba temperatura crescuse atât de tare, încât dăduseră mugurii pomilor, stârnind în tot Bucureştiul euforia venirii primăverii. Lucrurile nu au stat însă mult timp aşa. Viforniţa cea mare s-a întors atunci când aproape că nimeni nu se mai aştepta şi a astupat toate semnele speranţei. Trecătorii care abia lepădaseră paltoanele cenuşii şi grele în favoarea unor haine mai deschise, mai uşoare, s-au văzut nevoiţi să se îmbrace iarăşi cu ele. Era ciudată forma ovoidală pe care o imprimau paltoanele oamenilor, încât, fiindcă mulţi le purtau, cetăţenii capitalei păreau cocoşaţi, cu spinarea frântă. îngheţ. Dezgheţ. îngheţ. Dezgheţ. Două bucle ciclice ale vremii. „Schimbările climaterice bruşte nu sunt bune!”, clătinau din cap cei mai în vârstă. Tinerii, însă, nu băgau de seamă această dereglare. Mai mult decât atât, pe ei paltoanele stăteau drept. Acum, la începutul lui martie, în timpul zilei era o vreme mocirloasă, de un gri murdar, aşa cum erau şi blocurile socialiste din Unirii sau cele din magistrala Dimitrie Cantemir, cum erau şi apele Dâmboviţei care curgea în apropiere, cum părea şi galbenul neoanelor pe alocuri. Noaptea se lăsa un ger crunt. Ceea ce făcea cât de cât posibilă orientarea la acel moment târziu pe străzile înnoptate ale Bucureştiului era o lumină metalică, ce răzbătea printre zăbrelele norilor.
Masiv cum era şi rămas acoperit de zăpadă (ziua putea vedea oricine căciula aceea albă în formă de I), edificiul semăna cu o fortăreaţă din vremurile de demult,
63
ce avusese cândva o personalitate proprie, ale cărei reminiscenţe păreau să se regăsească încă în

profilul nocturn neverosimil, dacă cineva avea curajul să pătrundă raţiunea adâncă a existenţei a peste trei sute de elevi seminarişti într-un astfel de spaţiu. O disciplină cazonă, bazată pe reguli extrem de severe, făcea ca totul să se desfăşoare într-o perfectă ordine, fără devieri, fără comportamente, gesturi, atitudini nepotrivite. Totul trebuia să fie corect, adecvat, justificat, încadrându-se perfect în norme. Părintele director, părinţii profesori, părintele spiritual, pedagogii, monitorii, personalul auxiliar, toţi erau extrem de suspicioşi în privinţa faptelor, a cuvintelor, a mimicii feţei elevilor seminarişti, foarte meticuloşi când observau, când alcătuiau fişa fiecărui elev, foarte scrupuloşi în a asculta şi a surprinde în pieptul acestui uriaş organism viu o cât de banală de-fecţiune, ştiind că sunt şi ei la rândul lor supravegheaţi de o ureche foarte ageră, de un ochi cu o acuitate ieşită din comun. Pentru liniştea tuturor, a lor personală, a seminariştilor şi nu în ultimul rând a Partidului, care nu era chiar atât de aspru cum ziceau unii, mai slobozi la gură. Se poate trăi şi cu Partidul şi chiar se poate trăi bine, mai ales dacă eşti atent la tine însuţi, te supraveghezi tu înainte ca altcineva să te supravegheze, te urmăreşti tu înainte ca alţii să te urmărească. Şi, totuşi, când e să apară fisura, apare şi se transformă într-o crevasă fără fund, despărţind apele de ape.

Era trecut de unsprezece şi, aşa cum cerea regulamentul, nicio lumină nu mai pâlpâia prin dormitoare de mai bine de o oră. O umbră ciudată se furişă pe lângă zidul porţilor mari (porţile din vale), care rareori se deschideau (nimeni dintre elevii seminarişti nu-şi amintea

să le fi văzut vreodată deschizându-se), evitând intrarea obişnuită dinspre Bulevardul Mărăşeşti, unde ar fi trebuit să se dea explicaţii paznicului şi mai departe pedagogului, spiritualului, directorului, apoi ocoli capela şi o luă în stânga de-a lungul zidurilor până-n dreptul unei anume ferestre, unde şuieră scurt, cum ştia de când era de-o şchioapă şi cutreiera cu prieteni mai mici sau mai mari, desculţ, prin pădurile din Câmpulung. Aproape imediat se deschise o fereastră care nu trebuia să se deschidă şi în bezna aceea se distinse o luminiţă roşie ca un semnalizator. Se lipi de tencuiala peretelui. Cine fuma la ora aceea? Calculă imaginar distanţele dintre ferestrele etajului întâi şi după câteva minute ştiu exact fereastra cărei camere era aceea. Nu-şi aducea aminte ce pedagog era în vinerea aia de rând. Comănescu sau V. Rădună? Amândoi erau câinoşi, însă Comănescu părea că are fărâme de umanitate. Puteai să obţii de la el câte o învoire, puteai să speri că va trece cu vederea atunci când te prindea pe treptele scării care ducea spre dormitoare, în timp ce Rădună pedepsea aspru orice mică abatere. Adeseori erau sancţionate abateri închipuite.

Mulţi seminarişti se plângeau de Rădună, însă direcţiunea îl susţinea şi-i încuraja acţiunile, considerând că atâţia elevi, peste trei sute câţi erau, nu puteau fi disciplinaţi decât într-un singur fel: ameninţarea constantă şi aplicarea neîntârziată a pedepselor. Chiar şi unii părinţi profesori se exprimau neconvenţional când venea vorba de comportamentul lor, mai ales a celor din anul IV, singurul an din cei cinci în care erau peste 70 de elevi într-o clasă. De pildă, părintele N., care

preda Dogmatica, socotea că atunci când se duce în clasa lor intră într-un adevărat loc de penitenţă.

Toate acestea îi trecură prin minte în câteva clipe, îşi reveni atunci când mucul de ţigară fu stins şi fereastra fu închisă. Aşteptă cu respiraţia oprită, apoi şuieră încă o dată la fel de scurt şi fereastra care trebuia prinse a se deschide. Umbra începu a se căţăra cu o agilitate uimitoare pe dalele care alcătuiau partea bordurată a clădirii, apoi, ajutându-se de mâinile întinse de cei din an cu el, se ridică până la pervaz şi dintr-o săritură acrobatică fu înăuntru. După ce închiseră bine fereastra, ceilalţi şapte se risipiră îndată la paturile lor. Dacă erau prinşi, era de rău! Se dezbrăcă grăbit de uni-formă şi îşi luă pijamaua, după care se aşeză în patul său de la fereastră. în dormitor erau opt paturi, suprapuse câte două, iar el alesese să stea jos, avându-l coleg în patul de deasupra pe Mihail P., un băiat de prin părţile Teleormanului. Alături, în patul de jos stătea Gheorghe Stanciu, cu care se împăca cel mai bine, iar în cel de deasupra, Vasile. După moartea lui Valeriu Gligor, cel zdrobit de plăcile de beton sfărâmat şi care nu mai reuşise să ajungă la spital pentru că leziunile fuseseră prea severe, totul se schimbase. Paul oftă puternic. Acum, Valeriu ar fi trebuit să fie în armată alături de fratele său, Cristinel. „Brrr, ce frig era afară!”. Se ghemui în pat sub păturile groase de lână şi încercă să-şi pună ordine în gânduri.

ce-aţi făcut? îl abordă nerăbdător Ştefan.

s-au făcut şi platouri de colivă şi mulţi cozonaci, Fane. Nici nu mai ştiu. Maica Emilia, săraca, i-

a copt cu multă frică. Se temea să nu vină directorul sau altcareva. Beldianu, Dărângă şi Aurelian Ionescu au
66
fost şi ei. Am pregătit totul împreună, în taină. Vegheam cuptorul, dar şi intrările în bucătărie, ca să nu fim prinşi.

şi Părintele?

dacă l-ai fi văzut, Nelule! Săruta cozonacii cu dragoste, de parcă erau chiar ei, morţii noştri, şi zicea printre lacrimi: „Copilaşii tatii...!”. Maica plângea şi ea când îl vedea. Este altfel decât toţi ceilalţi! şopti apăsat, ca pentru sine.

aşa spui de fiecare dată, Jeane! îi răspunse o altă şoaptă, care venea de la unul dintre paturile dinspre uşă. Ai văzut, când este să te trântească la Noul Testament sau la Franceză!

băi, Vasile! Dacă e cu dreptate, de ce să nu o
facă?

Şi se aşternu liniştea de dinainte de a fi vorbit vreunul. Vasile înţelese ca şi Nelu, Mihai, Nicu, Dinu, Gigi şi Ştefan că Paul se abţinea din răsputeri să mai spună ceva. Dacă ar fi fost să dea drumul trăirilor sale, ar fi însemnat să vorbească din ce în ce mai tare, fără să se oprească decât în momentul în care s-ar fi deschis lumina şi ar fi început ancheta: de ce nu dorm încă la ora aceea, de la ce s-a pornit, plus pedeapsa care presupunea consemnare, neacordarea învoirilor pe o lună şi alte îngrădiri. Se mai întâmplase.

măi, Nicule! începu Paul cu o altfel de voce, aproape tânguită, ca şi cum apela la colegul său sperând că va găsi la el bunăvoinţă în a înţelege astfel de probleme care-l frământau. Sunt aproape două săptămâni de când ne pregătim pentru parastasul lor de an. Constantin, Costel Negulescu şi Valeriu au fost şi ei elevi ÎN Seminarul ăsta şi nimeni nu schiţează un gest pentru
67
ajutor. Tu nu vezi că nimeni nu se implică, nici măcar Preasfinţitul R.?

— Ştiu ce vrei să zici, Jeane! replică Dinu Pompilică, un muntean de printr-unul din satele Braşovului.

— Aşa face întotdeauna el! îl întrerupse vocea groasă de bas a lui Gigi Stanciu. Nimeni nu se implică, nimeni nu ia atitudine. Ştii ceva, Jeane? Dar că ţi se dă voie să faci slujba parastasului la nouă şi douăzeci seara când am hotărât noi, că toţi au fost de acord cu procesiunea la ora aia când e aşa de riscant, tu asta nu pui la socoteală? Ce, crezi că Preacucernicul Profesor Gheorghe Calciu e cel mai curajos om de pe faţa pământului, nu-i aşa?

băi, Gigi! Măi băieţi! Voi nu mă ascultaţi cum trebuie. Credeţi că eu sunt sărit şi voi cumpătaţi. Voi nu simţiţi atmosfera încordată din ultimele zile? Nu aţi văzut privirile lui M.? E preot şi directorul Seminarului, dar e laş. Omul se simte din priviri. N-aţi observat stilul lui N., al lui D. şi al celorlalţi? Mie-mi repugnă omul a cărui făptură respiră ceva duplicitar, omul care te pupă pe obraz şi apoi te vinde. Ce poţi să aştepţi de la o iudă? Nu mai zic de zâmbetul prefăcut al Preasfinţitului R., care joacă după cum îi cântă toba comunistă.

— Eşti prea exaltat, Paule! sări Nelu Ciurea.

— Ai căzut în misticism! adăugă imediat Gigi.

— Bă, Gigi! zise Paul, sărind din pat jos şi ducându-se spre patul lui Gigi, prietenul său bun. Ce înseamnă misticism? Zi! Explică-mi mie ce înţelegi tu prin cuvântul ăsta şi eu îţi voi răspunde dacă e aşa sau nu.

— E o erezie, cum zice părintele N.

— De ce-i o erezie? Ia spune, Vasile, că tu eşti un bun dogmatist.
68
cuvântul, începu Vasile de parcă abia aştepta să pună banda, este de origine greacă (puoxiKog) şi, începând din veacul al III-lea, intră în terminologia creştină desemnând (în accepţia creştină ortodoxă) ştiinţa îndumnezeirii omului, o ştiinţă care se păstrează şi astăzi nealterată în Biserica Ortodoxă.

foarte frumos, Vasile. Dar nu de la N. ştii tu asta. întreabă-l pe preacucernicul părinte N. şi o să bată câmpii, poate mai aproape de ce crede Gigi. Pentru că se tem de cuvântul ăsta ca dracul de tămâie.

dar sunt şi bandiţi mistici care zac în puşcărie din cauza asta!

şi eu sunt bandit, Vasile?

nu eşti, dar poţi deveni. Nu vezi că eşti fanatic? Fii şi tu mai relaxat. Parcă Gheorghe Calciu e motivul tău de-a exista. Eşti prea încrâncenat, serios.

Dormitorul era atât de întunecat că nu se distingeau nici măcar simplele mişcări decât după zgomote. Cuvintele încordate dădeau anumite contururi fantastice chipurilor pe care ei şi le cunoşteau, dar care acum căpătau diferite configuraţii, uneori absurde, monstruoase chiar. „Dacă n-ar fi ochii, gândi Mihail, am putea vedea cu inima. E taina cuvintelor care poartă în ele însele chipul nostruo. Jean i se părea un titan. Ăsta era sufletul lui. Mare, generos. Cuvintele lui îl făceau ca muntele ăla care ţinea pe o costişă de-a sa biserica în stâncă a mănăstirii din Nămăieşti, despre care Jean îi povestise. „Ce diferenţă era în momentul ăsta între Jean şi ceilalţi!”

în primii ani de Seminar, Paul (pe care colegii îl strigau Jean) îl exasperase pe Părintele Diriginte Calciu Gheorghe cu obrăzniciile sale, încât părinţii săi erau

frecvent chemaţi la şcoală şi ameninţaţi că Paul va fi trimis cu prima ocazie acasă. „Vi-l dau acasă!”. Nu era deloc aşezat ca fratele său mai mare, Cristinel. Ştiau şi părinţii că aşa e, dar n-aveau ce să-i facă. Se rugau de Părintele să-l mai rabde puţină vreme, doar i-o veni mintea la cap. Mama sa se speria şi începea să plângă, dar tatăl era neclintit: „Din ăsta o să iasă om! Eu ştiu cum eram la vârsta lui. Asta nu-i obrăznicie, ci un curaj pe care nu are cine să i-l orientezeo. Tatăl lui Paul lucra la Uzinele ARO din Câmpulung Muscel la CTC (control tehnic al calităţii) şi era printre puţinii care nu acceptaseră să fie membri de partid. Fusese ameninţat în fel şi chip: ba că va fi cercetat disciplinar (pentru ce abatere închipuită?), ba că va fi dus la Securitate, ba că va fi dat afară din serviciu.

Se dusese la directorul mare şi îi spusese: „Domnu director (nu se adresa niciodată cu tovarăşu director), de ce se-ntâmplă mizeria asta în uzina noastră?”. „Da ce e, nea Jeane?”, întrebase mirat directorul, ca şi cum habar n-ar fi avut de toate astea. „Domnu director, chiar aşa am ajuns? Nu se mai poate mânca o pâine în ţara asta fără să fii membru de partid?”. „Nea Jeane, zisese directorul, încercând să privească în ochii lui nea Jean, e o neînţelegere. O să vedem noi cum o rezolvăm!”.

Din momentul acela apele se mai liniştiseră. Cei care erau pe aceeaşi listă cu nea Jean îi mulţumiseră. N-avea nevoie nea Jean de mulţumirile nimănui, pentru că el nu vorbise în numele tuturor, ci în numele său, atunci când se dusese la director. O astfel de atitudine dăduse însă rezultate profitabile şi pentru ceilalţi care, de asemenea, nu se înscriseseră în partid şi

lucrau cu el la uzină. „Ne e frică şi de umbra noastră!”, mormăise el mai mult pentru sine, când îi văzuse răsărind după război pe toţi ceilalţi.

Cristinel era cu doi ani mai mare decât Paul şi fusese un băiat aşezat, cu poftă de carte şi învăţătură, hotărât de prima dată să dea la Seminarul Teologic. Mama sa se mândrea cu el. în schimb, Paul era zburdalnic şi plin de o energie pe care ceilalţi, nesuportând-o şi neînţelegând-o, o etichetau drept obrăznicie. Nea Jean îl dusese la Clubul sportiv Muscelu pentru a-i disciplina vitalitatea, pentru a-i da un sens. Deşi era legitimat la atletism, Paul învăţase în scurt timp şi box, urmărind atent antrenamentele celorlalţi sportivi. Şi-a dat seama de asta în momentul în care îl lovise pe unul cu stânga. Acela nu se mai ridicase de jos, a fost nevoie de apă ca să-şi revină. Era certat aspru în situaţii dintr-astea, însă avea în sine o mulţumire care-l făcea să treacă peste orice mustrare. Ştia că fiecare croşeu de stânga pe care-l dădea era pe dreptate. Nu răspunsese niciodată cu violenţă decât celor care-l provocau prin violenţă. Concursurile de atletism erau programate în general duminica la ora 1100. Dar mai întâi se ducea la biserică alături de bunica sa, dădea pomelnicul la altar, aprindea o lumânare şi se ruga la icoana Mântuitorului, aşa cum fusese învăţat. Abia apoi pleca la concurs. Cu aproape patru ani în urmă, aproape de vară, dăduse probe pentru liceul cu program sportiv şi nu reuşise. încercase încă o dată în vară şi rezultatul fusese acelaşi. Voia să încerce şi a treia oară, fiindcă nu înţelegea de ce pică examenul, când un telefon al secretarului liceului lămuri pe deplin situaţia: „Stimată doamnă, nu mai încercaţi de pomană,

fiindcă băiatul n-o să reuşească. E telefon de la UTC să nu-l primim, că vor să-l ţină la Clubul Musceluo.

Toţi prietenii ştiau despre Paul că vrea să se facă profesor de sport. Chiar şi părinţii săi. Aşa că

au rămas cu toţii înmărmuriţi când, într-o zi, nu mult după ce mama sa îi comunicase mesajul secretarului, le spusese cu hotărâre: „De azi înainte mă pregătesc pentru un alt viitor!”. Despre ce viitor nimeni nu ştiu până când Paul îl rugă pe fratele său, Cristinel, care trecea în anul fii la Seminar, să-i aducă programa de admitere şi cărţile necesare ca să înveţe pentru... „Pentru ce?”. „Pentru Seminar!”. „Ce-ai păţit, mă? De ce vrei să dai aici?”. „Ca să se mire proştii, de-aia!”. Cristinel se supărase, dar îi adusese tot ce avea nevoie pentru admitere. Dăduse examen la muzică. Apoi îi picase Schimbarea la faţă şi Crezul, iar examenul îl dădu chiar cu Părintele Calciu, nebănuind nicio clipă că acesta îi va fi diriginte.

Cert este că din prima clipă când îl văzuse pe Părintele l-a iubit. Doamne, cât de tare îl iubea! Şi totuşi, nici bine nu începuse şcoala că şi prinse necaz pe el. Observase o practică pe care el nu o putea înghiţi. Mulţi dintre colegii lui erau excesiv de lipicioşi, îndatoritori din cale-afară, pofticioşi să pupe mână de preot profesor, iar pentru el asta însemna prea mult. Nu era în stare să facă aşa ceva. Chiar îndrăznise la un moment dat şi-i spusese Părintelui Diriginte: „Dacă nu vă sărut mâna până la cot şi-napoi înseamnă că nu vă iubesc?”. Părintele rămăsese tăcut câteva clipe, apoi îi răspunsese: „Ai dreptate!”. Nimeni nu avusese curajul să-l înfrunte aşa, dar nu era obrăznicie. Paul se maturiza. Nu era un obedient, o slugă. Şi poate că nimeni nu înţelegea revolta lui mai bine ca el, care-i era

diriginte. Iar dacă nu înţelegea, atunci trebuia să facă eforturi pentru a înţelege, altfel rostul său aici în Seminar devenea tulbure, neclar.

Cu timpul, atât dirigintele, cât şi Paul au cunoscut perspective noi în relaţiile cu ceilalţi. Părintele îşi făcuse socotelile şi văzuse că educaţia nu se poate baza numai pe disciplină, numai pe reacţie la comportamentul copiilor, aşa cum procedase în toţi acei ani. Era nevoie de mai mult, era nevoie de o educaţie care să compenseze nevoile copiilor, deficitul lor de umanitate cu care veniseră aici în Seminar de-acasă. Dacă nu reuşea lucrul acesta, atunci care ar mai fi fost rolul său de diriginte şi de preot profesor în Seminarul Teologic? Pentru asta trebuia să se lupte cu sine însuşi, fiindcă nu era deloc uşor să se depăşească. Constatase că în excursii se comporta diferit, că toţi acei copii pe care îi ţinea din scurt cu disciplina acum se apropiau de el în mod firesc şi parcă din firescul acela se năştea şi disciplina. Din disciplina severă nu se naşte iubire, dar dintr-o iubire sinceră se poate naşte disciplina cea mai durabilă. La concluzia asta ajunsese. Trebuia să se controleze şi făcea eforturi în acest sens, eventual să dea o altă direcţie mâniei, pentru că mânie era (patimă rea a inimii!), pentru ca umanitatea sa să dobândească un echilibru pe care copiii să-l observe şi să-l aibă ca model.

De la cutremur încoace totul se schimbase. Intervenise ceva în fiinţa sa care îl umplea de iubire faţă de acei copii care probabil aveau severe carenţe de iubire. El trebuia să le fie şi mamă şi tată, nu zbir şi călău. Ce-l determinase să plece noaptea de-acasă şi să alerge ca un bezmetic printre maşini, blocuri dărâmate şi oameni speriaţi, ca să ajungă la Seminar, unde fusese

chemat de un copil? Iubirea. Simţea inima că arde pentru acei copii şi cu mâinile sale răscolise după ei până la epuizare. Apoi, totul devenise altfel. Copiii nu se manifestau, dar aveau tot timpul recunoştinţă în ochi şi-l înconjurau cu bucurie. Le propusese câteva exerciţii ascetice, pe care le acceptaseră. Când e cu iubire, cu iubire se răspunde. Simţise că trebuia să-i orienteze, să-i pregătească pentru a se confrunta cu situaţii dificile, cu viaţa care nu era uşoară. Care era scopul lor? Aici voia să lucreze. Să fie conştienţi de responsabilitate, să fie treji, să fie statornici în credinţă şi în mărturisirea Adevărului. „Să nu vă gândiţi la colaci şi colivă!”. Copiii izbucniseră în râs. „Scopul vostru este să deveniţi sfinţi!”. Pornise pe un drum de excepţie, cel al sfinţeniei, unicul drum firesc pentru oricare dintre oameni şi cu atât mai mult pentru ei, care se pregăteau să slujească Domnului. „Slujiţi Domnului cu frică şi vă bucuraţi Lui cu cutremur!”. Râvna sa îi cuprinsese şi pe ei. Nu pe toţi, desigur, dar grupul se tot mărea. Era multă speranţă în grupul acela.

Lui Paul îi era silă de treburi dintr-astea cu „Domnule elev!”, aşa cum cerea regulamentul interior să te adresezi unui coleg dintr-un an mai mare şi chiar intenţionat le spunea pe nume celor pe care-i simţea că ţin la eticheta asta. Bineînţeles că se supărau şi încercau să se răzbune.

în anul I, Paul trebuia să stea lângă uşile bisericii, aproape de ieşire şi să iasă printre ultimii, fiindcă se ieşea în ordinea descrescătoare a vârstei: mai întâi cei din anul V şi la urmă cei din anul I.

Răbdase o vreme să iasă ultimul, după care se hotărâse să iasă printre primii. Nu-i zisese nimeni nimic, până când se trezise
74
într-o zi cu o palmă puternică în cap de la unul din anul IV, Popa Mihalcea. „Bă, nenicule, de ce-ai ieşit înaintea mea?”. I se întunecase vederea şi de durere şi de ciudă şi sărise de gâtul lui Mihalcea acolo în biserică. îi dăduse o stângă scurt, direct în ficat şi rezolvase cazul. Parţial, pentru că un coleg de-al lui Mihalcea, un zdrahon, Niţu îl chema, l-a căutat peste tot ca să vadă ce s-a întâmplat. Paul îşi dăduse seama că Niţu, la cât era de fioros, l-ar fi făcut praf şi s-a ascuns sub bănci în ultimul rând. Niţu l-a întrebat atunci pe şeful de meditaţie: „Unde-i boxerul?” şi Paul a trebuit să iasă şi să răspundă. „Ce s-a întâmplat?”. „Am ieşit înaintea lui şi Mihalcea m-a pocnit după ceafă”. „Şi ce-ai făcut?”. „I-am spus să nu mă mai lovească”. „Atât?” „I-am dat una, într-adevăr...” „Şi de ce nici pân-acuma nu-şi revine?”. „Poate că am eu stânga mai grea, dar...” Niţu făcuse atunci un gest surprinzător: îi întinsese mâna lui Paul şi-l sfătuise să vină începând din acel moment la el când se mai ivesc probleme dintr-astea. Paul era în al nouălea cer de bucurie şi chiar se plimba fălos prin Seminar, ţinând mâinile în buzunar.

Treptat, însă Paul simţise că obrăznicia lui devine altceva, un fel de revoltă împotriva nedreptăţii. Nu putea să tacă, ci spunea fără să se teamă de consecinţe. Lua apărarea colegilor atunci când erau pocniţi pe nedrept, consemnaţi, persecutaţi într-un fel sau altul. Era pedepsit, fireşte, pentru obrăznicia lui, căci obrăznicie se numea tot ce însemna împotrivire cât de mică faţă de un ordin atât de clar şi precis. Seminaristul nu era om cu drepturi decât în măsura în care acestea îi erau aprobate, iar concesiile nu se făceau cu uşurinţă. Multe astfel
75
de concesii ţineau de capriciu, de toane, de dispoziţia de moment.

Puteai fi înţeles, însă, doar de anumiţi profesori. Mai ales părintele D. Ionescu, spiritualul, părintele Velea, profesorul de muzică şi părintele Plătică, profesorul de Limba şi literatura română. Părintele Diriginte se supărase foc atunci când găsise vreo câţiva elevi din ani diferiţi tăvălindu-se pe jos de durere. Paul îi binecuvântase cu stânga. Iar fusese nevoie de apă ca să-i stropească şi să-şi revină. Dar se controlase în ultimul moment, spre mirarea tuturor, dar mai ales a lui Paul, care nu înţelegea cum de n-a primit vreo palmă sau măcar ameninţări, cum de nu s-a dat telefon la Câmpulung şi celelalte. Stătu pe gânduri un timp. Se gândise că Părintele Diriginte îl va sancţiona într-un fel, dar nu se întâmplase nimic. Pentru el asta era o enigmă.

Lucrul sigur era că şi el se temperase un pic. Fusese provocat într-o zi, dar nu răspunsese. Se gândea la Părintele Diriginte. Cum putuse să se abţină şi să nu-l pocnească? El nu putea? Ba putea, însă nu era aşa sigur. I se topise răutatea? Sau nu fusese răutate? Era sau nu era rău? Toţi spuneau că era. Chiar şi dirigintele spusese. Dar acum nu mai spusese nimic de multă vreme. Era ciudat şi dirigintele ăsta, dar cel puţin avea ceva care pe el îl făcea să-l admire: nu se prefăcea. Era sincer. Dacă te apostrofa sau îţi punea vreo notă proastă, o făcea pe bună dreptate. Avea o asprime justificată. Niciodată nu se întâmplase să nedreptăţească pe cineva.

Nelămuririle lui Paul rămăseseră nerezolvate. Se întâmplase apoi să vină noaptea aceea de 4 martie 1977,
76
când cu cutremurul. După prăbuşirea celor două capete ale T-ului, începând de la mansardă, toţi ieşiseră speriaţi pe ferestre, pe uşi, care cum reuşise în tulburarea aceea. Se făcuse prezenţa afară, tremurând de groază şi de frig. Cine mai avea curajul să se ducă să ia vreo pătură din dormitoare? La apel, din 310 ieşiseră 7 lipsă. Cristinel se gândise deja că Paul este sub dărâmături. însă Paul nu era deloc acolo. Ce se întâmplase? Pe la 19:30, după masa de seară, Paul cu Gigi Stanciu, nepotul bun al Preasfinţitului R., săriseră gardul Seminarului şi se întâlniseră cu un prieten de-al lor, student la Institut, Adrian Diaconu, la „Dâmbovicioara”, un bar în apropierea Facultăţii de Teologie, să bea o cafea. Discutaseră de toate vreo oră şi ceva, apoi ei doi s-au întors.

Mai erau vreo 200 de metri până la zidul Seminarului când au văzut pe cineva îmbrăcat în negru mergând înaintea lor. „Să nu cumva să fie Naşu!”. „Naşuo era părintele D., spiritualul, care nu trebuia să-i vadă, fiindcă plecaseră fără bilet de voie. Cam în dreptul infirmeriei, unde era poarta din vale, se clătinaseră puternic şi se loviseră unul de altul. Luminile dispăruseră şi ele, lăsând loc unui întuneric urât de tot. Fugiseră amândoi înspre magistrală, se feriseră la timp să nu cadă peste ei o

reclamă uriaşă care abia se mai ţinea. Peste tot se auzeau ţipete, gemete, strigăte de chemare în ajutor. Ei doi au intrat într-un bloc şi au scos afară o femeie cu un copil. Nu le era frică. Un om îşi căuta cheile de la maşină pe care le pierduse pe jos şi le ceruse să-l ajute. Unde să-i găseşti cheile pe întuneric? Dar Dumnezeu a făcut ca ele să fie găsite. Cam jumătate de oră să fi durat toată treaba asta, după care se hotărâseră să se întoarcă.

77

La Seminar clădirea era surpată, beznă totală, toţi umblau cu lumânări, lanterne. Pompierii erau şi ei acolo, pentru că centrul era aproape de şcoală. îl căutase pe Cristinel, care şi el scăpase numai printr-o minune. Trebuia să fie la baie. Anul V era de rând. Dar se dusese să joace o partidă de şah cu Popescu Dan în clasă şi asta îl salvase. Clasa anului V era la parter în jumătatea aceea de cap de T din dreapta cum priveai dinspre altarul capelei, în partea dinspre Liceul „Ion Creangă". Când s-au prăbuşit mansardele şi totul a venit peste ei în clasă, au sărit pe geam pe podeacul de lemn. Unul a sărit alături şi şi-a scrântit piciorul. Din cauza fricii teribile, Cristinel se depărtase până şi de sfinţii (erau sfinţi sau îngeri?) de piatră de lângă biserică, pentru ca nu cumva să se dărâme peste el. Totuşi îşi revenise când îl văzuse pe Paul: „Bă, tâmpitule, unde ai fost?" Paul bălmăjise ceva, pentru că nici el nu mai ştia bine pe unde fusese, dar îl abandonase iute pe Cristinel şi pe ceilalţi seminarişti, care se adunaseră în jurul lor şi care aveau o culoare vânătă-metalică în lumina aceea ireală a lanternelor, apoi urcase fără teamă cu Gigi Stanciu sus, chiar pe uşa principală, spre stupoarea generală, căci nimeni nu îndrăznea măcar să-şi imagineze că poate păşi cineva pe-acolo. Dar ei doi, care nu fuseseră în dormitoare, în clase sau la băi, nu prinseseră aşa frică de cutremur. Le-au aruncat pături ca să se-nfăşoare cu ele, fiindcă era trecut de zece noaptea şi toţi dârdâiau în pijamale, chiloţi, tricouri, fiecare cum se afla atunci când începuse să se zguduie tot universul. Amândoi l-au luat pe Gligor din anul V care căzuse lângă geam, în pielea goală, aşa cum fusese la baie. Gligor se operase de apendicită cu vreo două săptămâni înainte, iar din cauza căzăturii puternice

78

îi plesnise operaţia şi gemea slab. Paul şi Gigi l-au pus pe iarbă şi acolo, în faţa lor, şi-a dat duhul. Apoi venise rândul lui Popescu din anul II şi al lui Grosu. „Apă!" gemuse Grosu. Paul strigase să i se aducă urgent apă. Aproape imediat apăruse unul cu o găleată de apă (lucrul ăsta îl uimise pe Paul) şi în loc să-l stropească pe Grosu pe faţă şi să-i dea să bea, aruncase toată căldarea pe el de-l făcuse fleaşcă. Ori întunericul, ori frica şi aiureala momentului. îl ştersese pe Grosu pe faţă de praf şi-l pusese într-un taxi, care-l transportase alături de Popescu la spital. Cuza Gheorghe, Păun D. şi Părintele Calciu făcuseră a doua zi îmbălsămarea celor trei morţi: Gligor Valeriu, Negulescu Constantin şi Petre Constantin. Urmase o perioadă de trei săptămâni în care stătuseră acasă.

Toţi aveau amintirile acestea foarte bine organizate şi prezente totdeauna în ei înşişi. Cu toate acestea, lucrurile erau tare amestecate în Seminar. într-un fel se vedeau din afară şi în alt fel, cu totul diferit, din interior, unde ei toţi îşi mărturiseau unii altora gândurile, simţirile, planurile lor de viitor, unde se observau mai bine atitudinile, comportamentele. Unii veniseră pentru că fuseseră îndrumaţi de ai lor spre o astfel de meserie (exprimare în linia partidului!) care îi putea scoate din sărăcie, conferindu-le un alt statut social. Multe familii gândeau aşa cum gândiseră părinţii lui Creangă, Ştefan a Petrei şi Smaranda, în sensul că e bine ca băiatul cel mare să se realizeze profesional şi astfel să poată ajuta pe ceilalţi fraţi mai mici sau chiar întreaga familie. Poate că unele mame erau râvnitoare, cu evlavie la Dumnezeu şi la sfinţi, cum era şi Smaranda, însă făceau o mare greşeală, neţinând cont de dorinţa copilului. Copilul atunci şi acum creştea neîndrumat, neorientat,

79

fără să-şi lămurească inima şi gândurile printr-un dialog firesc cu părinţii săi care îl dirijau mecanic spre o slujbă, în cazul ăsta preoţia, din care sperau un profit. Nu tămăduirea inimilor bolnave de lipsa acută de Hristos, nu o trăire înaltă a rugăciunii, nu un ritm teologic al vieţii. Nici pe departe. „Popa o duce bine! Are de toate! Fă-te popă, că e o alegere bună!". Imaginea aceasta reducţionistă se proiecta de zor în minţile oamenilor care se uitau în dreapta, în stânga şi vedeau că bine este să ai copilul la Seminar, să devină popă şi să aibă din ce trăi şi el şi alţii pe lângă el, într-o vreme în care mâncarea era tot mai puţină, alimentarele tot mai rahitice, funia se strângea din ce în ce mai tare la par. Astfel, mulţi dintre copii se trezeau într-un mediu total diferit, nepregătiţi total chiar pentru un astfel de curs al vieţii lor. Nu ei deciseseră. Aşa că făceau ceea ce făceau ori din obligaţie morală faţă de părinţi, ori din inerţie, ori din nevoia de a-şi demonstra că oriunde se pot descurca, deci şi

printre icoane şi sfinţi. Acest handicap sufletesc se resimţea din plin în viaţa de zi cu zi a seminariştilor. Creangă nu fusese pentru preoţie şi nici mulţi dintre ei. Cine ştie după ce ciori aveau să tragă şi ei cu puşca! Unii trăgeau de pe acum. Şi zice Sfântul Apostol Pavel: „Tovărăşiile rele strică obiceiurile buneo (I Cor. 15, 33). Părintele Profesor Gheorghe Calciu chiar îi pusese să mediteze şi să alcătuiască un textuleţ pe marginea acestui verset din epistola adresată Corintenilor, iar el văzuse cât de actual este avertismentul.

măi, băieţi, voi sunteţi fraţii mei, familia mea, întrerupse într-un târziu Paul tăcerea aceea prelungă. Vouă vă spun ceea ce simt, ceea ce vreau să fac în viaţă.

80

N-am venit aici să pierd timpul degeaba în Seminar. Vreau să slujesc cu adevărat Bisericii. Nu mă interesează nimic altceva decât să merg pe calea pe care Hristos ne cheamă, iar omul ăsta mi-a arătat cum trebuie să fiu. Ştiu ce am de făcut şi nu mă poate opri nimeni.

ce model poate să-ţi ofere un fost deţinut? în curând o să-şi facă propriul lui cuib de legionari aici, în Seminar, şi o să ne aresteze pe toţi.

ssssst! Eşti nebun, Nicule! Ce vorbeşti aşa tare? Să vă aresteze pe voi: pe tine şi pe Jean, că eu n-am chef să zac după gratii.

de ce să mă închidă pe mine? se miră Nicu naiv. Să-i închidă pe Jean şi pe Calciu, că de la ei pleacă toată zâzania asta între noi. Eu vreau să-mi văd de carte şi să termin Seminarul, nu vreau să spun cine ştie ce cuvinte şi din cauza lor să mi se întâmple vreo nenorocire. Vremurile nu sunt aşa limpezi.

nu ştiu dacă vrea cineva de aici să fie închis prosteşte! rosti cu un ecou bizar Gigi Stanciu. Aşa că băgaţi-vă minţile în cap cu popa Calciu şi vedeţi-vă de ale voastre. Nu vedeţi cum ne trage pe toţi spre discuţii ciudate la meditaţia de după vecernie? Ba că e timpul să ne trezim, ba că avem nevoie de o disciplină riguroasă a spiritului. Spre ce conduc toate astea? Nu cumva e vreun agent provocator, cum am auzit eu că sunt unii care au intrat în Biserică şi din interior supraveghează tinerele generaţii de seminarişti şi de studenţi teologi?

eu am auzit nişte lucruri nu prea frumoase despre Părintele Diriginte, se băgă Dinu.

şi, dacă ai auzit, ce? Trebuie să taci şi să-l consideri un sfânt în viaţă, ca să-i faci pe plac lui Jean. Altfel...

81

vasile, puteţi să spuneţi orice despre mine, dar nu despre el. Eu m-am încredinţat de inima lui de anul trecut, atunci când Lepădatu i-a dat telefon şi el a venit imediat aici, alergând şapte kilometri, lăsându-şi familia şi luptând să-i scoată pe Petre şi pe Negulescu de sub dărâmături. A fost singurul pe care l-am văzut punându-şi viaţa pentru ei, iar asta înseamnă foarte mult pentru mine. Ăsta e modelul adevărat de slujire a aproapelui. Putea să găsească o sumedenie de scuze: că-i ocupat, că familia, că nu ştiu ce, dar a venit tocmai din Ghirlandei, din Militari, să se intereseze de noi. Puteai fi tu, Vasile, sau tu, Gigi, sau tu, Nicule, acolo, în acel moment. Eu aşa mi-am imaginat. Dacă aş fi fost eu acolo, strivit sub o bucată de zid, aş fi văzut în Părintele Gheorghe pe samarineanul milostiv, singurul care s-a oprit din drumul său şi a venit la mine, cel căzut între tâlhari. I-aş fi mulţumit. De aceea îl însoţesc pe drumul spre casă: pentru a-i mulţumi în locul lui Valeriu, al lui Constantin Petre şi al lui Constantin Negulescu. Sunt dator pentru ei să o fac şi consider că paşii aceştia pe care îi parcurg alături de el sunt de fapt cuvintele acestor prieteni ai noştri care s-au mutat la Domnul şi n-au avut timp să-i arate recunoştinţa lor. Şi îţi mai spun un lucru, Gigi. Eu n-am văzut la el duh de răzvrătire. Ar trebui să cercetezi mai în profunzime lucrurile. Nu-ţi dai seama că vrea să ne mişte din starea de lâncezeală la care suntem determinaţi istoric, teologic sau cum vrei tu? Ce folos dacă se naşte o generaţie de preoţi în care nu e mişcare lăuntrică, duh de viaţă făcător? Nu vezi că asta încearcă să facă din noi ateismul comunist? Trup fără suflet. Dacă noi, slujitorii lui Hristos, vom fi fără Hristos care e Viaţă, atunci ce

82

vor fi ceilalţi? Eu asta am văzut la Părintele Gheorghe. Posibilitatea de a trăi în duhul libertăţii.

Făcu o pauză care se adânci într-un mod aparte în mintea fiecăruia dintre cei care-l ascultaseră. Reveni la patul său, se aşeză şi spuse obosit:

mihai, tu de ce taci?

Nicu îşi ţinu respiraţia natural. Simţea nevoia să nu inspire, să nu expire până când Mihail avea

să răspundă. Mihail vorbea puţin, însă prin puţinele sale cuvinte spunea mult. Toţi aveau faţă de el o sfială, în sensul că atunci când îi vorbeau îşi îndulceau, îşi încălzeau glasul ca şi cum ar fi încercat să pătrundă pe frecvenţa trăirii sufletului său. Mihail se uita într-un fel ciudat în ochii lor şi asta intimida. Era blând şi trăia altundeva. Nicu îl studiase atent, să nu cumva să fie vreun prefăcut, dar nu găsise argumente. Uneori simţise că îlirită prezenţa puternică a lui Mihail, simpla lui prezenţă care înghiţea toate luminile, toată viaţa, dar se rugase la Dumnezeu să-l izbăvească de ispita invidiei şi se liniştise. Copleşitor! Ăsta era cuvântul! Mihail era copleşitor fără cuvinte, aşa simţise el şi nu numai el, ci şi alţii, după cum surprinsese anumite discuţii. Ei bine, Mihail era şi el un ucenic al Părintelui Gheorghe Calciu. Nedumerirea cea mai mare a lui Nicu era, ce şi-or fi spunând la spovedanie timp de o oră, două. Unii râdeau de el, dar nu de faţă cu el şi nu cu răutate. „Du-te să te înduhovnicească Gheorghe Calciu!”, îşi mai spuneau din când în când, atunci când pe câte unul îl vizita câte un avânt duhovnicesc şi expunea cu vervă sfaturi sau învăţături.

- „Demonul atacă îndeosebi mintea şi strecoară îndoială. El vrea să te facă să te adori, să te închini minţii

tale, să crezi că eşti deştept. Ori te atacă prin ispitiri fizice sau îndoială”.

ce te-a apucat, Mihai, de vorbeşti aşa? întrebă Vasile.

aşa mi-a spus. E simplu. Deşi e întuneric în dormitor este cu neputinţă să nu văd îndoiala din sufletele voastre. Poate se vede mai bine acum, când e noapte şi linişte. Dar şi când e lumină cuvântul se înfăţişează ca un trup plin de viaţă sau bolnav şi atacat de îndoieli. Omul se cunoaşte după cuvânt. Nu poate fi om puternic şi cuvânt slab, fiindcă atunci am vorbi după alte criterii, ci există o singură tărie: cea a cuvântului în duh. Dacă duhul tău nu este puternic, atunci nici cuvântul nu poate fi. Noi ne ştim de aproape patru ani, dar, dacă nu ne-am fi cunoscut decât acum, în noaptea asta, ar fi fost de ajuns să simţim puterea duhului din cuvintele spuse.

mie mi-e somn, zise Dinu căscând. Hai să lăsăm poveştile şi să ne culcăm, că-i trecut de miezul nopţii. Uite Nelu de când doarme!

ia taci, Tavi, spuse Vasile enervat deodată. Ce trebuie să-mi spui mie că ţi-e somn? Culcă-te şi gata! Eu am chef de poveşti!

Dar nu mai spuse nici el nimic. Se gândi doar că Mihail pronunţase cuvintele egal, însă cu o putere pe care nu o putea înţelege. Adică ei spuneau cuvinte care se împrăştiau aproape imediat, fără să ţină cont de voinţa lor. Dar cum vine puterea? Din duh. înseamnă că felul în care percepea el voinţa era fals. Voinţă nu înseamnă să-ţi impui voinţa aşa, oricum. Totul vine dinăuntru. Duhul, cum spune Mihai. Dacă n-ar fi duhul, ar fi mecanic totul. Considerăm voinţa mecanic, dintr-o

parte de unde nu contează, în timp ce noi credem că asta contează. Duhul concentrat în cuvânt, iar dacă nu ai duh, cuvântul e pustiu. Ce poţi puncta cu cuvântul pustiu? Pustiul din ce în ce mai mare. în pustietatea asta a cuvintelor ne mişcăm şi nu înţelegem că ceea ce lipseşte este duhul care dă viaţă cu o putere mai mare decât noi înşine, căci de dincolo de noi vin toate astea.

într-un târziu, când toţi ceilalţi adormiseră, Vasile îl întrebă în şoaptă:

cum se dobândeşte duhul, Mihai?

duhul vine din puterea de a suferi, veni răspunsul tot în şoaptă. Pe cât poţi să suferi, pe atât duh primeşti. Fără suferinţă răbdată în numele lui Hristos, cuvântul rămâne gol. Aşa mi-a spus Părintele Gheorghe.

tu simţi asta?

părintele Gheorghe mi-a zis că va veni un moment când eu va trebui să decid pentru duh sau pentru trup şi cred că e valabil pentru oricare dintre noi. Noi trebuie să ne pregătim pentru acel moment, Vasile, înţelegi? Poate veni şi ne poate prinde nepregătiţi şi atunci...

vezi tu, acum parcă mă simt zguduit de ceea ce spui, dar când vine ziua mă iau cu altele şi nu mi se pare că lupta este aşa crâncenă cum zice Părintele Diriginte.

e o ispită, Vasile. Fugi de ea şi fii atent la inima ta. E liniştea de dinaintea furtunii.

Vasile se suci pe cealaltă parte şi adormi după un timp. Visă că era pe un vapor uriaş cu toţi colegii săi, iar vaporul se mişca greoi într-o parte şi în alta din ce în ce mai primejdios. I se păru că se dă jos din pat şi se duce pe bord să vadă care este cauza balansului neliniştitor

şi, când ajunse, mai să fie măturat de unul dintre valurile grele şi puternice care izbeau din toate părţile vaporul. întinse mâna să se ţină de ceva şi nu găsi nimic, nimic. în ultimul moment o mână puternică îl smulse din acel vârtej periculos. Era mâna comandantului de vas. Când se trezi dimineaţă i se păru că figura aceea din vis îi era cunoscută. Ochii albaştri, barba care...
86
Capitolul 3

„Preacucernice, ce-nseamnă misticism?” Spovedania lui N. Posibilităţile limitate de evadare prin disciplinele predate. N. se întâlneşte în cancelarie cu Părintele Calciu.

Mă mir, cititorule, de ceea ce se petrece în Seminarul ăsta şi trebuie să înţelegi uimirea mea, pentru că şi tu te aşteptai, recunoaşte, să fie armonie deplină într-un astfel de mediu. Ei bine, nici raiul pe pământ, dar, oricum, ceva diferit de ceea ce e într-un internat obişnuit. Şi când colo, ăla vine noaptea şi intră pe fereastră în dormitor, ce mai, ca în filmele de spionaj! De ce se făceau pregătiri în secret? Nu erau toţi de acord cu aşa ceva? Apoi, părerile împărţite despre dirigintele lor! Bine, acum nu trebuie să te repezi şi să judeci din prima. Sunt acorduri preliminare, poate mai lipsesc informaţii. Eu cred că m-am băgat într-o istorie care de la început are ceva care-ţi dă de gândit, dar am continuat aşa, naiv, zicând în sinea mea: „Ia să vedem ce-o fi şi cu asta!”. Firul narativ se toarce şi mi-e să nu mă fure cutorsul acesta, iar când o fi să mă trezesc, să realizez că e prea târziu ca să mai pot ieşi de-aici. Căci nu-i ca şi cum ai sări gardul. E totuşi o istorie cu pereţi solizi de cuvinte.

în dimineaţa zilei de 4 martie 1978 aproape toţi simţiră nevoia să se trezească mai devreme. Gândul că au o datorie de îndeplinit faţă de colegii lor răposaţi îi responsabiliza, iar momentele de până la nouă şi douăzeci, când era fixată slujba parastasului, se succedau cu repeziciune şi claritate în mintea celor de anul IV şi anul V. Mai ales ei, dar şi ceilalţi ştiau că
87
acest parastas nu va avea doar caracterul unei rugăciuni creştineşti pentru morţi sau simplul rol al rememorării unui moment de durere comună, ci, mai presus de acestea, slujba trebuia să se umple de acea dimensiune care să readucă în inimile tuturor pe Dumnezeu, dar şi mila sau judecata, în sensul că biata făptură omenească nu este nimic, dar cu adevărat nimic, în afara lui Dumnezeu. în acest sens, Părintele, care era inima acestei adevărate misiuni, hotărâse ca parastasul să aibă loc exact la ora când începuse cutremurul cu un an înainte şi toţi elevii şi credincioşii care fuseseră anunţaţi şi aveau să participe să se încoloneze în şiruri de câte doisprezece care să cânte troparele, binecuvântările morţilor, să dea răspunsuri la ectenii, să cânte „Veşnica pomenireo, apoi să poarte crucea cu numele celor trei, ce avea să fie plantată în apropierea locului accidentului.

Programul fu unul normal. Deşteptarea generală la ora 6 cu rumoarea aceea lungă, interminabilă, specifică a Seminarului pe holurile căruia reverberau cele mai mici zgomote, câte o uşă trântită la dormitoare (mai ales în acelea mari, unde erau câte 20 sau 25 de seminarişti), cu chicoteli şi strigăte de nemulţumire că s-au stropit unii pe alţii la baie (morocănoşii se potoleau greu şi păţeau aproape de fiecare dată la fel), apoi rugăciunile de dimineaţă la capela Seminarului într-o linişte deplină, ora de meditaţie de la 7 la 8, masa (cantina era la subsol) şi orele obişnuite. Singurul lucru care tulbură desfăşurarea firească a lucrurilor în acea zi fu întrebarea de-a dreptul nebănuită a lui Gigi Stanciu care, uitându-se pe fereastră (stătea chiar lângă geam) şi având probabil o reverie, deşi peisajul mocirlos de afară
88
nu îndemna la aşa ceva, spuse aşa din ce-şi aducea aminte din discuţia din noaptea ce trecuse:

preacucernice, ce-nseamnă misticism?

Pe mulţi îi bufni râsul, pentru că părintele N. le dicta din calupul acela de foi dactilografiate, ei scriau fără să priceapă mare lucru şi tocmai atunci când părintele vorbea de apropriere şi perihoreză, nesăbuitul de Gigi se trezise că întreabă şi el. Dar, ce întrebare! Mulţi nu auziseră niciodată cuvântul (îi feriseră profesorii pe cât se putuse!), alţii, foarte puţini, îl auziseră şi ştiau că e periculos. Cum adică periculos? Ce, un cuvânt poate fi periculos? Uite că da! Un cuvânt te putea costa libertatea. Care libertate? însemna că nu pierzi mare lucru. Cum vine asta? Pierzând libertatea pe care cei mai mulţi conveneau să o numească libertate, pierdeai o himeră, un preţ ideologic al libertăţii. Fireşte, Gigi Stanciu părea că întrebase într-o doară, că dintr-o aiureală a ieşit imprevizibilul. Şi chiar mai mult nici nu citeai pe chipul său.

în schimb, cel care medită într-o clipă la toate consecinţele întrebării fu Nicu, care auzise şi el întrebarea lui Vasile adresată târziu în noapte lui Mihail. Nu adormise şi nici până dimineaţa nu ştiu dacă aţipise câteva sferturi de oră întrerupte. Se gândise la suferinţă. Adică se gândise dacă ar putea să sufere pentru Hristos, pentru Evanghelie, aşa cum se citeşte de fiecare în Vieţile Sfinţilor că pe cutare sfânt l-au schingiuit, pe celălalt l-au ucis cu pietre, pe altul l-au jupuit de viu şi câte alte inimaginabiletorturi. Era ceva în Seminarul ăsta care-i făcea pe ei, pe elevi, să aibă o reţinere în tot ceea ce spun, în tot ceea ce fac, iar motivele păreau mai puţin clare. De pildă, şi o oră de Dogmatică sau de Catehetică

sau de Istoria Bisericii Ortodoxe Române decurgea monoton, în sensul că se transmiteau informaţii, se comunicau date, ani, învăţături, dar undeva intervenea o ruptură, un blocaj.

Aşa fuseseră ei crescuţi din anul I şi, iată, era al patrulea an în care adunau tot mai multe probleme nelămurite, întrebări fără răspuns, temeri ciudate, reţineri, toate acestea intrând în structura lor intimă, configurându-i, dându-le nota definitorie a personalităţii. Nu unul singur, ci peste şaptezeci care erau în anul IV (nici în anii ceilalţi nu erau mai puţini de şaizeci) simţeau o timorare evidentă atunci când era vorba să încropească un dialog sincer. Cu timpul (asta era şi ideea!) se învăţaseră să ocolească zonele de dialog care prezentau riscuri şi să se axeze pe probleme de Liturgică, Tipic (îl făceau cu părintele D.), Istoria Bisericii Universale, Dogmatică, Noul şi Vechiul Testament, Morală, Misiologie, Istoria Bisericii Ortodoxe Române (dar până la preluarea puterii de către Partidul Comunist). Ce făceau în fond? Decupau. Şi apoi mergeau pe decupaje ca pe nişte bucăţi de gheaţă în mijlocul unui ocean, justificându-se în opţiuni prin libertatea pe care o dobândeau.

în realitate, ceea ce făceau ei era un mod general de a se sustrage contextului socio-politic înăbuşitor, pentru că şi cei de la Litere, profesori universitari cu renume, abandonaseră segmentul Literaturii contemporane, afundându-se în Istoria literaturii române vechi, în analiza stilistică a textelor poetice, în cercetarea monografică a unor autori minori, adică în lucrări care nu impietau cenzura, nu-l descalificau ideologic pe cercetător, nu aduceau niciun prejudiciu lumii literare

noi. Fiecare îşi decupa felia de libertate de unde se mai putea.

în Seminar lucrurile nu stăteau deloc diferit. Se produceau astfel mutaţii valorice sub ochii uimiţi ai profesorilor care cunoscuseră şi realitatea de dinainte de instaurarea regimului comunist şi puteau să înţeleagă că se nasc noi generaţii care acceptă uşor traseele prestabilite, ca şi când acesta ar fi sensul demersului educativ în Seminar. Dacă ei, profesorii, simţeau teamă şi acţionau în consecinţă, aceşti copii, aceşti tineri erau educaţi într-o atmosferă artificială, vorbindu-li-se despre realităţile bisericeşti ca şi cum s-ar fi aflat într-o istorie normală. Adevărul era că toţi resimţeau în diferite grade turmentarea, condiţiile debusolante ale istoriei care-şi deviase cursul şi îmbrăcase o trenă a terorii cu care mătura toate întrebările fireşti, întreaga perspectivă lămuritoare asupra vieţii care putea fixa reperele în sufletele acestor tineri, aşezându-i duhovniceşte întru o dreaptă slujire a Bisericii lui Hristos.

Dar monstruoasă era atitudinea aceea prefăcută, regia pe care nimeni nu voia să o divulge, să o demaşte, predând cu aparenţa de normalitate, manifestându-se cu bucuria falsă a celui care ştie că e lipsit de libertate, dar crede că poate să se strecoare prin portiţele nesupravegheate ale sistemului. Se înşelau. Nimic nu era nesupravegheat în ograda Partidului. Porţile mari erau straşnic ferecate, iar porţile interioare erau ostentativ lăsate vraişte pentru salvarea aparenţelor, pentru izolarea atitudinilor retractile, în scopul evitării cazurilor de spasm ideologic. Seminariştii, deci, fuseseră obişnuiţi să nu întrebe, iar cu această dimensiune amputată a spiritului tinerii păreau mai degrabă nişte moşnegi

senili, o ceată de elemente reeducate (pe placul Partidului, care nu suferea decât predica socială, propovăduirea progresului la care să fie părtaşă Biserica).

Nicu rămase mut la întrebarea lui Gigi Stanciu. O dată pentru că o astfel de întrebare nu era permisă, adică ştia orice seminarist cât de prost că sunt întrebări cuminţi şi întrebări obraznice care se pedepsesc, iar aceasta era o întrebare care sfida nu doar competenţa preacucernicului părinte profesor N., ci întreaga conducere a Seminarului, pe cei de la Departamentul Cultelor şi chiar

Partidul, care trimitea zilnic maşina cu alimente necesare cantinei lor. Cum poţi să muşti mâna care te hrăneşte? Doar să fii nebun! Dar Gigi era băiat de la ţară, potolit, fără aere, vrednic atunci când era solicitat. Nicu nu-şi aducea aminte ca Gigi să fi fost vreodată obraznic. Bine, nici acum nu era obraznic, însă un astfel de cuvânt şi o astfel de întrebare năşteau suspiciuni de rea purtare.

stanciule, tu eşti un băiat deştept, zise niţel apăsat părintele N., de ce nu eşti atent la lecţie?

Clasa, cu destule excepţii, se întoarse spre Gigi, care privea în continuare pe fereastră şi zâmbea, nu se ştie de ce. Se ridică în picioare cât era de înalt şi bine făcut şi zise:

preacucernice, aveţi dreptate, ştiu ce înseamnă cuvântul. Ceea ce mă nedumereşte este cum se poate ca cineva care slujeşte Bisericii Ortodoxe Române să fie numit bandit. De ce există o astfel de percepţie deformantă a semnificaţiei acestui cuvânt?

e cu totul altceva, Stanciule! Mai bine să ne întoarcem la lecţie, măi, copii! Acestea nu sunt lucruri pentru voi. Cine v-a băgat în cap astfel de prostii?

de ce prostii, preacucernice? A fi închis pentru că nu recunoşti decât pe Hristos ca singura posibilitate de a participa la realitate asta înseamnă prostie? Atunci înseamnă că e o lume întoarsă pe dos şi sfinţia voastră o susţineţi.

cine te-a învăţat să spui balivernele astea, Stanciule? Că nu le spui tu din capul tău. Ia spune, cine este cel care ţi-a vârât toate acestea în minte? Nu cumva...?

eu nu vreau să vă supăr, preacucernice, dar sunt nedumerit. Vedeţi sfinţia voastră, din anul I, de când am intrat la Seminar, eu nu am făcut decât să răspund la întrebări şi am făcut-o destul de bine, cred. Dar acum simt nevoia unui dialog sincer. Să nu ne mai prefacem, să nu mai fim atât de făţarnici, zicând că lucrurile merg în direcţia care trebuie, pentru că nu merg. Şi cuvântul acesta este o probă importantă în acest sens. Unele lucruri trebuie lămurite la o anumită vârstă, pentru că altfel riscăm să rămânem cu ele nelămurite toată viaţa.

Clasa murmură uşor, ca un singur om, şi aprobă. Stanciu era unul dintre cei mai inteligenţi şi sârguincioşi elevi. Alcătuia tot felul de referate, făcea întotdeauna în plus câte ceva, cerceta avid biblioteca Seminarului, prezenta câte o descoperire care n-avea cum să nu-i bucure pe profesori şi era apreciat pentru lejeritatea cu care expunea ceea ce acumula, de parcă ar fi povestit ceva frumos şi toţi îl ascultau. Era darul său de la Dumnezeu.

măi, copii, zise părintele N. uitându-se la ceas (mai erau câteva minute şi se încheia ora), discuţia asta nu e potrivită aici...

ar fi mai potrivită după rugăciunea de seară, preacucernice, zise cu un avânt plin de speranţă Leonard,

un băiat subţirel cu ochelari. E cel mai potrivit! Ca apoi să plecăm la culcare şi să medităm în linişte la semnificaţia înaltă a cuvântului. Nu-i aşa, băieţi?

Unii zâmbiră de sinceritatea naivă a lui Leo, alţii tăcură, pentru că ştiau bine să tacă, doar aşa fuseseră educaţi. Părintele N. bâigui ceva neinteligibil, neînţelegând cum era posibil ca lecţia să fie deturnată, să se încheie astfel, adică atât de primejdios pentru sine, fiindcă era clar că un tâmpit ca ăsta putea face să se considere că propunerea este a sa, că s-a făcut sub oblăduirea sa şi atunci el însuşi va suporta toate consecinţele, mai ales că nu ştii ce pot vorbi diavolii ăştia prin dormitoare şi uite aşa se duce zvonul că părintele N. a propus o meditaţie despre ce reprezintă cuvântul mistic, poate şi o rugăciune, poate şi altă acţiune perfidă de care sunt capabili doar cei care nu au învăţat nimic după atâţia ani petrecuţi în închisoare. îi fu ciudă mai mult ca niciodată pe Ghiţă Calciu. Numai el a putut aduce un asemenea duh de răutate, invidie şi duşmănie în Seminar, numai el a instigat, a vorbit fără lacăt la gură, fără să pună stavilă resentimentelor sale de fost deţinut politic. „Ah, ce viaţă câinoasă trebuie să îndur, Dumnezeule Sava”t!”.

Se ridică de la catedră bălăbănindu-se şi i se păru o veşnicie până ieşi din clasă. Clasa asta avea ceva sufocant. Prea multă energie negativă care-l apăsa în coşul pieptului şi-l făcea să respire foarte greu.

vă simţiţi bine, preacucernice?

slavă lui Dumnezeu pentru toate! însă reumatismul ăsta păcătos, fiule, nu-mi dă pace. Roagă-te să pot să merg, că mersul este necesar.

vă ajut eu, preacucernice!
94
ajută-mă, fiule, până mai încolo!
Părintele N. ieşi din universul acela cvasipoluant care-i îngreuna respiraţia. I se păru pentru o clipă că toţi elevii îl privesc duşmănos. Mergea bătrâneşte, deşi nu era deloc bătrân. Urma să împlinească 54 de ani pe 22 mai. Dar ora asta îl epuizase de vlaga multor ani. Considera că este absolut necesar să ajungă măcar până la cabinetul părintelui director, iar după ce va fi spus ceea ce avea de spus, putea să-şi dea şi duhul. Chiar nu-l mai interesa! Numai să nu se creadă că el răspândeşte prin Seminar astfel de atitudini primejdioase pentru mântuirea sufletelor acestor tineri şi pentru imaginea părinţilor profesori şi a învăţământului teologic în general. Din clasa anului IV până la cabinet nu era mult de mers. Părintele N. făcu numeroase popasuri. Când ajunse îi mulţumi lui Claudiu Ghinea, bătu sfios la uşă şi intră. Claudiu închise uşa cabinetului şi, din instinct, rămase pironit. Uşa era subţire şi se auzi perfect de la început ceea ce spunea dezlânat părintele N.
calciu e vinovat, preacucernice părinte director. Mâine-poimâine o revoluţie şi Seminarul nu mai e, dacă măsurile nu sunt de-acum, din clipa asta, ca să mă-nţelegeţi că nu eu, numai scornitura şi drăcovenia asta m-au scos din minţi că nu mai sunt om cu ce aud, că vreau să fie pace şi e război şi numai el pune paie pe foc, că altfel nici copiii nu ar fi...
stai pe scaun, părinte N., zise directorul M., uitându-se ca la o curiozitate exotică la chipul livid al cucernicului. Ia spune, frăţia ta, ce ai păţit!
gândurile mele dau năvală...
şi vrea frăţia ta să se mărturisească cumva Domnului pentru aceste gânduri lipsite de pace? -
95
întrebă cu o voce extrem de lipicioasă şi autoritară, care nu accepta un refuz.
aş vrea, sfinţia voastră, îngăimă N. smerit.
aşază-te să citim rugăciunile!
Părintele profesor N. se aşeză în genunchi şi după nişte rugăciuni rostite cu o grabă care le făcea total neinteligibile, directorul rosti cu o blajinătate de recuzită profesională:
ia să auzim. Ce are de spus frăţia ta?
calciu urmăreşte să facă un cuib de legionari aici, în Seminar, şi trebuie luate măsuri urgent, fiindcă altfel există riscul ca astfel de comportamente şi manifestări să cadă în spatele unor oameni nevinovaţi. Să fie adus în Consiliu şi să mărturisească ce a făcut din copiii ăştia!
ce a făcut?
nişte viitori bandiţi!
îţi dai seama că afirmaţiile tale sunt destul de grave, cred. Ce argumente ai?
am fost întrebat chiar acum, în ora pe care am avut-o la anul IV, unde-i el diriginte, ce înseamnă cuvântul mistic.
şi asta te-a determinat să vezi în persoana părintelui Calciu un duşman reacţionar, nu?
noi nu facem politică în Seminar!
este adevărat că lucrarea noastră duhovnicească nu trebuie amestecată cu ceea ce gândeşte frăţia sa, părintele Calciu, dar nu trebuie să vezi paiul din ochiul aproapelui, ci bârna din ochiul tău, cum zice Apostolul.
96
preacucernice, e vorba de atâtea suflete care, dacă vor cădea sub influenţa nefastă a lui Ghiţă Calciu, va fi vai de noi.
te-a tulburat prea tare pe frăţia ta cuvântul acela. E adevărat că e un cuvânt care nu trebuie şi nu are ce căuta în curtea noastră, dar frăţia ta eşti prea aspru cu Părintele Calciu. Dacă insişti, îi vom face o mustrare scrisă şi-i vom aplica o serie de măsuri care să-i îngrădească libertatea asta lipsită de discernământul la care ne îndeamnă cu cucernicie Sfinţii Părinţi.
e chiar necesar, preacucernice. Calciu e o plagă. Sunteţi prea îngăduitor cu el.
scriptura aşa ne învaţă. Frăţia ta ştie mai bine. „De-ţi va greşi ţie fratele tău, mergi, mustră-l pe el între tine şi el singur. Şi de te va asculta, ai câştigat pe fratele tău. Iar de nu te va asculta, ia cu tine încă unul sau doi, ca din gura a doi sau trei martori să se statornicească tot cuvântul. Şi de nu-i va asculta pe ei, spune-l Bisericii; iar de nu va asculta nici de Biserică, să-ţi fie ţie ca un păgân şi vameşo (Matei 18,15-17).

mă uimeşte sfinţia voastră cât de înaintat sunteţi în virtutea răbdării.

să-l câştigăm pe fratele nostru, nu?

ar fi adevărat, dacă atitudinea lui nu ar cuprinde ca o ciumă aceste fragede vlăstare.

răbdare! Fă răbdare, frăţia ta, şi îngăduie, că Domnul nu va lăsa până în sfârşit ca via Lui să fie călcată şi stricată de porci.

sunteţi un model pentru mine, preacucernice. Mărturisesc că eu sunt mult mai impulsiv. N-aş fi avut bunăvoinţa sfinţiei voastre pentru un duşman, cu atât

97

mai mult cu cât Departamentul Cultelor e cu ochii pe noi.

să ne rugăm unii pentru alţii, frăţia ta. Să ne rugăm!

aşa o să fac, deşi n-am niciun chef să mă rog pentru Calciu, zise părintele N., dând semn că vrea să se ridice.

Claudiu se îndepărtă puţin de uşa cabinetului şi aşteptă până ce aceasta se deschise ca să iasă părintele N., care se arătă mirat să-l vadă tot acolo.

ce faci aici, măi... (voise să zică puşlama, dar se abţinuse în ultimul moment)?

vă aşteptam, preacucernice, răspunse Claudiu. V-am văzut slăbit şi m-am gândit că vă pot fi de ajutor.

e de ajuns, măi. Mi-am revenit. Du-te la oră mai repede!

Claudiu se îndepărtă, iar părintele N. se duse în cancelarie, unde nu găsi pe nimeni. Era ora 12.25. Se îndreptă către dulapul său, aruncă vraful de foi dactilografiate într-o cruntă dezordine (numai la asta nu-i era mintea acum!), trânti uşa dulapului şi rămase încremenit când se întoarse şi-l văzu pe Calciu, ce abia intra, cu zâmbet larg, binevoitor.

eu am terminat orele, preacucernice. Mai aveam de spus copiilor câte ceva pentru deseară. La ora 21.20 începem parastasul. Mă iertaţi că vă mai spun o dată, dar sunt atât de aglomerat şi responsabilizat de evenimentul ăsta, încât cred că îmi treceţi cu vederea precipitarea şi repetiţiile supărătoare. Desigur că v-am spus. Doar toţi profesorii alături de preacucernicul părinte director vom fi la capelă, să oficiem slujba. Am

98

anunţat şi rudele şi pe colegii din clasa lor care au fost încorporaţi în armată. Va fi un moment deosebit.

preacucernice, nu vi se pare că evenimentul ăsta e prea primejdios pentru Seminarul nostru? întrebă părintele N., aşezându-se obosit pe un scaun chiar la masa din mijlocul cancelariei.

nu facem nimic nelalocul lui. împlinim o datorie faţă de copiii care au trecut la Domnul cu un an în urmă, în împrejurări cărora pronia divină le ştie rostul. Dar durerea tuturor trebuie să ia sensul luminos al biruinţei prin cruce. Nu vă faceţi griji inutile! îmi asum toate riscurile!

ştiu! Vă susţin. Dar sunt unele voci care exprimă păreri diferite...

nu-i nimic. Să exprime! întru Hristos fac ceea ce fac şi sfinţia voastră ştiţi asta.

ştiu, nu-i vorba de mine. însă...

ne întâlnim deseară. Şi vă mărturisesc un lucru cu toată sinceritatea. Să aveţi certitudinea că dacă aceşti minunaţi copii nu mi-ar fi insuflat duhul lor înnoitor şi râvnitor de primenire întru lucrarea Duhului, eu n-aş fi fost în stare să organizez acest parastas. Ei m-au susţinut şi m-au încurajat, fie doar cu prezenţa. De nu erau ei, nici felul meu de a fi nu era. Dar cred că înţelegeţi prea bine toate aceste lucruri. îi aveţi şi sfinţia voastră alături şi ştiţi că e adevărat.

adevărat...

eu m-am schimbat alături de ei. Pot spune că am crescut realmente alături de ei. Dumnezeu mi-a oferit posibilitatea de a mă regenera sufleteşte, de a porni pe un drum nou, luminos, fiindcă m-am altoit din lumina lui Hristos, care se vede neclătinată în inimile

99

acestor tineri. Părinte, copiii ăştia sunt lumina lui Hristos şi noi trăim cu această lumină, dar eu nu am ştiut mult timp şi iată că m-a zdruncinat din ţâţâni Atotputernicul în ziua cutremurului, acum un an. N-am ştiut că pot fi aşa cum am început să fiu de-atunci. Adică eram şi înainte aparent acelaşi, aveam curaj, dar nu aşa cum am acum, când am alături atâtea suflete, chivote de lumină. Mă credeţi?

sunt absolut convins. Eu trăiesc ceva asemănător...

fără îndoială. Dumnezeu nu ne-a trimis întâmplător în mijlocul acestor miei. Ne învaţă să fim păstori, că noi nu ştim.

da. Aveţi dreptate şi pledaţi cu mult patos.

mă iertaţi! V-am spus că simt că am o misiune de îndeplinit şi că nimic nu-i întâmplător pe pământ. Sper să mă ridic la înălţimea dragostei pe care Domnul mi-a arătat-o.

să dea Dumnezeu!

e o minune. Trăiesc o minune! Pe deseară, preacucernice! Doamne, ajută!

doamne, ajută!

Părintele N. urmări cu încetinitorul cum se închide uşa cancelariei şi preţ de cinci minute zăcu într-o stare de prostraţie. Inimaginabil! Acest terchea-berchea vorbea de cele sfinte ca şi cum el îl trăia pe Hristos de Care nici măcar... Nu era vrednic nici măcar să vorbească! Dar cine dăduse aprobare pentru intrarea lui la Pastorală? Dacă n-ar fi fost sugestia Patriarhului Justinian ca profesorii de la Seminar să fie clerici, nu civili, probabil nu ar fi pupat el preoţie! Cum de făcuse înainte Filologia? Cum avusese liber în această zonă

universitară, când avea o pată atât de urâtă la dosar? Poate că cei de la Departamentul Cultelor nu fuseseră atenţi şi le scăpaseră amănunte importante. Trebuia revăzut tot dosarul, analizat în toate resorturile şi dat un verdict. Acest om nu este vrednic să predea copiilor materiile acestea, Franceza şi Noul Testament! Punct. Să se ducă pe câmp şi să prăşească, să facă penitenţă, să se spele de păcatele tinereţilor legionare, care nu se spală decât odată cu moartea! Nu-i aşa simplu! Acum voia să se creadă ispăşit, un om înnoit (chipul părintelui N. alunecă într-o grimasă urâtă!), uh mentor al copiilor care sunt şi ei zăpăciţi şi nu ştiu de cine să asculte. Calciu îi manipulează şi-i orientează contra noastră, deşi el e atât de perfid, că vorbeşte de înviere şi de primenire duhovnicească. „El trebuie dat afară din Seminar, ca să avem pace!”

Scrise cu o bucăţică de cretă pe tablă cu litere mari: „PARASTASUL E O CRIMĂ! CALCIU NE BAGĂ ÎN ÎNCHISOARE PE TOŢI! TREBUIE SĂ LUĂM MĂSURI URGENTE!”. Acum părintele N. era hotărât să ia atitudine public, să-i spună în faţă lui Calciu ce gândea despre el. Singurul inconvenient al acestei decizii era că atunci când vorbea pătimaş, aşa cum îi cerea şi situaţia de acum, devenea isteric. El n-ar fi fost niciodată în stare să pledeze pentru o cauză nobilă, fiindcă se inflama peste măsură şi asta era în defavoarea sa şi a expunerii sale. Oftă. „Să se facă voia Domnului!”

Capitolul 4

„Să întrebăm mai sus ce-i de făcut!” Un telefon la Arhiepiscopie lămureşte situaţia încurcată a parastasului. „Nu-i zăbavă mai plăcută ca lectura”sau pedagogul care citeşte Anatole France.
Cei doi care sar pe geam şi-i telefonează Părintelui Calciu

De ce să nu-ţi spun, cititorule, că eu aş putea să ies tiptil pe uşa din dos şi să te las să te descurci în hăţişul acesta de informaţii, dar nu-i deloc delicat să procedez astfel, câtă vreme nici ţie şi nici mie nu ne place să fim singuri. Haide să ne împărtăşim unul altuia impresiile de lectură, să citim şi să vorbim despre ce se-ntâmplă în cartea aceasta de la care eu încă aştept să văd cu ce poate să mă surprindă. Nu ştiu cum oi fi tu, dar eu, dacă nu mă atrage o carte de la început, o trântesc cât colo. Alţii, am înţeles, sunt răbdători, iau cartea şi citesc îndurând suferinţa lecturii grele, aride şi întortocheate şi abia după vreo sută de pagini se pronunţă, fiindcă de-abia de-acolo începe să fie interesant. Eu nu am atâta bunăvoinţă. Dă-o încolo de treabă, ori merge cartea bine de la început, ori ba. Şi să fie mai mult dialog, că mă plictisesc cu descrieri şi naraţiuni din acelea care bat pasul pe loc. Tot pe loc, pe loc, pe loc. Să ieşim cu toţi la joc, măi!

Preacucernicul părinte director M. nu fusese director dintotdeauna, dar, privindu-l şi ascultându-l, se desprindea din liniştea sa zâmbitoare un vis de autoritate deplină care, contrar tuturor aşteptărilor, dădea impresia de unicitate şi, mai mult, de primordialitate.

Părea că M. a fost director de la începutul lumii, cu toate că Seminar de la începutul lumii nu putea fi şi nici M. nu putea să se nască aşa de devreme. Fiinţa sa umplea până la refuz structura vie a Seminarului, pentru că şi atunci când M. nu era de faţă într-o anume împrejurare, totuşi oricare dintre cei din Seminar, fie profesori, fie elevi, fie pedagogi sau bucătari simţeau că el este

omniprezent. Această atotprezenţă emana din personalitatea puternică a unui om care ştia să imprime modul său de a gândi în viaţa celorlalţi, subliniind cu două linii în mintea lor că nimeni, dar nimeni nu-i de capul său în această instituţie unde „toţi vrem să facem voia Domnuluio (Erau cuvintele lui!). Desigur, voia Domnului trebuie făcută, însă Domnul a lăsat pe părintele M. ca pe un părinte duhovnicesc să aibă grijă de suflarea aceasta atât de numeroasă şi preţioasă, iar o derogare de la această responsabilitate nu era posibilă. Domnul va cere la urmă talanţii. Ei bine, M. voia să înmulţească aceşti talanţi şi o făcea cu o ştiinţă pe care niciunul dintre profesori nu o avea, fiindcă Domnul va cere direct din mâna lui talanţii şi el va răspunde pentru fiecare profesor în parte, pentru fiecare elev, pentru toată făptura care se perinda zi de zi în acest spaţiu închinat slujirii Bisericii.

Părintele director M. era blând şi smerit, fiindcă adevăraţii păstori nu ridică toiagul asupra oilor, ci doar asupra lupilor hrăpitori, iar dacă eşti vigilent, vicleanul şi potrivnicul nu se apropie de turmă să o sfâşie (M. pronunţa acest ultim cuvânt cu accent pe penultima silabă, pe„-şi-o!). Există o legătură puternică între păstor şi turmă, în sensul că gândul păstorului îl înţeleg oiţele adevărate, în timp ce acelea neascultătoare nu-l pot pătrunde.

Când atâţia ani trec şi turma merge cuminte spre văile răcoroase şi pline de verdeaţă spre care le în-drumă păstorul, atunci păstorul nu poate să fie decât mulţumit.

O fericire statornică simţea părintele înlăuntrul său, iar ochilor săi duhovniceşti i se înfăţişa această fericire aidoma unui pisc foarte înalt ce ieşea din pieptul său şi ajungea până la cer, aşa că petrecerea sa era cu totul şi cu totul nearătată ochilor pământeşti ai oamenilor care, trăind lângă el, nu-l cunoşteau şi ascultându-i cuvintele, nu-l cuprindeau în starea sa înaltă, căci M. vedea semn îngeresc şi semn ceresc deopotrivă în voinţa sa fericită. Voinţa stăpânului este o voinţă care subsumează voinţele ucenicilor. Nu este voinţa ucenicului mai mare decât cea a părintelui său duhovnicesc, or M. era un sfătuitor bine orientat, plin de harul luminării în care oricine regăsea acea parte din sine nelămurită, cu totul transparentă.

Fericirea lui M., construită cu atâta greutate, cu atâta jertfă, a început să pălească tot mai mult din clipa în care a înţeles că stă să se nască o autoritate duhovnicească ameninţătoare cu care a intrat deja în competiţie, fără să-şi fi dorit acest lucru. Mai precis, de un an de zile, de când cu cutremurul, Părintele Calciu dobândise asupra elevilor un ascendent moral pe care M. îl considera periculos. începând din acel moment urmărise cu promptitudine traseul lui Calciu Gheorghe pe care-l considerase în primul an un element reeducat, însă iată că omul îţi oferă tot soiul de surprize, iar aceasta era o surpriză neplăcută.

Aşa că M. îşi făcea temele consecvent, cu o acribie de invidiat pentru orice cercetător, în sensul că avea fişele

sale de observaţie şi un întreg dosar care nu vedea lumina decât în clipele de răgaz sufletesc, atunci când nimeni nu era prin preajmă, când forfota aceea zumzăitoare a Seminarului se topea ca să facă loc tăcerilor nopţii. Atunci se deschidea în sine un ochi lăuntric care cerceta cu de-amănuntul sinele şi conexiunile sinelui cu lumea împrejmuitoare, scotea dintr-un sertar (al unui dulap din dreapta biroului) rămas tot timpul închis pe durata zilei şi începea studiul aprofundat, un fel de jurnal general al Seminarului. Informaţiile pentru alcătuirea profilului psihologic al obiectivului erau adunate de la diferiţi elevi pe care-i îndruma şi pe care M. îi întreba, într-un moment de relaxare care nu le dădea nimic de bănuit, cum se împacă un an sau altul cu Părintele Calciu. Răspunsurile erau variate. Cei mai mulţi îl apreciau sincer şi asta reprezenta ceva descurajant pentru finalitatea acestei întreprinderi studioase. El căuta altceva. Nu căuta să găsească cu dinadinsul ceva compromiţător. Nu. îşi dorea să-l salveze pe acest om dintr-o mare primejdie, să-l smulgă efectiv de pe drumul cu capcane pe care se aventurase, crezând că el aduce o renaştere duhovnicească. Copilul, dacă crede în Hristos, crede, iar dacă nu crede, nu poţi să-l forţezi să creadă, suprasolicitându-l. Ce era în mintea lui de rămânea cu elevii după rugăciunea de seară şi făcea meditaţie pe o temă sau alta? Care era scopul? De unde îi venise ideea? Oare nu cumva strecura în minţile acestor copii un duh străin regulilor Seminarului? Dar era o ispită pe care sensibilitatea duhovnicească a lui nu o detecta şi, de aceea, era dator el, păstorul, să suplinească lipsa de prevedere a lui Calciu

cu o îndoită agerime a observaţiei. Bineînţeles, totul în limitele unui cadru normal.

Se uită la ceasul de pe birou. Era trecut de ora 15. Nu-i venea să creadă că stătuse efectiv lipit de scaun în tot acest interval. Se scutură ca dintr-un somn adânc, puse mâna pe telefon şi formă numărul Arhiepiscopiei pe care îl ştia pe de rost.

domnul să vă aibă în paza sa, părinte consilier. Puteţi vorbi?

fără nicio grijă, părinte M. Ia spuneţi, sunteţi bine? întrebă degajat părintele consilier I.

domnul veghează asupra tuturor, dar nici omul nu trebuie să fie nepăsător. Binele Seminarului este binele nostru. Pentru asta mă zbat.

ştiu. Şi o faceţi cu vrednicie. Nu sunt mulţi ca sfinţia voastră.

domnul ştie mai bine cât lucrează în taină cel care-I slujeşte sincer. Adeseori greşim că ne luăm după aparenţe şi zicem că unii oameni sunt nerecunoscători faţă de Domnul Dumnezeu, însă numai El ştie ce gândesc şi cum se pocăiesc în cămara inimii lor.

fără îndoială, preacucernice, răspunse părintele consilier, plictisit de acest elan de elocinţă pe care-l manifesta M. la telefon. în rest, ceva nou pe la Seminar? întrebă el hotărât să grăbească dialogul spre final.

voia noastră este voia Domnului, părinte consilier. Aş vrea să vă amintesc că astăzi noi slujim un parastas în capela Seminarului, după care ieşim în procesiune pentru a ridica o cruce elevilor trecuţi la Domnul anul trecut, când cu cutremurul. Avem astfel plăcuta ocazie să vă invităm cu smerită dragoste la ora 21.20, să slujiţi cu noi la acest moment.

106

e bine că faceţi un astfel de parastas, însă nu înţeleg de ce la ora aceea târzie?

preacucernicul părinte Calciu ne-a propus această oră ca fiind exact momentul declanşării cutremurului şi nu ni s-a părut un lucru grav.

preacucernice părinte director, există un risc destul de mare, pe care nu vreau să ni-l asumăm nici noi, nici sfinţia voastră şi, implicit, Seminarul, slujind la o oră atât de târzie. Apoi procesiunea... Cu procesiunea chiar este o adevărată belea. Poate ieşi scandal mare. Dacă mă ascultaţi, opriţi toată această organizare. Puneţi parastasul imediat după vecernie şi fără procesiune. S-a înţeles?

domnul vorbeşte prin gura sfinţiei voastre, însă eu n-aş vrea să-l mâhnesc pe Părintele Calciu, care a pus atâta suflet...

dacă are ceva de obiectat, să mi se adreseze mie părintele profesor. Poate nu înţelege că este şi el om sub stăpânire.

are dreptate sfinţia voastră. Aşa voi face. Voile noastre trebuie tăiate, ca să placă Domnului.

voi vorbi şi cu Preasfinţitul R. ca să dea o dispoziţie în acest sens şi totul va fi simplu. E bine că m-aţi sunat. Altfel putea ieşi cine ştie ce drăcie.

ştiţi cum ne învaţă Sfinţii Părinţi: „Mântuirea vine din multă sfătuireo. Vă mulţumim pentru osteneala sfatului.

doamne, ajută!

Preacucernicul părinte director rămase un minut nemişcat pe scaunul său de la birou, apoi ridică iarăşi receptorul şi dădu un telefon pedagogului. Rădună tocmai era la pagina 24 a celebrului roman al lui Anatole

107

France, Thais, unde abia citise înfiorat: Cu ajutorul lui Dumnezeu, îşi zise el, trebuie să o scap din ghearele pierzaniei!” Stătea întins în pat şi savura curajul marelui Pafnutie din Thebaida Egiptului care se hotărâse să o smulgă pe faimoasa curtezană din mrejele păcatelor şi să o aducă jertfă lui Dumnezeu. Intrase cu o zi în urmă în biblioteca Seminarului şi se învârtise vreun sfert de oră pe la rafturile unde erau cărţi teologice. N-avea niciun chef de ele. I se acrise de dogme, de tratate de patrologie şi de istorii bisericeşti. îşi dorea altceva. Şi, ca un făcut, ochii îi picară pe un titlu din rafturile cu literatură beletristică. Trecuse peste prefaţă, în general i se păreau plictisitoare aceste cuvinte de introducere în universul operei, şi la pagina 13 a găsit: „în vremea aceea pustiul era locuit de anahoreţio. Asta l-a făcut să ia cartea şi s-o bage sub puloverul gros. Doar nu era să-i spună tovarăşei bibliotecare M.E. ce carte are chef el să citească. Cine ştie ce-ar fi crezut despre el!

rădună, trimite vreo doi băieţi mai dezgheţaţi şi anunţă şi tu pe toţi ceilalţi că slujba parastasului nu se va mai ţine la ora stabilită, ci imediat după vecernie. S-a înţeles?

Rădună se execută, deşi îl enerva întreruperea aceea neprevăzută a lecturii. E atât de frumos să

citeşti atunci când şi autorul se pricepe să-ţi sucească minţile cu povestea pe care o spune! Dar ce să înţeleagă oamenii care nu citesc! Cititul îţi deschide mintea, te învaţă! Nu citise mult din carte, dar Pafnutie era de pe-acum eroul lui. îşi imagina până şi modul în care se încrunta. De un Pafnutie avea nevoie Seminarul ăsta şi el era gata să fie prezent la apel. Anatole France chiar scrisese o carte pedagogică. Dacă n-ar fi fost aşa, nici Partidul
108
n-ar fi îngăduit ca ea să se publice în Republica Socialistă România şi să se găsească în raftul bibliotecii Seminarului. Punct.

Era timpul acela mort de după ora mesei şi până la începerea programului de meditaţie, când seminariştii stăteau prin clase, fiindcă n-aveau voie la dormitoare. Trimise pe cei doi să spună din clasă în clasă că parastasul se va ţine după vecernie, iar el îşi rezervă plăcerea de a transmite noua dispoziţie celor de la anul IV. Deschise pe rând uşile sălilor de clasă unde seminariştii moţăiau, dormeau cu capul pe bancă sau discutau detaliile pregătirilor. Surpriza mare pe care o producea de fiecare dată îl ameţea de bucurie. Nu păreau de acord! Asta presupunea pedepse, sancţiuni, adică exercitarea autorităţii, lucrul la care se pricepea de minune.

Pentru Rădună elevul seminarist reprezenta o pradă pe care el o adulmeca de la mari distanţe. El avea grijă ca elevul seminarist din primii trei ani să fie tuns chilug, apoi supraveghea ca un adevărat părinte creşterea părului la cei din anii mari, IV şi V, între un deget jumătate şi două, nu mai mult. Părul era una dintre podoabele cele mai de preţ ale celor din anii terminali, iar Rădună jubila la gândul că se apropie clipa în care, simţea asta cu precizie, va hotărî ca tocmai aceştia să fie tunşi zero. Se gândea de multă vreme că prea multe libertăţi li se îngăduie celor de la anul IV cu parastasul ăsta. „Cine te-a trimis acolo?". „Preacucernicul Părinte Dirigintеo. „Cum de eşti afară la ora asta?" „M-a chemat Preacucernicul Părinte Diriginte. Ştiţi, mâine seară e slujba de pomenire a celor trei colegi ai noştri morţi anul trecuto.

îl enerva fâţâiala asta, un du-te-vino neobişnuit care dădea peste cap toată buna rânduială a lucrurilor
109
în Seminar. Prea multă libertate. Şi e dovedit faptul că multa libertate strică. Omenirea are nevoie de îngrădiri, de restricţii, de oprelişti ca să poată exista decent. „Dezmăţul libertăţii perverteşte chipul dumnezeiesc din om!", gândea Rădună, convins că aceasta este suma teologiei. Dar omul este un necumpătat din fire. Păcatul strămoşesc a determinat o cădere lăuntrică cu zgomot, ceea ce arată că pe de o parte omul a înţeles greşit libertatea de la bun început, iar pe de altă parte că îi este tare greu acum făpturii umane să se repună pe făgaşul iniţial fără educaţie. Cu vorba bună nu merge, aşa că mai bine cu lipa-lipa. Rădună lipăia bine. îi cunoşteau mulţi seminarişti greutatea palmei sau a pumnului. Nu era vorba de reclamaţii. Auzi, să-l reclami pe pedagog! Cine-a mai pomenit? Oricum nu lua nimeni în seamă protestul seminaristului. în toate cazurile pedagogul are dreptate! Se ştie.

Pe Rădună îl supărase prea tare importanţa pe care şi-o arogau cei din anul IV, ca să nu exulte la aflarea veştii că parastasul nu mai e la ora convenită. Era pentru prima oară când Preacucernicul Părinte Calciu se vedea pus în situaţia de a se supune unor normative venite de sus. Lui Rădună glasul părintelui director îi sunase cu rezonanţa unei măsuri disciplinare. Da, într-adevăr prea mare tămbălău pentru împlinirea anului de la moartea celor trei. Procesiune, cruce, cântări afară pe timpul nopţii. Era o nesăbuinţă crasă. îl aprobă în sinea sa pe directorul M. şi se pregăti să anunţe începerea programului de meditaţie. Se uită la ceas. Era patru fără cinci. începea să se întunece uşor-uşor.

Cei trei sute şi ceva de elevi seminarişti trebuiau să încapă în cât mai puţine săli, pentru că peste puţin
110
trebuia să se aprindă neoanele şi asta însemna o cheltuială pe care administraţia Seminarului o făcea după un anumit grafic. Principiul de căpetenie pentru seminarist era asumarea acelor mulţi de R care se adunau în sloganurile comuniste: Recondiţionare, Reciclare, Refolosire etc., în niciun caz achiziţionarea unor lucruri sau obiecte noi câtă vreme există posibilitatea de a face economie, aşa cum se întâmpla şi la nivel naţional. Rădună era de acord cu întreruperea curentului timp de o oră, două sau chiar mai mult, pentru că dacă ai tot timpul curent nu-l preţuieşti, dar dacă nu-l mai ai, atunci te gândeşti că el este important şi trebuie utilizat cu multă chibzuinţă, ceea ce elevii

seminariști nu știau, fiind mai degrabă risipitori și nepăsători cu bunurile statului. Rădună învățase din lecția pe care Partidul o dădea națiunii și priva de libertate pe cât se putea pe cei care nu judecau corect binele pe care li-l aducea Seminarul. „Nu ai chef de învățat, atunci de ce te-a trimis aici mă-ta și tac-tu, ca să privești pe pereți și să craielești cu mintea la cine știe ce prostii?” Lipa, lipa. Lipăieli. Elevul se întorcea spășit, cu evlavie adâncă față de materiile pe care le neglijase, consumând timpul pe care Dumnezeu și Seminarul, dar și Partidul îl oferea cetățenilor, fiindcă și el, deși era elev, era un cetățean în formare, un viitor cetățean care trebuia să fie responsabil într-o societate al cărei vis este progresul continuu. Preotul va fi și el tot un cetățean, tot un alegător, tot un om egal cu ceilalți oameni, mai ales că nu există nedreptate și discrepanță socială decât în societățile burgheze, iar aici, în toiul prefacerilor comuniste, există echitate și tovărășie.

nicolescule, ce strâmbi din nas? Ori n-are cine să te scarpine la el? zise Rădună văzând pe vreo

trei-patru seminariști din anul patru îndreptându-se spre el.

dom pedagog, vă rog să insistați să se oficieze slujba parastasului la ora 21.20, când am stabilit prima dată. E important, credeți-mă!

măi, băiatule, tu crezi că eu decid aici orele de slujbă? Dacă preacucernicul părinte director a hotărât așa, apoi așa rămâne.

măcar dați-ne voie să-l sunăm pe Părintele Diriginte și să-i comunicăm decizia, insistă un băiat, aproape străpungându-l cu privirea pe pedagog.

ascultă, măi Păune, dacă eu te las pe tine, pe mine cine mă lasă să te las? spuse Rădună încântat la culme de raționamentul său demolator.

dacă Dumnezeu vă lasă să mă lăsați, atunci vom telefona, răspunse Păun, surprinzându-l pe pedagog.

uite că Dumnezeu nu mă lasă acum să te las să telefonezi. El zice că să vă mișcați repede spre sala de meditație, ca nu cumva să Se mânie și să pogoare urgia Sa asupra voastră, mârâi Rădună.

Cei patru colegi se îndreptară iute spre sala de meditație. Intrară și le șoptiră și celorlalți cum stau lucrurile și o rumoare de nemulțumire cuprinse întreaga suflare. Anul IV era un an foarte unit. Părintele Gheorghe Calciu îi învățase încă de când pășiseră în Seminar întâia dată că nu le va fi ușor, că sunt multe de întâmpinat și că de unul singur ajungi imediat într-o stare de deznădejde cruntă. Singura șansă de a te salva este să fii împreună cu ceilalți. împreună suporți altfel toate constrângerile, fie ele oricât de aspre. Și e drept că mulți nu erau obișnuiți cu programul dur, cu disciplina asta cazonă, se simțiseră deodată înstrăinați dintr-un

mediu cald, afectiv, într-o lume cu totul necunoscută și care se conducea după reguli pe care nici nu și le imaginaseră, acasă fiind. Dar, cu timpul, te înveți. Așa se învățaseră mulți. Oftau unul altuia. Se căinau unul celuilalt. își spuneau păsul, durerea, nemulțumirea. Și așa cum necazul era împărtășit de toți, la fel și bucuria, încât atunci când unul primea o veste bună, un motiv de fericire nu avea de ce să țină doar pentru el acea sclipire minunată, ci o împrăștia așa cum soarele împrăștie razele sale și bucură ochii și gândul și inima.

Aparent învățau, își rezolvau temele pentru luni, însă sub chipul acesta înșelător se sfătuiau și propunerile circulau dintr-o parte în alta cu repeziciunea cu care se transmiteau telegramele. Nici părintele spiritual D. nu băgă de seamă atunci când intră să facă prezența. Crezu că e o încordare a exercițiului învățării, o tensiune pe care o are clasa atunci când se concentrează asupra unor teme sau a unor studii individuale. Apoi spiritualul dispăru. Dar era ciudată prezența spiritualului înainte de vecernie! El se ocupa de prezența la slujbele zilei, nicidecum la...

Era aproape cinci seara și se întunecase de-a binelea când Fane M. și Gh. Cuza săriră pe geam. Stanciu închise imediat în urma lor, apoi se cufundă în studiu. Dacă Rădună avea să observe lipsa celor doi, toți aveau să fie pedepsiți, dar nu-i păsa, așa cum nici celorlalți nu le păsa. Simțeau toți că în acel moment erau atât de uniți, încât ar fi putut înfrunta chiar și furia dezlănțuită a lui Rădună. Numai că Rădună avea în acele momente o foarte importantă discuție șoptită cu părintele spiritual. Ce-și spuneau ei oare în taină? Nu se știe. Cert este că au discutat pe hol destul de mult și numai la un moment

dat au întrerupt acel dialog captivant, atunci când Rădună a fost chemat în cabinetul directorului M.,

unde i s-au comunicat pe un ton oţărât ştiri supărătoare.

Rădună era şi el un băiat de la ţară, care deschisese ochii în Seminar. Comănescu se scăpase şi povestise despre el (fapt care-l enervase la culme pe Rădună) că venise cu ta-su şi cu naşu-su cu căruţa când fusese examenul de admitere şi că s-a chinuit teribil să ţină pasul cu ceilalţi în condiţiile în care lecţiile presupuneau un ritm destul de neobişnuit pentru un băiat de la ţară. Materiile erau cu totul noi, preoţii profesori erau severi şi exigenţi, programul era unul care nu-ţi dădea voie să vezi Bucureştiul, care fascina pe orice copil de cum intra în el. Totuşi, văzuse câteva muzee importante, fusese încolonat alături de colegii săi şi dus la Ateneul Român, vizitaseră mănăstirile din jurul Bucureştilor. Apoi în momentul în care a absolvit Seminarul a ieşit alături de colegii săi în noaptea aceea de iulie şi a fost pur şi simplu năucit de farmecul atâtor lumini. El nu mai văzuse atâtea lumini, nu văzuse niciodată Bucureştii noaptea, fiindcă şi duminica învoirile erau de la două până la cinci după-amiaza, apoi se trecea la programul de meditaţie, în care trebuiau pregătite temele pentru a doua zi. Fusese ceva de vis şi purta în sine această imagine, care reprezenta preţul libertăţii sale, o libertate pe care n-o avea niciun seminarist dintre cei pe care el îi supraveghea.

Cu o astfel de moştenire se străduia să-şi facă datoria de pedagog, socotind că generaţiile ăstea de după el sunt prea ambiţioase, prea libertine (cine să-i atragă atenţia că folosea greşit cuvântul?), prea precipitate să cucerească poziţii pe care el abia le cucerise după mulţi

ani de răbdare şi de aceea inventa tot felul de reguli prin care să fractureze pe cât mai mult avântul, elanul acela pe care nu şi-l putea explica. Nu-şi amintea să fi fost atât de curajos, să fi avut aceeaşi atitudine pe vremea nu prea îndepărtată când şi el era elev şi, drept urmare, considera că tot ceea ce nu se potriveşte modelului său de trăire în Seminar, tot ceea ce se dovedea o experienţă distinctă de a sa, reprezenta o deraiere. Cuvântul deraiere i se părea extra”rdinar, mai ales că îl auzea frecvent de când începuseră lucrările la tronsoanele de metrou. Totul lua viteză, ritmul se modifica, iar el trebuia să tempereze elanurile oarbe ale copiilor care trăiau în Seminar. I se părea că acţiona întru o înţeleaptă slujire, având binecuvântările cele mai alese: pe cea a părintelui director, pe cea a Preasfinţitului R., pe cea a părintelui consilier I. şi pe a mai multor cucernici părinţi care supravegheau mai de-aproape sau mai de departe bunul mers al lucrurilor în Seminar.

cine lipseşte de la anul IV? întrebă părintele director, fixându-l pe Rădună cu o privire apropiată de cea pe care acesta fu sigur că o va întâlni doar la Judecata de apoi.

nimeni, preacucernice! Sunt toţi în săli la programul de meditaţie.

atunci cine l-a anunţat pe Calciu că parastasul nu se mai ţine la 21.20, ci imediat după vecernie? Spune-mi, Rădună! Poate chiar tu!

eu, preacucernice?

dar cine, Rădună, dacă cei de la anul IV sunt la meditaţie în săli? Cine atunci? izbucni directorul exasperat.

preacucernice, zise Rădună, revenindu-şi din uimirea pe care i-o produsese părintele director, jur pe cârja Preasfinţitului R. că voi găsi făptaşii, chiar de-ar fi să mă duc să-i caut în Lună!

rădună, ia aminte. E prima ta abatere. La a doua de acest fel pleci singur, nu mai trebuie să te anunţ eu. Nu cred că vrei să ştii câtă întristare mi-a pricinuit nu faptul că i-au telefonat lui Calciu, ci ideea că noi nu suntem în stare să-i mai supraveghem pe aceşti copii.

nu există decât o singură explicaţie, preacucernice.

sunt sătul de explicaţii, Rădună. Vreau ordine! Ai înţeles? Altfel zbori cu totul din Seminar şi nu mai pupi nicio recomandare pentru hirotonie.

am înţeles, preacucernice! răspunse Rădună pe un ton coborât şi rece.

Şi ieşi. Cerul lui Rădună se umpluse de nori negri şi afurisit de grei. Ce se putea face? Inspectă fiecare clasă şi se încredinţă încă o dată de ceea ce era deja convins: nu lipsea nimeni. Trebuia lucrat cu oamenii săi de încredere: Ionaşcu şi Stoian.

Capitolul 5

„Ne-om aminti cândva, târziu,
De-această întâmplare simplă,
De-această bancă unde stăm Tâmplă fierbinte lângă tâmplă”.

E vremea să lăsăm deoparte tensiunile din Seminar, dragă cititorule, şi să ne bucurăm de primăvară, fiindcă o povară nu se poate duce un timp prea îndelungat. E nevoie şi de repa”s, de zbor liniştit printre razele de lumină ce dansează nevăzut sau... (dar cine le vede?). Haide să ne ducem în parc, în Cişmigiu şi să ne pierdem printre perechile de tineri care se plimbă! Haide, vino! Nici nu-ţi imaginezi, însă tocmai de asta ai nevoie acum. Dar, să-ţi spun un secret: de fapt îmi doresc să te duc alături de ei, de tinerii aceştia doi, nu ştiu de ce, poate o să înţelegi mai bine decât mine de ce. Totuşi, înainte de asta, trebuie să mărturisesc că am avut o mare nedumerire în legătură cu directorul M., în sensul că nu am putut să citesc prea bine în sufletul lui. Pare om bun. Chiar la un moment dat m-am întrebat: chiar atât de prefăcut să fie încât nici eu să nu-mi dau seama? Nu ştiu cum ţi se-ntâmplă ţie, însă eu aştept întotdeauna date pentru a emite o părere despre un om, altfel pot să mă înşel, cum mi s-a şi întâmplat în repetate rânduri. Pentru că nu mai vreau să greşesc şi acum, aştept să văd dacă nu cumva directorul M. este un om de treabă, aşa cum mi-l doresc (mie îmi plac directorii de treabă), iar bănuiala, această hidră blestemată, piară de la mine!
117
Marius şi Daniela se plimbă prin Cişmigiu. E atât de frumos să te plimbi prin Cişmigiu când chipul pomilor începe să înflorească, când soarele mângâie uşor alei, bănci, lac, iarbă, pomi la”laltă, făcându-le pe toate să trăiască pentru tine! Spre deosebire de alţi tineri care se plimbă în parc, ei sunt tăcuţi. Uneori se ţin de mână, alteori merg alături unul de altul. Se întâmplă şi ca unul să o ia înainte, iar celălalt să meargă mai domol, după un calcul al paşilor numai de ei ştiut. Beţivul Stelu, care stă pe o bancă acolo (zice că-i banca lui!), îi vede în fiecare zi aşa cum îi vede şi acum. Oftează, pentru că se gândeşte cum, cu ani în urmă, şi el cu viitoarea sa soţie, Dumnezeu s-o odihnească!, se plimbau prin acelaşi loc, poate tot aşa de tăcuţi. (Ce vremuri, Doamne!) Numai că la aceşti doi tineri, Stelu admira felul poetic în care-şi desenau din paşi iubirea. Făcu un efort consistent şi se ridică de pe bancă. Se clătină ameninţător („Ho cu tata, că te mângâi şi pe tine, căluţu meu!”) şi plecă cu o sacoşă de pânză crem în care-şi ţinea o jumătate de franzelă şi cu vreo doi căţei care dădeau din coadă bucuroşi şi miroseau sacoşa. Stătuse câteva zile într-o celulă până când tovarăşul miliţian se săturase de hazul lui şi-l trimisese în lumea mare, că doar nu era să-i facă el buletin.
Marius şi Daniela se plimbă frumos pe aleile Cişmigiului. Daniela e încă tăcută. Marius însă s-a hotărât să-i spună dorul său tainic. O opreşte, se uită în ochii ei intens câteva clipe, apoi îi prinde mâna dreaptă în a sa.
nu mi-am închipuit că voi vorbi vreodată cuiva de sufletul meu. Mă gândeam că nu are rost să spun ceea ce nu înţelege nimeni. Uneori nici eu în întregime.
de ce crezi că eu te-aş putea înţelege, Marius?
118
nu ştiu. Nu e vorba de ce cred eu, ci de ceea ce simt. Adică e dincolo de gândul meu şi de felul în care înţeleg lucrurile. Pur şi simplu am simţit că mă înţelegi. S-a strecurat în mine certitudinea asta.
ştiu să ascult! Am răbdarea asta.
de fiecare dată!
ce-mi vei spune azi?
visul meu de a fi un pelerin necunoscut, care să călătorească tot timpul fără să obosească înspre Soare-răsare. Nimeni să nu mă cunoască, nimeni să nu mă bage în seamă, nimeni să nu se încurce cu mine. Un cerşetor cu inimă din raze împletită. Aş scăpa din tot hăţişul convenţiilor ăstora, fiindcă nimic din ce-i important pentru ceilalţi nu m-ar atinge. Aş fi atât de liber! Pelerinul în cătarea păsării măiestre, rătăcindu-se prin pădure, stând în uimirea vederii atât de înalte. Poate mă crezi un nebun, Daniela, dar eu mi-am dorit dintotdeauna să fiu sfânt.
marius, tu încă ai o părere neclară despre visurile mele, îi spuse Daniela mai mult şoptit şi cu privirea pironită asupra lacului deasupra căruia zburau păsări. De ce ţi-e teamă? întâlnirile noastre nu sunt o piedică pentru pelerinul de care îmi spui. Eu sunt aici pentru că-l iubesc pe acest pelerin şi vreau să călătoresc alături de el spre Soare-răsare, fără să-mi pese de nimic altceva. Condiţia cerşetorului mi-o asum.
mi se pare totul atât de straniu, fiindcă aud pentru prima dată gândurile mele spuse cu glas tare. Parcă mă sperie un pic jocul. Auzisem de la cineva că începi să-l urăşti pe acela căruia îi

încredinţezi o taină de-a ta. Din cauza asta, Daniela, am încercat de la început să te feresc de mine însumi, deşi acum spun atât de multe...
119
— E, probabil, cugetarea unui om care a suferit o dezamăgire mare sau poate mai multe. Eu nu am încredere în cei dezamăgiţi. Reflecţiile lor sunt false din momentul în care încearcă să te cuprindă. Noi suntem visători, Marius, iar visurile noastre sunt frumoase.

— Simţi că nu te voi urî niciodată?

— Asta simt.

— Vrei să mergi cu mine la ţară la sfârşit de săptămână? întrebă voios Marius. O să-ţi arăt toată Vrancea. Plecăm vineri şi ne întoarcem duminică seara. Îi vei cunoaşte şi pe părinţii mei...

— Vreau să-i cunosc, zâmbi Daniela. N-o să te certe că nu i-ai anunţat de aşa vizită?

— Bineînţeles că se vor supăra. Mai ales pe tine.

— Vreau să merg atunci să văd cum se supără pe mine, se alintă Daniela. Acum să-mi spui ce vom face atâtea zile la ţară, zise ea, oprindu-se pe pod.

în primul rând, te voi duce să vezi satul în care am copilărit. Prin satul nostru trece Putna. E minunată chiar şi acum, în martie. Sunt locuri unde mă duceam mereu la scaldă vara: Ghiol, Ochi din Jos, Ochi din Sus. Malurile sunt înalte, foarte înalte, nici nu-ţi închipui.

— Ba da, se împotrivi fata. Pot s-o fac. Călătoresc bine, prinţe!

— Mă bucur, prinţesă dragă! Să pornim mai departe şi să vezi livezile de meri ionatan, podgoriile de pe dealuri cu struguri nobili, pădurile Vrâncioaiei. Am un unchi care stă în Bârseşti, iar Bârsan e unul din vitejii fii ai Vrâncioaiei. Stă singuratic în munte cu muierea lui şi cu copiii, cară trunchii de brad pe umăr şi priveşte în zare cu mâna pusă la ochii săi de vultur.
120
începe să-mi placă. E frumos în ţara asta a Vrancei.

dacă mergem mai sus, spre obârşiile Putnei, dăm de rezervaţia naturală a Tişiţei, unde curg izvoare limpezi care au în ele păstrăv şi mreană şi pe malul cărora boncăluiesc cerbi fermecaţi şi ciute ce se pot face nevăzute într-o clipă.

dar oamenii cum sunt? întrebă ea, cucerită de călătorie.

săraci, dar buni la suflet. Nu ţin porţile încuiate, primesc pe toţi colindătorii cu nuci şi mere, pregătesc din timp scutecele Domnului şi se primenesc pentru sărbători când vin la biserică să se închine şi să se roage. Sunt iertători şi cu voie bună. Bunicul meu, pe care nu l-am apucat, fiindcă a murit când aveam cinci luni, cânta la muzicuţă tot felul de hore, sârbe, bătute, dar şi romanţe sau O, mamă, dulce mamă a lui Eminescu. Părinţii mei sunt oamenii simpli de la ţară, dar gospodari, cărora le place să aibă de toate în casa lor. Muncesc până istovesc, apoi îşi fac cruce şi adorm pentru a începe o nouă zi. în ajunul sărbătorilor sfârşesc cu treburile pe la prânz, apoi se aşează pe prispă în faţa casei şi povestesc începând din tinereţile lor, când s-au cunoscut, cum s-au nuntit, amintiri de pomină pe care şi le povestesc doar ei. Când vin şi alţii în jurul lor, vorbesc despre altceva. Eu i-am surprins, eram curios, sărind gardul la fratele tatei în vie, la bădia Ioan, apoi prin spatele casei. M-a înfiorat şoapta lor.

nu trebuia să...

aşa e, dar acum ştii şi tu ce vom face noi în ajunul sărbătorilor. Ne vom aşeza pe prispa casei şi
121
vom depăna amintiri din tinereţile noastre. Cum ne plimbam prin Cişmigiu, cum ne ţineam de mână.

cum i-am întâlnit pe părinţii tăi şi m-ai purtat prin toată ţara Vrancei.

dincolo de Lepşa, pe drumul ce ţine spre Soveja, se face o potecă care duce în creştetul munţilor. Aici sunt trei pustnice. Una e chiar la poalele muntelui şi stă într-o casă ţărănească cu cerdac, iar în jur nu e nici ţipenie. Totuşi mai trece lumea din satele din jur la zmeură şi mure. Am văzut-o şi am vorbit cu ea. Părea Sfânta Miercuri din poveste. Mai sus, pe la mijlocul muntelui, mai e o pustnică, care a scăpat dintr-o mare primejdie cu o ursoaică care avea pui. A avut mâna ruptă, dar s-a vindecat. Şi pe aceasta au văzut-o câţiva, eu nu. Iar în creştetul muntelui stă o pustnică ce se nevoieşte cu rugăciune neîntreruptă şi pe care nimeni n-a văzut-o, fiindcă se ascunde de fiecare dată când cineva se apropie. Unii spun că e ocrotită de Dumnezeu, care o face nevăzută ochilor noştri. A lăsat un bilet în chilia ei, mai mult o groapă în pământ pe care n-o observi dacă nu cunoşti locurile,

în care spunea că ea nu înţelege iubirea faţă de aproapele decât într-un singur fel, iar acela nu este zgomotul întâlnirilor, ci rugăciunea. De atunci, rar de tot se mai aventurează cineva pe-acolo cu acest gând.

trebuie să vii şi să le ceri voie alor mei, ştii asta? Mama mi-a zis că are încredere în tine, dar tata nu s-a obişnuit până acum că singura lui fată va trebui să plece de lângă el. De altfel, e un om bun.

ştiu.

acum să-ţi spun ce cred eu. Sunt multe taine în ţara Vrancei. Sufletul tău e risipit peste tot, prinţe-pelerin. Abia aştept să culeg florile de prin poieniţele Tişiţei

şi să-ţi împletesc o coroană de care să ştim numai noi doi.

o coroană din flori pentru mine şi una din stele pentru tine.

nu mi-ai spus nimic de nopţile din ţara Vrancei. Visez deja la ele.

cerul e altfel decât aici. Stelele clipocesc pe apa limpede a nopţii atât de discret, încât par clipiri de ochi... Poate chiar ochii tăi, Daniela, zise el luând-o încă o dată de mână şi ducând-o pe alei tot mai pierdute.

Marius şi Daniela se plimbă într-un Cişmigiu inundat de martie şi de chemări neînţelese spre un zbor tot mai înalt. Marius se uită spre braţele subţiri şi lungi ale fetei şi i se părură aripi de pasăre. „Doamne, oare noi n-om fi fost păsări la început? Nu cumva ne-am pierdut aripile cu care-am fi putut ţinti direct în albastrul pur al cerului?”.

Capitolul 6

Părintele îndrăzneşte să-l înfrunte pe directorul M. fiindcă parastasul trebuie să se ţină la 21.20. Depănând amintiri la masa de seară în cantina Seminarului

Să-i lăsăm pe cei doi să se plimbe pe aleile însorite ale Cişmigiului plin de primăvară şi să ne întoarcem la cele pe care le-am lăsat nedesluşite încă. Vreau să-ţi spun că nu noi le vom desluşi, ci ele însele se vor descoperi. Dar poate e prea devreme spus. Uneori crezi că realitatea poate fi corectată dintr-un penel. Ei, ca să fiu sincer, nu-i aşa. Se întâmplă ca atunci când aproape eşti sigur că neînţelegerile vor dispărea în clipa următoare, distanţele să se accentueze şi mai tare şi să dea naştere unei rupturi iremediabile. Să vedem însă despre ce e vorba.

Doar cine n-a trecut prin Seminar nu înţelege ce se întâmplă în el de cum a intrat chiar fără să stea cu nimeni de vorbă. Este un simţ aparte, pe care unul care vine din afară nu-l are şi nu poate observa ceea ce se ascunde dincolo de pelicula superficială a aparenţelor. Deşi vede, totuşi nu înţelege. Crezând că a surprins realitatea, el scapă esenţa. Or, tocmai esenţa înseamnă realitate. De pildă, zumzetul nedefinit al Seminarului. Acela spune enorm, dar îţi trebuie organ special pentru aşa ceva. S-ar putea spune şi că e o problemă de frecvenţă. Fiecare ascultă ceea ce îi permite scala.

Primind telefonul, Părintele nu mai putu înghiţi niciun dumicat. Apartamentul său cu două camere din Ghirlandei nr. 9 i se păru deodată strâmt. O văzu oarecum mâhnită pe soţia sa Adriana, că nu mănâncă aşa

cum trebuie şi, pentru a o împăca, o pupă pe obraz şi-i spuse că-i o vrednică gospodină. Se uită la fiul său Andrei şi avu puterea să-i facă jucăuş cu ochiul, apoi îşi luă reverenda şi paltonul gros şi veni în grabă la Seminar. De cum intră, îl izbi o atmosferă tensionată. Câteva chipuri care nu-l priveau, pedagogul Rădună care-l salută respectuos ca de fiecare dată, însă, ciudat, nimic nu părea ca întotdeauna. Se duse direct la cabinetul directorului, bătu la uşă şi intră fără să mai aştepte răspunsul acestuia.

blagosloviţi, preacucernice!

domnul şi Maica Domnului! răspunse părintele director primitor şi chiar cu un zâmbet cald.

puteţi să-mi explicaţi şi mie ce se întâmplă, preacucernice? Am aflat că aţi hotărât ca parastasul să nu se mai ţină la ora stabilită, ci imediat după vecernie. Nu înţeleg de ce aţi făcut asta, în condiţiile în care de-atâta vreme am fixat ora şi sfinţia voastră ştia lucrul ăsta. Dacă era ceva nepotrivit puteam dialoga, aduceam argumente, hotăram în Consiliul Profesoral, însă mi se pare nedrept să decideţi fără să mă fi consultat în prealabil.

preacucernice Părinte Profesor, frăţia ta ai hotărât o oră potrivită. Eu te-am înţeles. Numai că suntem şi noi oameni sub stăpânire şi trebuie să ne supunem la ceea ce vine de sus.

ce vreţi să spuneţi? întrebă cu o tensiune în glas care nu arăta încredere faţă de cum alegea directorul să se disculpe.

vreau să spun că nu eu am hotărât schimbarea orei, ci preacucernicul părinte consilier I., care a considerat că e prea...

125

i. nu are niciun drept să se amestece în treaba asta! replică tăios Părintele Calciu, întrerupând fraza directorului.

are, preacucernice, zise părintele director oftând cu o vădită resemnare. Are, pentru că dacă n-ar avea, atunci frăţia ta te-ai duce liniştit şi ai face parastasul la ce oră ai vrea. Or, aşa...

preacucernice, parastasul rămâne să se oficieze la aceeaşi oră pe care am stabilit-o, chiar de-ar face tumbe I. Nu mă interesează puterea lui şi mijloacele prin care ar putea influenţa o astfel de decizie. Ce înseamnă pentru I. durerea acestor copii care vor să-şi plângă colegii? Nimic! I. aruncă vorbe şi dispune de parcă fiecare suflet ar fi o tarla.

frăţia ta spui nişte cuvinte foarte dure la adresa preacucernicului părinte consilier, care nu sunt fondate. Dar îţi înţeleg revolta care vine din durere. Totuşi, cuvintele astea te-ar putea afecta pe viitor.

ştiţi ceva, părinte director? Nici nu-mi bat capul cu aşa ceva. Eu vreau să vă spun una şi bună: ora parastasului trebuie respectată, fiindcă e vorba de un moment de trăire a durerii în acest loc, la acel timp. Există o corespondenţă pe care o ratăm dacă mutăm ora. Sper că înţelegeţi cât de important e lucrul acesta. I. nu a fost aici în Seminar acum un an când s-a produs cutremurul şi n-are ce şi cum să înţeleagă.

frăţia ta trebuie să fii raţional şi să primeşti sfatul nostru părintesc: nu e bine să te pui cu I, fiindcă are puterea să te doboare şi să nu te mai ridici. N-aş fi vrut să spun asta, frăţiei tale, însă...

preacucernice, zise Părintele hotărât să joace şi ultima carte, vă previn că în cazul în care se va face parastasul

126

acum, exact în momentul în care veţi da binecuvântarea voi spune elevilor să părăsească biserica, pentru că slujba aceasta trebuie oficiată la 21.20.

Directorul M. rămase câteva clipe cu gândul suspendat şi abia apoi începu să proceseze ideea. S-ar fi stârnit în Seminar o revoltă cu grad mare de seismicitate, însă de data asta nu ar mai fi picat aripa clădirii, pereţi, bucăţi de zid, ci însăşi imaginea nepătată a Seminarului, fiindcă ştia la fel de bine ca şi Calciu, în ochii căruia privea, că cei peste trei sute de elevi ar fi ascultat neîndoielnic de îndemnul de a ieşi din biserică. Ascendentul lui Calciu asupra elevilor era atât de mare, încât fără doar şi poate s-ar fi creat un scandal de proporţii, în primul rând, el, ca director, şi-ar fi pierdut autoritatea în Seminar, căci un asemenea gest l-ar fi discreditat. Trebuia mers pe o altă cale. Calciu câştigase. Dar era doar o biruinţă minoră, pe care I. avea să o răzbune, fiindcă încăpăţânarea lui Calciu de a sluji la 21.20 parastasul era o sfidare la adresa consilierului. Iar consilierul devenea repede fiară sălbatică atunci când ordinul său nu era îndeplinit.

ascultă, Părinte. Frăţia ta ştii că eu nu sunt om răzbunător din fire. Iubesc pacea. Nu vreau scandal în Seminar. Fac aşa cum spui frăţia ta, deşi nu-i normal ca directorul să asculte de profesori, ci invers. însă te avertizez că ai pornit pe un drum al rătăcirii. Eu voi fi tras la răspundere pentru neascultare, iar frăţia ta...

eu cred, preacucernice, că Hristos va găsi o cale de a ne cuprinde în iubirea Sa dumnezeiască. Să nu ne îngrijim de ce va fi mâine! „Ajungă zilei răutatea ei!”. Mă iertaţi, dar nu o fac dintr-un orgoliu personal, ci pentru aceşti copii pe care i-am văzut cu ochii în lacrimi

127

acum un an. Imaginea aceea nu pot să mi-o scot din minte. Şi am considerat că măcar atât să facem pentru ei, să fim părtaşi la durerea lor, să mergem pe drumul acesta al crucii împreună cu ei, pentru că asta înseamnă în fond să fim atenţi la sufletele lor, la sentimentele lor neexprimate.

bine, Părinte. Rămâne să ne vedem la 21.20 în biserică la parastas.

vă mulţumesc, preacucernice. Şi nu vă temeţi! Ceea ce facem noi nu este o conspiraţie împotriva Partidului, ci o simplă slujbă, care va rămâne de-a pururi în amintirea acestor copii, dar şi în memoria acestei instituţii. Blagosloviţi!

domnul! Şi, Părinte, dacă-l vezi pe Răduna cheamă-l, te rog, la mine.

preacucernice, îi anunţ eu pe copii!

Rădună se cruci când auzi uralele celor din anul IV, cărora Părintele Calciu le dăduse vestea bună şi se duse-ntr-un suflet să vadă despre ce e vorba.

nu vă faceţi griji, domnule pedagog, anunţ eu toate clasele.

Rădună îl însoţi pe părintele şi cu fiecare clasă enervarea lui sporea din ce în ce mai tare. Adică una spunea directorul, alta Calciu? El anunţase că ora s-a modificat şi acum venea Calciu şi spunea altceva. Ce altceva? Că nu-i adevărat ce anunţase el! Unde mai e atunci prestigiul lui de pedagog? La asta nu se gândeau oare cei mari?

Se duse în cabinetul directorului M. să-i ceară explicaţii, însă acesta, cu un glas extenuat, îi confirmă că parastasul se va ţine la 21.20. Ieşi din cabinet cu dinţii scrâşnind de ciudă. Dacă ar fi fost el director, în veci nu

s-ar fi întâmplat aşa ceva! Tot ceea ce se petrecuse azi în acest Seminar era rodul slăbiciunii omeneşti. A fi într-o funcţie de conducere presupune tărie. Unde-i biciul? Cum trăsneşte Sfântul Ilie, aşa ar fi trăsnit şi el. De-abia aştepta să citească mai departe şi să ajungă acolo unde Pafnutie va ajunge în Alexandria, oraşul marilor desfrânări, şi va anunţa cele mai crunte urgii. Pentru Rădună, Seminarul nu era în clipa aceea nici mai mult, nici mai puţin decât o Alexandrie care trebuia adusă pe calea Domnului.

Părintele Calciu dispăru nu ştiu unde şi Rădună, plin de nervi, reluă traseul pe la clase anunţând că e timpul ca toţi să se pregătească de vecernie. Trecu repede slujba vecerniei. Apoi se duseră la masă. Pedagogul dispăru şi el. Paul, Mihail, Filip şi Gigi Stanciu mâncau şi vorbeau în şoaptă la masa lor.

rădună a ieşit la vânătoare, spuse Stanciu. O să lipăiască bine în seara asta!

rădună-i o hienă, zise şi Filip. Nu vreau să mă gândesc la hiene acum. E prea importantă seara asta şi trebuie să ne amintim de Valeriu, de Constantin şi de Costel Negulescu.

cum a fost, Filipe, cu Valeriu, că tu erai chiar lângă el? întrebă Paul, deşi ştia întreaga istorie.

eram la spălător. Ţin minte că făcusem baie şi eram în faţa oglinzii. încă mă ştergeam. Aveam prosopul în mână şi Valeriu era cam pe unde e Stoian din anul III.

Toţi în afară de Mihail se uitară spre Stoian. Stoian era un vorbăreţ fără pereche şi întotdeauna plin de tot felul de şotii, bancuri, glume care creau o atmosferă de bună dispoziţie. Şi când vorbea serios nu-l puteai lua

în serios, fiindcă nu reuşeai să te delimitezi de expunerile sale, care aproape de fiecare dată eşuau în caraghios. Una e să râzi inteligent, când umorul e de bună calitate, şi alta e să te complaci într-o serie inepuizabilă de poante, glumiţe, apropo-uri care, e adevărat, debutează promiţător, dar sfârşesc lamentabil. Cei din anii mai mari şi chiar şi colegii săi de an, îi mai spuneau: „Potoleşte-te, Stoiane, că devii ridicol!”. Dar lui Stoian îi lipsea simţul ridicolului, spre părerea de rău a celor care îi făcuseră concesia să-l asculte la început cu zâmbetul pe buze. Treptat, atmosfera devenea suprasaturată. Stoian era ca un acrobat limitat de la Circul de Stat, care-şi relua cu o vervă nemaipomenită numerele, forţându-le răbdarea spectatorilor prin lipsa sa de imaginaţie. Nu era un creator, cum s-ar spune. El prelua. Auzea ici, auzea acolo, auzea dincolo şi, având memorie bună, lega totul într-un repertoriu propriu. Aşa şi-a dat seama Stoian că are o calitate extra”rdinară: aude foarte bine sau ascultă foarte atent, lucru de care nu oricine este în stare. Iar lui Rădună nu i-a trebuit mai mult de o simplă discuţie ca să-şi dea seama cât de folositor îi poate fi Stoian, care consimţi şi el că, exersându-şi calitatea, putea scăpa de lipăială.

În Seminar întâmplările se află foarte repede. Din atâţia elevi de la anul IV se găsiseră vreo doi mai slobozi la gură să vorbească. Fusese de ajuns. Stoian aflase că Ştefan M. şi Cuza din anul IV săriseră pe geam şi telefonaseră lui Calciu, iar informaţia i se părea extrem de preţioasă în împrejurarea tensionată în care erau şi n-avea de ce s-o dea pe degeaba. în momentul în care Filip arătase înspre el şi ceilalţi de la anul IV îl priviră, tresări puternic întrerupându-şi gândul că îi ceruse lui Rădună

să-l numească şef de dormitor în schimbul a ce auzise. Se temu ca nu cumva cei de la anul IV să fi aflat şi evită privirea cercetătoare a lui Paul. Filip era şi el o namilă de om, care, dacă i-ar fi dat una,

l-ar fi alungat de pe faţa pământului. Oricum, numai în mâna lui Paul să nu pice! Şi e destul de greu să-l învinovăţească tocmai pe el în situaţia în care aproape tot Seminarul are cunoştinţă de numele lor, al celor care au avut curajul să sară pe geam în văzul lui Rădună, încălcând astfel o regulă sfântă a disciplinei din instituţia în care învăţau.

şi eram în papuci, continuă Filip, când a început deodată să se clatine totul cu mine. Am apucat să văd cum a căzut efectiv un perete întreg peste Valeriu, strivindu-l. Şi acum retrăiesc groaza acelui moment, care de atunci face parte din mine, mă însoţeşte pretutindeni, neslăbindu-mă o clipă. Valeriu a dispărut dintr-odată în jos. Am apucat să fug spre dormitoare. Unii voiau să iasă, alţii să intre. Mi-amintesc cât de mult m-a ferit Dumnezeu. Ieşeam buluc pe intrarea profesorilor. mulţi erau afară, tremurau de frig şi de spaimă. Deasupra intrării era un fronton semicircular din piatră. S-a desprins, dar n-a căzut peste mine. A căzut peste alţii şi i-a lovit groaznic.

Ceilalţi trei tăcură. La fel simţeau şi ei. Paul se uita încremenit ca un sfinx în ochii lui şi plângea. îşi amintea cum un huiet înfricoşător cuprinsese întreg căminul şi chiar lumea întreagă, de parcă iadul îşi dezlănţuise urgia apocaliptică, risipind în câteva secunde sensul vieţii lor. Clădirea se prăbuşise pe o parte laterală, pe lăţimea unei camere şi înălţimea a două etaje plus mansarda. Tocmai acolo unde se prăbuşise, pe partea aceea erau băile. în fiecare seară între orele opt
131
şi nouă câte o clasă era de rând la baie. Făceai baie, spălai rufe. Luni era de rând anul I, iar vinerea, căci vinerea s-a produs cutremurul, era anul V. Minunea lui Dumnezeu fusese că s-a întâmplat la 21.20, adică destul de târziu ca să nu prindă la baie 60 de elevi, ceea ce ar fi însemnat o tragedie. Cei trei ori întârziaseră la baie, ori veniseră mai târziu. Muriseră ei şi doi fuseseră accidentaţi.

îţi aminteşti de noaptea plină de ha"s şi groază, Gigi? Preasfinţitul R. era cu noi toţi, între biserică şi clopotniţă, şi nimeni nu avea curaj să intre în clădirea Seminarului. Ce sinistru era! întuneric, bucăţi de ziduri se prăbuşeau din când în când, speriindu-ne îngrozitor. A vrut să facă apel... Lipseau colegi care cine ştie pe unde erau.

mi-amintesc de Fudulu, sărmanu, zise Gigi Stanciu cu un surâs ciudat. N-a mai apucat să treacă anul III. A scăpat de cutremur şi s-a înecat. Ia spune, Truşcă, de ce i-aţi pus voi porecla asta?

Nicuşor Truşcă era la masă cu Stoian şi cu alţi doi din anul său. Nu mai mâncau de ceva timp. Ascultau la cei de anul IV.

petrică, Dumnezeu să-l ierte. Popescu Petre. Noi l-am poreclit Fudulu pentru că era un băiat foarte îngrijit, se bărbierea, se parfuma şi se spăla pe dinţi de trei-patru ori pe zi. într-o dimineaţă, la baie, Sburlea, cum face el de obicei farse, i-a spus: „Fudulule, am o pastă de dinţi străină! Ceva rar, mă! Nu găseşti aşa decât la bani grei!". Ăsta, curios, îl roagă să-i dea şi lui puţin pe periuţă să vadă măcar cum e. Sburlea i-a pus în schimb cremă de ras şi Fudulu s-a spălat de i s-a umplut gura de spumă din aia. Şi nu şi-a dat seama. Era
132
încântat „că face clăbuco. La cutremur, ştiţi şi voi, s-a accidentat grav la picior. S-a dus la spital, unde medicii insistau să-i amputeze piciorul. Ăsta nu, că „Mai bine mor!" şi n-a fost de acord. Dar s-a întâmplat minunea că tratamentul l-a ajutat şi piciorul i s-a vindecat. Apoi am auzit că în vacanţa de vară, cu mai mulţi prieteni, s-ar fi luat la întrecere cu bicicleta până la râu. A ajuns primul, s-a aruncat în apă şi aşa a murit. Unii spun că a făcut infarct. Avea numai 16 ani şi era singur la părinţi. Am fost destul de mulţi din anul nostru la înmormântare. Plângeau ai lui, am plâns şi noi.

băi, Truşcă, să nu uiţi asta mă niciodată! îi zise Dărmănoiu din anul V. Să nu uiţi şi s-o scrii, să se păstreze memoria lui vie. Ţin minte că am plecat prin oraş pe la cei care erau externi. Am dormit în apartamentele lor. Vreo trei săptămâni nici n-am mai învăţat.

Se făcu o linişte apăsătoare. Toţi din sală simţeau nevoia să asculte, să se descarce de starea aceea care îi însoţise permanent de un an de zile. întreba unul, dar întreba pentru toţi, răspundea altul, dar răspunsul lui era şi răspunsul lor.

mihai, de ce a trebuit să moară Valeriu? întrebă Filip.

Dar Mihail nu răspunse. De fapt nici Filip şi nimeni nu aştepta un răspuns de la el. Fiecare dintre ei nu făcea decât să dea curs întrebărilor care de un an se amplificau chinuitor în sufletele lor şi fiecare nu voia decât să ştie că cineva îl ascultă. Unii plângeau. în sala de mese se lăsă o linişte adâncă. Nimeni nu mai mânca.

eu am ţinut la Vaier ca la un frate, zise Dărmănoiu încet, dar vocea lui se auzi în toate ungherele

sălii. Nu făceam nimic fără să mă sfătuiesc cu el. Era
133
mai mare ca mine cu un an, dar nu conta. L-am văzut cum moare, l-am văzut mort, aşa cum toţi l-aţi văzut. A murit chiar pe iarbă, lângă altarul bisericii. Vă amintiţi cum stătea el acolo întins?

pe Grosu şi pe Fudulu, zise Paul, i-au dus cu taxiul după ce îi scoseserăm de sub ziduri. Pe ceilalţi i-am căutat toată noaptea şi abia a doua zi i-am găsit morţi. Am fost la înmormântarea lui Negulescu, în Dâmboviţa, lângă Târgovişte.

dar Petre? întrebă Grosu, care fusese şi el acolo, năpădit de amintire.

pe Petre Constantin l-au înmormântat în Prahova, dar cu o istorie de neuitat. Când el era înmormântat, mama lui năştea un băieţel, dar fără să ştie că fiul cel mare trecuse la cele veşnice. Numai tatăl a ţinut secretul şi, după naştere, i-a pus acelaşi nume ca celui plecat din familia lor.

valeriu ar fi fost preot acum, zise Truşcă, dus pe gânduri. îşi dorea mult să slujească.

la sfârşitul anului trebuia să se hirotonească, îi răspunse Paul. Se pregătea deja. Mai erau patru sau cinci luni. A fost foarte devotat altarului. Spune, Fane, nu-i aşa?

valeriu era paracliserul capelei şi acum un an, pe vremea asta, mă pregătea cu mult suflet pe mine ca să devin viitorul paracliser.

Plângeau cei din anii mari, cei din anul I nu trăiseră acea zi de 4 martie 1977 în cămin, dar ascultau emoţionaţi, plângeau şi cei de la bucătărie. Memoria comună a acestei dureri îi unea şi nu le era ruşine să plângă. Aveau o demnitate care îi impresiona realmente pe elevii din anul I. Paul îi făcu un semn lui Bogdan
134
Lea”tă, şeful celor din anul V, şi acesta se ridică împreună pentru rugăciunea de mulţumire de după masa de seară şi apoi plecară la dormitoare. Nu mai era mult. Trebuia fiecare să se pregătească, să facă duş, să spele rufele pe care le-aveau de spălat, să aranjeze un pic prin camere. La plecare Paul îi şopti lui Grosu:

ţi-aduci aminte de momentul ăla?

te-am văzut!

ţi-aduci aminte că au dat cu apă?

-Da.

eu mi-am recuperat Biblia şi caietele după jumătate de an, prin septembrie, dacă ştii. Multe din amintirile noastre au rămas acolo... Mă, Grosule, zise după o pauză scurtă, pe mine să nu mă pună nimeni în cuşcă, auzi, că mă sălbăticesc şi muşc din toţi ca o fiară, îţi spun un lucru (Grosu îl privea cu ochi rotunzi şi mari), mă simt de parcă acum încep să trăiesc cu adevărat. Sunt gata de război! Să nu fii lepădătură, Grosule, ai înţeles?

Grosu mişcă din cap imperceptibil. Paul era ciudat. Despre ce război era vorba? De unde atâta încordare? De ce-i spunea de cuşcă, de îngrădiri, de curaj?

Paul plecase spre dormitor. Pe hol se întâlnise cu pedagogul care-i mârâise ceva nedesluşit. îl ameninţase? Nu-şi dăduse seama că ameninţările îi alimentau şi mai mult clocotul lăuntric? (îi dădea lui Rădună circumstanţe atenuante). în sfârşit, în Seminar trăia şi el o provocare pe măsura aşteptărilor sale. E o situaţie în care va trebui să se separe atitudinile. Atitudinea amestecată era o mizerie. Ori eşti curajos, ori eşti laş! Paul intuise că i se ivea în sfârşit prilejul de a da cu falsa autoritate de pământ. De fapt, el, de mic, din cauza asta se
135
obrăznicise, din cauza falsei autorităţi. Cine reprezenta falsa autoritate? Cei care, neavând duhul acelei autorităţi, se făleau cu hainele ei!

înainte de a intra în dormitor, lovi cu sete în perete cu pumnul, fără să simtă durerea. Lovitura sună înfundat. în cameră era Gigi, care îşi aranja hainele fără să privească spre uşă (deşi auzise lovitura şi o cunoştea, doar nu era prima dată când Jean dădea cu pumnul în perete), şi Pompilică Dinu, care văzu stânga însângerată a lui Paul, dar nu zise nimic. (Ce era să zică?!)
136

Capitolul 7

Interdicţia episcopală. Procesiunea se constituie într-un moment de libertate interioară în condiţiile în care nimeni nu mai îndrăznise aşa ceva. Negocierile prezentului cu trecutul. Despre vulnerabilitate

Nu ştiu dacă e acum momentul să spun ceva despre „Iliescu”, acel invizibil de la începutul periplului nostru, care pare destul de ciudat şi interesant. Poate că nu e momentul, într-adevăr, dar pot să spun măcar că el nu este acum acasă, ci e plecat undeva unde a fost chemat. Pare iar straniu, dar „Iliescu” este chemat destul de des ori prin telefon, ori prin alte mijloace cunoscute doar de el, la cele mai curioase ore. S-ar putea spune că funcţia sa universitară îl solicită extrem de mult, dar vei rămâne surprins să afli că nu e vorba de solicitări universitare aici, ci de cu totul altceva. Ei bine, de aici încolo începe lumea invizibilă, un teritoriu vast, aproape suprapus teritoriului real, dar cu o gestiune total distinctă. E bine să ne obişnuim de pe-acum cu falsele contururi, cu relieful bizar al celuilalt versant al muntelui pe care urcăm, pentru ca nu cumva ajunşi în vârf să avem o surpriză prea mare (surprizele prea mari fac rău la inimă). Deocamdată mai avem de urcat pe partea asta.

Părintele Calciu fu în capelă de la ora 20.30 şi pregăti cu grijă totul pentru începerea slujbei. Elevii seminarişti veniră şi ei încolonaţi şi în ordinea pe care deja o ştiau: anul V în faţă, în strana din dreapta, anul IV în cea din stânga, anul fii în prona”sul bisericii în partea dreaptă, apoi anul II simetric cu cei din anul III, în

137

stânga, şi anul I în dreapta şi în stânga în spate, lângă uşă. La ora 2100 toţi profesorii erau prezenţi pentru parastas şi părintele Calciu simţi că numai Dumnezeu rânduia astfel lucrurile. Ceea ce nu ştia el era că între timp se transmisese ordinul lui I, la care se adăugase şi dispoziţia în acelaşi sens a Preasfinţitului R. şi, în scurtă vreme, profesorii dispărură. La 21.20 începu singur oficierea slujbei, fiind convins că totuşi colegii săi vor veni.

Strana rostea rugăciunile de început când fu chemat în altar, unde părintele N. şi părintele spiritual D. îi aduseră la cunoştinţă interdicţia episcopală de a face parastasul şi procesiunea. Era ciudat. „Aşa este o lume răsturnată!”, gândi el. îşi permise doar această clipă de reflecţie, după care zise către cei doi cu o intonaţie liniştită care anunţa cataclismul:

acum este mult prea târziu. Ceremonia va continua peste orice interdicţie!

nu vă daţi seama în ce situaţie sunteţi şi vreţi să-i puneţi şi pe aceşti copii nevinovaţi! exclamă părintele spiritual D. alarmat. NU AVEŢI binecuvântare arhierească pentru aşa ceva! Şi nu doar că nu aveţi, ci vă situaţi în postura fiului neascultător!

e nebun! Nu înţelege! şuieră veninos părintele N. Se crede pe moşia lu tac-su aici!

părinte Calciu, vă rog să vă veniţi în fire! îl interpelă iarăşi D., apropiindu-se tot mai mult de el. V-am comunicat dispoziţia chiriarhală. De ce nu o respectaţi? întrebă D., cu o vădită tulburare.

ştiţi de ce nu o respect?

de ce?

pentru că a fost dată sub presiune şi dintr-o slăbiciune a duhului. Iar eu de cei slabi cu duhul nu ascult,

138

încheie părintele Calciu, luminându-se la chip. Eu ascult numai de cei tari cu duhul!

Zicând acestea se îndreptă să iasă pentru oficierea slujbei, însă, în mod curios şi sub privirile indignate şi uluite ale celor câţiva elevi seminarişti care erau în altar, părintele N. încercă să-i blocheze uşile altarului ca să nu mai iasă la slujbă. Urmă o foşnire încordată a celor două corpuri la care D. privi, nevenindu-i să creadă. N. se împotrivea, în timp ce Părintele încerca să se descotorosească de el.

vă rog să vă daţi la o parte imediat! Trebuie să ies şi să slujesc acum!

Spusese cuvintele acelea cu atâta convingere, în timp ce ochii scoteau văpăi albastre, încât părintele N. se lăsă pur şi simplu dat la o parte. Părintele ieşi, încercând să şteargă cât mai repede întipărirea corpului mare şi flasc al lui N., care încercase să-l împiedice a ieşi. Dincoace de catapeteasmă era o altă lume. Un univers plin de durere, chipuri lipsite de mască, tineri sinceri, care umpleau biserica şi-i dădeau un elan extra”rdinar. „Comuniunea oamenilor este o mare taină, gândi. Sufletele noastre se întrepătrund fără a-şi pierde unicitatea, se ţin de mână, horesc, pentru că toate puse unul lângă altul alcătuiesc icoana vie a lui Hristoso. Memoria durerii era proaspătă, însă comuniunea atâtor inimi curate aducea mângâiere, care nu era o simplă mângâiere omenească, ci una care alina, uşura, vindeca (da, acesta era cuvântul cel mai potrivit!) şi, dacă erau lacrimi în ochii lor şi inimile lor erau plânse, asta nu însemna câtuşi de puţin deznădejde, ci înviere. Ce minunat! Erau la o slujbă de prohodire şi, aşa cum aveau să-şi mărturisească unii altora mai târziu, simţeau că

se domoleau
139
în taina inimii urletul, groaza şi suferinţa, inundată fiind inima de razele învierii. Şi învierea era aşa: nu mai purtau ei poverile, ci le purta Hristos în locul lor, fiindcă ei le aduseseră la picioarele Lui, iar El primea toată osteneala lor cu bucurie, ungând cu vin şi untdelemn rănile lor şi punând legături dătătoare de speranţa cea nemincinoasă a vieţii în Duh şi Adevăr.

Slujba avea un aer solemn. în jur de doisprezece colegi ai celor morţi, îmbrăcaţi în haine militare (între timp fuseseră încorporaţi), veniseră să participe la parastas, având permisiune specială pentru ceremonie. Prezenţa lor în biserică a aşezat altfel realitatea oficierii, conferind o notă de sobrietate, solemnitate şi duioşie necunoscută până atunci inimilor tinerilor care participau cu toată fiinţa lor la acest gând de iubire şi datorie prea scumpă faţă de cei trei cu care aveau să se întâlnească dincolo, în lumea de lumină şi în cerul plin de slavă negrăită a lui Hristos cel mort şi înviat. O parte din această minunată întâlnire se petrecea acum, când gigi Stanciu, Paul, Filip, Ştefan, Mihail, Nicu, Gheorghe C., Dinu, Dumitru P., Claudiu, Bogdan, Vasile şi mulţi alţii erau siguri -, Vaier şi cei doi Constantini erau aici cu ei.

Urma momentul de mare însemnătate: procesiunea. Bogdan Lea"tă din anul V şi Paul vorbiră scurt cu Părintele. Ştiau deja cum trebuiau să se organizeze. Intrară printre ceilalţi şi imediat începură pregătirile pentru încolonare şi ieşire din biserică. Părintele N. profera ameninţări şi blesteme mai ales asupra celor din anii mai mici, pentru a-i înspăimânta cu pedeapsa pe care o vor primi în cazul în care vor cuteza să iasă afară. însă unul din anul fii îndrăzni să-l înfrunte:
140

e o greşeală, preacucernice, să opriţi procesiunea. Cred că nimeni nu vă va asculta. Ascultaţi-mă mai bine şi vă potoliţi, că altfel vă faceţi de ruşine în faţa întregului Seminar.

piei, Satană! spumegă schimonosit N., plesnindu-l pe Grosu cu un dos de palmă puternic.

Grosu se clătină, dar nu zise nimic. Colegii săi priveau neputincioşi. Singurul lucru pe care-l puteau face era să intre imediat în formaţia aceea de doisprezece. Făcură loc celor doisprezece ostaşi care purtau crucea pe care erau înscrise numele lui Gligor Vaier, Petre Constantin şi Negulescu Constantin, apoi Părintelui Profesor Gheorghe Calciu, care inspira o dârzenie în duh care-i făcu pe elevii seminarişti să simtă că-l pot urma până la marginea pământului. Odăjdiile îi dădeau o ţinută îngerească, aşa ca a stareţilor din vechime. Deşi tineri şi lipsiţi de experienţă duhovnicească, elevii recunoscură pe dată păstorul cel bun. Din evlavie, credincioşii prezenţi sărutară veşmintele preotului. Când Părintele Calciu ajunse la ieşire, N. avea o figură pe care parcă atunci cineva aruncase vitriol.

ai să plăteşti scump toate astea, Calciule! Faci din copiii ăştia tot ce ai învăţat tu cu bandiţii de legionari. Dar va veni curând şi ceasul tău, mama ta de legionar!

Preotul nu-l luă în seamă, fiind pătruns de momentul acela special de slujire. Era cel mai impresionant cortegiu care avusese loc în treizeci de ani de comunism. Nimeni nu mai îndrăznise aşa ceva în condiţiile în care toate procesiunile fuseseră tăiate de pe ordinea de zi ca fiind primejdioase pentru „siguranţa statului". Fuseseră date dispoziţii în acest sens să se evite
141
adunările mari de oameni de Bobotează şi în alte zile de sărbătoare creştină, iar slujitorii Bisericii se supuseseră în regim de urgenţă, „se cuminţiseră". Educaţia se făcea dacă nu de bunăvoie, atunci cu ciomagul pedagogic. Comunismul însemna o eră a unei noi pedagogii. Părintele Calciu oftă adânc, aducându-şi aminte de bâta care reprezenta „ştiinţa lumii" în lagărul comunist sub atâţia maromeţi, „argumentul ştiinţifico pe care-l cunoscuse şi colegul său N. în închisorile de la Timişoara, Jilava, Oradea sau Aiud, unde fusese închis timp de 9 ani. Ce lucrare a lui Dumnezeu! îşi amintea clar momentul arestării sale: 21 mai 1948. în mai fuseseră arestaţi poate câteva zeci de mii de studenţi. El, studentul medicinist Calciu, găzduise în cămin pe un fost coleg de liceu, Iorgulescu, care era şeful Frăţiei de Cruce de la Tulcea, iar acela la anchetă spusese că dormise la Calciu. Aşa că, în decurs de o săptămână, l-au arestat şi pe el pentru activitate împotriva siguranţei statului. Cu N. se întâmplase altfel. El era dintr-o familie de bihoreni cu bunic preot şi învăţător şi cu tată preot care, iubitor de ţară şi de poporul român, militase pentru Unire pe Câmpia de la Alba Iulia. După anii de Facultate în care asistase la cursurile unor profesori renumiţi de la Teologie ca Gala Galaction, Ioan Gh. Coman sau Ioan Gh. Savin, au sosit anii de restrişte cu condamnarea în lipsă la 20 de ani de

închisoare, cu perioada destul de lungă (1948-1955) când a stat ascuns prin satele din Bihor, apoi arestarea, cu bătăi crunte, frig, foame şi umilinţe nenumărate. Amândoi se eliberaseră cam în acelaşi timp, odată cu amnistia generală din 64. Atunci de ce? De ce? Cum de nu înţelegea lupta împotriva stăpânitorului acestei lumi? Cum de nu se înscria în războiul acesta al duhului,

ci alesese să stea cuminte în banca sa, ba chiar şi să devină o slugă a sistemului? Nu înţelege oare că Partidul, prin ameninţări de tot soiul, îi cheamă pe toţi la o cârdăşie tacită? Ce-l determina să fie atât de intransigent, atât de pornit împotriva unui parastas, de parcă s-ar fi făcut o crimă?

Se opri o clipă şi odată cu el se opri întregul cortegiu. Simţea că avea nevoie să respire şi trase adânc în piept aerul acela răcoros al nopţii. Mai trase o dată. Şi încă o dată. Nu se mai sătura. Era un aer al libertăţii. Acest aer, puţini ştiu, te însoţeşte pretutindeni. Poţi trăi oriunde, dar dacă nu ai acest aer să respiri, mori asfixiat şi ceea ce rămâne în urma ta este doar consecinţa lipsei de libertate. Această fantoşă acţionează în numele tău, se prevalează de identitatea ta, joacă ţonţoroiul pe cadavrul tău. Omul are nevoie de idealuri, iar un ideal presupune libertate. Nu poţi visa la nimic cu cătuşele puse, dar vei fi liber dacă nu vei îngădui să ţi se pună cătuşe decât la mâini sau la picioare. Vei avea sufletul liber şi nimeni nu-l va putea aresta. Această libertate interioară este darul cel mai de preţ cu care fiinţa omenească a fost dăruită. Pentru că tu eşti liber, deşi lanţurile rod din oasele tale, tu eşti liber, cu toate că eşti scuipat, înjurat, vânat zi de zi, alungat dintr-un cotlon în altul, mişcându-te prin labirintul imaginat de ei ca într-o cursă. Libertatea este un ritm natural al vieţii, iar renunţând la ea, omul se usucă ireversibil.

Dumnezeu făcuse o mare minune cu el, ridicându-l din iadul cel mai de jos, din umbra morţii, din tenebrele acelea interioare la care îl condamnase iureşul acela satanic din blestemata închisoare de la Piteşti, unde Ţurcanu, sprijinit de Nicolski, făcuse din ei neoameni,

fiare, bestii. Dezmembraţi şi la propriu şi la figurat, au fost risipiţi prin alte închisori, unde le era efectiv ruşine să povestească calvarul greu de imaginat chiar şi de către oameni cu ani grei de temniţă. Reeducarea de la Piteşti întrecea orice măsură a închipuirii omeneşti. De aceea se trezea din somn ţipând, răcnind, speriind pe toţi din celulă. Câteodată i se mai întâmpla să strige prin somn şi acum în toiul nopţii, iar Andrei începea să plângă în pătuţul lui, în timp ce soţia sa, Adriana, se trezea speriată. însă, cu toate astea, rănile sufleteşti începuseră să i se vindece din 56, când comuniştii înscenaseră procesul reeducării. Nu s-a întâmplat totul dintr-o dată. Sufletul omului nu este un utilaj pe care-l poţi manevra cu manete şi butoane. Apoi vindecarea sa a durat mai mult decât a altora, fiindcă ruptura fusese mai mare. „îngerul căzut cu ochi albaştrio, aşa era numit. De aceea a fost atât de greu, pentru că şi căderea a fost totală. Momentul de revenire a venit atunci când l-au forţat să spună că acţiunea de reeducare a fost opera legionarilor, iar el a spus: „NU!”. Această poziţie şi-a păstrat-o tot timpul, ca pe o mână întinsă de Dumnezeu, fără să se sperie de ameninţări. Ştia că o cât de măruntă concesie l-ar fi făcut să piardă această hotărâre şi atunci ar fi picat în străfunduri, pentru că era deja slăbit. Nu-ţi mai poţi permite atitudini de îndoială în stare de convalescenţă sufletească fiind. Te pierzi, intri în contradicţie cu tine însuţi.

„Asta e!”, gândi el, revenind la tensiunile clipei prezente. încercase să-şi explice poziţia lui N. şi acum parcă se luminase deodată şi înţelegea. Omul devenise vulnerabil. Suferise şi el enorm, dar ieşise de acolo cu această zonă afectată, nevindecată a cugetului. Dacă el, Calciu,

închisese toate porţile, lipise toate fisurile ca să refacă zidul şi Dumnezeu îl ţinuse cu harul său, N. ieşise din închisoare vulnerabil. Ce este vulnerabilitatea? Starea de nevindecare. Crăpături adânci în propria umanitate.

De la uşa bisericii şi până la locul unde trebuia pusă crucea cu numele celor trei erau aproximativ patruzeci de metri. Ea trebuia amplasată cam în dreptul altarului unde era locul morţii. Drumul procesiunii era, deci, destul de scurt. Cu toate acestea, parcurs cu toată liniştea, încet, de soborul acesta dispus pe douăsprezece rânduri: militarii cu crucea, părintele slujitor, elevii şi credincioşii, toţi cântând „Sfinte Dumnezeuleo în timp ce ţineau în mâini făclii aprinse, drumul a căpătat un sens transfigurativ. Bocetul, cântecul de jale nu sunt motive etnologice întâmplătoare printre obiceiurile acestui popor român. Plângându-ţi fratele, Dumnezeu trimite în schimbul dragostei tale mângâierea inimii îndurerate şi pacea. Nu plângem din slăbiciune, din lipsă de

vârtute, ci din cauză că, cercetându-ne pe noi înşine, nu mai găsim în lume icoana fratelui nostru şi atunci o păstrăm în inimă şi o limpezim tot timpul cu lacrimi. De aceea plângem, pentru ca pe icoana aceea să nu se aştearnă fir de praf din pulberea uitării şi a nepăsării.

Atmosfera vibra şi noaptea rece purta în vălurile ei până departe, în oraş, ecoul cântării de prohodire. Nu erau singuri, nu era un grup izolat, o insulă în derivă, ci, aşa cum simţea Părintele, o unitate mai puternică decât moartea, fiindcă ceea ce trăiau ei trăia întreg cartierul printr-o legătură tainică, nedefinită, nevăzută şi vie ca Hristos Cel nevăzut şi viu Care întinde braţele între oameni şi-i uneşte în acelaşi chip în care toate se cuprind

deplin. Asta voise şi el, să-i facă să simtă că există libertate, că merită să trăieşti atunci când ai curaj, nu când eşti laş, iar procesiunea era, în acest sens, o dovadă a credinţei lor împotriva tuturor interdicţiilor, un model existenţial, o matrice care ar fi putut rodi în inima fiecăruia dorul de libertate în Hristos. Sentimentul biruinţei îl copleşise. Deşi pândeau acele ameninţări din partea autorităţilor de stat şi nu mai puţine din partea celor bisericeşti, care din servilism instauraseră o cenzură mai aprigă, făcând mai mult decât li se cerea pentru că nu mai acţiona propriu-zis Securitatea, ci imaginea ei terifiantă: arestul, bătaia, pierderea funcţiei, confiscarea bunurilor, seria nesfârşită de umilinţe fizice şi morale, totuşi erau împreună aici, pe drumul cel bun. în faţa acestei ipostaze a terorii, în mod obişnuit psihicul ceda. Apăreau avioanele care făceau un zgomot teribil în cap. „Ce-o să se întâmple dacă...?”, „Ce va fi cu mine, cu familia mea?”, „Unde mă vor duce?”, „Cât mă vor ţine?”, „Poate chiar să mă omoare...” şi, aşa, tot felul de morţi închipuite veneau în mintea celui care era pus în faţa unei decizii. Curajul însemna suferinţă, jertfă, renunţare la sine pentru Hristos. Dar Hristos nu era apărat! Hristos era abandonat când din mârâitul securiştilor sau al consilierilor sau al celor de la Departamentul Cultelor zornăia metalul ruginit al închipuitelor cătuşe.

îşi dăduse seama de asta şi mai bine atunci când, cu vreo două săptămâni în urmă, participase la o adunare eparhială şi un redactor şef de la o revistă bisericească din Bucureşti se tot îmburica şi o făcea pe grozavul că, de când este el în această funcţie (era de ani buni!), Departamentul Cultelor niciodată nu i-a respins vreun articol. Asta însemna că cenzura oficială se făcuse

pe deplin înţeleasă educând astfel de elemente care se autocenzurau şi produceau o cenzură feroce. Tipul ăsta de anticipare a direcţiei sugerate de Departamentul Cultelor dădea fiori prin vrednicia cu care era slujit Partidul. Erai cu Domnul şi în acelaşi timp cu Partidul. Trebuia să fii isteţ ca să faci asta, iar isteţimea ţi-o dovedeai prin ochiul ager care detectează orice cuvânt neaşezat cum trebuie, prin adulmecare, prin intuiţia care-ţi spune întotdeauna ce să dai tiparului şi ce nu. „Deci se poate!”. Era o anomalie a spiritului care orbise şi era dus de mână, purtat de himera ideologică a colaborărilor, a bunei înţelegeri, a pacturilor şi a cârdăşiei verbale, scrise sau tacite. Nu puteai să laşi totul, realizările societăţii, visurile tale, familia, sentimentele cele mai delicate şi să te agăţi de Hristos cel prigonit, fiindcă asta ar fi însemnat Koneţ film. Şi care om îşi doreşte sfârşitul? Doar cel nebun. în om există instinctul de conservare (aşa spun cărţile, aşa spune ştiinţa care vorbeşte despre cum s-au conservat speciile) şi acesta îţi dictează cât anume ai voie să te expui. Nu poţi să te arunci înaintea trenului pentru că dacă te salvezi pe tine însuţi mai poţi păstra ideea de Hristos, dar murind, nu ai cum. Iar societatea comunistă era în plin avânt, cine citea Scânteia ştia bine acest lucru, asemenea unui tren care accelerează tot timpul spre noi etape ale progresului. Hristos şi progresul socialist. învins şi învingător. Trenul trecea şi Hristos era răstignit pe şinele de cale ferată construite cu râvnă socialistă. Doar nu la aşa ceva ne cheamă Hristos! Ar fi curată sinucidere să te împotriveşti autorităţilor de stat în condiţiile în care nu ai nicio şansă. Sau cumva consideri că dacă spui tu în Biserica Radu Vodă în faţa elevilor că Statul este responsabil de actul barbar al

dărâmării Bisericii Enei vei muta ca pe o pietricică acest munte? Potoleşte-te mai bine, vezi-ţi de treaba ta, protestul tău e zadarnic, muţi doar o pietricică. Istoria este un lucru tare complicat şi sunt situaţii în care te uiţi, vezi şi nu spui nimic ca atunci când nici nu s-ar fi întâmplat ceva. E cea mai bună metodă de supravieţuire. Vrei s-o faci pe eroul? Atunci spune „NU!” şi vei vedea că acest cuvânt, această atitudine costă scump. Te vei căi, dar nu mai există cale de întoarcere! Ce alegi?

El ştia ce să aleagă. Lămurirea lăuntrică se făcuse la vreme. De la început urmase un drum al suferinţelor ca cel pe care se aflau ei toţi acum la procesiune, dar mai dureros încă, cu mult sânge

vărsat. Nu voise el să fie tămăduitor? Iată că Dumnezeu îi arătase calea cea adevărată pe care, rupând din el bucăţica, se plinea cu Duh. Sfâşiind haina cea veche şi îmbrăcând veşmânt luminos. Alesese să-şi descopere pieptul loviturilor care trebuiau să vină. Doar viaţa în Hristos nu e ceva confortabil, un apartament bine aranjat, televizor, autoturism, plecări în concediu, vizite peste hotare. Deloc. Hristos plânge şi tu, robul Său, să petreci într-un alt mod decât Stăpânul? Nu e oare nepotrivit? Hristos e lovit tot timpul şi trebuie să te pregăteşti pentru că chipul Său din inima ta va fi în curând scuipat, bătut, zgâriat.

Loviturile veniseră. Nu aşteptase prea mult şi deja i s-a atras atenţia să se potolească. Apoi s-au înmulţit telefoanele de ameninţare pe care le primea şi înainte în mod neregulat. Vocile profetizau un viitor sumbru în cazul în care se încăpăţâna să mai aducă în discuţie problema Bisericii Enei. însă îşi amintea că nu l-au speriat toate astea, ba mai mult, pe 30 ianuarie, în urmă cu o lună şi ceva, de ziua Sfinţilor Trei Ierarhi, ţinuse o

predică la Catedrala Patriarhală în care vorbise destul de clar despre ateismul şi materialismul care sufocă viaţa duhovnicească şi Adevărul dumnezeiesc, sugerând că e nevoie de o luptă pe viaţă şi pe moarte cu lumea care dezvoltă tot timpul argumente împotriva Absolutului Care e Hristos. Simţise că efectul predicii îi întrecuse aşteptările. „Domnul!”. Din acel moment i-a fost interzis să mai predice în Catedrală şi a crescut considerabil teroarea pe care Securitatea o exercita asupra sa. în Seminar era evitat de colegii profesori, de director. Devenise marginalizatul, capra râioasă, smintitul care crede că poate răsturna ordinea lumii prin cuvinte şi gesturi nesăbuite. Era urmărit atent, monitorizat, supravegheat sistematic ca, la primul semn al bolii severe pe care fără îndoială o avea, să fie azvârlit din cetate.

Iar acum venea parastasul acesta şi procesiunea, motive suficiente pentru ca aceşti funcţionari servili să-şi arate colţii şi să muşte din cel care atenta la liniştea lor, la dulceaţa căminului lor, la planurile de viitor, la binemeritata recunoaştere profesională. Dar chiar nu mai conta. Nici pentru el şi nici pentru elevii şi credincioşii care se adunaseră aici şi cântau, dând dovadă de un curaj ieşit din comun. Uitaseră de tot ce-i teroriza, de toată spaima aceea care le venea nu de la un duşman din afară, ci din interior, abandonând cu totul instinctul de conservare şi cântând „Sfinte Dumnezeuleo cu elanul unui imn al gloriei. De fapt, sărbătoreau înnoirea propriei lor făpturi prin curajul de a-L vesti pe Hristos în plină realitate ateistă, în ciuda tuturor ameninţărilor, stropşirilor şi vituperărilor care duceau la creionarea cu linii îngroşate a unui profil cunoscut: profilul omului cuminte, cuminţit, în curs de cuminţire.

Părintele făcu un semn militarilor şi crucea fu plantată în acel loc. Se făcu o slujbă de prohodire şi apoi ţinu o scurtă predică funebră care debută direct.

dacă n-ar fi fost biruinţă asupra morţii, moartea ar fi marcat o tragedie de proporţii cosmice. Dar există un Biruitor al iadului şi al morţii şi biruinţa Sa ne-a dat-o şi nouă. Şi o puteţi simţi în dragostea aceasta a noastră pentru cei care s-au dus la Domnul, robii Săi: Vaier, Constantin şi Constantin. Am parcurs un drum al biruinţei pentru că nu poţi birui de unul singur, ci prin iubirea unora faţă de alţii în Hristos. Există această legătură puternică între noi, cei rămaşi aici, şi cei adormiţi şi o trăim acum, iar când va hotărî Bunul Dumnezeu ne vom duce acolo unde ne vom întâlni cu ei, în Biserica cerească. Mi-am amintit de înviere şi vreau ca învierea să nu mai iasă din inimile voastre, fiindcă atât timp cât aveţi înviere nu puteţi muri, oricât de concretă şi de palpabilă vi se va arăta moartea într-o anume clipă a existenţei voastre. Fiţi vii! Fiţi jertfelnici! Nimic nu se dobândeşte pe degeaba, cu atât mai puţin învierea. întru această înviere aş vrea să hotărâm acum că în fiecare an, la aceeaşi oră, vom face slujba parastasului şi oricâte generaţii s-ar succeda, să ne unim inimile în iubirea cea adevărată, păstrând acest moment ca o tradiţie a inimilor vii din acest Seminar.

Toţi au fost de acord. Apoi Părintele a plecat spre Ghirlandei, unde locuia, însoţit de Paul Grecu, Ştefan Muşat, Filip Nicolescu, Dumitru Păun, Gheorghe Cuza şi de Gigi Stanciu. în noaptea aceea s-a vorbit foarte puţin în dormitoare.

Capitolul 8

Oglinzile înşelătoare ale literaturii în care fiecare (şi directorul M., şi pedagogul) îşi admiră

propriul personaj. Cum se păşeşte în viaţa duhovnicească şi care sunt posibilităţile de a nu lăsa decât urme pe care să le ştie doar Dumnezeu

A crede că poţi lua o carte de la biblioteca Seminarului fără ca bibliotecara M.E. să observe este o crasă naivitate. Un adevărat bibliotecar ştie orice scârţâit de poliţă, cunoaşte detalii pe care un vizitator nici măcar nu le poate sesiza, are colecţia sa de fotografii, unghiuri, poziţii, aşezări, combinaţii de cotoare, culori, hârtie, titluri, autori, litere etc. Bibliotecara M.E. observase lipsa unui volum de Anatole France şi ştia cine venise în ziua aceea, cine împrumutase, cine trecuse prin faţa acelui raft. Ştia tot. Drept urmare, se duse să-i raporteze evenimentul părintelui director. Părintele director M. n-a rămas nepăsător faţă de o asemenea veste, ci a luat măsuri. în primul rând a întrebat-o pe tovarăşa bibliotecară dacă mai sunt exemplare cu acelaşi titlu de acelaşi autor şi, aflând că da, a insistat să împrumute unul, dar nu pe fişă, ci doar aşa, pentru a supraveghea îndeaproape starea de spirit a cititorului Rădună. Un om poate fi cunoscut din lecturile sale, asta e lesne de priceput, aşa că părintele director M. (care se considera un fin psiholog) a luat hotărârea de a citi în timp util romanul lui Anatole France, ca să pătrundă în universul tainic al gândurilor pedagogului. Şi-aşa n-avea ce face în noaptea aceea nenorocită, când Calciu îşi făcea de

cap cu elevii la procesiune, trecând peste interdicţii şi ameninţări cu atâta nonşalanţă, aşa că se puse să citească cu frenezia celui care fusese frustrat toată viaţa de o astfel de lectură. Să ne înţelegem, părintele director citea pedagogic şi cu un scop care îl deroga de orice vină a pierderii timpului cu romanţuri şi poveşti despre curtezane salvate de călugări cu viaţă pustnicească din cale-afară de aspră. El însuşi se declara a fi împotriva nevoinţelor exagerate. Când auzea de Sfântul Ioan Botezătorul cu haina din piele de capră care-i producea răni, clătina din cap. Nu mai era vremea de aşa ceva. Cei care susţineau asemenea grele pătimiri ale trupului erau fie habotnici, fie masochişti. El, directorul M., alegea calea de mijloc. Când era post ţinea post, dar se întâmpla să mai fie şi de dulce la masă, asta nu însemna că gata, nu mai suntem creştini. Nicidecum. Fiecare la măsura sa duhovnicească.

Totuşi, Pafnutie îl încântase de la prima apariţie în roman. Nu ajunsese prea departe, ci acolo unde preacuviosul Palemon, bătrânul plin de har, îl sfătuieşte să nu plece la Alexandria să o salveze pe curtezană, zicându-i că schimnicul care iese din chilie şi se amestecă printre oamenii veacului se depărtează de cele bune. Atât de tare îl prinsese în mrejele sale romanul, că părintele director M. se umpluse de indignare atunci când văzu că lui Pafnutie i se pun piedici să plece. Ce trebuia să asculte de sfatul acelui Palemon? Nu avea destul har ca să umble nevătămat în mijlocul atâtor curse? Ba da. I se păru că şi el seamănă un pic cu Pafnutie, că are aura lui de conducător, că poate lua decizii în ciuda sfaturilor „înţelepteo, că o poate salva chiar pe Thais, frumoasa curtezană...

Dacă era să interpreteze metaforic textul, oare cine era această Thais? Nu cumva era chiar Seminarul lui, care păcătuise în chip abominabil urmându-l pe Calciu la parastas şi la procesiune? Acestea erau fapte de desfrânare în care fusese târât Seminarul, iar el, asemenea lui Pafnutie, trebuia să-şi lase pustia şi liniştea ca să vină în Alexandria, adică în situaţii primejdioase care-l pot costa şi funcţia şi viaţa. însă harul îl însoţea. Nu era oricine. Era director.

Deocamdată era de ajuns. A doua zi avea să vadă ce aplicaţii poate avea romanul la viaţa cotidiană. însă avea presentimentul că nu întâmplător intervenise cartea asta în viaţa lui. Romanul îl inspira cu adevărat.

în acest timp, Rădună înaintase în lectura romanului. Intrase deja în Alexandria (o, cât aşteptase să intre!) şi acum se ducea la Nicias, un vechi coleg de şcoală, om foarte bogat şi foarte rafinat. Acela nu credea în nimic, dar Thais îl inspirase în dese rânduri, lucru care provocase mânia legitimă a lui Pafnutie. Pentru un asemenea păcat trebuia să se deschidă pământul şi să-l înghită de viu pe Nicias! Rădună era în asentimentul lui Pafnutie. Adică să vii pentru o cauză sfântă în Alexandria şi unul ca Nicias să te întâmpine cu scârboşenii? Se gândi o clipă că dacă Nicias ar fi fost un elev seminarist, l-ar fi exmatriculat din Seminar. Dar oare... Ştefan M. şi Gheorghe C., care au sărit pe fereastră şi au dat telefon lui Calciu, nu sunt oare nişte trădători asemenea lui Nicias? Pe ei nu merita să-i înghită pământul, să plângă, să geamă, să scrâşnească din dinţi (p. 62)? O, ba da! Ei au păcătuit şi trebuie să plătească. Dar dacă ei sunt Nicias, Thais cine este? Doar n-o fi Calciu! Nu. Thais este ascultarea de pedagog. Ea trebuia răscumpărată

153
şi purificată neapărat. Mai mult decât atât, trebuia să devină o sfântă. Sfânta ascultare de pedagog!

I se păru de bun augur această hermeneutică a textului. Ce înseamnă să citeşti, iată, o carte profană care aparent nu anunţă nimic, dar care îţi poate da sens căutărilor vieţii într-un moment de clătinare. Pentru Rădună un astfel de roman era un ghid. Citeşti şi ştii ce vei face mai departe. „Când inspiraţia ţi-e în cumpănă, mai citeşte o pagină, Rădună...”. Şi Rădună aţipi cu cartea deschisă la pagina 62.

Coincidenţă sau nu (vom vedea la timpul potrivit!), elevul Păun D. împrumutase de la biblioteca Seminarului Proloagele pe luna octombrie. Părintele său duhovnic îi atrăsese atenţia asupra unui fapt care pentru mulţi poate părea banal: este o datorie şi un semn de evlavie să citeşti dacă nu în fiecare zi, măcar o dată pe săptămână viaţa sfântului ocrotitor, a sfântului căruia îi porţi numele. Avusese o discuţie prelungită la scaunul de spovedanie şi se lămurise pe deplin că trebuie să intre într-un ritm duhovnicesc care să-l ferească de risipirile în care te aruncă timpul zilei.

nu întâmplător ai primit numele acesta, copile! îi zise pe un ton părintesc. Trebuie să nu fii nepăsător faţă de un asemenea har care-ţi vine de la Sfântul Dimitrie.

dar să ştiţi că am mai citit viaţa sfântului! se scuză tânărul.

e nevoie de mai mult! Chiar dacă ai citit-o, o vei citi din nou. Rugăciunea domnească, dacă ai spus-o o dată, oare nu o vei mai spune?

aveţi dreptate, Părinte, însă uneori am senzaţia că viaţa sfântului nu-mi aduce ceva în plus. Mai degrabă
154
în minus. Mi se pare că pierd timpul citind, pentru că eu ştiu firul ei.

vezi tu, asta ţi se întâmplă din cauza scăderii evlaviei faţă de sfânt. E primejdios, Dumitre. Vreau să înţelegi lucrul ăsta. Diavolul este un neostenit lucrător. Sincopele sunt ale lui. Dumnezeu e comuniune, diavolul vrea să întrerupă legăturile duhovniceşti. între tine şi sfânt se aşază o cărămidă. E simplu: păşeşti peste ea. Apoi mai vine una şi încă una. Trebuie făcut un oarecare efort. Apoi vin altele care se aşează şi tu începi să te gândeşti dacă mai poţi trece în partea cealaltă, dacă nu cumva e mai bine să priveşti la chipul Său. Apoi chipul dispare şi se întunecă în tine totul. Nu mai înţelegi comuniunea cu sfântul pentru că nu o vezi în tine, nu o ai.

mi-aduc aminte la o anumită perioadă de Sfântul Mare Mucenic. Nu chiar în fiecare zi.

da. însă măsura adevărată a comuniunii e ca prezenţa sfântului să fie constantă în inima ta, să nu se bruieze. Ai mai multe posibilităţi. Una e să citeşti viaţa sfântului şi de aici îţi va veni bucurie duhovnicească. Alta e să-ţi aminteşti cu un anumit ritm de chinurile sale muceniceşti. De pildă, eşti în pauză. Gândeşte-te la bărbăţia lui duhovnicească preţ de o clipă, două şi asta te va aduna în tine însuţi, te va uni cu sfântul. Punctează ziua întreagă cu feluri de amintire a sfântului şi ziua va deveni o minune. Sfântul nu rămâne niciodată dator. îţi va dărui îndoit, întreit, înzecit. Ai văzut cum se zice la sport, să rupi ritmul. Asta să faci şi tu. Psalmodiază încetişor, din vârful buzelor troparul sau condacul Sfântului, un fragment oarecare din slujba Sfântului.
155

mă uimiţi, Părinte.

de ce zici aşa?

mi se pare uluitor. O altă viaţă. E ca şi cum aş absenta nemotivat din cursul ireversibil al zilei. Mă sustrag.

cam aşa e. Dar trebuie făcut în aşa fel încât să nu te observe ceilalţi. Trăirea ta va fi cu atât mai intensă cu cât nu te vei afişa. Te muţi din lumesc în duhovnicesc.

dintr-o lume în alta.

există o singură lume şi o singură realitate.

cea în Hristos!

ceea ce numesc realitate cei fără Hristos este o convenţie. Dacă intri în ritmul acesta duhovnicesc, vei trăi cu adevărat. Mi-e teamă să vorbim mai mult. Lucrul de căpătâi este ieşirea din cetate. Rupe ritmul! Ia timpul şi prinde în mantia lui chipul sfântului. Ceea ce vei dobândi va fi un timp netimp. Dar vom vedea!

am un entuziasm teribil, Părinte. De-abia aştept să-mi fac temele!

vezi că râvna scade. Fă-ţi programul aşa cum crezi de cuviinţă pe toată ziua şi ţine-te de el. Nu o

zi da, una nu, o zi da, două nu. Continuitatea e foarte importantă.

ştiţi că vă iubesc?

ştiu, Dumitre. Un fiu trebuie să-şi iubească părintele duhovnicesc, iar părintele devine prin iubirea faţă de fiul său duhovnicesc punte spre cer. Nu-mi imaginez mântuirea de unul singur, pentru că aşa ceva nu există.

de multe ori, mi-a venit mie aşa în cap, mă rog ca pentru rugăciunile părintelui meu duhovnic Gheorghe

să-mi dea Dumnezeu spor la învăţătură sau alte daruri. O fac pentru că aşa am simţit.

nu e un lucru rău. Se defineşte relaţia duhovnicească dintre noi altfel.

părinte, aş vrea să mă spovedesc săptămânal. E ca un fel de verificare. Dacă verificarea se face la un termen mai lung e mai greu.

aşa e. Domnul să te binecuvânteze, fiule! Te aştept!

Elevul Păun D. se născuse într-o comună din judeţul Ilfov şi i se părea sufocant să trăiască la oraş. Bucureştiul era uimitor pentru orice fiu de ţăran cum era el şi dădea impresia de imensitate, de necuprins, dar şi de irespirabil. El iubea liniştea, iubea natura şi chiar se gândea că i-ar plăcea să aibă o parohie într-un loc ferit de zgomot, poate chiar în apropierea unui râu. Era atras de flori, de ciripitul păsărelelor, de cerul nesfârşit şi albastru al verilor de la ţară. Poate chiar avea să-şi facă nişte lăzi de stupi şi să crească albine. îi plăcea nespus ideea asta. Dar toate acestea sunt frumoase pentru că prin ele îl vedea mai bine pe Dumnezeu. Ce ar fi fost aceste bucurii dacă L-ar fi desprins pe Dumnezeu din el? Materie moartă. însă sensul harului divin se aude clipocind prin ele şi te înfioară. Trăieşti minunea descoperirii tale, fiindcă admiri literele lui Dumnezeu, Cel ce a scris în lucruri bucuria ta.

Luni avea să se întâlnească cu părintele său duhovnic. Trecuse aproape o săptămână. Era duminică. „Sfinte Mare Mucenice Dimitrie, îţi mulţumesc că exist!”. Exact aşa se trezise. Toată săptămâna lucrase exerciţiul acesta. îşi impusese ca, în fiecare zi, primul

gând pe care-l va avea atunci când se va trezi să fie închinat ocrotitorului său, Mucenicului Dimitrie. De fiecare dată ratase. Marţi se trezise gândind că are de învăţat la Tipic („Tipic, tipic şi la inimă nimic!”, cum zicea părintele profesor Damian Ionescu), miercuri primul gând venit fusese de dor de acasă (îl mai apuca din când în când şi-i dădea o stare visătoare), joi se gândise la mâncarea de la cantină („Bună mâncare!”). Vineri se gândise, ce ciudat!, la faptul că erau şaptezeci şi ceva în an. De ce erau aşa? Doar la început fuseseră şi ei şaizeci ca în ceilalţi ani. Apoi mai veniseră vreo 12-13. Mai târziu auzise, în Seminar zvonurile se răspândesc cu viteze uluitoare, că de fapt trebuia să intre „unulo şi pentru ca să intre ăsta „cu dedicaţieo i-au adus şi pe ceilalţi. Ca să nu se observe! Uite-aşa s-au înlănţuit gândurile lui vineri dimineaţa şi abia apoi a venit rugăciunea la Sfântul Dimitrie. Sâmbătă avea să aibă cel puţin scuza că se gândea intens la anul care se împlinea de la cutremur şi la parastas. însă duminică a reuşit, chiar dacă era puţin cam obosit. Se culcase destul de târziu, deşi n-au stat la taclale ca altădată. A meditat la momentul acela care alinase în el suferinţa, groaza, zgomotul puternic al memoriei acelui eveniment plin de moarte.

Sfântul Dimitrie adusese în viaţa lui ceva nou. Pe el însuşi. El nu fusese prezent în viaţa lui, aşa cum nu sunt mulţi, şi nu a înţeles până acum, iată, când lucrurile s-au limpezit printr-un program de întâlniri dese şi regulate cu sfântul. Sfântul e ceva viu şi viu e sufletul omului din noi când nu uităm că viaţa-i dobândire de sinele cel adevărat, cel care nu sălăşluieşte în voia pătimaşă, ci în voia pătimitoare pentru dragostea lui Hristos.

I se păruse simplu la scaunul de spovedanie, însă nu era deloc aşa. Trebuia să muncească mult cu atenţia sa lenevoasă, cu obişnuinţa sa comodă, cu neputinţele, cu păcatele care se aşezau cărămidă lângă cărămidă şi înălţau acel zid despărţitor. Icoana sfântului la pat, icoana sfântului în buzunarul interior la piept, icoana sfântului în minte, icoana sfântului trebuia să se plămădească vie în inima sa. „Sfinte Dimitrie, icoană să-ţi fie inima mea!” Mergând cu colegii, vorbind cu ei.

de ce nu răspunzi, mă? La ce te gândeşti?

mă gândeam la...

la ce?

la cât de mândru e Păunul! Tu crezi că degeaba îmi spune mie Păun? Sunt mândru şi nu cred că o să scap vreodată de mândrie. Rugaţi-vă pentru mine!

de-aia taci tu aşa deodată?

da, Vasile. îmi vine din senin în cap gândul ăsta şi mă blochez.

roagă-te şi tu la Sfântul Dimitrie izvorâtorul de mir, să te izbăvească!

aşa voi face!

Tocmai la sfântul se ruga mai înainte ca Vasile să-ntrebe, dar Vasile n-avea cum să ştie şi nici nu trebuia să ştie. Rugăciunea se face cu paşi mărunţi. Paşii lasă urme. Păun se ruga şi acoperea cum putea urmele ostenelii sale. Era minunat! Trăiai cu totul altceva. Erai cu toţi şi totuşi lipseai de lângă ei, fugeai în braţele sfântului. Ei se uitau la tine, tu la ei, dar ei dispăreau şi apărea icoana vie care se ţesea cu fir de mare preţ. N-ar fi crezut să existe aşa ceva în sine. „Sfinte Dimitrie, înţelepţeşte-mă, că nu mă încred în puterea mea!” Apoi revenea.

159

Păune, ţi-ai învăţat lecţia pentru azi?

da, preacucernice.

şi de ce răspunzi aşa greu, mă copile?

mă gândeam la...

la ce te gândeai?

la numele comunei mele.

care-i numele comunei?

turbaţi, preacucernice.

de unde ştii tu că turbez, mă, puşlama? Ia zi numele comunei, să vezi că nu turbez. Aşa mă ştii tu pe mine?

Clasa se prăpădise de râs atunci. Păun acoperea urmele, dar iată ce ieşea. Apăreau calambururi. Singurii care nu râdeau erau Păun şi preacucernicul părinte N., care încă mai aştepta numele comunei. A fost lămurit că într-adevăr numele comunei în care se născuse Păun era Turbaţi.

Iar sfântul lucra alături de el. Minunate sunt roadele împreună-lucrării oamenilor cu sfinţii! Ştia prea bine Părintele duhovnic ce spunea! Cu siguranţă şi el era plin de rugăciunea către Sfântul Gheorghe. Păun simţea o pace rară. Mai mult decât şi-a închipuit el vreodată. De-abia aştepta să-i vorbească luni!

Era duminică după-amiaza şi Păun nu s-a mai dus în oraş. Era învoire de la două la cinci. A rămas în dormitor şi a citit Acatistul Sfântului Dimitrie, a cântat troparul Mare apărător te-a aflat întru primejdii lumea pe glasul 3, apoi a citit viaţa sfântului, oprindu-se la anumite pasaje care-i stârneau întrebări. încheie lectura şi, meditativ, vântură foile cărţii cu vieţi de sfinţi. O vântură o dată. Privea pe geam. „Oare o veni primăvara?”. O vântură a doua oară. Ridică din umeri şi se

160

uită unde s-a oprit acea răsfoire visătoare de carte. Pe 8 octombrie. întru această zi, Sfânta Taisia (t 340). Citi câteva rânduri, apoi închise cartea. O femeie desfrânată avea o fiică pe care a învăţat-o aceleaşi lucruri. „Hm! Sfinte Dimitrie, iartă-mă te rog pentru toate clipele pe care le-am pierdut fără să te am icoană-n inima mea! Asemenea fiicei desfrânate sunt şi eu care uit de tine şi-mi alipesc inima de lucruri atât de nestatornice şi nefolositoare. Dragostea pe care mi-ai arătat-o m-a făcut să plâng. Te-am cunoscut eu, cel ce credeam că te cunosc, dar nu te cunoşteam. Ai venit în întâmpinarea mea într-un fel neaşteptat, căci tu ai pus în gura duhovnicului meu îndemnul de a te căuta pe tine, cel ce mă aflaseşi. Intrând în inima mea, ai văzut ce pustietate e în ea. Poate va fi rod bun şi în ea, sfinte. Eu aş vrea să fie. Plâng şi mă rog să fie. Tu ajută-mi! Umple-mă de bucuria lui Hristos, Cel ce dă Viaţă!”.

161

Capitolul 9

Se anunţă judecarea din ordin arhieresc. O discuţie ce pare a fi mai întâi serioasă, apoi jovială şi plină de umor, iar la urmă de tot iarăşi serioasă, fără a-şi fi pierdut fineţea ironiei şi a umorului

Ne oprim puţin aici să clarificăm câteva aspecte. Ce face, de pildă, beţivul Stelu în acest moment? Nu e greu de ghicit: doarme pe calul său, care merge abia târându-şi copitele printr-un Bucureşti adormit. Calul întotdeauna îşi duce stăpânul acasă în siguranţă, chiar când acesta îşi pierde măsura (poate dintr-o prea mare durere) şi bea mai mult ca de obicei. Vreau să-i înţelegi mai

în profunzime pe cei ca Stelu, fiindcă de multe ori există tentaţia de a-l considera pe un om ca Stelu un beţivan ordinar, împuţit şi fără leac. Dar nu-i aşa, îţi spun! Stelu are motivele lui pentru care bea, iar marea lui calitate este că nu devine arţăgos la băutură. Uite, de pildă, acum, dacă te duci la el şi-l scoli din somn, va fi puţin uluit cu uluirea aceea pe care o are oricine e trezit brusc din somn, dar nu te va înjura, nu te va scuipa şi nu va mârâi la tine. Ba, dimpotrivă, va râde în momentul în care-şi va reveni din uluire şi se va bucura că te vede în faţa lui. Calul său este formidabil, chiar dacă e imaginar. Uneori, caii imaginari sunt mai de soi decât cei adevăraţi. Şi, până la urmă, chiar nu se ştie dacă acest cal nu are propria sa pretenţie la realitate. Totuşi, zic să nu-l trezim pe Stelu, ci să-l lăsăm să călătorească pe gloaba lui minunată până în zorii cei mai frumoşi ai zilei, pentru că avem altceva de făcut.

162

În dimineaţa zilei de duminică, 5 martie 1978, înainte ca Părintele să înceapă slujba, directorul îi făcu semn să se apropie că are ceva să-i comunice. Intuiţia omului este o taină, iar el trăi sentimentul că nimic din ceea ce se petrece pe acest pământ nu-i la întâmplare. Va fi cuvânt mustrător, ameninţător, dar nu de împăcare. Gestul trăda aripi ascuţite până la nori, ca în versul unui poet foarte cunoscut atunci.

ai făcut după voia frăţiei tale parastas şi procesiune. Ai văzut bine că nu m-am opus. Ce a vrut frăţia ta asta ai făcut. Numai că voile noastre nu sunt bune întotdeauna.

ce vreţi să spuneţi?

vreau să spun că s-a hotărât din ordinul arhieresc al Preasfmţitului R. judecarea frăţiei tale pentru ziua de mâine la ora 8, când copiii sunt la masă. Nu cred să dureze mult. Noi, Consiliul Profesoral împreună cu părintele consilier I., vom decide ce măsuri se vor lua.

e ca şi cum aş fi făcut o crimă, preacucernice! se minună Părintele Calciu. Auzi, judecarea mea Mi se pare absurd.

nu, frăţia ta. Nu-i deloc absurd. Are câteva capete de acuzare. Uite, manifestarea religioasă a parastasului cu tot ce a presupus el: procesiune, cruce, cântări, toate acestea au fost fapte lipsite de binecuvântare. Şi Preasfinţitul, insuflat de harul dumnezeiesc, a primit încredinţare că e o faptă care ar putea pune Biserica şi Seminarul într-o lumină nefavorabilă şi de aceea...

încredinţare de sus...

de sus, frăţia ta. Uite (directorul M. se apropie şi mai mult de Părintele şi începu chiar a vorbi cu un aer de taină), cu siguranţă că Securitatea a înregistrat

163

tot ceea ce ai săvârşit frăţia ta aseară, dar tot: şi procesiune, şi „Sfinte Dumnezeuleo, şi panegiricul rostit, iar aceste probe în foarte scurt timp vor arăta că în interiorul Seminarului se face propagandă religioasă.

— Adică am săvârşit o „crimă de parastaso, zise Părintele, abţinându-se din răsputeri să nu zâmbească.

cam ceva de genul ăsta. începi să-ţi dai seama şi frăţia ta, nu-i aşa?

— E destul de straniu, preacucernice, ştiai?

— Ce anume?

azi e duminică şi vom săvârşi Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie.

— Desigur.

— Nu înţeleg cum Preasfinţitul R. a avut timpul necesar pentru a alcătui rechizitoriul de care vorbiţi, ţinând cont de faptul că...

ce anume?

călugărul nu are şi el pravila sa?

a, despre asta e vorba?

da. Probabil Preasfinţia sa a renunţat la seara şi noaptea de rugăciune şi, în loc să-şi facă rânduiala sa călugărească, s-a nevoit cu această situaţie pe care eu am creat-o.

— Frăţia ta ştie că Preasfinţitul R. este un rugător. El se roagă şi acum, nu mă-ndoiesc, ca să găsească o soluţie să nu ne expunem. Frăţia ta ne-ai expus şi acum... Uite cum stau lucrurile, noi trebuie să luăm măsuri pentru ca nu cumva să fie şi mai rău. Preasfinţia sa s-a gândit la această autocritică, dar nu-i suficient...

ce mai trebuie?

la judecata de mâine se va decide ce şi cum va fi cu frăţia ta. Acum trebuie să înţelegi că Preasfinţitul R.

a fost forţat realmente de aceste circumstanţe pe care frăţia ta le-a generat ca să gândească temeinic la acuzaţiile pe care le poate formula pe drept împotriva frăţiei tale. Nu ştiu ce sancţiune vei primi, însă e clar că nu trebuie să te aştepţi la îngăduinţă... chiar dacă noi ţinem la frăţia ta. E vorba de copiii aceştia. Ce vină au ei?

trebuie o pedeapsă destul de severă pentru ca autorităţile de stat să fie pe deplin mulţumite.

la asta ne-am gândit şi noi. Pune-te şi frăţia ta în locul nostru. Ce-ai face?

aş întruni Consiliul Profesoral şi aş propune excluderea mea din această instituţie. Un astfel de om nu mai poate fi om de încredere de acum înainte. Apoi aş cere să mi se găsească vreun post de măturător în Dealul Patriarhiei. E clar că un astfel de om nu poate fi slujitor al lui Dumnezeu atât timp cât „nu se supune înaltelor stăpânirio.

epistola către Romani, capitolul 13, versetul 1.

copiii aceştia sunt nevinovaţi...

cum am zis şi eu...

stând în mijlocul lor le pot inocula sentimente şi idei nepotrivite, care pot face din ei elemente reacţionare, creştini periculoşi pentru siguranţa statului.

văd că frăţia ta a ajuns la o anumită înţelepciune după toate astea...

dar ce te faci dacă statul e ateu?

cum adică?

vreau să zic, dacă statul e ateu şi tu îl slujeşti cu sinceritate de creştin. Că eu sunt creştin ortodox şi am orientarea cea bună: poruncile, Evanghelia, Sfinţii Părinţi. în partea opusă e statul. El nu are nici porunci, nici Evanghelie, nici Sfinţi Părinţi. E doar Partidul, care

crede cu străşnicie că dacă ruşii s-au dus în cosmos şi nu L-au întâlnit pe Dumnezeu, atunci Dumnezeu nu există.

frăţia ta are dreptate, însă trebuie şi un pic de înţelegere.

cum adică înţelegere?

păi, ce face un creştin care s-a cununat cu o soţie necredincioasă? Mai cedează şi el pe ici, pe acolo, ca să fie treaba bună şi s-o câştige şi pe ea la Hristos. Aşa şi cu statul. E vorba de înţelepciune.

ba e vorba de frică, preacucernice, i-o reteză Părintele.

ce Dumnezeu, frăţia ta? Una-i frica, alta-i discernământul. Frăţia ta nu a avut discernământ atunci când a organizat toată această...

infracţiune.

să ştii că e o infracţiune! Şi chiar una foarte gravă! Poate nu înţelegi...

pentru mine e clar, preacucernice. Biserica trebuie slujită cu curaj. Sfinţia ta tremuri şi acum, când îmi vorbeşti. Dar nu eşti singurul. Sunt mulţi laşi care au discernământ în Biserică. Cei care vorbesc şi au curajul atitudinii sunt iraţionali, lipsiţi de înţelepciune. Preasfinţitul dârdâie, cred, acum de responsabilitatea enormă pe care şi-a asumat-o. O să lanseze cele mai absurde acuzaţii şi o să fie susţinut de cei ca tine şi ca cei care pupă mâna autorităţilor de stat. Nu mă-ndoiesc că o să se facă totul pentru a nu se crea un precedent. Ce afişaţi figura asta îngrozită? Am rostit vreo blasfemie? Am zis adevărul, un adevăr dureros.

m-am înşelat în privinţa frăţiei tale. Eşti viclean!

sunt tare viclean, preacucernice. îmi pare rău c-ai aflat atât de târziu. Sunt atât de viclean, încât o să lupt aşa cum nu vă aşteptaţi niciunul dintre voi.

vrei să fii erou? Martir?

vreau să fiu eu. Să nu mă aplec decât în faţa lui Hristos. M-am uitat atent şi n-am văzut purtători de Hristos. Stăm în Biserică, dar fără Hristos. Probabil e tot o concesie făcută statului în virtutea înţelegerii.

eşti de-a dreptul nebun, Calciule. Vrei să ne distrugi pe toţi.

nu mi-e frică, preacucernice. Nici de consilieri arhiepiscopali, nici de cei de la Departamentul Cultelor, nici de Securitate, nici de Miliţie. Mi-e frică doar de Hristos. Şi asta i-am învăţat pe copii: să nu le fie frică. E greşit?

e demonic. îi trimiţi pe bieţii copii direct la închisoare. Nu ai pic de suflet?

sunt rece, preacucernice. Rece ca un mort. Mă observ şi înţeleg că am murit. Probabil de-aia nu-mi e frică. Ce voi pierde? Familia, viitorul, liniştea bătrâneţilor? Prea puţin. Chiar mă gândesc să le spun acestor tineri tot ce au de făcut ca să nu fie prizonierii definitivi ai unui stat ateu, să nu cadă pradă acestui materialism sufocant, să nu se teamă decât de căderile în duh. Moartea spiritului, de asta mă tem. Trebuie să-i trezim din somnul acesta în care vrea să-i cuprindă societatea abrutizată de frică, de instincte, de forme goale!

cine să-i trezim? întrebă părintele director M. cu o şoaptă îngrozită.

-Noi.

nu. Să nu-mi spui asta! Să nu-mi mai spui nimic! Nimic! Mă omori, Calciule! Asta faci tu acum. Poa

167

te nu-ţi dai seama, fiindcă eşti un inconştient, dar îmi spui nişte lucruri pe care, dacă le voi vorbi cumva prin somn, m-ai terminat! Eu mai vorbesc prin somn câteodată. Şi nu vreau, înţelegi? Nu mai vreau!

preacucernice, am înţeles. Uite ce plan am. Suntem în Duminica înfricoşătoarei Judecăţi, nu-i aşa?

da, înfricoşata Judecată.

nu înfricoșata, preacucernice, că ea nu se teme, ci înfricoşătoarea, că pentru noi va fi aşa.

cum spui frăţia ta.

ei bine, până la Duminica Floriilor voi ţine şapte predici în faţa acestor tineri în fiecare miercuri în care voi trata toate problemele care frământă tineretul ţării noastre la momentul actual. Vedeţi şi sfinţia voastră că nu fac nimic ascuns. Voi vorbi despre libertatea credinţei, de combaterea ateismului şi a materialismului, atât ca ideologie de stat cât şi ca atitudine individuală, despre patriotism, despre atitudinea în faţa acestor dărâmători de biserici...

să nu îndrăzneşti...

de ce, preacucernice? Vă invit şi pe sfinţia voastră să participaţi. E adevărat, nu mai sunteţi aşa tânăr, dar puteţi învăţa şi acum. Nu-i târziu niciodată.

Părintele director M. se dădea tot mai mult cu spatele înapoi la fiecare cuvânt al Părintelui. Avea transpiraţie pe frunte, era năduşit şi respira greu. Putea avea orice, o boală gravă, un virus, bacii, un sindrom. „M-a îmbolnăvit Calciu!", gândi cu ultimele resurse. Ba nu! A mai avut puterea să-i spună cu o sfârşeală vecină cu leşinul:

să nu spui, te rog, nimănui că am vorbit noi doi aici. Nu vreau!

168

n-ai nicio grijă, preacucernice. Doar ne cunoaştem de mult! spuse Părintele mucalit cu o replică împrumutată de la un personaj de-al lui Caragiale.

Nu se ştie unde s-a dus atunci părintele director M. Cert este că el n-a mai putut sluji Sfânta şi Dumnezeiasca Liturghie. E de înţeles că halul în care îl adusese acel dialog inedit şi primejdios de tot pentru vorbitul în somn îi dădea palpitaţii care, ca să înţelegem, de unde veneau şi cum, carevasăzică aveau o cauză necunoscută deocamdată. Medicina neputincioasă. Koneţ film. Semnat Stan, doctorul Seminarului.

169

Capitolul 10

Din tainele bucătăriei. Victor declară deschis că meniul de luni va rămâne pentru toată viaţa în amintirea sa (mai ales plăcintuţele!)

în Seminar, ştia fiecare elev seminarist şi fiecare din seriile care absolviseră, era adevărată armată, dacă nu cumva mai rău ca în armată. La ce ne referim? în primul rând nu vedeai elev fără uniformă, şapcă, număr matricol. Dar asta nu era ceva rău în sine. Mulţi dintre elevi erau avantajaţi de uniformă, căci se vedea că o poartă cu o anumită mândrie, că deprind cu timpul anumite gesturi, un comportament decent. Cât timp erai în uniforma asta nu puteai să-ţi permiţi orice! Era clar. Mai mult decât atât, unii dintre ei poate nici n-ar fi avut o asemenea îmbrăcăminte dacă ar fi rămas la

ţară, fiindcă situaţia materială precară a familiei nu permitea o astfel de ţinută. Evident că fondul naşte forma, e condiţia esenţială a dezvoltării organice a unei societăţi, iar viitorii slujitori ai Bisericii trebuiau să înveţe demnitatea în îmbrăcăminte, în fapte, în relaţia cu preoţii profesori sau cu ceilalţi oameni, în învăţătură, în cuvinte. Seminarul urmărea disciplina, echilibrul, educaţia sub toate aspectele.

De asemenea, mâncarea era extra”rdinară. Nimeni nu putea să se plângă de mâncarea gătită în bucătăria de la cantina Seminarului de către maica Emilia Grozavu alături de ajutoarele sale. Serviciul era ireproşabil. Două feluri de mâncare plus desert servite pe mese de câte patru. Ce frumos se ordonau farfuriile, şervetul, tacâmurile pe faţa de masă atât de curată! Totul era

curat, totul era pregătit în cele mai mici amănunte pentru elevii din Seminar. Pur şi simplu nu aveai cum să uiţi imaginea aceea a sălii de mese în care seminariştii, câte patru, îşi spuneau rugăciunea de dinaintea mesei, apoi se aşezau şi mâncau cu mulţumire. Maica Emilia asta vedea pe chipurile lor: mulţumire. Se ştie cât de mult contează pentru o bucătăreasă mulţumirea celui ce a gustat din bucatele gătite de ea. Elevii veneau şi-i mulţumeau după masă din entuziasm. Maica le simţea sufletele odihnite de mâncăruri şi se bucura la rându-i, străduindu-se să fie cât mai prezentă printre ei.

copile, mâncarea asta-i făcută cu binecuvântare, să ştii!

dar ce, maică, fără binecuvântare n-ar fi ieşit la fel?

nici să te gândeşti, binecuvântatule! De aici pornesc toate. Dacă faci mâncare de capul tău, nimic nu iese cum trebuie.

nu pot să înţeleg chestia asta. Adică...

adică dacă Preasfinţitul nu ar blagoslovi pentru mâncare, nici nu m-aş apuca.

aşa de serioasă e treaba?

întocmai. Odată am făcut de capul meu şi m-am tulburat şi a ieşit o mâncare pe care toţi copiii au înghiţit-o în ghionturi. M-am supărat grozav în ziua aceea şi am jurat să nu mai fac deloc aşa, că e de rău. La fiecare fel de mâncare mai adaug şi puţină rugăciune. Probabil de aia vi se pare masa atât de gustoasă!

te rogi, maică, pentru mâncare?

fac supa de fasole cu jumări şi zic: „Doamne, ştii că roaba ta poate să facă cine ştie ce grozăvii aici, la bucătărie. Nu mă lăsa să pun eu sare, ci pune Tu,

Doamne, cu mâna mea. Nu pentru mine, Doamne, să faci lucrul ăsta, ci pentru copiii care aşteaptă de la Tine să le dai hrană la bună vreme!”.

-Şi?

şi se întâmplă minunea. Supa iese bine dreasă de sare şi de mirodenii. Uite, Victore, îţi spun un secret. Nu am ştiut niciodată câtă sare să pun într-o mâncare şi nici acum nu ştiu. Dacă mă iau după mintea mea, fac greşeli. Ori iese prea sărată mâncarea, ori prea nesărată. Dar rugăciunea pe toate le rezolvă.

şi varza tot aşa o faci, maică?

dar cum crezi? Când încep să toc varza, zic: „Doamne, vezi neputinţa mea şi dă-mi să ţin bine cuţitul, doar ştii cât de stângace sunt!”. Aproape că nu-mi dau seama când ajung la final. Eu întotdeauna m-am tăiat la degete cu varza şi cu zarzavaturile. Parcă e un blestem pe capul meu. Cum pun mâna pe cuţit, gata!, mă ating fără să vreau şi începe să curgă sânge. Dar rugăciunea le rezolvă pe toate.

maică, nu mi-am imaginat că e atâta rugăciune la bucătărie! Pe cuvânt!

dar tu ce credeai, minunatule, că mâncărurile astea se fac doar cu mâinile astea nevolnice? Vai! Să nu te mai prind pe-aici, dacă-i vorba de-aşa!

iartă-mă, maică, taina asta n-aveam cum s-o pătrund dacă nu-mi împărtăşeai cele ce mi-ai spus. Mai am o întrebare.

spune!

şi cârnăciorii din varză la fel?

la fel.

e culmea!

de ce?
172
am crezut că la cârnăciori şi la friptură nu e nevoie de...
cum să nu fie? zise maica ajunsă la apogeul disperării. Ba chiar e foarte multă nevoie.
şi cum faci?
n-ar trebui să-ţi spun toate acestea. Sunt taine, însă pentru necredinţa ta îţi zic. Să te ferească Domnul Sava"t să spui cuiva cele ce vorbesc cu tine, că te pun sub canon. Ai înţeles, copile, ce-ţi zic? zise maica, arcuind sever din sprâncenele-i frumoase.
maică, mă ia şi frica.
ce ţi s-a năzărit?
mi se pare că sunt nevrednic să mă iei părtaş la atâtea taine, însă ce să fac dacă simt în mine o curiozitate care mă înghioldeşte să aflu. Eu credeam că rugăciunea la capelă e cea mai importantă, dar văd că sunt taine peste tot.
în sfârşit, eşti pe calea cea dreaptă. Pentru fiecare taină dintr-astea iei şi puţină suferinţă.
mi se pare incredibil!
de ce? Vrei totul la nas? E şi bucurie, e şi durere, e şi mângâiere. Eu la bucătărie le-am învăţat pe toate.
mai bine mă făceam bucătar!
fugi de-aici, nerecunoscătorule! Domnul te cheamă să-I slujeşti cu darul îngeresc al preoţiei şi tu vrei să ajungi bucătar? Aşa ceva, n-am mai auzit! Maică Precistă, roagă-te pentru sufleţelul ăsta care se îndoieşte de chemarea sa sfântă şi vino şi ne luminează că suntem întru întuneric! Dacă te mai aud că zici astfel de cuvinte te ţin la post lunea, auzi?
lunea, maică?
173
dar când?
în altă zi, maică. Te rog mult, numai lunea nu!
dar ce-i lunea, bre?
nu ştiu, maică, zise el oftând, dar lunea e ceva special, ceva ce n-am mai întâlnit.
unde zici?
pe masă.
pe masă? Doar n-or fi niscaiva flori. V-aş pune, serios, dar n-am de unde atâtea flori.
nu merităm, maică.
voi să nu meritaţi? Dacă voi nu meritaţi, atunci cine să merite? Dar stai aşa că m-ai dus cu vorba, isteţule. De ce nu vrei lunea canon de post?
nu-ţi dai seama, maică?
-Nu.
lunea e meniul cel mai bun. E atât de bun, că o să-mi aduc aminte de el mereu. Jur aici în faţa ta.
pleacă cu jurămintele astea necanonice! N-am ştiut că lunea. Am crezut că marţea, joia, sâmbăta sau duminica. Dar lunea... (maica făcu o figură de om care se miră de o asemenea opţiune).
de duminică mă gândesc că vine lunea şi mănânc...
ia ascultă încoace, pezevenghiule! De duminică te gândeşti la luni? (Maica era de-a dreptul uimită de supărare). N-ai ce face? Slujeşte Domnului în psalmi şi în cântări, fă un acatist ceva ca să te izbăvească de asemenea gânduri deşarte, că nu-i bine să te gândeşti de duminică la luni.
mă gândesc, maică, oftă încă o dată băiatul, pentru că acasă nu m-am gândit niciodată.
cum vine asta?
174
uite, aşa. Ştii, eu sunt din Seaca.
foarte frumos.
şi nu-mi aduc aminte, maică, să fi mâncat aşa cum mănânc aici lunea... Şi în celelalte zile, desigur, dar mai ales lunea.
ia cată mai bine prin amintiri şi-ai să găseşti. Dar la tine se întâmplă altceva.
-Ce?
tu eşti mândru şi nerecunoscător.
ba nu, maică! protestă băiatul.

ba da, Victore. Eşti nerecunoscător faţă de părinţii tăi, faţă de tata care se osteneşte să aducă acasă pentru de-ale gurii, faţă de mama care asudă din greu ca să-ţi aştearnă înainte masa, faţă de mine, care din dragoste faţă de tine ţi-am împărtăşit toate.

maică, iartă-mă! N-am vrut să te supăr, dar acasă nici nu ştiu dacă am mâncat vreodată de trei ori pe zi şi la ore deja hotărâte. E o disciplină aici care mă ajută. Şi felul în care sunt servit... Mă simt de fiecare dată o persoană importantă. Bine, îmi dau seama că nu merit, dar...

te-a mai smerit Domnul Sava"t, în veci fie lăudat numele Lui!

supa de fasole cu jumări e cea mai bună mâncare de felul întâi pe care-am întâlnit-o în viaţa mea.

i-auzi! se minună maica. Dar ce are, bre? Nişte zarzavat aruncat acolo la nimereală şi două jumări. Poate ieşi ceva bun de-aici??

iar varza cu cârnăciori mă topeşte.

victore, maică, deschide ochii, nu-i mai ţine aşa închişi. Ce vezi tu acolo?

175

varza cu cârnăciori, maică. Văd şi aburul cum se ridică...

ce blestemăţii îndrugi acolo, înşelatule? Am crezut că vezi vreun îngeraş, că s-a milostivit de tine Maica Domnului, şi când acolo, el are vedenie drăcească. Zi după mine: „Să se zdrobească sub semnul chipului crucii Tale toate puterile cele potrivnice!". De trei ori (maica, impresionată, făcu semnul crucii şi suflă ca la botez cu acelaşi semn).

iar desertul, continuă băiatul aproape şoptit...

ei, ce e cu desertul? întrebă maica, dându-se mai aproape de el.

plăcintuţele cu brânză aşezate aşa, patru în farfurie, au un farmec nespus.

nu mi s-a părut niciodată, exclamă contrariată maica. Poate că tu vezi altceva!

nu, maică, sunt ele...

care ele, Doamne iartă-mă?

ele, plăcintuţele.

victore, uite, îţi spun un lucru. Nu mai avem ce să mai vorbim de-acum înainte.

de ce, maică? Nu apreciezi deloc sinceritatea mea.

mă sminteşti, copile, cu sinceritatea ta. Eu n-am auzit niciodată atât de multe cuvinte smintitoare cum mi-ai înşirat tu în câteva minute. Eşti ceva de speriat!

să ştii, maică, următorul lucru. Eu am îndrăznit să-ţi spun. Dar sunt o grămadă aici în sala de mese care-ţi pot spune şi mai multe dacă îi voi îndemna eu şi chiar o s-o fac.

să nu te pună necuratul să faci o asemenea ispravă, că va fi vai şi-amar de capul tău. Ai înţeles?

176

-Nu.

-Nu?

mă duc să le zic.

victore, maică, eu zic să iei loc pe scaunul ăsta şi să-ţi mai dau o porţie de plăcintă, că mi-a mai rămas nu ştiu cum. Şi să ne împăcăm.

plăcintuţă?

dar nu mai spui la nimeni, da?

-Da.

şi nici nu mai îndemni pe alţii să vină să-mi spună ceva, da?

-Da.

nu înţeleg, zise maica deschizând un dulap şi scoţând farfurioara cu plăcintuţă, cum de nu ţi-a dat tocmai ţie prin cap că-i duci în ispită îndemnându-i la aşa ceva!

nu mi-a dat, zise Victor luând farfurioara şi mâncând foarte încet din plăcintuţă, ca şi cum ar fi vrut să nu se mai termine niciodată.

să fii de-acum mai prevăzător! Ai văzut ce zice la Sfânta Scriptură: „Privegheaţi, ca să nu cădeţi în ispită!".

Dar Victor nu mai avea puterea să-şi spună replica. Era cu totul absorbit de darul primit. Maica era şi ea fericită, privindu-l cum mănâncă plăcintuţă. Singurul gând care-i trecu lui Victor prin minte fu că astfel de clipe fac mai uşoară viaţa în Seminar, unde modul milităros de abordare, ce avea o severă tentă de persecuţie, tunsul nr. 1 şi lipsa aproape totală de libertate îi induceau o stare

de deznădejde.
177
Capitolul 11
„Dialogul” dintre „ştiinţă” şi „religie”. Argumentele „ştiinţei”. Când e nevoie să întocmească un raport ca acela ce i-afost sugerat, doctorul Stan o face cu tot profesionalismul de care e în stare
Până aici am unele nelămuriri şi probabil şi tu le-ai întâmpinat. Se deschid mai multe direcţii şi totul pare insuficient. De pildă: invizibilii, în loc să capete consistenţă, mai tare se pierd pe acest drum; beţivul Stelu, care trezise un oarecare interes, dispare şi el cu graţie, iar figura lui Paul se estompează, după ce la început era atât de proeminentă. Ce să mai spunem de cei doi tineri, Marius şi Daniela, pe care i-am lăsat plimbându-se prin Cişmigiu? Oare tot acolo or fi şi acum? întrebări legitime, dacă vrei, dar grele. Sau mai bine ziceam întrebări grele, dacă vrei, dar legitime. Voi încerca să răspund pe cât îmi stă în putinţă, dar îţi spun că unele răspunsuri sunt absolut imposibile în momentul acesta. Am încredere însă în... nu în timp, ci în altitudine, ştii, cu cât urci mai sus cu atât vezi mai bine, iar noi suntem pe un drum, aşa cum spuneam ceva mai devreme, care escaladează un versant afurisit de greu. Până una alta, avem un versant invizibil, adică celălalt versant. Uneori îmi vine să strig după ajutor. Nu cumva e prea mult ceea ce ceri de la un biet observator, care se străduie şi el să escaladeze în timp real cu tine acelaşi versant? De unde să ştiu eu ce se petrece dincolo? Promit mobilitate şi acţiune. Cu beţivul Stelu şi cu mârţoaga lui nu-i uşor să te întâlneşti. A dispărut pentru un timp din Bucureşti. Unii spun că a dispărut pentru totdeauna. Aşa dispar oamenii
178
în vremurile din urmă, iar ceilalţi şuşotesc. „O fi căzut cu calul în vreo prăpastie din Bucureşti!”. Sau: „Striga prea tare prin munţi şi făcea ecou. Cu el era pericol de avalanşă”. Promit că o să investigăm cazul şi o să aflăm detalii. Cu Paul e adevărat că nu puteam să spunem chiar toate năzbâtiile lui (sunt multe). Ce facem noi aici? Ne ţinem de poveşti? Dar îl simt aproape şi cred că e pe undeva prin preajmă, alături de colegii lui. Stă mai mult cu ei, sunt parcă tot mai uniţi. Poate de aceea şi această impresie. Vom vedea cum va fi mai departe. Despre Marius şi Daniela pot spune că se pregătesc să plece în Vrancea. Mai e până vineri, dar ce contează? Pentru a visa nu-ţi trebuie un timp anume. Marius stă în dormitorul său din cămin cu mâinile la ceafă şi visează cu ochii deschişi, deşi toţi ceilalţi dorm, iar Daniela... Of, Daniela oftează tot mai apăsat şi numai când ştie ea că poate ofta, fiindcă prin dormitoare sunt câte unele care ţin cont la oftat. Au carneţelul lor în care fac calcule. „Tu ai oftat de atâtea ori. Nu cumva ţi-e rău? De obicei oftai o singură dată lunea şi de două ori vinerea. Acum oftezi lunea de 10-12 ori, iar în restul zilelor din ce în ce mai des ca şi cum te apasă ceva foarte greu. Ce ţi se-ntâmplă?”. Şi trebuia să povesteşti tot. Iar Daniela nu era cu povestitul, aşa că oftează pe ascuns şi când scapă fără să vrea un oftat îşi scuză imediat oboseala. „Cum, fată, tu eşti obosită de dimineaţă? Dar azi-noapte ce-ai făcut? Nu te-ai odihnit?”. „Am visat urât şi m-am trezit de vreo două orio. Nu puteai să te scuzi aşa încă o dată că dădeai de bănuit. Fetele, curioasele ăstea, erau cu ochii pe ea. Parcă numai pe ea. Fiecare o studia pe cealaltă să găsească la ea semnele iubirii. „Ori eşti îndrăgostită?”. „Eu?” se mirase Daniela. „Da cine? Doar nu io!”. „Ce ţi-a venit
179
să mă întrebi asta?”. „Te văd aşa aeriană, ca o pasăre ameţită prin văzduh!”. „Sunt un pic...” „Eşti mai mult!”. „Ce anume?”. „îndrăgostită!”. „îţi spun sincer: este astenia de primăvară. în fiecare an mă resimt de pe urma ei. Aş vrea să fiu îndrăgostită, Camelia. Spune-mi, cum e să te plimbi cu un băiat prin parcul însorit?”. „E ceva... îmi pare rău pentru tine, Daniela, că nu ai pe nimeni. Trebuia să ai până acum. Vrei să-ţi fac cunoştinţă cu un băiat? E un tip mişto. Vine mereu pe la noi prin cămin. îl cheamă Rică”. „Nu-mi place numele ăsta”. „Da ştii că eşti mofturoasă?”. „Ştii ceva, Camelia? Mie îmi place un singur nume. Când voi găsi băiatul cu numele ăsta mă voi mărita cu el. Voi fi a lui şi numai a lui”. „Care nume, fată?” întrebase curioasă Camelia. „Marius. Acesta este numele lui”. „Da ce ţi s-a năzărit cu numele ăsta?”. „Nu ştiu. M-am trezit cu el în inimă aşa, cum se trezesc florile cu picătura de rouă dis-de-dimineaţă în cupa loro. „Interesant, n-am ce spune. Atunci ne vom strădui să găsim numele acesta pentru tineo. Bineînţeles, Camelia n-are de unde şti că numele a fost găsit, pentru că Daniela ţine prea mult la taina ei. Iar acum, că am lămurit cât de cât aceste aspecte, să trecem la doctori.

Stan trecea drept un doctor faimos (în fond, era cât se poate de mediocru), iar faima şi-o câştigase de-a lungul anilor care-i umpleau cariera prodigioasă. Poate că Stan se considera un om potrivit pentru un alt post, lucrurile sunt neclare astăzi, însă de ani buni era cunoscut acolo, în cadrul Seminarului, unde diagnostica cu multă siguranţă, de multe ori chiar la o simplă aruncare de ochi. Nu se ştie de ce îşi ţinea buzele mereu strânse, ca şi cum purta în sine o tensiune uriaşă. în rest, chipul
180
său nu era dezagreabil. Părea inteligent, dedicat total misiunii sale de a trata seminarişti, preoţi şi diaconi profesori din cadrul Seminarului şi, de ce nu, chiar şi un director sau un Preasfinţit.

De curând, atât părintele arhimandrit M., cât şi Preasfinţitul R. îl vizitaseră, ceea ce se-ntâmpla destul de rar. Şi-au spus lucruri, desigur, importante, fiindcă au dat de multe ori din cap aprobator, gestul vădind de departe o anumită înţelepciune care a străpuns dintr-o dată minţile celor trei. în fond, cine stătea de vorbă? Cumva doctorul Stan cu directorul M. şi cu Preasfinţitul R.? Nici vorbă! Ar fi prea puţin spus şi o astfel de exprimare ar trăda un sens îngust, irelevant. Nu era vorba de oameni sau de funcţii aici, ci de un dialog, cum să-i spunem?, istoric (nu-i deloc o exagerare!) purtat sub auspiciile supremei deontologii între două domenii fundamentale ale cunoaşterii: Ştiinţa şi religia. Bine, acum e de înţeles de ce Ştiinţa trebuie să apară cu majusculă... Grav ar fi să se scrie cu ş tocmai într-o epocă în care ea joacă un rol fecund, formativ, fundamental. Ştiinţa este posibilitatea aşezării socialiste a societăţii care dintotdeauna a tins spre progres, dar acest adevăr fie a fost neglijat, fie nu a fost exprimat aşa cum trebuie, fie şi varianta asta îl prindea de minune pe doctorul Stan i s-a ascuns dintr-o raţiune uşor de pătruns astăzi. Doctorul Stan pretindea că adevărul ştiinţific este adevărul asupra căruia trebuie să se concentreze toate investigaţiile lumii moderne, fiindcă, iată, o societate cum e cea actuală e posibilă doar datorită descoperirilor care sunt aidoma unor trepte pe care omul păşeşte înspre...

în punctul acesta doctorul Stan ezita. Fără îndoială că ştia să continue, dar îşi permitea câteva momente
181
de meditaţie. Nu era vorba de dumnezeu (în proiecţiile mentale ale lui Stan, Dumnezeu apărea scris cu d), nu era vorba de credinţă. Credinţa, ştia el bine, s-a format într-un context al ignoranţei şi al fricii faţă de fenomenele naturii. „Auzi, ce prostie să crezi că ploaia e o minune acum, când se ştie atât de exact cum materia face totul! Ploaia e materie, norii sunt materie, noi suntem materie. Afară doar dacă dumnezeu e materie... Atunci însă nu poate fi mai mult decât mineo. Doctorul Stan ştia multe citate. îşi impunea să nu abuzeze, dar (pentru curiozitatea cititorului, nu de altceva) la el totul funcţiona după principiul ideea şi citatul. Nici n-ai putea să te deplasezi, orientezi, integrezi în câmpul cercetărilor ştiinţifice fără o autoritate care să te susţină, care să dea greutate afirmaţiei tale. De pildă, totul porneşte de la definirea societăţii democratice în care trăim. Dar ce înseamnă democraţie? „Democraţie înseamnă egalitateo, după cum spune V.I. Lenin în Statul şi revoluţia (1917). însă cel mai de preţ citat pentru discursul său, doctorul Stan îl lua din Critica Programului de la Gotha (1875) de Karl Marx. „în faza superioară a societăţii comuniste, după ce va dispărea subordonarea înrobitoare a indivizilor faţă de diviziunea muncii şi, odată cu ea, opoziţia dintre munca intelectuală şi munca fizică; când munca va înceta să mai fie numai un mijloc de existenţă şi va deveni ea însăşi prima necesitate vitală; când, alături de dezvoltarea multilaterală a indivizilor, vor creşte şi forţele de producţie, iar toate izvoarele avuţiei colective vor ţâşni ca untorent abia atunci limitele înguste ale dreptului burghez vor putea fi cu totul depăşite şi societatea va
182
putea înscrie pe stindardele ei: de la fiecare după capacităţi, fiecăruia după nevoi!”.

Ideea muncii ca necesitate vitală i se părea zdrobitoare. Ştiinţa aici îşi avea forţa. Cercetarea continuă, neobosită ca principiu de viaţă. Dacă ar fi fost să se închine la ceva (doctorul Stan nu-şi amintea şi nici măcar nu se străduia să-şi amintească dacă s-a închinat vreodată), s-ar fi închinat la dumnezeul muncii şi al investigaţiei ştiinţifice, fiindcă acesta era un dumnezeu superior. Merita să-ţi pleci genunchii în faţa trudei de a descoperi, de a cerceta măruntaiele pământului, tainele cosmosului, evoluţia acestei lumi care se preface continuu. Ah, cât de importantă e prefacerea! Doar aşa spune Marx în Teze despre Feuerbach (1845): „Filozofii nu au făcut decât să interpreteze lumea în diferite moduri; important este însă de a o schimba”. Evoluţia este un fapt ştiinţific şi în ea se

cuprinde adevărul. Ei bine, aşa credea şi el, după cum spunea şi Maxim Gorki: „Adevărul este dumnezeul omului libero.

El chiar aşa simţea, că libertatea este acea stare de euforie a cercetării ştiinţifice în sensul progresului care ajută lumea şi o salvează. Ce ar fi lumea fără progres? O subumanitate. De fapt, adevărata măsură a progresului este omul. Aici s-a ajuns treptat. Renunţi la progres, renunţi la a fi om. Ne-am desprins de gândirea mitologizantă a religiei, căci s-au făcut experimente, spaţiul cosmic a devenit un autentic laborator, apoi explozia iniţială, oamenii care au ajuns acolo sus unde... Doctorul Stan oftă adânc. Unde nu e Dumnezeu şi nici nu avea cum să fie. S-a demonstrat clar. Foarte clar. „Acum (doctorul oftă iarăşi), eu nu...” Luă stetoscopul în mână şi-l trânti nervos pe birou. I se părea culmea ironiei ca el, un adept

183

al adevărului ştiinţific, un om cât se poate de raţional, să ajungă să practice ştiinţa chiar într-o instituţie în care se propovăduieşte un Dumnezeu imaterial, revelat etc. N-ar fi ştiut toate astea dacă nu ar fi discutat cu elevii pacienţi. Dumnezeu revelat. Ce chestie! El muncea acolo să facă vizibil adevărul ştiinţific şi ei învăţau credinţa în supranatural şi în dogme. Era clar că revoluţia trebuia să fie continuă şi să schimbe faţa aceasta a lumii atât de schimonosită de popi şi de biserică. „La momentul actual religia este total depăşită. Sunt doar atâtea argumenteo (ştiinţifice, bineînţeles!).

Lui Stan i se părea că religia este o intimitate sectară. Nefiind adevărat (adevărul e ştiinţific!), dumnezeu devine o proiecţie falsă pe ecranul minţii şi astfel sabotează Ştiinţa, vocaţia umanităţii. Nu era greu de înţeles de ce popii insistau atât de tare cu acest dumnezeu. Pentru că prin această găselniţă îl stăpâneau pe om. Lunacearski chiar îi spune lui Lenin într-o scrisoare: „Dacă vrei să-l stăpâneşti pe om, ucide-i intimitatea!”. Or, Biserica tocmai asta făcea: ucidea intimitatea omului, ca să-l conducă. Popii erau nişte tirani camuflaţi sub acele haine largi şi negre, iar Seminarul şi Institutul Teologic erau centre în care se prăsea această dictatură a raţiunii.

Deşi încerca un vădit dispreţ faţă de religie, biserică, dumnezeu, creştinism, popi, Seminar etc., Stan stătu cu plăcere de vorbă cu părintele director şi cu Preasfinţitul R., întrucât îi comunicaseră lucruri interesante, după cum gândea el. Mai întâi despre un popă zăltat care lovea în ateismul şi materialismul societăţii. Era, într-adevăr, un element periculos. Credea că societatea este încremenită şi că aceleaşi principii anchiloza(n)te

184

li se transmit şi tinerilor, iar el, preotul, simţise că-i de datoria lui să ia atitudine şi să vorbească împotriva progresului şi a Ştiinţei. Când îi spuseseră lucrurile acestea, doctorul avu un sentiment ciudat. I-a simţit ca pe nişte fraţi, deşi erau şi ei popi. Dar erau foarte apropiaţi de gândirea lui, în sensul că nici ei nu erau de acord cu comportamentul acesta. După toate cercetările medicale, acest simptom al revoltei faţă de democraţia populară, faţă de Ştiinţă, faţă de progres, indică o maladie grozavă de care poporul român este bântuit de secole, iar denumirea ştiinţifică a bolii este misticism. Evident, n-au avut încotro şi au introdus în terminologia medicală o noţiune străină, decupată din sfera religiosului. De câteva decenii s-a încercat vindecarea oamenilor suferinzi de această rea boală şi s-a constatat că pe cât de repede se diagnostichează, pe atât de greu se tratează. Dacă creierul reprezintă totul, creierul fiind o organizare superioară a materiei, atunci întipăririle vechi trebuie şterse şi încercată o dispunere corectă a relaţiilor individ-lume. Cei care sunt depistaţi cu misticism trebuie izolaţi, deoarece răspândesc în societatea înnoită de Ştiinţă şi progres viruşii extrem de nocivi ai convingerilor religioase.

Doctorului Stan i se păru că directorul M. şi Preasfinţitul R. sunt doi oameni cu atitudine, adică oameni cum rar întâlneşti astăzi în cadrul unei astfel de instituţii. Nu vedea de ce să nu-i admire sincer. Apelaseră la el ca la un salvator, iar el reacţiona întotdeauna pozitiv faţă de cei cu bune intenţii.

încă de vineri întocmise un raport în care folosise întreaga sa îndemânare, arta sacră a stăpânirii citatelor, medici, filozofi, scriitori, conducători de stat, proletari,

185

pentru a demonstra că regimul nu este bun pentru cei care sunt activi în câmpul muncii. Doctorul Stan nu suferea denumirea creştină şi spunea regim în loc de post. Dacă ţii regim, înseamnă că eşti bolnav sau nu munceşti. Dacă eşti bolnav nu trebuie să vii la şcoală, iar dacă nu munceşti ce rost

mai are Seminarul? Raţionamentul era cât se poate de logic şi traversa întreg raportul la finalul căruia doctorul anexase documente lămuritoare: diagnostice, cercetări de ultimă oră, chiar şi un film la plămâni (aparţinând pedagogului Rădună, care mânca destul de des la cantina Seminarului) din care reieşea clar că sunt necesare condiţii optime de hrană, înaintase abia sâmbătă raportul directorului M., care-l ştampilase fără să se mai uite pe el, apoi se dusese acasă şi avusese cel mai frumos sfârşit de săptămână, pentru că trăise aproape continuu un soi de reverie că era util Ştiinţei medicale, că făcea într-adevăr cinste lumii ştiinţifice şi că raportul său merita chiar recompensat. Nu avea nevoie de recompense materiale, fiind că îi era de ajuns starea aceea de beatitudine pe care o avea. Iată cum îi răsplăteşte Ştiinţa pe slujbaşii ei conştiincioşi!

Luni dimineaţă veni aproape fluierând pe Bulevardul Mărăşeşti. Era o zi destul de înnorată de martie, însă Stan avea pace în suflet. Intră în birou şi studie încă o dată raportul. Apoi încă o dată. I se păru brusc de-a dreptul fabulos. Cum de nu-şi dăduse oare seama că acest raport însemna o imensă contribuţie în evoluţia Ştiinţei, un triumf al adevărului contra obscurantismului misticist? Nici biroul lui nu mai era un simplu birou. Era un adevărat tron regal, pe care se aşezase cu autoritatea pe care i-o conferă competenţa unui savant. Sărută raportul, sărută şi stiloul cu care scrisese,

luă şi călimara de cerneală, dar se opri cu ea în aer. îşi aduse aminte de popa acela răzvrătit. Ce tupeu! De-abia aştepta să se confrunte cu el! Avea doar atâtea argumente ştiinţifice pe care un habotnic nici măcar nu le poate imagina, darămite să le înţeleagă. Nici nu realiză când zbură timpul.

Capitolul 12

în ce condiţii apar „situaţiile” de care vorbeşte doctorul Stan. Posibilităţile „internării” la Bălăceanca. Memoriul care-l scoate din sărite pe directorul Seminarului

Mi-s urâte siropurile, adică lucrurile siropoase. Domnule, eu cred în minuni, ca să-ţi spun în faţă, dar în minuni adevărate, nu în minuni inventate. Când ţi-am promis că-ţi aduc înainte un erou, nu ştiu dacă m-ai crezut, însă îţi spun acum un lucru: mie nu-mi arde de cosmetizări. Eu am lăsat slobodă toată suflarea din istoria asta, nu am sugrumat-o cu adevărul meu. îţi repet, e cel mai greu să faci ca mine, pentru că e aproape insuportabil să vezi că nimeni nu mai ascultă de tine. Degeaba ţip, degeaba mă consum, degeaba avertizez. Sunt dat la o parte din această lume, ca şi cum nici nu-i aparţin. „Ce te bagi tu unde nu-ţi fierbe oala?”. Adică ce caut eu într-o lume care se conduce după regulile ei, căutând să-i impun ritmul gândit de mine? Aş falsifica-o. Pentru binele acţiunii, m-am retras, deşi mărturisesc că încă nu-mi găsesc locul. Mai sunt eu scriitor?

în aceeaşi dimineaţă a zilei de luni, 6 martie 1978, Părintele Calciu se duse direct în biroul directorului M. şi-i spuse cu un ton hotărât:

înainte să înceapă judecata, Preasfinţitul să mă cheme la dânsul (Preasfinţitul R. locuia în palatul episcopal, clădirea de lângă capela Seminarului) şi să mă mustre între patru ochi. Nu e nevoie de prezenţa lui I. despre care, permiteţi-mi să fiu sincer, cred că a creat tot acest scandal. Dacă propunerea mea nu este acceptată,

atunci cer să fiu judecat în faţa tuturor elevilor, căci acţiunea mea nu a fost una secretă, nu s-a desfăşurat în întuneric, nu a mers subversiv de la om la om, ci s-a dezvoltat la lumina zilei, cu curaj şi fără ascunzişuri. Să mi se răspundă public la întrebările pe care le voi pune...

Aici, părintele arhimandrit M. ridică privirea de pe dosarul pe care îl avea pe birou şi-l privi mirat pe preotul profesor.

— Şi cam ce întrebări ai avea frăţia ta?

va veni şi timpul lor.

cam spinos, frăţia ta. Se pare că dimineaţa asta nu-ţi prieşte.

apoi voi răspunde şi eu, zise Părintele neonorând ironia pe motivul că i se părea total nepotrivită situaţia în care se găsea părintele arhimandrit, pentru a mai fi şi ironic.

să stăm bine, să stăm cu frică, să luăm aminte! Cuvintele astea nu spun nimic frăţiei tale? Doar eşti slujitor al altarului! însă eşti prea răzvrătit...

nici eu, zise Părintele Calciu întrerupând discursul directorului, nici acţiunea mea nu suntem elemente care pot fi judecate în ascuns şi condamnate arbitrar. De altfel, o judecată cu uşile închise

nici nu este posibilă, pentru că elevii m-au anunţat că în clipa în care conciliabulul de judecată se va aduna în cancelaria profesorilor, ei vor bloca toate culoarele şcolii, eu urmând să deschid uşa cancelariei pentru ca întreaga judecată să fie anunţată cu voce tare întregii şcoli!

îndrăzneşti din ce în ce mai mult, văd. Ar trebui însă ca frăţia ta să fii atent la laţul care se strânge tot mai tare şi te va sugruma. îi organizezi pe elevi, faci revoluţie de capul tău în Seminar. Hm!, mârâi părintele arhimandrit,

eşti un adevărat pericol. N-am vrut să cred asta chiar după tot ce s-a întâmplat ieri şi alaltăieri, însă...

permiteţi-mi să ies, părinte director. Nu mai am ce să vă mai spun.

Şi Părintele ieşi fără să mai aştepte vreun semn sau vreun cuvânt aprobator. Părintele arhimandrit rămase nemişcat un timp. Atât de multe i se perindau prin minte şi cu toate astea era liniştit, chiar foarte liniştit. Avu impresia că gândeşte mai clar ca niciodată. Gândurile nu-i mai fugeau, ideile nu mai veneau fragmentar şi chinuitor, ci ordonate şi compacte, ca nişte blocuri bine compartimentate. Dintr-odată avu viziunea profetică a întregului, a lumii acesteia în care se mişcau ab initio şi el şi ceilalţi până la finalităţi. Totul avea un sens. „Dacă Domnul aşa vrea, aşa să fie! Voinţa Domnului este uneori neînţeleasă, însă, miraculos, uneori o cădere cu mult zgomot anunţă o înălţare mult aşteptată. Echilibrul se dobândeşte oricum şi el ţine şi de om. Ce poţi face când un om îşi doreşte cu dinadinsul să se prăbuşească? Tu îi spui de cădere, de primejdiile care-l pasc, de rănile ce le poate avea, de lacrimi şi de disperare, iar el tinde tot mai mult să te contrazică nemotivat prin comportamentul schizofrenic pe care-l are. Există în fond un masochism al căderii, altfel nu-ţi poţi explica. Sau poate că-i numai bun de dus la Bălăceanca”. Puse mâna pe telefon şi formă un interior.

domnul să vă binecuvânteze, tovarăşe doctor. Ce faceţi?

Doctorul stătuse mult până să răspundă. Nu avusese chef să fie deranjat din reverie. Totuşi pusese mâna pe receptor şi suportase să i se zgârie cu cuiul de 10 pe membrana timpanului. Da, vocea directorului îi provoca răni.

revedeam raportul. Vă pot ajuta cu ceva?

voiam să îmi lămuriţi anumite lucruri neclare. De pildă, când se poate spune despre cineva că este nebun?

ce v-a venit? Sunt cazuri din acestea la noi în şcoală? se alarmă dintr-odată doctorul.

ar putea fi şi vreau să îmi fac o idee. Nu pot să tolerez orice comportament.

nu cumva îmi vorbiţi de Calciu?

exact! De el. Tocmai a plecat de la mine din birou, unde a avut o ieşire total necontrolată.

ce anume?

a ameninţat conducerea întregului Seminar, a organizat întregul efectiv de elevi şi i-a îndemnat la revoltă. E pus pe vitejii iraţionale, de asta zic. Şi totul a pornit de la o convocare a Consiliului Profesoral, în care el trebuia să raporteze anumite fapte.

agresiv?

mi s-a părut la un moment dat că a avut o mişcare suspectă. M-am ferit şi el a râs.

înseamnă că-şi cunoaşte puterea şi caută să-şi domine adversarul, probând anumite gesturi. Sigur a fost realitate sau vi s-a părut?

acum nu mai ştiu să spun sigur frăţiei tale ce a fost. în momentul ăla era cu totul altceva. E periculos. Doar ştiţi că a făcut şi puşcărie atâta timp. Acolo probabil a dobândit multe abilităţi la bătaie, la lovituri bine aplicate.

chiar dacă e bolnav, totuşi se controlează...

da. Mi-a spus şi părintele spiritual D. că sâmbătă seara chiar a fost busculat zdravăn de părintele N.,

dar nu a sărit la bătaie, ci numai a încercat să se apere. E viclean.

înţeleg. Am un sfat pentru dumneavoastră.

ascult. Doar pentru asta v-am sunat.

societatea noastră este plină de nebuni. Potenţial, toţi suntem nebuni. Unii au manifestări

vizibile, alţii au o nebunie latentă. Boala urcă treptat din adâncuri spre suprafaţă şi izbucneşte în momente precise. Noi, ca medici, urmărim îndeaproape simptomele unui astfel de pacient, alcătuind ritmic fişe de observaţii, provocând „situaţii”. înţelegeţi?

cum să nu! răspunse directorul M. care ştia că şi el se comportase cu Calciu nu de-acum, ci mai de mult, tocmai aşa cum spunea doctorul Stan, adică ţinându-l permanent sub observaţie (însă „situaţii” nu provocase).

dacă dosarul e convingător, atunci boala e justificată.

cum ar veni, există boala.

da. Bine, noi nu provocăm „situaţii” care să se potrivească unui diagnostic aprioric pus.

cum aţi spus?

nu dăm mai întâi diagnosticul şi după aceea întocmim un dosar care să se potrivească diagnosticului. „Situaţiile” demonstrează ceea ce era demonstrat deja de la natură.

desigur. Sunt nişte argumente ştiinţifice.

foarte bine. începeţi să pricepeţi limbajul medical. Băgaţi-l pe individ în „situaţii” şi vedeţi ce iese.

vă mulţumesc, tovarăşe doctor. Mi-aţi lămurit lucruri pe care nu avea cine să le lămurească.

pentru puţin. Ţineţi-mă la curent cu acest caz. Mă interesează.

192

cu siguranţă. Sunt bucuros că putem face lucruri bune împreună. Domnul să ne ajute!

Directorul M. aşeză telefonul în furcă, se ridică de la birou, merse până în dreptul icoanei cu Mântuitorul pe care o ţinea pe perete chiar lângă tabloul cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu, bătu o metanie şi suspină:

doamne Dumnezeule, auzi-mă pe mine, păcătosul şi mă scapă de nebun! Fă-i, Doamne, pe copii să se întoarcă la adevărul Tău şi să lase calea nebunului. Bagă-le minţile-n cap, Dumnezeule, şi ţine-i departe de nebun.

Mai bătu câteva mătănii, dar când simţi că aproape-i vine să plângă se ridică şi se aşeză la birou. Nu se cădea să plângă. El era un învingător, nu un învins. Calciu se ia de gât cu Partidul împotriva voinţei Domnului. Dacă voia Domnului fusese să se dărâme Biserica Enei, putea să facă tumbe Calciu şi alţii o mie ca el că tot se dărâma. Domnul a dat, Domnul a luat, fie numele Domnului binecuvântat! Exact în acel moment auzi o bătaie în uşă.

intră!

blagosloviţi, preacucernice.

ce vrei, Anghele? Ce-i cu foile alea?

preacucernice, noi, elevii Seminarului Radu Vodă, am făcut un memoriu.

un ceee? zise părintele arhimandrit, căscând nişte ochi care-l făcură pe Anghel să se dea o fără înapoi.

un memoriu, zise Anghel, revenindu-şi imediat, la gândul că toţi colegii lui erau la uşa cabinetului ascultând şi aşteptând.

şi ce doleanţe aveţi voi?

193

vă spun în mare. Oricum îl veţi citi şi sfinţia voastră. E făcut în mai multe exemplare. Vi-l las aici pe birou, mai zise Anghel, văzând că directorul nu dă semn că l-ar lua (de fapt, nu avea puterea necesară).

spune!

noi îl susţinem necondiţionat pe Părintele Profesor Gheorghe Calciu. Ce sancţiune i se va aplica dumnealui, cerem să ne fie aplicată şi nouă. Dacă se va decide ca dumnealui să fie dat afară, vrem şi noi să fim daţi afară din Seminar.

cine semnează? Chiar sunt curios. Tu şi mai cine? încercă părintele arhimandrit să râdă de această deşartă întocmire.

eu şi încă vreo trei sute şi ceva, zise Anghel, privind fără frică drept în ochii directorului.

ieşi afară imediat din birou!

O durere ascuţită îi zvâcni în creier, apoi în tâmple, făcându-l să-şi ia capul în mâini. Nici nu se mai uită la Anghel care ieşea şi care ţinu mai mult decât normal uşa cabinetului încât colegii săi, foarte mulţi, să surprindă acea imagine. Părintele director era bolnav. „Dumnezeule, nu mă lăsa, că

înnebunesc!”. Nu cumva era chiar el nebun? Calciu îi înnebunea pe toţi. El era vinovatul. Părintele N. avea dreptate. Nu există decât o singură ieşire din tot acest cotidian asfixiant: alianţa cu N., cu F., cu Rădună, cu Preasfinţitul R., cu I. (consilierul), cu P. de la Departamentul Cultelor, cu oricine, fiindcă de unul singur era imposibil. Lucrul bun se face cu strădania celor mulţi, pe când lucrul rău, iată, Calciu îl putea face de unul singur.
194
Capitolul 13
Vizita „întâmplătoare” a lui P., inspectorul de la Departamentul Cultelor şi discuţia în care Părintele Calciu răspunde cu demnitate, uimindu-l pe inspectorul departamental al capitalei. „Ce soluţii avem?”

Părintele consilier I. sosi la vreme în şcoală. Când îl văzu, directorul M. oftă uşurat. Singurătatea pe care o resimţea în lupta împotriva lui Calciu în incinta Seminarului era povara unui blestem. Apariţia lui I. era un semn de bun augur. Iar I. nu venise singur, ci însoţit de alţi funcţionari ai Arhiepiscopiei, care se învârteau într-o secretă agitaţie prin şcoală. I. dăduse ordin ca ancheta seminariştilor să nu fie oficială, ci sub forma unor abordări prieteneşti, de tipul: Cum ţi se pare în Seminar? Eşti mulţumit? Predarea şi ascultarea se desfăşoară corespunzător? Ai ceva de reproşat cuiva? Ai sugestii de îmbunătăţire a procesului educativ? Ce tipuri de activităţi ţi-ai dori în plus faţă de materiile cuprinse în programă?” etc. Orele păreau că se desfăşoară normal, însă ele erau frecvent întrerupte de apariţia acestor oameni care păreau îndatoritori, angajaţi cu toată fiinţa lor în scopul nobil al sprijinirii învăţământului seminarial. Oamenii lucrau şi în pauze, şi în clase, şi în cancelarie, şi în biroul directorului. Era o acţiune amplă, căreia nu i s-ar fi sesizat intenţia primară dacă n-ar fi fost puşi în alertă de Părintele Profesor Gheorghe Calciu. De aceea răspundeau cu prudenţă la întrebări.
195
Făcură, în schimb, pichete mobile pe culoarele Seminarului, care trebuiau să anunţe începerea judecăţii. La răstimpuri, câte unul se apropia de Părintele Profesor, străduindu-se să nu atragă atenţia, şi întreba ce mai trebuie făcut. Conciliabulul s-a ţinut la locuinţa Preasfinţitului R., la fel de secret ca neliniştea care îi măcina pe directorul M., pe părintele profesor N. şi pe ceilalţi, ca şi servilismul care îi anima să facă orice, numai ca autoritatea ateistă să nu-i poată acuza pe ei în niciun fel că au îngăduit manifestarea de credinţă creştină faţă de vii şi faţă de morţi în cadrul Seminarului Teologic.

Anunţat de ceea ce se petrece în şcoală, P., inspectorul pe capitală al Departamentului Cultelor, intră fără să bată la uşă în cabinetul directorului M. în acest timp, Părintele Calciu tocmai discuta cu elevii săi din anul IV textele de la I Corinteni 8, 8-13; 9,1-2 (Apostolul) şi de la Matei 25, 31-46 (Evanghelia). „De aceea, dacă o mâncare sminteşte pe fratele meu, nu voi mânca în veac carne, ca să nu aduc sminteală fratelui meuo, înţelesese fiecare că postul poate deveni încredinţare întru Hristos fratelui mai slab şi că e important să posteşti cu toată libertatea spre zidire lăuntrică, pentru ca şi fratele să dobândească pacea, cunoscând în tine chipul lui Hristos. Evanghelia din Duminica înfricoşătoarei Judecăţi avea ceva decisiv, gândea Paul G. Părintele Diriginte vorbea de cei binecuvântaţi şi de cei blestemaţi. Ca şi în cazul lor. Uitându-se la el, înţelegea că avea un chip luminos, contrar împrejurărilor în vâltoarea cărora era târât. în vocea lui era un avertisment. Paul se uită în clasă. Toţi erau prinşi de discuţie. Judecata cea înfricoşătoare îi privea pe toţi. „Cum vine compromisul?” se întreba şi Vasile.
196
În acel moment, înainte ca Vasile să-şi mai răspundă, intră părintele N. şi elevii se ridicară în picioare, salutară la”laltă respectuos, apoi plecară în pauză cu douăzeci şi cinci de minute mai devreme. Rădună îi aştepta deja la uşă şi le făcu semn să se încoloneze. Părintele N. îl conduse pe Părintele Calciu în cabinetul directorului unde, într-un fotoliu masiv de protocol, aştepta şi inspectorul P. Ca şi ceilalţi membri ai Departamentului Cultelor, P. era obişnuit cu atitudinea servilă a clerului faţă de el şi poziţia profesorului Calciu îl deruta. Nu îndrăznea să folosească violenţa de limbaj, nici ameninţarea, totuşi trebuia să-l pună la punct cumva. Părintele rămase în picioare.

părinte Calciu, i se adresă el cu o siguranţă fără echivoc, să ştiţi că întâmplător am trecut pe aici, fiindcă eu nu aflasem nimic despre cele întâmplate. Am dat pe lângă biserică de o cruce. Dar dumneata nu ştii că nu este permis să pui nimic lângă un monument istoric? (Biserica Radu Vodă

fusese declarată monument istoric). Dispoziţiile sunt atât de stricte, încât până şi specia de flori care se plantează în jurul unor astfel de monumente e decisă de o comisie. Cum ai putut planta acolo acea cruce?

Directorul M. îşi mângâia barba lungă cu un ritm nervos, iar Părintele N. simţea că în sfârşit a sosit instanţa necesară pentru a pune capăt acestei sinistre farse.

domnule inspector, răspunse Părintele, imitându-i tonul şi raţionamentul, prezenţa crucii acolo nu trebuie să vă neliniştească deloc. Ea nu impietează cu nimic asupra monumentului. De altfel, este provizoriu instalată şi de îndată ce se vor termina reparaţiile clădirii sub care au murit elevii, vom monta o cruce de marmură

197

pe zidul clădirii, la locul accidentului. Pe de altă parte, sunt profund mişcat de sensibilitatea dumneavoastră jignită de prezenţa crucii lângă monumentul istoric, despre care spuneţi că suferă cumplit în urma acestei inadvertenţe. Probabil că aşa este. Vă rog însă să-mi spuneţi cât de mare a fost suferinţa dumneavoastră în clipa în care Biserica Enei, monument istoric de mare valoare istorică, a fost dărâmată numai pentru a se satisface un instinct barbar de distrugere? Dacă Biserica Radu Vodă este atât de lezată de prezenţa crucii, oare cât de lezată a fost Biserica Enei când a fost distrusă?

în niciun caz inspectorul P. nu se aşteptase la o astfel de interpelare. Niciun arhiereu, niciun preot, niciun laic nu a zis nimic atunci când biserica a fost dărâmată. Dacă preotul Calciu Dumitreasa protestase în public, era un lucru pe care îl făcuse nu în prezenţa autorităţilor de stat. Aşa socotea P. Or, cine ar fi îndrăznit să protesteze deschis, de faţă fiind chiar inspectorul departamental al capitalei? Afirmaţia lui Calciu îi distrusese pur şi simplu busola şi îi spulberase planul, aşa încât, fără să fi vrut, inspectorul se văzu într-o clipă de partea aceasta a Rubiconului.

dar ce-ţi închipui dumneata, Părinte Calciu, că-ţi este îngăduit orice în biserică?! Dumneata crezi că dacă Ţon, şeful baptiştilor din Cluj, s-ar apuca să facă o manifestare religioasă pe străzile oraşului şi să boteze douăzeci de baptişti în apa Someşului, îl las să facă ce vrea el?!

eu, ce să-mi închipui, domnule inspector, zise Părintele Calciu, continuând jocul imitaţiei, decât că aşa cum şoimii patriei, pionierii, U.T.C.-iştii pot să se adune pentru diverse manifestaţii politice pe stadioane

198

şi în pieţe, să strige lozinci naţionale ateiste sau de orice altă natură, tot aşa şi Ţon, ca şi noi, are dreptul la manifestarea publică şi regulată a credinţei lui, atâta vreme cât nu sunt lezate interesele naţionale!

eşti inconştient, Părinte! Habar n-ai ce înseamnă libertatea. Dumneata ai fi în stare să faci procesiuni religioase de Bobotează, ca să arunci crucea în Dâmboviţa, ca pe vremea burgheziei!

nu sunt inconştient, domnule inspector, şi ştiu ce înseamnă libertatea. în orice caz, nu „înţelegerea necesităţii”, cum a definit-o Leharnov. Când pleacă domnul Ceauşescu undeva, mii de oameni sunt duşi să manifeste. De ce n-am avea şi noi voie să facem acelaşi lucru pentru Hristos? în privinţa procesiunii de Bobotează, vă mărturisesc deschis că visez la ea cu toată fiinţa mea. Vă mai dezvălui şi un secret al inimii mele: sunt absolut convins că nu voi muri înainte de a ajunge să văd la televiziunea comunistă din ţara mea emisiuni speciale ale Bisericii. Poate eu însumi voi ajunge să vorbesc acolo, dacă voi mai avea loc de vitejii de după război. Poate că, domnule inspector, o chestiune o dată pusă, rămâne; şi problema drepturilor omului, o dată pusă, rămâne.

şi ce facem, Părinte, cu crucea? Dacă mă duc eu, se va spune că a venit ateul, comunistul şi politrucul ca să distrugă crucea!

exact! Şi fiţi sigur că primul care o va spune voi fi eu! Şi o voi face public.

Şi Părintele Calciu ieşi îndată din cabinetul directorului, unde avusese loc întrevederea, lăsându-l pe inspectorul P. interzis. Părintele îşi dădea seama perfect că se declanşase războiul. Era un război valoros, un

199

război întru cuvânt, de aceea trebuia să fie foarte atent şi să-l câştige, chiar dacă preţul va fi în suferinţă şi ocară. Ostilităţile fuseseră deschise. Avu dintr-odată certitudinea că se va sfârşi rău, în condiţiile în care nicio autoritate eclezială nu-l va apăra. Dimpotrivă, dacă Departamentul le va spune să-l dea afară, ei îl vor bate şi cu pietre. Dacă le va spune „spânzuraţi-lo, ei îl vor jupui de viu

şi îi vor pune şi sare, ca să se convingă autoritatea de stat de fidelitatea lor şi de faptul că singura lor grijă este de a fi extrem de binevoitori faţă de ei şi de a le preveni toate dorinţele înainte de a fi rostite.

Părintele N. încercase să intervină în câteva rânduri în favoarea autorităţii de stat, dar nu fusese cu putinţă. Dialogul era prea iute. Directorul M. încercase şi el să-şi arate indignarea faţă de acţiunea „mistică” termenul pus între semnele citării fiind pentru el semnul cel mai degradant pentru un om, mentalitate impusă de mentalitatea de stat şi preluată de Biserica oficială fără rezervă. Dar inspectorul P. fusese atât de aprins şi într-atât îşi uitase de prudenţa pe care trebuia să o arate ca un inocent, încât directorul nu şi-a prea găsit momentul să se exprime, aşa că folosise mimica, tot mai dezaprobatoare, pe care căuta să şi-o facă vizibilă, în speranţa că P. avea să i-o observe şi apoi să raporteze celor de sus poziţia sa, care (poate nu-i chiar acum momentul să se ştie, însă...) trebuia să-i faciliteze ascensiunea către un scaun episcopal (Oau!).

Părintele consilier I. trecu printr-o stare de nervozitate care dă trepidaţii uşoare ale capului, apoi din ce în ce mai violente cu consecinţe spasmodice asupra întregului organism. Directorul le observă atent. Avea să i le comunice doctorului F. în cel mai scurt timp.

ce-i cu atitudinea asta caraghioasă, părinte consilier? exclamă stupefiat P., care se ridică din fotoliu pentru că i se părea că se sufocă (între timp intraseră I., vicarul O. şi Preasfinţitul R.). Sunt sătul de toată mascarada. Convocaţi Consiliul Profesoral imediat!

Deodată toţi se mişcară ca teleghidaţi. Trebuia un pic de jertfă din partea lor ca să poată exorciza acest necaz, pe care Dumnezeu îl trimisese Seminarului prin Calciu. în cabinet rămăseseră P. şi Preasfinţitul R., amândoi în picioare. Oricine ar fi fost în pielea unuia dintre ei ar fi putut constata acelaşi lucru: că era imposibil să te aşezi în starea de surescitare nervoasă care se produsese. Preasfinţitul R. era foarte mirat de ce prezenţa lui P. nu a avut efectul scontat, mai ales că el numai când se uita la inspector îl treceau năduşelile şi-l încerca o stare avansată de neputinţă. Nu înţelegea. De ce a avut prestaţia aceasta atât de slabă? Poate ameninţarea cu puşcăria ar fi rezolvat într-o clipă totul. Sau poate P. se juca cu el. Cine ştie? Era totuşi prea aprins ca să fie doar o simplă joacă. Calciu câştigase şi în această confruntare.

Inspectorul P. avea şi el clipele sale de introspecţie. Aşa ceva nu mai păţise. Era o ruşine, iar această ruşine trebuia iute răscumpărată. Calciu avea s-o simtă pe pielea sa. Deşi toată făptura sa era încordată şi gata de atac, probând o hotărâre ireversibilă, o umbră de îndoială se strecură ca un vis în ţeasta sa. Dacă Partidul şi-a pierdut puterea şi prestigiul pe care le-a avut cândva? Nu cumva acesta este un simptom al prăbuşirii? Preotul ăsta avusese o putere în cuvânt cum nu avuseseră grămezi de preoţi şi ierarhi la un loc. Este imposibil să ai un asemenea curaj. Afară doar dacă nu eşti nebun.

Preasfinţite, nu cumva avem de-a face cu un nebun? se trezi inspectorul grăind.

atitudinea lui cam asta dă de gândit. Dar nu avem încă dovezi suficiente. Directorul îl ţine sub observaţie, având concursul doctorului F. Şi îmi pare rău, pentru că este un profesor bun.

asta e, Preasfinţite! zise P. revenindu-i nădejdea. Trebuia să-mi fi dat seama de la bun început.

ce anume?

cum ce anume? N-ai înţeles? Omul ăsta e nebun şi trebuie internat la Bălăceanca. întocmiţi dosarul cât mai curând. Nu înţelegeam de ce acest Calciu se aruncă fără ezitări în tăiş. Iată răspunsul: este nebun de legat, dar îi lipseşte carnetul. Eu am plecat, îmi ajunge pe azi.

Şi inspectorul ieşi. Episcopul nu schiţă nici cel mai mic gest de salut. I se părea că tot ce trăise în ultimele zile şi mai ales cu câteva clipe înainte era o halucinaţie de proporţii pe care vrăjmaşul o îndesa în sufletul său. „Un astfel de om nu mai poate fi salvat!”, socoti el, în timp ce învârtea mecanic metanierul lung, dăruit de maicile de la Pasărea, trecând peste boabe fără rugăciune. Era, de altfel, imposibil să te rogi... El, de pildă, nu se putea ruga şi nici nu considera potrivită o astfel de atitudine într-un moment în care trebuia rezolvat urgent cu acest Calciu, pentru că din cauza lui nu te poţi ruga, nu poţi dormi, nu te poţi concentra, nu poţi citi, nu poţi mânca, în fine, nu poţi trăi zilele şi viaţa ca om. Te rogi, dar nu când ai astfel de duşmani. Ceea ce trebuia să facă el ca episcop acum era să blocheze orice acţiune a acestui posedat, ca nu cumva Biserica să păţească ceva şi mai rău. Nu era vorba de el ca persoană, ca

202
episcop. Deloc. Era vorba de Biserică, iar când e vorba de Biserică nu mai contează cum, dar trebuie s-o aperi, doar eşti păstorul ei. Ai să dai seamă. Domnul, la Judecată, te va întreba: „Ai apărat Biserica Mea?" Şi tu, ca episcop, ce vei răspunde? Oare vei spune că „Doamne, ştii, şi Calciu este slujitorul Tău, iar...?". „Nu, va zice Domnul, astfel de slujitori nu fac voia Tatălui Meu. Dar tu ce-ai făcut pentru a-l împiedica?". Iar tu n-ai făcut nimic. E timpul, fiule, să te apuci de lucru în via Domnului că, iată, vin porcii sălbatici şi o strică.

Cu astfel de gânduri se îndeletnicea Preasfinţitul R. când au intrat în cabinet părintele N., directorul M. şi consilierul cultural I., respirând greu, de parcă plămânii nu mai erau alimentaţi corespunzător cu oxigen.

părintele D. este cel care-i va spune lui Calciu rezultatul judecăţii din apartamentul Preasfinţiei voastre. Aşa am hotărât! anunţă directorul.

foarte bine.

nu ştiu cât îl va afecta, interveni I. Cred că va râde de noi mai degrabă. Important era să fi găsit o greşeală canonică, nu tipiconală. Am înţeles, săvârşirea parastasului la ora 21.20 e o interpretare eronată a tipicului acestei slujbe, însă...

cert este, zise N., că i se va comunica că a greşit. Asta e important. Adică un for superior a decis că ceea ce a făcut el sâmbătă seară poate atrage asupra sa chiar şi o măsură disciplinară.

nu măsura disciplinară, ci cum ai zis sfinţia ta, părinte N., ideea de greşeală e cel mai potrivit aspect al deciziei noastre. Dar să lăsăm asta. Altceva mă deranjează acum.

203

spuneţi, Preasfinţia voastră!

calciu are elevii de partea sa, iar lucrul ăsta e anormal.

credeţi că noi nu ştim? zise N. Dar vom lua măsuri. Am deja un plan pe care i l-am expus părintelui director.

să înţeleg că nu-i aveţi în mână pe aceşti copii? întrebă aiurit consilierul I.

nu-i avem, pentru că atunci când vrăjmaşul seamănă neghina în ogorul Domnului e cumplit.

trebuia să fi vegheat la hotarul acestui ogor, părinte director, nu să fi lăsat să intre acest mişel, că nu pot să-i spun altfel, care spulberă într-o clipită toată osteneala. Aşa nu s-ar fi ajuns aici ca dintr-un Seminar să iasă o şcoală revoluţionară. Nu vă daţi seama că P. va considera asta ca pe o ameninţare la adresa statului şi a partidului? îl cunosc bine.

copiii sunt nevinovaţi.

tocmai de asta trebuie să-i faceţi să conştientizeze că, stând alături de Calciu, vor avea de suferit.

îi vom ameninţa?

vom proceda în aşa fel încât ceea ce vom lucra să lucrăm ca pentru Dumnezeu. Nu facem voia noastră, ci facem voia Domnului. Domnul ne iubeşte, dar ne şi ceartă. Apoi vine mângâierea.

aveţi dreptate, Preasfinţia voastră! zise N. încurajat. Aşa vom face. Nu-i vorba de interesul nostru personal, ci de cel...

al Bisericii!

exact! Dacă Biserica suferă din cauza lui Calciu, vom sta cu mâinile în şold?

204

n-avem cum, doar suntem slujitorii lui Hristos. Vom înlătura cauza suferinţei din Biserică.

Aceste schimburi de replici îi făcură să se umple de un avânt nou. Se vor lupta cu Calciu şi-l vor învinge, indiferent cât de greu va fi. Biserica merită tot acest chip al jertfei. Dacă Domnul a hotărât ca ei să fie cei care trebuie să ia o astfel de hotărâre, foarte bine, atunci la treabă, fiindcă Biserica are nevoie de lucrători vajnici, de braţe puternice, nu se va lăsa călcată în picioare de un Calciu Dumitreasa. Plecară pe rând.

205

Capitolul 14

Consiliul profesoral. Soluţia a treia, a lui Winston Churchill şi a lui Vladimir Bukovski: nerăbdarea de a intra cu tancul în ei. Anunţarea ciclului de predici din fiecare seară de miercuri. La scaunul de spovedanie

Poate ar fi timpul să pricepem un lucru. Nu ştiu în ce direcţie va merge acest preot, dar e

complicat cu el din mai multe motive. Primul dintre ele este că are prea mare îndrăzneală faţă de cei mari. Uneori mă întreb dacă nu cumva se cuvenea să se facă mic şi să tacă. E o prostie, desigur, ceea ce spun eu, dar sunt sincer şi de aceea vă spun şi vouă ce-mi trece prin cap. Ce trebuia morţiş să facă parastasul la ora aia şi nu mai devreme, aşa cum i se sugerase? Acum ar fi fost linişte. Bine, mie îmi plac curajoşii, dar mă întreb cum poţi face alegerea corectă între ascultare, curaj şi nebunie, ca să nu-ţi prăpădeşti demnitatea. Vreau să mai spun ceva. Uneori mă simt inutil. Eu calculez paşii personajului, iar el îmi dă peste cap toate calculele, încât îmi vine să cred că personajul ăsta a început să aibă viaţa sa proprie şi să se comporte ca atare, fără să mai ia aminte la îndemnurile mele la prudenţă. Cu mâinile pâlnie la gură îi strig: „Fii prudent!”, iar el comite imprudenţă după imprudenţă. Vă spun sincer: ăsta nu-i roman, e pedeapsă. Pedeapsa pe care mi-o iau pentru că am crezut că pot să fac dintr-un erou un personaj. Eroul e adevărat, el niciodată nu poate fi personaj într-un roman. Vă mulţumesc acum pentru momentele de răgaz şi să trecem mai departe, că sunt tare tulburat!

Părintele Calciu primi înştiinţarea judecăţii: greşise. Părintele spiritual D. îi explicase ferm cum stau lucrurile, cât de hotărâţi sunt toţi în privinţa lui dacă va continua pe acest drum greşit. Părintele, fără să se uite în ochii colegului său, spiritualul Seminarului, înţelese că tot ceea ce încercaseră ei era doar o afirmaţie timidă care demonstra că biruise, fiindcă de la turnura politică şi de propagandă religioasă pe care episcopul voise să o dea parastasului pentru a preveni supărarea Departamentului Cultelor, se ajunsese la această formulă ambiguă şi impersonală, în care numai în ultima parte se amintea numele său, fără a se specifica nici în ce consta greşeala, nici faţă de ce a greşit el.

Totuşi tensiunea îşi întindea braţele ca o caracatiţă invizibilă. Elevii veneau şi-i spuneau că directorul M. şi părintele profesor de Dogmatică demaraseră o acţiune prin care urmăreau să le stingă elanul şi să-i rupă efectiv din apropierea sa. Aceşti copii minunaţi erau chipul Bisericii. Putea fi un chip ideologizat, imbecilizat, ridicol de obedient sau putea fi un chip înnoit, despovărat de toate măştile acestea asfixiante ale fricii, comodităţii şi slugărniciei. Avea multă încredere că de aici vor da mlădiţe vii. Cine era el? Om cu păcate. Era conştient de lucrul ăsta, însă nu putea da înapoi din cauza asta. Dumnezeu ştia sufletul său şi durerea şi căinţa. înaintea acestor tineri el trebuia să fie un model. Şi era un model. Un slujitor al altarului lui Hristos nu este slugă niciunui sistem politic, nu se închină unei stăpâniri antihristice, atee până-n măduva oaselor, ci iese cu demnitate pe solee şi de acolo predică întregii lumi Evanghelia. Pietrele vin, pietrele vor fi aruncate, dar slujitorul lui Hristos predică cu o iubire nesfârşită, până la ultima

suflare. Nu fuge, nu se ascunde. E preot în veac, e săvârşitor al Tainei. Ah! Prigonitorii veneau în haită şi-şi urlau tanatic cântecul. Nu se temea. Le surprinsese ochii sticlind reci şi primejdioşi, ochi de aspidă care se deschideau înguşti şi iscoditori înspre el. Dar îi înfrunta curajos. Şi atunci ochii lor se ascundeau grăbiţi îndărătul pleoapelor prefăcute că dorm.

Primejdia pândea de peste tot, iar el simţea că întinereşte cu douăzeci de ani. îl blocau din toate părţile, îl ameninţau, îi terorizau elevii, dar pe măsură ce lucrarea lor perfidă se înteţea, sporea în mod miraculos şi curajul său. Se simţea mai pregătit ca niciodată să se războiască cu ei toţi, cu duhul întunericului care le coordona planul. Strategia lui era simplă, dar simplitatea îi dădea un efect devastator. Cea mai bună apărare este atacul. Va intra cu tancul în ei. îi veniră în minte instantaneu cuvintele Apostolului: „Căci pururea noi, cei vii, suntem daţi spre moarte pentru Iisus, ca şi viaţa lui Iisus să se arate în trupul nostru cel muritoro (II Cor. 4, 11). Părintele se uită la ceas. Orele se încheiaseră. Urma Consiliul. Deşi ar fi trebuit să se simtă obosit după o astfel de zi, totuşi o putere nevăzută îl făcea să se îndrepte cu hotărâre spre cancelarie.

Cât timp elevii au luat masa de prânz, s-a ţinut Consiliul Profesoral. Au fost enunţate de către părintele N. părerile Departamentului Cultelor cu privire la persoana părintelui Calciu (defavorabile toate).

inspectorul P. a spus clar: „Manifestările de misticism din Seminar trebuie să fie sancţionate cu responsabilitateo.

dar de unde, Doamne, iartă-ne!, misticism în şcoala noastră? se minună părintele L. Mi se pare, totuşi,

o exagerare, părinte N., ideea asta cu misticismul. Să nu cumva să îl trezim vorbind de ceva ce nu e, adică de o fantasmă.

nu e deloc fantasmă, dragul meu părinte L., îşi domoli din răsputeri tonul părintele N. Eu ştiu precis ce a spus inspectorul P. Te îndoieşti de asta?

nu, îngăimă L. bătând în retragere, nu mă îndoiesc, dar de ce să spună misticism, nu înţeleg. Nu mi se pare...

nu ţi se pare, dar există. Şi există, pentru că s-a insinuat această atitudine într-un mod ascuns, iar acum a răbufnit. Departamentul cunoaşte bine starea de lucruri din instituţia noastră şi trebuie să îndreptăm situaţia în aşa fel încât şi ei să fie mulţumiţi cu măsurile pe care le vom lua, iar noi să terminăm definitiv cu propaganda religioasă în Seminar. Ce părere aveţi?

Părintele Calciu tăcea. îşi propusese să tacă. Ştia ce avea de făcut. Dacă intra în dialog acum avea să se găsească pe o direcţie falsă. „Ia să vedem, Ghiţă, cum rabzi tu nedreptatea, că dreptatea am văzut că o rabzi bine mereu!".

eu sunt curios, zise diaconul V., despre ce sancţiune ar fi vorba în această situaţie? Vreau să spun, dacă poate fi vorba de o sancţiune aici.

la ce te referi, părinte diacon? interveni directorul M. La „manifestările de misticismo?

nu, Dumnezeule!, grăi speriat şi pe un ton care se lepăda de o culpă închipuită. Mă refeream, de ce nu înţelegeţi?, la parastasul de sâmbătă seara, pe care l-a făcut părintele Calciu.

nu vezi cât eşti de naiv, V.? îl preluă părintele N. E vorba de unul şi acelaşi lucru care se pedepseşte cu

209

excluderea din Seminar a profesorului care practică „misticismulo.

eu l-am avertizat pe părintele Calciu, zise şi D. cu un fir de voce, dar dumnealui a râs. Consider, Părinte Calciu, că ţi s-a părut o glumă, nu-i aşa? Sau crezi că activitatea noastră în Seminar este o joacă? Un gest de-al dumitale poate afecta imaginea Seminarului, imaginea viitorilor preoţi, imaginea noastră ca profesori, imaginea preotului în sine, nu mai vorbesc de imaginea dumitale, de care bănuiesc că nici nu-ţi pasă. Fii, te rog, responsabil şi nu ne trage în jos cu această poziţie greşită. Noi vrem să ducem pe o treaptă înaltă Seminarul, să dăm sentimentul demnităţii acestor tineri, iar dumneata faci exact dimpotrivă. Ai ceva cu vreunul din noi? Ne urăşti într-atât?

lasă-l, părinte D., nu vezi că ne sfidează? El se crede un propovăduitor al lui Hristos, iar noi suntem nişte rătăciţi. Păi, dacă am merge pe direcţia asta, Părinte Calciu, unde am ajunge? La desfiinţarea Seminarului. Şi-aşa ne pândeşte de multă vreme acest pericol. Mai pui şi dumneata umărul?

eu o să fiu sincer cu toţi, spuse N. clătinând din cap a părere de rău. Când inspectorul P. a zis de „misticismo, eu am răspuns că nu ştiu nimic despre aşa ceva. Personal, nu practic niciun fel de misticism şi n-am auzit decât de Părintele Calciu că l-ar practica!

ai procedat bine, părinte N., adăugă directorul. Nu putem să sacrificăm viitorul acestor copii din cauza nesăbuinţei unuia dintre profesori. Dar mai e timp de îndreptare. Dacă Părintele Calciu îşi cere iertare şi conştientizează greşeala, atunci lucrurile ar putea fi aduse la un numitor comun. încearcă să meditezi la asta, Părinte

210

Calciu. Noaptea e un sfetnic bun. Dacă nu pentru binele frăţiei tale, măcar pentru cel al familiei, al colegilor tăi profesori sau pentru cel al copiilor din Seminar.

Consiliul se încheiase, iar părintele N. era nemulţumit de cum decursese. în primul rând nu văzuse efectul cuvintelor devastatoare pe care Departamentul le transmisese prin el, Calciu având o atitudine pasivă. Nici măcar n-a vorbit. Se aştepta la o confruntare, pe care însă Calciu a evitat-o. Va trebui să întocmească un raport către Departament şi să spună tot ce s-a întâmplat la Consiliu, după cum spusese şi în alte rapoarte ce se întâmplase sâmbătă seară când cu parastasul, apoi duminică dimineaţa (discuţia i-o povestise directorul M. de-a fir a păr). Calciu trebuie să se cuminţească şi, probabil, după toată tevatura va înţelege că doar nu toţi sunt nebuni, iar el e înţelept. „Şi, apoi, e ceva insuportabil la Calciu, gândi N. Poate că dezgustă tocmai eroismul ăsta al lui deşănţato. Părintele N. ieşi înspre capelă să respire. Avea nevoie de aer. Observă biserica cu schelele pe ea. Nu-şi mai aducea aminte de când era aşa. îi veni în cap însă o imagine de acum un an (sau cu doi ani în urmă??) când, pe alee, înspre poartă, îl văzuse pe părintele Sofian Boghiu

trecând pe lângă un grup de seminarişti şi salutându-l pe unul, N. Truşcă, mirându-se intenţionat şi exagerat: „Ooooo, să trăiţi, domnule ministru!”. Cum îi era diriginte lui Truşcă, l-a întrebat: „De unde îl cunoşti tu, mă, bolovane, pe Stareţul de la Antim?”. „îl cunosc de mult, de când aveam 7-8 ani, răspunsese mândru Truşcă. Aţi văzut ce capodoperă realizează părintele pictând biserica Seminarului? Pune penelul pe fiecare centimetru pătrato. Reveni aproape
211
instantaneu la gândurile sale despre Calciu. „Urâtă poveste!”.

Părintele Calciu ieşise şi el de la Consiliu, hotărât să le comunice ceva important elevilor. Observase cum prin afirmaţiile directorului sau ale lui N. se ţinteau lucrurile foarte precis. Departamentul, prin Preasfinţitul R., consilierul cultural I. şi vicarul O., intenţiona o acţiune de anvergură împotriva sa. Iar ameninţările aveau un scop cât se poate de limpede: intimidarea întregului corp profesoral, ca nu cumva să se trezească vreunul că este de acord cu Calciu şi să ia atitudine la”laltă, fiindcă atunci rătăcirea din urmă va fi mai rea decât cea dintâi. După cum se convinsese, nu era îngăduită nici adoptarea unei poziţii neutre, făcându-se presiuni ca toţi să participe la condamnarea sa şi a acţiunii sale. Era ciudat, însă vedea şi el că toate aceste ameninţări dau măsura unei practici generalizate în ţară şi, probabil, în tot blocul comunist din sud-estul Europei: lipsa de siguranţă. Nici în România, nici în Biserică. Nu ai pe cine să te bazezi. Prietenia ţine până când Departamentul dă un telefon. „Salvarea Bisericii!” se scandează. „Aş! De unde!? (bietul nenea Iancu!). E vorba de propriul interes, de propria comoditate, de confort şi aşezare socială. Nu eşti mulţumit că Partidul te asigură? Vrei să păşeşti într-o zonă minată de dragul unui gând de haiducie? Nu mai e vremea haiduciei, potoleşte-te, e vremea păcii şi a înfrăţirii. Dacă Biserica trăieşte aşa cum poate, de ce vii tu să-i faci atât de mult rău?”.

Părintele îşi zâmbi la auzul acestor voci interioare. Mai presus de fragilitatea pe care o sugera realitatea vieţii în Republica Socialistă România, mai presus de lipsa de siguranţă a zilei de mâine, a slujbei prestate, a
212
salariului sau a libertăţii (mâine poţi ajunge într-un spital de nebuni sau în închisoare, fiindcă aşa vor superiorii tăi), mai presus de toate acestea va fi replica sa. Lucrurile trebuie lămurite! Intră în sala de clasă a anului IV, unde cei mai mulţi erau prinşi într-o discuţie aprinsă, în timp ce câţiva moţăiau cu capul pe bănci.

— Preacucernice, săriră vreo zece buluc, Preacucernice, ne-au dat şi azi aceeaşi mâncare ca în zilele de dulce.

— Cum aşa, Ştefane? zise Părintele, intuind cum stau treburile. Nu au aflat că am intrat în săptămâna brânzei? Sau nu mai suntem creştini ortodocşi?

— Da, Părinte, am avut la masă meniul obişnuit de luni: supă de fasole cu jumări, varză cu cârnăciori şi plăcintă cu brânză.

— Maica ce a zis?

— Maica plângea, răspunse Tavi.

— E tot o maşinaţiune de-a lor, pentru ca totul să se compromită: şi post, şi rugăciune, şi curaj.

— Dar noi n-am mâncat decât plăcinta, Preacucernice! ziseră toţi, înconjurându-l.

— Şi nici nu ne e foame! spuse zâmbitor Nicu.

— O să încerc să remediez această „eroareo, hotărî Părintele, mângâindu-l ştrengăreşte pe cap pe Nicu. Doar ce-am ieşit acum din Consiliu. Toţi sunt împotriva mea. Săvârşirea parastasului de sâmbătă seară e o greşeală tipiconală şi alte bazaconii. Nu mă interesează însă prea mult asta. Vreau să ştiu un lucru: vă e teamă?

— Teamă? zise Paul. Ce-am făcut rău?

— Preacucernice, interveni şi Vasile, teama apare atunci când ai ce pierde, nu-i aşa?

— Aşa e.
213

dar noi ce putem pierde?

puteţi pierde multe. De pildă, puteţi pierde bursa. Catalogul e în mâinile lor. Şi ştiţi ce-nseamnă să pierzi bursa. Va fi apoi presiunea părinţilor care poate nu au din ce să vă plătească internatul şi masa la cantină. V-aţi gândit la toate astea?

eu m-am gândit, zise Alexandrescu. E prea puţin important. Dar, dacă nu făceam parastasul, nu

pierdeam mai mult? N-aţi spus dumneavoastră că laşitatea e o boală grea? Eu nu vreau să fiu laş!

mulţumesc, Alexandrescule! Ai material bun. Şi ştiu că toţi aveţi material bun. Mă gândesc tot timpul la cum puteţi ieşi din hăţişul ăsta al compromisurilor de tot felul. Dumnezeu îmi dă curaj prin voi. Vreau să încep în acest post un ciclu de predici prin care să vă ofer un model practic de curaj care să vă ferească de inerţia patimilor, a laşităţii şi a slugărniciei. Preoţia este o luptă în care trebuie să te angajezi cu toată fiinţa. Nu încape nicio ezitare. A ezita pe acest drum înseamnă a ceda, a renunţa la o bucăţică din Hristosul Care stă în inima ta, iar voinţa se debilizează. Preotul trebuie să aibă o putere zdrobitoare în cuvânt, fiindcă nu el are cuvântul, cuvântul său e slab, dar întru Cuvânt se luptă şi biruieşte. E timpul să vă treziţi, copii! Anunţaţi-i pe toţi că pe miercuri seara, după rugăciunea de seară va fi prima predică.

putem să le spunem şi celor de la Institut să vină? întrebă Paul, care se gândea la Adrian Diaconu şi la mulţi alţi studenţi teologi pe care îi cunoştea.

să vină de oriunde, numai să vină, pentru că e foarte important pentru atitudinea voastră de azi şi de

mâine să auziţi cuvintele acestea. Şi pe la Politehnică să anunţe cine poate!

cei care sunt externi, Preacucernice! Ei pot! Noi nu putem ieşi de-aici! Cel puţin acum, de când cu parastasul, Rădună şi Comănescu sunt ca nişte ulii cu ochii pe noi. Mai ales Rădună, ne pedepseşte din nişte motive aberante.

vă iubesc, copii! Văd că e mila lui Dumnezeu cu voi, altfel nu-mi explic de ce vin peste voi aceste chemări la jertfă. încerc să vă iubesc după modelul iubirii supreme, care este Mântuitorul, şi mă rog ca să vă ţină pe toţi în dragostea Lui şi să ne facă mărturisitorii Săi în această lume plină de păcate şi de insanităţi. Iar (făcu o pauză)..., Rădună atâta poate, n-ai ce să-i ceri mai mult.

Răureanu o să-i anunţe pe studenţii de la Litere, Preacucernice. Locuieşte prin zonă.

bun! Acum plec. Care dintre voi vrea să se spovedească, mă găseşte în capelă peste o jumătate de oră. Hristos a înviat!

adevărat a înviat! răspunse clasa cu o singură voce, bubuind ca un tunet.

Părintele Calciu ieşi din sală şi se îndreptă direct către cabinetul doctorului Stan. Ştia că masa la cantină nu era o necunoscută nici pentru directorul M., nici pentru doctorul Stan, care slujea cu râvnă etica materialistă a ştiinţei sale medicale. Pentru el nu Hristos era vindecătorul, ci Ştiinţa. Fleacuri ateiste. Avea să-l scuture bine de toate aceste visuri inconsistente pe care le experimenta pe aceşti copii. Intră direct în cabinetul medical fără să bată la uşă.

e o prostie, domnule doctor, să crezi că poţi vindeca dumneata pe cineva fără ajutorul Domnului. Ce-i cu părerea asta umflată şi de tot schimonosită despre datoria dumitale? Ai dat cumva vreo reţetă fără ca Domnul să-ţi fi pus în minte diagnosticul potrivit?

nu înţeleg cum aveţi tupeul să...

ştiţi ceva? Postul e lăsat de Dumnezeu pentru vindecare. înţelegeţi? E vorba de vindecare. Omul nu-i numai trup, ci şi suflet. Dacă sufletul boleşte, trupul nu are cum să fie integru. Dumneavoastră vreţi să aranjaţi casa pe dinafară, iar pe dinăuntru să o lăsaţi netocmită.

copiii n-au nevoie de post, zise medicul fără să-şi revină deloc din această scenă horror.

nici adulţii, nu-i aşa?

nici.

auziţi? Mă enervaţi la culme cu neroziile astea. Cine sunteţi dumneavoastră să hotărâţi pentru copiii ăştia? Sunteţi vreo autoritate bisericească? Sunteţi cumva Episcop, Patriarh? Răspundeţi!

sunt în serviciul Ştiinţei şi nu vă permit...

ştiinţa dumitale nu valorează nici cât o ceapă degerată dacă o interpretezi astfel. Asta nu e ştiinţă, ci e o filosofie ateistă venită de sus pe linie de Partid.

eşti nebun!

vai, cum ţi-ai dat seama! Ce, trebuia să fiu ateu ca să fiu sănătos? Nu vezi ce lipsă de logică? Dacă sunt cu Hristos şi denunţ ideologia ateistă a Partidului sunt nebun, iar dacă sunt cuminte şi nu critic socialismul, ci aduc osanale şi ode stăpânilor zilei sunt perfect sănătos! Cine mă diagnostichează, domnule doctor, ştiinţa sau proiecţia sucită a ştiinţei, pe care partidul a îndesat-o în capul dumitale şi a multor altora?

Pleacă de aici sau...

ce, pui mâna pe telefon? Sari imediat la cuţit, doctore! Pe cine suni? Pe domnul Ceauşescu? Ştii că mă enervezi cu prostiile astea? îţi spun pentru ultima oară: nu te interesează viaţa duhovnicească a acestor copii. Tratează-i cum te luminează Dumnezeu, dar nu tăia postul, că ne supărăm!

Părintele Calciu ieşi, lăsându-l şocat pe doctorul Stan, care nu auzi decât foarte târziu tonul continuu şi strident al telefonului al cărui receptor încă îl ţinea în mână. Tremura. Să nu cumva să fi răcit. E martie şi poţi răci uşor. Nasul curge? Nu. Febră are? Nu. Fruntea e rece ca gheaţa. Mâna mai zvâcneşte din când în când. Cu nebunul nu trebuie să te pui! Ăsta putea să-l şi omoare. Mai aşteptă câteva minute să se liniştească şi apoi sună la directorul M.

e nebun! E nebun de-a binelea!

a, dumneavoastră sunteţi, domnule doctor! Mă bucur că v-aud! Am avut o zi tare încărcată azi! Vorbiţi de Calciu? Aţi găsit ceva ştiinţific?

a venit la mine la cabinet şi m-a ameninţat! E imposibil într-o lume civilizată ca a noastră să apară un asemenea individ care să intre fără să bată la uşă şi apoi să se manifeste sub toate aspectele bolii sale.

dar de ce a venit? întrebă mirat directorul.

mi-a zis să nu mă mai amestec în treburile duhovniceşti, că nu-s eu patriarh. Eu credeam că semnătura dumneavoastră de pe acel raport are o oarecare însemnătate, însă văd că, deşi slujesc cu demnitate Ştiinţa, nu sunt în deplină siguranţă în această şcoală. Vă rog să luaţi măsuri urgente!

217

liniştiţi-vă, domnule doctor. încercaţi să puneţi pe hârtie ceea ce s-a întâmplat sub formă de raport. Deja sunt multe piese la dosarul acestui zurbagiu.

sper să fie aşa cum spuneţi.

nu vă faceţi griji! Aştept mâine raportul.

în timp ce doctorul Stan scria cu mâna tremurândă raportul şi directorul M. jubila de bucurie că lucrurile merg pe făgaşul dorit, Părintele Calciu era deja în biserică şi începu să spovedească. Destul de repede veni rândul lui Dumitru.

ce trăieşti, copile?

trăiesc altceva, Părinte.

se vede pe chipul tău. Sfântul n-a rămas dator. Străduieşte-te să nu pierzi starea asta de har. Pentru asta, însă, ştii acum, e nevoie de puţină nevoinţă. Tăcere cât mai multă. Tăcerea cea bună. Azi se tace rău. Şi când se vorbeşte, se spune ce nu trebuie.

parcă totul vine de la sine. Eu mă rog...

nu în văzul tuturor!

ba chiar cu toţi, Părinte! Dar nimeni nu înţelege, fiindcă nici eu măcar nu mă dumiresc cum pot să-i privesc şi să-i ascult pe ei şi în acelaşi timp să mă rog. O rugăciune care a început de câteva zile în mine şi nu se mai termină.

e dar mare ce ai tu, copile. Ai făcut aşa cum te-am sfătuit?

exact aşa!

mătănii să faci câte poţi. Mai ai ceva să-mi spui?

văd ce se-ntâmplă în Seminar şi mi se pare nedrept.

ştii de ce a avut sfântul tău curaj să moară?

din iubire faţă de Domnul.

218

ai văzut? Vrei să dobândeşti doar un scăunel cald şi fără griji de paroh sau vrei să fii un luptător pentru Adevăr? Omenescul din noi nu suferă nedreptatea, dar duhului îi este necesară, pentru că nedreptatea răbdată în numele lui Hristos este chiar viaţa duhului.

vreau şi eu să am viaţă!

vei avea! Domnul să-ţi dea ceea ce-ţi e de folos! Acum spune-i lui Paul să vină!

Dumitru sărută dreapta Părintelui şi-i făcu apoi un semn lui Paul care se apropie şi îngenunche sub epitrahil.

ia zi, copile, ce te frământă?

părinte, sunt trădători printre noi!

cum aşa?
ceea ce vorbim între noi se află imediat şi părintele N. vine şi ne ameninţă. Pe mine m-a şi pocnit de vreo câteva ori. Zice că numai eu sunt capul răutăţilor şi că m-aţi îndoctrinat bine sfinţia voastră.
iude au fost dintotdeauna, Paule. Nu le acorda atenţie. Fii atent la tine însuţi! Fă puţină rugăciune la Sfântul Apostol Pavel şi nu te teme! Domnul e peste noi toţi şi nimic nu se face fără ştirea Lui.
eu vorbesc tot timpul cu băieţii, dar unii dintre ei, ştiţi, au ezitările lor.
lasă-i! Nu-i forţa! Fiecare poate pricepe lucrurile la măsura lui. Unii atâta pot. Eu pot să fac ceea ce fac acum pentru că Domnul mi-a dat curaj prin voi. Să fii sigur că nu vor rămâne indiferenţi atunci când vor vedea cât de hotărât eşti. Totul depinde de tine. Tu să nu-ţi pierzi curajul şi determinarea, copile!
aveţi dreptate, Părinte, numai că uneori copleşeşte atâta îndoială din partea lor. Acum parcă s-au
219
comportat diferit. Parastasul acela ne-a unit într-un fel pe care nu pot să mi-l explic.
a fost o dovadă de atitudine din partea tuturor. Aşa se fortifică voinţa. Fără întoarceri, fără cedări. De altminteri, pe acest drum al slujirii lui Hristos nu există întoarcere. Mai ai ceva să-mi spui?
credeţi că predicile acestea pe care le-aţi anunţat vor fi pe placul conducerii Seminarului?
nicidecum. îţi spun sincer de pe-acum: cred că vor provoca directorului şi acoliţilor săi multe dureri de cap şi nopţi cu insomnii. Dar pe mine mai puţin mă interesează reacţia lor patologică. Eu vreau ca voi să dobândiţi reperele necesare orientării într-o lume care vă educă în logica veroasă a compromisului de diferite dimensiuni.
adevărul!
o realitate suprasaturată de minciună nu poate salva. Hristos este răstignit încă o dată de acest pustiitor duh ateist, tocmai pentru că Hristos este singura noastră soluţie de ieşire din această piesă tragică.
asta aşteptam să aud, zise Paul zâmbind fericit. Am pentru Cine să lupt şi mă bucur că mi se întâmplă asta alături de sfinţia voastră. Mai am o nelămurire.
spune!
de ce nu mă mai pedepsiţi de la un timp?
pentru ce?
pentru răutăţile mele.
care răutăţi?
părinte, credeţi că eu nu-mi dau seama că sunt...
paule, eu am nevoie de tine aşa cum eşti!
chiar aşa cum sunt? se miră Paul.
220
da, aşa cum eşti. Nu-ţi place nedreptatea, nu-ţi place laşitatea, nu-ţi place bătaia de joc şi reacţionezi. E un lucru extra”rdinar.
părinte, vreau să vă spun şi eu un lucru. De când nu m-aţi mai pedepsit, n-am mai putut să-i pedepsesc nici eu pe ceilalţi care-mi făceau rău. Nu ştiu ce s-a întâmplat, dar parcă m-am simţit cumva obligat de gestul sfinţiei voastre.
eu ţin la tine, Paule. Am văzut că atâţia ani n-am rezolvat nimic cu pedeapsa şi m-am întrebat ce-ar fi făcut Hristos în locul meu: te-ar fi sancţionat? Educaţia prin pedeapsă este un eşec total. Ne transformă în instrumente.
vă mulţumesc, Părinte.
bine, copile. Domnul să-ţi păstreze tăria mărturisirii. Acum cheamă-l, rogu-te, pe Mihail.
Paul sărută dreapta Părintelui, apoi se duse lângă Mihail şi-i şopti să se ducă că este aşteptat. Mihail ajunse repede sub epitrahil.
cum merge rugăciunea, copile? Ai făcut ce ţi-am spus?
am făcut, Părinte, dar...
ce se-ntâmplă?
mă simt gol. Zic rugăciunea, dar nu mai e ca înainte. Trebuie să...

trudeşti.
da. Parcă sunt la sapă şi pământul e teribil de uscat. Abia pătrunde lama-n el. Nu era aşa înainte. Acum e o caznă.
domnul le rânduieşte pe toate după a Sa voie. Nu-ţi vin toate de-a gata. Mai e nevoie şi de muncă. Munceşte, că oricum nimic nu se pierde.
221
da, dar când mă rog aşa şi cuvintele sună atât de gol, mă cuprinde deznădejdea şi-mi vine să las şi rugăciune şi tot, zise Mihail cu amărăciune.
copile, Domnul ţi-a dat de ai simţit şi dulceaţa nespusă a acestei minunate rugăciuni a lui Iisus. Acum a venit timpul să lucrezi prin arşiţă. Ce este aşa greu de înţeles? Ai vrea să stai numai în palat? Mai vezi cum e şi prin bordei, ca nu cumva să uiţi că de la Părintele luminilor vine tot darul desăvârşit.
aşa e, oftă Mihail.
curaj! Domnul este aproape! Aude rugăciunea ta. Strigă cu toată disperarea la El şi n-are să rabde să nu-ţi răspundă cu şi mai multă dulceaţă.
plec, spuse zâmbind Mihail. Am mult de lucru.
lucrează cu spor, copile, că vremea e de lucrat. Prea te sperii că nu primeşti plată. O să vezi că Domnul te ţine aşa pentru că a rânduit pentru tine o plată mai mare. Cheamă-l acum pe Gigi.
Mihail sărută dreapta Părintelui şi, ajungând în dreptul lui Gigi, îi făcu semn să se ducă. Gigi Stanciu îşi mişcă trupul mătăhălos şi dispăru sub epitrahil.
am greşit, Părinte, faţă de sfinţia voastră.
cu ce, măi, Gigi? se minună Părintele.
v-am judecat.
cum vine asta?
v-am judecat că sunteţi aspru la note, la ascultare, la teme.
ce să fac, măi Gigi, dacă nu pot să fiu blând. Eu sunt mai aspru, nu ştii? Dar, să mă ierţi, că asta-i o neputinţă de-a mea. Ştiu că un preot trebuie să fie pâinea lui Dumnezeu, să-l pui la rană, însă eu sunt mai repezit. Nici n-am făcut prea mult ca să mă îndrept.
222
pot să fiu sincer cu sfinţia voastră?
cum să nu! Spune!
acum mă simt ciudat, chiar vinovat aş spune. Ştiţi, într-un fel gândesc noaptea, în dormitor, când toate impresiile zilei mi se sedimentează şi altfel este acum, când vă văd şi discut cu sfinţia voastră. Adică acum îmi dau seama că nu mai am dreptate.
te înşeli!
nu! E adevărat. Sfinţia voastră sunteţi aşa cum trebuie, numai că eu, din cauza neaşezării mele sufleteşti, vă văd aspru.
măi, Gigi! rosti mai apăsat Părintele. Eu sunt omul războiului, nu omul păcii. Ai văzut doar ce-a fost azi în Seminar. Toate se întâmplă din cauza mea!
părinte, dacă n-aţi fi fost sfinţia voastră, puteau să se dărâme bisericile şi peste noi şi tot nu înţelegeam răul care vine din acest sistem potrivnic lui Hristos.
gigi, tu o să fii un preot bun. Domnul să-ţi dea cuvânt cu putere multă spre vestirea Evangheliei iubitului Său Fiu, a Domnului nostru Iisus Hristos.
iertaţi-mă, Părinte!
domnul! Cheamă-l pe Vasile, zise Părintele, strângându-i puternic braţul.
Gigi Stanciu râse urseşte, sărută dreapta Părintelui, apoi păşi şi-i făcu un semn din ochi lui Vasile care aştepta după o coloană. Vasile dispăru sub epitrahil.
ia spune, Vasilică tată, cu ce gânduri vii aici?
părinte, de vreo două zile mă frământă un lucru.
care-i?
de ce trebuie să fie o suferinţă în spatele cuvântului? Adică înţeleg că eu spun nişte cuvinte şi doar
223
sunt cuvintele mele, dar nu înţeleg cum poate să vină puterea în cuvânt. Mihail mi-a zis că ştie

de la sfinţia voastră că n-au putere cuvintele care n-au în spatele lor o suferinţă răbdată în numele lui Hristos.
e adevărat. Cuvântul în sine nu reprezintă decât un vas. Depinde de tine dacă vasul e plin sau gol. Ca să-l umpli, e nevoie de o oarecare trudă. Nimic nu se dobândeşte stând.
dar, de ce să suferi pentru un cuvânt? Eu îmi doresc să am putere în cuvânt, dar nu înţeleg de ce e neapărat nevoie să sufăr.
dacă vrei să-I slujeşti cu adevărat lui Hristos, trebuie să te pregăteşti de suferinţă. Dacă ai venit aici doar dintr-o ambiţie a părinţilor tăi, mai bine pleacă acum.
dar vreau să-I slujesc lui Hristos, Părinte.
nu-i mai mare sluga ca Stăpânul! Ştii cuvintele astea. A suferit Hristos? încă mai suferă. Nu poţi să petreci în timp ce Hristos e răstignit iarăşi. Vei duce o parte din crucea Sa. Dacă o vei face cu mulţumire, atunci cuvintele tale vor fi foc. Auzi? Foc vor fi!
şi sfinţia voastră suferiţi acum!
e nimic, Vasile. E nimic. Eu am fost în iadul cel mai de jos şi de-acolo m-a ridicat Domnul şi acum nu pot să nu-L apăr când haita asta flămândă îi sfâşie veşmântul şi-I zdrobeşte icoana şi-I dărâmă Biserica.
sper să nu vă dezamăgesc!
pe Hristos să nu-L dezamăgeşti, Vasilică. El să te ţină veghetor. Cheamă-L şi pe copilul ăla de la anul I. Cum îl cheamă?
victor.
aşa. Cheamă-l!

Vasile sărută dreapta Părintelui şi-l chemă pe Victor, care se emoţionă cumplit. Nici nu ştiu când ajunse sub epitrahil.
ia spune-mi ce ai pe suflet!
am mâncat de dulce azi, Părinte, zise Victor cu voce plină de adânc şi sincer regret, încât Părintelui îi veni să-l strângă în braţe ca pe copilul său.
măi, Victore, ia spune ce-ai mâncat tu azi?
am mâncat supă cu fasole, dar avea şi jumări, varză cu cârnaţi şi plăcintuţă. De jumări nu m-am atins, din cârnat am mâncat numai jumătate, iar plăcintuţa am mâncat-o toată.
bravo! zise Părintele fericit.
cum adică?
cum ai auzit!
Dar nu-i săptămâna brânzei?
ba da. Este.
şi-atunci?
hai să vedem! Zici că nu te-ai atins de jumări. Corect?
da.
din cârnat ai mâncat numai jumătate?
-Da.
de ce?
pe măsură ce mâncam, îmi părea tot mai rău. Când am ajuns la jumătate, mi-a venit să plâng de necaz că n-am avut voinţă. Pe cei mai mari i-am văzut că au mâncat numai plăcintuţă.
aici ţi-ai făcut tu canonul. Prin părere de rău. Să ştii că masa asta vi s-a pus special pentru a vă deruta. Uit-o! Programul tău de rugăciune şi post începe din clipa asta. Fii tare şi vezi unde te-ai poticnit. îţi place

mult plăcintuţa? zise Părintele subţirel şi alintat încercând să imite glasul lui Victor.
foarte mult!
şi mie!
va fi greu fără, în acest post!
e primul tău post mare?
acasă n-am putut niciodată să ţin Postul Mare. Nici părinţii mei nu ţin şi e mai greu.
înţeleg. O să vezi că n-o să fie chiar aşa de înspăimântător. îi ai şi pe colegi alături. Apoi te rogi

la Maica Domnului să-ţi dea putere să rezişti. Toate harismele vin prin mijlocirea Preacuratei. Aşa că zi în inima ta: „Maica Domnului, ştii că eu nu sunt sigur pe puterile mele, ajută-mă tu să pot ţine postul acesta!”. Auzi?

aşa voi face.

când te vei hirotoni să mă chemi şi pe mine, ai înţeles?

desigur, zâmbi cu toată faţa Victor.

acum du-te şi cheamă-l pe Stoian din anul III.

Victor sărută dreapta Părintelui şi se duse până la Stoian, care nu avusese de gând să se spovedească, ci doar venise să mai audă o vorbă, un plan. Orice informaţie era preţioasă în acest timp tulbure. Se văzu deodată pe un drum necunoscut. Simţea că un curent ciudat îl trage şi se va prăbuşi cutorent cu tot în hăul cascadei. Dispăru sub epitrahil.

ia spune, fiule, ce păs ai?

mă tem, Părinte.

de ce te temi?

de mine însumi. Visez de la un timp foarte urât, încât mă sperii şi ţip de îi sperii şi pe ceilalţi din cameră. Chiar au vrut să mă dea afară.

226

Ia povesteşte-mi şi mie un vis din acelea!

de pildă, as-noapte am visat că eram într-un dulap din clasă şi auzeam pe toţi care vorbeau, colegii mei, dar nu puteam să ies.

dar ce făceai acolo în dulap?

notam.

ce notai?

nu ştiu ce, dar notam. Se adunaseră teancuri întregi de notiţe şi parcă mă sufocau, pentru că se adunau prea multe şi tot urcau până la gâtul meu, iar eu nu mă mai opream. Atunci am strigat, când am simţit că sunt sufocat şi că toate acele hârtii scrise de mine îmi intră în gât forţat.

fiule, ai grijă mare. Trădarea e curată vărsare de sânge. Nu te juca! Căieşte-te şi slujeşte-I lui Hristos, care te aşteaptă. Nu poţi sluji deodată la doi domni!

am vorbit multe, Părinte! zise cu durere Stoian.

spune!

eu îl informez pe Rădună. Eu i-am spus de cei doi care au sărit pe geam şi v-au telefonat.

şi ce-ai câştigat?

m-a pus şef de dormitor.

mare socoteală. Nu vezi că acum vor să te dea afară, pentru că-i deranjezi cu ţipetele tale?

îmi pare rău.

să-ţi pară. Altceva!

mai sunt şi alţii care îl informează pe părintele N. şi pe părintele director. De multişor. Acum văd că s-a mărit numărul lor. Au fost aduşi şi alţii. Se duc sub diferite pretexte şi dau raportul. Eu ştiu, pentru că şi eu procedez la fel. Aşa am fost învăţat.

227

Îţi place de Iuda?

-Nu.

atunci hotărăşte-te să nu mai faci niciodată ceea ce ai făcut până acum! Ai înţeles? De împărtăşit să ştii că nu poţi să te împărtăşeşti. Dacă te vei îndrepta, mai vorbim de asta în preajma învierii, în Vinerea Patimilor. Ai auzit?

da, Părinte.

bine. Vezi că Rădună se va răzbuna.

ştiu.

aşa îţi vei răscumpăra păcatul, fiule. Mulţumeşte-I Domnului!

Stoian sărută dreapta Părintelui şi plecă. Părintele rămase singur. Intră în altar, se puse în genunchi în faţa Sfintei Mese şi începu să se roage. Lumina candelelor pâlpâia tainic. „Doamne, ţine-i pe aceşti copii, care se clatină. Ţine-i de mână, Doamne! Nu-i părăsi! Au nevoie de Tine, ieşi în întâmpinarea loro. Oftă adânc, îşi lipi fruntea de pământ şi aşa stătu mult timp.

228

Capitolul 15

Portretul lui „Iliescu”: cel mai inteligent ofiţer conspirat al Securităţii. Spectacolul minţii geniale. Care este numele lui „Iliescu”?. „Nu mă cheamă Iliescu!”

A venit vremea să intrăm pe un teritoriu anunţat ceva mai în urmă şi mi-e cam teamă. Auzi istorie?! Unui scriitor să-i fie teamă de... De ce să nu-i fie teamă? Voi credeţi că scriitorii sunt curajoşi şi că se identifică mereu cu eroul, dar nu-i aşa. Eu, de exemplu, nu am fost de fiecare dată de acord cu eroul cărţii acesteia. Chiar la un moment dat m-am pregătit să abandonez această escaladare a versantului care presupune mult efort. îmi doream ceva mai trendy, mai acătării. Nu e vorba de comoditate, e vorba de resurse. Părintele Calciu nu mi s-a mai părut potrivit pentru capacitatea mea de susţinere a intensităţii acestei lupte. Omul ăsta e un luptător, iar luptătorii îşi înfruntă adversarii până la moarte. Ei, cu moartea, aici e buba. Eu am zis de la început: să lupte cât o vrea, dar nu până la moarte. Vreau să spun că pentru el lupta nu-i o joacă. M-a pus pe gânduri efectiv. Chiar nu-mi vine să mai fac nimic. Ba..., îmi vine să mă las de ifosele mele de pictor de cuvinte şi să mă fac zugrav când îl văd pe acest om hotărât până la capăt. Pentru că asta înseamnă luptător: să fii hotărât până la capăt. Permiteţi-mi acum să intru în acest teritoriu invizibil, fiindcă m-am săturat să fiu vizibil, să mă ştie toţi ce fac, ce gândesc, cât de slab sunt, cât de des mă îndoiesc de omul acesta pe care chiar eu l-am adus

în faţa voastră. Mă confrunt cu o problemă destul de severă şi vă rog să fiţi atenţi pentru că voi stinge luminile.

„Foarte serios, priceput, pasionat, extrem de vigilent, patriot mai înainte de orice, cu o disponibilitate totală şi cu o dotare deosebită pentru culegere de informaţii”, acestea fuseseră superlativele Securităţii (primele!) la adresa informatorului, pe atunci încă foarte tânăr. Fără să fi împlinit încă foarte mult de la recrutare, fusese trecut într-o fază superioară a carierei sale, datorită capacităţii sale de absorbţie, selecţie, expunere, coroborare a datelor. Fiind unul dintre informatorii cei mai elevaţi ai Securităţii, era şi foarte bine protejat. Securistul care-l pilotase de la bun început era colonelul H. Zona de acţiune fusese bine delimitată: Biserica cu toate instituţiile sale, aşa că el răspundea de Seminar şi de Institutul de Teologie, având posibilitatea de a se folosi şi de alţi informatori mai mărunţi, însă, de obicei, acţiona singur, fiindcă nu-i plăcea să depindă de alţii şi apoi, avea garanţia că identitatea sa nu va fi deconspirată.

„Iliescu” era produsul unui proiect demarat cu trei decenii în urmă, când fuseseră trasate exact liniile ideologice care polarizau relaţia dintre Stat şi Biserică. Pe 22 februarie 1948, în ziarul Scânteia se făceau cunoscute următoarele: „Clerul nostru are de acum înainte exemplul clerului ortodox din Uniunea Sovietică. Partidul muncitorilor nu poate rămâne indiferent faţă de prejudiciile suferite de muncitori, prejudicii care rezultă din ideile mistice cultivate de burghezi şi moşierio. Patru zile mai târziu, ziarul Universul anunţa scopul cursurilor speciale pentru preoţi:,Aceste cursuri au devenit necesare, în primul rând pentru a oferi clericilor

o nouă orientare, în armonie cu aspiraţiile democratice ale maselor popularеo.

De mic, „Iliescu” dorise să fie ofiţer de Securitate, însă un accident din copilărie îi blocase acest drum minunat. Totuşi, deşi suferea cu vederea, „Iliescu” vedea prin lentilele heliomate ale ochelarilor săi mai bine decât un ofiţer de Securitate. în analele Securităţii era consemnată cu o precizie uluitoare şi într-un stil inconfundabil prima „operaţiuneo a sursei: „în dimineaţa zilei de 1806.1967, la ora 9.25, a surprins în dreptul agenţiei CEC din Piaţa Amzei un individ care fotografia cozile la diferite magazine. Sursa l-a urmărit pe individ şi i-a reţinut semnalmentele, după care s-a deplasat rapid în dreptul cofetăriei Casata, unde a făcut cunoscute cele văzute unui sergent major de miliţie aflat în misiune. împreună cu acesta, sursa şi alţi lucrători de miliţie, precum şi un ofiţer MI au pornit în căutarea individului, cercetând magazinele şi toate unităţile comerciale din zonă. La ora 10.15, sursa l-a identificat pe individ în apropierea unor cozi şi a atras atenţia ofiţerului MI că individul (alertat de agitaţia subofiţerilor de miliţie) s-a ascuns între oamenii de la coadă. în momentul în care individul s-a izolat de coadă, încercând să-şi plaseze aparatul foto într-un autoturism, a fost reţinut şi identificato. în 1967, „Iliescu” avea 23 de ani şi era student în anul IV la Institutul Teologic din Bucureşti. Nimeni din cadrul Securităţii (în afară de H., bineînţeles) nu putea spune cu exactitate când fusese recrutat, dar este de presupus că el fusese special trimis la Seminar,

apoi la Institut, ca apoi, în cele din urmă să i se faciliteze o carieră universitară în domeniu, tocmai pentru ca Securitatea să aibă oameni bine pregătiţi aici,
231
în mediul teologic, unde gestau cele mai perfide şi mai ascunse idei mistico-burghezo-moşiereşti, acest monstru căruia dacă îi tai un cap îi rodesc alte şapte în loc. Securitatea este slujită, în fond, de oameni, iar oamenii Securităţii nu puteau înţelege, aveau şi ei limitele lor, cum proliferau aceste atitudini duşmănoase la adresa Statului, la adresa Republicii, la adresa muncitorilor din ţară. Dacă Biserica reprezenta pântecele mereu dispus să nască idei mistice de o agresivitate fără precedent în istoria statului comunist, atunci aici trebuia căutată soluţia.

Rolul lui „Iliescu” era clar: dezamorsarea tuturor iniţiativelor de renaştere a credinţei în Hristos într-un context sociopolitic în care singura credinţă viabilă era credinţa oficială în revoluţie. Dar revoluţia era împiedicată, sabotată de acţiunile subversive ale Bisericii. Cum se poate pătrunde în gândirea parşiv de complexă a Bisericii? La această întrebare tovarăşii încercaseră să răspundă, iar răspunsurile lor au urmat drumul cunoscut: prietenii noştri sovietici au considerat că e timpul ca Securitatea să-şi aibă oamenii săi bine pregătiţi în orice domeniu. Şi aşa a crescut sub ochii materni ai Securităţii o întreagă generaţie de ingineri specialişti în tehnologie militară, scriitori, preoţi, medici, farmacişti, profesori, artişti etc., încât nu se putea să nu ai sentimentul că trăieşti ca într-o familie. Desigur, doar cei rău intenţionaţi, contrarevoluţionarii şi legionarii fascişti nu aveau cum să se simtă ca acasă. Dar lumea râdea când muncea în fabricile şi uzinele republicii, râdea pe ogoarele din care ieşea o mândră producţie socialistă, râdea când depăşea norma. Râdea şi asta era de ajuns pentru normalitatea vieţii în socialismul comunist.
232
Numai cei care poartă în sine ascuns germenul corupţiei lumii vechi, cea de dinaintea instaurării comunismului, numai aceia nu râdeau. Securitatea privea atent la cine râde şi la cine nu. Era un criteriu eficient.

„Iliescu” era unul dintre preoţii profesori foarte bine pregătiţi, politicos şi dornic de a face impresie bună, fără să depăşească o anumită limită. Preda Istorie bisericească şi mintea sa era o adevărată bibliotecă ambulantă, din care studenţii se îndestulau la fiecare curs. Prestigiul profesorului era cu atât mai mare cu cât expunea cu o firească modestie. Publicase cărţi de specialitate, îndruma pe studenţii aflaţi în prag de licenţă sau la doctorat şi toţi se minunau de tinereţea acestui, de-acum, veritabil maestru. Să stai aşa relaxat atunci când idei foarte elaborate îţi izvorăsc din minte, să nu intri în polemici inutile, să te scuzi când ai dreptate, să fii dispus să cedezi discursul unuia mai slab pregătit, în fine, să accepţi doar rolul de ucenic, când tu eşti învăţător prin excelenţă, aceasta te ridică în ochii tuturor.

Cu multă voie bună şi zâmbet din belşug, „Iliescu” participase la simpozioane şi întruniri internaţionale, făurindu-şi un CV impresionant la cei 34 de ani ai săi neîmpliniţi, călătorise abundent, fiind chemat pentru instruiri în diferite oraşe europene. Cunoscător a patru limbi străine, harnic, calculat, săritor, i se dădeau sarcini pentru care era bine remunerat. Primea bani pentru serviciile sale în tranşe dese şi mari şi de aceea l-a mirat probabil pe H. când a auzit că pentru dosarul „Cucu-Gelu” nu vrea nimic, fiindcă este mai degrabă o delectare. Ştia că lui „Cucu-Gelu” i se deschisese dosar personal de urmărire informativă încă din 1971. Mare lucru nu avea însă la dosar. O notă informativă din 1977,
233
semnată de informatorul „Gelu” din cadrul Seminarului, care amintea de excursiile pe care le organizează preotul Calciu Gheorghe prin ţară, de diferite activităţi cu seminariştii, despre buna sa pregătire ca profesor şi vasta sa cultură teologică, bla-bla-bla. Iar o altă notă informativă, intrată pe 19.11.1977, relata: „Bibliotecara Seminarului, M.E., spune că la începutul anului şcolar, preotul Calciu, însoţit de şapte-opt elevi, a venit la bibliotecă pentru a boteza, a stropi mai multe rafturi cu cărţi. Un elev i-a spus preotului Calciu că mai multe cărţi au rămas nebotezate. I-a răspuns că acestea sunt cărţi cu filosofie marxistă şi nu le botează. A mai adăugat: «Jos marxismul!». Bibliotecara zicea că nu crede că e sănătos că poate spune aşa ceva. De asemenea, se întreba că ce zic elevii aceia când îl aud vorbind aşa”. Apoi era predica aceea din catedrala patriarhală de Sfinţii Trei Ierarhi, când se dăduse iar în stambă (avea înregistrarea), iar acum procesiunea şi parastasul de pe 4 martie 1978, la ora 21.20. în ultima vreme se remarca activitate neobişnuită la dosarul „Cucu-

Gelu”. Multe rapoarte venite de peste tot atrăgeau atenţia asupra acestui element reacţionar deosebit de periculos.

îşi bău tacticos o gură de cafea, care-i fusese adusă (era trecut de miezul nopţii, dar activitatea la arhive era intensă) şi remarcă încă o dată că nu se compara cu Nechezolul care se găsea prin magazine. Pentru o astfel de muncă merita cheltuiala! „Iliescu” zâmbi sprijinit cu spatele de unul dintre corpurile metalice înalte, înghesuite şi ticsite de dosare ale arhivelor Securităţii, unde se afla (grijuliu, H. îi amenajase propria lui masă de studiu în „bibliotecă”). Fusese chemat de urgenţă să vadă ultimele „noutăţio.

234

Le filmase rapid. în rest, era doctor în dosarul „Cucu-Gelu”. Ştia şi de Mahmudia şi de ceilalţi zece fraţi, de activitatea legionară, de arestare, de anchete, de reeducarea de la Piteşti, de răspunsurile „duşmănoaseo, de perioada din Bărăgan, de familia sa, de felul în care intervenise patriarhul Justinian Marina în 1972 ca să-şi susţină licenţa şi să termine Teologia, apoi să fie numit profesor de Limba franceză şi de Exegeza Noului Testament la Seminarul Teologic din Bucureşti. Toate acestea erau în capul său capitole care aveau puzderie de subcapitole şi dezvoltări, într-o ramificaţie geometrică spaţială demnă de toată admiraţia.

Zâmbise pentru că în două rapoarte se susţinea că e nebun, fără să se aducă niciun argument evident. Ei, nu aşa! Aceşti pitici erau lipsiţi de simţ critic. Nu se poate aşa cum sugerează ei, că nu mai suntem în anii 50-60, ci în (se uită la ceasul său de mână Slava Sosvezdie: 00.55) 7 martie 1978. Nu trebuie lăsat loc bănuielilor. Dacă erau probe evidente. „Stai aşa!”. Dăduse peste un raport de tip investigaţie medicală, semnat de doctorul Stan (doctorul Stan grăbise raportul şi-l înaintase directorului M. de cu seara, iar acesta îşi făcuse datoria şi-l trimisese mai departe), în care se precizau diferite argumente „ştiinţificeo. „Ce caraghios e doctorul!”. Se vedea cât colo că tot conţinutul e o răbufnire de teamă amestecată cu ură. Literele strâmbe, zgârieturile dese de pe foaie (peniţa spărsese efectiv hârtia), dezordinea logică, toate spuneau acelaşi lucru. „Doctore, vindecă-te pe tine însuţi!”. Tocmai atunci apăru şi H. „Era şi timpul!”, gândi „Iliescu”.

235

ei, ce se poate face? întrebă colonelul, aşezându-se la măsuţa metalică şi răsfoind şi el „probeleo la lumina puternică a unei veioze speciale.

mai nimic cu ce avem! rosti zâmbitor interlocutorul.

de ce zâmbeşti?

doctorul Stan e aiurit de-a binelea. Argumentele sale „ştiinţificeo sunt total inutilizabile. Cu Bălăceanca nu se poate face mare lucru. Colonele, am o întrebare. De ce l-aţi plasat tocmai pe acest ramolit pe postul acela? Nu se putea găsi unul mai bun? Ne-ar fi scutit acuma de-atâtea căutări.

mi s-a părut că-şi face cum trebuie datoria până acum. De ce mă-ntrebi?

- „Ştiinţa” lui pe care atât bate monedă e o jalnică iluzie. Uitaţi-vă de câte ori a scris cuvântul „Ştiinţă” de parcă e obsedat. Doar n-o fi crezând că vom fi convinşi de argumentaţia lui găunoasă doar la vederea acestui cuvânt!? Apoi citate peste citate. Nu e în stare să aibă o opinie proprie.

înţeleg, dar altceva ce se poate face?

ar fi câteva soluţii. Am putea lucra pe mai multe direcţii. Să vă iasă din cap ideea cu alienarea mintală! Se pot lua măsuri de lichidare? întrebă viclean (dar cât se poate de serios) „Iliescu”.

a, în niciun caz!

ba da!

cum vine asta? Ţi-am zis că nu-l putem omorî. Am face atâta tărăboi, s-ar răscula lumea. Nu mai suntem în anii...

- 50-60. Ştiu!

şi dacă ştii...

236

m-am gândit la siguranţa tovarăşului secretar general al PCR...

ştii ceva? E ameninţat? Spune mai repede, că mă omori cu calmul tău!

păi, nu trebuie să aibă loc anul viitor lucrările celui de-al XII-lea Congres al PCR?

ba da. Şi ce-i cu asta?

dacă „Cucu-Gelu” vorbeşte cu atâta libertate şi critică partidul şi măsurile acestuia, nu vă este clar?

mă uimeşti! Cum te-ai gândit la asta?

dintr-o raţiune simplă. Nu mi-au plăcut niciodată bădărănia şi acţiunile grosolane. Din cauza asta Partidul a fost culpabilizat în dese rânduri, pentru că s-a slujit de minţi greoaie şi limitate. Securitatea statului trebuie să acţioneze discret şi astfel „întâmplărileo vor fi credibile. Societatea noastră s-a schimbat între timp. S-a remarcat ritmul neobişnuit al vieţii. Telefonul, radioul, televizorul, telegraful, toate astea măresc viteza interacţiunilor noastre. Dacă societatea gândeşte în aceste condiţii de viteză, Securitatea trebuie să o facă de două ori mai repede. Pricepeţi? Adaptabilitate.

ţi-am zis că mă uimeşti. Tovarăşul Ceauşescu va fi încântat să afle asta!

nu vă grăbiţi!

cum ai spus?

va trebui să reducem viteza aici. Luăm de tot piciorul de pe acceleraţie. Tovarăşul Ceauşescu va fi informat la momentul optim şi în anumite condiţii. Nu are nevoie să ştie că avem totul sub control. La un moment dat, „Cucu-Gelu” va mai săvârşi vreo chestie nesăbuită. Slăbiţi frânghiile! Filaj şi atât. Cei care trebuie să se sesizeze să fie cei de la Direcţia a VII-a.

237

adică generalul.

da, consilierul personal al preşedintelui.

între timp, Calciu poate aduce multe prejudicii prin felul ăsta făţiş de a înfrunta orânduirea socialistă. Să vezi tu dacă Biserica n-o să găsească în nebunul ăsta un model de curaj! Adică noi ne chinuim atâţia ani să scoatem diavolul răzvrătirii duşmănoase din aceşti bandiţi mistici şi ăsta ne dă peste cap planurile. îl lăsăm noi, dar o să-şi facă de cap!

dacă-l arestaţi azi, mâine o să iasă, fiindcă nu sunt probe suficiente la dosar.

e clar. Şi, totuşi, nu înţeleg, adăugă H., ţinându-şi tâmplele în mâini. A trecut pe la Piteşti şi nu s-a reeducat...

o altă idee ar fi, continuă „Iliescu” trecând peste momentul de meditaţie al colonelului H., că acum obiectivul are ce pierde. Are soţie, copil, serviciu. Ar putea fi temperat în felul ăsta şi ţinut permanent sub urmărire. Dacă-i vom ameninţa cu un telefon, să zicem, sau cu mai multe telefoane, atunci soţia se va speria şi îl va forţa să renunţe la atitudinea duşmănoasă. Părerea mea e că aceştia sunt suporţii universului lui „Cucu-Gelu” şi dacă aceştia se vor prăbuşi el va fi tare neajutorat.

adică să înţeleagă că tot răul ce vine asupra apropiaţilor săi, fie familie, fie elevi sau colegi profesori este din cauza sa.

chiar m-am gândit că n-ar fi rău să se răspândească ideea că Statul se poate schimba în relaţiile cu Biserica atât timp cât Biserica legitimează un astfel de element periculos. Un conflict deschis între Biserică şi Stat!

asta va fi lovitura cea mai puternică! Să se dezică Biserica de el.

238

este necesar ca atitudinea lui să fie izolată şi supusă oprobiului public.

- „Uite, vezi ce ne faci? Vezi ce se-ntâmplă din cauza ta?”

aţi înţeles perfect. Putem „elabora” chiar şi o scrisoare pe care să o semneze „un fiu credincios al BORo, deşi nu asta e cel mai important, ci crearea unui curent de opinie printre oamenii Bisericii.

un curent defavorabil.

da. Adică numele său, imaginea, atitudinea, cuvintele să-i fie suficient de discreditate pentru a nu putea fi considerat erou, ci un paria.

atunci trebuie pus în vedere elevilor că, dacă vor continua cu acest „Cucu-Gelu”, vor da cu piciorul unui viitor promiţător.

da. Şi mai e ceva.

de microfoane în apartamentul lui ne vom ocupa în cel mai scurt timp, dacă e vorba de asta.

nu. E altceva. Din ceea ce ştiu, „Cucu-Gelu” va ţine nişte predici tinerilor în capela Seminarului. Am aflat de la studenţii mei. Se pare că vor fi şapte la număr şi vor fi rostite în fiecare miercuri, începând din data de 8 martie seara la 21.20-21.30, când se termină programul lor de rugăciuni. Nu vor participa doar elevi din Seminar, ci au fost anunţaţi studenţi de pe la Litere, Teologie, Arhitectură, Politehnică, ceea ce înseamnă mai mult decât un moment profitabil ca el să fie înregistrat. Cu siguranţă va scăpa vreo „şopârlă”.

nu ştiam de asta! E incredibil diavolul ăsta! E în stare să facă o revoluţie!
e prea devreme spus.
239
aşa e, îşi reveni H. Revoluţiile aparţin PCR. Când vrea Partidul, atunci se face revoluţie. Nu se face revoluţie fără ştirea sa.
cam asta-i. Vom avea un mare sprijin din partea lor, mustăci încântat „Iliescu”.
de cine vorbeşti?
de popi, de director, de episcopi, de toată şleahta asta pospolită.
păi, zise nedumerit H., tu nu eşti popă?
ba da, dar eu nu tremur. Mi-e scârbă de tremuratul lor.
ai fost destul de inteligent ca să fii cu cei puternici. Dacă erai în rând cu ei, ai fi făcut temenele avan.
dacă aş fi fost în rândul lor, aş fi fost probabil un Calciu. V-aş fi făcut zile amare, dacă stai să te gândeşti că toate pe care le-am discutat aici ar fi fost împotriva Statului. Aşa că nu neapărat eu sunt norocosul!
ştii că ai fost propus pentru gradul de general?
nu ştiam, zâmbi „Iliescu”. Cazul ăsta e destul de solicitant şi nu-mi lasă timp să mă gândesc la promovări.
bun, zise admirativ H. Să recapitulăm. Tovarăşul Nicolae Ceauşescu trebuie să-l perceapă pe „Cucu-Gelu” ca pe propriul său duşman. Apoi presiunile asupra familiei, asupra seminariştilor, asupra Bisericii şi izolarea obiectivului. 8,15, 22 martie.
perfect.
o să rămân să întocmesc un proces-verbal şi, până dimineaţă, să fac un plan amănunţit. Du-te! Te aşteaptă Cojocaru cu maşina.
„Iliescu” salută, zâmbind, cu două degete, în stilul comisarului Moldovan. în minte avea figura seducătorului actor Sergiu Nicolaescu din filmul regizat cu patru ani
240
în urmă: „Un comisar acuză”. H. zâmbi la rându-i, apoi se cufundă în dosar. „Iliescu” urcă treptele şi ieşi din subsolul acela înalt şi burduşit de dosare care, dacă n-ar fi fost atât de minuţios organizate, ar fi acoperit totul pe o rază de 20-30 de kilometri. Respiră adânc aerul proaspăt al nopţii şi intră în Cadillacul negru în care-l aştepta Cojocaru, un tip devenit taciturn de vreun an, pe care nu-l puteai provoca la discuţii. Ieşise vorba că de la cutremur „Iliescu” n-avusese niciodată intenţia de a-l provoca. Auzise despre firea lui. Timp de un sfert de oră nu vorbi nimic. îşi adună toate gândurile răspândite şi se concentră pe acel fir pe care i-l deşirase H. pe dinaintea ochilor. Poate că el era doar un Calciu ratat. Calciu avea curaj şi pentru curaj îl considera singurul adversar respectabil (de aceea şi acceptase lucrul la cazul ăsta). Ar fi putut să fie şi el în tabăra cealaltă, dar i se părea că timpul martiriului şi al eroismului apusese. Calciu reaprinsese o flacără vie în inimile tinerilor, dar şi în inima lui. Pentru ce lupta el? Pentru Hristos? Hm! îi va demonstra lui Calciu că s-a înşelat. S-a pus în serviciul unui ideal pe care el, „Iliescu”, i-l va decripta raţional. „Calciu este acum un don Quijote care se crede pe vremea vitejiilor. îi voi dovedi că a citit prea multe romane de capă şi spadă, cu cavaleri şi prinţese, iar el, de durere, va murio.
Cadillacul se opri în faţa unui fost conac boieresc din Doamna Ghica. Ajunsese. Coborî şi înainte să pună mâna pe clanţa porţii, se întoarse către Cojocaru şi-i spuse:
e primejdios jocul tău! Ce cauţi tu la biserica de la Drăgănescu?
domnul ştie mai bine! răspunse surprinzător Cojocaru.
241
sunt curios ce-ar zice H. dacă ar şti că şoferul lui s-a transformat din omul Securităţii în ucenicul lui Arsenie!? Probabil ar amuţi de durere!
domnule Iliescu, s-a întâmplat o minune cu...
nu mă cheamă Iliescu! răspunse amuzat universitarul.
domnul ştie cum vă cheamă! Dar s-a întâmplat o minune cu mine. Fusesem trimis prin vară, anul trecut, să iau legătura cu o sursă din sat. Am intrat în biserică şi am văzut un om în halat alb pe schelă. Sfântul acela, că eu cred că-i sfânt, m-a întrebat direct: „Mă, tu lucrezi din 29 octombrie 1950 pentru Securitate. Dar ce-i Securitatea, măi? Ia spune! Nu-i nimic! Ascultă-mă bine! Uite,

pentru că nu mă crezi, aşază-te acolo jos pe scaun şi să-ţi dovedesco. Şi a început să-mi spună începând cu anul acela, 1950, cu amănunte pe care le uitasem, toate întâmplările din timpul serviciului, toate notele informative pe care le-am dat, filaje, legături, obiective, surse, tot, tot, tot, de m-am speriat cum în viaţa mea nu mi s-a mai întâmplat. S-a oprit la anul 1962. Văzuse că nu mai am pic de energie şi că mă topeam efectiv pe scaun. „Vezi, mă, ce-nseamnă Securitatea? Nimic, mă! Domnul ştie ceea ce nu ştie Securitatea, adică inima omului şi El te-a adus încoace la mine, s-o fi rugat cineva pentru tine, ca să nu-ţi pierzi sufletul. Dacă şi de-acum înainte vei proceda la fel, atunci vei muri. Trebuia să mori la cutremur, pe 4 martie, dar Domnul ţi-a mai dat o şansă. Ai grijă să nu-L dezamăgeşti!”. Aşa mi-a vorbit. Nu ştiu de unde ştia atâtea, dar era în privirea lui o putere covârşitoare şi am simţit că toate Direcţiile noastre nu fac cât puterea aia a lui.

ai mare grijă, Cojocarule! începi să te defectezi!

242

nu mă credeţi, spuse Cojocaru cu un regret trăit intens. Ar trebui să vă duceţi acolo şi să vedeţi. Vă veţi convinge!

nu am nevoie să mă conving de o fantezie de-a ta. Eu n-am crezut şi nu cred în minuni. Mi se pare abject. Numai un om lipsit de inteligenţă o poate face, iar eu pe aceştia îi detest. O noapte plăcută, Cojocarule!

noapte bună, domnule...!

Cojocaru trase portiera şi Cadillacul dispăru în noapte, ca şi când nici n-ar fi existat. „Iliescu” intră în curtea spaţioasă, apoi sui treptele şi suci cheia în uşă. Se duse direct în biblioteca sa impresionantă, sus, pe scara interioară, luă o carte din raft, se aşeză în fotoliul din stânga şi citi cu oarecare satisfacţie: Fericiţi-mă, dragii mei, că eu nu mai sunt acum don Quijote de La Mancha, ci Alonso Quijano, ale cărui apucături blajine îmi făcuseră renumele de cel Bun. Acum îl duşmănesc de moarte pe Amadis de Gaula, dimpreună cu toată droaia nesfârşită a neamului lui; acum mi-e urât de toate istoriile lumeşti cu cavaleri rătăcitori; acum îmi dau seama de nerozia mea şi de primejdia în care m-a aruncat citirea acestor cărţi; acum, din mila lui Dumnezeu, venindu-mi mintea la cap, mă îngrozesc de eleo. Mai citi o dată acest pasaj din finalul romanului lui Cervantes şi încuviinţă în sine. într-adevăr, discursul lui don Quijote era discursul unui reeducat. Reeducatul este omul nou care se uită cu scârbă la omul vechi. Cum a putut oare gândi până acum astfel? Probabil aşa se va întâmpla şi cu Calciu când va realiza că faptele sale nu numai că n-au fost vitejeşti, ci atât de caraghioase încât el unul s-a amuzat tot timpul. „Calciu martirul! Ha! îţi va fi ruşine într-o zi, Calciule, de fantasmagoriile tale!”.

243

Se uită la ceasul Slava: era 03.48. Se duse la baie, se spălă tacticos pe mâini, stinse lumina la baie şi pe holul special unde amenajase biblioteca, intră în dormitor, se îmbrăcă în pijamale şi se uită la soţia sa care dormea. Băieţelul de trei ani dormea alături într-un pătuţ. Se aplecă şi-l sărută cu duioşie, apoi se vârî în aşternut, alături de ea. Se simţi împlinit pe toate planurile.

244

Capitolul 16

Primul Cuvânt către tineri: Chemare. Discuţiile care ţin până târziu. Reacţia profesorului de Dogmatică stârneşte nedumerire prin absurditatea ei

Nici printre invizibili nu e bine să stai prea multă vreme, fiindcă nu mai ştii cine eşti cu adevărat. Numai cu ghilimele şi iniţiale! Ce-i asta? Unde sunt numele? Adevăratele nume! Nu, aşa ceva nu pot suporta decât prin absurd. Eu vreau nume, ca să am sentimentul întreg că sunt real. Acum, când am ieşit din falsele contururi, mi-am repetat numele meu de zece ori ca să fiu sigur că nu l-am uitat. Cu invizibilii ăştia uiţi şi cum te cheamă! Dar vă spun o chestie. Să nu râdeţi! Când m-am simţit epuizat de explorarea teritoriului care îmi părea infinit de vast şi absorbant, am avut senzaţia că încerc să scot capul dintr-un ocean abstract, a cărui suprafaţă era constituită dintr-o mâzgă transparentă rezultată în urma descompunerii halucinante a milioane de meduze. A durat mult până am reuşit să sparg acea pojghiţă care, v-am spus, avea o constituţie abstractă, şi întârzierea s-a datorat unei amnezii puternice, care mă făcea să nu-mi amintesc niciun nume, nici măcar propriul meu nume. Am scotocit în memoria mea pustie şi după căutări disperate am găsit un nume care m-a salvat. Am rostit numele şi tot acel ocean abstract s-a pulverizat, redându-mă viu lumii reale. Ce caraghios poţi fi! Numele tău să nu ţi-l aminteşti, dar numele lui, da! Am încercat să

pricep lucrul ăsta şi mi-a luat destul timp. Nu gândesc rapid. Am fost educat să gândesc încet, din ce în
245

ce mai încet. Mă întreb ce vor face generaţiile care vin după mine. Fals! Numele face totul. Să ţineţi minte un nume, ca acesta care m-a salvat pe mine, şi toată istoria îşi va revendica realitatea de la el. Şi gândirea va fi mai iute. De aceea vă propun, ca şi acum, să ne întoarcem mereu la el, la Părintele Gheorghe Calciu.

Se hotărâse să atace. Fulgerător. Aşa cum îl atacă ei pe Hristos, aşa va ataca el cu Hristos. Dacă autorităţile de stat intenţionau (se vorbea tot mai des) să mute Patriarhia în afara capitalei şi să transforme Catedrala Patriarhală în muzeu, dacă o serie de biserici din zona Patriarhiei (în număr de şase) urmau să fie dărâmate pentru a se construi un aşa-zis centru civic, adică o zonă ministerială, bisericile vizate fiind toate fie foarte importante, adevărate opere de artă, fie monumente istorice de mare valoare ce atestau creştinismul în România, adevăr pe care comuniştii nu-l puteau suporta, deci trebuia să piară, el va predica tocmai pentru a trezi un spirit de opoziţie în tot tineretul român din capitală, fie credincios, fie necredincios, pentru a face să vibreze în inima lui credinţa în acel Hristos prigonit şi batjocorit oficial sau măcar patriotismul sau şi una şi alta. Această rezistenţă iniţial de ordin ideatic şi moral trebuia să devină o opoziţie practică, curajoasă, deschisă, în cazul în care s-ar fi trecut la punerea în aplicare a acestor hotărâri, despre care circulau zvonuri tot mai insistente.

în fond, predicile aveau un caracter legal şi regulamentar, în sensul că la rugăciunea de seară, profesorul de serviciu, fie preot, fie laic, trebuia să rostească o scurtă meditaţie la un text biblic, la o pildă din Pateric sau pur şi simplu să vorbească spre folosul duhovnicesc
246
al elevilor. Dar pentru prima dată, şi el ştia foarte bine lucrul ăsta, se anunţa un ciclu de meditaţii care să trateze o temă religioasă şi de problematică spirituală a întregului tineret al ţării. Acesta era un lucru nepermis şi pe care oficialitatea bisericească nici măcar nu-l putea gândi, necum să-l practice sau să-l îngăduie cuiva.

De pildă, în publicaţiile religioase, articole, studii teologice se interziceau cu străşnicie de către ierarhie şi de către magisteriul profesoral astfel de tendinţe. Orice termen de adresare era temeinic cenzurat, spre a nu jigni cu ceva sensibilitatea organelor politice. Singura ideologie universală şi deci cu drept universal de adresare era comunismul. Numai el se putea adresa lumii. Biserica nu avea dreptul să se adreseze decât credincioşilor. Aşadar, dacă cineva scria într-un articol sau într-o predică: „Mă adresez vouă, tuturor oamenilor şi vă chem la Biserica lui Hristos!”, era de îndată socotit eretic, inflamat religios, articolul era desfiinţat sau, în cazul cel mai fericit, era şters cu violenţă „spirituală” cuvântul „oameniloro şi înlocuit cu „credincioşiloro. Chiar dacă operaţia se oprea aici, autorul devenea suspect, era pus sub supraveghere, devenea un spin în ochii ierarhiei. Atât de adânc era înrădăcinată această mentalitate prin acţiunea profesorilor şi a redactorilor revistelor teologice, încât majoritatea elevilor, a studenţilor şi a preoţilor nici nu mai încercau vreo dificultate sau vreo mustrare de conştiinţă atunci când substituiau termenului „oamenio pe cel de „credincioşi”. Iar el îşi permitea să iasă în decor!

în comparaţie cu toate aceste poziţii, atitudinea lui avea caracterul unui trăsnet, fiind vecină cu nebunia. Cum era posibil ca un preot să afirme că oficialitatea
247
de stat greşeşte în ideologia ei? Cum era posibil ca un preot să fie atât de zănatic şi să înfrunte toate opreliştile, toată inerţia aceasta pe care se clădea educaţia şi viitorul tinerilor? Ce voia să arate? Această îndrăzneală era extrem de periculoasă şi ameninţa scaunul tuturor consilierilor episcopali şi ei nu puteau rămâne impasibili. Puteau să-şi piardă scaunele, salariile, să-i supere pe protectorii lor din Departament, iar asta avea să-i facă să ia măsuri urgente. Abia se liniştise Biserica de trei decenii încoace şi venea Calciu cu ideile lui rătăcite să facă atâta tulburare. Măi, omule, nu înţelegi cât rău faci tu Bisericii?

Nu, nu înţelegea. Marţi fusese o zi de lucru intensă. Definitivase Cuvântul cel dintâi către tineri, punându-i subtitlul Chemare şi îl dactilografiase în suficiente exemplare pentru a-l da celor care aveau să fie prezenţi în capela Seminarului. Şi iată că erau foarte mulţi! Părintele intră şi dădu

binecuvântarea pentru începerea rugăciunilor. La lumina candelelor, chipurile tinerilor nu se deosebeau de cele ale sfinţilor care vegheau pe pereţii bisericii. Era o atmosferă specială, care-ţi permitea să te aduni, să fii prezent în tine însuţi, un freamăt cum nu mai fusese înainte. Poate şi din cauza evenimentelor din ultima perioadă, poate şi datorită faptului că nu mai erau doar ei, seminariştii, ci şi studenţi de la atâtea facultăţi. Coagulau. Un duh tainic le prindea inimile într-o singură simţire, aceea care are viaţă prin Hristos. Şi în freamătul acela al sufletelor însetate de Adevăr, Părintele începu cu un glas care suna ca dintr-o altă lume:

a venit acum vremea, tinere, să auzi un glas care te cheamă. Un glas pe care nu l-ai mai auzit; sau poate da, dar pe care nu l-ai înţeles şi nu l-ai ascultat.

Este glasul lui Iisus!

Nu tresări, nu te mira, nu zâmbi neîncrezător, tânărul meu prieten! Glasul care te cheamă nu este al unui mort, ci al unui înviat. El nu te strigă din istorie, ci din adâncul propriei tale fiinţe. Cuvintele acestea, rostite şi scrise aici, sunt din străfundurile tale, pe care nu ţi le cunoşti. Ţi-a fost poate ruşine sau teamă să cobori în adâncul tău şi să le descoperi. Ai crezut că în tine zace o fiară, un mormânt al instinctelor din care se ridică strigoii înspăimântători ai patimilor, şi nu Ţi-ai văzut faţa de înger, căci tu înger eşti. Dacă nu ţi-a spus-o nimeni până acum, ţi-o spune Iisus, şi mărturia lui este adevărată, căci nimeni nu L-a dovedit vreodată de minciună.

Ce ştii tu, tinere, despre Hristos?

Dacă tot ceea ce ştii ai învăţat la şcoală, la orele de ateism, ai fost frustrat cu rea-credinţă de un adevăr, de singurul Adevăr care te poate face liber.

Ce ştii tu despre Biserica lui Hristos?

Dacă tot ceea ce ştii se reduce la Giordano Bruno, despre care ţi s-a vorbit la educaţia aşa-zis „ateist-ştiinţifică”, ai fost privat în mod neomenos de lumina adevăratei culturi, de strălucirea spiritualităţii, care este garanţia libertăţii tale de om.

Unde ai auzit, prietene, cuvintele acestea: „Iubiţi pe vrăjmaşii voştri, binecuvântaţi pe cei ce vă blestemă, faceţi bine celor ce vă urăsc şi rugaţi-vă pentru cei ce vă vatămă şi vă prigonesc?”. Dacă nu le-ai auzit niciodată, cine şi cu ce drept ţi le-a interzis? Cine ţi-a interzis să ştii că există o cale mai bună, mai dreaptă şi mai simplă decât cea pe care rătăceşti, orbecăind, acum? Cine ţi-a pus vălul peste ochi, ca să

nu poţi vedea lumina cea minunată a dragostei propovăduite şi trăite de Iisuspână la ultimele ei consecinţe?

Te văd pe stradă, prietene, tânăr şi frumos, şi deodată, totul se schimbă în tine, faţa ta se schimonoseşte, instinctele îţi răbufnesc în afară, răvăşindu-ţi fiinţa ca o dezlănţuire de stihii, şi devii violent... De unde ai învăţat violenţa, tinere? De la cine?

Ţi-am văzut mama blândă şi cu ochii în lacrimi, ţi-am văzut tatăl cu faţa împietrită de durere şi am ştiut că nu de la ei ai învăţat-o... Atunci, de unde?

Pleacă-ţi urechea şi ascultă chemarea lui Iisus, chemarea Bisericii Lui. Afară, pentru violenţa ta nesăbuită, te aşteaptă tribunalele şi închisoarea, unde sufletul tău poate fi iremediabil ucis.

Te-am văzut cu durere înaintea tribunalelor, unde faptele tale căpătau dimensiuni de oroare. Te-am văzut speriat, sau cinic, sau bravând şi toate aceste atitudini ale tale îmi arătau cât de aproape de marginea prăpastiei te aflai; şi m-am întrebat, încă o dată, cine este vinovat pentru căderea ta.

Vino la Biserica lui Hristos! Numai aici vei găsi consolare pentru fiinţa ta răvăşită, numai în ea vei afla certitudinea; fiindcă numai în Biserică vei auzi glasul lui Iisus spunându-ţi cu blândeţe: „Fiule, iertate îţi sunt ţie greşelile tale, pentru că mult ai suferit. Iată, te-ai făcut sănătos; de acum să nu mai greşeştio...

Nimeni nu ţi-a scris vreodată cuvintele acestea, dar acum le auzi. Ţi s-a vorbit de ura de clasă, de ura politică, de ură şi mereu de ură. Cuvântul „iubireo ţi-a sunat străin, dar acum Biserica lui Hristos îţi arată o cale mai bună, o cale a dragostei.

Ai fost până acum sclavul instinctelor tale, trupul tău a fost un simplu instrument prin care ele s-au exteriorizat. Şi acum poţi să auzi acest glas al lui Iisus, Care grăieşte prin gura Apostolului Său:

„Au nu ştii că tu eşti templul lui Dumnezeu, că în tine locuieşte Duhul lui Dumnezeu?”.

Ţi s-a spus că descinzi din maimuţă, că eşti o fiară care trebuie dresată, iar acum afli un lucru uluitor: tu eşti templul lui Dumnezeu, în tine sălăşluieşte Duhul lui Dumnezeu! Eşti rechemat, tinere, la demnitatea ta de om metafizic; eşti ridicat de acolo de unde educaţia greşită te-a coborât din sacrul oficiu de a fi templu în care să locuiască Dumnezeu.

Noi te chemăm la puritate. Dacă nu ai uitat cuvântul „inocenţă”, dacă au mai rămas zone de copilărie neîntinată în tine, nu vei rezista acestei chemări.

Vino în Biserica lui Hristos! Vino să înveţi ce este inocenţa şi puritatea, ce este blândeţea şi ce este iubirea. Vei afla care este rostul tău în lume, care este scopul existenţei noastre. Spre stupoarea ta, vei afla că viaţa noastră nu sfârşeşte în moarte, ci în înviere; că existenţa noastră este spre Hristos şi că lumea nu este doar un moment gol, în care să stăpânească neantul.

Vei avea o nădejde şi nădejdea te va face tare.

Vei avea o credinţă şi credinţa te va mântui.

Vei avea o dragoste şi dragostea te va face bun. Acesta este, tânărul meu prieten, cel dintâi cuvânt pe care Iisus ţi-l adresează prin tumultul lumii, prin desişul patimilor cu care nimeni niciodată nu te-a învăţat să te lupţi, prin transparenţa viselor tale de inocenţă, care te mai bântuie din când în când.

Iisus te caută, Iisus te-a aflat!

Era incredibil! Parcă nişte solzi căzuseră de pe ochii lor şi vedeau pentru prima dată. Nevăzând prin cuvintele lor neştiutoare, vedeau prin cuvintele pe care le auziseră şi care pătrunseseră adânc în chipul lor ca o viaţă. Nimeni, dar nimeni nu vorbea aşa puternic. Dacă Hristos era aşa viu... Ei văzuseră Biserica piatră fără suflet. Acum cunoşteau ceea ce căutaseră obosind de-atâta vreme: pe Hristos pe pieptul Căruia puteau pune capul ca ucenicul iubit.

părinte, aţi vorbit aşa cum nu am auzit în Bucureşti vorbindu-se într-o biserică, spuse un student la Agronomie.

pentru noi, care auzim mereu în sălile de curs limbajul de lemn al zilei, pare ceva neobişnuit, adăugă altul.

dacă eu nu vă vorbeam acum, aş fi murit, copii. Luaţi cuvintele acestea ca pe ale unui om aflat pe patul de moarte. Ce poate spune un om în ultimele sale clipe? Adevărul. Ceea ce e esenţial. Dă la o parte tot mirajul acesta al cuvintelor pentru a pătrunde raţiunea existenţei.

şi nu vă e frică? întrebă Răzvan (student anul fii la Construcţii), pe care Filip îl cunoştea din Ploieşti.

nu are de ce să-mi fie. Hristos ne cheamă şi pe mine şi pe tine la El. Şi trebuie să venim!

eu n-am ştiut despre ce e vorba aici, Părinte. M-a adus un coleg de-al meu. Dar nu-mi pare rău deloc. Aş vrea să înţeleg mai bine lupta asta împotriva patimilor.

nu-i uşor!

aşa e, fiule! Numai că una-i lupta cu Hristos şi alta-i lupta fără El. Ce poţi să faci împotriva egoismului

care macină fiinţa noastră? Să fii moral? Sufletul resimte o necesitate pe care morala nu o poate da. Şi atunci medicamentul este Hristos. Nu renunţi la viaţa ta, ci, dimpotrivă, o dobândeşti într-un sens pe care nu ţi l-ai imaginat, neavându-L pe Hristos.

înseamnă că societatea în care trăim este una bolnavă!

e rodul unei educaţii care a fost gândită să îmbolnăvească duhovniceşte acest popor. L-a obişnuit să fie sclav şi el se comportă în consecinţă. Şansa este la voi!

părinte, zise un băiat slăbuţ şi înalt, pe mine mă cheamă Doru. Doru Avramescu. Sunt student în anul V la Medicină. M-aţi pus pe gânduri. Eu n-am auzit de suflet la profesorii mei. Şi nici de nevoia unei vindecări ca aceea de care vorbeaţi. Dacă societatea noastră este bolnavă, înseamnă că numai luptând cu noi înşine putem să o aşezăm pe o direcţie firească, nu-i aşa?

exact. Dar e greu de unul singur, răspunse Părintele.

părinte, continuă Doru, credeţi că-i o întâmplare că suntem atâţia tineri la”laltă în noaptea asta aici, în biserică?

nu, Dorule. Cred că Domnul v-a adus.

cunosc pe mulţi dintre cei care sunt aici. M-am mirat că vin încoace, după cum probabil şi ei s-au mirat că m-au întâlnit. Dar asta spune ceva. Nu-i aşa, Alexandre?

e adevărat, începu Alexandru (student în anul fii la Politehnică), că împreună avem mai mult curaj. Cred că aveam nevoie de un om ca dumneavoastră, Părinte, şi Dumnezeu v-a trimis la momentul potrivit. Eu

253

resimţeam o lâncezeală şi tinerii ca mine suferă de acelaşi lucru.

alexandre, fii atent. Stăteam, alături de alţi oameni, la semafor la Dimitrie Cantemir şi aşteptam să traversăm. Când s-a făcut verde, doar am ridicat piciorul şi am simţit că sunt luat de valul acela de oameni. Entuziasmul celor mulţi poate ajuta enorm pe unul care are ezitări. Devine molipsitor. O societate bolnavă ce poate produce? Inimi în care egoismul respinge brutal mâna întinsă de Domnul.

există speranţă pentru acest popor? întrebă Lucian, care simţise zguduitor chemarea cuvântului.

atâta timp cât voi sunteţi aici, în Biserică, şi-L primiţi pe Hristos, da, există!

suntem o nouă generaţie, Părinte! spuse Paul şi cuvintele lui rezonară profetic.

aşa e! răspunseră mulţi din biserică.

să-i lăsăm pe cei care ne zic că ne tragem din maimuţă să creadă ce vor. Dacă se simt bine când ştiu că au o astfel de descendenţă, e treaba lor! Eu, unul, ştiu că mi-a dat Dumnezeu demnitate şi nu pot să accept această idee.

eşti curajos, Paule! Să ştii că am pornit la un drum greu. Nimic nu se poate face pentru ţara asta, dacă noi nu ne vindecăm de patimi. Nu vom putea înfrunta materialismul şi ateismul în care s-au împotmolit atâtea conştiinţe, dacă nu vom duce lupta cea bună cu noi înşine. De săptămâna viitoare intrăm în Postul Mare. Să ne înfrânăm de la ceea ce nu ne e de folos, fiindcă numai aşa vom fi treji. Rugăciunea e foarte importantă şi ea. Paraclisul Maicii Domnului, o catismă din Psaltirea lui David şi mătănii câte poate fiecare.

254

Vorbiţi puţin, faceţi cât de mult puteţi pentru curăţirea sufletului. Spovedanie şi împărtăşanie. Pe mine mă veţi găsi aici în fiecare zi. Dacă facem această lucrare împreună, Domnul nu va rămâne nepăsător. Vom primi răspuns. Să nu vă temeţi!

vă mulţumim, Părinte!

din clipa asta, copii, să vă socotiţi morţi păcatului şi vii numai pentru Dumnezeu.

amin! răspunseră toţi.

Cuvântul avu un efect extra”rdinar. Fiecare dintre cei care primiseră câte un exemplar dactilografiat l-au copiat, l-au multiplicat, l-au distribuit. Ciclul acesta de predici stârnea o emulaţie extra”rdinară încă de la prima întâlnire. Dacă tineretul comunist se adună întru slăvirea Partidului şi a Conducătorului suprem, ei, tinerii iubitori de Hristos şi de Adevăr, de ce nu s-ar întâlni spre slava Domnului Sava”t? Cine le putea interzice întâlnirea cu propria lor libertate?!

Cine altcineva decât preacucernicul părinte N., care turbă realmente de furie la auzul unor asemenea enormităţi. Era la oră la anul III, la clasa la care era diriginte, când unul dintre elevi i-a spus entuziasmat că Preacucernicul Părinte Calciu a ţinut un Cuvânt cum nu s-a mai ţinut vreodată.

cum????? Aţi stat până la 23.35 de vorbă în biserică??? Sunteţi nebuni!! Ce căutaţi la Seminar, descreieraţilor? Luaţi-l şi pe Calciu de mână şi duceţi-vă la ospiciu! Faceţi după capul vostru. Cine v-a dat voie să îndrăzniţi să...?

Clasa încremenise. Dirigintele se dezlănţuise într-un hal sălbatic. Pocnise pe vreo trei şi ameninţa tot timpul isteric cu datul afară din Seminar.

255

Vă interzic să-l mai audiaţi pe acest rătăcit de popă care face... Dumnezeule! Ne-ngroapă pe toţi acest duşman. Nu vă daţi seama că el a ţinut cu voi un curs de misticism, din cauza căruia o să fim cu toţii azvârliţi de aici? Chiar niciunul dintre voi nu a raţionat limpede? E fenomenal!

preacucernicul Părinte Calciu a anunţat că va ţine şapte Cuvinte, câte unul în fiecare miercuri din acest post. Eu am Cuvântul de aseară şi vi-l pot da să-l citiţi. Veţi vedea că nu e nimic greşit în el! zise Lucian Enache.

enacheeeeee! ţipă desfigurat părintele N. De când mă înveţi tu pe mine, Enaaaache, ce e greşit şi ce nu? Dacă ţi-am zis că e nebun, e nebun şi gata! Ai înţeles?

nu! răspunse băiatul privind în ochii injectaţi ai dirigintelui.

Părintele N. nu mai văzu nimic în faţa ochilor şi începu să lovească cu toată forţa în toate părţile, ca şi cum încerca să-şi facă loc să iasă din acest labirint înfricoşător al celor şaizeci de suflete. Lucian era învăţat cu loviturile ca şi ceilalţi colegi. Răbdă bine, aşa cum răbda şi pumnii pe care i-i trăgea în ureche părintele Chiril, profesorul lor de muzică psaltică.

vă dau afară pe toţi din Seminar! Derbedeilor! M-auziţi? Vă elimin pentru că practicaţi misticismul cu acest profesor, care face tot cu falsitate şi viclenie ca să vă atragă în cursă. Sunteţi tâmpiţi? Nu vedeţi că el este un insubordonat, un răzvrătit faţă de autorităţile de stat?

uitaţi, părinte diriginte, aceasta este predica! îi întinse Costică Vasilescu un exemplar dactilografiat.

256

Vasilescule, nu te-am ştiut ce poamă eşti până acum! Eşti ucenic de-al lui Calciu, ă? Zi, mă, puşlama! Ce zice Calciu? Ce vă învaţă, mă? Că nu-i bine că se dărâmă bisericile, ă? Vorbeşte, Vasilescule, că dau cu tine de pământ!

preacucernicul Părinte...

zi mai repede, lasă vorbele, ăsta-i duşman înnăscut!

părintele Calciu are dreptate, dar nu-i susţinut!

şi cine vrei să-l susţină, mă? Nu vezi că dracul îi pune în minte ce să facă? Sau crezi că face asta cu binecuvântare de la episcop?

nu trebuie să vă supăraţi, preacucernice. Citiţi şi o să vedeţi, zise Vasilescu cu un calm care-l îngrozi pe diriginte.

văd în tine o dihonie care nu mai vrea să iasă. Vasilescule, eşti şeful clasei, nu ai pic de responsabilitate? E nevoie să-ţi citesc ce spune Sfântul Apostol Pavel în capitolul 13 de la Romani? „Supuneţi-vă înaltelor stăpâniri!”. Nu-i de ajuns? Degeaba e profesor de Exegeza Noului Testament! De astfel de profesori fără discernământ avem noi nevoie în Seminar? Nu v-a învăţat nimeni că faţă de conducerea ţării trebuie să fiţi supuşi? Ăsta vă învaţă altminteri.

aici e vorba de altceva, îndrăzni Petru Marin.

bă, eşti surd?

nu, preacucernice, dar trebuie să facem distincţia sine ira et studio.

ce prostii v-a băgat în cap! Mă îngrozesc, Marine, că te ştiam suflet curat!

la Romani capitolul 13, continuă nestingherit Marin, e vorba de o subordonare civică, în timp ce credinţa

257

în Hristos comportă un tip de libertate fără de care viaţa noastră lăuntrică n-ar putea fi. Libertatea de credinţă...

taci! strigă părintele înnebunit. Chiar dacă bisericile, măi boule, sunt dărâmate, trebuie să tăceţi. Chiar dacă ni se interzice credinţa, tăceţi! Sfântul Apostol Pavel ne cere supunere totală. Cine îndrăzneşte să nu asculte de cele ce vă spun, va fi aspru sancţionat!

S-a creat panică printre elevi, fiindcă, după afirmaţia părintelui N., capitolul 13 Romani prevedea sancţiuni grave, deşi neformulate, dar pe care el, în calitatea sa de interpret autorizat, împreună cu părintele director M., le-au formulat foarte precis: eliminarea elevilor din cinci în cinci, sau din trei în trei, fără vreo alegere, scăderea notei la purtare, repetenţia etc. Şi preacucernicul părinte N. nu se juca afirmând acestea. El ştia foarte bine că teroarea nu este numai o chestiune de verb, ci şi de faptă.

în anul IV, unde diriginte era Părintele Calciu, pentru a creşte starea de teroare, deoarece aici erau elevii cei mai apropiaţi Părintelui, părintele N., cu asentimentul prealabil al directorului, cu care conlucra într-o perfectă unitate, puse treizeci şi două de note de 2 şi două note de 1 la materia predată de dânsul, Dogmatica ortodoxă, pentru că, după aprecierea sa, aceşti elevi nu se tunseseră corect. Nici Părintele Calciu, nici elevii, nici ceilalţi profesori nu reuşiră să stabilească o legătură cauzală între dimensiunile părului unui seminarist din anul IV şi problemele dogmatice ortodoxe. Dar părintele N. şi părintele director M. găsiră că această legătură era atât de strânsă, încât notele sunt şi rămân valabile. O astfel de pedagogie, la care se mai adaugă şi

258

ameninţarea pe toate tonurile, de la insinuarea perfidă până la urlete demenţiale, merita să intre în

metodologia practicilor pedagogice ale lumii!
259
Capitolul 17
„Şedinţă de lucru pentru analiza orelor de Educaţie cetăţenească de pe trimestrul al II-lea şi rezultatele lor în formarea viitorului preot cetăţean”. Invitaţie la denunţ
în aceeaşi zi de joi, 9 martie 1978, după-amiază, se întruni Consiliul Profesoral sub prezidiul episcopului R. Desigur, n-avea cum să lipsească I., consilierul cultural! Nu de aici venea surpriza, ci din participarea extra”rdinară a încă două personalităţi de seamă din Departamentul Cultelor: S., care îndeplinea funcţia de subdirector al Departamentului, şi P., care, după cum se ştie, era inspectorul pe capitală. Iată că acest consiliu de judecată, mascat sub titulatura de „Şedinţă de lucru pentru analiza orelor de Educaţie cetăţenească de pe trimestrul al II-lea şi rezultatele lor în formarea viitorului preot cetăţean”, se deschide de către episcop, normal, ca oricare altă şedinţă de lucru.
tovarăşul Nicolae Ceauşescu, începu Preasfinţitul R., care se documentase din vreme dintr-un Omagiu apărut chiar pe 26 ianuarie, cu o lună şi ceva în urmă, când conducătorul iubit sărbătorise 60 de ani de fericită existenţă, este cu siguranţă cel mai vrednic fiu al naţiunii şi asta se vede cu ochiul liber oriunde privim: măreţele realizări socialiste sunt nişte bunuri care sporesc renumele Republicii noastre peste hotare. Simţim cum se perfecţionează sistemul de trai, care arată, în fapt, ideile noi de care se lasă pătruns omul muncitor, un chip al formării omului nou. Vorbim aici de eroism! Fiindcă oamenii pe aceste şantiere ale patriei nu fac numai
260
zidărie, ci şi zidire, că ei nu înalţă numai ziduri, ci fac, pur şi simplu, muncă de înălţare, aşa cum şi noi, aici, în cadrul Seminarului, ne străduim să facem, imitându-i pe aceşti vrednici lucrători şi eroi ai patriei noastre comuniste. Totuşi nu trebuie niciodată uitat că modelul suprem de dăruire şi eroism este tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Gândirea socială românească a acestui deceniu poartă pecetea minţii cutezătoare şi adâncă, cu frecvente sclipiri de geniu politic, amintind, prin multilateralitatea şi forţa ei demiurgică, sublimul spirit al renaşterii a secretarului nostru general. Popoarele îşi iubesc şi îşi elogiază eroii, pentru că le potolesc propria lor sete de desăvârşire, de perfecţionare spre care, oricât ar fi acestea de inaccesibile, omul aspiră fără încetare. Alţii i-au avut în trecut pe Iulius Cezar, pe Alexandru Macedon, pe Pericle, pe Cromwell, pe Napoleon, pe Petru cel Mare, pe Lincoln. Noi i-am avut pe... (aici preasfinţitul R. îşi drese vocea, dar transpiraţia nu în-drăzni s-o şteargă de pe frunte, aşa că o lăsă să şiroiască), pe Bălcescu, pe Cuza şi pe alţii. Acum îl avem pe Nicolae Ceauşescu. De 14 ani ne este păstor bun acest mare Bărbat. Elogiile pe care i le aducem nu sunt inventate. Corespund şi prea corespund adevărului. Vă fac o confidenţă: poate că eu nu sunt decât un martor al acestui deplin moment istoric. Curajul acestui mare Bărbat ne ţine treji în fiecare minut al existenţei noastre. Dacă toate fumurile patriei se ivesc în fiecare zori de zi sub geana soarelui, este pentru că acest Om există. Dacă avem pe masă pâinea de fiecare zi, bună-rea, cum este, că nu toate zilele şi anii noştri sunt de sărbătoare, asta se datorează acestui vajnic Bărbat. De aceea poezia aceasta nu este decât un modest omagiu adus Conducătorului
261
iubit de întreg poporul, dar şi de seminariştii aceştia, care cresc cu conştiinţa onoarei pe care o au de a trăi în acelaşi moment al istoriei cu tovarăşul Nicolae Ceauşescu. Această odă este scrisă de unul dintre elevii noştri care a dorit să-şi pună talentul creaţiei sale artistice în slujba acestui Erou al Republicii Socialiste România (evident, episcopul minţea, dar nu asta conta!): „Tu, care ţii în mâna ta destinul Unui popor pe-o glorioasă cale, prin versul meu primeşte cristalinul omagiu ce-l închin Lucrării tale. Iar când va fi să-şi arcuiască Timpul durata peste vremuri viitoare va fi şi-atunci să dăinuiască nimbul sublim al Operei strălucitoare semnată: Ceauşescu! Şi-al tău nume trăi-va-n veci, cât lumea va fi lume!”.
I. începu să aplaude şi, după el, toţi din sală. Părintele Calciu se abţinu. Fu însă iute observat de S., care putea vedea într-o fracţiune de secundă, aproape imperceptibil, astfel de gesturi. „Drac împeliţat!”, gândi el. „Toată lumea aplaudă, numai el nu. Să nu-ţi vină să-i dai cu cratiţa-n cap?”. S. râse onctuos spre Preasfinţitul R., care se ştergea de sudoarea discursului omagial (era doar an omagial!), dar şi spre întregul corp profesoral.
ţinem să mulţumim, reluă episcopul ajuns la capătul puterilor, reprezentanţilor Cultelor, care ne-au făcut cinstea de a veni în mijlocul nostru pentru a ne ajuta în munca educativă a preoţilor şi

profesorilor din Seminarul nostru. Viitorii preoţi vor fi şi viitori cetăţeni ai acestei ţări. Este un lucru măreţ că putem face ceva cu aceşti copii cu ajutorul dumneavoastră, care cunoaşteţi atât de exact îndatoririle, drepturile şi conduita moral-cetăţenească pentru a merge drept pe drumul luminos al progresului.
262
Orele de Educaţie cetăţenească fuseseră introduse la ordinul Departamentului Cultelor special pentru îndoctrinarea comunistă a tinerilor seminarişti. în Programa orelor de Educaţie cetăţenească de la Direcţia Seminarului sau de la Arhiepiscopia Bucureştilor, serviciul cultural, se găseau subiecte şi formulări mai dur politice decât în şedinţele UTC sau de Partid. Mai mult, ore pentru formarea conştiinţei comuniste a viitorului „preot-cetăţean” se desfăşurau şi la Facultatea de Teologie, în aceeaşi atmosferă de osanale, ba chiar mai exagerate, deoarece la Seminar, prin atitudinea deschisă a Părintelui Profesor Calciu, se introdusese o linie mai decentă a „educaţieio.

îndată ce episcopul a tăcut, directorul M. s-a simţit obligat să preia discursul şi să ridice cu o octavă mai sus declaraţia de supunere şi de bucurie a acestei participări:

vă rugăm, tovarăşi reprezentanţi ai onor Departamentului Cultelor, să transmiteţi tovarăşului director al Cultelor R., hotărârea noastră de a munci şi mai bine şi mai devotat, ca să formăm această conştiinţă la elevii noştri, spre a înţelege datoria pe care o au faţă de orânduirea de stat şi de dispoziţiile ei. Totodată, vă rugăm să transmiteţi tovarăşului director R. rugămintea de a comunica mai departe, conducerii de stat, întregul nostru devotament şi dragostea noastră necondiţionată pentru ea. De asemenea, şi mulţumirile pentru grija ce ne-o poartă prin domniile voastre.

Părintele Calciu încerca o ruşine profundă ascultând ce debitau episcopul şi directorul într-un limbaj de lemn de toată frumuseţea (probabil episcopul făcuse eforturi considerabile ca să înveţe pe de rost pagina pe care
263
o grăise, adulând organele de stat!). Cum stătea la masa consiliului, cu spatele puţin întors către reprezentanţii Departamentului, se gândea că pe locul unde fusese Biserica Enei, dărâmată cu barbarie pe 1 mai 1977, mai sângera încă pământul răscolit de buldozere. Autoritatea de stat publicase hotărârea sa de a ridica acolo o măreaţă cârciumă, „Dunărea”, care să mărturisească posterităţii că vechea cârciumă, o dugheană dubioasă, cu firmă tot „Dunărea”, nu poate muri, ci proliferează ca o tumoare canceroasă, înăbuşind Biserica şi făcând clerul românesc, atât cât se prezenta în această scabroasă şedinţă, să strige: „Mulţumim din inimă conducerii de stat pentru părinteasca grijă ce ne-o poartă!”. Biserica Domnească era dinamitată în Bucureşti. La Ploieşti, Primăria oraşului teroriza un preot să-şi dea semnătura pentru dărâmarea bisericii în care slujea. Niciun protest făcut de vreun ierarh în astfel de cazuri! Da, era ruşinos. Ce se mai putea spune?

Se prezentară apoi activităţile fiecărui diriginte privind activitatea cetăţenească, strădania fiecăruia, mai mare decât a colegului său (era necesară depăşirea de normă!), de a forma la elevi „conştiinţa omului nou la aceste vremio şi nemaivisatele şi formidabilele reuşite. Conform canonului şedinţelor de Partid, UTC, sindicate (şi alte „comitete şi comiţii”), s-a recunoscut că pe ici, pe colo, mai sunt şi scăpări („numai cine nu munceşte nu greşeşteo, spune Lenin). Autocritica. Că unii elevi mai dovedesc anumite „rămâneri în urmă”, că nici profesorii n-au depus chiar tot sufletul în această acţiune de educaţie cetăţenească (de unde să mai fi luat bieţii de ei suflet atunci pentru educaţia religioasă?). Dar că acum, cu ajutorul criticii şi autocriticii şi mai ales cu ajutorul onor
264
Departamentului Cultelor, pe care îl roagă (cine? ei toţi, bineînţeles!) să vină mai des în mijlocul lor, să-i îndrume, să le arate ce fac bine şi ce nu, vor ajunge desăvârşiţi şi conştiinţa elevilor se va consolida, devenind identică cu cea a tineretului din patria noastră iubită care nu are constrângeri religioase.

Era discursul demagogic universal ţinut, repetat peste tot până la absurd, la toate consiliile, de ani şi ani de zile, încât stereotipia lui devenea pătrunzătoare. în acea stare de emoţie şi de reculegere pe care fiecare membru al consiliului căuta să o evidenţieze cât mai limpede, luă cuvântul S., reprezentantul Departamentului. Nu doar Calciu Dumitreasa, ci orice profesor de acolo ştia că tot ce se discutase până în acel moment nu era decât un pretext şi că de-abia de-acum se va arăta adevăratul chip al întâlnirii acesteia. S. începu cu o impertinenţă care izbea cu călcâiul direct în

obrazul studiat-extaziat al profesorilor.

am ascultat dările de seamă, spuse S. şi bătaia de joc nu era deloc disimulată în cuvintele lui, el făcând aceasta deliberat, ca să-i forţeze apoi pe toţi la atitudinea ulterioară faţă de Calciu şi dacă nu aş şti anumite lucruri, aş crede că am de-a face cu nişte oameni perfecţi. Dar numai puţin dacă aş zgândări activitatea dumneavoastră, aş scoate la iveală o serie de lucruri care nu v-ar face deloc onoare (se referea la onoarea concepută de el, ateul, materialistul, comunistul).

Cheia gândirii fusese pierdută, inima profesorilor îngheţase. Fiecare scotocea înfrigurat după formule autocritice de apărare, alcătuite după formulele stereotipe, ca orice discurs din România Socialistă.

265

bună”ară, continuă S., câte excursii aţi făcut? Ce obiective aţi vizitat? Nu mă refer la cele religioase, nu mă interesează câtuşi de puţin, ci la cele cu semnificaţie naţională din trecut şi din vremurile prezente.

Şi continuă în acelaşi registru, bătându-şi joc cu obrăznicie revoltătoare de toţi, ştiind foarte bine că nimeni nu va riposta, nimeni nu-i va spune: „Ascultă, domnule impertinent, cum îţi permiţi să vorbeşti aşa în faţa unor preoţi? Pe noi ne interesează Biserica, şi credinţa, şi neamul, şi patria, nu comunismul, nu naţional-materialismul, nu ateismul! Explică-ne pentru ce dărâmaţi biserici, pentru ce interziceţi credinţa, pentru ce împiedicaţi afirmarea tuturor adevărurilor creştine?”. Dar cine putea spune aşa ceva? Deşi rămăseseră câţiva profesori cu atitudine demnă, nu îndrăzneau să spună nimic. Părintele Calciu tăcea nu numai pentru că hotărâse de la început să tacă, ci pentru că, aşa cum simţea în clipa aceea, îşi dădea seama de inutilitatea unei astfel de atitudini. Delegaţii Departamentului, episcopul, consilierul I. ar fi obligat pe fiecare profesor să-l condamne, să se degradeze prin declaraţii de devotament faţă de Departament, uitând complet de demnitate şi credinţă. Cei mai mulţi ar fi făcut-o cu durere, dar ar fi făcut-o. Tăcând, îi cruţa pe aceştia de la o înjosire, iar pe el însuşi de un eşec.

care-i datoria unui profesor în şcoală? Să poată să dea direcţia unei gândiri unice, nu să crească deviaţionişti. Ce faceţi dumneavoastră aici este chiar o lovitură dată unităţii Partidului, care nu admite existenţa fracţiunilor în interiorul său. A gândi într-un alt mod înseamnă o crimă, care este cu atât mai oribilă cu cât dumneavoastră

266

ştiţi că tinerii aceştia trebuie supravegheaţi. Dar când profesorii îi conduc pe acest drum incompatibil cu calitatea de cetăţean al Republicii noastre, atunci nu pot să spun decât că se face făţiş o pactizare cu duşmanii construcţiei socialiste. Sunt, după cum văd şi vedeţi şi dumneavoastră, încă multe lucruri de îndepărtat din conştiinţa oamenilor. Vechea societate pe care am lichidat-o, iar din punct de vedere material am depăşit-o de mult, realizând ceea ce e cunoscut tuturor a lăsat puternice urme şi obiceiuri care, multe din ele, nu mai corespund condiţiilor de astăzi, spiritului revoluţionar. De altfel, unele dintre aceste obiceiuri n-au corespuns niciodată cerinţelor progresului şi civilizaţiei. Am în vedere egoismul, individualismul, tendinţele de parazitism şi parvenitism şi alte mentalităţi retrograde. Dar mai mult ca oricând (şi, în secunda aceea, S. îl fixă pe Părintele Calciu) trebuie să luptăm neabătut împotriva misticismului, a vechilor obiceiuri lăsate de societatea burghezo-moşierească. Aceste obiceiuri trebuie lichidate pentru totdeauna! Adică, noi luptăm împreună împotriva capitalismului, împotriva politicii imperialiste de dominaţie şi dictat, împotriva colonialismului şi a neocolonialismului, împotriva acelor forţe reacţionare din lume care pot pune în pericol pacea şi colaborarea internaţională, şi când colo, ne trezim că procesul înfloritor al socialismului este strivit de atitudinea duşmănoasă a unora din marea noastră familie comunistă. Nu zice şi Biblia: „Duşmanii tăi, casnicii tăi?”. Ei, deci pentru a merge mai departe, trebuie înfrânte forţele trădătoare. Eu nu ştiu dacă aţi înţeles corect socialismul şi obiectivele lui, dar acum trebuie să daţi dovadă de unitate împotriva elementului destabilizator. Biserica să ajute la propăşirea statului socialist, NU

267

la subminarea autorităţii de stat! Elevii aceştia, tovarăşi, să fie nu doar preoţi-cetăţeni, ci adevăraţi sacerdoţi ai ordinii socialiste, care să trezească în popor ardoarea începuturilor revoluţionare. Văd că desconsideraţi revoluţia prin mişcările propagandistice religioase din acest Seminar. Ce educaţie dăm noi aici? De agitatori ai mulţimilor?

Părintele Calciu zâmbea în sine văzând cât ocol făcuse tovarăşul S. pentru a ajunge la parastas şi la atitudinea mistico-duşmănoasă a profesorului Calciu. De asemenea, şi unii dintre profesori zâmbeau, privindu-l pe Părintele, înţelegând că S. voia să ajungă „naturalo la subiect, necăutând să „forţezeo, pentru ca efectul să fie cu atât mai puternic.

în sfârşit, spuse S., iată, de pildă, parastasul din 4 martie. De ce nu vorbeşte nimeni de el? Nu ne băgăm în canonicitatea sau necanonicitatea lui. Are cine să-l judece pe Părintele Calciu pentru asta (îndrăznise, în sfârşit, să-i spună numele!). Dar ce, numai el a făcut? Unde au fost ceilalţi profesori? Oare numai părintele Calciu i-a iubit pe aceşti elevi? Dar fiindcă dumneavoastră n-aţi participat la parastas, eu trebuie să deduc că aici a fost ceva ilegal, nepermis. Dar ce anume? De ce nu-l atacaţi direct pe Părintele Calciu şi nu arătaţi public în ce a greşit şi ce trebuie să facem ca să nu mai greşească în viitor?

S. lansa astfel o invitaţie mascată la denunţ şi la luare de atitudine împotriva Părintelui Calciu (Preasfinţitul R. fusese foarte atent la discursul lui S. şi aplauda în sine genialitatea lui S.). Profesorii, însă, avură o reacţie onorabilă, cu excepţia, desigur, a părintelui N., care interveni prompt:

eu n-am fost nicio clipă de acord cu acţiunile colegului meu. Le-am dezaprobat şi le dezaprob şi acum, public! Copiii aceştia nu au nevoie să fie îndoctrinaţi cu atitudini mistico-duşmănoase. M-am împotrivit pe cât am putut ca parastasul să se desfăşoare la acea oră nepotrivită, dar nu am avut câştig de cauză. Preacucernicul părinte director ştie lucrul acesta, fiindcă noi doi ne-am consultat tot timpul asupra acestei probleme spinoase. Astăzi, când am pornit pe drumul realizării unei Românii socialiste, libere şi înfloritoare, acest gest inconştient este inadmisibil.

părinte Calciu, nu spuneţi nimic? întrebă tacticos S.

nici n-are ce să spună! vorbi părintele N. fără răgaz. E o mârşăvie şi când faci o mârşăvie ce poţi să faci decât să taci?!

eu cred că lucrurile sunt limpezi, adăugă S. nerăbdător să se ridice de pe scaun. Să ştii, Părinte Calciu, că astfel de atitudini nu-ţi vor mai fi tolerate pe viitor. Soluţia este... Cred că ştii foarte bine! zise S., ridicând un deget în sus spre luare aminte.

Consiliul se încheie şi toţi se risipiră care încotro. Era seară de-acum. Părintele Calciu plecă printre ultimii. Nimeni nu îndrăzni să-i adreseze vreun cuvânt, iar motivele erau mai multe: ori din teamă, ori din ruşine, ori din neputinţă. Părintele înţelegea situaţia. Nici nu era greu de înţeles. Plecă spre casă pe jos. Avea nevoie să facă efort, să se epuizeze fizic, pentru ca toate acele impresii supărătoare pe care le adunase în timpul consiliului să se estompeze, să se macine. Totodată, încercă să-şi amintească de Costache, figura cea mai luminoasă din viaţa sa. Dacă nu ar fi fost cu el în celulă, ar fi înnebunit.

Costache Oprişan avea o credinţă atât de adâncă şi o seninătate aşa de puternică, încât răspândea lumină în jurul lui ca sfinţii! Fiind în lume, nimic din cele lumeşti nu-l mai determina, ci trăia în rugăciune aproape continuă. Era la pat, orizontal fizic, dar spiritual era foarte drept şi înălţat spre cer. „Doamne, nu mă lăsa pe mine, neputinciosul! Ascultă-l pe robul Tău, Costache, care se roagă pentru mine aşa cum mi-a promis înainte de a muri!”.

Capitolul 18

Viaţa îşi urmează cursul. Despre corespondenţă şi iubire. Cenaclul de Luni de la Casa de Cultură a Studenţilor „Grigore Preoteasa” de pe Calea Plevnei. Marius îi povesteşte lui Silviu de Daniela

Haide să uităm de lumea oamenilor mari, în care se zâmbeşte atât de rar. Nu te-ai săturat de seriozitatea implacabilă a gesturilor, cuvintelor, faptelor? Eu da. Îmi doresc puţină joacă,niţică dezinvoltură, o fără de nepăsare. Măi, să fie! Ce atâta încordare a maxilarelor? Sunt curios ce fac tinerii din Bucureşti, cu ce se ocupă (tot cu scrâşniri de dinţi?), care-i pulsul vieţii lor. Sau ce fac Paul şi ceilalţi seminarişti. Ştiţi, s-a încetăţenit ideea (m-am molipsit de la discursul Preasfinţitului R. de mai devreme, că altfel nu foloseam eu cuvântul încetăţenit) că seminaristul trebuie să fie serios, impenetrabil, absurd de cuminte. Dar, oameni buni, seminaristul este şi el un copil, iar copiii trebuie să se joace şi să facă năzdrăvănii! Oare credeţi că făcând această clasificare şi închizându-l

printre atâtea sentinţe, îi faceţi vreun bine? Din contră, vi se va părea un monstru atunci când îşi va permite primul pas greşit. Şi atunci vă sugerez să vedeţi în seminarişti nişte copii cu poftă de joacă, copii ca oricare alţi copii, pentru că, dacă îi vom plasa în orice altă categorie în afară de asta, va fi lucru dovedit că nu-i iubim. Iar copilul simte imediat că nu-l iubeşti.

Paul râsese mult de Gabriel Cojocaru, colegul său, când aflase chiar din gura lui ce gafă monumentală făcuse cu scrisorile. Gabi purta corespondenţă cu două fete,
271
fiindcă îi plăcea să corespondeze cu fetele, ca oricărui seminarist, dar nu se putea spune despre el că iubea pe vreuna dintre ele. „Simt că mor dacă nu corespondez cu ele!", se mărturisise el lui Paul. „Nu pot să spun că le iubesc, aşa cum spui viitoarei soţii, însă mi-s dragi!". Paul izbucnise în râs. îl înţelegea perfect pe Gabi, fiindcă toţi seminariştii corespondau, doar nu erau ciobani. Părintele D. le spunea mereu: „Să nu fiţi ciobani!". Dar Gabi făcuse o „viceversa" ca în nuvela lui Caragiale, punând scrisoarea pentru una în plicul celeilalte. Una dintre ele se arătase nedumerită şi ceruse câteva explicaţii, exprimându-se cu multă candoare, dar cealaltă înţelesese perfect situaţia în care era antrenată şi îi răspunsese sec cu un „Adio şi n-am cuvinte!".

„Bă, Cojocare, cum făcuşi tu, mă, încurcătura asta?". „Mama ei de treabă, mă, Jeane, că mă luă anaforul şi uitai că Feliciei îi spuneam drăguţă, iar Getei, de obicei, mă adresam cu roşi"aroo. „Acum te-ai lins pe bot de roşi"ară", îl tachinase Paul. „Aşa e, mă, dar măcar am rămas cu o drăguţă.". „Jeane, strigase tocmai atunci Stanciu, vezi că ai primit patru scrisori! Eşti foarte solicitat!". „Patru scrisori?" se mirase din adâncul fiinţei sale Gabi. „Păi bine, mă Jeane, tu cum poţi face faţă pe patru fronturi deodată?". „Nu-i nimic serios, Găbiţă. însă trebuie şi eu să mă însor odată şi-odată şi de aia cercetez toate posibilităţileo. „Cercetezi?". „Vreau să înţeleg cam ce fată mi se potriveşte mie ca să-mi fie alături pe tot parcursul vieţii. Trebuie să se găsească o creştină şi pentru mine pe tot pământul ăsta!".,Ai dreptate, Jeane, dar ce scrii tu în scrisori?". „Tot felul de lucruri, dar mai ales ce fel sunt eu: năbădăios, iute din fire, arţăgos, ca să ştie fetele la ce să se-aştepte
272
din partea mea". „Şi fetele ce zic?" „Culmea, mă, Găbiţă, că eu le zic că sunt dificil, iar ele consideră că nu şi, uite-aşa, merge mai departe corespondenţa noastră". (Găbiţă oftase adânc, gândindu-se cum o pierduse pe roşi"ară. Ţinuse la ea, aşa cum ţineau toţi copiii de vârsta lui. Iubirile lor erau copilăreşti şi curate. „Jeane, tu mai eşti cu Lucica?". „Nuo. „De când asta?". „De vreo câteva lunio. „De ce, mă?". „Nu ne-am mai înţeleso. Pe Lucica o văzuseră toţi cei trei sute şi ceva de seminarişti anul trecut, când intrase în capela de la Radu Vodă în timpul unei slujbe. Unde se puteau uita atâţia ochi de băieţi decât la Lucica? Dădeau răspunsurile la slujbă uitându-se la ea cum se mişcă graţios prin biserică, cum se închină, cum se aşază în genunchi, cum se roagă. Şi ce frumos se ruga Lucica! Parcă ea însăşi devenise icoană şi toţi priveau la ea. Paul fusese pus de Fane Muşat la lumânări şi îi dăduse trei lumânări din greşeală. Lucica nu ceruse decât una. Dar pentru Paul trei era simbolul familiei. Lucica nu-şi dăduse seama, aşa distrată cum era, de gestul acela confuz al lui Paul. Zâmbise ca un înger şi Paul fusese gata să-i mai dea câteva lumânări. Câţi nu-l invidiaseră atunci pe Paul că e la lumânări! Ar fi vrut şi ei să-i dea măcar o lumânare Lucicăi. Şi Lucica trecea cu paşii ei uşori prin tăcerea bisericii şi nimeni n-ar fi vrut să se mai termine slujba din ziua aia, pentru că era atât de bine să stai şi să priveşti. Dar slujba se terminase în cele din urmă şi Paul observase cu o mirare ajunsă la paroxism că Lucica iese alături de fratele său, Cristinel. Era cea mai neagră zi din viaţa lui! Cât succes putea să aibă Cristinel! Dar Cristinel renunţase chiar a doua zi la Lucica pentru că era scundă. Aşa începuse Paul să se întâlnească cu Lucica.
273
Fata era frumuşică şi lucra la magazinul Unirea. „Ai iubit-o pe Lucica?". „Nu ştiu ce să-ţi spun. Era frumos că ne-ntâlneam. Mi-amintesc că am aşteptat-o o dată cu un buchet de flori şi n-a venit. Am căutat-o şi am aflat că îi murise bunica. Aşa a ajuns buchetul acela pe sicriul bunică-sii".

Viaţa îşi urma cursul. Nimic nu era perfect, nimic nu era definitiv. Totul era într-o continuă mişcare, iar mişcarea nu separa, ci amesteca toate culorile, armonizându-le şi obţinând din ele nuanţe nebănuite. Tinerii din Bucureşti sau aflaţi în Bucureşti la facultate căutau înfriguraţi o cale de ieşire din zona mâloasă a lumii înconjurătoare. Pentru unii, un tip de evadare era satisfacerea instinctualităţii şi a patimilor egoiste. Pentru alţii, libertatea de exprimare, ironia, atitudinea subversivă. Se putea remarca, de asemenea, începutul unei mutaţii în poezia momentului şi

închegarea unei noi generaţii despre care voci critice competente profeţeau că va ajunge la maturitate abia la sfârşitul deceniului ce va veni. Dar nu era nimic visător în versul acestor tineri, ci o luciditate care se învecina cu sarcasmul. Mulţi dintre aceşti poeţi veneau regulat la Cenaclul de Luni unde povesteau, dezbăteau, criticau, bârfeau sistemul, luându-şi resursele de libertate din aceste întâlniri săptămânale la Casa de Cultură a Studenţilor „Grigore Preoteasa”, pe Calea Plevnei, în spatele Operei.

Silviu Ferescu era student în ultimul an la Teologie, unde era un regim de internat destul de strict, însă reuşi să plece pe fereastră, aşa cum făceau şi alţi colegi de-ai săi. La ora 2000 trebuia să fie în „Student-Clubulo de la etajul doi, a treia sală a cenaclului. îi plăcea mult atmosfera. Păşi încet într-un fel de absidă a sălii

imense care putea să cuprindă lejer câteva zeci de persuane (lumina se aprindea numai în acea zonă de la un Tablou electric) şi se aşeză într-un fotoliu din acela jos, moale şi roşu. în seara aceea erau anunţaţi trei tineri poeţi. M. era îndrumător în calitate de cadru didactic universitar. Se fuma mult (Silviu nu suporta chestia asta). Lângă el, câţiva discutau cu vervă:

-...şi i-a cerut să alcătuiască un articol omagial închinat lui Ceauşescu.

şi ce-a zis? fu curios unul.

a zis că nu vrea.

şi nu s-a întâmplat nimic? întrebă altul.

ba da. L-a căutat un ofiţer de la Securitate şi l-a întrebat de ce nu scrie articolul omagial, iar el a spus că nu vrea. Securistul s-a gândit o clipă, apoi i-a zis că nu e bună atitudinea asta şi i-a recomandat să spună aşa: „Aş vrea să scriu despre tovarăşul Ceauşescu, însă nu mă ridic la înălţimea momentului!”. A spus şi n-a mai scris!

bravo lui!

da am auzit alta tare de tot! se entuziasmă unul dintre ei. S-a dus la redacţia editurii Facla unul cu un roman. S-a întâmplat de curând. A lăsat romanul acolo, el a plecat şi, după o lună, îl sună de la editură şi-i spune că n-au cum să-l publice afară doar dacă scoate un anumit pasaj. „Care?” întreabă ăsta. „Ştiţi, spuse redactorul, am urmărit firul narativ şi am observat că personajul principal pleacă de-acasă cu o pungă goală-n buzunar. Ajunge-n oraş, îşi rezolvă treburile, dar când se întoarce acasă are punga tot goală”. „Şi ce-i cu asta?” răbufni ăsta, neînţelegând unde vrea să bată. „Păi, este foarte important, tovarăşe scriitor, pentru că dacă personajul principal se întoarce

cu punga goală acasă, asta înseamnă că el n-a găsit nimic ce să cumpere. Dacă n-a cumpărat nimic, s-a întâmplat, logic, pentru că în alimentare nu era nimic. Dacă alimentarele sunt goale, un cititor ar putea gândi că în Republica Socialistă România o ducem rău. Ar putea găsi astfel în roman un argument pentru sabotaj, înţelegi?”.

şi? întrebară toţi prăpădindu-se de râs.

a rămas mască, săracul. Nici prin cap nu-i trecuse ideea sabotajului.

v-a dat căldură săptămâna asta? întrebă unul, sărind de la una la alta.

- „Afară-i frig, în casă-i frig Deschid fereastra eu şi strig: îţi mulţumesc, Partid iubit, Că m-ai călito.

Toţi care erau în jurul declamatorului aplaudară şi-i urară succes pentru Premiul Naţional de Poezie, fiindcă avea şanse mari cu acest text. Era, evident, o ironie. Cunoşteau situaţia. Toţi trăiau aceeaşi realitate, dar o luau în derâdere şi viaţa părea frumoasă.

traiane, zi-o tu pe aia a lu tovarăşu Ceauşescu!

Traian nu se lăsă rugat de două ori. Avea o memorie fabuloasă. Cunoştea versuri, citate, poeme lungi de te speriai cum pot încăpea în mintea lui.

- „De vrei să fii nemuritor, Poete, scrie pentru ţară.

Vers simplu, dar cutezător, în el mândria de popor tresară.

Scrie de ce ni-i drag, de ce iubim;

De eşti poet, şi de partid să scrii, Prin el în ţară liber azi trăim.

Scrie cât mai frumos, aşa cum ştii!

Să scrii că noi muncim din greu, Că totul nu-i aşa cum vrem, Dar mergem înainte tot mereu.

Noi făurim uniţi tot ce avem!

extra”rdinar, Traiane! Eşti un bard al poporului! Eşti minunea minunilor!

cum ai reuşit, mă, să reţii porcăria asta? Sublim!

dar aia cu Zece membri de partid cum e, Traiane?

- „Zece membri de partid Duc o viaţă nouă, Unul a vorbit prin somn Şi-au rămas doar nouă. Nouă membri de partid în marxism s-au copt, Unul însă s-a răscopt Şi-au rămas doar opt. Opt membri de partid Au trecut la fapte, Unul a fugit la Tito Şi-au rămas doar şapte. Şapte membri de partid Fac afaceri grase. Unul a furat prea mult Şi-au rămas doar şase. Şase membri de partid Au strigat lozinci, însă unul a tăcut Şi-au rămas doar cinci. Cinci membri de partid Au plecat la teatru. Unul n-a aplaudat Şi-au rămas doar patru. Patru membri de partid Toţi erau ovrei, Unul s-a repatriat Şi-au rămas doar trei. Trei membri de partid Nu voiau război, Unul însă n-a vrut pace Şi-au rămas doar doi. Doi membri de partid, Mândri ca păunul, Unul a înnebunit Şi-a rămas doar unul. Un membru de partid Cel mai lămurit A plecat cu Onete-ul Şi n-a mai venit. Zero membri de partid Luptă pentru pace, Că partidul nostru drag Ştie el ce faceo.

Aplauze şi râs cu lacrimi. Sesiunea se deschise. Primul care citi fu chiar Traian, vedeta cenaclului. De

altminteri, era pătruns până-n fibra intimă de imaginea sa. îşi zornăia lănţişoarele, brelocurile şi cheile, atrăgând atenţia asupra sa, punctând prin glume, poante şi bancuri aşteptările publicului. în seara aceea de 13 martie era îmbrăcat, ca de obicei, elegant, ultimul răcnet. Trecu în faţa tuturor (erau peste şaptezeci!), răspândind un parfum fin necunoscut şi începu impetuos:

„Această oră e atât de târzie încât pare că-şi sprijină fragilitatea pe boturile ascuţite ale ogarilor.

Nimic nu e real dar ce e adevărat?

Poate această lume de nichel care nu-mi seamănă. Poate această tristeţe care nu-mi seamănă.

(Poate această oră de noapte întinsă ca un gât de pasăre sub cuţitul cald al măcelarului).

Dar ce e adevărat?

Nichel, nichel, cât mai mult nichel în apropierea dumneavoastră!

Uneori dragostea revine ca amintirea fratelui mort într-un război disperat şi absurd.

Nimic nu e real urlă aerul alunecând pe lângă mine.

învârtind mecanismul, biela, manivela un soare albastru îşi sprijină în iarbă mecanismul absurd, biela, manivela.

Nimic nu e real. Nici aceste ore de noapte congelate cu grijă pentru alte secole.

Nichel, nichel, cât mai mult nichel în apropierea dumneavoastră! Nimic nu e real.

Nichel,

nichel, cât mai mult nichel.

Poetul se retrase sentimental. Silviu îl urmări în tăcere, aşa cum făceau şi ceilalţi. Abia după câteva secunde unul aplaudă şi imediat toţi fluierară, chiuiră, se entuziasmară subit.

eşti tare cu Nichelul tău, Traiane! şuieră un zdrahon de băiat, lăsând pentru moment ţigara din gură.

de unde ai găsit, Traiane, atât nichel, că ne-ai umplut toată existenţa? îl întrebă I.S. cu o naivitate teatrală.

am căutat, frate John! zise poetul, ieşind din morga lui sentimentală. Nu toate fântânile sunt otrăvite!

O soluţie căuta poetul. O soluţie în mijlocul unui ocean de agresiune sufocantă. Tinerii voiau o ieşire din universul ermetic al păcatului, al ateismului, al triumfalismului comunismului ceauşist şi poezia lor o exprima limpede. „Dar, oare, unde să fie ieşirea?”. La întrebarea asta nu se răspundea, pentru că se considera că ieşirea este însăşi întâlnirea lor, râsul lor plin, curajos, tonifiant, liber şi întru totul intelectual.,Atât să fie oare?”. Urmă o fată cu un păr castaniu închis, lung, prins la spate, care vorbi riguros ca la o conferinţă, însă într-un ritm aşa de iute, încât Silviu se întrebă dacă a mai auzit pe cineva vreodată rostind atâtea cuvinte pe minut. Citi câteva poezii. Reţinu finalul uneia dintre ele în care poeta se adresa cu un reproş dublat de un ton sarcastic: „O, generaţia mea, generaţie, de ce te ţii de palavre atât?”.

Mulţi îşi dădură ghionturi, şuşotiră. Unii reacţionară în acelaşi registru:

vai, Magda, cum ne mai biciuieşti în poezia ta!

cât de nedreaptă eşti!

şi cât de inflexibilă! zise altul.

nu mai poate fi niciun pic de iertare? Ce să facem dacă ne place să vorbim vorbe? Spune şi tu!

magda are dreptate! Poezia înseamnă sens, nu vorbe multe şi goale! Nu-i aşa, Magda?

Poeta păstra un aer uşor auster. Sala se potoli după un timp. Cea care urma se numea Madi, studentă în anul II la Facultatea de Filologie din Bucureşti, secţia română-engleză. Un murmur scurt de dezaprobare străbătu sala. Tânăra aceasta n-avea chef să se joace şi asta nu făcea o impresie favorabilă. Părea că nu e în ton cu generaţia asta ludică, ironică, dornică de a „confecţiona" texte. Avea ceva de spus şi nu o spunea pe ocolite, ci într-un fel de elegie permanentă din care reieşea setea de puritate şi spaima de compromis.

„O, vinovăţia şi spaima în faţa adevărurilor sugrumate!

Cine va depune mărturie pentru crimele împotriva noastră?

Cuvintele simple de-acum, înşurubate în singurul trup, pe care îl pot da morţii, vă vor face mai buni?

Nu sunt o fiinţă morală.

Cine, trăind, ar putea rămâne curat şi integru?".

Lui Silviu i se păru extra"rdinar acest suflu poetic şi fu printre puţinii care aplaudară. Madi avea o sensibilitate
280
apropiată de a lui, cu diferenţa că el nu era atât de doborât de disperarea aceea existenţială. Simţea, ca şi în celelalte cazuri, nevoia unei ieşiri. „Doamne, cât de puţin ne mai trebuie ca să ieşim din hăţişul acesta în care ne-am rătăcit!". Aprecierile fură ca şi inexistente. se vorbea şoptit, la urechea celuilalt. Mai mult, unii se întorceau din când în când şi priveau spre intrare (în fundul navei principale), în semiobscuritatea căreia îşi făcuseră apariţia indivizi necunoscuţi.

Profesorul M. începu un joc distractiv înainte să treacă la critica propriu-zisă a textelor citite. Jocul verifica sensibilitatea prozodică la ritm. Citea în gând o poezie şi bătea cu degetele în masă ritmul. Tinerii cenaclişti trebuiau să recunoască cui aparţinea modelul acela ritmic. Mai întâi fu uşor. Prozodie clasică, vers regulat, Bolintineanu, Alecsandri, Eminescu, Coşbuc, Goga, Topârceanu. Pe măsură ce se desfăşura, jocul devenea tot mai incitant şi dificil. Nu era deloc simplu să te descurci cu poezia modernă care e aritmică sau dispune de mai multe ritmuri. Arghezi, Barbu, Blaga, Bacovia, avangarda. Singurul care nu avea nicio ezitare era un tânăr slăbuţ şi scund, cu părul lung şi ochii negri, îmbrăcat într-o haină de velur negru. Profesorul se duela acum cu singurul care rămăsese în cursă. Miza o reprezenta prestigiul imens al cunoaşterii poeziei româneşti. Urmă o bătaie din degete ameţitoare cu un ritm atât de complex care amuţi sala. Era imposibil de ghicit. Răspunsul veni din partea tânărului aceluia: „Ilarie Voronca". Câştigase. Fu aplaudat de toţi cei din sală, inclusiv de profesorul M., care-l admira.

Silviu asistă la discuţiile critice pe marginea textelor, apoi apucă spre internat. Toţi acei tineri căutau.
281
Asta era clar! Poezia nu venea cu soluţia (deşi părea a veni), aici era disfuncţia. Multă gratuitate, ironie, joc, eschivă şi un hohot de râs cât o coloană masivă pe care se sprijină tot universul. Nu-i convenea o asemenea ipostază. Literatură şi atât? Dincolo de literatură nu mai e nimic?

Era târziu când ajunse în dormitor. Colegii nu se culcaseră, ci povesteau nişte lucruri pe care el nu le înţelegea. Un profesor de la Seminar care ţine cuvântări tinerilor cu o sinceritate absolut cuceritoare, punctând în realitatea cenuşie a socialismului din România sen sul adevărat al vieţii.

cum a fost?

jocuri inteligente, replici ironice, poezie bună şi totuşi...

-Ce e?

parcă e insuficient. îmi doream mai mult şi am aflat prea puţin. Doar am mai fost. Dar în seara asta am simţit o absenţă. Nu poţi să regizezi la infinit, nu poţi să schimbi mască după mască, fiindcă la un moment dat oboseşti. Eu, serios, Mariuse, am obosit.

ştii ceva, Silviule? Vino poimâine la Radu Vodă şi o să găseşti ceea ce cauţi. Ce zici?

noi doi?

o să fie mai mulţi! Preotul ăla poate să-ţi arate calea. N-o să regreţi. Eu vin cu Daniela.

cu Daniela? făcu mirat Silviu. Cine-i Daniela?

daniela e o domnişoară care ar vrea să întemeieze o familie alături de un soţ iubitor de Dumnezeu. Pentru asta, ea s-a rugat mult şi, într-un moment în care nu se gândea la aşa ceva, a apărut în calea ei un prinţ aşa cum numai în visele ei a putut afla. Prinţul era

strălucitor, galant, credincios, cu dragoste faţă de supuşii săi şi...

se numea Marius.

de unde ai aflat? făcu Marius pe neştiutorul.

în general, pe prinţii aceştia frumoşi, galanţi, credincioşi şi cu dragoste faţă de supuşii lor îi cheamă...

ca pe mine! exclamă Marius ca în pragul unei revelaţii uluitoare.

bravo! Ai intuiţie princiară! Ia să-mi spui tu acum, mărite prinţ, toată povestea cu prinţesa de la „A fost odată ca niciodată...”. Ce zici?

când am văzut-o prima dată, la Universitate, pe băncuţele ălea din faţă, era cu un grup de fete, colege de-ale ei de la Geografie. Toate zâmbeau frumos, însă doar un zâmbet s-a potrivit de minune în singura căsuţă rămasă goală din inima mea. Dintre toate, ea a simţit pe dată că zâmbetul i s-a rătăcit pe undeva. A căutat ce-a căutat peste tot în jur, bineînţeles îngrijorată, şi când a ajuns în dreptul meu s-a liniştit. Zâmbetul a ieşit din inima mea şi i s-a prins ca o lumină pe chip.

m-ai dat pe spate cu poezia întâlnirii voastre, Mariuse! zise Silviu încântat.

ş-apoi ne-am văzut în fiecare zi. Era absolut necesar să avem discuţii serioase şi lungi. Urmez la conducerea împărăţiei. Tatăl meu, împăratul, se va bucura să vadă că am ajutor de nădejde în rezolvarea treburilor încâlcite care se vor ivi.

împăratul a văzut-o? intră Silviu în jocul prietenului său.

I-am prezentat-o. Atenţiune! Principesa Daniela!”. Aşa a fost anunţată în salonul împărătesc oficial, împăratul a rămas încremenit pe tron când a văzut atâta

splendoare intrând în împărăţia sa. Era ceva cu totul nemaiîntâlnit. împărăteasa plângea de emoţie. S-a făcut masă întinsă şi au fost invitaţi apropiaţi care au înţeles că se anunţă o nuntă cum nu a fost vreodată în lume.

şi principesa?

principesa a fost luată de mână de prinţ şi dusă prin împărăţie pentru a vedea peste ce va domni alături de cel drag. Bineînţeles că a fost mulţumită, atât de mulţumită de tot, încât ochii ei străluceau ca două boabe curate de rouă în bătaia soarelui de primăvară.

o iubeşti?

mult.

cât de mult?

mi-aş da şi viaţa pentru ea.

mariuse... (Silviu oftă), ştii..., m-am gândit la toate posibilităţile...

ce anume?

dacă soţia mea, fata de care poate mă voi îndrăgosti şi eu cândva, ar suferi un accident sau ar avea vreo boală teribilă, aş fi în stare eu să o iubesc în continuare cu aceeaşi pasiune ca la început? Uneori mă tem că aş abandona, alteori sunt tare şi cred că voi fi alături de ea tot timpul.

ştii ceva, Silviule? Tu-ţi faci gânduri şi te chinuieşti să câştigi în teorie, dar confruntă-te cu tine însuţi având nădejde în Dumnezeu. Găseşte fata dorurilor tale, căsătoreşte-te cu ea şi garantează cu viaţa ta, nu cu dacă. Ca să te căsătoreşti îţi trebuie curaj. Apoi ca să duci familia acolo unde Domnul ne cheamă, îţi trebuie curaj. Tot timpul ai nevoie de curaj. Vino la Radu Vodă şi vei înţelege ce înseamnă curaj!

Capitolul 19

Al doilea Cuvânt către tineri: „Să zidim biserici!”. Ordinea valorilor sau până unde trebuie să ţinem la viaţa noastră. „Ei pun pacea înaintea Adevărului”.

Sunt curios unde or să ducă aceste Cuvinte către tineri. Nu cumva e vorba de nişte predici

plictisitoare, monotone, lipsite de haz? Am ascultat şi eu primul Cuvânt şi mi s-a părut deosebit, adică am fost chiar impresionat, dar pe parcurs, am pierdut impresia şi am început să mă îndoiesc. Eu cu predicile stau foarte prost. Haide să-ţi spun de ce. Mă plictisesc repede şi sigur. De aceea privesc foarte suspicios şi predica şi predicatorul. Dacă... Ce dacă? Dacă şi cu parcă se plimbau-ntr-o barcă. Barca s-a răsturnat şi parcă a rămas. Parcă mă şi enervez când văd că predicatorul moare să-şi demonstreze sieşi cât e el de acoperit de cuvinte. M-am săturat de floricele, de zornăieli şi formule de adresare. Mai degrabă aş vrea sinceritate. Oricare ai fi tu, predicatorule, fii sincer şi atunci, chiar dacă ţi se vor împuţina strategiile, vei fi bine primit în patria ucigătorilor de cuvinte cu nasul pe sus.

Seara aceea de miercuri, 15 martie 1978, era fermecătoare. Prima săptămână din Postul Mare şi lumea părea suspendată între cer şi pământ pe crucea uriaşă a zilei. Dar era atât de frumos să poţi duce crucea! Hristos chema inimile la viaţă. Ce deznădejde trebuie să fie pentru cei ce nu-nţeleg niciodată pentru ce trăiesc, care este sensul căutărilor lor!
285

Părintele Calciu pregătise un Cuvânt năucitor: „Să zidim biserici!". Câtă maiestate în acest Cuvânt! Să imaginezi un asemenea îndemn într-un moment în care bisericile nu numai că nu se ridică, ci chiar se dărâmă, se dă cu ele de pământ! Poţi să ai o asemenea inimă? Da. Dacă Hristos s-a aşezat în ea, acea inimă a devenit foc care se împrăştie înspre celelalte inimi fără să se stingă vreodată.

Biserica era arhiplină. Aproape patru sute de tineri şopteau rugăciunile de seară. Ce minune e comuniunea! Silviu se simţea copil. Asemenea lui erau şi alţi copii trăitori care voiau să spună nu păcatului şi să trăiască numai şi numai pentru Hristos. în această atmosferă începu Părintele Calciu al doilea Cuvânt al său:

îţi aduci aminte, tinere, când ţi-am spus că un glas nou te cheamă şi că este glasul lui Iisus? Dar unde şi la ce te cheamă? Ce făgăduinţă ademenitoare pentru setea ta de cunoaştere şi de adevăr îţi face Mântuitorul?

Glasul lui Iisus te cheamă la Biserica Lui.

Trăieşti într-o familie, într-o societate, într-o lume. Te leagă de familia ta acel inefabil glas al sângelui, pe care nu-l poţi renega şi care se răzbună prin suferinţa ta, atunci când îl trădezi. Trăieşti în mijlocul neamului tău, pe care îl simţi ca pe o entitate metafizică; nu ca pe o grupare de indivizi izolaţi, ci ca pe un suflet imens şi unic, în care tu eşti totul şi totul trăieşte prin tine. Exişti într-o lume cu bucuriile şi durerile ei şi vibrezi la aceste bucurii şi dureri, fiindcă este ceva în tine care te leagă şi te unifică inextricabil cu toţi semenii tăi.
286

Unde este atunci Biserica lui Hristos la care eşti chemat?

Ea este peste tot. Ea cuprinde în sine toate fiinţele omeneşti, ba mai mult: şi toate fiinţele cereşti, căci Biserica nu cunoaşte istorie: istoria ei este prezentul spiritual.

Familia, societatea poartă în ele destinul tragic al limitării lor prin circumscriere în istorie. Istoria este, prin definiţie, cronologia nefericirii şi drumul spre salvare.

Dar tu, tânărul meu prieten, eşti chemat la biserica lui Hristos, care a fost gândită din veşnicie în Dumnezeu şi care poartă în ea desăvârşirea, aşa cum lumea îşi poartă în ea propria esenţă. Societatea te socoteşte un simplu element constitutiv, o cărămidă între celelalte cărămizi; libertatea ta este de a fi o cărămidă odată pentru totdeauna fixată. Libertatea aceasta este libertatea constrângerii şi aici începe drama ta, fiindcă libertatea este în tine, dar tu nu ştii s-o descoperi în sensurile ei adevărate, nici s-o foloseşti atunci când, în sfârşit, vei fi descoperit-o. Ţi s-a spus că tu nu ai libertate, că libertatea ta este înţelegerea necesităţii, iar necesitatea îţi este impusă de un element cu totul exterior ţie, ca într-o construcţie moartă.

Biserica lui Hristos este vie şi liberă. în ea ne mişcăm şi trăim prin Hristos, Care este cap al Bisericii, având libertate deplină, căci în ea cunoaştem Adevărul, iar Adevărul ne face liberi (In. 8, 32).

Când surâzi unui întristat; când ajuţi unui bătrân să păşească mai uşor; când dai pomană săracului şi-l vizitezi pe bolnav; când rosteşti: „Doamne, ajută-mă!" eşti în Biserica lui Hristos.
287

Când eşti bun şi îngăduitor; când nu te superi pe fratele tău, chiar dacă acesta ţi-a rănit

sensibilitatea; când zici: „Doamne, iartă-l!" eşti în Biserica lui Hris tos. Când munceşti cinstit acolo unde te afli şi când seara te întorci ostenit, dar cu zâmbetul pe buze la ai tăi, aducând cu tine o lumină caldă şi plină de omenie; când răscumperi răul prin iubire eşti în Biserica lui Hristos.

Vezi dar, tânărul meu prieten, cât de aproape eşti de Biserica lui Hristos? Tu eşti Petru şi Dumnezeu îşi zideşte Biserica Sa pe tine. Tu eşti „piatra" Bisericii Lui, pe care nimeni şi nimic nu o va clinti, pentru că eşti o „piatră" liberă, un suflet care se realizează pe sine în această Biserică, nu un condamnat la încremenire.

Să zidim biserici, prietene al meu! Să zidim biserici din inimile noastre fierbinţi, în care străfulgeră soarele cel luminos al dreptăţii, Hristos, Cel ce ne-a spus că prin credinţă suntem liberi de păcat. Să zidim bisericile credinţei noastre, pe care nicio putere omenească nu le poate zdruncina, fiindcă temelia ultimă a Bisericii este însuşi Hristos. Să-l simţi pe semenul tău alături de tine, mereu prezent, şi să nu te întrebi niciodată: „Cine este omul acesta?", ci să-ţi spui: „Nu este un străin. Este fratele meu. Este Biserica lui Hristos, ca şi mineo.

Priveşte înapoi, prietene, şi te cutremură! Priveşte înainte şi te bucură! Istoria este un şir de evenimente osificate din care se ridică, din când în când, mărturiile vii ale credinţei voievodale, întruchipate în biserici şi mănăstiri. Tezaur al sufletului românesc şi creştin, ele reprezintă duhul ce dă viaţă

tradiţiei noastre naţionale. Tot ce cade în afara acestei spiritualităţi este sortit pieirii. S-au prăbuşit munţi, au ars păduri, au pierit popoare. Dar bisericile au rămas aici, iar mănăstirile sunt căţuia din care urcă încontinuu spre cer fumul rugăciunilor. Nu putem afirma continuitatea unei spiritualităţi româneşti, nu putem susţine că am preluat nealterate tradiţia şi sufletul neamului, dacă vom dărâma bisericile care le-au exprimat plenar. Nu putem vorbi de voievozii români, dărâmându-le ctitoriile; nu putem vorbi de Mihai Viteazul, făcând să dispară într-o singură noapte biserica Enei!

Nicio cramă, nicio cârciumă „Dunărea", nouă sau veche, nu poate echivala măcar o singură piatră din temelia Bisericii Enei. Nicio doctrină ateistă, niciun argument aşa-zis „ştiinţifico nu te poate opri, tinere prieten, de la interogaţia despre existenţă şi sensul ei, despre Dumnezeu şi mântuire.

Această interogaţie este dovada libertăţii tale faţă de orice constrângere, faţă de materia însăşi; este drumul tău spre Biserică şi poarta prin care pătrunzi în ea.

Nu ezita în prag, prietene! Intră! De atâţia ani stai pe pragul Bisericii, fără să ştii. De atâţia ani auzi glasul lui Iisus spunându-ţi: „Pe cel ce vine la Mine nu-l voi da afară".

Lumea te alungă, te oprimă, te alienează. Iisus te primeşte, te mângâie şi te redă ţie însuţi.

Vino să construieşti biserici alături de noi! Să reconstruim în suflet o Biserică a Enei, hristică şi voievodală, vie şi nemuritoare, până ce o vom vedea ridicată şi aievea, pe locul ei mărturie straşnică a

credinţei noastre creştine şi a afirmării noastre naţionale!

Fără biserici, fără mănăstiri, suntem venetici. Cine dărâmă biserici, dărâmă însuşi argumentul dăinuirii noastre materiale şi spirituale pe acest pământ hărăzit nouă de Dumnezeu.

Tinere prieten, nu mai eşti singur. Eşti în Biserica lui Hristoso.

Copleşitor. Atmosfera devenise înălţătoare. Şi cum să nu devină, când acolo se spune Adevărul fără frică? Erau mulţi studenţi teologi, dar şi mulţi studenţi de la Politehnică. Silviu simţi că a găsit ceea ce căuta.

aveam nevoie de asta, Părinte! spuse Silviu. Nu oriunde se aud astfel de cuvinte.

aşa e, copile! Pentru căutările voastre am scris aceste cuvinte, pe care aproape că nu le recunosc ca fiind ale mele, ci ale lui Dumnezeu. Ce aş fi scris eu? Cuvinte omeneşti! Dar aici e altceva!

sunt cuvinte vindecătoare!

cuvântul este cuvânt atunci când recunoşti Biserica în el. Altfel, nu e decât o recoltă falsă, care nu hrăneşte, ci numai amăgeşte. Bucuraţi-vă, copii! Hristos ne-a dat din belşug cuvinte ca să ne ospătăm împărăteşte.

părinte, grăi un student de la Politehnică, pe mine mă cheamă Bogdan. Ştiţi ce nu înţeleg eu? Cum de aveţi curaj să vorbiţi despre dărâmarea unei biserici despre care nimeni n-a pomenit o

vorbă?

copii, aici e mila lui Dumnezeu. Eu vreau să vă arăt un drum pe care nimeni nu vrea să vi-l arate, pentru că la judecata lui Dumnezeu va trebui să dau seama de asta. Eu sunt responsabil în clipa asta de felul în care
290
veţi porni mai departe când veţi ieşi din biserica asta. Şi nu vreau să mă întrebe Domnul: „De ce nu le-ai vorbit?”, iar eu să nu ştiu să răspund. Pricepeţi? Eu vă spun acum drept: Biserica Enei a căzut din laşitatea noastră, a tuturor.

într-un fel, noi am dărâmat-o! interveni Silviu.

da. Noi am dărâmat-o, prin atitudinea noastră laşă. Biserica Enei n-ar fi fost dărâmată niciodată dacă ar fi avut cine să se jertfească pentru ea. Măcar unul! Auziţi? Unul măcar! Dar am tăcut toţi! Eu vă arăt drumul cuvântului, dar pe acest drum e un război pe viaţă şi pe moarte. Cine poate să şi-l asume va fi viu, iar cine nu, va tăcea în continuare.

eu nu vreau să mai tac, Părinte! strigă puternic un student.

nici eu! zise altul.

nici eu! Nici eu!

e un început, copii! Tăcerea e vicleană. Ea te cuprinde ca un somn. Acum sunteţi hotărâţi, dar vin încercări grele, pe care, dacă le veţi depăşi, veţi fi cu adevărat fii ai lui Hristos. Vreţi linişte şi confort? Atunci tăceţi! Vreţi luptă întru Hristos? Atunci nu vă fie teamă că n-are cine să vă biruie când sunteţi cu Domnul domnilor!

dar cum de sunteţi singur, Părinte? Ceilalţi preoţi profesori de ce nu vă susţin? Se tem să-L mărturisească pe Hristos? Se tem de suferinţă?

să ştiţi, copii, că profesorii, chiar preoţi fiind, sunt şi ei oameni. Unii sunt tineri şi au copii pe care vor şi ei să şi-i crească. Nu e atât de simplu să-ţi expui familia. Dacă ar fi vorba numai de persoana ta, atunci ar fi mai simplu. Dar implici şi alte persoane care trebuie să sufere din cauza ta, din cauza cuvintelor tale.
291
dar nu pentru asta au fost chemaţi la slujire? întrebă altul.

ba da. însă ei sunt convinşi că a apăra credinţa şi Biserica este o acţiune care comportă mari riscuri şi ateismul oficial nu se va da în lături de la nicio ilegalitate, de la nicio silnicie spre a închide gura acelor preoţi care cutează să vorbească despre abuzurile puterii.

eu cred, zise un politehnist, că aici este vorba de cu totul altceva. Eu cred că oamenii fac o greşeală de ierarhizare a valorilor. Şi, drept consecinţă, şi atitudinea lor. Ei pun pacea înaintea adevărului.

de ce zici asta? întrebă Părintele.

pentru că eu cred că omul trebuie să lupte pentru Adevăr, lucru care primează asupra instinctului de conservare a păcii individuale, a bunăstării.

ai dreptate. Dar trebuie să ai un curaj nebun pentru a nu te uita la tine şi la cei dragi ai tăi, susţinând necondiţionat Adevărul.

merită viaţa!

îmi dau seama, copile! Doar curajul de a te jertfi pentru numele lui Hristos poate schimba ceva în ţara asta!

părinte, unde locuiţi? întrebă unul dintre studenţi.

în Ghirlandei nr. 9, la blocul 44, răspunse Părintele.

am vrea să vă însoţim până acasă. La ora asta sunt tot felul de derbedei pe străzile oraşului. Noi suntem mai mulţi. Mergem cu dumneavoastră măcar până la autobuz, apoi ne întoarcem la cămin.

Părintele consimţi. Merse până în staţia de autobuz însoţit de vreo treizeci de studenţi şi elevi,
292
continuând să discute pe aceeaşi temă a curajului mărturisirii credinţei. Seara aceea îi înflăcărase pe toţi cei prezenţi. Simţeau cât de puternici sunt împreună şi că nu au hotărât să slujească Adevărului Hristos atâtea sute, ci unul singur. Aşa se simţeau: un suflet uriaş care respiră libertatea credinţei.
293

Capitolul 20

Reacţii şi ameninţări. Rădună are mână liberă la lipăieli, dar se sperie de ceea ce-i spune Vasile.

Mihail P. îl înfruntă pe D., ofiţerul de la Securitate

Cuvântul ţinut de Părintele Calciu inflamă imediat spiritele. Consilierul cultural I. se înfiinţă cu noaptea-n cap joi şi avu pe holul Seminarului (elevii erau la masă) o discuţie aprinsă cu acel preot profesor care-şi permisese, în ciuda tuturor avertismentelor, obrăznicia de a vorbi cu atâta nebăgare de seamă.

am crezut că eşti om de înţeles, însă se pare că eşti irecuperabil. Cum ţi-ai permis să faci asta?

ce anume? întrebă Părintele Calciu, făcându-se că nu ia în seamă mojicia adresării.

predica, nesănătosule! Doamne, iartă-mă! Că nu ştiu cum să-ţi mai spun!

predica? Dar predicile acestea au fost anunţate din vreme, părinte consilier. Au un cadru legal, aşa cum face orice profesor care e de serviciu. Eu sunt de serviciu miercurea şi atunci, după rugăciunile de seară, rostesc un cuvânt pentru aceşti tineri. Nu văd de ce vă tulburaţi într-atât!

eu mă tulbur? întrebă ca o fiară prinsă în cuşcă I. Eu să mă tulbur, mă? Tu te crezi aici de capul tău? Ai prins acum tupeu să mă întrebi pe mine dacă mă tulbur? în loc să te întrebi cum ai putut să spui ceea ce ai spus aseară, ă?

ce-am spus aseară? zise Părintele, ridicând din umeri cu o inocenţă nedisimulată.

vrei să-ţi spun eu cuvânt cu cuvânt? Ai adus aici în Seminar pe toţi acei studenţi şi ai făcut-o tu pe eroul în faţa lor, pe dărâmătorul de idoli.

i-am chemat pe toţi la credinţă, la libertate...

credinţă, libertate... Ce-i în capul tău? Răzvrătire, ă? Bă, tu eşti un insubordonat faţă de Biserică şi tu vorbeşti de binele Bisericii? Nu vezi cât rău faci în jurul tău? Noi toţi suferim din cauza cuvintelor tale blestemate, că nu pot să le zic altfel.

m-am săturat de minciună şi tăcere! Şi nu vreau ca aceşti copii să pornească pe drumul compromisului. Biserica înseamnă cu totul altceva, nu ce vreţi dumneavoastră să fie acum.

bă, să-ţi intre bine în cap! Dacă nu era compromisul, tu n-ai fi existat, Biserica n-ar fi existat. Noi eram acum o ţară de păgâni. Dar aşa, uite, avem biserici. Ce dacă se dărâmă una, două, trei? Rămân celelalte şi oamenii au unde se duce.

eu nu gândesc aşa. Nu pot!

ba poţi, dar nu vrei.

fie! Nu vreau să tac şi să mă ascund când Hristos e atacat cu atâta ură şi duşmănie!

tu eşti duşman! Duşmanul nostru, al tuturor. Vrei să ne distrugi vieţile, liniştea, familiile, vrei să faci totul praf în jurul tău. Nu-ţi pasă de nimeni!

de ce nu vă pasă de Biserica lui Hristos? De ce sunteţi laşi şi fugiţi când vine lupta? De ce vreţi să trăiţi o viaţă ternă în atâta prefăcătorie şi neadevăr? De ce slugăriţi autorităţile de stat şi le linguşiţi şi slăviţi partidul mai mult ca pe Dumnezeu? De ce? De ce sunteţi tirani faţă de preoţii şi tinerii care dovedesc dăruire faţă de Hristos şi Biserica Lui? Răspundeţi-mi la toate aceste

întrebări şi atunci veţi afla un adevăr. Răspunsul este acesta: Mie îmi pasă!

vei plăti, bestie, pentru aceste cuvinte! Te crezi justiţiar?

slujesc lui Hristos, nu oamenilor!

I. plecă, ameninţând verbal, cu gesturi necontrolate, în gând, întorcându-se din când în când, nervos din cale-afară, către preotul acela care nu se mişca din loc, ci îl privea hotărât, iar hotărârea lui era ca piatra.

în scurt timp fu chemat în cabinetul directorului M., care avea ceva să-i comunice. Părintele Calciu bănuia cam despre ce va fi vorba şi îşi zâmbi.

frăţia ta trebuia să te gândeşti mai bine când ai decis să ţii acele predici. Cu binecuvântarea cui ai început să propovăduieşti cuvântul Domnului acelor tineri?

preacucernice, de când am venit profesor în Seminarul acesta, oricine e de serviciu ţine un cuvânt de învăţătură după rugăciunile de seară. E ceva normal.

ba nu e ceva normal! Frăţia ta te înşeli. în acest Seminar orice, dar orice se face cu binecuvântare. Noi, deodată, ne-am trezit că frăţia ta ţii predici cu caracter subversiv în capelă şi trebuie să luăm măsuri. Prima măsură şi cea mai importantă este ca frăţia ta să încetezi cu aceste predici care pricinuiesc multă tulburare sufletelor. Ai înţeles?

nu. V-am spus că o să ţin acest ciclu de predici şi le voi ţine până la capăt! Puteţi să participaţi şi

sfinţia voastră şi să vedeţi că ele sunt concepute pentru întoarcerea tinerilor la Hristos.

la aceste infamii eu nu voi asista în veci! Să ştii, frăţia ta, că sunt sătul până peste cap de problemele pe

296

care le-ai cauzat în Seminarul ăsta. I-ai năucit de tot pe tinerii aceştia, încât nu mai ştiu săracii ce să creadă!

ba dimpotrivă, preacucernice! încep să vadă Calea Care e Hristos! încep să iasă din hăţişul compromisurilor de tot felul şi să vadă lumina lui Hristos. Pentru această lumină oricine poate să şi moară.

vai de mine, frăţia ta! Cât de rătăcit poţi fi! Mă rog ca Dumnezeu să-ţi dea limpezime minţii tulburate de evenimentele acestea în care ne-ai aruncat pe toţi.

ştiţi cum văd eu lucrurile, preacucernice? Societatea noastră este o societate bazată pe compromis. Ne minţim unii pe alţii, ne minţim pe noi înşine. Tinerii aceştia nu sunt încă atinşi de flagelul acesta al compromisului, iar eu nu fac decât să-i ajut să păşească spre Adevăr. Societatea vrea să-i integreze, dar integrarea se face cu preţul compromisului. Trebuie să vadă un exemplu, să aibă un model, altfel se prăbuşesc. Eu asta le ofer. De fapt, nu eu, ci Hristos întru Care cuvânt şi trăiesc.

vrei să spui că noi nu putem să-i învăţăm pe aceşti tineri?

ba da. Aţi putea, în măsura în care aţi renunţa la slugărnicia faţă de statul acesta ateist şi antihristic.

a”leu! Aa! răcni directorul ca şi cum îl împunsese cineva cu şpanga în inimă. Ieşi afară, necurate! Pleacă, du-te, nu vreau să te mai văd! M-ai omorât cu blestemăţiile tale. Cum poţi să spui asemenea lucruri în cabinetul meu, procletule?

sunt convins, spuse Părintele Calciu uitându-se la directorul care se ţinea cu mâna de piept, în locul unde simţise junghiul acela puternic, că totul e trecător pe acest pământ şi dacă rămâne ceva la urmă, atunci rămâne Hristos. Binecuvântaţi!

297

Părintele Calciu deschise uşa cabinetului şi vru să iasă, dar directorul îl opri cu o mişcare ostenită a mâinii:

măcar renunţă să mai protestezi împotriva dărâmărilor de biserici! Ascultă-mă măcar aşa!

Părintele Calciu zâmbi şi ieşi. Biserica era viaţa lui. Cum să nu vorbească? Dacă n-ar fi vorbit el, ar fi prins glas pietrele. Se duse la ore cu Hristos în gând. „Doamne Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!”.

Totul decurgea aparent normal. Numai Rădună părea omniprezent. Oriunde te duceai, dădeai de el. Nu mai avusese deloc timp de citit zilele acelea. Dar avea încredere în Pafnutie. Putea chiar jura că ştie şi cum se va încheia romanul, atât de mult îl credita pe personajul principal. Dar acum era timpul supravegherii neîncetate. Directorul M. şi Preasfinţitul R. îi dăduseră mână liberă şi el îşi exersa libertatea fără prejudecăţi. Umbla pe holuri, dormitoare, băi şi săli de curs ca Minotaurul prin labirintul imaginat în Creta. Pocnea pe unul şi pe altul din te miri ce motiv, ameninţa prosteşte, punea întrebări de redus mintal de tipul: „Cât fac, bă, 1 lângă 1?”. Şi, dacă seminaristul nu ştia să răspundă, lipăia. Rădună simţea că ceea ce se petrece în Seminar e ceva istoric şi se bucura enorm că, iată, s-a născut la momentul potrivit şi n-are cum să rateze evenimente care o să-l facă nemuritor. Istoria te face nemuritor. În clipele de răgaz, foarte puţine, medita cât de frumos va fi când i se va amplasa şi lui pentru meritele deosebite o statuie (măcar un bust) în curtea Seminarului. Oamenii vor întreba cu interes: „Dar acesta cine e şi ce a făcut?” şi vor primi răspunsul istoric: „Acesta, pre numele său

298

V. Rădună, a contribuit semnificativ la siguranţa Seminarului, fapt pentru care memoria sa va rămâne pe totdeauna vie, constituind un model vrednic de urmat pentru toţi pedagogii ce se vor perinda prin acest locaş de învăţătură în decursul veacuriloro.

Uluitor! Acest gând îl motiva îndeajuns pe Rădună, care se afişa imperial peste tot, la orice oră, scotocind prin dulapuri şi prin valize, pe sub pat, interogând şi trăgând de limbă, confiscând exemplare dactilografiate ale predicilor, răzbunându-se pe Stoian şi pe ceilalţi. Mai ales, de vreo săptămână încoace, Rădună vedea pretutindeni printre seminarişti numai mutre care nu-i plăceau.

Iar asta se întâmpla pentru că aceştia ascundeau ceva. Or, să ascunzi ceva de Rădună era lucru inadmisibil. Era momentul propice ca el să se evidenţieze prin lucruri pozitive în şcoală. Pentru început, îşi propusese să fie pus măcar la panou. Vorbise cu directorul şi cu I. şi primise asigurări că dacă îşi va desfăşura corect slujba va fi pusă fotografia lui la panou spre cinstea şcolii şi a sa, căci s-a ostenit în lucrarea aceasta deloc simplă.

Numai că Rădună observase ceva neobişnuit în legătură cu un domn, care se recomandase D., venise prin Seminar (pare-mi-se vineri), făcuse o scurtă anchetă (cu binecuvântarea Preasfinţitului R. şi a directorului M., bineînţeles) şi apoi plecase. Ceea ce-l punea pe gânduri era că elevii erau chemaţi undeva. Directorul ştia. Elevii care plecau la orele cele mai ciudate din Seminar aveau bilet de voie cu semnătura directorului. Poarte ciudat! Se decise să prindă momentul potrivit şi să înţeleagă ce se întâmplă. Era culmea ruşinii ca tocmai

299

el să nu ştie ce se petrece cu elevii. Luni seara îl opri pe Vasile din anul IV chiar în dreptul băilor.

unde ai fost două ore, Vasile? Lămureşte-mă şi pe mine, că nu-nţeleg de ce plecaţi aşa pe rând. Are vreo legătură cu ăla care a venit vineri în şcoală?

are, răspunse Vasile morocănos parcă.

ce-ai, mă, de vorbeşti aşa cu mine? Ce, ţi-am făcut eu ceva?

nu, dar...

băi, Vasile, de ce nu eşti sincer cu mine? Zi ce-ai făcut acolo, că dau cu tine de pereţi!

de ce să daţi cu mine de pereţi? se miră fără entuziasm Vasile. E simplu. Am fost interogat de un ofiţer de Securitate pentru ceea ce se întâmplă miercuri la predicile Părintelui Diriginte.

şi ce te-a întrebat? coborî brusc tonul Rădună.

ne-a ameninţat!

pe tine?

pe toţi!

-Şi pe...

şi pe dumneavoastră!

cum, mă? se sperie Rădună ca de ucigă-l toaca.

uite, aşa bine! A zis că nu-i vina noastră, ci a supraveghetorului care nu-şi face datoria.

a întrebat cum mă cheamă?

ştia!

ştia că mă cheamă Rădună?

păi cum să nu ştie ăştia, dom pedagog? Ăştia vă ştiu toată istoria până la al şaptelea neam. Spuneau că nu aveţi metode. Sau că le folosiţi greşit. Astăzi nu se mai operează cu pumni, ci doar cu cuvinte. Nu vă faceţi

300

griji, dom pedagog, o să fim împreună la greu. Nu vă lăsăm noi!

hai, întinde-o!

Vasile plecă, râzând în sine. Trebuia să i-o facă cumva pedagogului ăstuia încrezut care dădea cu palma şi cu pumnul unde apuca. Rădună intrase în panică. Cu o faţă descompusă circula pe coridoare şi bălmăjea cuvinte de neînţeles. Trecuse de la extaz la agonie.

Dincolo de cursa pe care i-o întinsese lui Rădună şi în care acela picase cu tot elanul, Vasile avea dreptate. Abia marţi află şi Părintele Calciu de ceea ce se întâmpla în Seminar. Unii dintre elevi nu avuseseră curajul să-i spună, alţii se ascundeau din alte motive. Cert este că Mihail a venit la el şi i-a spus cum acel D. îi teroriza, chemându-i la Securitate, unde îi închidea în birouri ore întregi, lăsându-i să-şi imagineze ce se va întâmpla, că se va întâmpla cine ştie ce cu ei, pentru că se auzeau (tot securiştii făceau) tot felul de zgomote înspăimântătoare şi abia apoi începeau ancheta, care consta în întrebări de tipul: „Ce vă spune la predici popa Calciu? Cum stinge luminile în biserică? Ce lumini ţine aprinse? Ce poziţie are când se roagă?” şi alte stupidităţi de acest fel, ca să-i facă pe ei să creadă că toate aceste atitudini, chiar şi modul în care respiri, pe gură sau pe nas, constituie o infracţiune faţă de siguranţa statului. După această exersare a măiestriei de intimidare, ei erau obligaţi să semneze un angajament că vor fi pe mai departe informatori ai Securităţii. Acest închipuit D., agent al Securităţii, jubila şi probabil că era citat pe unitate pentru modul în care îşi recrutează informatorii dintre teologi.

Mihail plângea. Părintele Calciu îl mângâie pe cap şi-i spuse:
301
vezi, Mihail, acum rugăciunea se lucrează cel mai bine. E mai mult ca niciodată timpul rugăciunii. Mergi de te roagă, copile!

Mihail ieşi din capelă. Părintele Calciu se gândi într-o fracţiune de secundă: „A venit Mihail, dar oare câţi dintre ei n-au avut curajul să mă prevină?”. Se hotărî. Miercuri dimineaţa vorbi public cu toată puterea despre secretul spovedaniei şi datoria preotului de a păstra taina:

nu numai pentru cele spuse de credincioşi sub epitrahil, ci în orice împrejurare. Un preot nu are voie să spună ceea ce a discutat cu alt om, nici sub ameninţarea cea mai grea. Secretul spovedaniei este absolut, secretul discuţiilor de încredere ca între prieteni este tot aşa de absolut. Altfel, preotul este un trădător al tainei confesiunii sau al iubirii şi încrederii semenului său. Nu am să caut exemple în altă parte, ci voi vorbi despre mine.

Şi Părintele povesti o întâmplare care avusese loc cu un an în urmă, în Săptămâna Patimilor, când (după ce semnatarii Cartei Drepturilor Omului deschisă de Paul Goma fuseseră arestaţi) a fost chemat printr-un ordin oficial la sediul Securităţii din calea Rahovei. Ancheta s-a dus după tot tipicul Securităţii din ţările din Est, cu ameninţări urâte, persuasiune, defilare prin birouri, la anchetă, a diferitelor persoane de dimensiuni fizice impozante, oameni foarte bine hrăniţi şi care erau etichetaţi cu apelativele: „Tovarăşe maior, colonel, general...”. înscenări vechi ca şi Securitatea! Ceea ce i se cerea era un lucru „simpluo: o declaraţie acuzatoare împotriva unui prieten, V.D., semnatar al declaraţiei lui Goma. Trebuia să arate că acela denigrase partidul democrat
302
din Republica Socialistă România, pentru a putea fi condamnat. Bineînţeles că Părintele a respins imediat acea josnică înscenare şi le-a spus indignat:

sunt preot şi, chiar dacă aş şti ceva, nu aş putea-o declara. Cu atât mai puţin în cazul de faţă, când nu am discutat ceva cu V.! Aţi cutezat să mă chemaţi aici pe mine, preot, spre a participa la acest odios act? Cum vă puteţi gândi, cum v-a venit în minte aşa ceva? Şi cum aţi putut să o faceţi?!

nu ne-am închipuit, Părinte Calciu, ca în 1977 să mai fie oameni care să gândească şi să vorbească aşa ca dumneata!

nici eu nu mi-am închipuit că în anul 1977 Securitatea a rămas tot la metodele staliniste care au creat în urmă atâta suferinţă neamului acesta! Ştiţi foarte bine că eu însumi sunt un supravieţuitor a două acţiuni de exterminare în masă, întreprinse la Piteşti şi Jilava...

Această afirmaţie avea să strice brusc şi total raporturile dintre anchetat şi anchetator. A început iarăşi perindarea de mărimi securiste prin birourile de anchetă pentru ca acel Calciu ce o făcea pe viteazul să fie cunoscut de toţi.

ceea ce faceţi este un lucru stupid! le-a strigat revoltat. Sunt sigur că în curând îi veţi elibera pe toţi şi le veţi cere şi scuze.

niciodată! La puşcărie cu ei! Punem noi pentru totdeauna capăt banditismului lui Goma!

Sincer, nici el nu crezuse decât numai pe jumătate afirmaţia că grupul Goma va fi eliberat. Probabil nu credea deloc în afirmaţiile lor brutale. Realitatea era că nu avusese astfel de discuţii nici cu V., nici cu Goma, pe care, de altfel, îl cunoştea mai puţin, fiindcă efectiv nu-l
303
interesau aspectele politice. El nu se dăruise decât strict problemelor religioase, care constituiau viaţa şi raţiunea existenţei sale şi îşi dădea seama că orice implicaţie politică ar dăuna acestei acţiuni cu tinerii. Astfel, când Goma îl rugase să se exprime alături de el în problemele privitoare la ororile din perioada detenţiei sale piteşti, Gherla, Jilava -, pur şi simplu refuzase. Nu de teamă, nu pentru că ar fi dezavuat acţiunea lui, ci pentru că ea cădea în afara luptei sale pentru credinţă.

Elevii ascultau încremeniţi. Unii îşi dădeau seama că greşiseră. Acest Părinte care le stătea dinainte era un stâlp, un pilon de care ei trebuiau să se ţină pentru a nu fi striviţi de planşeul masiv al trădărilor care ameninţa să se desprindă şi să cadă asupra lor. Era cumplit! Dar aveau model de atitudine bărbătească, de luptă dârză, fără ezitări, fără compromisuri. Un preot adevărat aşa trebuie să fie: HOTĂRÂT! Nu are dreptul să facă publică nici spovedania, nici încrederea comună a aproapelui său.

Mihail fusese ameninţat în toate felurile. Intrase după Doru în camera de anchetă unde îl aştepta

D., care râsese cu colegii săi într-un birou şi le spusese:
dacă nu fac din ăsta cel mai bun agent al meu, să-mi spuneţi mie „cuţuo!
parcă văd c-o dai în bară tocmai cu ăsta! Dar poate te ajută Domnul! zise într-o totală bătaie de joc un coleg de-al său.
ăştia se cred viitori preoţi şi nu sunt în stare să ţină un secret. Doar nu i-am pocnit pe niciunul! Au spus tot ce le-am cerut să-mi spună de bunăvoie şi nesiliţi de nimeni. Dacă mă răstesc la ei un pic sunt în stare să spună ţâţa de la care au supt!
304
şi ce-au spus? întrebase unul care trăgea simandicos dintr-un Kent, ca apoi să dea drumul fumului în rotocoale.
de popa ăla scrântit care-i învaţă că Partidul e rău, că nu e libertate, că... duşmănii dintr-astea!
ăştia-s drăcuşori mici, dar ce te faci cu dracul ăla mare de Calciu?
am eu grijă şi de el, doar n-o fi tocmai el Scara”schi! Dar şi dacă e, îl iau de barbă şi-l scot din iad la lumina socialistă. Cum pot fi unii atât de tâmpiţi să lovească în Partid, când Partidul este mama noastră şi noi suntem copiii? Adică tu trăieşti datorită Partidului, ai libertate datorită Partidului şi cu toate astea eşti nemulţumit şi îi provoci şi pe ceilalţi.
— Eu zic că numai bisericile astea nenorocite sunt de vină! spuse unul cu ură. Dacă n-ar fi astea, duşmanii n-ar avea unde să se mai adune. Dar, aşa, se duc acolo mai mulţi şi, sub pretextul că se roagă prostii! complotează împotriva ţării. Tovarăşu Ceauşescu e blând, eu aş rade toate locaşurile astea de bandiţi din ţară!
mă duc să-l „botezo pe drăcuşor, zise D., făcându-le cu ochiul colegilor.
după aia să ni-l aduci şi nouă pe „nou-născuto!
Dar primul care intră în anchetă fu Doru, un seminarist din anul V. Tremura. Taică-su lucra la primărie şi deja se gândea la ce-o să zică dacă află că el a ajuns aici.
îmi pare rău, tovarăşe, că am participat la astfel de predici, zise cu voce întreruptă.
predici duşmănoase!
da, dar Părintele nu-i duşmanul...
305
cum să nu fie, dacă vorbeşte pe faţă împotriva Partidului? Ce crezi tu, că noi n-am citit predicile?
le-aţi citit? se miră naiv Doru.
bineînţeles. Mi-am dat seama imediat cum a strecurat printre rânduri un mesaj de stârnire a popu laţiei la revoluţie. N-ai văzut cum s-au împrăştiat toate aceste manifeste în Bucureşti. Ba încă, prin sursele noastre, am aflat că şi la Sibiu au ajuns aceste materiale duşmănoase. (Un cunoscut preot profesor din Sibiu dăduse o astfel de notă informativă după ce aflase de la unul din studenţi că predicile Părintelui Calciu circulă deja în mediul universitar sibian).
eu n-am ştiut că nu e bine să ai o astfel de atitudine!
e bine că n-ai ştiut, spuse gânditor D. Numai că tot eşti vinovat şi trebuie să-ţi răscumperi într-un fel greşeala.
nu înţeleg.
vreau, pentru început, să-mi aduci în fiecare joi de-acum înainte un exemplar dactilografiat cu ceea ce vă spune popa Calciu în biserică.
sunt de acord, dar...
cu învoirea rezolv eu, nu-ţi face griji! Poţi pleca acum!
Doru ieşi şi după el intră Mihail. D. se învârti o vreme prin camera de anchetă, îi spuse într-un târziu să se aşeze, apoi ieşi să fumeze o ţigară. Era bine-dispus. Se întoarse hotărât să încheie repede.
şi vrei să stai în închisoare ca să plângă părinţii tăi după tine?
poate vor plânge, poate nu. Ce rău am făcut ca să fiu închis?
306
Ai avut atitudine duşmănoasă faţă de Partid alături de popa Calciu. Nu v-aţi întâlnit voi de două ori în noaptea de miercuri 8 martie şi în cea din 15 martie şi n-aţi discutat despre dărâmarea bisericilor şi despre ateismul sufocant din România?
şi ce-i cu asta?

ţi se pare puţin?
mi se pare adevărat!
deci recunoşti?
ce să recunosc? Că în România nu ai dreptul să spui ceva despre dărâmarea unei biserici când Partidul a hotărât asta?
aaa, ai colţi, văd, se strâmbă fioros D. Tu eşti drac împieliţat.
slujesc Domnului nostru Iisus Hristos şi numai Lui!
ba o să vezi tu cum o să fie dacă nu spui adevărul!
păi, Adevărul îl spun!
atunci de ce nu-l demaşti pe tartorul ăsta viclean de Calciu? Ce, ăsta e profesor, care vă învaţă la blestemăţii?
e modelul meu de viaţă! Nu am ce să spun rău despre el, fiindcă nu e deloc viclean. A avea curaj înseamnă a fi viclean? în Cuvintele sale nu e pic de viclenie, doar le-aţi citit!
de unde ştii că le-am citit?
mi-am dat seama! E logic că le-aţi citit atât timp cât vă temeţi! Teama v-a determinat să citiţi!
noi nu ne temem de nimic! Tu ar trebui să te temi!
307
Eu am o singură teamă: aceea de a-L pierde pe Domnul!
D. buşi o dată tare cu pumnul în masă. Se uitase la ceas înainte şi văzuse că depăşise timpul obişnuit, iar asta îl enervase. în mintea lui stăruia şi râsul colegilor săi. L-ar fi ironizat că n-a fost în stare să „convingă” un copil.
mâine seară nu te duci la predica lui Calciu! S-a înţeles?
-Nu.
D. îi zbură o palmă peste ceafă. Nu mai putea suporta. Se abţinuse el cât putuse, însă cu ăsta nu era chip să te poţi abţine la ce nervi îţi făcea cu căpoşenia lui şi cu Domnul său Iisus Hristos. Bătaia e mama învăţăturii.
-Nu?
nu! (D. îi zbură o palmă mai puternică, încât Mihail se încovoie de aproape dădu cu capul de masă).
-Nu?
-Nu!
D. îi buşi una în plex. Ştia să dea cu precizie. Bătaie fără urme. Mihail se târî pe jos câteva secunde, apoi îşi pierdu cunoştinţa. Când îşi reveni, D. îi spuse că joi, la ora 7, să fie în camera de anchetă, altfel e de rău. Şi Mihail plecă. Se rugase ca niciodată, zicând „Doamne, Iisuse Hristoase, Fiul lui Dumnezeu, miluieşte-mă pe mine, păcătosul!”. Inima lui vedea. Ce minune! Niciodată nu trăise aşa ceva! Vedea cu inima. Ce vedere pe care el n-o ştiuse şi nici măcar n-o bănuise vreodată! Colegii din sala de meditaţie se ridicară în picioare când îl văzură. Paul, Ştefan, Gigi, Emil, Nicu, Vasile, Tavi, Nelu toţi îl înconjurară şi-l cercetară.
308
mihai, zise Ştefan, de ce zâmbeşti aşa? Nu te-am mai văzut zâmbind ca acum. Ce s-a întâmplat?
are temperatură! strigă Paul şi toţi se alarmară.
te-au bătut?
nu, zise Mihail. A fost frumos!
delirează! Să-l ducem la cabinet!
nu-i nevoie! zise blând Mihail. Nu am nimic. Apoi Mihail se aşeză în bancă şi începu să-şi înveţe pentru a doua zi. Se petrecea acelaşi lucru minunat. învăţa ca întotdeauna, iar inima lui se ruga în acelaşi timp. Colegii se liniştiseră. Ceea ce-i obişnuit pentru ceilalţi poate însemna o limită. Vedeau un Mihail liniştit, obişnuit, dar nu ştiau că în inima lui se deschisese o fereastră pe care intra o lumină vie. Inima lui îl vedea tot timpul pe Hristos. Ce vedere!
309
Capitolul 21
Despre vise. Cât de mult trebuie să te încrezi în vise? Directorul visează... ehe, câte nu visează un director! Victor traversează pustia teribilă a nopţii, ţinându-l de mână pe Părintele său drag.
Al treilea Cuvânt către tineri: „Cer şi pământ”

Ce-ai visat azi-noapte, cititorule? Cum n-ai visat nimic? Nu se poate! Vreun vis mititel tot trebuie să fi avut! Ce, vrei să spui că visele sunt prostii? Nţ! Adică nici pe departe. Eu cred în vise şi stai să vezi cum. Dacă sunt vise simple le cred, dacă sunt complicate, nu prea. De ce să le cred? Parcă într-adins sunt aşa nemaipomenite ca să mă ducă pe mine. Pe cineee? Pe mine? Eu cred în visele simple şi clare. Nu cred în visele care mint. Domnule, până şi-n vis se strecoară poezioare de tot felul, strategii de îmbrobodire, iar eu, când e vorba, reacţionez. Zic: „Stai o ţârică, neicuşorule, puicuşorule, că te-am aranjat! Ştiu eu bine cine-mi eşti!". Şi-l trec la vise de prost gust. în ceea ce priveşte visele în care o să pătrunzi şi tu acum, nu o să mă pronunţ, ci te voi lăsa pe tine să-ţi spui părerea, după ce le vei drămui cum se cuvine.

Directorul M. este în pat acum. Doarme ca un prunc după atâtea zile de zbucium sufletesc care reprezintă de fapt canonul său prin care se va mântui şi nu numai că se va mântui, dar şi răsplată în plus va avea. Iată-l cum doarme! într-un pat cu două scânduri late peste care a aşternut o pătură. Nu de multă vreme face nevoinţa asta, ci de când a citit la I Cor. 12, 31: „Râvniţi însă la darurile cele mai buneo, căci citise de multe ori versetul acesta, însă niciodată ca acum câteva zile, când
310
îndemnul Sfântului Apostol Pavel îi sunase cu înţelesuri noi şi înălţătoare.

Nu este vorba de un somn de noapte. Oricum, directorul M. nu poate dormi noaptea decât foarte puţin din cauza supărărilor pe care i le produce Părintele Calciu. Directorul M. doarme acum, de la 18 la 20, pentru că el trebuie să fie odihnit în seara asta, când va participa la predica de miercuri, a treia predică a Părintelui Calciu. Are datoria aceasta de a se odihni pentru a putea pătrunde în toate resorturile acest fenomen de duşmănie împotriva autorităţilor de stat, din cauza căruia suferă Biserica şi slujitorii ei.

înainte să adoarmă, directorul M. avusese o revelaţie. Nu mai citise de câteva zile bune din cartea cu Taisia, însă îşi dădea seama că Preasfinţitul R. nu este şi nu poate fi în veci un Pafnutie. Pentru a fi Pafnutie îţi trebuie har şi putere, trebuie să intri în mijlocul tuturor blestemăţiilor pământului şi să arăţi determinare, bărbăţie arhierească. „Or, să ne ierte Cel de Sus, Preasfinţitul R. nu are asemenea tărie, în timp ce eu am!". Şi somnul venise liniştit, ca o compensaţie morală pentru cât ostenea el în via Domnului.

Directorul M. doarme şi visează minunat. Dar cine cunoaşte visurile omului când acestea sunt închipuiri adăpostite sub pereţi de os, zvâcnind pe frecvenţe necunoscute ştiinţei? Nimeni. O lume nouă se naşte în lăuntru, ca un ochi care vede păreri de adevăr care nu o dată au fost confirmate de realitatea întâmplărilor, stârnind controverse printre cercetători, dintre care unii chiar au început să susţină că pot citi visele, că le pot interpreta. Dar nu poţi să te duci cu visul lui Dumnezeu la şarlatani! Fiindcă directorul M. visează vis dumnezeiesc!
311
Iată cum îngerii poartă sfeşnice, o, Doamne, Dumnezeule, câtă cinste pentru un biet muritor!, şi sfinţii cântă neîncetat troparele Pogorârii Sfântului Duh, iar vocile lor răsună ceresc în catedrala aceea imensă în care el, smeritul păstor al turmei mici, M., este purtat spre primirea tainei arhieriei. O, minunată vedere! O, râvnă binecuvântată! De unde atâta mărire pentru nemernicia şi păcătoşenia sa? O, preamilostivire a Dumnezeului Care a văzut râvna lui pentru Biserică, osteneala sa de a contracara acţiunile duşmănoase împotriva ei! Şi câţi arhierei, mămulică, mamă!, participau la această consacrare a sa întru episcop!

Oricine l-ar putea vedea pe directorul M. cum doarme în acest moment (măcar prin absurd!), poate remarca un fapt deosebit: directorul respiră din ce în ce mai des, având un ritm sacadat îngrijorător. Trăieşte o mare emoţie! Numai cei care nu pătrund un astfel de vis ar putea râde. Şi râzători sunt mulţi. Să-i lăsăm să râdă, că adevărul e în altă parte! Directorul M. trebuie să se trezească dintr-o clipă-n alta...

...în timp ce Victor, venit nu de mult de la masa de seară, obosit cum era, aţipi îmbrăcat. în dormitor era gălăgie, dar Victor nu aude nimic. Visul lui e bine antifonat. I se pare că păşeşte pe o câmpie întinsă cu multe flori şi zumzet de albine, cu păsărele cântătoare şi lanuri de şofran, iar de mână îl ţine chiar Părintele. Apoi, de la o vreme, câmpia se sfârşeşte, iar în faţă se întinde o pustietate înfiorătoare. El se smuceşte din mâna Părintelui, dar mâna îl ţine strâns. Părintele are o privire hotărâtă şi dătătoare de speranţă.

nu putem avea numai bucurii pe pământ, Victore!

dar e greu, Părinte! Mă tem că voi muri!

nu vei muri, ci vei fi viu! Vino să înfruntăm pustia!

Victor păşeşte prin cel mai înfricoşător pustiu, printre bolovanii căruia mişună o sumedenie de jivine viclene. Părintele, însă, are un toiag cu care le alungă. Merg, merg pe o căldură care topeşte trupul. Amândoi au trupuri stafidite. O zi prin pustie înseamnă ani, aşa i se pare lui Victor. Dar, deodată, ziua se sfârşeşte, şi întunericul se năpusteşte ca o fiară în hăul lăsat de lumina care s-a ascuns. Sau e întunericul prea mare pentru ca lumina să-i poată rezista?

mergem şi pe întuneric?

da, copile. Mergem şi pe întuneric.

de ce? întrebă plângător Victor.

pentru că pe acest drum nu e nicio oprire. Dacă ne oprim, vom pierde. Timpul e puţin şi trebuie folosit spre dobândirea Adevărului.

dar spre ce ne îndreptăm?

nu ţi-am spus? Spre Adevăr.

şi mai durează mult pustietatea asta?

toată viaţa noastră!

nu mai vine câmpia cea frumoasă cu floricele? Era frumos pe-acolo!

victore, ascultă-mă! Câmpia aia nu-i pentru noi!

de ce? izbucni în plâns băiatul.

câmpia aia este pentru cei care se agaţă de lucruri pământeşti şi uită să meargă spre Adevăr. Pentru noi Adevărul e totul. Eu am şi uitat de câmpie şi de frumuseţile ei efemere. Cât a ţinut fericirea asta?

puţin.

313

vezi? Aşa e pe pământ. Câteva clipe de fericire, apoi mult chin. Păşeşte mai hotărât! Am încredere în ti ne, de aceea te-am luat cu mine. Mai poţi?

nuuuuu!

ba mai poţi! Trage de tine cât poţi!

dar eu sunt doar un copil!

ba nu! Eşti un bărbat de-acum! Auzi? Eşti chiar un bărbat! Nu te mai milogi ca un copil! Victore, de când am intrat în pustietatea asta nu mai eşti copil. Lasă naivitatea copilului şi treci la fapte de viteaz pentru Adevăr.

dar să nu-mi daţi drumul la mână. Că mă pierd!

nu-ţi dau drumul! Sunt mereu cu tine!

Victor merge şi e din ce în ce mai greu. Pustietatea a devenit de o întunecime mlăştinoasă. Abia îşi mai trage picioarele din mâlul clisos al smârcurilor nopţii. Plânge. Paşi, paşi, mereu paşi. Când se va termina oare acest drum plin de durere?

păriiiiiiiiinte, cad!

victore, nu mai poţi?

nu vreau să mor, părintele meu drag!

nu vei muri, Victoraş. Vino încoace! Vino să te ia tata părintele în spate. Hai, urcă! Aşa. Stai bine?

da, mai putu să zică foarte slab.

Părintele porneşte cu el la drum şi merge, şi mer ge, şi merge fără să se oprească, fiindcă a sta înseamnă a cădea, a te scufunda, a muri. Ei merg spre Viaţă. Prin deşertul pustiei înnoptate, Părintele străbate sigur şi hotărât. Povara copilului a fost grea la început, aproape insuportabilă, apoi s-a uşurat în chip minunat. Acum nu-l mai simte şi Victor simte şi el lucrul ăsta.

părinte, cine mă ţine?

314

Ne ţine îngerul păzitor, copile. Pentru curăţia şi nevinovăţia ta!

eu cred că pentru dragostea sfinţiei voastre, Părinte. Nu m-aţi lăsat să pier.

Amândoi păşesc mai departe pe un drum ştiut de Părintele şi nu sunt paşii lor, ci zbateri de aripi de înger. Viaţa trece repede. Uimitor de repede.

părinte, am zărit ceva ca o lumină! strigă el.
taci! Sunt sclipiri mincinoase, nu le privi!
nu-i Adevărul?
nu! Adevărul e mai mult decât sclipire, Adevărul e mai mult decât orice altceva vei putea vedea în lumea aceasta a amăgirilor. Adevărul e iubire, libertate, frumos, viaţă, toate la”laltă. Adevărul e Hristos!
hristos... îl iubesc pe Domnul Hristos!
merită toată iubirea!
părinte, lasă-mă să mai merg pe jos pentru Domnul Hristos!
mergi, fiule!
Victor păşeşte lângă Părintele şi inima lui e plină de dor. Va păşi până la capăt, oricum va fi. Va scrâşni din dinţi, va urla, va trage cu disperare de întreaga sa făptură pentru ca să ajungă acolo unde Hristos îl aşteaptă.
hristos e departe? Iartă-mă, Părinte, că te mai întreb o dată!
hristos ne aşteaptă la capătul drumului vieţii şi în acelaşi timp este cu noi aici.
unde?
nu simţi?
dorul acesta pe care îl am?
s-a odihnit în inima ta Hristos!
315
Când Victor se deşteptă, nu mai era nimeni în dormitor. Toţi erau plecaţi la rugăciunea de seară. Victor sări din pat, trânti uşa de perete şi alergă pe scări nebuneşte. Dar se întâlni în hol cu Rădună care îl prinse de braţ şi-l smuci puternic.
unde te duci, mă, descreieratule?
la rugăciunea de seară!
stai, mă, aici şi dormi. Ce cauţi tu acolo?
mă duc la Părintele! Daţi-mi drumul, vă rog!
vrei să te bat? Ţi-am zis să te duci în dormitor! Pleacă!
nuuuuu! se tângui băiatul. Vreau la Părintele! Lăsaţi-mă, vă rog!
Rădună îi lipăi una peste obraz, apoi dădu şi cu stânga şi-l nimeri în nas. Pe Victor îl buşi sângele, dar scăpă şi fugi. Ieşi în curte şi de acolo o zbughi în biserică. Era plin. Părintele era acolo. Trecu, fără să-l ia în seamă, pe lângă directorul M. care îl ameninţă nervos şi îşi făcu loc curajos printre toţi să ajungă în faţă. Abia când fu aproape de solee (unde părintele ieşise să predice) îşi dădu seama că are ceva lipicios pe buze, dar nu mai avea timp să se cerceteze. Părintele din vis vorbea.
mă adresez din nou ţie, tinere, pentru că pe tine te-am ales dintre toţi cei cărora m-aş fi putut adresa; căci tu eşti cel mai apt să asculţi cuvântul lui Hristos, tu eşti nobil şi pur, deoarece educaţia ateistă nu a reuşit încă să întunece cerul din tine. Tu încă mai priveşti în sus, tu încă mai poţi auzi chemările înalte; zborul tău spre sferele cereşti nu a putut fi zăvorât de gratiile unor concepţii arbitrare. Pentru tine aspiraţia spre cer există, materia nu te-a făcut prizonierul ei. De aceea, tinere, te chem de şapte ori, căci şapte sunt laudele zilei
316
către Dumnezeu, aşa cum spune Psalmistul: „De şapte ori pe zi Te-am lăudat pentru judecăţile dreptăţii Taleo (Ps. 118,164).
Vom vorbi astăzi despre cer şi despre pământ. Nu te voi înfricoşa, prietenul meu, cu tablourile zguduitoare ale sfârşitului lumii. Zilnic ne stă moartea în faţă: prezenţa ei e mai sufocantă decât viaţa, mai reală decât ea, căci moartea e coşmarul nostru de fiecare clipă. Trăieşti cu moartea lângă tine, prietene, şi încă nu te-ai obişnuit cu ea, fiindcă eşti viu şi autentic, mai viu şi mai autentic decât îţi închipui tu însuţi.
Un cer şi un pământ... îmi aduc aminte de o poezie. O recita cineva de pe ecranul televiziunii, poetul însuşi. Ţinea mâna dreaptă ridicată, avea o faţă forţat inspirată şi scanda monoton, încercând să provoace auditoriului un fel de transă. Fiecare vers era secondat de un cor de copii — falsă litanie, impusă de circumstanţa: „Poţi să numeri, cerule, câte unul, câte doi, câte trei...” şi aşa mai departe, până la zece.

Era o imprecaţie, o sfidare pe care o aruncă cerului. în esenţă, poezia pe care am ascultat-o voia să spună că cerul putea să-i numere pe poet şi pe cei împreună cu el, câte unul, sau câte doi, sau câte trei, mult şi bine, dar nu-i va putea birui. Cam aceasta era ideea. Era un poet ateu şi adept declarat al materialismului.

Dar cărui „cero s-o fi adresat el? Să fi fost „tăria" constituită din straturile succesive ale atmosferei? Ar fi fost un monolog fără noimă. Poetul, după convingerea cu care vorbea, se adresa cuiva care-l putea auzi şi chiar „număra". Ciudat, căci nu era vorba de o personificare (devenită atât de banală pentru poezie), ci
317
el credea cu tot dinadinsul că este auzit şi că sfidarea lui era un act de eroism. Se adresa cerului metafizic, pe care se căznea să-l diminueze şi să-l nege, afirmându-l!

Tocmai despre acest cer vreau să-ţi vorbesc aici, prietenul meu!

„La început a făcut Dumnezeu cerul şi pământul": (Fac. 1,1).

Un cer şi un pământ, un imanent şi un transcendent, un dat material şi o aspiraţie spre desăvârşire; un spaţiu supus timpului, pe de o parte, şi o existenţă aspaţială, pe de altă parte.

De atunci şi până acum păstrăm în noi nostalgia integrării noastre în cerul lui Dumnezeu; de atunci şi până acum nu am uitat nicio clipă că acolo este centrul spre care aspiră cerul din noi.

Spune-mi, tinere, cât de mult ai crezut în afirmaţia pe care ai auzit-o repetată până la obsesie în şcoală, la radio, la televizor, prin ziare, la adunările de tineret, anume că te tragi din maimuţă? Şi cât te-a onorat oare o asemenea descendenţă?

Noam Chomsky spune că „oamenii cei mai stupizi învaţă să vorbească, dar cea mai inteligentă dintre maimuţe nu va ajunge niciodată să o facă"...

Şi acum, iată, un glas din cer ţi se adresează: „Tu eşti fiul Meu!". Şi, ca şi lui Iisus pe când vieţuia în lume, glasul îţi confirmă: „Te-am proslăvit şi iarăşi te voi proslăvio (In. 12,28).

Eşti pământ şi cer, întuneric şi lumină, păcat şi
har.

Ştiu, prietene, că te chinuiesc interogaţiile despre sensul existenţei tale în lume şi despre rostul acestei lumi, în general. La întrebarea ta limitată, te-a putut
318
oare satisface răspunsul gata fabricat şi impus prin autoritarism (la auzul acestui cuvânt, directorul M. tresări): „Cerul este o ficţiune, materia este totul; ea îţi vorbeşte prin simţurile tale interne şi externe?".

Ea, materia, şi-a organizat aşadar structura şi evoluţia după nişte legi atât de complicate, înainte de a fi existat şi cel mai mic rudiment de creier, încât atunci când a apărut creierul superior al omului, singura cale prin care materia se recunoaşte pe sine, ea nu s-a mai putut recunoaşte! De atunci şi până acum se zbate într-o sterilă şi jalnică sforţare de a descoperi legile pe care materia acefală şi le-a fixat într-o vreme când nu era decât întuneric şi inconştienţă!

Tu ce crezi despre acest joc al neinteligenţei care anulează orice inteligenţă umană, fie ea şi colectivă? Vezi că până şi cea mai elementară logică te obligă să admiţi inteligenţa extra mundum?

Dar eu te chem la un zbor mult mai înalt, la abandonarea ta totală, la curajul care sfidează raţiunea: te chem la Dumnezeu. La ceea ce transcende lumea, ca să cunoşti cerul infinit, cu bucuriile lui duhovniceşti, cerul pe care îl bâjbâi acum în iadul tău, în căutarea ta şi chiar în starea ta de revoltă nedeliberată.

Acest cer, cu ierarhia lui divină, cu lumină divină care coboară din treaptă în treaptă, pentru a se întoarce apoi la propria-i sursă, care este Dumnezeu, nu ne numără din doi în doi sau din zece în zece. Pentru că, în faţa cerului, prietene, tu nu eşti o biată piesă prinsă într-un mecanism care te zdrobeşte, ci eşti un suflet, un tot, atât de liber în actele tale, atât de demn de preţuit, încât însuşi Dumnezeu, sub chipul celei de a
319
doua Persoane treimice, a venit în lume să Se răstignească pentru tine.

Cât de ridicolă îţi poate apărea acum sfidarea poetului care credea cu atâta tărie în cer încât simţea nevoia să asocieze imprecaţiei sale corul copiilor, ca pe un scut!

Să nu crezi, tinere, în atotputernicia materiei! Pământul este finit, materia o putem epuiza în câteva minute, prin scindări succesive, până la dispariţia ei, ajungând, dacă nu-L admitem pe

Dumnezeu, la neant. Vezi bine că afirmaţiile absolute ale materialismului se sprijină pe un suport limitat. Vezi bine că atributele acordate materiei infinită, eternă, auto-creatoare sunt noţiuni pur spirituale.

A nega cerul înseamnă a nega orice existenţă care nu cade sub incidenţa simţurilor mele. A nega spiritul înseamnă a admite că, în clipa în care mi-am închis ochii şi mi-am astupat urechile, lumea intră în inexistenţă.

Şi acum, prietene, vreau să-ţi recit cel mai frumos poem care s-a scris vreodată despre cer şi despre pământ. Este începutul Evangheliei lui Ioan:

„La început era Cuvântul şi Cuvântul era la Dumnezeu şi Dumnezeu era Cuvântul. Acesta era întru început la Dumnezeu. Toate prin El s-au făcut; şi fără El nimic nu s-a făcut din ce s-a făcut. întru El era viaţă şi viaţa era lumina oamenilor. Şi lumina luminează în întuneric şi întunericul nu a cuprins-oo (In. 1,1-5).

Cum ar putea oare întunericul să încarcereze lumina, materia să înăbuşe spiritul, ateismul să anuleze credinţa în Dumnezeu, sau constrângerea să ne facă să pierdem dorul de libertate?

320

Cerul te numără pe tine singur şi numai pe tine, pe fiecare în parte, tu, unică şi nerepetabilă fiinţă, prietene al meu, omule!

Victor urcă pe solee şi-l îmbrăţişă pe Părintele său, iar prin Victor toţi tinerii îl îmbrăţişară şi-l ţinură strâns în inimile lor. Era o comoară nepreţuită.

părinte, sfinţia voastră apăraţi omul aşa cum nimeni nu o face! intonă ascendent un student. Ascultându-vă, mă simt fiinţă umană plină de demnitate.

eu îl apăr pe Hristos din om. Fără Hristos nu există demnitate, iar fără demnitate suntem maimuţe. Ce face materialismul de azi? Degradează gândirea, anulează conştiinţa, ucide efectiv omul, pentru a nu mai lăsa în el decât reflexele condiţionate.

şi cum de se întâmplă să nu înţeleagă toată lumea farsa asta uriaşă pe care o orchestrează ideologia comunistă? întrebă o voce care răsună cu ecou în biserica aceea înţesată de tineri.

vezi tu, eu cred că nu cancerul, nici războiul sau foametea nu sunt în măsură să producă un cataclism de gradul celui determinat de materialismul istoric. Dar oamenii nu înţeleg, fiindcă au pierdut sensul crucii.

mai e cu putinţă astăzi mucenicia?

oricând pentru Hristos!

dar rugăciunea nu poate rezolva totul?

uite ce se-ntâmplă! Rugăciunea e necesară, dar ea trebuie să prindă viaţă printr-o atitudine dârză, prin luptă împotriva tuturor metodelor de înrobire şi asuprire. Dacă stăm şi ne mulţumim doar cu rugăciunea, ne vom trezi că facem loc formalismului, adică „eu sunt cu Hristos tot timpul în dialog, nu mă interesează că la

321

un pas de mine Hristos este batjocorit, negat, răstălmăcit, răstignit ideologico. E periculos să procedezi astfel!

deci să se vadă şi în faptă ceea ce eşti în duh!

exact!

părinte, sfinţia voastră parcă ne pregătiţi de un război!

Directorul M. se cutremură şi prinse a transpira şi mai abundent, încât în cel mai scurt timp participarea la aceste discuţii i se păru un adevărat calvar. Doar datoria sa de director şi de reprezentant al episcopului şi al Departamentului îl făceau să îşi adune ultimele resurse de voinţă şi să asculte până la capăt. Dar părea imposibil!

bine ai zis de un război! Să ştii că războiul are nevoie de viteji, nu de plângăcioşi, văicăreţi şi cuminţei. Altfel te trezeşti că accepţi pacea robiei!

ce să facem, Părinte? întrebă un teolog pe care Părintele îl cunoştea.

silviule, ce înseamnă teolog?

cel care vorbeşte cu Dumnezeu.

ca să vorbeşti cu Dumnezeu trebuie să renunţi la păcat. Nu poţi vorbi şi cu Dumnezeu şi cu păcatul. Un bun luptător este cel care renunţă la această duplicitate. Spuneţi NU păcatului!

toate celelalte lupte depind de lupta asta?

fii sigur! Lupta în duh este esenţială. Se cunoaşte învingătorul de la o poştă!

Cu acest cuvânt seara duhovnicească se încheie. Directorul M. stătuse tot timpul în spate, iar la urmă ceruse de la elevi copii după predicile Părintelui Calciu. Predicile circulau după un plan pe care nimeni nu-l înţelegea. Mai ales „Iliescu” (care era acolo, printre ceilalţi

tineri, deghizat cu mult rafinament, pentru a nu fi recunoscut de proprii săi studenţi) se arăta mirat, fiindcă, după părerea sa, „Cucu-Gelu” nu era niciun intelectual de prestigiu, iar ca filosof era foarte precar, aproape nul: Heidegger pentru el era neesenţial, un cioban care crede în Dumnezeu valorând mai mult etc. etc. I se părea amuzant. Vital, mic, surâzător. Un personaj care nu surprinde cu nimic, plat, aproape neinteresant, dacă nu ar stârni atâta vâlvă cu popularitatea asta a lui supărătoare. încercase să citească pe chipul său un sens tragic şi nu reuşise. Ba, mai mult, îi venea să râdă atunci când făcea încercarea asta. Şi, totuşi, semnele tragice se adunau de peste tot. „Atât de inocent să fie «Cucu-Gelu», încât să nu vadă cum piesa se precipită, anunţând deja ultimul act?”.

Capitolul 22

Aniversare. „Iliescu” se plimbă alături de generalul Plopeanu, care îi destăinuie o anomalie: acvariul privit din afară. Strania spovedanie a lui Plopeanu

Mă gândesc nostalgic la Marius şi la Daniela şi la cât de frumos o fi fost în ţara Vrancei, acolo unde aş vrea şi eu să ajung cândva. Aş mai spune ceva în legătu ră cu ei, dar nu mai ştiu nimic. Sunt sigur că el a prezentat-o părinţilor săi şi că a făcut o impresie favorabi lă. Daniela nu e capricioasă şi nu ţine nasul pe sus (dar nici pe jos nu-l ţine!). Are un echilibru pe care nu ştiu să-l scot în evidenţă cum trebuie, aşa că cel mai bine ar fi să o vezi şi să-ţi faci o impresie despre ea. Râde rar (eu am văzut-o o singură dată), în schimb zâmbeşte de te iau fiorii. Vreau să spun că zâmbeşte excelent. Mă exprim prost, nu-i aşa? Mai bine tăceam, îmi vedeam de ale mele şi fata rămânea în continuare enigmatică. Ori cum, nu i-am smuls eu vălul de pe chip. Chipul ei este ca un volum cu multe pagini. Depinde la ce pagină se deschide, depinde ce citeşti. Pentru că poţi să frunzăreşti cartea şi să crezi c-ai priceput ceva, dar în fond să nu-nţelegi nimic. Dacă te uiţi la sfârşit, iarăşi nu ai câştigat. E o problemă de lectură chipul ei, îţi spun. Cel pu ţin, eu aşa văd lucrurile. Citeşte, frate, ia-ţi notiţe, con spectează uitându-te la ea, nu sta visător, fiindcă, am uitat să-ţi spun, Daniela are un farmec aparte, care te face contemplativ. Nu e o frumuseţe răpitoare (Apropo, tu eşti cu frumuseţile răpitoare? Eu nu sunt.), dar are o prezenţă inexplicabilă care nu te forţează, nu te îngrădeşte,

nu te alungă, nu te prigoneşte. Ochii ei sunt limpezi. Mari, albaştri, limpezi. Mâinile îi sunt nişte fire prelungi ce se desprind din trup şi care desenează prin mişcări mai puţin accesibile ochiului neexersat cu vederea figurilor de viaţă plăsmuite în aer. Eu înţeleg anumite desene, dar sunt multe care-mi scapă... (Deja am devenit liric. Am o metodă de a ieşi din acest impas: o descindere în culisele spionajului românesc).

Ca orice spion inteligent, „Iliescu” ştia că are casa înţesată cu microfoane şi că este ascultat tot timpul de către o echipă specială, o unitate ultrasecretă tehnico-operativă ascunsă în sediul Comitetului Central într-o zonă conspirată ca Arhiva Prezidenţială. Era unul dintre puţinii care înţelegea puterea de penetrare a microfoanelor. Ce poate face un microfon (sau zeci de microfoane) dacă tu ştii că el există în realitatea ta imediată? Nimic. Oare aşa să fie? Este incredibil, însă aici e o capcană teribilă.

Microfoanele erau instalate secret în camere, în locuinţe, în birouri, în cele mai nebănuite locuri, acolo unde credeai că ai o intimitate certă şi cel mai discret om devenea o carte deschisă pe care consilierul pentru Securitate naţională al lui Ceauşescu o putea citi oricând. „Iliescu” ştia că acest consilier în vârstă de cincizeci de ani era un adevărat Mefist”, fermecător, de o capacitate intelectuală redutabilă, cu cunoştinţe tehnice remarcabile, memorie excelentă, stăpânire de sine, îndrăzneală, imaginaţie, toate la superlativ. Se întâlnise de câteva ori cu el în diferite ocazii şi îşi exprimaseră admiraţia reciproc. Nu era un fapt obişnuit în cadrul Securităţii o astfel de întâlnire între doi oameni inteligenţi, chiar dacă aparţinând unor

generaţii diferite. în general, toţi erau încadraţi pe pile. Majoritatea ofiţerilor şi subofiţerilor de Securitate erau coruptibili, neloiali şi cu un caracter dezgustător. Se turnau unii pe alţii, se

provocau, raportau până şi o pastă de dinţi, şantajau, furau fără scrupule.

Când „Iliescu” îl întâlnise pe consilier, înţelesese fără cuvinte că în România nu există nimeni necontro lat, nesupravegheat, chiar şef al spionajului fiind. Cei care spionau pe unii erau la rândul lor spionaţi de alţii într-un mod cinic, căci sistemul puterii ceauşiste pe asta se fundamenta. Cu foarte puţin timp în urmă, generalul Pleşiţă, şeful Securităţii interne, şi Teodor Co man, ministrul de interne, raportaseră că reţeaua infor mativă a Securităţii şi a Miliţiei atinsese numărul de 3 milioane, ceea ce era o minciună, „Iliescu” ştia, însă cifra se încadra în dimensiunile teoretice pe care reţeaua informativă trebuia să le aibă. Dacă fiecare ofiţer operativ avea 50 de informatori (recrutaţi din rândul celor care nu erau membri de partid) şi 50 de colaboratori (din rândul membrilor de partid) se atingea respectiva cifră, fiindcă după calculele lui, în Republica Socialistă România existau 15000 de ofiţeri operativi ai Securităţii, la care se adăuga reţeaua Miliţiei, unde fiecare ofiţer şi subofiţer trebuia să aibă câte 150 de informatori şi colaboratori (după regulament) pentru a supraveghea eficient populaţia urbană şi rurală. Acelaşi tip de organizare, aceleaşi norme le mai avea doar STASI, agenţia de poliţie secretă din RDG, modelul de bază fiind cel sovietic.

în acea seară de sâmbătă, 25 martie 1978, „Iliescu” împlinea 34 de ani. Casa era plină şi luminată în toate camerele. Un fel de serată muzicală. Mulţi invitaţi

326

tineri, colegi profesori, studenţi chiar, rude, prieteni de-ai săi sau de-ai soţiei. Dar nu se temea. Cunoştea sistemul, iar asta îl ajuta să supravieţuiască. Muzică, dans, voie bună. „Iliescu” era un amfitrion absolut. Şarmant, cu zâmbet generos, replici inteligente, plin de spirit, conciliant. Musafirii fură încântaţi. La rugămintea lor, trebui la un moment dat să se aşeze în faţa pianului şi să interpreteze partitura unui celebru vals rusesc de Dmitri Şostakovich. Pianul era aşezat într-o parte a salonului şi toţi cei ce ascultau din fotolii şi scaune sau în picioare aplaudară entuziasmaţi talentul şi imaginaţia interpretării. Ultimul care plecă fu Plopeanu, prezentat ca bun prieten al tatălui său, mort cu paisprezece ani în urmă. Conducându-l spre poartă, îl auzi spunând:

a fost extra”rdinară atmosfera, deşi nu mă aşteptam, ca să fiu sincer. Chiar m-am simţit bine. Poate te întrebi de ce am privit atât de mult acvariul tău în seara asta!

m-am mirat, să ştiţi! Cred că nu din plăcere!

-Ar fi fost prea...

cinic!

eşti iute! îmi plac cei care gândesc aşa iute!

cred că aţi trăit un sentiment ciudat, nu?

da. Mi s-a părut că eu însumi înotam în pielea goală într-un acvariu uriaş sub ochii curioşi ai... Dar poate că spun prostii în seara asta. M-a cuprins, aşa, o nostalgie...

şi eu privesc îndelung la acvariul acela şi mă întreb dacă peştişorii ştiu că nu vor scăpa niciodată.

ar fi tragic să ştie. Viaţa lor e mult mai simplă decât a noastră, a oamenilor. Mă întreb uneori dacă NU

327

ar fi fost mai bine să fi fost un peşte. Ştii că era o astfel de teorie ciudată?

dacă e să creditäm evoluţia speciilor şi să-i dăm dreptate lui Darwin, atunci n-ar fi de mirare să descoperim că sunt înrudiri esenţiale. Totuşi...

e o prostie şi o absurditate, exclamă Plopeanu. Eu nu cred în minciunile astea cu maimuţa şi omul. Ni le-au băgat pe gât dintr-un motiv clar: să dăm lovitura de graţie ideii că omul a fost creat de Dumnezeu. Sincer să fiu nu cred în Dumnezeu, dar când îi aud pe ăştia cu maimuţa îmi vine să cred.

„Iliescu” zâmbi binevoitor la ironia interlocutorului său. Vântul adia uşor. Era un vânt cald, primăvăratic. Gazda puse mâna pe clanţa porţii şi deschise. Plopeanu ieşi primul.

nu vrei să facem câţiva paşi?

dacă asta vă linişteşte, da!

am văzut că ai un băieţel frumos. Să-ţi trăiască! Şi eu am o fată. E mare. O iubesc mult, dar între noi există o lipsă de comunicare.

o lipsă de comunicare?

nu ştiu dacă poţi să înţelegi acum. Dar peste câţiva ani vei înţelege cu siguranţă. Ce poţi să-i

spui copilului tău? Banalităţi.

educaţia nu se face din vorbe, ci din gesturi, din fapte.

nu-i aşa, o să vezi!

noi vara plecăm câteva săptămâni, o lună chiar, la munte. Facem drumeţii. E foarte important pentru organism. Pe potecile munţilor se leagă bune prietenii.

328

înţeleg ce vrei să spui. Eu însumi am călătorit pe potecile cele mai puţin bătute alături de fiica mea şi totuşi nu am devenit prieteni. Din cauză că...

ştiu. O protejaţi.

ţi se pare absurd?

nu. Mi se pare firesc.

ai o ţigară?

desigur.

acum mă duc, zise Plopeanu trăgând adânc în piept din Kent-ul acela lung. O să vedem acvariul şi din IAfară.

nu înţeleg!

mulţumesc de invitaţie! M-am simţit bine la tine. Ai o soţie frumoasă, un copil bun, o casă preţioasă. Noapte bună!

noapte bună, domnule general!

Consilierul îl lăsă pe „Iliescu” cel puţin cu o nedumerire logică. Acvariul din afară? Văzu înainte de a închide cum o maşină a Securităţii se opreşte lângă general, iar acesta cum îi face semn şoferului să plece că vrea să meargă pe jos. Intră în casă şi, lăsându-le pe soţie, pe mamă şi pe soacră să se ocupe de vase şi curăţenie, se duse în dormitorul lui Bodo, micuţul Bogdan care dormea. Se aşeză alături de el şi vru să-i şoptească ceva la ureche, dar se abţinu în ultima clipă. Medită la cele spuse de general, după care aţipi aşa îmbrăcat până când îl trezi uşor Vivi, soţia sa.

în acest timp, Plopeanu ajunsese acasă. Mersese hotărât şi toată acea energie ce se acumulase în el în loc să se consume mai mult i se concentra în interior, creându-i necesitatea dialogului, confesiunii. Dormeau toţi. Se opri în dreptul tabloului. Era o schiţă în cărbune

329

realizată de Jean Steriade unui bătrân cu o căciulă ţărănească, îmbrăcat de sărbătoare, având o privire caldă în bătaia becului care lumina tot timpul acel chip. Aceasta era icoana în dreptul căreia se oprea generalul adeseori. Acum, omul din el simţi nevoia de a-şi împărtăşi gândurile care îl asaltau. Stătu o oră şi ceva ca la o spovedanie în faţa lui Fedot Lili (aşa îl chema pe bătrânul morar din satul 2 Mai de pe litoral pe care-l întâlnise cu 18 ani în urmă şi care îi dăruise acel portret). Stranie spovedanie! Pentru el era singurul mod de a supravieţui într-o astfel de lume sufocantă. Cuvintele lui nu vorbeau, ci erau imagini închise în sine.

ştii că nu mai pot. NU MAI POT! Crede-mă, NU MAI POT! M-am săturat de mine însumi, mi-e scârbă. Mă cobor tot mai mult şi nu mai văd lumina. Scapă-mă! Poţi să faci ceva pentru mine? Eliberează-mă din acvariu! Simt că mor. Nu vreau să mor definitiv! Vreau să ies! Ajută-mă să ies! Asta nu-i viaţă, e un chin pe care nu-l mai pot răbda. Sunt şase ani de când îţi tot zic că mor puţin câte puţin. Vreau viaţa mea, vreau libertatea mea! Tu nu vezi că eu nu mai sunt om? Am ajuns un instrument care execută orice i se comandă. Nu înţeleg lumea asta! Care-i sensul? De ce trăim? Pentru asta? Dar e o prostie, o absurditate. Am tot ce îmi trebuie. Vilă aici în Bucureşti, vilă la Predeal, vilă la mare, bani în toate conturile posibile, servitori, şoferi. M-am învăţat cu o viaţă pe care un român obişnuit nu şi-o poate imagina. Nici tu nu ţi-o puteai imagina dacă nu-ţi spuneam eu. Pur şi simplu nu există limite. Dar viaţa mea e închisă în plic. în momentul în care mă voi hotărî, Ceauşescu îl va condamna pe Plopeanu la moarte. Eu sunt Plopeanu, dar cum voi mai putea ieşi în lume cu

330

numele ăsta? Trebuie să mă hotărăsc! De ce n-am curajul ăsta?

Generalul oftă adânc şi se aşeză pe un scaun, ţinându-şi capul în mâini. începu să se gândească la plecarea de a doua zi. Trebuia să ajungă la Washington, să pregătească vizita preşedintelui Nicolae Ceauşescu, care fusese anunţată între 12 şi 17 aprilie. Vorbise deja cu directorul-adjunct al serviciului secret american şi cu Radu Miriţă, consilierul Ambasadei Române în SUA.

331

Capitolul 23

Cojocaru, şoferul Securităţii este „internat”. Pacientul Ioan şi discuţia lămuritoare pe tema romanului scris de Marin Preda. întrebări obligatorii: Cum poate fi livrat adevărul istoric printr-un roman? Cine este Ştefan (al lu Parizianu)? încă o dată la Drăgănescu

A doua zi unul dintre şoferii Securităţii fu internat de urgenţă. Era o duminică frumoasă de martie care des chidea o altă perspectivă pe Şoseaua Ştefan cel mare cum veneai dinspre Obor. Primăvara izbucnise din mugurii pomilor, din verdele crud, din iarbă, din zborul păsărilor pe cerul liber şi oamenii dezbrăcaseră paltoanele, iar acum nu mai păreau a avea spinarea frântă. Un tablou diferit, corectat parcă de o mână expertă. „Ce frumos e să priveşti acest profil drept al oamenilor care merg pe stradă!”. îi era silă de gheboşi, cocoşaţi, strâmbi, aplecaţi. Ana Cojocaru intră în curtea spitalului Colentina şi se îndreptă spre pavilionul central (Boli profesionale).

sărut-mâna, domnişoară doctor! salută cu respect unul dintre angajaţii spitalului, scoţându-şi şapca, îmi pare rău pentru tatăl dumneavoastră! Am auzit...

se va face bine cu ajutorul lui Dumnezeu! răspunse Ana Cojocaru.

o hemoragie urâtă, nu-i aşa?

ceva ciudat! Acum, situaţia e stabilă oarecum. Vă mulţumesc pentru grija dumneavoastră!

nu aveţi de ce. Sărut-mâna!

Ana deschise uşa şi se îndreptă spre cabinetul său. Tocurile pantofilor produceau un ecou cunoscut, care se

332

stingea uşor pe holurile lungi. Intră în cabinet, se schimbă, îşi aranjă în oglindă boneta şi strigă după asistentă:

nela!

Nela întârzia iar. Se uită la ceas. Era trecut de două. Se repezi până la Medicală, în salonul Secţiei de Cardiologie în care tatăl său dormea. Respira mai greu, dar era bine. Văzu într-un alt pat un pacient citind Delirul, romanul lui Marin Preda ce fusese publicat în urmă cu trei ani.

bună ziua! Mă iertaţi! Eram atentă la tatăl meu. Ştiţi, a avut azi-noapte o hemoragie abundentă...

sărut-mâna! Ştiu, mi-aţi mai spus! zise domnul acela un pic pleşuv, cu o faţă rotundă, concentrată, de a cărui mustaţă grizonantă aproape că ţi se izbea privirea. Eu sunt aici de o săptămână şi la ora cinci dimineaţa nu dormeam.

mă iertaţi! M-am dat peste cap cu întâmplarea asta! Mă iertaţi, domnule profesor!

nu trebuie să vă cereţi scuze! E normal. Şi nu-mi mai spuneţi aşa, că nu sunt profesor. Sunt un simplu muncitor. Mă numesc Ioan.

domnule Ioan, aş vrea să vă rog ceva...

spuneţi, domnişoară doctor! Vă stau la dispoziţie!

atunci când terminaţi cartea, aţi putea să mi-o împrumutaţi? Aş vrea să o citesc. Văd că este ediţia aceea necenzurată, apărută în 100000 de exemplare.

v-o pot împrumuta chiar acum! Eu am citit-o de mult. Nu făceam decât să revin asupra anumitor pasaje care...

care ce? întrebă mirată Ana.

333

care... Mai bine citiţi cartea şi după aceea discutăm.

bine. De acord! spuse zâmbind frumos Ana.

Se duse şi-şi pupă pe frunte tatăl, care tresări uşor, fără să deschidă ochii, apoi se întoarse la cabinetul său. La secţia Cardiologie erau medici buni. Avea încredere în ei. Târziu de tot, când programul se încheie, îşi luă rămas bun de la Nela şi se duse iarăşi la tatăl ei. Fusese şi mama pe-acolo mai devreme. Domnul Ioan o înştiinţă. I se părea un om deosebit şi trebuia să-i spună neapărat ceva. Tatăl dormise aşa toată ziua. Se aşeză lângă el şi zise:

domnule Ioan, am cunoscut aici în spital un om extra”rdinar. Se distingea în masa oamenilor obişnuiţi. Deşi părea obişnuit, totuşi ceva lăuntric îi dădea o aură de... (se temu să zică tare şi spuse mai mult în şoaptă) sfânt. Şi eu şi colegii mei îl admiram pentru generozitate, pentru inteligenţa sa, pentru multele sale calităţi. Nu am mai văzut un om care să zâmbească astfel! Probabil că şi zâmbetul venea din profunzimea gândirii şi simţirii lui, altfel nu-mi explic. Cert este că, deşi era

bolnav, totuşi niciodată nu era morocănos, ci deschis cu toată lumea. Iar aici veneau sute de oameni să-l viziteze. Mi s-a părut incredibil. Chiar se întâmpla ca de multe ori să nu putem să-i primim pe toţi, indiferent că erau intelectuali sau oameni simpli. Am ascultat o mulţime de relatări uluitoare despre generozitatea acestui bărbat, îşi riscase viaţa pentru ceilalţi. într-o uzină salvase un grup de muncitori dintr-un grav accident de muncă. Mai mult decât atât, se pricepea la contabilitate şi reuşise să descurce nişte probleme încâlcite ale întreprin derii, cu toate că era încadrat pe un post inferior. Dar,
334
domnule Ioan, să vorbeşti curent patru limbi străine, să cunoşti literatură, să ştii mii de versuri şi capitole întregi din Biblie, asta mi se pare ceva nemaiîntâlnit. Ţineam mult la el, fiindcă era imposibil să nu-l iubeşti. A venit însă un tip de la Securitate şi m-a întrebat ce ştiu despre el. I-am spus. Când am văzut că îmi cere să notez numele tuturor celor care îl vizitau şi să stenografiez convorbirile, am înţeles că ceva nu-i în regulă şi am refuzat. Imediat l-au mutat în alt salon. într-o zi l-au luat la anchetă şi l-au adus abia a doua zi cu targa. S-a chinuit mult. Pe mine şi pe colegii mei ne cuprinsese teama, dar şi revolta. Cred că sentimentul înfrângerii vine pe fondul laşităţii.

de ce îmi povestiţi toate astea? întrebă pacientul.

fiindcă mi se pare că ascundeţi o taină asemănătoare cu a lui! Cine sunteţi, de fapt?

v-am dat o carte să citiţi, mai avem timp de discutat.

Ana plecă îngândurată. Citi romanul într-o zi şi ceva. între timp tatăl său se întremase. Respira normal, deschisese ochii, dar nu putea vorbi. Marţi dimineaţă îi restitui cartea domnului Ioan.

nu pricep. Acesta e un roman istoric, oricât ar fi de romanţat. Cum e posibil să existe oameni ca acela de care v-am vorbit şi oameni ca Paul Ştefan (al lu Parizianu), protagonistul acestui roman: intelectuali şi unul şi altul, dar atât de diferiţi!

aveţi multe de învăţat despre oameni, lucruri şi istorie, răspunse domnul Ioan. Dar nu vreau să vă ţin în suspans. Cei doi pe care dumneavoastră îi vedeţi atât de diferiţi sunt în fond una şi aceeaşi persoană. îi cunosc
335
bine. Cunosc şi aşa-zisele documente pe care şi-a brodat autorul romanul. Autorul acestui roman nu poate fi iertat, căci deşi eroul său trăia, nu l-a consultat.

de ce?

pentru că nu dorea adevărul!

Ana căpătă o paloare atât de ciudată, încât pacien tul se temu să nu facă vreo congestie cerebrală. Se clătină, negăsind parcă scaunul sub ea.

nu vă simţiţi bine, domnişoară doctor?

nu. Dar îmi revin. Trebuie să-mi revin. Ce neaşteptat!

vedeţi, dumneavoastră aţi reacţionat astfel când v-am spus şi mă iertaţi că am fost aşa brutal...

nu vă învinuiţi, vă rog!

dar ce se va întâmpla când întreg poporul va afla adevărul?

mă tem, zise Ana făcând un efort vizibil să poată vorbi coerent, că prea puţini vor afla.

poate că aveţi dreptate. Noi suntem „nimenio, nişte osândiţi să rămânem „nimenio. Mulţi trec pe lângă noi şi nu ne cunosc şi nici nu vor să ne cunoască. Zeci de mii de anonimi, zeci de mii de morminte pe care mulţi calcă fără să le ştie.

aţi suferit enorm, domnule Ioan. Am auzit vorbindu-se în şoaptă despre multe din ororile petrecute în închisorile...

e adevărat. Aveţi datoria să vorbiţi despre asta, să nu păstraţi acest adevăr ascuns. Dacă Dumnezeu va rândui, va veni vremea când unii vor fi trecuţi în cinstire de sfinţi mucenici, iar alţii în blestem veşnic.

Spre seară, Cojocaru ieşi din letargia bolii. Starea lui de sănătate evoluase simţitor înspre bine. Vorbea,
336
era zâmbitor, conversa cu domnul Ioan. La sugestia şefului de secţie, medicul Remus Genoveanu, Ana semnă pentru externare. Miercuri dimineaţa, Cojocaru se sui în maşină şi-i făcu din ochi soţiei care-l privea îngrijorată cum se duce la serviciu după atât de puţin repaus. Nimeni nu ştiuse ce diagnostic să-i pună. Oboseală prea mare, epuizare fizică. Numai că el nu credea. Primul drum pe

care-l făcu fu la Drăgănescu.

— Ai venit, mă? Să ştii că te aşteptam. Vii de la spital?

— Da, părinte, răspunse Cojocaru, privind în sus spre schela pe care picta părintele.

— Ai scăpat ca prin urechile acului, mă, ai înţeles?

— Nu era oboseală, nu-i aşa, părinte?

nu, mă. Te-au radiat. Aminteşte-ţi când ai băut cafeaua sâmbătă noaptea. Cu cine erai?

— Cu colonelul H., dar...

el ţi-a pus în ceaşcă o pulbere radioactivă, o pulbere de taliu iradiat. în mod normal trebuia să-ţi distrugă organismul, iar la autopsie n-ar fi ieşit nimic, fiindcă se dezintegrează din cauza iradierii. Deci cu atât mai mare e minunea lui Dumnezeu, pricepi, mă?

v-aţi rugat pentru mine, Părinte...

m-am rugat, mă, m-am rugat şi Dumnezeu a hotărât să te lase în viaţă, că mai ai de făcut un lucru...

ce fel de lucru?

ei, o să vezi tu! Dar când îţi va cere Dumnezeu să mărturiseşti, apoi să vorbeşti de El, să nu fii bleg. M-ai înţeles, mă? De ce priveşti în jos?

Cojocaru se aplecase să ia un carton pe care i se păruse că e desenat un chip de sfânt, dar la întrebarea Părintelui îşi retrase mâna şi privi în sus. Simţi o putere

337

care-i zgudui fiinţa până-n adâncul ei. Văzu o lumină incandescentă. Când îşi reveni din uimire, era în maşină, în apropiere de Parcul Tineretului.

338

Capitolul 24

Directorul M. închide biserica. Al patrulea Cuvânt către tineri: „Credinţă şi prietenie". Cum trebuie să reacţioneze tânărul creştin ortodox la ironiile şi la bătaia de joc a necredincioşilor?

Nu înţeleg ce se-ntâmplă cu Stelu! Chiar să fi dispărut pur şi simplu?! Nu despre el voiam să vorbesc, însă mă mai bântuie din când în când regretul de a nu-l avea la îndemână, de a nu-l putea audia la orice oră, pentru că într-o istorie amestecată ideologic Stelu este reconfortant. Voiam să vorbesc despre chestia asta ciudată cu domnul Ioan. De unde-l cunosc eu oare pe acest Ioan? Nu-ţi voi spune (şi nu pentru că nu ştiu, dar sunt curios cât o să stai aşa fără să cauţi să afli) şi nu voi încerca să mă mir decât de cartea lui Marin Preda. Măi, omule, e o adevărată făcătură aici! Ai citit Delirul? Dar cel mai iubit dintre pământeni? Atunci măcar Moromeţii? (Sau măcar ai văzut filmul şi tot e ceva decât nimic!). Ei bine, eu... „Eu nu voi ca să mă laud, nici că voi să te-nspăimânt Cum veniră se făcură toţi o apă şi-un pământ". Asta e! Aşa mi-a venit, aşa am scris. Vorbeam de Delirul. Eu mă hotărâsem într-un timp să scriu volumul al doilea. Proastă hotărâre. Adică prost moment al hotărârii, fiindcă dac-aş fi scris atunci când mă hotărâsem (vorba vine mă hotărâsem, fiindcă dacă m-aş fi hotărât l-aş fi scris) l-aş fi scris ca Preda. De ce? Simplu. Pentru că pe-atunci eu credeam în Marin Preda şi în istoria din Delirul, iar acum nu. Cititorule, ascultă-mă cu atenţie, eu pot afirma multe şi poate ai impresia că mă joc. Nu-i rea impresia ta. Dar consider că nu te mint cu

339

nimic. Nu mi-au plăcut niciodată mincinoşii, iar eu deşi mă joc c-asta e îmi arde mereu dejoacă şi unii chiar mă bombănesc pentru delirul ăsta al meu, însă îi tolerez aşa cum şi ei pe mine), îţi spun adevăruri istorice fără de care până şi memoria ţi se confiscă fără să înţelegi cum. E multă istorie orală, pe care n-are cine s-o scrie. Ce mai aştepţi? Să treacă vremea şi să dispară toate urmele? Consemnează! Altfel rişti să suporţi lecturi le deformatoare prin care a trecut şi încă trece istoria noastră.

Pe 29 martie, Părintele ţinu slujbă până seara târziu şi, în slujbă, directorul anunţă în biserică:

să ştiţi că în seara asta nu se mai ţine rugăciunea de seară!

Mulţi dintre elevi au crezut că nici Părintele Cal ciu nu va predica. Cu toate acestea, cincizeci de elevi au fost la ora nouă seara în faţa bisericii, la care s-au adău gat încă vreo şaizeci-şaptezeci de studenţi. Ca niciodată, uşa bisericii era închisă.

părinte, strigă Ştefan, am fost închişi în dormitoare! Cei care ne-am adunat aici am reuşit să ieşim pe ferestre.

E incredibil ce se întâmplă aici, zise Marius. Se interzice pur şi simplu ascultarea cuvântului lui

Dumnezeu.

vor să ne îndepărteze de sfinţia voastră, Părinte!

Nu vor reuşi, zise Părintele. Nu-şi dau seama, dar nu vor reuşi!

sunt prea orbi!

atitudinea noastră îi implică şi pe ei şi nu pot să ducă, sărmanii, asemenea gând. E o povară prea grea.

340

Copii, să nu-i condamnăm! Fiţi curajoşi, dar nu-i condamnaţi pe cei ce nu au curaj! Atât pot. Dumnezeu va judeca după putinţa fiecăruia.

sunteţi generos, Părinte.

nu, Paule. Aceasta nu-i generozitate, ci asumare. Noi trebuie să ne asumăm o atitudine plină de curaj, fără a-i arăta cu degetul pe cei ce nu pot atinge acest nivel. Altfel, cădem din dreapta socoteală.

şi ce vom face acum?

veţi rămâne aşa în curte, iar eu vă voi vorbi de aici din pridvor.

vă ascultăm, Părinte! răsunară cele o sută şi ceva de voci.

iată, tânărul meu prieten, că am ajuns la jumătatea drumului pe care l-am început împreună cu tine, în prima miercuri dinaintea Postului Mare, din săptămâna numită „a brânzeio. Atunci ţi-a răsunat pentru prima dată chemarea pe care urechile tale însetate de adevăr au primit-o.

Pe atunci eram singur, dar ştiam că glasul meu nu era vox clamantis in desert”, căci erau cuvintele lui Iisus; ştiam că vorbele prin care îţi spuneam: „Pregăteşte calea Domnului, drepte fă cărările Lui spre inima ta!”, vor pătrunde în urechile tale. Şi nu m-am înşelat, căci iată câţi suntem astăzi aici ca să ne mărturisim, chiar şi numai în inima noastră, credinţa în Hristos şi dragostea unora faţă de alţii.

De ce te-am numit prietenul meu şi de ce mi-am dat sufletul în mâna ta, tinere? De ce am crezut în tine până la a te implica în actele mele de credinţă, până la a-mipune viaţa pentru tine?

341

Pentru că duhul meu a cunoscut sufletul tău, încă înainte de a-mi fi auzit tu cuvintele şi încă înainte ca eu să te fi văzut. îţi ştiam neliniştea şi frământarea, nefericirea şi suferinţa. înţelesesem încă de pe atunci că răutatea ta era un scut împotriva lumii, iar bravada ta o apărare pentru rănile tale. Pentru că tu eşti prietenul meu; ne leagă o prietenie pe care nimic şi nimeni n-o poate desfiinţa, deoarece libertatea noastră este garantată de Iisus, iar temelia iubirii noastre este El, Cel înviat, Care ne-a spus: „De acum nu vă voi mai numi slugi, căci sluga nu ştie ce face stăpânul ei; ci vă voi numi pe voi prieteni, pentru că toate câte am auzit de la Tatăl Meu vi le-am făcut cunoscuteo (In. 15, 15).

Cine ţi-a mai mărturisit asemenea adevăruri? Din toate părţile te înconjoară o atmosferă de mister, ca un complot urzit de cei mari. O reţea selectivă nu lasă să ajungă la tine decât ceea ce aserveşte unei singure idei sau concepţii impuse. Unde este libertatea ta de opţiune şi unde este cuvântul tău? Unde este nobila libertate dată ţie de Dumnezeu, în baza căreia poţi avea satisfacţia de a răspunde în faţa istoriei?

Atunci de ce să mă mir că nu ştii ce este libertatea, nici cum s-o foloseşti? De ce să mă mir că nu ştii cu adevărat ce înseamnă prietenia şi iubirea, nici cui să le dai, nici cum să le păstrezi?

Cine din lumea aceasta îţi este prieten adevărat, sau cine „şi-ar pune sufletulo pentru tine? Din orice grupare socială ai face parte, eşti mereu exclus de la raţionamentele de bază, singurele care le justifică existenţa ca fenomene sociale. Orice excludere de la aceste justificări te aruncă în postura de sclav. Există o taină socială şi filosofică de la care eşti sistematic îndepărtat,

342

oferindu-ţi-se doar concluzia. Cu autoritate. Dacă eşti inapt să cunoşti calea prin care se ajunge la concluzii, de ce ai fi apt să cunoşti concluzia? Iar dacă eşti apt, atunci de ce această taină? Se teme cineva de dreapta ta judecată? Sau de libertatea ta? Poate să fie credinţa religioasă obiectul unei interdicţii?

Sclavajul de idei este la fel de greu ca orice sclavaj.

Iisus îţi oferă, prin Biserică, taina adâncă a dumnezeirii şi a prieteniei Lui. Nu mai eşti rob, ci prieten, de vreme ce ţi se dezvăluie taina lucrurilor divine.

De mult eziţi să-L alegi pe Iisus ca prieten. îţi era poate teamă de oceanul de libertate în care

trebuia să te afunzi. Dar Iisus te alesese cu mult înainte ca tu să-Ifi auzit glasul: „Nu voi M-aţi ales pe Mine, ci Eu v-am ales pe voi şi v-am rânduit să mergeţi şi roadă să aduceţi, iar roada voastră să rămână” (In. 15,16).

Alegerea a fost făcută demult, fiindcă Hristos te-a iubit dintotdeauna, tinere, iar acum tu ai răspuns chemării Lui. De-acum eşti rânduit să mergi şi să aduci roade care să rămână.

Să fii, pentru lumea în care trăieşti, un profet al lui Hristos. Să iubeşti pe aproapele tău ca pe tine însuţi şi fiecare om să-ţi fie prieten. Să propovăduieşti prin actele tale această iubire unică şi nelimitată, care-l ridică pe om de la treapta de rob la aceea de prieten al lui Dumnezeu. Să fii profetul acestei iubiri liberatoare, care te scoate de sub orice constrângere, redându-te ţie integral, pentru ca tu însuţi să te oferi lui Dumnezeu.

Cea mai înjositoare aservire a ta este aceea prin care ţi se interzice orice zbor teologic, orice încercare de a transcende imanentul şi prizonieratul lui.

343

„Tu eşti robul voinţei mele pare a ţi se spune şi voinţa mea îţi interzice să crezi altceva decât ceea ce eu îţi îngădui să crezi!”.

De ce ţi se interzice putinţa de a părăsi spaţiul în care eşti prizonier al simţurilor şi al raţiunii tale? De ce ţi se impune ca real numai ce intră în această circumscriere, iar restul e declarat ficţiune? Şi atunci, mai ales, de ce nu ţi se îngăduie să pătrunzi cu propria ta cunoaştere în această aşa-numită ficţiune, ca s-o spulberi? Nu cumva există temerea că,ficţiunea” este mai reală decât ceea ce ţi se impune drept realitate?

Un sistem filosofic sau teologic (şi, mai ales, unul de trăire) nu poate fi desfiinţat din afara lui. Din acest punct de vedere, el rămâne o realitate inexpugnabilă pentru asediator. Fraze ca „Religia a fost creată de clasele exploatatoare” nu mai sunt astăzi în stare să stârnească nici măcar un zâmbet. Ele sunt pur şi simplu ignorate.

Iar ţie, pentru că eşti tânăr, ţi se cere să iei în serios argumentaţia vreunei Biblii hazlii sau vreunei Anticazanii din „Scânteia Tineretuluio care se întemeia numai pe interdicţia de a i se răspunde. Libertatea înseamnă eliberarea de păcat şi de moarte în Hristos, iar în plan social lupta ideilor. La noi, ateismul are un curs forţat şi din ce în ce mai restrâns. Viaţa nu stă în autoritatea de stat. Credinţa este însă în plin asalt, căci este un fapt de viaţă.

Autoritarismul aserveşte, credinţa eliberează.

Am citit în Contemporanul din 11 noiembrie 1977, sub titlul „Cu ateii despre religie”, declaraţiile unor tineri la o anchetă făcută de reporterul revistei. Orice anchetă pe temă religioasă devine la noi sursă de

344

nelinişte şi de teamă, deoarece a fi credincios este, pentru oficialitate, aproape o trădare. Dar tinerii de care vă vorbesc — toţi membri ai PCR — au răspuns conform cu credinţa lor, iar credinţa lor i-a făcut liberi. Vă îndemn pe voi toţi să citiţi acest articol din Contemporanul, organ oficios de ideologie materialistă al PCR. Veţi vedea acolo că tinerii anchetaţi s-au eliberat de sclavia teroarei, care ar fi putut să-i determine să ascundă adevărata credinţă şi să facă declaraţii formale de ateism. Ei au biruit însă instinctul de conservare şi şi-au afirmat public şi curajos credinţa şi libertatea de opţiune pentru ea. Ei au ales deschis pe Hristos şi Biserica Lui. Erau toţi tineri ca tine, prietenul meu, şi tot ca tine de buni, de generoşi, de bravi. Erau prietenii noştri. De aceea s-au şi găsit unii dintre voi care să le scrie cuvinte de preţuire şi de încurajare, prin care voiaţi să le spuneţi că nu sunt singuri, că toţi cei mai buni cred ca ei, iubesc ca ei, vor să se exprime liber ca ei.

Prietene, ne leagă această infinită iubire a lui Hristos, ne leagă organic credinţa în El. Şi ne leagă prietenia noastră comună, căci toţi oamenii suntem prieteni de-ai lui Hristos.

Nu te teme, tinere, să te afirmi ca prieten al Lui. Nu te teme să respingi o ideologie ateistă, care urmăreşte să-ţi anuleze sufletul ca entitate metafizică, sau măcar să ţi-l schilodească. Nu te teme să afirmi că neamul nostru este dintru începuturile lui creştin şi ortodox, că douăzeci de ani de ateism impus şi de propagandă nu-i pot opri aspiraţia spre absolut.

345

Crede şi iubeşte! Credinţa te face liber, iubirea te uneşte. Vei fi liber în unirea cu Iisus Hristos şi vei rămâne în dragostea Lui.

Iată cât de sus ai ajuns, prietene, încât eşti acum prietenul lui Hristos!

Pentru aceasta te iubesc, tinere; şi pentru aceasta cred în tine.

Nimeni nu ştia când îşi făcuse directorul M. apari ţia. Părea că ascultă cu evlavie învăţătura Părintelui Calciu. După încheierea Cuvântului, în jurul Părintelui Calciu se formă un cerc unde tinerii puneau întrebări şi primeau răspunsuri. Unii studenţi de la teologie, cărora directorul M. le fusese cândva spiritual, chiar îl abordară cu bucurie. Dar directorul M. era ţepos în noaptea aceea:

măi Silviule, de ce vii tu aici, când ştii bine că predicile astea îţi fac rău? Biserica îndeamnă la răzvrătire?

nu, părinte...

şi-atunci ce căutaţi voi aici? Vreţi să ne desfiinţeze Seminarul din cauza asta? Gândiţi, măi copii, că sunteţi mari de-acum!

părinte, dar...

niciun dar! Vă spun că dacă veţi continua să veniţi, veţi ajunge la închisoare, alături de Calciu, care o face pe eroul. Şi să vă vedem atunci!

dar Părintele Calciu spune adevărul!

adevărul? De ce să combaţi ateismul, de ce să protestezi împotriva dărâmării bisericilor, când Partidul rânduieşte ca Biserica Ortodoxă Română să existe? Era mai bine să nu existe? Păi, cu atitudinea asta de eroi, o să vedeţi cum nimiciţi tot ce s-a salvat până acum!

346

Directorul M. plecă furios. I se părea că toţi studenţii îl priviseră cu milă. Ce, el era vrednic de milă? Niciodată! Mai degrabă ei! Dar Calciu îi adusese la asemenea grad de orbire, încât nu-şi mai identificau sentimentele. Ei ar fi trebuit să fie toţi plini de uimire pentru adevărul pe care îl exprimase el. Le vorbise sincer. îi păştea închisoarea. Dar ei, în loc să se cutremure, îl priveau cu milă. Cât de tare îi tulburase cu ideile lui acest om care implică pe toţi fără să se gândească în acţiunea lui nebunească!

părinte, îndrăzni un student să întrebe, care credeţi că este răul cel mai mare cu care ne confruntăm în societatea de azi?

primul rău şi cel mai apropiat este păcatul. Dacă-l primeşti în trupul tău, în gândul tău, în inima ta, atunci nu vei mai putea vedea nici celelalte rele care vin asupra ta.

lupta cu păcatul este mai importantă decât lupta cu acest sistem ateist?

mult mai importantă! Unul care se complace în egoismul patimilor sale ce luptă poate da pentru Adevăr? Nici nu-l interesează Adevărul! De aceea, în principal, eu vreau să vedeţi Adevărul pe Care nu-L vedeţi atunci când patimile vă robesc, căci patima te face rob, îţi induce mentalitatea de sclav şi tot ce faci nu faci pentru libertate. Fără să ştii şi fără să conştientizezi, lupţi împotriva libertăţii.

în Hristos e libertatea!

aşa e! Vom da războiul cu patimile şi războiul cu frica, cu laşitatea şi compromisul. Vom spune NU celor care ne iau libertatea de credinţă.

servilismul este scârbos! zise Filip.

347

nici mie nu-mi place să fiu slugă! adăugă cu vocea sa puternică Gigi Stanciu.

copii, să privim cu demnitate chipul lui Hristos. Să ne facem chip al lui Hristos! Nu aş vrea să vă văd făcând plecăciuni comunismului, nu aş vrea să alimentaţi acest sistem al subordonării parşive. Fiţi preoţi luptători pentru exprimarea curajoasă şi liberă a Bisericii, pentru credinţa care nu trebuie să fie încătuşată!

părinte, de ce e atacată Biserica cu atâta înverşunare?

ştii ce se-ntâmplă? Biserica e comuniune, Biserica e comunitate de iubire în Hristos, Care ne ţine într-un singur Trup, şi în asta constă rezistenţa spirituală mistică, pe care n-o înţeleg cei care nu cred. Din cauza asta Biserica nu poate fi manevrată de guvernul internaţional ateu şi, în general, de niciun guvern.

părinte, interveni Claudiu, unii zic că noi, cei ce credem în Hristos, suntem înapoiaţi mintal. Ce să le răspundem la unii ca ăştia?

au multă ştiinţă de carte şi sunt limitaţi, sărmanii. Şi lor le e frică să renunţe măcar un moment la limitele lor şi să-L cunoască pe Dumnezeu. E un salt dificil. Probabil şi-au făcut un idol din ştiinţă, un biet idol.

— Dar râd, Părinte!

evită-i pe aceia! Dacă te abordează, atunci atacă-i şi tu cu întrebări! Când s-a născut universul? Cum a devenit maimuţa om? Cum devine acum maimuţa om? Cum a apărut cuvântul? Unde crede el că se va duce după moarte?

păi, nu, că spune că nu mai există nimic după moarte!

348

tocmai asta e! Zi-i şi tu: „Atâta poate ştiinţa ta? N-a evoluat mai departe de groapa mormântului?”.

îmi place ideea asta! Poate să facă un creştin aşa?

de ce nu? Reacţionaţi! îşi permite careva o ironie faţă de creştinism, atunci faceţi-l să plătească scump asta, printr-o altă ironie! Nu explicaţi credinţa voastră celor care nu aşteaptă explicaţii. Daţi-le ceea ce nu se-aşteaptă să primească!

şi dacă spune că omul se trage din maimuţă?

vei spune că nu te interesează decât de familia ta şi că familia ta are o cu totul altă descendenţă. în lume sunt neamuri diferite. Noi nu suntem rude cu cei ce se trag din maimuţă.

părinte, dar dacă zice că Dumnezeu nu există?

zi-i că tocmai te-ai întâlnit aseară cu El şi chiar aţi stat de vorbă pe tema asta.

mie mi-a zis cineva că un ateu de treabă e mai util societăţii decât un creştin prefăcut.

spune-i şi tu că oricât ai căutat, n-ai putut da de un ateu de treabă, ceea ce înseamnă că ori nu există, ori nu sunt de treabă. Dacă el e de treabă, atunci nu-i ateu, şi dacă-i ateu, atunci nu-i de treabă.

ne faceţi să râdem, Părinte!

măi copii, nu intraţi în jocul ăsta decât dacă sunteţi forţaţi, iar dacă vă tot înghesuie, nu staţi cu mâinile în şold! Râdeţi şi voi, aşa cum râd ei. Acum să mergem, că e târziu!

Alături de studenţi, Părintele merse pe jos până acasă, pentru că nu mai găsiră niciun mijloc de transport. Râseră mult. Părintele nu părea deloc obosit, avea

349

o dispoziţie teribilă, făcea glume, ironiza cât putea. La un moment dat un beţiv îi opri, clătinându-se:

bă, tu eşti popa ăla care înşeală lumea?

care lume? întrebă imediat Părintele.

lumea, ce există mai multe?

evident, zise Părintele făcând cu ochiul studenţilor care se strâmbau de râs. Lumea de aici, lumea de dincolo, lumea copiilor, lumea văzută, lumea nevăzută, lumea...

ho, că-s multe! Ăştia mi-au spus de una singură!

care ăştia?

ăştia care mi-au spus că înşeli lumea!

aha! Păi te-au păcălit. Au râs de tine. Altădată să nu-i mai crezi fără să-i întrebi care lume.

gata, şefu! Am înţeles! Să trăiţi!

Beţivul îşi ridică şapca şi salută, abia ţinându-se pe picioare. Băieţii îl salutară şi porniră mai departe cu Părintele până în Ghirlandei, la blocul 44.

350

Capitolul 25

Securitatea aplică una din metodele sale tradiţionale: ameninţarea prin telefon. Ghiţă şi Adriana. Slujirea lui Hristospusă mai presus de familie

Pe toate străchinile din România că beţivul ăsta cu care tocmai s-a întâlnit eroul acestei cărţi n-are nici pe departe farmecul lui Stelu! Eu pe Stelu îl vreau! Dă-i încolo pe toţi mamelucii puşi de Securitate să intimideze şi să ameninţe: unu-i beţivul Stelu, călare pe mârţoaga lui fabuloasă. La o licitaţie imaginară oare cu cât s-ar vinde gloaba? E teribil! Nici nu vreau să-mi imaginez. Eu cred că calul (lasă-mă, domnule, să comit şi eu o cacofonie în cartea asta!) e memorabil şi ar putea atinge un preţ foarte ridicat. De pildă, eu aş spune că nu e departe de valoarea boilor din tabloul lui Grigorescu. Ho, talane, că nu despre tine vorbeam! (Dacă-i spun îşi ia lumea-n cap: se crede scump şi se transferă la cine ştie ce echipă!). Spun asta de dorul lui Stelu, în amintirea lui, că cine ştie dacă-l vom mai vedea vreodată! Adio, prietene! Adio, cal de nădejde pe care am fugit de-atâtea ori

în codru când nu mai era de trăit în oraşele şi satele din România! Adio, mârţoagă pe care toţi care intră în România nu dau doi bani, văzându-te aşa de slabă şi urâtă, dar pe care eu te cunosc, pentru că înaintea mea te-ai transformat în cal năzdrăvan, ce m-a purtat spre libertate! Adio, căluţ de care se tem toţi caii bine hrăniţi din România! O, tu, cea mai primejdioasă gloabă dintre toate gloabele, ţie îţi datorez libertatea mea lăuntrică, ţie îţi cer să nu mă abandonezi printre cai graşi şi făloşi! Of, pe ce versant ne duse povestea? Hai să vedem!
351
ştii ceva, fă, nenorocito? Dacă dracul ăla de băr batu-tu mai vorbeşte împotriva Partidului, o să te îngropăm de vie. De vie! Să ştii! Dar mai întâi o să ţi-l aducem pe năsălie acasă! (O voce de femeie).

copilul ăla va suferi! îţi jur pe ce vrei tu că va suferi! Fără tată şi fără mamă nu-i va fi uşor. Mai întâi o să facă puşcărie popa, apoi tu şi de-acolo n-o să mai ieşiţi voi vii! (O voce răguşită de bărbat).

ştim tot ce face ticălosul ăla de bandit! Opreşte-l, că altfel se va întâmpla o mare nenorocire şi vei plânge după el. Spune-i să se potolească! E ultima dată când mai avertizăm. Mâine o să moară în accident şi o să ai un mort în casă. (Un timbru limpede, batjocoritor).

tu ştii cu ce se ocupă nenorocitul de bărbatu-tu? Cu furnizarea de informaţii foarte importante către puteri străine, împotriva securităţii statului. Asta înseamnă pedeapsa cu moartea. îl vom urmări până în mormânt şi dincolo de el. Nimeni nu scapă de noi! (Mai multe voci).

fă, din cauza ta se-ntâmplă ce face popa. Vrei să mai ai servici? Convinge-l să-şi ţină gura aia spurcată, altfel veţi cerşi pe stradă o bucată de pâine. (Puternic accent ţigănesc).

vă vom interna pe toţi la Bălăceanca, că sunteţi o familie de nebuni. Acolo e de voi. Pregăteşte-ţi bagajele, că vă mutăm la spitalul de nebuni. Nu glumim!
352
Mâine va veni o maşină şi vă va lua pe toţi. Nenorocito! (Respiraţie horcăită).

crezi că nu ştim ce vorbiţi, ce gândiţi, ce plănuiţi? Noi ştim tot. Tot! Auzi? Şi respiraţia ţi-o numărăm. Cât crezi că o să mai respiri pe lumea asta? Dacă lu popa nu-i place lumea socialistă, de ce să mai respiraţi aerul socialist? O să te strâng de gât! (în fundal se auzeau voci care strigau: „Omoar-o! Omoar-o!”).

da lăsaţi-mă în pace, că m-aţi îmbolnăvit, ticăloşilor!

e abia începutul! Nici măcar nu-ţi imaginezi ce va urma! Vei fi dusă în beciurile Securităţii şi târâtă de păr şi violată. O să măturăm cu voi, mama voastră de bandiţi contrarevoluţionari! Iar pe nebunul de bărbatu-tu îl vom îneca în Dâmboviţa! (înjurături scârboase de borfaş ordinar).

De la un timp se repetau aceleaşi ameninţări şi aceleaşi înjurături, răcnete, sunete înfiorătoare, stridente, încât preoteasa ajunsese la capătul răbdării. Nu mai avea resurse. Simţea că cineva a aruncat-o fără voia ei într-o cursă blestemată, din care va ieşi sfâşiată şi ea, şi soţul, şi copilul lor. Andrei era mic. Apartamentul ăsta de la etajul doi era un iad.

Joi stătu de vorbă cu Părintele, soţul ei, până târziu. Acoperise telefonul cu o pernă.

crezi că ăştia nu aud? râse Părintele, când văzu cât de naivă era preoteasa.

dacă microfonul e astupat, ce să mai audă?
353
nu-i aşa, Adriana! Te ascultă oricum! Dar nu mi-e frică de ei!

dar la noi nu te gândeşti? Ţie nu ţi-e frică, dar nouă ne e frică, Ghiţă! De copilul ăsta nu ţi-e milă, Ghiţă?

adriana, de ce plângi?

ce-ai vrea să fac? Nu vezi că mă omoară ăştia cu zile? Iar ţie nu-ţi pasă decât de vitejiile tale.

Dacă erai singur, puteai să faci ce voiai, să spui ce-ţi trece prin cap, dar eşti însurat, ai familie, ai copil. Sau nici nu-ţi pasă de noi?

tocmai pentru că-mi pasă fac toate astea, vorbesc de cruzimea ateismului care înghite sufletele tinerilor. Ce vrei să fie Andrei? Vreun demolator de biserici? Să zică mai târziu că am fost un laş? Să-mi reproşeze că nu am fost un preot adevărat, fiindcă dacă aş fi fost atunci ar fi trebuit să-mi dau şi viaţa pentru ca bisericile, ce spun eu biserici?, o singură biserică să nu se dărâme? Şi eu? Eu ce-am făcut? N-am avut curaj nici măcar să vorbesc, darămite să protestez public, arătând acestor tineri, care sunt aşa cum va fi şi Andrei mâine, Adevărul pentru care trebuie să luptăm, Adriana.

e prea mult pentru mine, Ghiţă, zise preoteasa, căzând pe scaun sfârşită. Nu înţelegi? Nu mai am ener gie să pot continua! Mă gândesc şi mă tot gândesc ce va fi, cum va fi, când se va întâmpla şi cum vor acţiona bestiile astea care se hrănesc cu nervii mei.

ne mutăm.

unde să ne mutăm, Ghiţă? N-ai zis că suntem ascultaţi peste tot? Stăm aici şi luptăm. N-ai zis aşa?

te văd speriată.

nu vreau să fiu speriată. O să lupt până la capăt!

354

n-ai zis că nu mai poţi?

am zis. Dar dacă tu poţi, eu de ce să nu pot? Mă ţin după tine cât oi putea.

ştii că te iubesc, Adriana!

ştiu, Ghiţă. Şi eu te iubesc!

Se îmbrăţişară. Stătură aşa câteva minute bune. Se simţea în siguranţă în braţele lui Ghiţă. Putea s-o ameninţe acum toată lifta păgână a securiştilor, că nu se mai temea. Tocmai atunci sună telefonul.

ei, uite că acum n-o să vă mai răspundem, zise preoteasa, eliberată de spaimele zilnice ale soneriei telefonului.

ehei, cucoană, nu ţi-e frică de măria sa, Partidul? întrebă ironic Părintele.

uite că nu-mi e frică, cu tot materialismul şi ateismul şi marxismul lor împăiat.

vezi că te înregistrează! mai zise Părintele, sărutând-o de dragă ce-i era.

şi ce dacă? Vreau să trăim liber, să gândim liber, să iubim liber. Eu nu iubesc Partidul, nici pe Ceauşescu, nici pe ea.

care ea?

pe ea, pe Ceauşeasca! Atâtea titluri, atâtea onoruri pentru o desculţă! Nu ne prostesc ei pe noi. Ce are tovarăşa? E proastă făcută grămadă şi toţi o linguşesc şi îi spun cât e de deşteaptă! Eu, Adriana Calciu-Dumitreasa, spun că Elena Ceauşescu e o tăntăloaică cu T mare. Nu mai suport atâta slugărnicie!

fată dragă, tu eşti o minune contrarevoluţionară!

ghiţă, zise preoteasa devenind foarte serioasă. Vreau să te rog ceva.

355

spune, fată dragă! o alintă Părintele, trecându-i mâna prin păr.

să nu mă laşi!

cum să te las?

să nu mă laşi singură!

n-o să te las niciodată!

ghiţă, ăştia o să te bage la puşcărie. Ştiu foarte bine. Ori te omoară, ori te duc la nebuni. Noi o să rămânem singuri.

Părintele oftă. Preoteasa râsese, se relaxase, dar nu putea trece peste profeţiile sumbre cu care o ameninţaseră ticăloşii puşi de Securitate.

o să le rânduiască Dumnezeu pe toate!

tu o să continui, nu-i aşa?

-Da!

ştiam eu! oftă preoteasa. Dar nu-nţeleg, Ghiţă... Cum poţi atunci să ne iubeşti pe mine şi pe Andrei?

revenim la aceeaşi discuţie, fată dragă. Vă iu besc. Te întreb şi eu ceva. Ai putea să stai în casă

cu un bărbat laş?

bine, Ghiţă. Să zicem că ai dreptate. Dar dintre toţi preoţii din România, numai tu te-ai găsit să fii cu rajos, tocmai aici, în buricul târgului, sub ochii Securităţii? Nu mai sunt alţi bărbaţi în ţară?

nu mă interesează decât de mine, fată dragă Nu depinde curajul de ceilalţi. Adriana, nu poţi spune niciodată că dacă ar vorbi şi alţii aş fi şi eu curajos, dar aşa de unul singur... E fals. Eu m-am hotărât să vorbesc, pentru că simt că aş muri dacă aş tăcea.

eu simt că mor dacă mai vorbeşti.

356

Adriana, îţi spun foarte serios. Poate nu ştii cu cine te-ai înhămat la jug, deşi eu cred că ştii prea bine. Nu mă vei convinge să renunţ. Nu mă va convinge nici întreaga lor armată de securişti. Am o putere aici (Părintele duse mâna la piept) care mă face să strig într-o lume a şoaptelor. Numai pentru Adevăr. Iar Adevărul...

e Hristos, ştiu. Tot pentru Hristos, numai pentru Hristos.

vrei să te mint?

nu. Dar pentru noi ce mai rămâne, Ghiţă?

ce vrei să fie aici, pe pământ? Vreo mare fericire? Numără clipele de fericire pe care le-am trăit şi o să vezi realitatea. E prea puţin.

ai dreptate. Iar acolo sus...

fericirea e Adevărul. De aici vine veşnicia. Spre asta tindem.

dar e prea multă suferinţă, Ghiţă. Crezi că Andrei va înţelege?

acum nu, dar când va creşte va înţelege.

iartă-mă, Ghiţă.

iartă-mă, tu, Adriana că te târăsc într-o poveste cu multă suferinţă.

îţi mulţumesc.

Preoteasa adormi, plângând cu capul pe pieptul Părintelui, soţul ei drag, şi visă că amândoi erau îmbrăcaţi de nuntă, cu haine albe şi multe, multe flori erau aruncate spre ei, încât întreaga lume părea o splendoare.

357

Capitolul 26

Al cincilea Cuvânt către tineri: „Preoţia şi suferinţa umană”. Garanţia cuvintelor. „Acum, prin suferinţă, demonstrează-mi că vorbele tale nu au fost goale!”

Măi, cititorule, măi, omule, cum se poate să continui o luptă în care toţi sunt împotriva ta?! încerc mai multe sentimente: admiraţie, teamă, dezgust, ciudă, ură, neputinţă. Şi poate că sentimentul de neputinţă pre domină, dându-mi seama de cât de slab e omul din noi, cât de fragilă e umanitatea noastră, care la o adiere de vânt se poate răsuci, strâmba, contorsiona sau chiar frânge. Haide să analizăm! Eu, de exemplu, am o părere foarte bună despre mine. Mă cred voinic, frumos, deştept şi cu bani (toate merg, chiar şi chestia cu frumuseţea: sunt cel mai frumos din oraşul acesta), dar nu am trecut prin nicio primejdie de moarte. Aaa, că am trecut eu, aşa, printr-o primejdioară, e altceva, dar n-am fost ameninţat ca să văd cine sunt eu cu adevărat, n-am suferit, ca să ştiu sigur ce rămâne din imaginea mea umflată ca o gogoşică înfuriată. Lăsând gluma la o parte, te provoc, iubite cetitoriule, la o confruntare cu tine însuţi. Cine eşti tu cu adevărat? Cât din tine şi din ceea ce eşti rezistă la încleştarea ce va urma? Care sunt idealurile tale? Oare le vei păstra până la sfârşitul acestui serial? Te va face oare tot ceea ce vezi şi auzi în această carte să fii sincer cu tine însuţi? Vei trece de zidul care îţi închi de voinţa cea adevărată? Va fi istoria eroului pe care l-am scăpat din mână şi după care alerg abia trăgân du-mi sufletul (mă întreb cât oare mai rezist în ritmul

358

ăsta nebunesc!) un moment de răscruce în viaţa ta? Vezi tu, cărţile care nu te schimbă nu fac doi bani. Bine, ceea ce citeşti tu nu-i o carte, e un fel de intrare într-o lume peste care astăzi se aruncă pământ cu lopata. Cine face asta? Cioclii acestui veac în care noi trăim. Dar ceea ce voiam să-ţi spun este că eu pentru tine am râcâit în acest pământ, pentru ca tu să vezi intrarea, pentru ca tu să nu fii păcălit de mormintele cu cruci fără nume.

Zilele de teroare trec greu, infinit de greu, numai că dincolo de teroarea dezlănţuită de anchetele dese ale Securităţii unde erau chemaţi elevi seminarişti (Mihail refuzase categoric să se mai ducă) şi studenţi de-a valma, dincolo de ameninţările directorului M. şi ale părintelui N., şi ei la rândul lor

ameninţaţi de consilierul I., care la rândul lui era ameninţat de inspectorul P. de la Departament, care la rândul lui... (slugărnicia şi obedienţa năucă par a nu mai avea limite), dincolo de zbieretele şi lipăielile lui Răduná, care devenise din ce în ce mai violent, tinerii aşteptau să vină încă o zi de miercuri când, ascultând Cuvântul Părintelui, se hrăneau cu hrana cea mai întremătoare, cuvântul lui Dumnezeu, spre înfruntarea tuturor primejdiilor. Predica şi discuţiile acelea de la urmă îi făceau să poată duce încă o săptămână şi, de ce nu?, întreaga viaţă, întreaga osteneală a unei vieţi fără compromis.

Şi pentru că Adevărul nu poate sta sub obroc, deşi porţile Seminarului se închiseseră din ordin de sus, tocmai pentru a bloca afluxul de studenţi, aceşti tineri se ajutară şi săriră gardul numai şi numai pentru a fi alături de Părintele acela, care grăia cu atâta putere într-o lume încremenită de frică. Din pridvorul bisericii (pentru

359

că biserica era închisă, ca şi cu o săptămână în urmă), Părintele începu:

poate te-ai întrebat, tânărul meu prieten, de ce tocmai eu m-am adresat ţie şi în numele cui îţi vorbesc. Ce drept am la acest cuvânt care te tulbură şi te obligă la întrebări neliniştitoare? De ce am venit să-ţi confirm spaimele tale neînţelese şi să-ţi deschid nişte perspective atât de noi şi neaşteptate încât să-ţi strice fragilul tău echilibru de apărare?

Poate că, descoperindu-ţipuritatea şi inocenţa pe care nu ţi le cunoşteai, te-am făcut mai vulnerabil la răutatea lumii. Te-am făcut mai deschis pentru suferinţă şi este firesc să te întrebi care este rostul ei. Are ea o finalitate sau este doar o întâmplare oarbă, un destin trasat de stele, un ocean nesfârşit, în care să înoţi fără nădejdea de-a ajunge la vreun ţărm?

îţi vorbesc în numele lui Hristos şi al Bisericii Lui. în numele preoţiei la care Iisus m-a chemat. Fiindcă nimic din ce se petrece în lumea aceasta nu este un joc al întâmplării inconştiente şi arbitrare, ci toate pornesc de la o cauză şi tind spre o finalitate care se află în afara lumii. Cauza este Dumnezeu şi finalitatea este tot Dumnezeu; El este „începutul şi sfârşitul, Alfa şi Omega” (Apoc. 1, 8).

Dar care oare este tabloul acestei lumi? Ce certitudine ne oferă ea, ce fericire ne poate aştepta la cotiturile necunoscute ale vieţii, ce mângâiere în nenorocire?

Nu voi începe nici cu viaţa, nici cu moartea, nici cu începutul, nici cu sfârşitul, ci cu datul, cu ceea ce se întâmplă cu noi în fiecare zi.

360

Te-ai întrebat, tinere, care este rostul tău în lume şi dacă totul se reduce la ea?

Dacă ne-am născut să fim robii materiei, ba încă printr-o justificare filosofică, atunci finalitatea vieţii este sclavia.

Dacă libertatea noastră se reduce la necesitate sau la logică, atunci libertatea noastră este sclavie.

Dacă toată cunoaşterea noastră se reduce la o sterilă şi niciodată împlinită înţelegere a legilor materiei, atunci cunoaşterea noastră este sclavie.

Dacă iubirea noastră se reduce la lupta pentru existenţă, iar sacrificiul nostru la perpetuarea speciei, atunci ele nu sunt decât sclavaj.

în sfârşit, dacă toate convingerile noastre izvorăsc dintr-o doctrină oficial impusă, atunci ele nu pot fi decât sclavie.

Şi în toată această înşiruire, tinere prieten, unde este locul sufletului tău?

Tu simţi că dincolo de tot materialismul cu care ai fost intoxicat, dincolo de ateismul care îţi este impus cu violenţă ideologică, există ceva mult mai vast, mult mai autentic şi mult mai aproape de tine decât tot ceea ce te-a sufocat în această baie materialistă. Spre acel ceva, ca spre o lume visată şi bănuită, te împinge duhul din tine.

Această lume se străvede ca un spaţiu azuriu, scăldat în lumina soarelui, printre zăbrelele interdicţiilor pe care societatea ţi le impune. Un limb.

Să ştii, prietene, că nicio ideologie ateistă, nicio regulă materialistă, oricât de autoritar ţi-ar fi impusă, nu este în stare să ridice un zid total impenetrabil între tine şi lumea spirituală.

361

Sufletul nu poate fi făcut prizonier. Este o lege pe care materialiştii o ignoră, spre pierzania lor. în plan spiritual, nu există prizonierat fără speranţă.

învăţătorii tăi îţi vorbesc despre ateism şi merg în taină la biserică! Iată o fisură prin care lumina de aur a spaţiului spiritual ajunge până la tine.

Conducătorii tăi ideologici tună şi fulgeră împotriva religiei, proferând imprecaţiile cele mai teribile, dar la vreme de nenorocire îşi fac şi ei cruci repezi, cerând ajutor de la Dumnezeu! Ca în vremea cutremurului din 4 martie. Iată încă o fisură prin care sufletul tău evadează din carcera sufocantă pe care ideologia oficială ţi-a construit-o cu atâta sârg.

La şedinţele de ateism, vorbitorii, obligaţi să ia cuvântul, îi blamează pe cei care cred sau care au fost prinşi săvârşind „crima” de a merge la biserică. Dar dincolo de vorbele lor mincinoase, dincolo de afirmaţiile lor rostite pe un ton fals, tu sesizezi teama de a nu fi descoperiţi că şi ei au o credinţă religioasă! Minciuna, în care ei înoată atât de lamentabil, sparge încă o dată zidul carcerei tale, lăsând să pătrundă pe acolo o dulce lumină, iar tu să te întrebi: „De unde vine această lumină nefirească? Este o lumină străină de lumea noastră!”.

Despre aceste lucruri ţi-am vorbit în cele patru cuvinte anterioare şi tot despre ele îţi voi vorbi mai departe. Fiindcă sunt preot al lui Hristos. Pentru că Dumnezeu ne-a descoperit, prin iubire, această taină a lucrărilor Sale. Şi fiindcă Iisus mi-a poruncit să ţi-o fac cunoscută şi ţie, ca tu să nu poţi spune: „Nu am ştiut!”. Ca să ştii că poţi să zbori şi că numai zborul

362

spiritual este cu adevărat înalt; cel al materiei este ca un zbor cu aripi frânte.

Ţi-am vorbit despre toate acestea, fiindcă Biserica lui Hristos a ieşit din catacombe. Ea străluceşte orbitor pe pământul acestei ţări, înalt zidită în inimile noastre.

A fost dărâmată Biserica Enei, dar cine dintre noi, români şi creştini, poate uita? Se va ridica pe locul ei o cârciumă, simbol al unei concepţii care socoteşte biserica o plagă, iar cârciuma o fericire pentru popor... Vai de arhitectul care va construi acolo, legându-şi pe veci numele de agresiunea împotriva unei dovezi a geniului românesc voievodal de construcţie şi de credinţă! Vai oficialităţii care îşi va clădi gloria şi autoritatea pe dărâmarea de biserici şi pe zidirea de cârciumi! Vai de acea concepţie care socoteşte că un han Agapia este mai de preţ decât o mănăstire Agapia! Vai de cei ce socotesc că Patriarhia Română este istorie care poate fi pusă la muzeu, neînţelegând că ea este viaţă vie şi mereu prezentă! Nu istorie osificată, ci suflet viu. Vai lor şi vai celor ce se pleacă forţei, admiţând distrugeri care niciodată nu vor putea fi admise de istorie!

V-am spus toate acestea pentru că sunt preot, pentru că suntem preoţi şi ascultăm de porunca lui Dumnezeu, Care spune că lumina nu se ascunde sub obroc, ci ea trebuie să lumineze dinaintea tuturor (Mt. 5 15).

V-am spus toate acestea, tinerii mei prieteni, ca să judecaţi şi voi dacă este drept înaintea lui Dumnezeu să ascultăm de oameni mai mult decât de Dumnezeu. Şi deoarece Cel ce S-a jertfit pe cruce pentru

363

mântuirea lumii ne-a poruncit să nu ascundem adevărul cel dumnezeiesc. V-am spus toate aceste lucruri ca să înţelegeţi că prin credinţă spargem zidurile şi ru pem lanţul primejdiilor, chiar dacă „în lume necazuri vom avea” (In. 16,13).

Există un război continuu între bine şi rău, între dreptate şi nedreptate, între libertate şi prizonieratul de idei, între puritate şi corupţie; şi toate aceste bătălii se dau pe un singur câmp de luptă, care este inima omului. Acestei inimi îi vorbesc eu, preotul lui Hristos, căci inima îşi are raţiunile ei, pe care raţiunea le ignoră, cum spunea Blaise Pascal („Le coeur a ses raisones, que la raison ne connaîtpoint...”).

Ce înseamnă atunci preoţia?

Ea înseamnă să fii martorul îndurerat al suferinţei umane şi să o iei pe umerii tăi. Să fii cel ce încălzeşte pe lepros la sân şi dă celui mizerabil viaţă prin suflarea gurii lui. Să fii consolatorul tare al oricărui nefericit, chiar atunci când tu însuţi te simţi doborât de neputinţă. Să aduci o rază de lumină strălucitoare în inimile celor nenorociţi, chiar atunci când ochii tăi orbi au încetat demult să mai vadă lumina. Să porţi pe umerii tăi muntele suferinţei umane, chiar atunci când fiinţa ta strigă zdrobită de propria-i suferinţă.

Dar carnea ta se va revolta şi va zice: „Este inadmisibil eroismul acesta absurd! Unde este omul acela, unde este preotul pe care mi-l descrii, să-i pun şi suferinţa mea pe umeri?”.

Şi totuşi el există. Din când în când se trezeşte în noi preotul lui Hristos, care, asemenea

samarineanului milostiv, se apleacă peste cel căzut între tâlhari şi,
364
suindu-l pe asinul său, îl aduce din nou în Biserica lui Hristos. Şi uită de sine şi te consolează, omule al suferinţei!

Cine, astăzi, îţi mai poate spune, înduioşat de soarta ta, cuvinte de consolare? De la cine mai poţi auzi, astăzi, cuvintele lui Hristos: „Veniţi la Mine toţi cei osteniţi şi împovăraţi...”

Te-am văzut, tânărul meu prieten, brutalizat de cei mai în vârstă, jignit şi insultat, numai din vina de a fi tânăr. Ţi-am vorbit atunci ca unui om cu slăbiciuni şi dureri, ca unei fiinţe sensibile şi fără apărare. te-am văzut atunci, spre spaima şi bucuria mea, cum te-ai aplecat şi mi-ai sărutat mâna, nu mie, ci preotului lui Hristos care-ţi aducea consolarea. Pentru că ai biruit moartea la care te condamnase o doctrină ateistă, pentru că ai înviat înălţându-te din ruinele materialismului prăbuşit de tinereţea şi credinţa ta, îţi voi grăi acum cuvintele lui Iisus, aşa cum s-au grăit ele prin gura Apostolului Neamurilor. Ele sunt absurde pentru prizonierii materiei şi materialismului, pentru cei ce substituie cârciuma Bisericii şi indecenţa suferinţei. Dar pentru tine ele vor suna pline de sens spiritual şi de adevăr:

„Căci cuvântul Crucii, pentru cei ce pier, este nebunie; dar pentru noi, cei ce ne mântuim, este puterea lui Dumnezeu. Căci scris este: Pierde-voi înţelepciunea înţelepţilor şi ştiinţa celor învăţaţi voi nimici-o. Unde este înţeleptul? Unde e cărturarul? Unde e cercetătorul acestui veac? Au n-a dovedit Dumnezeu nebună înţelepciunea lumii acesteia?” (I Cor. 1,18-20).
365
Unde sunt toţi aceştia, prietene al meu? Nu mai este niciunul. Doar tu ai rămas aici, viu şi întreg în Biserica lui Hristos; tu, popor sfânt, agonisit de Dumnezeu; tu, temelie pe care se zideşte sufletul ortodox al neamului românesc; tu, singura lui salvare şi dăinuire prin veacul acesta.

totul se învârte în jurul suferinţei! E ca şi cum ar trebui să iubim suferinţa, pe care noi n-o iubim! ex clamă un tânăr inginer.

pentru că în puterea de a suferi stă eroismul, mărturisirea lui Hristos, Sandule! îi răspunse Alin.

părinte, Dumitru este bătut mereu în camera de anchetă şi nu spune nimic! Toţi care am fost cu el am auzit ce i se-ntâmplă. Nu e numai el! Suntem mulţi care refuzăm să vorbim şi suntem brutalizaţi. însă Dumitru e lovit efectiv.

Dumitru tăcea. Părintele şi toţi se uitară spre el. „Sfinte Dimitrie, fă-i să nu vadă nimic! Ajută-mă să nu pierd cununa! Ajută-mă acum!”.

şi Răduna e violent, Părinte! spuse Victor cu glasul lui de copil. îmi zice mereu: „Las că-ţi arată ţie Pafnutie!”.

Unii izbucniră în râs. Era caraghios Răduna cu Pafnutie ăsta al lui. Doar nu-i spunea numai lui Victor, ci tuturor. De la un timp ăsta era modul lui de adresare. „Când ţi-o trage una Pafnutie...!”. Sau: „O să te calce Pafnutie în picioare!”. Sau: „Dacă te pui cu Pafnutie, atunci nu ştii ce păţeşti!”. Sau: „Pafnutie înseamnă ordine!”. Dar nu înţelegeau cine e Pafnutie. Vreun personaj pe care Răduna miza, ca să le dea exemplu. Cine ştie?! Cert este că nu era de glumit cu Pafnutie! Lui Dumitru îi
366
fusese ascultată rugăciunea. Atenţia era acum îndreptată în altă parte.

pafnutie e un ascet faimos din Egipt care a trăit pe la jumătatea secolului al IV-lea, zise Vasile. Probabil la el se referă Răduna.

vrea să fie cât mai straşnic şi asprimea ascezei lui Pafnutie îl stimulează!

copii! zise Părintele. Fiţi nevoitori cu voi înşivă! Ăsta cu care vă ameninţă pedagogul nu-i Pafnutie cel adevărat.

e un fals Pafnutie!

pafnutie mincinosul!

pafnutie înşelatul!

copii, atâta poate el.

şi părintele N. tot atâta poate? Că ne terorizează în fiecare zi cu tot felul de vorbe şi gesturi, încât...

tot atât poate şi el, şi directorul, şi Preasfinţitul şi mulţi alţii. Dar important este cât veţi putea voi!

rezistăm, Părinte!

mie nu mi-e frică de închisoare! zise Paul. Voi sta cu sfinţia voastră în închisoare, Părinte, dacă aşa e voia Domnului.

eşti viteaz, Paul. Voi toţi sunteţi viteji, pentru că aveţi curaj să veniţi aici, în ciuda tuturor ameninţărilor. Vreau să vă spun ceva. Preoţia e vitejie. Un preot trebuie să răspândească atâta lumină, încât să se retragă întunericul îngrozit. Dacă voi vă veţi păstra iubirea de Hristos la intensitatea de acum, atunci veţi fi o generaţie puternică. Dar vor fi şi momente de slăbiciune.

vom fi împreună, Părinte!

se vor strădui să vă risipească! „Bate-voi păstorul şi se va risipi turma".

367

Ar fi putut să ne aresteze, Părinte, până acum, De ce n-au făcut-o? De ce nu v-au arestat până acum?

nu m-au arestat pentru că Hristos nu are încă nevoie de suferinţa mea. O să vină clipa când Hristos o să spună: „Acum, prin suferinţă, demonstrează-mi că vorbele tale nu au fost goale!".

După aceste cuvinte ale Părintelui se aşternu o li nişte adâncă. Erau cuvinte preţioase pentru fiecare, Aşadar, timpul suferinţei fiecăruia vine atunci când hotărăşte Dumnezeu. Pot fi spuse cuvinte cu putere, cu duh, cuvinte vii numai cu garanţia unei suferinţe care va veni, verificând în tine adevărul hotărârii tale. Eşti un mărturisitor neînfricat sau eşti doar un farseur?! Suferinţa e lămuritoare.

368

Capitolul 27

Metoda defăimării. Efectele acţiunii Cuvintelor nu pot fi cercetate şi controlate decât la suprafaţă. Se anunţă o schimbare de paradigmă?

M-am hotărât să vorbesc des cu tine pentru că relaţia dintre noi e şi-aşa fragilă, vulnerabilă. Ceea ce fac ACUM e să ridic punţi trainice, cuvinte de care să nu ne ruşinăm, gânduri curate şi atitudini demne. Simt nevoia să mă mărturisesc, să mă spovedesc cuiva şi fiindcă acum tu eşti cel mai aproape îţi spun păsul meu. Uite, prietene, eu am clătinările mele şi mă îndoiesc până şi de mine şi de orice fac. Mi se pare uneori că zadarnic scriu această istorie cu eroul despre care ţi-am vorbit de la început. Probabil am obosit, dar nu că nu mai vreau, ci nu mai am puterea să cred în mine şi în cuvintele pe care le aduc înaintea ta. Totul devine cenuşiu, zadarnic, potrivnic chiar. Mă copleşeşte lumea nepăsării, a vicleniei şi a întristării. „Trimite, Doamne, câte un pui de înger Să bată alb din aripă la lună Să-mi dea din nou povaţa Ta cea bună". Mi-am abandonat orice mândrie şi orgoliu scriitoricesc şi mi-am amintit de întrebarea lui Eugen Ionescu: „La ce bun?". E bună de tot spovedania asta. Ascultă-mă mai departe! Eu scriu istoria unui erou, dar cine citeşte? Spune-mi, cine citeşte? Doar tu? Ei, vezi? Aici m-am îmbolnăvit eu. Din când în când, ce-i drept, destul de rar, se strecoară în mintea mea inutilitatea unei astfel de întreprinderi. Mi se pare cuvântul slab, nevrednic, pe mine mă văd un monstru odios care se preface că iubeşte frumosul, lumea se întunecă şi foaia se umple cu cenuşă şi fragmente fumegânde

369

de cuvinte. „La ce bun?". Mă ierţi pentru prostiile pe care ţi le debitez, dar nu mai puteam ţine toate aces tea doar pentru mine. Dacă eşti prietenul meu, cititorule, atunci rabdă-mă, suportă-mă aşa cum sunt pe mine, insuportabilul, prinde-mă când sunt gata să mă risipesc şi aşteaptă-mă chiar şi atunci când par că nu voi mai veni niciodată din rătăcirea cuvintelor mele mici şi neîncăpătoare.

Lumina veiozei bătea clar pe o notă informativă din 17 martie: „Cucu-Gelu face comentarii duşmănoase la adresa realităţilor din ţara noastră, a comunismului în general, vizând uneori conducerea de partid şi de stat. Desfăşoară activitate de îndoctrinare mistico-duşmănoasă a elevilor din Seminar. Se opune activităţilor social-educative şi combate de pe poziţii duşmănoase acţiunile de natură ateistă în cadrul Seminarului".

Dădu pagina. încă o pagină. Multe pagini. Peste tot erau semne că acesta era un duşman redutabil al statului. Trebuia pedepsit. Luă stiloul şi scrise pe o pagină curată: „Trebuie urgentată înlăturarea «obiectivului» de la Seminarul ortodox, acţionându-se prin măsuri care să nu poată duce la suspiciunea că ar fi iniţiată de organele noastreo.

Colonelul H. se uită la ceasul său de mână: 01.35. Alături, la un alt birou, „Iliescu" zâmbea. Reuşise un scenariu la care H. nu se gândise.

de ce râzi? întrebă nervos H. Nu vezi că ne aduce la disperare? Multă muncă, mult consum, pentru ce? Pentru ca ăsta să ne râdă în faţă, cu toate ameninţările noastre.

ai puţintică răbdare!

-Ce?

370

nu ştiţi replica lui nenea Zaharia Trahanache din piesa lui Caragiale? Mi se pare omul cel mai inteligent din comedie.

de teatru îmi arde mie acum? zise H., uitându-se deziluzionat spre „Iliescu". Vreau ceva palpabil. A-l lichida nu putem, doar să-l urmărim. Iar el îşi vede liniştit de activitatea duşmănoasă. Mi se pare comic. Ba nu! Tragic!

eu am gândit că cel mai bine e să facem aşa. Ce părere aveţi? întrebă „Iliescu" cu acelaşi zâmbet inteligent (mai mult un reflex al ironiei şi în acelaşi timp al autoironiei) care nu pierise de pe chipul său, întinzând o foaie scrisă lui H.

ce ai scris aici?

Citiţi!

H. începu să citească. „Se vor selecţiona una-două persoane, de origine evrei, prin care să putem realiza următoarea combinaţie menită să ducă la compromiterea lui Cucu-Gelu în exterior şi să determine postul de radio Europa Liberă să nu-i mai acorde ajutor. Persoanele în cauză trebuie să informeze organizaţiile evreieşti din Occident despre trecutul fascist al «obiectivului», cerându-le să intervină la Noel Bernard, evreu şi el, pentru a nu-l mai sprijinio.

ce ţi-a venit cu măsura asta? întrebă uimit H.

nu ştiţi că Europa Liberă a manifestat simpatie faţă de atitudinea lui Cucu-Gelu şi chiar a început să transmită acele predici. Se pare că unele exemplare dactilografiate s-au strecurat în Occident. Studenţii din Timişoara sunt pur şi simplu năuciţi de forţa cuvintelor lui Cucu-Gelu.

371

Mi se pare o nebunie! spuse H., nevenindu-i să creadă. Noi am crezut că ăsta umblă cu şopârle şi când colo e ditamai dinozaurul.

păi, nu v-am zis şi de studenţii din Sibiu?!

ba da. Dar nu mi-am imaginat să ia o aşa amploare. Trebuie făcut neapărat ceva.

de aceea am gândit compromiterea obiectivului.

nu-i de ajuns! Trebuie presată conducerea Se minarului să ia o decizie. Urgent!

Ultimele note informative erau extrem de impor tante în ecuaţia acestui caz. Veniseră la ţanc. Informatorul se semna „Pontescu Iono şi prezenta detaliat unele reacţii stârnite de atitudinea lui „Cucu-Gelu" în Timi şoara. „Iliescu" tocmai recitea aceste note, nedisimulând interesul, în timp ce H. se apucase să scrie un ra port. Notă informativă din 25 martie 1978: „M-am deplasat la Bazoşul Nou pentru a participa la serviciul religios al preotului.... Serviciul religios a decurs normal, cu excepţia faptului că preotul... a inclus în cuprinsul lui rugăciuni pentru un anume ins care, din câte ştiu, îndeamnă la revoltă împotriva statului şi a parti dului, fiind preot profesor la Seminarul Teologic din Bucureşti. De asemenea, mi-a comunicat că idealul său de viaţă e lupta împotriva ateismului". în Nota Ofiţeru lui era consemnat: „I.J. Timiş a întreprins măsurile vizând neutralizarea şi descurajarea lui. Cazul se află în controlul nostruo. O altă notă informativă din 8 aprilie (cu o zi în urmă) vorbea de un alt caz: „Preotul... din Vişag, jud. Timiş, a susţinut între altele că «Biserica Or todoxă Română nu are personalitate, întrucât nu a pro testat contra dărâmării bisericii Enei din Bucureşti, iar

372

mai mult decât atât, îl prigoneşte pe singurul slujitor (preotul Calciu Dumitreasa) care a avut curajul să vorbească despre asta în faţa elevilor şi studenţilor». Protopopul şi ceilalţi preoţi au luat poziţie imediat faţă de asemenea afirmaţii, dar... n-a cedat. Mai mult decât atât, a acuzat pe cei care căutau să-l combată că n-au conştiinţă. Dat fiind cele întâmplate, cum şi pentru că anul trecut preotul... a apărut pe listele Congresului SI IA ca unul ce doreşte să emigreze peste ocean, a fost chemat în audienţă în ziua de 7 aprilie. Chestionat asupra poziţiei sale,... a repetat afirmaţiile făcute la întrunirea de la protopopiat. Deşi n-a fost în stare să-şi explice şi să-şi justifice părerile, a declarat că nu intenţionează să şi le schimbe. Faţă de încăpăţânarea manifestată, autorităţile bisericeşti i-au reamintit condiţiile în care a fost primit la seminar, bunăvoinţa şi sprijinul de care s-a împărtăşit,

favoarea de care s-a bucurat. Repetându-i-se avertizările făcute, i s-a pus în vedere că dacă nu-şi va schimba atitudinea şi dacă va considera în continuare că «biserica nu are personalitate», biserica îi va dovedi contrariul, excluzându-l din sânul ei. Discuţia s-a încheiat fără ca... să recunoască greşeala în care se află”. O altă notă informativă, tot din aprilie, relata un caz asemănător: „Pe o poziţie greşită se situează preotul... din Măureni, judeţul Caraş Severin. Acest preot pretinde că a venit vremea să fie mărturisit Hristos cu orice preţ, aşa cum face preotul Calciu Dumitreasa, ale cărui predici le citeşte în biserică credincioşilor, în posesia unor exemplare dactilografiate am intrat şi eu, fiindcă preotul le distribuie celor care vin duminica la slujbă. Predicile au un evident conţinut subversiv şi, în consecinţă, trebuie luate măsurio. într-o concluzie la

373

aceste note informative, ofiţerul consemna: „Atitudinile greşite ale preoţilor mai sus amintiţi arată că efectele acţiunii lui CALCIU Gheorghe nu au fost cercetate pro fund, iar măsurile noastre nu au fost de natură să de pisteze şi neutralizeze din timp pe fiecare în parte, atât în judeţul Timiş, cât şi pe cei din alte judeţeo.

„Iliescu” medită un timp la cele citite şi recitite, după care scrise în raport: „Consider că «Pontescu Ion» ar trebui trimis în călătorie în străinătate, unde poate contribui la demascarea în faţa cetăţenilor din Occident a preotului legionar CALCIU GHEORGHE DUMITREA SA şi a ideilor acestuia”. Se uită apoi la H. care încărunţise bine în câteva săptămâni. Observase la el şi o uşoară labilitate psihică.

ce mă priveşti aşa? întrebă H., ridicându-şi ochii din foaia scrisă până jos.

mă gândeam dacă nu cumva „Cucu-Gelu” e mai primejdios decât ne imaginăm noi că poate fi. Nu mă gândesc decât la efecte. Ştiţi istoria aceea cu perna?

nu. Crezi că la poveşti cu perne mi-e mie gândul acum? Vreau să dau cu ăsta într-un spital de nebuni, de să nu se vadă.

şi totuşi istoria cu perna ne-ar fi folositoare. E simplă. Un individ vorbeşte şi vorbele lui se împrăştie la ceilalţi, rănindu-i. Preotul confesor îi dă canon să ia o pernă şi, în mijlocul târgului, să-i scuture toţi fulgii. îl întreabă dacă a făcut aşa, penitentul confirmă, iar preotul îi cere să se ducă să adune la loc în pernă fulgii împrăştiaţi. Bineînţeles că acest lucru nu era posibil. Ce înţelegeţi de aici?

că debilul ăsta împrăştie la toţi nebuniile lui şi, după aia, noi trebuie să le strângem.

374

dar nu mai e posibil!

înseamnă că e aşa cum am spus! Trebuie limitat efectul prin reducerea lui la tăcere. Predicile alea blestemate nu trebuie să se mai audă de nimeni.

şi asta e adevărat, numai...

-Ce?

numai că mă tem că e cam târziu! Cuvintele acestea..., eu ştiu cum e cu ele. Au o perioadă de incubaţie diferită. Noi ne aşteptăm ca efectul să se producă instantaneu, însă cine ştie când, cum şi unde va fi erupţia bolii. Am citit nota ofiţerului şi m-a pus pe gânduri.

e o prostie! în ţara asta totul e sub control. Atitudinile duşmănoase vor fi smulse din rădăcină.

„Iliescu” îl lăsă pe H. să se dezlănţuie după obicei. Avea o altfel de perspectivă asupra lucrurilor. Ofiţerul semnalase primele simptome. Câte or mai fi? Dar câte s-or mai naşte încă, ţinând cont de faptul că exemplarele dactilografiate ale predicilor lui „Cucu-Gelu” se difuzau cu o viteză care depăşea posibilităţile lor de control, în lumina acestor gânduri lămuritoare, H. era un idealist incurabil. Dacă tinerii aceia, elevi şi studenţi, vor înţelege îndeajuns cuvintele din predicile pe care şi el le citise, ce se va întâmpla oare? Şi ce e de înţeles? Se anunţa o schimbare de paradigmă şi H. nu o înţelegea. Pentru prima dată simţi pentru „Cucu-Gelu” o admiraţie deosebită. I se părea normal şi just ca şi între duşmani să existe astfel de sentimente. Nu acceptase niciodată un comportament meschin. Dacă duşmanul tău este un erou, atunci dă-i cinstea cuvenită unui erou. I se păreau insuportabili toţi aceia care-şi refulau normalitatea, se încăpăţânau să nu fie generoşi cu duşmanii lor. Este o luptă aici, însă lupta să nu sufoce exerciţiile de

375

admiraţie. îşi aminti de Cioran (şi de exprimările sale aforistice), pe care-l vizitase de două ori la Paris şi căzu într-o reverie stranie. De ce filosoful încă mai tânjea du pă Coasta Boacii? Era o

nostalgie exersată sau un regret sincer al unei vieţi neatinse de umanitatea decăzută? Chiar îşi dorea să fi fost un biet cioban necunoscut din Răşinarii Sibiului?
376
Capitolul 28
Consiliul profesoral şi judecarea Părintelui Calciu (a câta oară?). „Drumurile-n spirit nu suferă întoarceri”. întâlnirea cu beţivul Stelu. Nebunul

Extra”rdinar! Prietene, cititorule, oricine ai fi tu, cel ce ţi-arunci privirea spre intrarea în istorie, în istoria cea adevărată, vreau să spun, mi-a revenit curajul. Măi, băiete, ce chestie cu cuvintele astea că te şi bucuri, te şi cutremuri. Ştii doar în ce hal m-ai lăsat, cum m-am plâns la tine ca un copchil smiorcăit şi-mi puneam întrebarea aceea metafizică la care nu poţi să-ţi răspunzi decât tragic. Dar eu nu am crezut niciodată în tragic, deşi tragicul mi-a dat şi-mi dă târcoale tot timpul, mai precis eu am un sens, dar să ştii că nu mi-e ruşine că am plâns înaintea ta şi m-am spovedit ca unui bun prieten. Chiar aveam nevoie în momentul acela. Ce mă face să fiu acum exuberant? Păi ceea ce am aflat din notele acelea informative. Domnule, cuvântul e o taină. Văd că este ceva care nu ţine neapărat de talentul meu. Nu cu puterea mea răstorn lumea. Nu. Eu cer cuvintelor ceea ce ele nu pot da, pentru că ceea ce vreau eu este dincolo de cuvinte şi cuvintele se ţin prin ceea ce le descoperă în mine. Ah, cuvintele! Ele sunt ploi roditoare care intră în pământ şi-l modelează, mâinile mele năclăite de nămolul cuvintelor se roagă, chipul meu se întipăreşte ca un sigiliu, dar nu-i nimic din ceea ce credeam că-i chipul meu. Stând multă vreme cu un străin, nu mai înţelegi că nu-i chipul tău. Acum văd altfel. Vezi şi tu! Acum nu mă mai îngrijesc de cuvinte, ci le dau la o parte, le răstorn şi fac loc acestei lumi la intrarea căreia
377
te afli tu, cititorule. Din pragul ei priveşti spre eroul pe care ţi-l doreşti. Vederea acestei lumi cu eroi valorează cât toate cuvintele, dar cuvintele nu sunt inutile. Ele se strâng în prag şi privesc alături de noi la faptele lui şi cândva, atunci când nici nu bănuim, ele vor înflori cu ramuri de măr de aur.

Pe 10 aprilie, luni, Părintele fu judecat într-un cadru mai „festivo, de către întregul corp profesoral. Inspectorul P. primise un telefon sec. La fel de sec fusese şi tonul lui P. când îi transmisese mai departe consilierului cultural I. ordinul. I. se dovedise şi mai ameninţător cu directorul M., care convocase urgent consiliul. Scopul iniţial al acelui consiliu era să-l declare pe Părintele Calciu nedemn de a mai fi diriginte la anul IV şi să-i ridice dreptul de a mai predica. Dar profesorii intrară puţin în panică. Li se păru prea mult şi, în plus, ştiau că îşi vor atrage dispreţul tuturor elevilor. Atâta timp cât Părintele Calciu rămânea în şcoală, ei nu aveau motiv să se lase terorizaţi total. Dar o astfel de măsură dură le demonstra că şi ei pot fi pe viitor „beneficiarii" ei, în sensul că îndepărtarea din şcoală a Părintelui Calciu arăta clar că şi ei pot fi zvârliţi, şi aceasta le-ar fi stârnit o groază mare, încât ar fi acceptat orice joc. Nu voiau să ajungă acolo. Toţi ştiau acest lucru şi sperau că nu se va ajunge până la ultima mârşăvie. Singurul care simţea că acolo se va ajunge era Părintele, deşi în toate discuţiile afirma contrariul.

vom discuta, începu directorul M., o problemă care interesează întregul corp profesoral. în activitatea noastră didactică şi educativă au intervenit nişte note discordante, care aruncă o umbră defavorabilă asupra întregii şcoli şi asupra întregului corp profesoral. Mă
378
refer la predicile ţinute în fiecare seară de miercuri, la ora nouă. Este drept că meditaţia de seară trebuie ţinută, dar nu în sensul în care o ţine Părintele Calciu. Ca dovadă, voi citi cele cinci predici ale frăţiei sale din ciclul celor şapte Cuvinte către tineri.

Directorul M. începu să citească prima predică. încă de la cele dintâi fraze, se instală în cancelarie o atmosferă de reculegere şi de tensiune sufletească. Părintele Însuşi era mişcat fiindcă-şi auzea pentru prima dată predicile rostite de o gură străină şi ele aveau chiar şi pentru el o forţă fascinantă de atracţie, fiindcă erau în ele inima şi suferinţa lui, şi fiindcă teroarea precedentă pe care Departamentul Cultelor şi conducerea episcopală o exercitaseră asupra sa şi a celor care erau împreună cu el era de natură să-l sensibilizeze la aceste cuvinte.

Directorul observă atmosfera neobişnuită instalată în consiliu şi, începând cu a doua predică, citi în zeflemea, fără intonaţie, cu greşeli, dar asta nu făcu decât să crească starea de tensiune interioară a profesorilor. Apelul din predici suna şi mai tragic, şi mai adevărat, din spatele caricaturizării pe

care directorul încerca să o facă. Şi-a dat seama şi imediat după a doua predică s-a oprit.

şi aşa mai departe, spuse trântind foile pe masă cuiritare. Pe celelalte nu le mai citesc. Acum, vă rog să luaţi cuvântul şi să vă spuneţi fiecare părerea!

Urmă o tăcere grea. Cinstea din fiecare îl împiedica să inventeze greşeli de care să se folosească în denigrare. Părintele N. voia să vorbească ultimul, pentru că toată acţiunea asta îl compromisese, şi până la urmă să pună el punctul pe „io. Cum însă minutele treceau în aceeaşi linişte mormântală, a trebuit să ia el cuvântul şi să vorbească aşa cum primise instrucţiuni:

379

Părintele Calciu ştie ce face, fără îndoială, şi răspunde în faţa autorităţilor de stat şi bisericeşti pentru ceea ce face. Nu mă îndoiesc deloc, nici ceilalţi colegi, că va răspunde. întrebarea mea însă este următoarea: dacă aceste predici sunt adresate tinerilor în general, mai ales celor laici, atunci de ce le rosteşte în biserică, şi mai ales în biserica şcolii noastre? De ce nu se duce pe stradă, pe stadioane sau la adunările de tineret, pionieri şi UTC, ca să vorbească?

soleea este tribuna noastră, a preoţilor, răspun se Părintele Calciu fără să se ridice. De aici avem drep tul şi obligaţia de a vorbi. Nimeni nu are dreptul să ne împiedice. De aici ne adresăm lumii, de aici îi chemăm la Hristos. Cine nu îi cheamă pe toţi oamenii la mân tuire, îl crucifică încă o dată pe Iisus.

îi interzic Părintelui Calciu, interveni imediat părintele N., să mai ţină aceste predici, pentru că acţiunea lui periclitează situaţia mea şi a colegilor! Nu vrem să avem de suferit pentru el. Ştim cu toţii că domnul I. mi-a spus deschis că ne dă afară pe toţi dacă nu se va face ordine!

Toţi încremeniră. Părintele D., care consemna cele spuse de fiecare, ezită să treacă această ultimă frază în procesul verbal. Directorul era încântat de cum de cursese şedinţa până aici. Făcu semn părintelui L. să ia cuvântul. L. începu, parcă regretând că vorbeşte:

dacă din predicile Părintelui ar lipsi unele fraze cum sunt cele referitoare la combaterea ateismului şi la protestul împotriva dărâmării Bisericii Enei, predicile ar fi perfecte. Pline de conţinut teologic şi ziditoare de suflet, mai ales pentru tineri. Toţi am fost impresionaţi de ele. Nu cred că este de folos să se accentueze asemenea

380

probleme. Cred că pentru buna colaborare între Stat şi Biserică ar fi bine ca pe viitor să fie evitate fraze de acest fel!

să lăsăm pe seama celor mari problemele dificile! adăugă D., spiritualul Seminarului. Problema bisericilor dărâmate se discută la nivel mult mai înalt. Noi să rămânem la problemele şcolăreşti. Cuvintele către tineri sunt foarte bune, dar să se scoată din ele ceea ce nu este convenabil, adică frazele despre care a vorbit şi părintele L. Propun ca aceste predici să fie citite înainte de consiliul profesoral şi cenzurate!

cum a spus părintele N., replică Părintele Calciu, ştiu ce fac şi răspund de ceea ce fac, deci nu cenzura profesorală îmi va dicta ce să scriu. Realitatea este că eu am cruţat corpul profesoral. Am vrut să-l las să doarmă liniştit noaptea, nu să aibă coşmaruri. De aceea nu am făcut niciodată aluzie la el în predicile mele. Este însă evident că părintele director, în urma unui ordin rostit clar sau sugerat, vrea să vă implice pe toţi, să vă facă să aveţi insomnii, să vă simţiţi ameninţaţi. Dar, băgaţi de seamă, cineva vrea să ia focul cu mâinile sfinţiilor voastre, să vă facă părtaşi şi autori la o acţiune nevrednică împotriva Bisericii lui Hristos, lovind în mine!

eu citisem dinainte cele două Cuvinte ale Părintelui Calciu, spuse înfrigurat diaconul V., şi le-am găsit foarte bune, cu excepţia frazelor despre dărâmarea bisericilor şi despre ateism. Ca şi părintele L., cred că pentru bunele relaţii cu Statul e necesar să se evite astfel de afirmaţii. Predicile sunt în duhul Bisericii, sunt frumoase şi foarte frumoase.

Directorul M. era mulţumit şi nu prea. Voia un atac concertat din toate părţile asupra lui Calciu, un atac care

381

să-l desfiinţeze şi, când acolo, ăştia veneau cu aprecieri Prea blânde. Se uită scurt la Preasfinţitul R. şi făcu nervos semn profesorului P. care se ridică şi începu:

fiind noi un colectiv, consiliul profesoral este forul nostru deliberativ. Nu este cazul să se afirme, aşa cum s-a încercat, că aceste predici ar avea caracter anti guvernamental, dar întreb dacă există o adresă oficială venită de undeva ca să ne pronunţăm în consiliu asupra acestei chestiuni. în

contrar, aşa, numai ca să ne dăm o părere, este prea mult cerut de la nişte colegi, împotriva unui coleg de breaslă!

am citit, vorbi imediat profesorul O., şi cuvintele lui Miron Cristea, primul patriarh al Bisericii Ortodo xe Române, şi cuvântările altor patriarhi. Toţi fac decla raţii de loialitate faţă de orânduirea de stat, oricare era aceea. Poate unii numai din motive tactice. Este foarte bine că aceste meditaţii se ţin. Nu mă refer numai la ce le ale Părintelui Calciu, ci la meditaţiile de seară în general. Dar să renunţe la frazele menţionate de cei care au luat cuvântul înaintea mea. Şi, apoi, care ar putea fi rezultatul unor asemenea acţiuni? Rog ca ceea ce spun de acum încolo să nu se consemneze în procesul verbal (Părintele D. se opri din scris şi privi întrebător înspre director). Ar putea Părintele Calciu să biruie propaganda ateistă de stat, când toate mijloacele de propagandă sunt ale statului? Va putea el împiedica dărâmarea bi sericilor, dacă interesele de stat o cer? Nu! Să ştii, Părinte Calciu, că dacă ai reuşi ceva, eu aş fi primul care să te felicit. Dar, aşa, nu pot să fiu de acord cu ceea ce faci! De ce îţi notezi, Părinte, ce spun acum? Fiindcă nu vreau să se menţioneze nimic în procesul verbal!

382

domnule profesor, zise Părintele îngăduitor, îmi notam numai pentru mine însumi.

nu, vă rog. Nici măcar pentru dumneavoastră. Aceste cuvinte trebuie uitate imediat de noi toţi. înţelegeţi, vă rog, situaţia!

Părintele şterse din notiţele sale acele ultime afirmaţii ale profesorului O. Dar, ce ruşine! Câtă laşitate şi Incorectitudine! Dacă aceştia erau dascălii viitorilor preoţi, cum aveau să fie elevii lor? De unde să înveţe aceşti copii credinţa, sacrificiul şi devotamentul? De unde cinstea şi curajul? La finalul şedinţei, părăsi pur şi simplu scârbit cancelaria şi merse tot timpul pe jos, spunând din vârful buzelor bucăţi ample din Cărţile spiritului sau Epopeea noologică, poemul lui Costache Oprişan, din care reţinuse în închisoare zeci de versuri. Avea nevoie de poezie ca să respire, avea nevoie să evadeze spre acel tărâm suprafiresc, spre acele frumuseţi veşnice pe care le anticipase cu harul său acest sfânt minunat şi prieten al său. Parcurse toate semnificaţiile până la moartea lui Don Quijote.

„Să nu te-ntorci din cale când Duhul Rău te minte, Căci vei rămâne pururi în a Sodomei carceri;

Prin fier, prin foc, prin apă, dar numai înainte, Căci drumurile-n spirit nu suferă întoarceri!”

Era sfatul lui Don Quijote, un ultim sfat dat Spiritului Uman, rod al experienţei sale. Trebuia să meargă înainte, trebuia să aibă putere să înfrunte orice val trecător. Se gândi să-l sune pe Marcel, prietenul său bun, dar imediat renunţă. Nu voia să-l implice. Telefoanele erau ascultate şi i-ar fi făcut un rău fostului său coleg de celulă. Dar avea nevoie să vorbească cu el. El îi cunoştea sufletul. îi era ca un duhovnic.

383

Se scutură din gândurile sale ca dintr-un vis şi auzi prin apropiere un lălăit de beţivan. Se uită mai bi ne şi văzu că beţivul îi făcea vesel semn să se oprească, că vrea să-i spună ceva. Se opri. îl privi abia venind, clătinându-se ameninţător. Vorbea totuşi clar.

- „Dacă voi nu mă vreţi, eu vă vreu şi dacă voi nu iubiţi pre mine, eu vă iubescu pre voi!”. Ia să te vedem, Părinte, că mata ştii carte!

lăpuşneanu, răspunse Părintele, dând a zâmbi.

deci îi ştii pe absoluţii ăştia! Ho, talane, că nu-ţi taie nimeni capul! Ho cu tata!

toţi sunt la fel! zâmbi şi mai mult Părintele, văzând cât efort depune beţivul să-şi strunească talanul nevăzut.

şi ăsta de azi!

şi ăsta de azi! Iar mâine va veni unul şi mai absolut, care va zice că ăsta a fost un criminal, condamnându-l cum a făcut Hruşciov cu Stalin, cum a făcut şi ăsta cu Gheorghiu-Dej. Acum zece ani a pus o bandă înregistrată cu Lucreţiu Pătrăşcanu, în care spunea că e nevinovat, arătând că Dej greşise executându-l în 54.

bravo! Eşti bine pregătit! Respectele mele! Acum vreau să te întreb ceva... Stai niţel să leg undeva calul acesta, că-i curios nevoie mare.

întreabă-mă! îl îndemnă Părintele, simţind că se linişteşte după şedinţa dezamăgitoare.

am auzit că-i un popă în oraş care strigă împotriva dărâmării bisericilor. îl cunoşti? (Făcu cu degetul la gură calului să tacă: probabil se zbuciuma, legat cum era).

am auzit de el.

384

domle, mă minunez că un popă are aşa curaj să SE ia la harţă cu Partidul! Pe de o parte mă minunez şi pe de alta mă bucur. într-o vreme am crezut că toţi sunt laşi şi se pupă-n bot cu tovarăşii, dar nu-i aşa! Ştie aceasta şi murgul meu. Nu-i aşa, tătuţu? (Calul aprobă şi beţivul îl imită dând din cap).

da ce să facă unul singur? Strigă el, săracul, până când i-o da cu ceva în cap şi gata.

uite ce e! (Beţivul căuta un punct de sprijin şi nu găsea. Abia când Părintele îi ghidă mâna spre copacul din apropiere, unde legase calul, continuă). Vezi, eu sunt singur... Răposata, Dumnezeu s-o odihnească!

dumnezeu s-o odihnească!

eu pot spune ce vreau, sunt liber, dar matale nu poţi că ai familie, ai copii, poate...

de-aia sunt laş! completă Părintele.

nu! Dar cum poţi să-ţi expui familia? Eu cred că popa ăla care înfruntă Partidul şi-i ceartă pentru dărâmarea bisericilor este un erou. Că şi ăla o fi având familie şi copii, dar...

Beţivul oftă adânc. îşi luă căciula din cap şi-şi puse mâna la frunte şi la ochi. Stătu aşa câteva momente, după care îşi puse la loc căciula, mângâie calul care-l înţelegea cel mai bine şi continuă:

părinţele, tu înţelegi că dacă unul are curaj, asta înseamnă ceva mult?

-Nu.

hm! Cum ai zis că-l cheamă pe popa ăla?

calciu. Gheorghe Calciu.

aşa! Dacă popa Calciu vorbeşte, atunci şi matale începi să te-ntrebi: „Cum poate ăsta să vorbească şi eu nu?”. Şi e un pas. Adică începi să te trezeşti. Eu de-aia

385

beau, părinţele, pentru că nu mai pot sta treaz. Mă omoară luciditatea. Nu poţi să trăieşti dacă eşti prea lucid. Noroc cu calul meu. Hai, că acum te dezleg... Nu mai poate sta legat!

dezleagă-l!

gata! Hai mă, drăguţul meu murg, ieşi la pă şune. E greu de tine în Bucureşti, dar ce să-ţi fac. Zi mersi că te iau peste tot cu mine.

mă-ndoiesc că popa Calciu o să facă ceva cu vorbăria asta a lui! reveni Părintele la ideea de dinainte.

vorbărie zici? Ăstea nu-s vorbe, ci-s nişte ţepuşe... Ho, bălaiule, că mă află tot satul cu tine! Ho, că vrei dealuri şi munţi, şi de unde să-ţi dau eu?! Auzi, părinţele, zise beţivul ţinând calul bine, nu m-aş mira ca de-aici să iasă ceva la care noi nu gândim. Dar nu acum.

nimeni nu-l susţine. Gândeşte-te la faptul că nici măcar eu nu pot să spun că am mereu încredere în el. Uneori îl admir, alteori îl dezaprob.

ai face bine să-l susţii măcar în gândul tău. Dacă ar fi fost mulţi curajoşi, ai zice că-i normal ca popa ăsta să vorbească, dar, când nimeni n-are curaj, a vorbi înseamnă nebunie. Uite, şi calul meu vorbeşte când îl apucă, noroc că-l ţin mai potolit, că altfel m-ar şti toată lumea cu el.

aşa zic şi eu, că e nebun popa ăsta. De-a dreptul nebun! Să lupţi făţiş cu un sistem ateist, împotriva căruia nu ai nicio şansă, e nebunie.

se vor vedea cândva roadele nebuniei lui. Popa ştie ce face!

mă-ndoiesc.

386

părinţele, eu cred în popa Calciu. Dacă nu ar fi fost popa ăsta, viaţa în Republica Socialistă ar fi fost insuportabilă, dar aşa, am pentru ce trăi. Gestul ăsta de curaj mă determină să fiu un beţiv fericit. Bate palma cu mine! Aşa! Pe mine mă cheamă Stelu!

pe mine mă cheamă Gheorghe!

ha! Ca pe popa Calciu!

da, zâmbi Părintele. Zi-mi Ghiţă. Aşa-mi zic prietenii.

ştii ceva, Ghiţă? Vreau să merg să-l ascult pe popa Calciu cum vorbeşte. Am auzit că miercurea pe seară ţine cuvânt la Radu-Vodă.

nu are nimic deosebit, îţi spun eu sigur. Să nu cumva să fii dezamăgit.

l-ai ascultat?

desigur.

şi? Da stai liniştit, fermecatule, măcar o dată-n viaţa ta! Ăsta-i murgul meu!

are ceva curaj, răspunse Părintele, dar în rest pare un om normal. Nu pot să spun că am rămas cu gura căscată când a stat în preajma mea. Ai zice că e nici mai mult, nici mai puţin decât un om. Râde, glumeşte, fără vreo aură de erou sau mai ştiu eu ce.

hm! Nici nu m-aşteptam la mai mult!

-Cum?

cam aşa văd şi eu lucrurile. Pentru că el e om, iar noi suntem maimuţe. Ce poate maimuţa să vadă? Dacă nu eşti maimuţă, degeaba. Maimuţa vrea maimuţă.

eşti nostim. înseamnă că e normal.

absolut. Ce voiai? Să stea cu capu-n jos, agăţat de-o cracă?

387

şi dacă strigă?

dacă strigă şi are cuvânt înseamnă că nu e mai muţă. De fapt, Ghiţă, eu cred că în momentul în care el vorbeşte, noi începem să ne dăm seama că am ajuns la stadiul de maimuţă şi începem să ne ridicăm. Partidul vrea maimuţe şi o să se răzbune pe popa Calciu, care e om şi face din noi oameni. Dar asta nu înseamnă decât ceea ce am spus că înseamnă. Pfuuuuu, că nu mai poţi o clipă să-ţi tragi sufletul. Părinţele, eu încalec, că nu-i de chip.

încalecă sănătos şi ţine la cal, că-i de soi.

faci ce vrei, Ghiţă. Eu îl susţin pe popa Calciu, şi o să spun lucrul peste tot. Nu mi-e ruşine! Cum să-mi fie ruşine cu un om ca ăsta? Prrrrr, talane!

crezi că merită?

vinde tot ce ai şi du-te după popa Calciu şi ur mează-i! Pupă-i şi picioarele dacă se poate!

o să văd ce-o să fac...

ghiţă, zise beţivul bătând încă o dată palma cu Părintele, de la Stelu numai de bine. Te-am pupat! Hai, murgule, că te duc în văi răcoroase cu orz şi şofran! Hai cu tata, mă pezevenghiule, că numai tata te cunoaşte pe tine şi te iubeşte! (Şi pupă calul pe bot.)

să fii sănătos! Şi pupă-l şi din partea mea!

Beţivul se îndepărtă clătinându-se şi începând cântecul său preferat: „Foaie verde mărăcine Dă, mamă, cu biciu-n mine...”. Părintele îl privi un timp, apoi se hotărî să meargă spre casă. Beat, beat, da ăsta era mai limpede ca mulţi. Se liniştise. Dumnezeu îl tri misese pe Stelu să-l lămurească şi se lămurise. îi veniră în cap versurile prietenului său Demostene. Cât de ade vărate erau! Dorul acela înalt îl cuprindea şi pe el, făcându-l

388

pom visător, pom de lumină. Şi le şopti ca pentru sine pe drum:

„Din ziua aceea, părăsind grădina, Mi-am smuls din lutul reavăn rădăcina, M-am răsucit şi am întors-o-n sus, S-o-nfig adânc în boltă, ca pe-un fus.

Şi seva pentru rodul ce-l frământ S-o trag de sus, din cer, nu din pământ.

Dar ramurile mele, învăţate Cu seva dulce trasă din păcate, N-au rezistat luminii şi, pe rând, Au prins a se usca, iar eu, plângând, Am strâns tot verdele pe care-l am Şi l-am îngrămădit pe-un singur ram, Am pus pe el şi frunze şi petale Şi-a destrămat prin crengi uscate fumul Şi-a zis, trecând pe-alăturea: nebunul.

Şi prietenii mei buni, ce până-acum Mi-au fost tovarăşi nelipsiţi de drum, Au dat din cap şi, unul câte unul, M-au părăsit zicând încet: nebunul.

Şi când, mişcându-mi singurul meu ram, Foşnesc din frunzele ce le mai am Şi-ngân sfios o melodie sfântă, Ei, dându-şi coate, zic: nebunul cântă.

Iar când omida îndoielii moale Şi-aşa, cu celelalte ramuri goale îmi pregătesc în trunchiul chinuit Arome pentru rodu-nchipuit, în jurul meu, stufoşi, ceilalţi fârtaţi Peste zăplazuri mă privesc miraţi,

389

Dar de-nţeles nu mă-nţelege unul Şi zic, foşnind, în sinea lor: nebunul.

Nemaigăsind pe coaja mea crăpată Nici gâze, nici omizi ca altădată,

Mă ocolesc şi mierla şi lăstunul,

Zicând în ciripitul lor: nebunul.

Şi vântul sur, nomadul, călătorul, În frunza mea vrând să-şi doinească dorul Şi duhul

deznădejdii-mi dau târcoale, Foşnesc uscat şi sec din ramuriciunge Ei dau din cap zicând: nebunul plânge.

Nebun, da, sunt nebun, dar, lume, dacă N-ar fi nebuni, ai fi de tot săracă, Ţi s-ar usca şi ramuri şi tulpină, De n-ai avea prin ei, sus, rădăcină.

Şi-ai fi de tot comună şi banală Şi viaţa ţi-ar fi searbădă şi goală, Căci cei cuminţi n-ar face rod niciunii De n-ar muri în locul lor nebunii".

Chiar când intră în scara blocului 44, se închină, mulţumindu-I lui Dumnezeu pentru confirmări, pentru iubire şi purtare de grijă, pentru elevi şi studenţi, pentru familie, pentru colegii săi, pentru prietenii săi, beţi vul Stelu cu care se întâlnise, pentru viaţa sa întreagă.

390

Capitolul 29

Cutia de pateu. Justiţiarul Pafnutie iese la rampă. „în seara asta nu se face rugăciune!. Seminariştii sunt închişi în dormitoare, iar porţile Seminarului se zăvoräsc. Al şaselea Cuvânt către tineri: „Despre moarte şi înviere". Treptele subumanităţii

De unde-a fost, de unde n-a fost, a apărut Stelu. Ştii cât mă bucur? E o adevărată sărbătoare. Nici nu mă aşteptam. Of, of şi-un pantof! Acum mă mai gândesc la doamna preoteasă. Nu-i uşor pentru o femeie să suporte atâtea ameninţări. Sau copilul. Băiatul ăsta, Andrei, trebuie să creadă în tatăl lui. Bine, eu zic din gură, că nu mi-e greu, dar el suferă. Cu suferinţa negociezi diferit. Sper că şi Costache Oprişan se roagă pentru prietenul lui din închisoare, colegul său de celulă, Ghiţă. Sunt sigur că nici Marcel Petrişor nu-l lasă tocmai acum, deşi e riscant, tare riscant. Dar Marcel ţine la Gore Bolovan (aşa-i spune în carte), doar e prietenul lui. Dacă Marcel se întâlneşte cu Ghiţă, amândoi vor începe să depene amintiri, să glumească, să râdă, să spună tot ce nu se spune de obicei din cauza fricii şi Părintele va trece mai uşor peste situaţia aceasta plină de nervi, indispoziţie şi ameninţare. Ar mai fi cazul să avem o privire sinceră asupra lecturii lui Rădună din Anatole France, pentru că pedagogul pare că nu înţelege ceva important. Un malentendu? Nu e vorba de răzbunare aici. Ar fi absurd. Cine să se răzbune pe cine? Eu să mă răzbun? Aaa, da, aş putea să mă răzbun (e un fel de-a zice) pe cei ce mi-ar recomanda ca unui puşti lectura lui Anatole France: „Al

391

fi bine să pui mâna să mai citeşti şi tu câte ceva, de pil dă, Thais de Anatole France, fiindcă e totuşi o diferen ţă!". Chiar asta am şi făcut, am citit romanul franţuzului, apoi am avut o revelaţie. Rezultatul este scris aici cu litere de tipar. Pot să-ţi mărturisesc ceva? Dar numai ţie, fii atent: sunt topit după Pafnutie şi după ignoranţa lui semeaţă. Probabil că unul dintre personajele mele (Rădună), m-a simţit şi mi-a luat-o înainte. Văd că e în fierbântat tare, săracul! Aş vrea să-l potolesc, dar mă tem că e prea târziu. El nu ştie ce se-ntâmplă la finalul romanului şi de-aia crede că va birui lumea. „Ho, talane, ai căpiat!", ar zice Stelu în locul meu. Eu îl accept aici aşa cum e, dar cine l-ar mai accepta ca mine? Nu-mi fac un titlu de glorie din asta, dar aşa e. Tipi dintr-ăştia care o fac pe Pafnutie sunt numai buni de destins atmosfera într-o naraţiune tensionată cum e asta. Ia să vedem!

bă, ce faci tu acolo? Hai, zi repede că te ia mama dracului! Zi repede, Păune, ce faci tu acolo?

Păun se uită la pedagog cu o linişte nefirească. Zâmbea. Rădună era aproape de explozie. Nu cumva ăsta îşi bătea joc de Pafnutie?

bă, Păune, tu ori îţi baţi joc de Pafnutie? Zi, mă!

nu am cum.

atunci ce cauţi tu în dormitor când ceilalţi sunt la meditaţie? Ridică-te de-acolo de jos când îţi spun!

Păun stătea în genunchi, lângă pat şi se uita un deva în jos. Precis ascunsese ceva. Venise ori să fure, ori să ascundă ceva nepermis.

ce ascunzi tu acolo sub pat? Nu cumva ai predici de la Calciu? Dă-ncoa mai repede!

nu am decât un caiet...

392

ce caiet? Dă-ncoace că-ţi spun eu despre ce e vorba! Hai!

Păun îi întinse caietul acela mare cu coperţi de carton, iar Rădună încercă să-l străpungă cu privirea, fiindcă Pafnutie avea privirea ageră şi putea înainte-vedea. Păun însă nu lăsă privirea în jos. Ochii lui limpezi primiră cercetarea înşelatului Pafnutie.

ascunzi tu ceva, Păune! Nu mi se pare deloc! Ascunzi ceva! Spune acum ce ascunzi şi o să vezi că Pafnutie îţi dă circumstanţe atenuante!

nu ascund nimic, răspunse nefiresc de blând Păun.

înainte de a deschide caietul, Rădună fu brusc nemulţumit de blândeţea cuvintelor lui Păun şi se încruntă teribil.

bă, Păune, de ce vorbeşti tu aşa cu mine? Spune, bă, ce-i da, da, ce-i nu, nu. Asta vrea Pafnutie de la tine. Nu vorbe moi. Ca între bărbaţi. Ce zici?

în luptă dreaptă să ne luptăm sau în săbii să ne tăiem!

aşa mă, Păune. Ia spune, ce cauţi tu în dormitor?

căutam cutia de pate.

care cutie de pate?

pe care-am ascuns-o aici, la pat...

ia scoate-o repede de-acolo!

uite, asta e! zise, arătându-i cutia cu pate din carne de pui.

ohoho! exclamă admirativ Rădună. Mănânci de dulce când e post aspru? Pafnutie o să-ţi confişte cutia imediat. Dă-o la tata! Bă, Păune, nu credeam că eşti atât de pervers! Adică mă priveşti ca un înger în

393

faţă, zâmbeşti nevinovat şi când colo tu eşti ditamai fiica Babilonului, ticăloasa! „Fericit este cel ce va apuca şi va lovi pruncii tăi de piatră”. Psalmul 136, versetul 9, păune! Hai cu mine!

Rădună îl luă pe Păun ca un miliţian pe infractor şi-l duse la sala de meditaţie a anului IV. Intrară. Păun stătea în dreapta lui în picioare. Rădună înălţă mâna în care avea cutia de pate şi aşteptă câteva clipe până când toţi se agăţară cu privirea de cutia aia, fără să înţeleagă ce vrea pedagogul. Singurul care recunoscu cutia fu Leo, Leonard. I-o adusese maică-sa, iar el o ţinea sub pat. Până acum nu îndrăznise să se atingă de ea. Dar în clipa în care n-ar mai fi putut ţine post, atunci ar fi apelat la acest mic dar. însă ce căuta Păun în dreapta lui Rădună?

acest coleg al vostru s-a lăsat înşelat de atotvi cleanul şi potrivnicul şi s-a dedat desfrânării pântecelui. Bineînţeles că Pafnutie a vegheat asupra sa ca sufletul lui să nu se piardă. Era gata să se înece în cutia cu pate. Spune, Păune, aşa vă învaţă pe voi Părintele diriginte?

-Nu.

cum nu, când tu te duci mereu la predicile lui şi pe de altă parte râvneşti la dulceţile vieţii?

am făcut-o din slăbiciune.

din slăbiciune, ha! Asta nu-i slăbiciune, asta-i pervertire! Eşti prea întunecat să vezi cât de pervertit eşti!

Clasa asculta prostită. Păun n-ar fi făcut niciodată aşa ceva. Ori Pafnutie i-a înscenat totul, ori...

păun nu e omul care să facă asta! zise Gigi Stanciu.

uite, mă Stanciule, cutia e la mine în mână.

394

— Asta nu înseamnă nimic, ziseră înfundat vreo doi.

— Nu înseamnă nimic? mârâi Rădună. Cum nu înseamnă nimic?

— Cutia aia putea fi pusă acolo de cineva! zise Ştefan.

— Crezi că i-am pus-o eu? N-aveam ce face decât să-i pun lu Păun cutia de pate sub pat!

— Nu-i cutia lui! E a mea! strigă Paul, îndreptându-se spre cutie.

— Hopa! Cum vine asta, Paule? se uimi pedagogul, retrăgând cutia înspre un punct imaginar inaccesibil.

— Nu e a lui Paul, dom pedagog! Eu am strecurat-o acolo! zise Filip.

— Ba e a mea! zise Tavi.

— E cutia noastră a tuturor! zise unul mai mucalit.

— Aha, deci e cutia voastră, şireţilor şi lui Pafnutie nu i-aţi spus! Bine că merge vorba de-aşa. Uite ce crede Pafnutie. Păun e apărat de colegii săi, dar degeaba. E vinovat. Pafnutie o să se lupte cu demonul lăcomiei lui Păun pe viaţă şi pe moarte.

— Dom pedagog, zise Mihail, Păun mi-a zis că nu se simte prea bine şi eu i-am zis să se ducă în dormitor. Cutia de pate nu-i a lui, e...

— A mea e! zise în sfârşit Leonard, căpătând curaj. Mi-a dat-o mama, dom pedagog, înainte de

începerea postului şi mi-a zis că dacă nu pot să ţin, să o mănânc, să nu stau să rabd de foame. Dar m-am abţinut până acum şi cutia a rămas acolo, sub patul lui Păun. Ştiam toţi de ea.
395
bă, ce perverşi sunteţi cu toţii! se minună Rădună de scornelile lor. Cum puteţi, mă, să-l minţiţi pe Pafnutie la ochi? La ochi, mă, aşa-l minţiţi voi? Du-te-n bancă, Păune! Ia-ţi şi caietul! Voiai să mă prosteşti cu caietul ăsta, ă? Bă, Pafnutie nu-i aşa un gogoman să-l duci tu cum vrei!

Păun luă caietul şi trecu la loc, clătinându-se. Rădună fu mulţumit: Pafnutie îşi făcuse excelent treaba şi-l dezechilibrase pe Păun. Unii din clasă crezură la fel, că de frica pedagogului. Adevărul era că Păun ţinuse post aspru din prima săptămână şi acum simţise o oarecare sfârşeală. Vorbise cu Mihail şi se dusese în dor mitor, unde se pusese în genunchi şi începuse a se ruga. O pace nemaicunoscută i se pogorâse în inimă, care nu dispăruse nici la intrarea pedagogului şi nici acum când trecuse în bancă, ţinând caietul în mână. în caiet transcrisese adevărata întâmplare cu awa Pafnutie şi Tai sia, care din desfrânată ajunsese o sfântă, dar cel pentru care era scris acolo adevărul ratase întâlnirea. îi dăduse caietul înapoi fără măcar să se uite pe el. îl interesase numai şi numai cutia de pate, care era doar un motiv ca atenţia să fie abătută de la acea stare a sa plină de har. Rădună muşcase momeala grosolană şi nu mai fusese interesat de nimic altceva. „Sfinte Dimitrie, roagă-te pentru pacea inimilor noastre!”.

Uşa sălii de meditaţie se deschise chiar atunci şi toţi se ridicară şi începură a intona puternic imnul chi riarhal: „Pe Stăpânul şi Arhiereul, Doamne îl păzeşte întru mulţi ani!”. Preasfinţitul R., alături de care se strecurase şi directorul M., îi binecuvântă şi le făcu semn să se aşeze. Rădună, care rămăsese cu cutia de
396
pateu în mână, nu ştia unde să o ascundă. Ţinu mâinile la spate, însă nu se simţea confortabil deloc.

în seara asta nu se face rugăciune, zise directorul M., cu o sclipire bizară în ochi. Pentru binele nostru, al tuturor, pentru ca acest Seminar să mai existe, pentru..., e necesar ca voi să plecaţi la dormitoare după ce mâncaţi şi.... să vă culcaţi devreme!

Apoi ieşiră. De ce venise şi Preasfinţitul R.? Nu vorbise decât directorul... Episcopul nu scosese o vorbuliţă. Poate că prezenţa lui trebuia să dea autoritate ordinului lui M. şi de aceea. Directorul se învârti un timp prin biroul său, prin palatul chiriarhal, apoi la 20.30 dădu ordin portarului să încuie poarta şi să nu mai îngăduie niciunui elev sau student să pătrundă în incinta şcolii, pentru a asculta predica profesorului Calciu. Biserica fu încuiată cu lacăt, iar Rădună îi trimise pe elevi la dormitoare. O parte dintre seminarişti refuzară şi totul deveni tulbure.

la dormitor, la culcare! strigă directorul M., vânăt la chip, elevilor care stăteau pe scări, nevrând să urce.

la biserică, la rugăciune! îndrăzniră unii spre mânia şi mai mare a directorului.

Părintele Calciu stătea pe culoar, cu predicile în mână, privind acel spectacol jenant, al cărui actor principal (dar cât de jalnic!) era directorul. îi spuse părintelui director:

dacă-mi încuiaţi biserica, voi vorbi de pe treptele ei. Nimic nu mă poate opri!

n-ai decât! Dar în biserică nu vei mai vorbi!

Directorul M. începu să-i ameninţe pe elevi, forţându-i să se retragă în dormitoare. Părea că dădea o

397

adevărată ofensivă militară. Rădună era lângă el. Seminariştii se retrăgeau. Directorul stinse luminile de pe culoarul de sus, ca elevii să se retragă de tot. Din clipa aceea totul degeneră.

huo! strigară elevii.

directore, eşti tu călugăr?

Directorul M. fu cuprins de o furie neputincioasă. Cu mănunchiul de chei pe care-l ţinea în mână izbi cu putere în faţă un elev din anul doi, pe care-l buşi imediat sângele. Rădună începu să-i lovească pe toţi aceia care încercau să se strecoare pe lângă el spre biserică. Unii scăpau neatinşi, alţii erau loviţi din plin şi sângerau.

stau aici şi privesc, părinte director, zise Părintele Calciu, pentru că este un spectacol care trebuie văzut. Vă amintiţi ce aţi afirmat la una din judecările mele, că pe elevi nu-i interesează deloc predicile pe care le ţin, dar stau şi mă ascultă fiindcă le este ruşine să iasă din biserică atunci când încep să vorbesc? Vă mai men ţineţi părerea?

Directorul gâfâia ca o pradă hăituită. îl auzi şi nu-l auzi pe Calciu. Nu răspunse, ci continuă urmărirea seminariştilor pe care îi scăpase din mână. Pe care-l prindea se răzbuna crunt. La fel şi Rădună. în jurul Părintelui Calciu şi afară se strânsese o mulţime de studenţi teologi şi de la alte facultăţi, elevi şi eleve de liceu care săriseră gardul înalt al şcolii şi care priveau ului ţi la ceea ce se petrecea. Un student înalt, Vlad Iacobeanu, era chiar lângă Părintele.

cum e posibil să se petreacă aşa ceva, Părinte? Vin pentru prima dată la predicile dumneavoastră, pentru că mi-au vorbit colegii de ele. Noi venim însetaţi aici

398

de adevărul credinţei, sătui de falsitatea şi cruzimea vieţii de afară, şi aici văd lucruri îngrozitoare, care la noi nu s-ar putea petrece niciodată. Cum este posibil aşa ceva în Biserică şi la preoţi, Părinte?

Părintele Calciu nu-i răspunse nimic. între timp, elevii fuseseră închişi în dormitoare ca o turmă de vite. De la fereastră, Marian Zainea din anul V strigă:

părinte, vorbiţi în mijlocul curţii, şi mai tare, să vă auzim şi noi!

în mijlocul curţii însă nu era lumină, aşa că Părintele se duse tot pe treptele bisericii, înconjurat de vreo şaizeci de studente şi studenţi, elevi şi eleve. O mare parte rămăsese afară, neputând sări gardul. Filip sări primul de la etajul întâi pe fereastră, după care îl urmară mulţi, mai bine de o sută. Când Rădună şi Cosma (fusese chemat urgent prin telefon) prinseră de veste, veniră în grabă la locul „crimeio, adică unde vorbea Părintele. Seminariştii erau speriaţi. Când i-au zărit pe Rădună şi pe Cosma, au fugit, ocolind biserica pe partea cealaltă. Scena se repetă de câteva ori şi, în noaptea tăcută, fuga lor răsuna ciudat, ca paşii unei turme de bizoni. Părintele vorbi:

vom vorbi astăzi, prietene, despre moarte şi înviere. Ce stranie împerechere antinomică pentru urechile tale, care n-au auzit decât despre moarte şi viaţă. Tu, tânărul meu prieten, nu cunoşti decât sensul logic al afirmaţiei sau al negaţiei. Strâns cu forţa în corsetul material al lucrurilor, tu ştii că apa curge la vale, că focul arde şi că norii conţin sarcini electrice. Iar aceste cunoştinţe trebuie să-ţi facă somnul liniştit, urechea plecată spre ascultare şi înţelegerea limitată a ceea ce ţi se dă. Reţeta universului ţi se oferă ca un

399

răvaş în plăcintă. Decanii ideologiilor ateiste au primit „iluminărio care i-au pus în posesia adevărului absolut: înlocuirea unei greşeli grosolane prin alta mai puţin grosolană! Numai că fiecare nouă eroare îţi este impusă cu obligaţia de a o accepta ca adevăr absolut. încercarea de a primi critic un adevăr ideologic este o erezie periculoasă. Oficianţii ateismului încep îndată goana după vrăjitoare...

„Polii existenţei noastre sunt naşterea şi moartea”, afirmă orice concepţie materialistă. Tu, omule, eşti sortit să te naşti şi să mori printr-un capriciu al naturii sau printr-un simplu joc al libidoului. Tu nu ai destin. Tu urmezi legea necesităţii şi a cantităţii, care, caprin miracol, devine calitate şi trebuie să accepţi că aceasta este ceea ce îţi guvernează viaţa şi moartea.

înseamnă că tu eşti cea mai nefericită fiinţă de pe pământ, căci nici planetele, nici animalele nu au conştiinţa vieţii şi a morţii. Dar tu ştii! Tu eşti conştient că trăieşti şi, mai ales, eşti conştient că vei muri. Toată viaţa ta se desfăşoară sub perspectiva sumbră a morţii. Dacă timpul nostru modern nu a crescut cu nimic şansele vieţii, el a înmulţit, într-o măsură nedefinită, posibilităţile morţii. Civilizaţia şi moartea, tragici cavaleri ai Apocalipsei, bântuie de un secol această lume. Şi niciun înger al învierii nu se arată la orizont, niciun arhanghel al dreptăţii nu brăzdează cerul şi nu strigă cu glas tunător, îngrozitorilor cavaleri: „Opriţi-vă! în numele Domnului, opriţi-vă!”.

400

Pe cerul materialismului ateist scrie cu litere funebre: „Nu există decât viaţă şi moarteo. Şi apoi o straşnică interdicţie: „Este oprit să crezi în înviere!”.

Prietene, ce ţi-a dat ateismul în loc, atunci când te-a deposedat de credinţa în înviere? Ce dar ţi-a oferit el atunci când ţi L-a luat pe Iisus Cel înviat? La ce alte sărbători senine te-a chemat când te-a pus să munceşti în zilele de Paşti şi de Crăciun? Ce purificare şi ce odihnă spirituală ţi s-a conturat dinainte atunci când sărbătorile creştine au fost mânjite cu noroiul denigrării şi cu lozincile violenţelor verbale?

Altădată, de sărbători, oamenii căutau să trăiască timpul lui Dumnezeu, dimensiunile lărgite spre infinit ale timpului: astăzi măsori plictisit, cu ochii pe ceas, timpul mitingurilor, ca pe un

blestem. Altădată, de Paşti, ne împăcam cu toţi oamenii, după cuvântul cântării pascale: „...şi unul pe altul să ne îmbrăţişăm. Să zicem «fraţilor» şi celor ce ne urăsc pe noi. Să iertăm totul pentru înviere”. Astăzi, în zilele de Paşti, ni se distribuie distracţii câmpeneşti, orgii înecate în alcool, sfârşind, deseori, în violenţă.

Tu ştii, tinere, că o concepţie este valabilă nu prin faptul că există, ci prin efectele ei pozitive. Şi atunci judecă singur, prietene al meu, compară şi apreciază, dar, mai ales, decide-te! Fiindcă ai de ales între bine şi rău, între blândeţe şi violenţă, între viaţă şi moarte...

Dar acum te voi lua cu mine într-un orizont nou. Pentru acest zbor nesperat va trebui să renunţi la prejudecăţile materialiste care ţi-aufost implantate în minte. Va trebui să-ţi purifici inima de patimile pe care educatorii tăi ţi le-au cultivat încă din pruncie, dându-le strălucire şi nume de virtuţi. Va trebui să-ţi
401
lepezi necredinţa şi ateismul, ura şi lipsa de respect, servilismul şi violenţa, laşitatea şi orgoliul. Şi, astfel purificat, să te îndrepţi spre marele praznic al învierii. Va trebui să înţelegi că învierea lui Hristos este o înnoire pentru univers, că, prin transformarea unuia toată lumea se schimbă şi că la Cina cea de Taină, când Iisus le vesteşte ucenicilor apropierea patimilor Sale, acestea trebuiau să ia o valoare mistică şi salvatoare pentru lumea întreagă. Patimile sunt spre moarte, iar moartea spre înviere. Dacă învierea nu există, dacă singura realitate este moartea, atunci suntem mai de plâns decât pietrele. Căci privind lucrurile fără credinţă, viaţa noastră durează de la naştere până la vârsta morţii, care poate fi la fel de bine la o zi sau la şaptezeci de ani, căci „din clipa în care te-ai născut eşti deja destul de bătrân ca să poţi murio. Ce înseamnă acest scurt interval faţă de veşni cia morţii? Să venim oare pe lume numai pentru a muri animalic, pentru a muri pur şi simplu, ca o piatră care se rostogoleşte de pe locul ei în hău, sau ca o vită lovită de toporul măcelarului? O asemenea moarte nu are nimic uman în ea. Este un coşmar, căci dincolo de ea nu se întrezăreşte nicio lumină, ci doar întunericul groazei. Viaţa ni se înfăţişează ca o tragedie, din pricina unei astfel de morţi şi a suferinţei care o precede. Credincios sau necredincios, niciun om nu poate scăpa acelei ultime judecăţi, care precede cu o clipă agonia şi care este tribunalul conştiinţei noastre. Şi cine dintre noi se simte inocent la această judecată?!
Ne înspăimântă moartea, cu sumbra ei lipsă de perspectivă, pentru că ne-a slăbit credinţa şi pentru
402
că, în teama generală care guvernează lumea noastră, moartea nu ne mai apare ca o eliberare, ci ca o supremă groază. Pentru că am dezumanizat moartea prin lepădarea de Dumnezeu, iar materia nu poate domina spiritul decât prin siluire.

Cei mai mari şi mai înverşunaţi atei ai secolului nostru, care nu numai că au făcut din materie un dumnezeu şi din ateism o mistică nouă, dar au uzat de toate mijloacele de persuasiune şi de distrugere pentru a-L ucide în tine pe Dumnezeul cel adevărat, toţi aceştia, tânărul meu prieten, se tem de propria lor dispariţie, cu o frică metafizică şi incurabilă. De aceea îşi construiesc adesea morminte impozante, ataşându-se cu o dragoste jalnică de rămăşiţele lor pământeşti, încercând astfel o tragică substituire a aspiraţiilor lor spre veşnicie. Drama vieţii lor idolatre sfârşeşte într-o moarte încă şi mai idolatră. Au trăit cu groaza suferinţei şi şi-au dorit o moarte subită, căci moartea n-a fost pentru ei decât o inutilă şi insuportabilă fundătură a suferinţei. Pe ei nu i-a salvat nici măcar acest ultim act de solidaritate umană, care este moartea.

Da, Iisus ne-a dăruit o moarte fără spaime, o împăcare a morţii cu fericirea, căci ne-a adus garanţia că moartea nu este un sfârşit, ci un început începutul unei vieţi eterne: viaţa prin înviere.

A iubi o fiinţă înseamnă a-i spune: „Tu nu vei murio. Şi să crezi. Această credinţă neargumentată este, de fapt, singurul adevăr fundamental pe care-l simţim în iubirea noastră cu adevărat profundă. Vorbesc de toate chipurile iubirii. Mama care-şi dezmiardă copilul îi spune, de fapt, cu o credinţă care
403

răstoarnă munţii: „Tu nu vei murio. Şi crede. Iubitul care şopteşte fiinţei dragi cuvinte pline de ardoare, îi spune, în realitate, aceleaşi cuvinte: „Tu nu vei muri ", Şi crede.

Istoria întunecată a omenirii cunoaşte un moment de soare dogoritor, revărsându-se peste umanitate: este Soarele Dreptăţii, Hristos cel întrupat. Fiul lui Dumnezeu, venit în lume s-o mântuiască. Ce necesitate putea determina la întrupare desăvârşirea divină, liberă de orice

necesitate? Niciuna. Numai dragostea, căci numai ea este virtutea cea deopotrivă liberă şi liberatoare. Nu iubirea-pasiune, ci iubirea-caritate. „Căci Dumnezeu aşa a iubit lumea, încât pe Fiul Său Cel Unul Născut L-a dat, ca oricine crede în el să nu piară, ci să aibă viaţă veşnică” (In. 3, 16). Iisus se arată astfel drept întruparea iubirii, dragostea palpabilă şi crucificată.

Atât de greu i-a venit omenirii să creadă în ceea ce vedea, în faptul că iubirea desăvârşită stătea în faţa ei întrupată, încât a vrut s-o vadă pe cruce, adusă la acea situaţie-limită care este suferinţa şi moartea pentru a-i verifica autenticitatea ca prin foc şi pentru a constata dacă rămâne identică, până la sfârşit, cu sine însăşi. Şi Iisus a trecut ca un Dumnezeu examenul la care omenirea L-a supus. Amintiţi-vă, prieteni, de cuvintele Lui de pe cruce: „Părinte, iartă-le lor, că nu ştiu ce faco (Lc. 23,34)-

Ce dovadă mai mare decât aceasta ne-ar putea da cineva? Şi dacă tu crezi, atunci când spui fiinţei iubite: „Nu vei murio, de ce să nu crezi în cuvintele supremei iubiri, atunci când îţi face făgăduinţa vieţii eterne: „Adevărat, adevărat zic vouă: Cel ce ascultă
404
cuvântul Meu şi crede în Cel ce M-a trimis are viaţă veşnică şi la judecată nu va veni, ci a trecut din moarte la viaţă (In., 5,24).

Dar tu crezi şi ştii că într-adevăr crezi, aşa cum şi eu o ştiu, chiar dacă pentru tine, tânărul meu prieten, nu este absolut limpede ceea ce crezi. însă pentru cei ce fac din conştiinţa tânără un loc de exersare a violenţelor lor doctrinare, pentru cei care-ţi încarcerează sufletul în formulele înguste ale ateismului, credinţa ta e o realitate care-i sperie mai mult decât orice.

Ideile se menţin prin adevărul lor. Ele nu au nevoie de violenţă. O idee care se menţine prin violenţă este profund subminată de falsul din ea. Dacă materialiştii nu vorbesc de moarte, este pentru că se tem de ea. Ei o trec sub tăcere, aşa cum trec sub tăcere toate ideile care nu pot fi mistificate.

De ce 4 martie a fost trecut sub tăcere, la un an de la consumarea lui, marele cutremur din anul 1977? Pentru că moartea te obligă să te gândeşti la Dumnezeu, la viaţa pe care o duci, la responsabilitatea ta morală. Or, ei se tem de capacitatea ta de a intui adevărul metafizic, de libertatea ta spirituală, tot atât de mult ca şi de moarte.

Eu însă îţi vorbesc despre ea ca despre singura ta posibilitate de a învia. Căci fără înviere atât moartea cât şi viaţa devin un nonsens, o absurditate. Iubirea lui Dumnezeu este însă garanţia învierii noastre, iar învierea este fundamentul credinţei noastre în Dumnezeu şi în Iisus Hristos, Fiul Lui. Ea este ocazia sublimă şi glorioasă a unei afirmări vitale; o invitaţie
405
la amnistierea trecutului, cum spunea un ziarist francez; o invitaţie la încrederea în viitor.

„Să iertăm totul pentru înviere”. Orice altă atitudine înseamnă moarte. Cel ce a murit, Acela a şi înviat, iar cei ce L-au văzut au mărturisit şi mărturia lor este adevărată, fiindcă au pecetluit-o cu suferinţa şi cu moartea lor. Nu ne putem îndoi de adevărul spuselor lor.

Când se lumina de ziuă, „în ziua întâia a sâmbeteloro, „s-a făcut un mare cutremur, căci îngerul Domnului, coborând din cer şi venind, a prăvălit piatra şi şedea deasupra ei. Şi înfăţişarea lui era ca fulgerul, iar îmbrăcămintea albă ca zăpada” (Mt. 28, 1-3)-

Acesta este măreţul tablou al învierii Domnului, Cel ce a sfărâmat lanţurile morţii şi a adus omenirii perspectiva nesperată a obşteştii învieri.

De acum, prietene, nu te mai teme de moarte, căci Hristos a înviat, fiind pârga învierii noastre! Din clipa în care ai aflat acest adevăr, viaţa ta a căpătat un nou sens, ea nu se va sfârşi între scândurile unui sicriu (fapt care ne-ar face viaţa derizorie şi inutilă), ci, trecând prin moarte, va sui spre gloria învierii.

Mergi, tinere, şi spune tuturor vestea aceasta! Să strălucească faţa de înger întru lumina învierii, căci astăzi îngerul din tine, pe care ţi l-am descoperit în primul meu „Cuvânt”, a biruit pământul din tine. Spune-le celor ce ţi-au oprimat până acum sufletul tău divin: „Cred în înviere”, şi-i vei vedea înspăimântaţi, căci îi va birui credinţa ta. Se vor zvârcoli şi-ţi vor striga cu disperare: „Ţărâna este paradisul tău şi instinctele tale îţi sunt cerulo.
406
Dar tu să nu te opreşti din calea ta, ci să treci mai departe, strălucitor şi pur, străluminând tuturor învierea cea din întâia a sâmbetelor.

Tu, prietenul meu, eşti unul şi unicul purtător al indumnezeirii tale în Iisus Hristos şi ridici cu tine întreg neamul acesta românesc spre culmile propriei sale învieri. Din moarte la viaţă şi de pe pământ la cer.

Părintele încheiase. Fu condus de aproape o sută de tineri la autobuz, discutând îndelung ceea ce se petrecuse. Era atât de oribil şi de necrezut, încât toţi discutau. Dar puritatea lor sufletească făcea opoziţie secretă. Fiecare îşi spunea în adâncul sufletului: „Poate nu a fost adevărat!”. Dar cât de adevărat era!

cât de josnic poate fi un om, Părinte? întrebă Silviu, foarte gânditor.

josnicia poate atinge măsuri inimaginabile, copii! Ultima măsură este aceea că uiţi că eşti om. Pur şi simplu nu te mai interesează umanitatea ta. Nu mai zic a altora. Dar să nu te mai intereseze că eşti om... Bine, umanitatea se bazează pe interferenţe. Nu poţi fi om în dauna celuilalt. Poţi fi om cu celălalt. Adică împreună. Umanitatea este un bun al nostru, o avem în noi înşine, o ţinem în cercul inimilor noastre, tindem tot timpul spre Hristos, Care este modelul cel mai înalt de umanitate.

eu am găsit aici umanitate, Părinte! zise Vlad Iacobeanu, studentul acela înalt. însă şi o luptă înverşunată împotriva ei.

caută umanitatea în Hristos şi nimic din ce-i josnic nu te va vătăma, prietene al meu.

aveţi dreptate! Dar nu se poate să nu mă gândesc la ce vor păţi acei elevi fugăriţi prin curtea Seminarului.

Noi plecăm pur şi simplu la cămin şi nune pasă, Dar ei...

ei trebuie să pătimească mai mult, pentru că la mai mult au fost chemaţi. Preoţia cere mărturisire. încă nu ne-am împotrivit până la sânge păcatului!

eu am văzut sânge în seara asta, Părinte! interveni o tânără pe care Părintele o cunoştea. Era studentă la Medicină.

da, Tania, aşa e! Trebuie să fie şi sânge. Ca să se vadă că mărturisirea numelui lui Hristos nu e teatru.

părinte, întrebă Răzvan, un tânăr politehnist, neamul acesta al nostru cere multă jertfă, nu-i aşa?

multă, fiule! Domnul aşteaptă dispoziţia noastră la jertfă, singura dispoziţie care înnobilează inima. Vorbeam de umanitate. Trebuie să înţelegeţi că noi ne mântuim ca neam, că poporul acesta al nostru are o misiune, că tu, oricine ai fi, ai un sens în călătoria istorică a familiei româneşti.

părinte, dar noi suntem puţini. Cei mai mul ţi tineri se ghidează după alte repere. Ce vom putea noi oferi, ce putem pune noi la sensul acesta?

e adevărat că mulţi tineri se orientează după instincte, după cum bate vântul materialist al veacului pe care-l trăim. Dar puţin aluat bun dospeşte toată frământătura. Aveţi încredere în Hristos!

Oameni ciudaţi care se făceau că merg sau că aşteaptă vreun autobuz roiau pe străzi. Unii vorbeau între ei, dar din când în când se uitau spre grupul acela de tineri, în mijlocul căruia era Părintele. Silviu simţi că sclipiri ciudate, fosforescente, de pândă se aprind peste tot în noaptea Bucureştilor, încât avu pe deplin sentimentul unei călătorii prin mijlocul unei jungle din desişurile

căreia pândeau tot felul de jivine şi sălbăticiuni gata să se repeadă asupra lor. Ceva însă le oprea. Dar, până când, oare? Totul părea atât de fragil. Şi totuşi în fragilitatea aceea se întrevedea puterea lui Dumnezeu. Umanitatea era fragilă şi el tocmai intuise acest adevăr, fiindcă Dumnezeu mişcase inima lui ca să vadă că prin ceea ce era el nu ar fi putut face nimic, ba, mai mult, ar fi şi deznădăjduit, ci totul vine minunat de dincolo de sine, înfiinţându-se în carnea trupului neputincios cu duh de bărbăţie şi de întărire lăuntrică. Slujitorii Adevărului devin tari prin Adevărul mărturisit.

Paul mergea şi el alături de Părintele şi de ceilalţi, dar nu zicea nimic. Rememora scena aceea când securistul D. îl pusese înaintea unei declaraţii pentru a semna.

semnează aici şi te vom lăsa în pace. Altfel...

nu semnez nimic!

eu zic că o să semnezi!

semnează tu în locul meu.

să semnez eu, se prefăcuse D. a nu fi băgat de seamă grosolănia adresării. De ce să semnez eu, când tu eşti vinovat?

ştii că n-o să semnez! Ori semnezi tu, ori îmi tai mâna şi semnezi cu ea, dar eu în conştiinţa mea

sunt nevinovat. Aşa porcărie nu voi face niciodată!

Urmase apoi bătaie şi nervi. Dăduse D., dăduse şi el. îl muşcase pe D. de picior, apoi de mână, încât la un moment dat stăteau amândoi ca două fiare şi se studiau. D. nu mai avea atâta avânt ca prima oară. Sângera şi el şi, mai mult decât atât, se gândea că şi-a făcut rost de injecţii antitetanos. „Panarama pământului!”.

409

Capitolul 30

încă o judecată. începe prigoana. Seminariştii şi studenţii teologi forţaţi să dea declaraţii despre Părintele Calciu. Jocul „vigilent” al directorului M.

Mi-a plăcut de Paul. L-a pocnit şi el pe D., doar nu era să-l pupe! Eu ţin cu Paul. Ţii şi tu, nu? Buuun, Acum, eu nu sunt pentru bătaie, dar îl admir pe Paul pentru precizia stângii sale. Tu ce credeai? Dacă-i viitor popă, trebuie să fie blând şi să încaseze fără să crâcnească. Păi, nu-i aşa! Te aştept să dai, nu dau eu pri mul, dar dacă pun mâna pe tine, Alecu te cheamă! Ma mă, mamă, s-au învăţat toţi numai cu mâini moi şi cu politeţuri, iar cu asprimi şi răfuieli, nu. Provoacă-l tu mult pe urs şi, când o ieşi din bârlog, să vezi adevăr! Unii zic: „Tăria mea şi scăparea mea este Domnul!” şi rabdă ca nişte martiri. Alţii, ca Paul, zic tot aşa şi dau cu nădejde. Nu ştiu ce părere ai tu, prietene cititor, dar îmi vei spune pe drum. Acum e timpul să vedem ce se în tâmplă cu eroul nostru, mai ales că va fi judecat.

Vineri, 14 aprilie, urmă, după obicei, judecarea Părintelui Calciu în apartamentul Preasfinţitului R., ca re deschise sesiunea în felul următor:

părinţilor profesori, v-am chemat aici pentru că se petrec nişte lucruri ciudate, neobişnuite în Seminar, Părintele Calciu afirmă în predicile sale că frăţiile voas tre îi învăţaţi pe elevi cu marxism, ateism, materialism, că îi intoxicaţi sufleteşte pe aceştia, şi de aceea el caută să-i dezintoxice.

Profesorii rămaseră interzişi. Nimeni nu mai ştia ce să zică, pentru că, vorbind cu asemenea perfidie, îi

410

dezorientase pe toţi. Chiar Părintele, care îşi pusese în faţă cele mai sumbre posibilităţi, nu se aşteptase la o asemenea afirmaţie josnică.

ce ziceţi, părinţilor? Tăceţi? a continuat episcopul. înseamnă că aşa este! Nu vreţi să luaţi atitudine împotriva Părintelui Calciu? N-auziţi că vă acuză că faceţi elevilor seminarişti educaţie ateistă, marxistă, materialistă? Luaţi atitudine, fraţilor!

Tăcerea profesorilor uluiţi începu să devină jenantă. La ce fel de atitudine erau chemaţi? împotriva unui coleg de-al lor? Şi ce să facă? Să-l dea afară din Seminar? Era o mârşăvie! Dacă voiau să o facă, să o facă cei de la departament, dar cum să o facă ei? Atitudinea aceasta avea ceva compromiţător în ea. Adică atunci când Calciu protestase împotriva dărâmării Bisericii Enei, aia nu fusese atitudine, iar ceea ce trebuiau ei să facă era! Nu cumva cineva încerca să scoată nucile din foc cu mâinile lor? Nu-şi vor mânji mâinile cu sânge nevinovat!

preasfinţite, îi răspunse Părintele, vorbesc primul pentru că sunt cel acuzat. V-aş propune să chemaţi un elev din anul întâi, adică cel mai puţin iniţiat în probleme de teologie, să-l chemăm pe cel mai slab dintre ei acum, pe loc, şi dacă el va spune că aşa a înţeles din predicile mele, că eu am afirmat că în Seminar se face ateism, atunci îmi însuşesc nedreapta acuzaţie pe care mi-o aduceţi şi părăsesc şcoala. Dar nu veţi găsi pe niciunul, Preasfinţite, pe niciunul, fiindcă acolo jos este puritate sufletească şi bună-credinţă, pe când aici, sus, reaua intenţie este mai mult decât evidentă.

păi, nu spui frăţia ta: „tinere care eşti îmbâcsit de ateism, marxism şi celelalte?”.

da, dar mă adresez tinerilor din afara Teologiei.

411

Ce spui, Părinte? Păi eu văd că vorbeşti în biserica şcolii şi că eşti ascultat de seminarişti, nu de alţii de pe stadion sau din adunările de tineret. Du-te pe stadion şi în adunările de tineret şi vorbeşte-le aşa!

este inexact, Preasfinţite! Am spus că sunt ascultat şi de tineri elevi, studenţi din afara Teologiei. Teologii mă ascultă pentru că aud o sumă de adevăruri pe care le cunoaştem toţi, dar pe care nimeni nu a avut curajul să le rostească până la mine. Şi vor să ducă şi ei mai departe acest mesaj adresat tineretului României!

nu-i adevărat! Eu n-am văzut pe nimeni străin.

eu nu numai că i-am văzut, dar am şi vorbit cu ei. M-au întrebat şi le-am răspuns, fiindcă ei caută şi nimeni nu-i ajută. Fiindcă sunt puri şi nimeni nu le pune în valoare această puritate. Dar dacă nu vin străini de Teologie să mă asculte, de ce aţi dat acest ordin portarului să încuie poarta şi să-i alunge cu brutalitate pe cei care vin miercuri seara să mă asculte? Sau aceea a fost numai o comedie?

Episcopul tăcu. Argumentele Părintelui Calciu erau evidente. Studiase chipurile celor prezenţi şi văzu că nu are dreptate. Profesorul O. luă cuvântul.

n-am înţeles niciodată că Părintele Calciu s-ar referi la noi când face afirmaţia de care aţi vorbit. De claraţiile exprese de acum ne arată că nu pe noi ne-a vizat.

n-auziţi că trebuie să luaţi atitudine, fraţilor şi domnilor profesori? repetă episcopul. Vă spun eu, tre-bu-ie. Poate nu m-aţi înţeles.

v-am înţeles, Preasfinţia Voastră, grăi profeso rul P., de Limba română, însă nu e logic să luăm atitudine împotriva unui om care nu a greşit cu nimic împotriva

noastră. De ce trebuie să-l prigonim noi, dacă el e nevinovat? Sau altcineva cere capul lui?

Se făcu linişte. Directorul M. mustăcea nervos. Părintele N. îşi scutura reverenda nefiresc de mult. Consiliul părea a se încheia fără niciun rezultat.

începând de azi, zise episcopul, nimeni nu mai are voie să predice în cadrul Seminarului. Vreau să auziţi foarte bine acest lucru. în biserica acestei şcoli nimeni nu va mai predica până la sfârşitul anului şcolar când...

Episcopul era gata să spună că la sfârşitul anului şcolar, Calciu va dispare din schema încadrărilor la Seminar, pentru că era lucru deja hotărât ca el să fie dat afară.

eu însă voi predica, replică Părintele. Porunca mi-a dat-o Iisus când am fost preoţit. „Du-te şi predică!”, mi-a spus El, cum a spus fiecărui preot. Şi numai când El va porunci: „Nu mai predica!”, mă voi socoti dezlegat. Până atunci, nimeni nu mă poate scuti de porunca primită.

eşti obraznic şi neascultător, Părinte! zise tăios directorul M. Un ierarh îţi vorbeşte cel mai frăţeşte posibil şi dumneata o faci pe zmeul-paraleul. Poate că o să-ţi pară curând rău de asemenea atitudine şi va fi prea târziu.

aşa e! vorbi şi părintele N., întrerupându-şi scuturatul reverendei. Toţi ne chinuim să-ţi vrem binele şi tu dai cu piciorul oricărei posibilităţi. Dar, dacă desfiinţează Seminarul ăsta din pricina ta, la asta te-ai gândit?

m-am gândit. N-o să-l desfiinţeze.

eşti aşa de sigur?

sunt. Cel mult o să fiu eu dat afară, însă lui Hristos trebuie să-I slujesc orice-ar fi. Deci, n-aveţi de ce vă teme, decât pentru mine. Totuşi, nu cred că vă fa ceţi prea multe griji!

Consiliul se încheie fără alte concluzii. Toţi profesorii observaseră că de o zi se dezlănţuise o teroare poliţienească fără precedent. Zvonuri veneau şi dinspre institutul Teologic. Directorul M. începuse să ancheteze elevii, să-i terorizeze cu tot felul de ameninţări, pentru că avea un plan stabilit de a obţine cât mai multe decla raţii defavorabile Părintelui Calciu. Miza pe cei mai slabi, pe cei cărora le citea frica în priviri. Era hotărât să nu se dea în lături de la nimic.

ascultă, june! Bagă de seamă! De declaraţia ta depinde dacă mai rămâi sau nu în şcoala noastră!

nu-i adevărat! zise Victor.

când o să vină taică-tu plângând pe-aici, să nu zici că nu te-am avertizat.

dar, ce-a făcut rău Părintele?

a predicat, măi, a predicat împotriva dărâmării bisericilor.

şi nu trebuie să existe cineva care să spună acest adevăr?

nu. El pune în pericol existenţa noastră, existenţa Bisericii.

nu pot să spun nimic rău despre Părintele. Cred că faceţi un lucru urât că-mi cereţi asta. Părintele ştie?

ce-mi pasă mie? Măi, mucosule, să ştii că eu iau decizii aici şi nu trebuie să cer nimănui acordul. Nu am nevoie de aprecierile tale. Semnezi sau nu?

ce să semnez? se sperie Victor.

documentul! L-am scris eu, ca să nu te mai oboseşti tu scriind.

eu nu fac aşa ceva.

nici dacă...

nici dacă ce?

nici dacă îţi dau o... (şi directorul scoase dintr-un fişet al biroului o minune de plăcintuţă caldă).

de unde o aveţi?

ce contează? Important e că o am. Ia şi mănâncă!. Ia loc.

Victor se aşeză. Ce frumoasă era plăcintuţa! Nu mai văzuse de... erau deja multe săptămâni. O mirosi. Era aburindă (directorul zâmbi şi-l îmbie părinteşte). Rupse o bucăţică şi mâncă. Doamne, ce bună mai era. Mai luă o bucăţică. Şi încă una. Termină de mâncat ultimul dumicat într-o plăcută stare de reverie.

acum semnează aici şi gata, am terminat.

Victor luă stiloul în mână şi semnă cu un tremur perceptibil. Directorului îi încolţise un zâmbet batjocoritor în colţul gurii.

vezi, a fost uşor. Ce ziceai că nu e adevărat că Părintele vă îndeamnă la rău? Acum e adevărat. Documentul ăsta aşa zice.

eu nu cred în documentul ăsta.

nu crezi tu, dar alţii vor crede. Acum poţi pleca. Zi să intre următorul!

Victor ieşi ca un om bolnav. După el intră Paul.

am înţeles că tu eşti capul răutăţilor la anul patru. Cine te învaţă să fii aşa răzvrătit?

ştiu de ce m-aţi chemat aici. N-o să semnez nimic. Eu nu sunt Victoraş sau Ionaşcu. Dacă Părintele Calciu merge la închisoare, merg cu el. Nu mi-e frică.

415

eşti tare-n gură. Vom vedea noi. Să nu cumva să iasă din tine vreun vagabond pe străzile Bucureştilor. Mă gândesc dacă vei mai termina anul ăsta sau nu!

gândiţi-vă! Eu ştiu ce am de făcut, zise Paul, în fruntându-i privirea.

mda. O să-i dau lu tactu telefon să te ţină acasă. Când veţi pleca toţi în vacanţa de Paşti, tu să ştii că nu ai la ce să te mai întorci aici.

să-mi comunicaţi în scris mie şi familiei mele, specificând şi motivul adevărat al exmatriculării. Bănuiesc că aveţi tăria să spuneţi adevărul.

ce adevăr?

că l-am susţinut pe Părintele Diriginte în pro testul său făţiş contra ateismului oficial, când nimeni altcineva n-a avut curajul să o facă.

cloşca a scos puişori, râse forţat directorul.

acum lucrurile sunt prea tulburi şi numai o atitudine clară poate arăta calea. Vă e frică şi asta se vede destul de limpede.

iar tu eşti curajosul care are certitudinea, el vede calea, zise ironic directorul.

am ales. N-aş fi ştiut să aleg dacă nu m-aş fi în tâlnit cu el. Părintele acesta este un sfânt mărturisitor.

doamne, fereşte! se sperie directorul. Asta mai lipsea! Mă băiatule, tu eşti numai bun de Bălăceanca, Auzi nebunie! Calciu, sfânt mărturisitor! Pentru ce, măi? Că ne face nouă zile fripte? Dacă tăcea, era cu adevărat înţelept. Dar pentru că nu are discernământ, a ajuns la comportamentul ăsta dezaxat. Ieşi mai repede de-aici!

s-a întors lumea pe dos, părinte N., zise directorul, văzându-l pe părintele profesor intrând în cabine tul său imediat după ieşirea lui Paul. Valorile s-au răsturnat

416

şi oamenii le înţeleg anapoda. Ce se mai poate face? întrebă el, ridicând din umeri a mirare neputincioasă.

restabilim noi ordinea până la urmă. Eu zic să nu vă mai îngrijoraţi atâta, ca nu cumva să vă îmbolnăviţi. Seminarul ăsta are nevoie de un om ca sfinţia voastră şi, apoi, nu merită să vă consumaţi. Calciu e un om fără scrupule.

mă uit la copiii ăştia şi văd cât de mult i-a schimbat de când a venit aici în şcoală. Sunt de nerecunoscut unii dintre ei. Parcă nu mai sunt copii, parcă sunt alte specii.

salvăm pe cei pe care considerăm, iar pe ceilalţi...

să se ducă unde-or vedea cu ochii, că eu m-am săturat! Să-l ia de mână pe Părintele Calciu şi să-şi facă şcoala lor şi treaba lor ce va fi. în loc să-mi văd de rugăciunile mele, de pravila mea, eu sunt nevoit să păzesc ca un jandarm, noaptea, ascultând toate acele cuvinte jignitoare la adresa organelor de stat. Zi şi frăţia ta, părinte N., dacă ai fi organ de stat nu te-ai supăra?

dacă aş fi organ, m-aş supăra foc!

la fel şi eu. Mi-am pus problema asta, m-am pus în locul lor. Dacă eu aş fi organ, ce-aş face?

eu l-aş aresta, ca să-i iasă pe totdeauna vitejiile astea de doi bani din cap.

poate că aşa aş face şi eu, numai că alături de el aş aresta şi pe câţiva dintre elevii care au fost vătămaţi de ideile lui periculoase. Un măr stricat îmbolnăveşte toate merele sănătoase. Stricăciunea trebuie îndepărtată cât mai grabnic. Nu înţeleg de ce se amână, doar hotărârea a fost luată de ceva vreme.

417

poate că Dumnezeu face asta ca să se arate toate elementele subversive dintre elevi.

sau poate ca noi să pătimim aici pe pământ, căci ăsta e un canon, părinte, şi aşa să ne luăm iertare de păcate. Nu-i uşor să deschizi uşile raiului!

eu am mulţi elevi care mă informează concret cu privire la fiecare pas al lui Calciu şi am încredere în ei. Sunt copii de nădejde. Unii chiar se căiesc că-l urmează pe Calciu. Securitatea îşi face şi ea bine treaba. Am vorbit cu spiritualul M., de la Institutul Teologic, şi face acelaşi lucru pe care-l facem şi noi aici. Adună mărturii împotriva acestui erou închipuit.

(De câteva zile, la Teologie, spiritualul M. lua de la studenţi declaraţii delatoare în cea mai autentică atmosferă de teroare poliţienească: Care studenţi au mai fost la predici, ce doctoranzi? Ce se discută despre Calciu în Facultate? Spuneţi tot, dacă nu, să vă gândiţi de-acum ce meserie vi se potriveşte mai bine: zugrav, instalator sau măturător în Dealul Patriarhiei!”. Atât spiritualul, cât şi rectorul şi prorectorul terorizau stu denţii să-şi schimbe declaraţiile, fiindcă erau favorabile Părintelui Calciu, dar nu obţineau niciun rezultat. directorul M. făcuse apel la Securitate, pentru că, nu-i aşa?, problemele de credinţă şi duhovniceşti din Biseri că, cine le putea soluţiona mai bine decât Securitatea? Nu erau ei duhovnicii ţării, nu aveau ei metode pe care anchetatorii teologi le invidiau?).

foarte bine, răspunse directorul M. cu întârzie re. Să luptăm, să nu ne lăsăm batjocoriţi de acest „mărturisitoro. Auzi cum l-a numit un elev din clasa lui „sfânt mărturisitoro! Atotputernice, îndură-Te de noi cei slabi şi dă-ne tărie să răbdăm astfel de ocară!

418

sunt multe anomalii, părinte director, dar vor lua sfârşit în curând. Noi ne facem datoria.

cu mila Domnului, nădăjduim spre mai bine!

amin! zise pios părintele N.

419

Capitolul 31

Victor se căieşte. Canonul dat de Părintele. Şoferul Securităţii sub epitrahilul Părintelui. De ce vrea să-l întâlnească pe „Iliescu”? Cine e acest expert în dosarul „Cucu-Gelu”?

Cititorule dragă, ştii la ce mă gândesc acum? la două lucruri. 1. Cum a avut doar el curajul să vorbească despre dărâmarea Bisericii Enei din Bucureşti într-un moment în care toţi păreau paralizaţi de frică? De unde a avut tăria asta nu înţeleg şi mă uimesc. 2. De ce spune (n-am mai avut unde să pomenesc şi de asta; şi câte n-or fi faptele şi cuvintele pe care nu le-am pomenit!) „Or să se bată cu noi şi morţi, iar noi o să fim alături de voi, ca să ne apăraţi. Şi morţi vom izbândi!”? Am stat şi m-am gândit. Gândeşte-te şi tu! Mi se pare profetic to nul şi mi-amintesc de eroul spaniol El Cid Campeador, legenda vie a poporului iberic, care i-a înfricoşat pe mauri chiar mort fiind. Fusese legat de calul său, mort cum era, şi arătat maurilor. Morţii care sunt vii şi viii care sunt morţi. Ciudat duet! Şi mă mai gândesc la şoferul Securităţii, Cojocaru, care a fost radiat. încerc aşa o simpatie faţă de el şi faţă de fiica lui, Ana, doctoriţa de la Spitalul Colentina. Ce-or mai fi făcând acum? Dar tinerii ăia puşi pe glume, pe ironii şi pe tot felul de jocuri şi poante, cei cu cenaclul, ce-or mai fi zicând, ce-or mai fi visând? într-o zi o să mă pun şi eu să scriu o poezie. Am încredere că pot s-o fac. N-am încercat niciodată, însă ce mare lucru e să scrii o poezie?! „Căţeluş cu părul creţ...” Ei, nici chiar aşa. „Aşchiile nu se pierd cu vre mea, chiar dacă trunchii nu mai sunt prin pielea lor

420
Străbate neuitarea, groaza tăierii, ora masacrului. Lecţia de istorie nu vrea să mai înceapă decât cu ecoul a ceea ce a fost atunci când copacii au fost tăiaţi. La cine e ecoul?”. Ce-i cu poezia asta fără rimă? Nu ştii că mie nu-mi plac poeziile fără rimă? Şi apoi ce-i cu ecoul ăsta spălăcit? Vreau o poezie s-o înţeleagă tot poporul. „La început a fost Cuvântul. Cuvântul a rodit o puzderie de boabe de cuvinte strălucitoare, fiindcă roua dimineţii le ţinea în cercul lor transparent ca pe nişte sâmburi curaţi. Apoi fiecare om şi-a luat cuvintele necesare şi şi-a făcut ograda sa de cuvinte. într-un cuvânt, s-a gospodărit cum se cuvine. Şi nu erau garduri între ogrăzi, ci numai nişte cuvinte mai mari ca semn de hotar (mai mult simbolic)o. Nici asta n-are rimă, dar e mai frumoasă. Am înţeles: de când cu gardurile, cuvintele nu SE mai văd unele pe altele.

Lui Victor îi păru nespus de rău că pentru o plăcintuţă îl trădase pe Părintele. Se duse la maica Emilia şi îi spuse totul.

cum ai putut să faci asta, Victore? Nu am crezut niciodată că tu...

am greşit, maică, îmi pare atât de rău. Iartă-mă!

eu să te iert? Fugi de-aici că eu... Du-te şi spuue-i Părintelui ce ai făcut! El să te ierte!

o să mă duc, maică, dar te rog, iartă-mă şi tu!

victore, îţi spun sincer: m-ai dezamăgit. La oricine m-aş fi aşteptat, dar la tine nu. Tu îl iubeai pe Părintele...

îl iubesc şi acum, maică!

421
cum îl poţi iubi când l-ai trădat? Ai semnat documentul acela mincinos şi Părintele poate păţi cine ştie ce din cauza ta. Te-ai gândit la asta?

mai târziu, maică. Eu nu am vrut să semnez ni mic la început, dar s-a întâmplat apoi..., mi-a venit aşa un fel de slăbiciune când am văzut plăcintuţa aia. De unde avea directorul plăcintuţa?

mai puţin contează de unde o avea.

aşa mi-a spus şi el.

contează că ai cedat să faci în schimbul plăcin tuţei această infamie.

ce este infamia, maică?

ceva murdar, foarte murdar care te spurcă pe dinăuntru. Eu aşa te văd. După gestul acesta nu te mai iubesc.

poţi să mă mai ierţi, maică?

nu. Nu ştiu. Lasă-mă să mă gândesc. Mai bine te-ai duce să-ţi ceri iertare de la Părintele şi apoi mai vedem.

iartă-mă, maică. Nu am curaj să mă duc la Părintele fără să mă ierţi mai întâi. Te rog!

te iert! Hai, pleacă acum! Să nu cumva să vii fără iertarea Părintelui!

Victor plecă din cale-afară de cătrănit către biserică. Părintele spovedea. Aşteptă destul timp, pentru că voia să fie ultimul.

ia spune, copile, ce ai pe inimă?

am greşit, Părinte!

cum aşa?

v-am trădat. Dacă există iertare şi pentru mine, atunci iertaţi-mă, dacă nu, voi pleca undeva departe, ca să mă pocăiesc toată viaţa.

422
dar ce ai făcut, copile? Ia povesteşte-mi!

părinte, eu n-am vrut să semnez documentul pe care mi l-a arătat părintele director, dar, când a scos plăcintuţa, n-am mai gândit raţional. Am mâncat şi am semnat. Nici măcar nu ştiu ce scria acolo, însă îmi dau seama că ceva de rău despre sfinţia voastră. Nu înţeleg cum am putut fi aşa de slab. Adică am spus cu tărie că eu nu semnez, dar când m-a îmbiat cu plăcintuţa am pierdut tăria şi am căzut. Iertaţi-mă, Părinte, dacă există iertare pentru mine!

copile, mă doare că aud aşa ceva, dar există iertare pentru tine. Şi Petru L-a trădat pe Domnul, iar Domnul Hristos l-a iertat, fiindcă acela s-a apropiat cu căinţă şi a plâns. Văd că şi tu plângi. îţi pare rău, nu-i aşa?

•

Iertaţi-mă, zise Victor, înecat în lacrimi.

copile, ţie îţi plac mult plăcintuţele, nu-i aşa?
nu-mi mai plac acum!
de ce să nu-ţi mai placă? se miră Părintele.
sunt supărat pe mine că din cauza unei plăcintuţe am fost în stare să fac o asemenea infamie.
oho! De unde ai scos cuvântul ăsta? Auzi, infamie!
maica mi l-a spus.
mda. Ascultă, îţi voi da un canon pentru ce ai făcut. Fii cu luare aminte să-l faci.
orice, Părinte.
după înviere, când vom dezlega iar la mâncare de dulce, să mănânci în continuare plăcintuţe...
eu nu mai mănânc aşa ceva!
ascultă-mă bine! se încruntă Părintele teatral. De fiecare dată când vei mânca o plăcintuţă să te gândeşti
423
că nu plăcintuţa e rea, ci voinţa ta, care nu a rezistat tentaţiei. Deci zi aşa atunci când mănânci: „Doam ne, întăreşte voinţa mea şi nu mă lăsa să mă lepăd de Tine în veac! Iar pe Părintele meu duhovnic Gheorghe, iartă-l!". Auzi?
pe sfinţia voastră să vă ierte? Nu pe mine?
pentru mine să te rogi! Auzi?
aud, dar nu înţeleg. Eu am greşit, de ce să vă ierte Dumnezeu pe...
pentru că eu aşa simt acum. Că tu trebuie să-ţi faci canonul rugându-te pentru mine. Ai greşit faţă de mine, aşadar, eşti dator să te rogi pentru mine. E clar?
desigur. Părinte, am de gând să mă duc la părintele director şi să-i cer documentul acela semnat.
nu-i nevoie! Lasă că-l iau eu şi-l ard!
ce m-aş bucura!
domnul să te ierte pe tine, fiule Victor, cu al Său har şi cu a Sa iubire de oameni, totdeauna acum şi pu rurea şi în vecii vecilor. Amin!
Victor fugi fericit. Se simţea pur şi simplu eliberat de o povară care-i ţinuse sufletul în iadul cel mai de jos. Maica Emilia avea să se bucure şi să-l iubească iarăşi. Va putea mânca din nou plăcintuţe, deşi se jurase că nu va mai pune gura pe ele. Totuşi, ceva se schimbase în gândul său. înţelesese că există perfidie şi că unii oa meni fac negustorie cu slăbiciunile celorlalţi. Luase o hotărâre teribilă: aceea de a se cerceta pe sine în lumina acestei descoperiri şi de a lucra la corectarea acestor neajunsuri. Clătinarea aceasta fusese primejdioasă. Vor veni, cu siguranţă, şi alte clătinări. De aceea, era bine să-şi facă bine socotelile şi să decidă pe ce drum avea să meargă mai departe.
424
Părintele primi sub epitrahil un om necunoscut. Biserica era aproape goală. Lumina candelelor liniştea totul în jur. Se uită o clipă cu dor înspre icoana Mântuitorului de pe catapeteasmă şi zise apoi:
cine sunteţi dumneavoastră?
părinte, simţeam că dacă nu voi veni să vorbesc cu sfinţia voastră, voi muri. Eu sunt unul dintre şoferii Securităţii. Cojocaru mă cheamă. Cojocaru Andrei.
nu ţi-a fost teamă să vii la mine?
nu mă mai interesează, Părinte. Oricum au hotărât să mă bage în pământ. M-au radiat o dată, dar am scăpat cu rugăciunile Părintelui Arsenie de la Drăgănescu.
familie n-ai?
am. Soţia îşi face griji pentru mine. Am şi o fată, care este doctoriţă la spital în Colentina. E medic bun. Domnul ne păzeşte pe toţi.
şi dacă-ţi rămâne familia pe drumuri?
ştie Dumnezeu. Mai mult îi ajut aşa decât cu salariul de la Securitate. Ce e, în fond, salariul? O mână de bani, care azi sunt, mâine nu mai sunt. Ne legăm viaţa de lucruri trecătoare.
ăştia nu te vor lăsa aşa cum crezi tu...
dar pe sfinţia voastră vă lasă? Vă urmăresc peste tot. Sunt grupuri speciale care vă filează. La predicile de miercuri seara s-au făcut sute de fotografii. Vor să-i ştie pe fiecare dintre cei care au participat. Li se pare că ceea ce spuneţi se răspândeşte cu prea mare repeziciune şi vor să păstreze

controlul.
e treaba lor. Eu nu renunţ. Ştiu că fac presiuni să mă dea afară...
425
vă vor da. E deja hotărât de ceva vreme. Ceauşescu vă socoteşte duşmanul său personal. Planul său de a dărâma bisericile din Bucureşti se poticneşte de cuvântul sfinţiei voastre, aşa că va trebui să fiţi...
arestat.
probabil în cel mai scurt timp. Nu ştiu care sunt măsurile. Cert este că sunt mulţi ofiţeri conspiraţi din Biserică. Eu am întâlnit unul. îi spune „Iliescu", dar e un nume dat de Securitate. E deosebit de calm şi de primejdios. El lucrează la dosarul sfinţiei voastre. Cu noaşte orice despre sfinţia voastră. H., care este şeful meu, ascultă de el ca de un geniu. Şi cred că este, într-a devăr, un geniu în astfel de planuri satanice.
cine este acest „Iliescu"? întrebă Părintele uimit.
nu ştiu. E un tip înalt şi tânăr. Poartă ochelari şi vorbeşte cu o distincţie aparte. Are un grad foarte mare. Superiorii mei îl salută respectuos. De fiecare dată îi spun: „Să trăiţi!", ca şi cum ar avea un grad mai mare decât al lor. Iar H. este ditamai colonelul!
mă simt onorat că se ocupă un astfel de om de persoana mea. Mi-ar fi plăcut să mă întâlnesc cu acest „Iliescu". Crezi că e posibil?
încerc să văd ce pot face. E periculos, totuşi. Nu vă e teamă?
-Nu.
ştiaţi că aveţi microfoane în apartament şi sunteţi mereu ascultat de o echipă specială?
bănuiam. Primesc mereu telefoane de la necu noscuţi. Soţia mea este disperată din cauza atâtor amc ninţări.
426
aşa procedează Securitatea. Există un plan de internare la Bălăceanca în cazul în care cedaţi psihic. Bine, ar fi vrut să vă interneze forţat, dar, nu ştiu de ce, a picat varianta asta.
zici că „Iliescu" e un tânăr inteligent?
extrem de inteligent, galant, monden. Pare mai dotat decât oricine din serviciile noastre secrete. Ştiu unde locuieşte. V-aş putea duce cu maşina mâine, dacă...
ne întâlnim mâine, pe la 15.30 în Parcul Tineretului. E bine.
— Perfect. Vin să vă iau de acolo.
— Bine.
părinte...
-Ce e?
— Mare mi se pare Părintele Arsenie!
e adevărat!
iertaţi-mă, Părinte, acum, fiindcă şi eu am dat informaţii despre sfinţia voastră. Eu îi duc cu maşina pe cei care vă vor răul.
eu te iert, Andrei. Nu mi-e frică de ei. Dumnezeu mă apără. Când mă va chema să arăt că vorbele mele n-au fost goale, voi fi prezent.
Cojocaru se duse. I se luase o piatră de pe inimă. Se înserase. înainte de a porni pe strada Radu-Vodă se uită atent în stânga, în dreapta. Deformare profesională. Merse un timp. Traversă Dimitrie Cantemir şi ajunse în Unirii. Se simţi un pic ostenit şi se aşeză pe un grilaj, ţinându-se cu mâna de un pom. O ameţeală ciudată. îşi reveni în scurtă vreme şi porni spre casă.
Părintele rămase în biserică gândind intens la cele aflate. De ce să-l întâlnească pe „Iliescu"? Nu ştia. Voia să-l întâlnească pur şi simplu. Să-l privească în ochi,
427
Andrei Cojocaru i-l prezentase atât de... nu ştiu cum Ofiţerul deconspirat. Cât de mult riscase Andrei!
428
Capitolul 32
Scrisoarea lui Silviu Ferescu citită la Radio Europa Liberă. Părintele Alecu Popa din Ciorăştii Vrancei. Silviu e studentul lui„Iliescu"
Nu te-ai plictisit să mă auzi mereu, cititorule? Oooo, dar eu sunt tare vorbăreţ! îi dau întruna şi

chiar dacă devin obositor, nu mă las bătut. Nu, nu. Stai aşa! Haide să vorbim cinstit! Eu te apreciez pentru faptul că ai ajuns până aici cu răbdarea, căci nu oricărui muritor îi este dat să rabde atâta chin cât ai îndurat tu din sporovăiala mea. Măcar ştiu bine că mai sunt oameni care au virtutea asta rară. Oricum, istoria asta mi-a scăpat din mână, treaba ei, meargă unde-o vrea să meargă, eu doar o însoţesc la metri buni în spate, pentru că sunt şi eu curios ce vor face toţi aceşti oameni, în frunte cu eroul. Nu e bine să fii scriitor. E preferabil să fii un martor neînsemnat, să stai în colţul tău şi să observi, că altfel tu, ca scriitor, începi să dai indicaţii, să consiliezi şi personajele, auzi, tocmai personajele tale îţi dau cu tifla. Mi s-a întâmplat. Vorbesc din propria-mi experienţă. Nu, domnule, lasă oamenii în pace, fiecare cu viaţa lui, nu te mai băga tu şi nu te mai crede tu stăpânul a toate, că nu-i aşa. Poate-i aşa în romane, în cărţile proaste, unde totul e mort, fosilizat, dar în istoriile vii apare imprevizibilul, amănuntul la care nu te-aştepţi şi pici de nătăfleţ cu pretenţiile tale de despot al scrisului. Am început într-o manieră bărbătească, am zis că strunesc bine acţiune, personaje, replici, dar am lăsat-o mai moale pe parcurs, când am văzut că nu mai e ca în vechime, când personajele ascultau de vargă. Eheei, acum vremurile

s-au schimbat, fiecare vrea să-şi trăiască viaţa după cum crede, iar a te amesteca în viaţa altuia e chiar lipsit de bun simţ. îmi permit să comentez, să critic, doar libertatea asta o am, şi o facem împreună, noi doi, tu şi eu. Dacă n-ai fi tu, cititorule, aş tăcea, dar aşa, mă bucur că am cu cine să pun ţara la cale. Eşti mulţumit?

Un străin venise în vizită în România şi, neavând ceas, întrebă pe un oarecare de pe stradă. Acela nu avea nici el ceas, dar, uitându-se în jur, îi putu spune cu precizie că trebuie să fie trecut de 17.00.

de unde ţi-ai dat seama că e trecut de cinci? întrebă străinul, nedumerit.

m-am uitat pe străzi şi am văzut că nu-i lume mai deloc.

şi ce-i cu asta?

tu nu-nţelegi, dar noi ştim că a început emisia pe a la Radio Europa Liberă.

Era o anecdotă care exprima realitatea. Postul a cesta de radio devenise o adevărată punte de legătură între cei captivi în lagărul socialist din Europa Centrală şi de Est şi Occident. Transmisiunile se făceau în ţările comuniste de către diferite secţii ce aveau redacţii competente. în România, mulţi considerau emisiunile aces tea un spaţiu de libertate în condiţiile tot mai aspre din perioada regimului ceauşist, când metodele de control sufocau firescul vieţii.

Alecu Popa era un preot de la ţară ce-şi avea parohia în Ciorăştii de Vrancea. în fiecare seară dădea drumul la radio şi asculta ştirile adevărate venite din Occident. în marţea aceea de 18 aprilie, ascultă, la emisiunea De vorbă cu ascultătorii, o scrisoare din partea

unui tânăr student, Silviu (numele de familie nu era dat) despre un preot din Bucureşti.

această scrisoare a ajuns la noi prin intermediul unui turist francez, care a fost rugat insistent să ia scrisoarea şi să o transmită redacţiei noastre. Este un apel către tineri, un strigăt prin care înţelegem că în România un preot profesor la Seminarul Teologic din Bucureşti este hărţuit de Securitate pe motiv că a îndrăznit să protesteze deschis împotriva regimului ateist care dărâmă bisericile. Iată conţinutul scrisorii:

„Prieteni ai mei în Hristos, tineri dragi,

Am căutat sensul vieţii mele şi nu l-am găsit decât în biserica de la Radu-Vodă, acolo unde şi voi l-aţi găsit, alături de mine, lângă acest Părinte minunat care este Părintele Gheorghe Calciu. El ne-a arătat că singurul drum pe care-l putem parcurge este cel alături de Hristos. A avut curajul să ne arate un adevăr în contextul acesta inundat de minciună. Acum, pentru că a avut acest curaj de a spune sincer ce gândeşte, de a vorbi împotriva unei concepţii materialiste şi a duhului pustiitor al ateismului care ne dărâmă bisericile şi libertatea de credinţă, este prigonit. Securitatea lucrează pe multiple paliere: ameninţă prin telefon, îi presează pe elevii seminarişti şi pe studenţi să dea declaraţii mizerabile la adresa acestui Mărturisitor al vremurilor noastre. Suntem toţi într-un moment în care trebuie să hotărâm ce vom alege: Hristos Adevărul sau compromisul. Probabil ne paşte închisoarea, dar, fraţii mei, suntem de mii de ori mai liberi în închisoare decât afară, unde trebuie să gândim după dictare. Aţi ascultat cu toţii cuvintele Părintelui şi aţi simţit şi voi ce am simţit şi eu: o putere lăuntrică imensă, un duh nemaiîntâlnit, care ne-a cutremurat

431
şi ne-a unit poate pentru totdeauna. Suntem o generaţie de la care se cere jertfă. Am stat până acum cuminţi, am tăcut, am zăcut de boala acestui veac co munist care loveşte în chipul lui Dumnezeu din noi. Credinţa nu-i de ajuns. E nevoie de atitudine, tineri, e nevoie de luptă împotriva tuturor acestor asupriri şi în robiri care vin peste poporul român. Ieşiţi din cuminţenia aceasta mincinoasă şi strigaţi Adevărul, pentru că Adevărul ne va face liberi. Să nu-l lăsăm pe Părintele nostru acum să fie singur, să fim alături de el, să fim treji, să avem virtute, căci de la el am învăţat curajul, Am văzut seminarişti bătuţi, studenţi la Teologie anchetaţi şi ameninţaţi, o adevărată teroare s-a dezlănţuit împotriva celor care au participat la aceste cuvinte, îm potriva celor care s-au trezit cu exemplarele dactilo grafiate în mână. Profesorii noştri s-au transformat în anchetatori mai drastici decât cei de la Securitate. Sun tem peste tot urmăriţi, filaţi, controlaţi. Pentru ce? De ce se tem? Pentru acest regim ateist, Hristos este cea mai mare spaimă, fiindcă Hristos înseamnă Adevăr, Libertate, Iubire. Societatea comunistă ne-a predat o al tă educaţie, bazată pe minciună, şi de aceea autorităţile nu pot suporta ca acest văl să se ia acum de pe minţile noastre. Să ne rugăm pentru Părintele nostru! Pomeniţi-l şi voi, toţi cei care citiţi sau ascultaţi aceste cuvinte, fiindcă el este cel care ne-a învăţat să fim liberi.

Se citiră şi alte scrisori, însă aceea a lui Silviu fu cea care-l impresionă cel mai mult pe părintele Alecu. Un preot avusese curajul să protesteze împotriva dărâmării bisericilor! Fantastic! Atitudine de adevărat mărturisitor! Părintele Alecu se simţi deodată mai
432
curajos, mai demn şi luă decizia de a-l pomeni pe Preotul Gheorghe şi duminică, la Sfânta Liturghie, într-o ectenie specială.

Dar nu numai părintele Alecu îl pomeni pe Preotul Gheorghe la rugăciune în acea seară, ci mii de oameni care ascultaseră sau care auziseră pe alţii povestind despre acel Mărturisitor care avea atâta curaj să spună Adevărul. N-avea familie? N-avea copii? Ba da. Şi totuşi...

Colonelul H. ascultase şi el emisiunea şi înjurase de morţi (un pomelnic întreg!) pe acel Silviu care trimisese scrisoarea la Europa Liberă. „Ce ordinărie cu Calciu ăsta! Bagă-l odată la închisoare, ca să scăpăm de mizeria care vine în valuri şi nu mai putem să o curăţăm!”. Tovarăşul era plecat în SUA, iar se amâna povestea. Cum să dai de Silviu ăsta? Poate era doar un nume fictiv şi atât. Vorbi cu „Iliescu” pe tema asta şi „Iliescu” îl linişti. îl cunoştea pe Silviu. De unde îl cunoştea? Era studentul lui? Să-l bage imediat în anchetă! „Ba nu. Mai bine să aflăm informaţii aşa, fără presiuni inutileo.
433
Capitolul 33

întâlnirea din Parcul Tineretului. Părintele discută cu... Dar câţi „ilieşti” n-or fi în Republica noastră? Hemoragia recidivează. „Accidentul”. Andrei Cojocaru s-a îmbolnăvit de deces

N-am crezut că pot fi ca o babă curioasă! N-ai să crezi! M-am dus şi eu în Parcul Tineretului, să mă iau pe urmele celor doi, ca să-l deconspirăm pe „Iliescu". M-am aşezat undeva de unde puteam să-l văd pe Cojo caru, fiindcă am venit destul de devreme şi am văzut că şi el a venit la fel. Numai că la un moment dat..., prietene cititor, Cojocaru... NU, nu pot să-ţi spun ce am văzut, fiindcă îmi face rău. Mai bine să las istoria să se desfăşoare sub ochii tăi. Eu acum mă grăbesc să ajung la spital. Te aştept acolo!

Miercuri, la 14.45, Părintele intră în Parcul Tine retului dinspre Şerban Vodă. Nu era lume multă. Tine rii se plimbau de mână, cu un calm neverosimil, pe malul lacului a cărui oglindă părea caldă, umană. Soarele strălucea puternic şi se încălzise. Părintele transpirase şi îşi descheie primii nasturi ai hainei, apoi îşi scoase fularul şi se aşeză pe o bancă. Era superbă primăvara. începu să se gândească la Mahmudia sa dragă, la apele acelui paradis plin de bălţi, peşti, păsări, viaţă foşnitoare: şerpi, broaşte, gâze. I se făcu brusc dor să se suie într-o barcă şi să pornească prin sălbăticia aceea autentică a Deltei, uitând de toate mizeriile lumii acesteia. Doar el şi Dumnezeu în mijlocul unei naturi splendide, care era tot dar de la Cel de Sus. îşi aminti
434
apoi de mama sa, de învierea la care venea tot satul. Stătu ceva timp dus de valurile amintirii. Oftă.

Se uită la ceas. Era 15.20. Se uită după Andrei Concaru, dar nu-l văzu. Se ridică de pe bancă şi făcu câţiva paşi. Văzu nu departe, pe o bancă, pe Silviu stând alături de un preot profesor cu

ochelari pe care-l cunoştea din vedere. Preda la Institut. Se apropie de ei.

sărut dreapta, Preacucernice Părinte, zise tânărul universitar, zâmbind cu o sinceritate dezarmantă. Mă bucur să vă întâlnesc.

sărut mâna, Părinte! zise şi Silviu, sărind şi el în picioare. Tocmai discutam cu părintele profesor despre atmosfera ciudată de la noi, de la Teologie.

preacucernice, zise universitarul, invitându-l pe Părintele să ia loc, sunt profund impresionat de curajul sfinţiei voastre. Este un lucru nemaiîntâlnit astăzi şi cred că generaţia tânără se coagulează în jurul acestor cuvinte pline de mărturisire şi curaj.

vă mulţumesc, Părinte. Mă simt flatat. Dar să ştiţi că meritul nu este al meu, ci al lui Dumnezeu, Care luminează prin cuvinte.

desigur, nu mă îndoiesc de pronia divină, însă Dumnezeu Se slujeşte de oameni luptători, oameni care iubesc Adevărul, iar sfinţia voastră, din câte am aflat de la acest tânăr student al meu, sunteţi omul potrivit în acest timp de secetă a duhului.

părinte, zise şi Silviu entuziasmat, părintele profesor vă admiră fără nicio reţinere. Sunteţi un model pentru noi. Am văzut predicile circulând peste tot, lucru care m-a uimit. Este voia lui Dumnezeu!

silviu are dreptate, continuă universitarul. Eu cred că noi, generaţia tânără, ne constituim reperele datorită

unor oameni ca sfinţia voastră. Pentru fiecare timp, Dumnezeu a trimis om care să răspundă culturii veacului. în această cultură de azi, plină de ateism, s-a făcut auzită o voce diferită, un glas care cheamă la Hristos în ciuda prigoanei oficiale.

părinte, vreau să vă spun ceva. Eu nu sunt decât un om. înţelegeţi? Sunt om cu slăbiciuni. Vă spun asta ca să nu mă vedeţi mai mult decât sunt.

cert este că în slăbiciune se arată puterea lui Dumnezeu, nu-i aşa?

tocmai. Eu am protestat, fiindcă mi s-a părut că n-aş mai avea pentru ce să trăiesc dacă tac. Dar recunosc că la un moment dat mi-a fost şi mie frică.

nu cred. O spuneţi din smerenie.

nu, ascultaţi. Mi-a fost frică, însă aceşti tineri m-au încurajat şi mi-au insuflat tărie. Dacă n-ar fi fost ei, eu aş fi abandonat din cauza presiunilor extra”rdinare la care sunt supus. Numai telefoanele pe care le primeşte soţia mea...

de asta îmi vorbea Silviu, îl întrerupse universitarul, aşezându-şi ochelarii. Cum puteţi rezista în aceste condiţii? Mai ales soţia şi copilul...

e foarte greu. Nu ştiu cum se vor derula lucrurile, însă presimt că se încearcă scoaterea mea din Se minar.

aveţi această certitudine sau e doar o bănuială?

e o certitudine. Cineva mi-a spus că decizia e deja dată şi nu se aşteaptă decât momentul oportun. Poate că la sfârşitul anului şcolar va fi momentul când voi fi anunţat oficial.

dar nu vă ajută nimeni? Preasfinţitul R. nu vă ia apărarea?

Ştiţi bine şi sfinţia voastră că Preasfinţitul R. e un călugăr intrat în mănăstire de la paisprezece ani. Era un om cu o viaţă călugărească foarte bună. De ce l-a trimis Patriarhia din mănăstire ca să-l facă episcop, nu ŞTIU! L-a scos dintr-un mediu în care era apărat de credinţă, de prestigiul călugărului, de evlavia credincioşilor, şi l-a aruncat în societate. Şi omul s-a pierdut. Şi-a pierdut curajul pe care îl avea altădată, şi-a pierdut tăria de caracter.

— Dar nu i-aţi solicitat ajutorul?

Ba da. I-am zis: „Preasfinţite, veniţi cu noi, pentru că glasul unui preot simplu n-are putere, dar glasul unui episcop ajunge pe faţa întregului pământ, depăşeşte Hotarele ţării! Nimeni nu se va atinge de noi dacă episcopii vor veni în mijlocul nostru!”. Dar n-a vrut să vină. Şi nu e greu de înţeles ce va urma.

Dar sunt câţiva dintre noi la Institut care vă susţinem, Preacucernice. Nu dezarmaţi! Eu nu sunt de acord cu tot ce se întâmplă de câteva zile la noi la Teologie, cu anchete şi ameninţări. Parcă suntem într-o epocă demult apusă.

se vor petrece fapte şi mai grave. Ştiţi ce se întâmplă atunci când nu ai protecţie ecleziastică?

Vă referiţi la arest?

închisoarea este capătul acestui drum al curajului nebunesc. Curios este că aceşti oameni care slujesc sistemului cu atât aplomb sunt şi ei familişti, au copii, dar nu se gândesc că lovind în mine, lovesc şi în soţia mea şi în copil. Ce vină au ei? Că sunt eu soţ şi tată? Prea multă ipocrizie, părinte! Sunt sătul de chipul acesta mincinos şi făţarnic al lumii noastre.

437

eu vă susţin necondiţionat. Voi interveni la vicar să...

vicarul mi-a şi dat sentinţa la ora asta, părinte. E târziu. Sunt de părere să nu intraţi într-o luptă care e din start pierdută. Eu merg pe 53 de ani, sfinţia voastră sunteţi tânăr. Nu e bine să fiţi arestat acum, când aveţi tot viitorul înainte. Am auzit numai lucruri frumoase despre activitatea de cercetare în domeniu a sfinţiei voastre. Cred că o să fiţi un profesor de prestigiu al institutului Teologic, dacă nu cumva sunteţi de pe-acum, Nu are rost să daţi cu piciorul la o asemenea şansă în viaţă.

părinte, mi se pare că nu e totul pierdut. Ştiţi ce se-ntâmplă. Partidul face presiuni asupra celor din De partament, cei din Departament îi ameninţă pe ai noştri şi uite-aşa ajung la sfinţia voastră amplificate amenin ţările şi deciziile. în fond, nu au niciun drept să vă excludă din postul de profesor şi nici nu cred că o vor face.

eu sunt de altă părere...

bine. Vedem ce va mai fi, dar alături de ceilalţi colegi de-ai mei vom susţine cauza sfinţiei voastre, care e singura raţiune a unei regenerări spirituale în Biserica noastră. Vom păstra legătura prin Silviu. E un tânăr de viitor.

într-adevăr. Mi-ai făcut surpriza, băiete, cu scrisoarea aia. La asta nu m-am aşteptat.

despre asta îi povesteam părintelui profesor. Cum am dat-o unui turist francez şi cum a fost trans misă într-un timp atât de scurt la Europa Liberă.

aţi stârnit un val de simpatie, Preacucernice, fiindcă aşa mulţi au aflat de atitudinea sfinţiei voastre şi chiar ne-am rugat să vă ţină Dumnezeu şi să vă păzească

438

de rele întâmplări, cum s-a întâmplat... Uite, chiar aici stând cu Silviu, am văzut pe un domn aşezându-se pe o bancă mai încolo, cam pe unde aţi stat sfinţia voastră. I s-a declanşat o hemoragie din senin...

da, Părinte, zise Silviu tulburat. Am alergat la el, dar cred că a fost prea târziu. Când am ajuns eu şi părintele profesor era deja o baltă de sânge şi horcăia. Nu ştiu cine a anunţat că a venit repede o ambulanţă şi l -a transportat la spital.

i-am făcut o rugăciune înainte de a-l lua, dar... (în acel moment, universitarul privi intens în ochii Părintelui Calciu ca şi cum...). Maica Domnului să ne ferească de moarte năprasnică!

ştiţi cumva unde l-au dus? întrebă Părintele năduşind abundent (de ce oare îl avertiza privirea aceea... a preotului din faţa sa?).

spuneau parcă la Colentina, zise Silviu.

îl cunoşteaţi cumva? întrebă universitarul, privind încă o dată fix în ochii Părintelui.

mă iertaţi, părinte profesor. Trebuie să plec urgent. Mă iertaţi. Ţinem legătura prin Silviu, cum am hotărât.

doamne, ajută! îmi pare rău!

sărut mâna, Părinte, zise şi Silviu emoţionat.

Părintele plecă în trombă. Era ameţit de ştire.

Nu-i venea să creadă. Securitatea acţionase mai iute ca oricând. Trebuia să ajungă în Colentina. Nu ştia cum, dar porni la drum. Urcă într-un autobuz, greşi, coborî. Era atât de împrăştiat, încât nu-şi dădu seama cum ajunse în faţa spitalului. întrebă peste tot şi fu îndrumat la urgenţe.

439

Cojocaru a fost adus acum o oră sau mai bine, Dar e mort. Cred că a fost dus deja la morgă. Fata lui e medic aici la noi. E distrusă, săraca.

vreau să vorbesc cu ea.

la morgă.

Părintele merse ca în transă şi ajunse într-o sală mare în dreptul unui pat unde Andrei Cojocaru stătea întins învelit până la piept cu un cearşaf alb. Chipul lui era straniu. Părea că surâde. Părintelui

nu-i veni să creadă. Mortul era învăluit într-o stare de fericire. Părea că trăieşte. Fericirea e a omului viu. Mortul are o în cleştare specifică. Andrei Cojocaru era mort, dar mai viu ca oricând.

domnişoară doctor, se adresă el tinerei care plângea lângă pat, tatăl dumneavoastră e un mucenic.

vă rog, Părinte, să nu râdeţi de noi. Mama trebuie să vină în câteva momente. Nu cred că i-ar face bine un astfel de cuvânt.

dar e adevărat ce vă spun. Tatăl dumneavoastră e un mucenic. A venit aseară la biserică la Radu-Vodă şi l-am spovedit. Mi-a spus că lucra pentru Securitate şi multe altele. Era un trăitor, să ştiţi.

au mai încercat să-l omoare o dată şi n-au reuşit. Acum n-au mai dat greş.

trebuia să se întâlnească cu mine să-mi arate unde locuieşte un anume om care mă urmăreşte tot timpul şi ştie foarte multe despre mine. Când am aflat, nu mi-a venit să cred. Securitatea operează cu aceleaşi mijloace şi azi. Nu m-aş mira ca şi eu să păţesc mâine-poimâine la fel.

sunteţi cumva Preotul Gheorghe Calciu?

de unde ştiţi?

440

am ascultat la Europa Liberă o scrisoare trimisă de un student în care se spunea cât de tare sunteţi prigonit. M-am rugat pentru dumneavoastră.

vă mulţumesc. Eu nu mai pot sta. Diseară am o predică. Dacă aveţi timp şi curaj, veniţi la Radu-Vodă. O să vorbesc şi de tatăl dumneavoastră. Este un mucenic. Mucenicul Andrei.

441

Capitolul 34

Al şaptelea Cuvânt către tineri: „Iertarea". Vacanţa de Paşti. Atmosfera extrem de tensionată din familie. Pafnutie este un înşelat. Hotărârea de suspendare din funcţia de profesor, numărul 8932 din 17 mai 1978

Sunt multe direcţii în istoria asta, faptele interferează, personajele se întâlnesc, lucrurile nu sunt întâmplătoare. De pildă, ce treabă avea beţivul Stelu cu Părin tele Calciu? Şi totuşi acum Stelu a venit la Radu Vodă să asculte al şaptelea Cuvânt către tineri. Şi ca să-ţi spun bomba cea mare şi curierul diplomatic a venit (cu un rost anume). L-a văzut pe Stelu şi stă mai deoparte, să nu fie recunoscut, pentru că n-are niciun chef să se-ntâlnească cu beţivul şi cu mârţoaga lui. „Iliescu”. Ce conexiune! Cum a plănuit el întâlnirea din Tineretului! Nu pot să cred decât că e genial şi că a luat-o înaintea tuturor. A ştiut de Cojocaru şi de faptul că „a defectat” şi ultima lor întâlnire a fost teribilă. „Eu nu pot fi în veci vizibil, Cojocarule! Te joci cu mine dea v-aţi ascunselea?”, îi şoptise lui Cojocaru chiar când Cojocaru se sufoca cu... Apoi şi Marius cu Daniela lui e de faţă. Şi Silviu, şi Paul, şi Mihail. Mihail e diferit de toţi: trăieşte într-o lume diferită şi de cea vizibilă şi de cea invizibilă. Am observat că nu-i place să iasă în evidenţă, deşi e foarte bine orientat. Dar să NU mă-nţelegeţi greşit, Mihail exprimă enorm fără să vorbească. Dacă stai lângă el e dialog, dacă te uiţi în ochii lui e mai mult decât o discuţie, e sfat de taină, Ce-o fi trăind el?!

442

în seara aceea de miercuri, 19 aprilie 1978, Părintele ţinu Cuvântul de încheiere, ultimul din ciclul predicilor pe care le gândise pentru tineri.

când am început aceste Cuvinte, tinere prieten, la primul din cele şapte nici nu te cunoşteam. Ştiam despre tine că exişti, că aspiri spre ceva ce lumea nu-ţi poate da şi te-am chemat, ca pe fratele meu necunoscut, să-ţi arăt o cale nouă pe care să păşeşti. Ţi-am vorbit despre Hristos şi despre Biserica Lui, despre un cer nou şi un pământ nou, despre moarte şi despre înviere şi, mai presus de toate, despre iubirea lui Iisus pentru tine. Dar acum îţi spun frate, nu numai semen al meu; şi te iubesc, nu cu o iubire abstractă şi care îşi caută obiectul, ci cu iubirea care a găsit, fiindcă te cunosc şi eşti în inima mea, aşa cum şi eu sunt în inima ta. Căci dacă ai venit aici să mă asculţi de mai multe ori, ai făcut-o pentru că ai auzit glasul lui Iisus, acel glas irezistibil care te-a trezit din amorţeala ta materială şi din letargia ateistă în care zăceai. Ai auzit când Iisus ţi-a spus: „Vino la Mine!”. Şi când te-ai întors la El, ţi-a pus inel în degetul tău şi încălţăminte nouă în picioarele tale, şi pe umeri haina cea mai bună.

Fiindcă tu veneai rănit şi sângerând. Erai oprimat de tot ceea ce învăţaseşi despre zeificarea materiei şi de toate interdicţiile ridicate în faţa căutărilor tale de către ateismul fetişizat. înaintea

ochilor tăi, orbi până atunci, s-a aprins o lumină mai ademenitoare decât orice cântec de sirenă al lumii. Şi ai lăsat departe în urma ta ţara de secetă a necredinţei şi „roşcovele” pe care le mâncaseşi până atunci. Ai uitat de dascălii tăi, care îţi spuneau că aceasta este singura
443
hrană şi că fără de ea vei muri. Şi ai auzit atunci cuvântul lui Iisus, Care îţi spunea: „Nu numai cu pâine va trăi omul, ci şi cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu”.

Prietene, când oare ai ajuns să te hrăneşti cu cuvântul lui Dumnezeu? Şi totuşi asta faci! Pentru acest cuvânt ai renunţat la odihna ta, la pacea ta comodă, ai înfruntat obstacole şi interdicţii şi ai venit aici, să te hrăneşti cu cuvântul lui Hristos.

Cinste ţie, prietene! Dumnezeu îţi va dărui cuvântul şi harul său, şi ţi-l va dărui din belşug, pentru că este scris: „Că oricine cere, ia; cel ce caută, află; celui care bate, i se va deschide”. Pentru această cerere stăruitoare a ta, curajosul meu prieten, Iisus te va răsplăti. Fiindcă ai avut curajul să lupţi cu o obişnuinţă şi cu o inerţie care te făcuseră prizonierul lor; fiindcă ai avut curajul să rupi barajul interdicţiilor pe care ţi le-a impus, ca pe un baraj de netrecut, ideologia materialistă, crezând că postulatele de autoritate nu au nevoie de demonstraţie şi că autoritatea ar putea suplini credinţa; fiindcă ai avut curajul ca, odată ieşit de sub servitutea acestor doctrine, să mergi spre ceea ce ţi se contura în faţă ca o iubire tangibilă. Şi cu cât ai înaintat, cu atât ai înţeles mai bine că această iubire infinită şi crucificată strălucea pentru tine, omule unic şi irepetabil, cum te-am mai numit cândva. Pentru acest curaj al tău ai primit iertarea. Nu simţi oare în tine duhul acesta al dragostei, al liniştii care s-a instalat în sufletul tău, siguranţa cu care păşeşti pe noul drum al ascultării de Hristos? Este harul lui Dumnezeu, care vine la tine. Mai întâi, acest har te vizitează rar. Atunci când, rugându-te, vei simţi un fior
444
de o clipă trecându-ţi prin inimă, ca o bucurie inefabilă, atunci când, îngenuncheat fiind, vei simţi o duioşie inexplicabilă în suflet şi o nevoie imperioasă de a plânge, să ştii că te vizitează Harul. Stăruieşte, prietene, şi Harul va veni mai des, tot mai des, până te va locui permanent. Atunci vei cunoaşte starea de har continuă şi pacea interioară, a cărei sursă este iertarea acordată de Hristos şi care se preface într-o bucurie spirituală, iradiind invizibil prin toţi porii fiinţei tale. Şi vei cunoaşte fericirea de a fi iertat şi de a ierta. Căci viaţa noastră este dură atâta vreme cât materia reprezintă cerul şi pământul nostru, iar duhul nostru rămâne orb atâta vreme cât ateismul este religia noastră.

Şi dacă există totuşi ceva care te salvează, prietene al meu, chiar în perioada chemării tale la Hristos, înainte ca sufletul tău să fi fost inundat de lumina credinţei, acel ceva este bucuria de a ierta şi de a fi iertat.

„La vie en commun est dure. Il faut savoir se faire pardonner” (Viaţa în comun este dură. Trebuie să ştii să te faci iertat).

Nu numai să ierţi, ceea ce ţi-ar putea oferi satisfacţia orgolioasă a bunătăţii, ci să ştii să te faci iertat, ceea ce este echivalentul absolut al umilinţei.

îmi amintesc că ţi-am vorbit despre Iisus şi despre Biserica Lui ca despre o instituţie sfântă, ca despre o realitate spirituală pe pragul căreia te afli demult. Dar abia acum ai reuşit să rupi zecile de fire invizibile ale unor concepţii care te trăgeau înapoi. Ţi-am vorbit despre bisericile presărate pe pământul acestei ţări, pe care călcăm cu picioare vesele sau
445
îndurerate, şi ţi-am arătat că am rezistat prin veacuri de umilinţă, dar şi de slavă, prin credinţa noastră ortodoxă indestructibilă. Că dragostea de pământ şi legătura de sânge şi de limbă s-au exprimat în istoria vie, adevărată, prin bisericile ridicate de voievozi şi pârcălabi literă de piatră, pe care vremea nu o poate şterge. Iar dacă acum vedem o biserică dărâmată, pentru ca în locul ei să se ridice o cârciumă, spunem: „Nu!”, cu toată durerea sufletului nostru, împotriva ce lor care cred că dărâmând biserici şi interzicând în presă, în şcoli şi în inimi cuvântul lui Dumnezeu, L-au şi desfiinţat pe Acela din a Cărui milă trăim şi durăm.

Ţi-am vorbit despre libertatea ta în Hristos şi despre cum trebuie să o foloseşti. Ţi-am arătat că mineralele nu cunosc nici moarte, nici viaţă, decât prin analogie, ci numai starea de fapt; că animalele cunosc viaţa şi moartea, deşi inconştient; dar tu, tinere, omule, cunoşti şi viaţa, şi moartea şi, mai presus de ele, învierea, oricât ţi s-ar interzice să crezi în ea. Căci Hristos te-a chemat la îndumnezeire. Nu la condiţia de simplă vieţuitoare, nici măcar la simpla condiţie de om, ci te-a

ridicat deasupra condiţiei umane, atunci când a zis: „Părinte, voiesc ca, unde sunt Eu, să fie împreună cu Mine şi aceia pe care Mi i-ai dat...”

Acestea sunt lucrurile pe care ţi le-am spus, tânărul meu prieten, şi multe asemenea, toate din cuvintele lui Hristos. Şi pentru aceasta m-au urât fraţii mei, iar ţie ţi s-a interzis să vii să mă asculţi; ţie, care însetai după cuvântul lui Dumnezeu şi care voiai să ştii dacă eşti condamnat total sau ai fost ales de

446

cineva pentru un destin mai înalt, pentru înviere. Ţi-au închis porţile şi ţi s-au ridicat în faţă ziduri de oprelişti. Ţie, care scriai într-una dintre scrisorile tale căci orice scrisoare de la unul dintre voi vă exprimă pe toţi despre pornirea voastră de a căuta ceea ce transcende materia, de a depăşi imanentul astăzi zeificat, despre toată nădejdea voastră de a păşi pe calea adevărului şi despre bucuria de a-L fi întrezărit pe Cel ce însuşi e Adevărul, Calea şi Viaţa.

îmi scriai cu câteva zile în urmă: „Ce bucurie să auzi vorbindu-se despre Dumnezeu şi despre lume, alta decât aceea a materiei, de la o catedră laică şi de către un profesor laic! Era un vis în care nu puteam crede. Şi ca să înţelegi că omul acela laic era iluminat de un duh de credinţă pe care ni-l făcea cunoscut nu numai prin cuvinte, ci şi prin lumina care iradia din fiinţa lui. De aceea, aproape că vă invidiez pe voi, teologii, că ştiţi şi trăiţi ceea ce noi nu cunoaştem şi nu ştim, dar spre care întreaga noastră fiinţă aspiră...”

Sau tu, tinere profesor de 35 [33?] de ani care spuneai: „Mi-am petrecut toţi anii aceştia de învăţământ scoţând «cu bâta» elevii din biserici. Acum însă am înţeles ce-i aducea acolo şi de ce reveneau la biserică, iertându-mă. înţeleg acum că dacă voi, nişte copii din anul întâi de Seminar, credeţi atât de tare şi ştiţi atâtea lucruri despre adâncurile fiinţei umane şi despre o lume pe care eu am interzis-o elevilor mei, eu trebuie să cred mai mult decât voi”.

Nu ne amintesc oare aceste cuvinte de convertirea lui Pavel pe drumul Damascului? Căci, dacă admitem, cu Albert Camus, că fiecare om trece măcar o dată în viaţă prin Muntele Măslinilor, tot aşa

447

trebuie să admitem că fiecare dintre noi experimentează o dată drumul Damascului, când glasul lui Iisus răsună şi pentru noi: „Saule, Saule, de ce Mă prigo neşti?... Greu îţi este să izbeşti cu piciorul în ţepuşă!”.

Nimeni nu este scutit de suferinţă. Dacă suferim, suferinţa să ne fie întru Hristos; dacă iertăm, să iertăm pentru Hristos! Dar adevărul să ne stea în faţă totdeauna. „Adevărul înaintea păcii”, cum îmi spunea un student de la Politehnică, auditor al acestor Şapte Cuvinte către tineri; şi înţelegem prin pace nu pacea lui Hristos de la Ioan 14, 27, nici răstimpul dintre două războaie, cum îi plăcea să zică lui Nicolae Titulescu, ci acea comoditate sufletească şi materială pentru care călcăm în picioare principiile şi dreptatea, acea stare de toleranţă care ne ajută să ne culcăm în fiecare seară cu un compromis în inimă şi să ne trezim cu un compromis nou sub pernă...

Şi acum vă voi citi declaraţia unui student de la Teologie, în legătură cu aceste Şapte cuvinte. Pentru că s-au luat astfel de declaraţii scrise, la Institutul Teologic, forţându-se mâna şi conştiinţa. Se ştie ce înseamnă o declaraţie scrisă, ce sursă de teamă şi teroare, aşa cum s-a întâmplat în câteva cazuri. Din numărul declaraţiilor date am ales una, pentru că este mai limpede (nu mai dreaptă, căci toate sunt la fel de drepte):

„...declar că în ziua de miercuri, 12 aprilie a.c., la orele 21, am audiat «Al şaselea cuvânt către tineri » rostit de Părintele Gheorghe Calciu-Dumitreasa în pridvorul Bisericii Radu-Vodă din Bucureşti. De asemenea, am mai audiat şi al treilea şi al patrulea şi al cincilea cuvânt, dar în alte condiţii... Declar că am

448

întâlnit la ultima, precum şi la celelalte predici ale sale, foarte mulţi studenţi de la Institutul Teologic, doctoranzi în Teologie, studenţi de la alte facultăţi, persoane pe care nu le mai văzusem niciodată şi foarte mulţi elevi seminarişti. Atmosfera din biserică a fost totdeauna impresionantă şi am trăit în mod real clipe de înălţare sufletească şi de reculegere. în privinţa conţinutului predicilor, mă declar întru totul de acord cu ideile expuse de Părintele Profesor, care nu face decât să privească realist şi lucid problemele ce se cer privite astfel, respectând strict învăţăturile Bisericii ortodoxe.

Părintele Profesor Gheorghe Calciu mi-a fost profesor mai mulţi ani la Seminarul Teologic din

bucureşti, al cărui absolvent sunt, şi a contribuit în cea mai mare măsură la formarea noastră ca elevi şi adevăraţi slujitori ai Domnului Hristos şi ai Bisericii neamului”.

Oare trebuie să mai adaug ceva? Poate doar omagiul meu pentru acest curaj al studentului respectiv şi al vostru, al tuturor celor care, călcând peste instinctul de conservare, aţi pus „adevărul înaintea păcii” şi aţi venit aici; sau poate bucuria pe care mi-au făcut-o celelalte declaraţii, scrise şi verbale, ca şi prezenţa voastră în această biserică; sau poate, în sfârşit, umilinţa mea că sunteţi buni şi îl iubiţi pe Iisus mai mult decât pe mine, căci, chiar fără să fiţi slujitorii Lui, nu aţi pregetat să sacrificaţi comoditatea voastră pentru a veni să vă exprimaţi dragostea de Dumnezeu.

Să ne rugăm pentru toţi fraţii noştri care ne iubesc şi care ne urăsc pe noi, care ne-au făcut bine şi

449

rău, care ne-au iertat sau nu ne-au iertat. Noi toate să iertăm tuturor!

Voi încheia, tinere prieten, acest ultim „Cuvânt" către tine cu o spicuire din „Cuvântul” Sfântului Ioan Gură de Aur care se citeşte în noaptea învierii în toate bisericile ortodoxe, căci vin Paştile, Ziua învierii şi bucuria noastră, a tuturor. Atunci veţi afla că Hristos a înviat şi că noi toţi vom învia. Când spun că veţi afla, înţeleg că inima şi sufletul vostru vor descoperi plenar această certitudine care era demult în voi şi în virtutea căreia sunteţi aici.

„...De a lucrat cineva din ceasul întâi, să-şi primească astăzi plata cea dreaptă; de a venit cineva în ceasul al treilea, mulţumit să prăznuiască; de a ajuns cineva după ceasul al şaselea, să nu se îndoiască nicidecum, căci cu nimic nu va fi păgubit; de a întârziat cineva până în ceasul al nouălea, să se apropie, nicidecum îndoindu-se; de a ajuns cineva în ceasul al unsprezecelea, să nu se teamă din pricina întârzierii, căci darnic fiind Stăpânul, primeşte pe cel din urmă ca şi pe cel dintâi, odihneşte pe cel din al unsprezecelea ceas ca şi pe cel care a lucrat încă din ceasul întâi.

Pentru aceasta intraţi toţi întru biserica Domnului vostru; şi cei dintâi, ca şi cei din urmă lua ţi plata...

înviat-a Hristos şi îngerii se bucură, înviat-a Hristos şi viaţa stăpâneşte, înviat-a Hristos şi niciun mort nu mai este în groapă”.

V-am citit aceste rânduri, ca să le ştiţi.

450

V-am citit acest „Cuvânt”, fiindcă vine Săptămâna Patimilor, în faţa căreia tot glasul amuţeşte.

V-am citit acestea ca să aflaţi că dacă în zilele care urmează vom trăi în duh şi în carne calvarul lui Hristos, pe culmea Golgotei ne aşteaptă Iertarea şi învierea.

V-am citit aceste adevăruri ca să vă amintiţi că neamul acesta românesc urcă de veacuri Golgota istoriei, refăcând neîncetat, în spirit, drumul lui Iisus şi anticipând, prin credinţă, această înviere pe care tu, prietenul meu, fratele nostru, al tuturor, o aduci cape o făclie arzând în inima ta.

Veniseră mai mulţi ca niciodată. Printre ei era şi domnişoara doctor Ana Cojocaru, beţivul Stelu, curierul diplomatic Gabriel Pricop, aflat în misiune. La sfârşit Părintele vorbi şi de mucenicul Andrei. Fusese asasinat. Era vremea premeditării şi a crimei perfecte.

v-am vorbit de atâtea ori despre credinţă şi v-am adus cuvântul lui Iisus. V-am spus că atunci când Dumnezeu va avea nevoie de suferinţa mea, va spune: A venit vremea să pecetluieşti vorbele cu suferinţe! Şi sunt suferinţe adânci. Să se vadă că nu eşti omul vorbelor! Să se vadă şi să creadă!”. Cred că acum a venit această vreme. S-ar putea ca aceste ore să fie ultimele pe care le mai petrecem împreună. Să nu uitaţi ceea ce am vrut să fac din voi: preoţi ai lui Hristos, secerători ai lanului pentru împărăţia lui Dumnezeu. Şi mai ales, să nu uitaţi că nu vorbele, sau nu numai vorbele, ci şi faptele, şi sângele, şi suferinţa pecetluiesc Adevărul şi-L fac să biruie!

Apoi totul intră într-un ritm destul de ameţitor. Sâmbătă intrară în vacanţa de Paşti, iar Paul, Gigi Voinea,

451

Tavi, Nelu, Filip, Ştefan, Păun, Victor şi mulţi alţii îşi luară cu lacrimi rămas bun de la Părintele. Părea ca o despărţire definitivă.

în săptămânile ce urmară, teroarea exercitată asupra Părintelui şi a familiei sale pe calea telefoanelor anonime luă dimensiuni paroxistice. I se descria cu lux de amănunte ce vor păţi, ce hotărâri a luat conducerea Bisericii şi ce hotărâri va mai lua. Părintele fu sigur că toate acestea erau acţiuni de intimidare întreprinse de Securitate, dar, aşa cum îi destăinuise şi Andrei Cojoca ru,

hotărârile conducerii Bisericii în legătură cu el cam acestea erau şi aveau să se dovedească a fi „ştiinţific exact”, cum ar fi spus marxiştii.

Vacanţa trecu şi ea ca un vis. Era deja jumătatea lui mai. Pentru miercurea aceea, Părintele anunţase un cuvânt suplimentar, după care urma un nou ciclu de predici intitulat „Creştinismul şi cultura”, foarte necesar în acel moment în care toată presa oficială deschise se o acţiune neoficială de combatere a credinţei şi a creştinismului, făcând cele mai stupide afirmaţii şi mistificări, susţinând că religia creştină nu are nicio contribuţie la cultură, că toţi creştinii sunt nişte aculturali, ignoranţi şi că nimic bun nu a ieşit de aici. Autoritatea bisericească nu avea curaj să răspundă acestor grave şi mincinoase acuzaţii, aşa că Părintele se hotărî să o facă prin cuvântul adresat tinerilor.

dacă mâine soţul dumitale predică, să ştii că poimâine va fi dat afară. Ordinul este gata scris!

Telefonul sunase sec. Când Părintele ajunse acasă, soţia sa Adriana îşi făcea bagajul să plece. Toată ziua fusese bombardată cu telefoane şi la serviciu şi acasă.

nu mai pot sta în casa aceasta! Pereţii aceştia, uşile acestea încuiate nu mă mai pot apăra de nimic! Trebuie să plec oriunde, numai aici să nu mai rămân! Dacă mai primesc un singur telefon, ori ajung la spitalul de nebuni, ori sub roţile unui tramvai!

Părintele simţi o durere fizică în piept, ca de anghină pectorală. îşi dezbrăcă uşor haina şi se aşeză pe un scaun, respirând voluptuos. Parcă îi lipsea aerul. îi trecu prin cap cazul acela din Rusia când soţia lui Levscenko se sinucisese. Avu o clipă de dureroasă revelaţie. Teroarea cea mai neagră era acum în casa sa şi-n sufletele lor. încercă să o liniştească:

voi fi dat afară, nu este nimic, voi munci pe un şantier, ca muncitor zilier. Nu mai suntem tineri, dar o pot face. Te rog să rămâi acasă, cu copilul. Plec eu. Atunci teroarea va înceta.

nu, nu pot suporta casa! strigă Adriana. Mă simt terorizată. Din cauza ta trăiesc într-o tensiune continuă, de ani de zile. Am îmbătrânit înainte de vreme. Ghiţă, Ghiţă, de ce ne distrugi?

Părintele tăcu. Obidiţii, obidiţii sorţii! Adriana se întinse în pat, ţinându-se cu mâna de abdomen. Se zvârcolea de durere şi Părintele hotărî să cheme ambulanţa. Apoi se răzgândi. Medicamentele îşi făceau efectul. Petrecu lângă ea până la 17.30, când se ridică şi se pregăti să plece la Seminar. Tot timpul acesta meditase.

draga mea, de la şcoală nu mai vin acasă. Voi merge la cineva să dorm, până îmi voi găsi o cameră cu chirie. în felul acesta vei fi şi tu liniştită. Te vor lăsa atunci în pace aceşti gangsteri morali. Nu vor mai avea motive să te terorizeze.

— Dacă diseară nu te întorci acasă, atunci să vii joi să mă îngropi! zise Adriana cu un glas sfârşit.

Părintele privi către fiul său, Andrei. Andrei avea doisprezece ani şi auzise tot. Apartamentul era prea mic pentru ca asemenea scene să aibă loc fără ştirea lui, Părintele îl privi fără niciun cuvânt. „Doamne, ce traumatism s-o fi produs în sufletul său mic?! Ce rupturi şi ce sechele vor rămâne în inima aceasta de copil? Scapă-l, Iisuse! Cum veţi da socoteală de sufletul acesta, Preasfinţite episcop R., voi, părinţi consilieri, părinte director şi părinte N.? Ce suflet curăţat prin lacrimile pocăinţei veţi aduce la Judecată pentru acest suflet pur, de copil, pe care l-aţi traumatizat?”

Părintele ieşi pe uşă cu un suflet pustiu. Nici să plângă nu mai putea. Nu avea nicio lacrimă. Se ţinu cu mâna de piept până ieşi din scară, apoi respiră adânc. Ce avea să se întâmple cu ei? Ajunse la Seminar într-o stare jalnică. Avea sufletul zdrenţuit. Hărţuirile acelea zilnice, făcute cu metodă, îi măcinaseră voinţa. Dar tre buia să meargă mai departe, altfel tot ce făcuse până a cum, toată truda sa ar fi devenit inutilă. Venise vremea ca suferinţa să ia locul vorbelor, să umple cuvintele. îşi aminti de minunatele întâlniri cu tinerii, de puritatea lor, de crezul lor nefalsificat, de visurile lor şi de nădejdea că acei tineri vor reprezenta preoţii demni, cura joşi de mâine. Dacă el nu le oferea acest model, atunci cine trebuia să o facă? Erau toţi alături de el şi totuşi trebuia să pătimească singur.

Nici nu ştiu când ajunse la Seminar. Se dezmetici abia când un elev căruia îi dăduse cel de-al doilea Cu vânt îl abordase, spunându-i că i s-a făcut percheziţie în casa părintească (era extern) de către pedagogul V. Rădună,

i s-au luat predicile şi apoi a fost dus la Arhiepiscopie şi anchetat ore întregi de către consilierul I. şi vicarul O., spre a-l determina să declare că nu este de acord cu predicile părintelui.

părinte profesor, vă rog din tot sufletul să nu spuneţi nimănui cele ce vă relatez acum! M-au ameninţat că dacă vă spun ceva, voi fi dat afară definitiv din toate Seminariile.

Părintele îl ascultă apoi se duse direct în camera lui Rădună. Rădună tocmai citea. Nu mai avea mult şi termina romanul lui Anatole France. întâmplările nefericite din şcoală îi întrerupseseră lectura şi i-o fragmentaseră în aşa hal că nu mai înţelegea nimic. Se hotărâse să reia totul şi acum totul decurgea cât se poate de firesc. Mai avea câteva pagini. Pafnutie se întorcea în pustie după ce o scosese pe Taisia din mijlocul tuturor desfrânărilor, ducând-o la mănăstire. Când se pomeni cu Părintele Calciu intrând fără să bată.

dumneata ştii că ceea ce ai făcut se numeşte violare de domiciliu şi eşti pasibil de judecată? La vârsta pe care o ai, nu ştii lucruri elementare!

am avut ordin scris de la părintele director M.

dar cine este M.? Procurorul ţării? Jurisdicţia lui M. se termină la zidurile şcolii, să ştii!

nu înţeleg! Eu am făcut ascultare...

nu înţelegi pentru că te-au transformat într-un instrument care execută orbeşte tot, fără să discearnă. Asta nu-i ascultare, asta-i slugărnicie.

sfinţia voastră vă înşelaţi în privinţa mea. Lucrurile sunt clare. Când directorul spune un lucru, acel lucru trebuie făcut. Eu aşa gândesc şi pentru asta sunt pedagog aici.

455

te înşeli iarăşi. îţi baţi joc de copiii ăştia. Ştiu precis ce metode ai aplicat, pentru ca ei să nu vină în serile de miercuri la predică. Dacă nu te vei pocăi, sângele ăsta se va răzbuna.

iarăşi sfinţia voastră face o greşeală. Eu nu am făcut decât să ascult ceea ce mai marii mei şi ai sfinţiei voastre au ordonat. în rest, nu a depins de voinţa mea. Eu poate nici n-am vrut să-i lovesc, dar ascultarea e mai mare.

pafnutie se înşeală amarnic!

nu vă permit! sări ca ars Rădună. Pafnutie nu e un înşelat. Sfinţia voastră sunteţi un înşelat! Toţi spun să vă opriţi din acest mincinos martiraj şi să ne lăsaţi în pace, iar sfinţia voastră continuaţi să faceţi tulburare şi mai mare. Securitatea e cu ochii pe noi, iar noi suntem în prag de arestare din acest motiv. Nu înţelegeţi cât de mult ne faceţi rău?

citeşte cartea până la capăt. Vei vedea la sfârşit cât de mult s-a înşelat Pafnutie! Ai ales o lectură nepo trivită pe care o trăieşti şi o aplici cu o perseverenţă ieşită din comun. Acest Pafnutie este o ficţiune. El va fi biruit de gândul desfrânării. Tu nu ştii acum, dar Pafnutie al lui Anatole France e un ratat, un antimodel. Ar trebui să te ridici deasupra, să ieşi din sistem ca să vezi ceea ce ţi se întâmplă, dar încerci să te tragi singur afa ră din mlaştină, ceea ce fizic e imposibil.

nu se poate! Pafnutie e un nevoitor aspru. Are putere, are duh, nu e un predicator obişnuit ca sfinţia voastră. Am citit şi eu predicile. Nu au nimic relevant. Sunt nişte predici obişnuite, care nu se compară cu cuvintele lui Pafnutie. Vă citesc doar un fragment care vă va cutremura de putere ce are ca să percepeţi diferenţa.

456

Uitaţi aici, la pagina 193, când o ia pe Taisia din mijlocul desfrânărilor, câtă sfântă mânie şi cât sfânt dispreţ: „Mai spurcată decât căţelele şi decât scroafa mistreaţă, ai dat păgânilor şi necredincioşilor să terfelească un chip pe care Cel-fără-de-sfârşit îl plămădise ca să-i fie tabernacol, şi ticăloşiile tale sunt atât de cumplite, încât acum, când cunoşti adevărul (Rădună nu mai citea, ci declama pe de rost privind în ochii Părintelui căruia i se adresa), nu-ţi mai poţi uni buzele sau împreuna mâinile, fără să te podidească o nemărginită silă de tine însăţi”. E monumental!

— Vei vedea cât de tare se înşeală Pafnutie! zise zâmbind Părintele.

de ce zâmbiţi? Credeţi că mă atinge ironia sfinţiei voastre?

nu e ironie, băiete, e un adevăr cu care te vei confrunta tu singur cât de curând. Numai să poţi să suporţi revelaţia pe care o vei avea.

încetaţi să mai faceţi tulburare în Seminar! Dacă nu, plecaţi de aici şi lăsaţi-ne în pace! Din cauza sfinţiei voastre suntem atât de daţi peste cap. Ar fi fost bine pentru toţi să nu fi existat!

Părintele tăcu. Tăcu şi ieşi din camera pedagogului. Merse cu paşi măsuraţi pe culoar şi calculând dispreţul unora pentru om, lege, familie, deşi spun sus şi tare că de aceste valori le pasă

atunci când lovesc în tine. Probabil că de teapa asta era şi Rădună. Părintele Gavrilă şi Părintele Maftei (care avea trei copii) îşi pierduseră locul de muncă pentru că şi ei îndrăzniseră să susţină drepturile Bisericii şi să-şi îndeplinească cu responsabilitate misiunea preoţească.
457
În cancelarie directorul M. părea că-l aşteaptă. îi comunică scurt că sunt chemaţi amândoi la Arhiepisco pie, sus. Permanenţa era întrunită sub preşedinţia Prea sfinţitului R. Părintele privi într-o străfulgerare chipurile consilierilor şi îşi aminti că un an înainte, tot acolo, tot sub preşedinţia Preasfinţitului R., părintele Maftei Con stantin fusese crunt bătut de către fostul vicar A., pentru nemaipomenita „crimă” de a fi vrut să zidească o bi serică în cartierul nou construit Titan, bătaie cu blago slovenia episcopului şi sub privirile satisfăcute de spectacol ale consilierilor. Se întrebă dacă nu o vor face acum şi cu el. Probabil că nu, după ce despre cazul Maftei vorbiseră multă vreme posturile de radio Europa Liberă şi Vocea Americii.
Totul dură puţin. Preasfinţitul îi înmână hotărârea de suspendare, numărul 8932 din 17 mai 1978, pentru repetate abateri disciplinare. Era scos din funcţia de profesor. Semna episcopul vicar R. şi consilierul I.
cu această hotărâre, mila arhierească m-a zvâr lit în stradă, muritor de foame, eu, soţia, copilul.
tu singur ai decis asta! răspunse I. colţos.
ai putea trăi, părinte, cu un singur salariu în această ţară? Zi, ai putea?
ţi-am răspuns deja, dar nu ai auzit. Tu ai decis. Noi n-am făcut decât să respectăm decizia ta. în ciuda tuturor avertismentelor, ai continuat să predici.
acestea sunt abaterile mele disciplinare? Predi cile? Am combătut ateismul, materialismul, am protes tat împotriva dărâmării bisericilor. Ce am făcut rău?
pleacă de-aici! tună I. Cred că nu eşti sănătos! Du-te şi lasă-ne, că ne-ai făcut atâtea probleme, că nici nu mai vreau să aud de numele tău.
458
eu sunt profesor prin profesie. Oricine îmi va lua locul va fi un intrus, iar cei ce îl vor numi o vor face pe sângele meu şi al familiei mele.
Cu aceste ultime cuvinte, Părintele ieşi. Era triumful subumanităţii. I se părea că cele petrecute se plasează undeva, sub limita umanului, într-o zonă de bestialitate, de junglă. Dimineaţă, trecuse pe lângă cinematograful Patria, unde lumea se îmbulzea de la ore foarte matinale pentru a apuca un bilet la filmul „Pe aripile vântului”. Filmul rula în premieră într-o variantă color şi mulţi voiau să-l vizioneze. Văzuse de la distanţă pe o actriţă cunoscută încercând să intre mai în faţă, stârnind mânia celor ce aşteptau acolo. „Ce faci, cucoană, unde te crezi?”. „Aşteaptă! Ce, noi nu aşteptăm?”. „Dacă mă înfig odată în părul tău, madam, o să vezi ce-o să păţeşti!”. Actriţa fugise plângând, iar el înţelesese un adevăr: actorul, odată coborât de pe scenă, devine un nimeni pentru ceilalţi. Cu el se întâmpla la fel. Acum, că era şomer, putea fi oricând arestat. „Probabil la asta au şi vrut să ajungă!”.
459
Capitolul 35
Silviu se îndrăgosteşte. Marius vorbeşte de călugărie. Ce fel de călugărie? Marius glumeşte ca întotdeauna. Va fi o nuntă fericită
Dar stai, cititorule, că am cam grăbit faptele şi sunt lucruri care au rămas în urmă neclarificate. Asta pentru că încă mai sunt sub impresia puternică a ultimului Cuvânt, la care s-a adăugat şi destituirea din funcţie a Părintelui. Mi se pare prea mult. E multă nedreptate în lumea asta. Aş putea spune că nedreptatea pare mai puternică decât dreptatea. Aşa o fi fost în orice epocă? Aşa e pe pământul ăsta? Nu e momentul să fiu melodramatic, dar m-a indispus tot acest fuior care s-ators împotriva eroului pe care m-am străduit să ţi-l fac cunoscut. El a stat înaintea ta şi tu l-ai cunoscut. Ştii, cititorule, uneori mă apucă nostalgia Paradisului. îmi doresc să ajung acolo unde e Hristos, pe pieptul Căruia vreau să mă odihnesc. Nu cumva am obosit?! S-ar putea spune şi aşa, câtă vreme mi se pare copleşitor sentimentul că se rupe efectiv cu dinţii şi din toate părţile din umanitatea noastră fragilă. Ce suntem, la urma urmelor? Oameni. Nişte bieţi oameni. Dar nu mai am energie să mă gândesc la asta, vreau să mă întorc puţin în timp, pentru că am uitat de Silviu, de Marius (şi de Daniela lui).
Cum se îndrăgostesc tinerii? într-un chip simplu şi tainic. Trăiesc o viaţă, apoi trăiesc două vieţi. Silviu visase într-un timp mult la asta, apoi venise perioada cu predicile Părintelui şi cu toate acele

evenimente, ame ninţări, anchete şi uitase de Silviu visătorul. Când, deo dată, o întâlnise pe fata aceea. La ultimul Cuvânt al Părintelui
460
se aşezase lângă el o tânără cu un chip alungit, smead, şi părul prins într-o coadă simplă ca elevele de la liceu. îl ascultase atent pe Părintele, apoi se uitase în dreapta lui şi se bucură că încă mai era acolo. Bucuria aceea îl făcu să nu mai poată pleca în vacanţa de Paşti acasă la Craiova (locuia la Podari), fiindcă efectiv nu mai putea. Ceva ca o apăsare şi ca un greu, apoi ca un dor îndepărtat ce se apropie tot mai mult şi îl face să respire sacadat, ca şi cum ar rămâne fără aer, lipsă de poftă de mâncare combinată cu petrecerea unui timp îndelungat în faţa farfuriei pline, eventual luând lingura, vânturând-o prin supă, învârtind zarzavatul (a câta oară?) ca la curse, trântindu-se în patul din camera de la cămin unde rămăsese doar cu Marius, prietenul său bun.

mariuse, tu nu pleci acasă, mă? îl întrebă în sâmbăta aceea târzie de dinaintea Floriilor.

nu! zise Marius cu o mutră şireată, dar care nu-i dădu deloc de bănuit lui Silviu, care nu-l putea vedea în întunericul camerei.

de ce, mă?

vreau să mă călugăresc! continuă Marius, nearătând în glas nimic care să-l trădeze.

de când, mă, te-ai hotărât, că mie nu mi-ai spus niciodată? Nu vorbeai tu de o fată cu care te întâlneşti în Cişmigiu şi că abia aştepţi să te însori? Ce-i asta? Sau m-ai minţit şi n-ai fost cu nicio fată?

măi, frate, ia ascultă aici la mine, începu Marius pe un ton de destăinuire. îţi spun ca unui duhovnic, mă auzi?

da, făcu Silviu tot mai nedumerit.

eu mă plimb de o lună şi ceva cu fata asta, Daniela o cheamă...
461
să fie sănătoasă, zise Silviu, dornic ca prietenul său să deruleze mai repede naraţiunea.

şi după aceea, adică după ce i-am spus ce am de gând şi cum văd eu viaţa, la ce să se aştepte lângă un popă de ţară care să se lupte cu toate morile de vânt din ţara asta ca un adevărat personaj al lui Cervantes...

hai, mă, treci peste poveşti! Spune direct: asta şi asta. De ce nu te mai întâlneşti cu ea?

dar n-am spus că nu mă mai întâlnesc...

măi, Marius, adineauri ai spus că te călugăreşti sau n-am auzit eu bine?

am spus, e adevărat, zâmbi Marius (dar zâmbe tul lui cine să-l vadă?), dar ce-are de-a face una cu alta?

cum, mă, tu te gândeşti la călugărie şi umbli cu Daniela prin Cişmigiu?

desigur. E ceea ce am visat dintotdeauna. Să-ţi explic cum a fost în seara asta, fiindcă în seara asta i-am făcut propunerea.

ce propunere? zise Marius, întorcându-se cu totul spre Silviu, pe care nu-l vedea, ci doar îl bănuia acolo alături de patul său.

propunerea de călugărie.

eşti nebun, Mariuse.

deloc. Ia ascultă la mine. Mergeam alături de Daniela. Cişmigiul ştii şi tu cum este acum: plin de verdeaţă şi de flori. Am trecut pe pod, mi se pare cel mai romantic pod pe care l-am trecut, în afară de cel din bârne de la mine de la ţară. Oricum eu am trecut cu ea şi mi-am imaginat că trec pe podişca aia de la ţară. Şi ea îşi imagina la fel, că doar acum noi avem o singură imaginaţie. Am oprit-o. Acum nu pot să spun cu siguranţă că am oprit-o eu. Cred că ne-am oprit amândoi
462
deodată. Ne-am prins mâinile şi am privit îndelung lacul. Era fabulos. Eu, de când sunt nu am mai văzut lac ca ăsta, în afară poate de iazul de la mine din sat care este mai ceva ca ăsta. Eu, cel puţin, mi-am imaginat...

că priveşti spre iazul tău, nu-i aşa? Măi, Mariuse, spune odată ce trebuie spus! Ce mă fierbi atât?

şi timpul dispăru, continuă Marius poetic. Simţeam fâlfâiri ca de vis venind neîncetat spre noi. Eram atât de strălucitori, încât amurgul devenise un miez de zi incandescent. Am luat-o de mână sau ea m-a luat, am traversat podul şi ne-am aşezat pe trunchiul unei sălcii. Era o salcie groasă, poate cea mai groasă salcie dacă...

nu era cea de la tine din sat. Am înţeles, Mariuse. Tu trăiai la tine-n sat. Cişmigiul n-a fost decât un punct de plecare. Totuşi, nu înţeleg cum ai putut să te gândeşti la călugărie când tu eşti îndrăgostit lulea de Daniela şi, bineînţeles, Daniela de tine.

uite cum e. Ne-am ţinut mâinile strânse şi ne-am uitat unul la altul. E tare frumos să te uiţi unul la altul. Şi apoi mi-am făcut curaj şi am cerut-o de nevastă.

păi aşa zi, pişichere! Ştiam eu că nu te călugăreşti! zise Silviu, bucuros că descoperise ceea ce voia să afle.

şi i-am zis: „Daniela, de-acum înainte voia ta se va tăia de a mea şi voia mea de a ta!”.

Silviu începu să râdă copios. Marius ştia să facă nişte poante bune.

deci asta era călugăria ta, fericitule! Abia aştept să vin la nunta ta, să vă văd mire şi mireasă! Ce bine ar fi dacă ar putea să slujească şi Părintele la cununia voastră! mai zise Silviu, cu o nostalgie în voce.

Capitolul 36

Ultima discuţie cu directorul M. „Despre ce smerenie vorbeşti, părinte arhimandrit? Smerenia ca simplă virtute creştină sau smerenia spre trufia altora?”

Vai, ce-a mai trecut timpul, cititorule! S-a dus o lună fără Părintele în Seminar! Copiii ăştia chiar s-au simţit părăsiţi. Ce-o fi fost în inima lor?! Ce-o fi şi acum?! Dar Părintele? Ah, nu-mi plac istoriile care se termină aşa trist! Poate îmi vei spune că ţi-am promis o istorie cu un erou adevărat şi nu am onorat promisiunea şi ştiu de ce mă iei aşa, dar nu vreau să-ţi trezesc niciun resentiment. Ascultă! Eroul acesta pierde. Asta te doare, nu-i aşa? Dar, dacă pierde, crezi că e mai puţin erou? Sau ţie nu-ţi place să pierzi? (Nici mie, mărturisesc!) Aici mai depinde şi cum vedem eroismul: doar ca încununare a unor biruinţe (câştigul se suportă bine) sau şi ca posibilitate de a pierde în ordinea materială a existenţei pentru a dobândi în cea spirituală. Cine iu beşte suferinţa, pătimirea? Cel care îl are înainte pe Hristos, Cel ce a pierdut totul pentru a ne dobândi pe noi, pentru a ne restaura fiinţa noastră şubrezită. Iar tă-mă că-ţi spun atât de târziu toate astea! Eu îl iubesc pe acest erou care suportă toate pierderile, toată ne dreptatea şi calomnia. Pentru mine este eroul fără de care nici n-aş putea să trăiesc.

Venise vara. Soarele de sfârşit de iunie ardea torid. De mai bine de o lună, Părintele nu mai păşise în curtea Seminarului Radu-Vodă. Fusese evitată o astfel de situaţie, pentru ca nu cumva elevii să se adune în

jurul său. Acum erau deja plecaţi în vacanţă şi... Vântul adia când şi când, iar aleile păreau ireale, aşa cum se desenau în verdele frunzelor, al lăstarilor şi al ierbii. Era o senzaţie pe care o avusese ori de câte ori încheiase un an şcolar şi intrase în vacanţă. Aleile pustii, internatul gol, cantina goală, sălile de clasă părăsite îi procurau o nostalgie teribilă.

Părintele director M. îi solicitase o discuţie particulară pe care ar fi putut să o refuze, pentru că statutul său de şomer se datora într-o mare măsură acţiunii sale. După schimbul banal de formule, părintele director trecu la ceea ce-l interesa: să accepte postul de mic funcţionar administrativ, fiind astfel scos din învăţământ şi din Biserică.

trebuie să te cam smereşti puţin, Părinte, şi poate mai târziu vei fi primit în învăţământ din nou!

despre ce smerenie vorbeşti, părinte arhimandrit? Smerenia ca simplă virtute creştină sau smerenia spre trufia altora?

ai greşit, Părinte profesor, în momentul când ai început să combaţi public ateismul şi să protestezi împotriva dărâmării bisericilor. Ai căzut în greşeală. Nu ştii că prin lege polemica dintre credincioşi şi ateismul oficial de stat este oprită? O asemenea acţiune se sancţionează juridic.

închipuiţi-vă că nu ştiu. Şi mai mult încă, închipuiţi-vă că o asemenea lege nici nu există. Ea este invenţia celor care, lipsiţi de morală, de principiu, de principialitate, de sentimentul ultim de umanitate faţă de preoţi şi faţă de familia lor, iau hotărâri ca cea luată împotriva mea şi caută apoi justificări care nu există. Noi ştim bine că în spatele acestei

hotărâri luate în Permanenţa Arhiepiscopiei stă oficialitatea de stat. Dar membrii Permanenţei nu sunt deloc absolviţi de faptul că această acţiune este braţul care loveşte al Departamentului Cultelor sau al altor instituţii, al căror rol este să oprime libertăţile cetăţeneşti.

nu s-au amestecat alte instituţii, Părinte! răspunse prompt directorul. Singur te-ai exclus din învăţământ, prin decizia ta de a continua să predici. Doar ţi-am spus!

sigur, sigur. Atunci spuneţi-mi şi mie, părinte arhimandrit, în numele cărei smerenii şi al cărei iubiri de aproapele aţi dat elevii pe mâna Securităţii? Cum aţi putut voi, devotaţii Bisericii şi adevăraţii părinţi duhov niceşti ai elevilor, să-i câştigaţi prin cuvânt şi dragoste, pentru a-i atrage spre voi, pretinşii iubitori ai tineretului, spre a-i îndepărta de mine, care, tot după afirma ţiile sfinţiilor voastre, i-am dus pe drumul greşit al combaterii ateismului şi al apărării bisericilor?

eu nu ştiu nimic. Eu nu am dat pe nimeni pe mâna Securităţii.

dar lui Victor când i-aţi dat plăcinta în schimbul semnăturii pe declaraţia aceea?

a fost o joacă.

o joacă? Delaţiunea şi îndemnul la delaţiune vi se pare a fi o joacă sfinţiei voastre?

am vrut să văd dacă băiatul e aşa de tare pe cât se credea şi i-am dovedit că are limitele sale. De altfel, să ştiţi că mulţi v-au trădat. Deşi aţi avut mulţi elevi în jur, acum nu cred să vă mai susţină careva.

de aceea nu m-aţi chemat până acum la o discuţie aici? V-a fost teamă ca nu cumva elevii să mă în tâlnească. Aţi aşteptat vacanţa.

466

am vrut doar să discut cu dumneata în legătură cu acceptarea postului de funcţionar. Ştiţi că ei (se referea la I. şi O.) sunt hotărâţi să meargă până oriunde, chiar până la caterisire. De ce să piardă Biserica un preot bun, după ce te-a pierdut şcoala ca profesor?

părinte arhimandrit, nu sunt de acord cu tipul de smerenie pe care mi-l propuneţi, din mai multe motive: întâi, că nu am făcut nimic prin care să mă simt vinovat, ci dimpotrivă, alţii s-au făcut vinovaţi prin acte inumane săvârşite împotriva mea şi a familiei mele; în al doilea rând, această smerenie i-ar face pe toţi elevii, studenţii şi credincioşii care au crezut în dreptatea acţiunii noastre să considere că eu am trădat, şi ar fi păcat pentru suflet; în al treilea rând, o asemenea smerenie ar satisface orgoliul consilierului şi al vicarului, care ar spune peste tot: „L-am biruit pe Calciu, am înăbuşit acţiunea lui. Cine ar mai avea curajul să se ridice împotriva noastră?”... Aş putea invoca şi alte puncte. Cert este că o asemenea smerenie nu ar folosi nimănui, ba dimpotrivă, i-ar sminti pe mulţi.

păcat, Părinte Calciu, înseamnă că Biserica te va pierde!

şi eu sunt hotărât să merg până oriunde, chiar până la caterisire. Angajarea mea în această acţiune este totală. Ea nu are caracterul unei aventuri care să-mi înfrumuseţeze biografia. Sensul ei este cel al martirajului. Dacă Hristos are nevoie de suferinţa mea, mi-o va cere. Nu vă spun cuvinte frumoase, ci vă rostesc aici credinţa mea, pe care v-o fac cunoscută. Dar pecetluiesc cele spuse cu sângele meu şi al familiei mele, cu suferinţa noastră comună, căci nu am fost cruţaţi de suferinţă nici până acum, şi ştiu că nici de aici încolo.

467

şi ce ai câştigat prin asta, Părinte? Ce a câştigat Biserica?

sunt sigur că măcar două lucruri. întâi, sunt convins că nu se vor mai dărâma biserici. Se vor teme, pentru că preoţii cei buni vor şti de acum că se poate protesta. Al doilea lucru câştigat este tocmai ultima parte a frazei anterioare. S-a stabilit definitiv, deşi încă nu absolut, în conştiinţa preoţimii româneşti, a generaţiei tinere, că există datoria de a apăra credinţa şi Biserica şi de a protesta atunci când silnicia încalcă liberta tea noastră spirituală. S-a implementat în conştiinţa tu-turor că un consilier şi chiar un episcop, servil fiind faţă de ateismul oficial, nu mai poate avea drept de viaţă şi de moarte asupra preotului şi a familiei sale, a copiilor lui. Eu mă refer la preoţii demni, care sunt desfiinţaţi de braţul Departamentului. Şi această conştiinţă rămâne, părinte, aşa cum altădată v-am spus că problema drepturilor omului, odată pusă, rămâne, chiar dacă în statele socialiste nu se aplică.

romantism! Uită-te, încă o dată-ţi zic, la elevii care erau gata să moară pentru dumneata. Câţi au mai rămas în jurul preotului Calciu?

toţi. Şi nu exagerez. Dacă sub aspect formal, din cauza terorii, se pare că mulţi m-au părăsit, sub aspectul ataşamentului toţi sunt alături de mine. Toţi aşteaptă să fiu reîncadrat. Vă asigur că, dacă aş fi reîncadrat, ar avea iar loc în Seminar o manifestare de bucurie atât de mare, încât celor care m-aţi denigrat v-ar fi ruşine să mai apăreţi în faţa elevilor!

nu fi chiar atât de optimist!

nu sunt mai puţin decât ar trebui. însă copiii şi studenţii au fost admirabili, mai mult, chiar mai mult

468

decât m-am aşteptat. Şi chiar dacă unii dintre ei m-au trădat sau vor mai trăda, clipa aceea a fost clipa purităţii lor supreme, trăirea lor angelică. Ea va rămâne ca un nimb de certitudine în fiinţa lor interioară. Spre acel nimb vor năzui mereu. Poate nu-l vor mai atinge niciodată, dar el va rămâne şi aspiraţia spre el de asemenea. Şi aceasta este mult, extrem de mult!

Băieţii aveau să-l revadă pe Părintele lor drag înainte cu vreo două zile de vacanţa de Crăciun din 78. Erau anul V. Directorul se schimbase între timp, dar atitudinea, ba. Paul trăise o bucurie mare atunci, stând în amfiteatru alături de Părintele şi privind piesa de teatru Irozii pe care o jucau colegii săi. Era serbarea de Crăciun şi se pregătise acest teatru cu multe repetiţii. Cineva avea o cunoştinţă la Teatrul Naţional şi adusese de acolo costume, astfel încât se crea o atmosferă autentică. Paul contribuise şi el cu o stea cu bec înăuntru, dar mai ales cu prezentarea spectacolului: piesa de teatru şi colindele tradiţionale. Părintele Calciu râsese copios de Tănase Constantin, fostul său elev, care făcea pe garda, dar îşi uitase ceasul la mână. „Măi Costică, cum stăteai tu cu suliţa-n mână şi cu ceasul la vedere, m-ai făcut să intru în atmosfera vremurilor de demult. Costică râsese şi el. îi venea să-şi scoată ceasul de la mână, dar era prea târziu. Paul îl bătuse pe umăr amical, apoi luase aparatul de fotografiat de la Mişu Costinel, care şi el locuia aproape de Părintele, prin Militari, dar care nu avea curajul să facă fotografii.

Jeane, ia tu aparatul şi fă fotografii! Suntem aici mulţi care vrem să avem o fotografie cu Părintele!”. Paul făcuse vreo 70 de fotografii. Două filme întregi. A doua zi, directorul Al. Ionescu

469

(Taica) îi ceruse aparatul foto şi clişeele, dar Paul nu-i răspunsese, ci numai se uitase intens în ochii lui. Mama lui Paul trebuise să vină de urgenţă la Bucureşti în ziua respectivă, chemată de Taica. în cancelarie erau Paul, mama sa, părintele spiritual D., Taica şi unul de la Securitate care mesteca nervos. „Dacă nu-mi aduce filmele acum, îl luaţi acasă definitiv! S-a terminat cu Seminarul!”, mârâise securistul. „Paulică, mamă, Ascultă la mine şi fii înţelegător şi adu filmele. Nu vreau să mă îmbolnăvesc din cauza ta!”. „Vreau să vorbesc cu părintele Damian!”. Rămăsese cu părintele Damian. „Nu dau clişeele. Sunt pe ele toţi care l-au iubit pe Părintele Calciu. înţelegeţi? Sunt nişte fotografii de suflet!”. „Mi le dai mie.” „Nu vi le dau. Le aduc în cancelarie, dar nu vi le dau!”. „Cum nu mi le dai?”. Paul apăruse după cinci minute cu cele două filme nedevelopate şi toţi întinseseră mâna să i le ia. Intenţionat i-a lăsat să tragă, pentru ca filmele să se desfacă şi să se voaleze. Turbaseră. Părintele Damian nu zicea nimic, securistul, în schimb, se făcuse vânăt la faţă. „Ce-ai făcut, dementule?”. Paul i le pusese aşa cum erau desfăcute şi încreţite în braţe. „Te vom da afară!”. „De ce? Nu vi le-am adus?”.

470

Epilog

Istoria se scrie cu nume!

Noi ne oprim aici, dragii mei, dar poate sunteţi curioşi ce s-a întâmplat cu eroul acestei cărţi mai departe, cu atât mai mult cu cât ceea ce urmează de aici înainte ar putea constitui argumentul unei alte scrieri, căci faptele sunt vrednice de trecut în letopiseţ şi în sinaxar. Ei bine, Părintele Gheorghe Calciu a urmat drumul suferinţei care umple cuvintele şi le face străvezii. întotdeauna îşi dorise cuvinte vii pentru oameni vii şi Domnul i le-a dat, pentru că a ştiut că robul Său poate garanta cu ceva la fel de valoros, cu însăşi viaţa sa. Pe 10 martie 1979, Părintele Calciu a fost arestat din ordinul personal al lui Ceauşescu şi condamnat la zece ani de închisoare, dintre care avea să execute cinci ani, cinci luni şi zece zile. Pe 6 octombrie 1984 se va pronunţa totuşi hotărârea de caterisire, cu toate că un preot ce făcea parte din Consistoriul bisericesc s-a opus. Părintele care a spus NU se numeşte Ion Covercă şi trăieşte şi azi. în 1985, Părintele Calciu a fost expatriat în Statele Unite, unde cu multă osteneală, lucrând în construcţii ca zidar sau tâmplar, cărând cu spatele pe schele zeci de kilograme de ciment, a primit de la Dumnezeu toate încercările cele aducătoare de smerenie.

Mulţi dintre prigonitorii Părintelui trăiesc şi azi. Părintele i-a iertat şi îi aşteaptă să îi îmbrăţişeze în împărăţia cea de sus. E adevărat că nu toţi sunt pregătiţi să se întâlnească cu Părintele şi poate de aceea încă mai

cer de la Dumnezeu amânarea acestui ultim act al piesei în care a jucat fiecare rolul pe care şi l-a ales. Nici noi nu-i judecăm, fiindcă nu ne-ar fi de niciun folos, ba, mai mult, ne-am păgubi sufletul. Eu i-am admirat întotdeauna pe eroii aceia care au putut ierta pe cei care le-au greşit şi mărturisesc că asta e o dovadă de generozitate. Un adevărat erou nu este ranchiunos, nu se răzbună, nu ţine minte răul. De aceea vă îndemn pe toţi care l-aţi însoţit pe eroul meu în tot acest periplu să fiţi generoşi, să nu condamnaţi pe nimeni în numele lui, să nu fiţi justiţiari plini de mânie şi de patimă.

în 1979, când Părintele declarase greva foamei şi postul de radio Europa Liberă anunţa că din clipă în clipă se aşteaptă încetarea din viaţă a preotului Gheorghe Calciu, Paul Sorin Grecu s-a rugat lui Dumnezeu să îngăduie să-i mai sărute măcar o singură dată dreapta a cestui Mărturisitor. După zece ani şi două luni, părintele Paul (hirotonit în 1981), alături de părintele Ilarion Argatu, de părintele Constantin Galeriu şi de al ţi foşti elevi, l-au aşteptat la aeroport. Era 19 februarie 1990. Directorul aeroportului l-a luat pe părintele Paul şi a zis:,Am voie să iau o singură persoană să mă însoţească până la scara avionului pentru a-l întâmpina pe Părintele Calciu. Veniţi, vă rog, cu mine! Dacă nu doriţi, atunci mă voi duce singur”. Părintele Paul, uimit de minunea aceea a alegerii sale dintre atâţia, a ajuns la scara avionului, i-a luat cu stânga diplomatul Părintelui Calciu, iar cu dreapta i-a ţinut mâna aceea pentru care se rugase la Dumnezeu să o mai poată săruta o dată. Paul este şi acum un preot de care se tem mulţi. De ce?

într-o clipă de dialog memorabil, Părintele Paul i-a spus unui fost coleg de facultate:

472

voi scrie o carte teribilă! Am peste 500 de pagini, documente, scrisori de ameninţare, fotografii, decupaje, amintiri. Poporul acesta trebuie să cunoască adevărul.

părinte, te rog ceva. Scrie cartea, dar nu da nume. Nu are niciun rost.

preasfinţite, istoria se scrie cu nume. Ce fel de istorie ar fi aceea fără nume? De unde am şti noi astăzi cine L-a trădat pe Hristos, dacă nu ar fi consemnat acel nume al trădării? Petru a trădat şi s-a căit, dar celălalt? Iuda şi iudele din toate timpurile. Sunt şiruri întregi de trădări în ţara noastră. Aşa cum trebuie să ne ştim martirii, aşa trebuie să-i cunoaştem şi pe trădători, pentru că altfel, Preasfinţia voastră, există riscul ca aceşti trădători care trăiesc şi azi să rescrie istoria şi în bună măsură o fac fără prejudecăţi din cauza noastră, a celor care girăm istorii fără nume.

E adevărat că de ceva vreme istoria poporului român se scrie fără nume. Este o eroare de conexiune. Cei care au murit pentru Hristos în temniţele comuniste, toţi acei mărturisitori care au trecut prin acţiuni de exterminare, toţi cei care au suferit „accidente”, au fost „internaţi”, „au fost sinucişi”, „s-au îmbolnăvit de deces”, toţi acei nimeni de ieri şi de astăzi, toţi cei care poartă pe oasele lor sfinte chipul limpede al acestui neam, toţi aceştia sunt istoria fără nume.

„Iliescu” a participat la multe conferinţe şi simpozioane în Occident. A avut ocazia să întâlnească multe personalităţi, să-şi făurească un nume. Şi totuşi... Cine este „Iliescu”? Istoria fără nume. Cine este Plopeanu? Un aşa zis „defector” care a obţinut azil politic în

473

vara aceluiaşi an în SUA şi a „dezvăluit” în multe interviuri şi cărţi ceea ce se hotărâse deja să fie spus despre Securitate. Aşa se întâmplă când o minciună este înlocuită cu o altă minciună. Racolările se fac şi astăzi cu atâta perfidie (sunt atâtea dovezi, încât numai dacă ţi se şterge zilnic memoria nu-ţi dai seama), teama există şi astăzi, lumea „nouă” este o lume gestată în laboratoarele secrete ale noilor conspiraţi, legendaţi, nenumiţi.

Rădună citeşte şi azi finalul romanului lui Anatole France şi nu înţelege unde s-a înşelat Pafnutie. De ce pierde Pafnutie? El este pedagogul care a creditat o lectură în care Pafnutie se prăbuşeşte de pe treapta înaltă a ascezei. Cine a inventat grila asta de lectură? De ce suntem puşi să-l citim pe Pafnutie aşa? Cine livrează cu mână de expert această deziluzie grotescă? De ce nu a mai funcţionat biciul lui Pafnutie? Sunt întrebări pe care şi le pun astăzi toţi „foştii” pedagogi. Evident, generaţia aceea şi-a încheiat misiunea, iar „viitorul” a fost dat tinerilor şi destoinicilor pedagogi de „şcoală nouă”. Despre „boierii minţii” vom mai avea prilejul să vorbim, mai ales că ei sunt peste tot, chiar şi în cele mai tăinuite gânduri ale oamenilor care cred că gândesc liber, care nu ştiu că sunt sclavi. Sclavii de azi nu mai sunt păziţi cu biciul în mână, ci doar din fluier sunt aduşi la „treaba” ce o au de făcut până sleiesc cu totul.

Doctorul Stan are mulţi autori recenţi în biblioteca sa din care citează abundent şi azi, fără să fi

renunţat la cei vechi: Mihail Kolţov, M. Ilin, Maxim Gorki, Afanasi Koptelov, N.K. Krupskaia şi mulţi alţii.

Silviu s-a căsătorit cu Ana şi e preot curajos. Ţine legătura cu Paul, cu Ştefan, cu Dumitru, cu Mihail, cu toţi cei care au pătimit alături de Părintele Calciu. Mihail

este un preot pe care oricine ar vrea să-l întâlnească. Căutaţi-l în toată ţara Moldovei, căci e un adevărat tămăduitor de inimi, smerit, ascuns, purtător de Hristos! întrebaţi peste tot, daţi telefon, rugaţi-vă! E minunat să-l întâlniţi!

Victor s-a preoţit de ani buni, dar şi acum îşi aminteşte că s-a hirotonit în reverenda Părintelui său drag. A îndrăznit la Părintele, pentru că nu avea la cine să îndrăznească. Victor plânge când îşi aduce aminte de acest lucru. îi place şi acum să mănânce plăcintuţe şi se roagă de fiecare dată: „Părinte Gheorghe, Mărturisitorule al lui Hristos, cum mă voi ruga eu pentru sfinţia ta, care eşti mare în împărăţia lui Dumnezeu? Roagă-te, dar, tu pentru mine, păcătosul!”.

Gigi (Gheorghe) Stanciu a murit în iarna anului 2013, înainte de Crăciun, de cancer limfatic. Fane Muşat este protopop de Ploieşti. Dumitru Păun a slujit ca preot în locul Părintelui său Diriginte în Statele Unite (actualmente slujeşte în Dallas). Filip Nicolescu este paroh la Biserica Greacă din Brăila. Victor Dragomir este preot slujitor la Parohia Sfânta Treime din Brăila. Părintele Paul Sorin Grecu este plecat din 1992 în Anglia, unde a obţinut azil politic, astăzi slujind într-o capelă din Londra ridicată în curtea propriei sale case.

Dosarul Părintelui, care cuprinde mai multe volume, este o adevărată operă demonică. Atâtea trădări, turnătorii, căderi, clătinări, încât e cu adevărat cutremurător să vezi ce a însemnat activitatea Securităţii. Mulţi citesc, dar puţini înţeleg. Ne-au dat libertatea de a citi, dar ne-au luat libertatea de a înţelege. Nu sunt personaje, nu e literatură şi, totuşi, ei, aceşti martiri fraţi ai noştri sunt zilnic transformaţi în personaje, în

ficţiuni de tot felul. Persecutorii fără nume vorbesc de ei cu autoritatea unor cercetători ai fenomenului, nu cu sentimentul vinovăţiei. A cui e vina?

Cărţi publicate de acelaşi autor:

Jertfa unui preot mucenic: Miercurea patimilor, Bucureşti, Editura Areopag, 2013, 256 p.

Părintele R. moare muceniceşte în Miercurea Patimilor, refuzând rolul de informator al securităţii. Şi, ca orice mărturisitor al lui Hristos, îi Înspăimântă petorţionarii săi şi de dincolo de moarte. (...) Părintele R. i-a fost inspirat autorului de un mărturisitor în carne şi oase: părintele Rizea Dobre, care a fost asasinat pe data de 26 aprilie 1989. Nu a apucat să îşi scrie memoriile. Sergiu Ciocârlan a reuşit să îi scrie, într-un fel, într-o manieră inconfundabilă, viaţa. Este primul scriitor român care s-a Încumetat să creeze un roman inspirat din viaţa unui mare mărturisitor. Un roman ca un imn de laudă închinat mucenicilor pentru Hristos din secolul XX. A făcut-o admirabil şi, de aceea, merită toată consideraţia noastră.

Ciprian Voicilă

MIERCUREA PATIMILOR

Chemat să împărtăşească pe cineva, în dimineaţa zilei de 26 aprilie 1989 (Miercurea din Săptămâna Patimilor), chiar înainte de Maslul de obşte anunţat la Parohia Sfintei Cuvioase Parascheva, Părintele Dobre Rizea este atras, de fapt, într-o cursă la blocul El, scara 5, în cartierul Viziru III din oraşul Brăila. Fiind un apartament conspirativ al Securităţii, Părintele este înjunghiat, sugrumat şi aruncat de la etajul nouă în spaţiul dintre blocuri. E limpede că sunt mulţi care ar putea da mărturie despre Părintele şi voi încerca cât de curând să adun bucăţele de istorie frântă în care se vede bine Adevărul Care este Hristos. Adevărul reflectat într-o bucăţică de adevăr istoric. Se fură şi se ascunde adevărul istoric pentru ca nu cumva în el să se reflecte

Adevărul Hristos. Au frânt istoria, au fragmentat-o, s-a împrăştiat adevărul istoric prin gropile comune şi au crezut la început că e suficient, dar n-a fost, iar cea mai clară dovadă este înverşunarea cu care aceste bucăţele de adevăr care ies la lumină aparent fără o logică anume sunt încă o dată îngropate în cimitirul în care sunt numai cruci fără nume. Cine este Preotul Dobre Rizea de există atâta tăcere în jurul numelui său? Ce frici suscită investigaţiile (care investigaţii?) care vor să fie,

dar nu sunt? De unde să începem căutând şi ce obţinem investind timp într-o astfel de problemă „neelucidată” (sau „neelucidabilă”)? Pe cine să aşteptăm să se ocupe de un astfel de „caz”? Ce justiţiar, ce comisar, ce anchetatori, ce avocaţi, ce judecători? Oare cât trebuie să mai treacă pentru a putea ajunge la adevăr?

478

Fără frică: despre curajul mărturisirii lui Hristos, Bucureşti, editura Areopag, 2013, 224 p.

Este, în esenţă, un roman despre curaj, libertate şi Adevăr într-o perioadă în care poporul român se zbătea într-un amplu proces de dezumanizare. Spre deosebire de Jertfa unui preot mucenic, în care acţiunea se derulează cu puţin înainte de căderea regimului ceauşist, aici e vorba de anii „obsedantului deceniu”, o secvenţă istorică întunecată de încarcerările masive ale elevilor, studenţilor, intelectualilor, politicienilor şi, în general, ale elitelor, ale oamenilor capabili să gândească, lucru deloc pe placul partidului servit în scenariul diabolic de instrumentele sale oarbe. în acest context al compromisului de diferite dimensiuni, părintele S. se opune dărâmării bisericii Cuvioasa Parascheva, stârnind reacţia imediată a partidului care

479

propunea sistematizarea oraşului şi pentru că hotărâse ca lăcaşul de cult să dispară. Acestea sunt liniile de forţă ale naraţiunii ce are în prim-plan un chip de luptător pentru Biserică, un autentic mărturisitor al numelui lui Hristos.

România furată.

Raportul comisarului european Samuel Scheib, Bucureşti, Editura Areopag, 271 p.

O carte este semnificativă dacă reuşeşte să ne adune în noi înşine şi să ne pună în cumpăna Duhului, recuperând în inimile noastre acele cuvinte fără de care nu putem exista.

Acele cuvinte sunt Hristos, Ortodoxie, România, adică valori pândite astăzi de tot felul de primejdii şi de care noi trebuie să ne agăţăm cu o înverşunare tot atât de mare ca a celor care vor să le distrugă. Nu există decât o singură Cale-Cea a luptei nepotolite, pe viaţă şi pe moarte, pentru, ca astfel de cuvinte să nu dispară, ci să ne facă vii. Dar pentru asta trebuie să avem un curaj nebun...

Sergiu Ciocârlan

ROMÂNIA FURATĂ

raportul comisarului european

Sergiu Ciocârlan

Nu ştiu să existe o carte care să te ajute să înţelegi mai bine cum să te raportezi la problemele contemporane cu care se confruntă creştinii din România. Sub forma unui roman, care are în fundal o sensibilă poveste de dragoste, Sergiu Ciocârlan reuşeşte să strige cu glas puternic multe lucruri despre care de obicei se vorbeşte în şoaptă...

Romanul lui Sergiu Ciocârlan, Raportul comisarului european Samuel Scheib, la prima vedere, pare doar un roman. Acţiunea se petrece pe mai multe planuri începând cu cel al controlului persoanei umane, fără frontiere, la graniţa unei ţări, prin tehnologia biometrică şi a tehnicii de scanare avansată, a călătorilor, fără ca aceştia să mai prezinte un paşaport sau act de identitate, ci însuşi corpul lor este folosit ca obiect de identificare, cu o eficienţă uimitoare, întrucât

480

«într-o fracţiune de secundă irişii fură scanaţi şi uşile se deschiseră instantaneu» continuând cu planul europenizării cu orice preţ, al mondializării fără Dumnezeu şi împotriva intereselor naţionale şi sfârşind cu încercarea unora de a demola şi a des-biserici Ortodoxia din interior, cu ajutorul elitelor culturale «ortodoxe».” (Pr. Prof. Dr. Mihai Valică)

Literatura în lumina Ortodoxiei, cuv.-înainte:

Costion Nicolescu, Cluj-Napoca: Renaşterea; Bucureşti: Areopag, 2014, 567 p.

SERGIU CIOCÂRLAN

Literatura în lumina ORTODOXiei

481

„Cartea lui Sergiu Ciocârlan este una mai mult decât necesară, una care acoperă, cu adevărat, o zonă destul de albă pe harta receptării critice a literaturii, cea care să uziteze de un punct de vedere ortodox asumat. Ea deschide calea altor contribuţii în acelaşi registru. Odată liniile generale convenite, se poate trece la lucrări cu caracter tot mai aplicat, care să se refere la cazuri particulare, concrete, de mare relevanţă pentru cultura noastră literară. Literatura în lumina Ortodoxiei este o

carte care incită la dezbateri, iar acesta este un lucru cât se poate de productiv, ca atare o calitate de preţ a acesteia. O văd cu lansări itinerante în multe centre studenţeşti şi cu dezbateri aprinse, foarte aplicate, purtate în jurul ei cu aceste prilejuri. Va scandaliza poate pe unii, cărora valorile morale ale Bisericii le cad greu, îi va încânta pe alţii, aceia care se vor crede încurajaţi spre o atitudine retractilă. Dar nu acesta din urmă este rolul ei. De altfel, autorul pendulează între o atitudine ortodoxă intransigentă şi una de bine temperată deschidere.

Cum ne-o spune şi Sergiu Ciocârlan, nu blamând şi vituperând împotriva unor cărţi ce ni se par străine de Ortodoxie vom putea afla calea, ci mai degrabă deosebind cu calm adevărul de minciună, lămurindu-ne pe noi înşine, astfel încât Dumnezeu să Se poată reflecta în chipul nostru limpezit şi să Se arate astfel şi altora. Discursul critic ortodox va fi unul echilibrat. Nu apartenenţa la un spaţiu spiritual sau altul dă neapărat calitatea creaţiei respective, după cum nici nu se poate neglija total influenţa pozitivă sau negativă a acelui spaţiu spiritual. Ortodoxia este mai puţin eficace ca instrument exterior, ci se cere asimilată ca instrument
482
interior, care să infuzeze întreaga gândire, astfel încât ea să lucreze lămuritor şi cuprinzător. Este important cu ce ochi citim. Dacă ochiul nostru este curat, lectura noastră va fi curată." (Costion Nicolescu)

în curs de apariţie, de acelaşi autor:

Minunatele întâmplări ale inimii alte povestiri

Minunatele întâmplări ale inimii alte povestiri este o colecţie de întâmplări ale inimii, în care tinerii de azi cunosc emoţiile primelor întâlniri, se plimbă singuratici ţinându-se de mână, îşi şoptesc cuvinte preţioase. Iubirea îi poartă de-a valma pe cititori şi personaje pe un tărâm inefabil, acolo unde nu mai pot ajunge mizeria şi urâtul, ci doar chipul diafan al vieţii, lumina gingaşă şi gândul curat. Volumul este un popas al inimii visătoare care traversează astăzi un moment critic din cauza realităţii amputate, a realităţii eviscerate de firescul iubirii. De aceea, lectura acestei cărţi devine invitaţie la o plimbare de neuitat ce începe în pragul serii, printre constelaţii răsărite abia şi continuă până în zorii cei plini de dor, în prezenţa iubirilor nepieritoare.

Poemul iubirii veşnice

între atâtea exprimări care vorbesc de Viaţă fără a o cunoaşte, fără a o atinge, provocate de suprapuneri continue şi sufocante de euri, falsificante pe toată suprafaţa lor, există o Cale pe care, dacă tânărul apucă,
483
va ajunge la iubirea veşnică. Lumina ei îl va însoţi încă de la începutul hotărârii sale ca un dor care-l va umple de un sens nou, de cuvinte vii. Poemul este lupta cu sine însuşi, suferinţa trăită de tânărul care râvneşte la atingerea idealului iubirii veşnice, constituindu-se într-un ghid pentru cititorul care doreşte să iasă din cetate şi să se dobândească pe sine cel adevărat.

Sensul tradiţiei în proza lui Ioan Slavici un Slavici ortodox

„Ipoteza d-lui Ciocârlan este că alcătuirea personajelor lui Slavici şi caracteristica lumii în care ele trăiesc este «urmarea unui mod de viaţă prin care personajele se raportează tot timpul la Dumnezeu, cu evidenta şi inevitabila imixtiune a devierilor de la normă care o fac credibilă». Numai cunoscând această lume şi punând personajele literare într-un mediu aşa cum era cel cunoscut de autor avem şansa de a înţelege resorturile intime ale gândului şi acţiunii lor, cu alte cuvinte «ce înseamnă tradiţie şi care este sensul acestei tradiţii în proza lui Ioan Slavici». Autorul pune la baza demersului său ideea că personajele prozei lui Slavici trăiesc într-un spaţiu colorat caracteristic de creştinismul ţărănesc al lumii rurale transilvănene de la sfârşitul sec. al XIX-lea şi că acesta este o componentă determinantă a tradiţiei, element deosebit de important în conştiinţa şi comportamentul celor originari din această zonă, respectiv al personajelor care populează proza lui Slavici. [...] Comuniunea omului cu Dumnezeu este rezultatul unui remarcabil
484
efort de sinteză prin prezentarea diferitelor tipuri umane şi însumarea lor în două mari familii morale: cei aflaţi în limitele acestei tradiţii bune, pe care « Dumnezeu îi ocroteşte», şi cei din afara lor, «depărtaţi de Dumnezeu», două lumi care nu sunt fără comunicare între ele căci există exemple de răscumpărare, de revenire, care este dorită şi conştientă (Momentul conştientizării. Reîntoarcerea), motiv pentru care cheia interpretării simbolice a acestui drum este propusă a fi

parabola fiului risipitor. Recunoscând adesea în textul lui Slavici un tezism sufocant, un didacticism greoi şi insistent, discuţia acestui capitol se concentrează asupra întregului pe care îl pune în evidenţă proza respectivă: comunitatea, rostul ei, valorile ei, transmiterea lor, reprezentate în entităţi (imagini) simbolice precum familia, copiii, iubirea, împăcarea, credinţa, odată cu imaginea răului văzut ca absenţă, vidul, singurătatea, urâtul, păcatul şi altele, în care se recunoaşte ca element determinant nefirescul, absenţa firescului." (Fragment din referatul d-lui Prof, univ. Mircea Anghelescu)

Cuprins

Această nouă carte, Mărturisitorul de care vă temeţi, a lui Sergiu Ciocârlan, scriitor de excepţie şi unul dintre tinerii mărturisitori creştini actuali, nu face publicitate Părintelui Calciu, întrucât Părintele a fost şi este de mare notorietate. Autorul arată, în mod magistral, că Părintele a câştigat duhovniceşte cel mai mult atunci când toţi cei din jur credeau că a pierdut totul, şi îl considerau deja nebun, dacă nu chiar mort, din punct de vedere profesional şi social... Alţii, s-au temut de atitudinea sfântă a mărturisitorilor şi atunci, iar unii se tem, chiar şi azi, mult mai tare, deoarece, între timp, Dumnezeu i-a făcut sfinţi, tocmai pe cei pe care ei înşişi i-au prigonit.

ISBN 978-606-8686-01 -1 Fundaţia Justin Pârvu

00005948 18 Lei.